

วารสาร ศึกษาศาสตร์ มมร

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

JOURNAL OF MBU EDUCATION

การศึกษา

สังคมศาสตร์

ศาสนาและปรัชญา

เผยแพร่งานวิชาการ

งานวิจัยด้านการบริหารการศึกษา ด้านการสอนภาษาไทย
ด้านการสอนภาษาอังกฤษ ด้านการสอนพระพุทธศาสนา
ด้านการศึกษาปฐมวัย ด้านการประถมศึกษา

[ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน 2567]
VOL 12 NO 1 (2024) วารสารศึกษาศาสตร์ มมร

ISSN XXXX-XXXX (Online)

วารสารศึกษาศาสตร์ มมร
Journal of MBU Education

ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 มกราคม – มิถุนายน 2567
Vol. 12 No. 1 January – June 2024

วัตถุประสงค์

1. เพื่อการตีพิมพ์เผยแพร่ผลงานวิจัยและผลงานวิชาการด้านการศึกษาและสหวิทยาการ
ด้านการศึกษาของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป
2. เพื่อเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวิชาการของนักวิจัยและวิชาการด้านการศึกษา
และสหวิทยาการด้านการศึกษา
3. เพื่อนำเสนอองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนามนุษย์ตามวิถีของการศึกษาเชิง
พระพุทธศาสนา และสหวิทยาการด้านการศึกษา

เจ้าของ

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
248 หมู่ 1 ตำบลศาลายา อำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม 73170

การเผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

(ฉบับที่ 1 เดือนมกราคม – มิถุนายน)
(ฉบับที่ 2 เดือนกรกฎาคม – ธันวาคม)

พิมพ์ที่

ทางหุ้นส่วนจำกัด J.PRINT ถนนมหาราช แขวงพระบรมมหาราชวัง เขตพระนคร
กรุงเทพมหานคร 10200

ต้นฉบับที่ตีพิมพ์ในวารสารเล่มนี้ ได้รับการตรวจสอบมาตรฐานทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ
เฉพาะสาขาวิชาหรือมีความสัมพันธ์ การตีพิมพ์จะต้องได้รับอนุญาตจากกองบรรณาธิการเป็น

ที่ปรึกษา

พระเทพวัชรเมธี, ผศ.ดร.
พระมหาฉัตรชัย สุธตตชโย, ผศ.ดร.
พระมหามหวินทร์ ปุริสสุตโต, ผศ.ดร.
พระมงคลธรรมวิธาน, ผศ.ดร.
พระศรีวินยาภรณ์, ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

บรรณาธิการ

พระครูศรีวิระคุณสุนทร, ผศ.ดร.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

กองบรรณาธิการ

พระครูวินัยธรสุขุม สุขวฑฒโก, ผศ.
พระมหาพิเชษฐ์ อุตตานุรฤกษ์, ดร.
ดร.กฤตสุขิน พลเสน
ดร.ประเวช วัฒนาแก้ว
ผศ.ดร.ดำรงค์ เบญจศิริ
พระมหาขวัญชัย สิริวิโร, ดร.
รศ.นิรัตน์ กลั่นจันทร์
ผศ.ดร.รัตนะ ปัญญาภา
ผศ.ดร.อาชว์ฤทธิชัย น้อมเนียม
ผศ.ดร.โกวิท พิมพ์พวง
รศ.ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ฝ่ายประสานงานและฝ่ายจัดการ

พระจักรพัชร จุกกภทโท, ดร.
นายชนมกร ประไกร

พระมหาเกรียงไกร สิริวฑฒโน
นายมงคล สารินทร์

ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

พระราชรัตนมงคล, ผศ.ดร.
พระปริยัติสารเวที, ดร.
พระครูสุนทรธรรมโสภณ, รศ.ดร.
พระมหาวิระศักดิ์ อภินนทเวที, ดร.

นักวิชาการอิสระ
นักวิชาการอิสระ
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ศ.ดร.องอาจ นัยพัฒน์
รศ.ดร.พุทธรักษ์ ปราบนอก
รศ.ดร.ภาสกร ดอกจันทร์
รศ.ดร.อุษาพร กลิ่นเกษร
รศ.ดร.รัตน์ ปัญญาภา
รศ.ดร.อำพล บุคดาสาร
รศ.ดร.ชนิษฐา ชัยรัตนาวรรณ
รศ.ดร.เพชรวิทย์ จันทศิริ
รศ.ดร.สมบูรณ์ ศิริสรธริรัญ
รศ.ดร.เอกนถน์ บางท่าไม้
รศ.ดร.บุญจันทร์ สีสันต์

รศ.ดร.สมชัย ศรีนอก
ผศ.ดร.บุญมี พรรษา
ผศ.ดร.นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ
ผศ.เชาวลิต ผู้ภักดี
ผศ.ดร.ณัฐพงศ์ จันทอยู่
ผศ.อดุลย์ ไกรเล็กทิม
ดร.ครรชิต แสนอุบล
ดร.นฤมล พระใหญ่
ผศ.ดร.สุมิตรา ต่านพาณิชย์
ผศ.ดร.ณัฐพัชร วรพงศ์พัชร

ผศ.ดร.วาปี คงอินทร์
ผศ.ดร.รชฏ สุวรรณภูมิ
ผศ.สุพิมล ศรศักดิ์
ผศ.ดร.พิธิบูลย์ กาญจนพิพิธ
ดร.มงคล จิตรโสภิน
ดร.วิสิทธิ์ มะณี
ดร.สมชาย เทพแสง
ดร.นีนนาท จุลเนียม
ดร.อรัญญา เยาะห์รี

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยขอนแก่น
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยรังสิต
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
มหาวิทยาลัยศรีปทุม
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
มหาวิทยาลัยมหิดล
มหาวิทยาลัยศิลปากร
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหารลาดกระบัง
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยมหิดล
นักวิชาการอิสระ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
สถาบันเทคโนโลยีนิวตกรรมทางการศึกษา
และการวิจัยแห่งสุวรรณภูมิ
มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
มหาวิทยาลัยนครพนม
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
มหาวิทยาลัยเกริก
มหาวิทยาลัยปทุมธานี
สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
เจ้าคุณทหาร ลาดกระบัง

บทบรรณาธิการ

วารสารศึกษาศาสตร์ มมร ปีที่ 12 ฉบับที่ 1 (เดือนมกราคม - มิถุนายน 2567) ได้จัดพิมพ์ขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัย และผลงานวิชาการด้านการศึกษาและสหวิทยาการ การศึกษาของนักวิจัย นักวิชาการ นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไป และเป็นเวทีในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชิงวิชาการของนักวิจัยและวิชาการด้านการศึกษาและสหวิทยาการด้านการศึกษาร่วมยังนำเสนอองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนามนุษย์ตามวิถีของการศึกษาเชิงพุทธศาสนา และสหวิทยาการด้านการศึกษา โดยบทความทุกเรื่องได้ผ่านการพิจารณากลั่นกรองจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้องจากหลายสถาบันการศึกษา โดยบทความวิชาการ บทความวิจัยประจำฉบับนี้ มีงานเขียนที่ความน่าสนใจประกอบไปด้วยข้อบทความวิจัยและบทความวิชาการที่สามารถนำไปสู่กระบวนการสร้างองค์ความรู้ใหม่ของนักวิจัยและนักวิชาการ เป็นผลงานที่มีคุณภาพผ่านการอ่านตรวจจากผู้ทรงคุณวุฒิประจำเรื่องละ 3 ท่านเป็นอย่างน้อย เพื่อให้ได้บทความที่มีคุณภาพ นำเสนอต่อผู้ที่มีความสนใจนำไปต่อยอดความรู้ที่มีอยู่เดิม จึงหวังเป็นอย่างยิ่งว่า วารสารศึกษาศาสตร์ มมร ฉบับนี้ จะมีคุณค่าทางวิชาการที่แผ่หลาย มีประโยชน์โดยส่วนรวมต่อนักวิชาการศึกษา บุคคลทั่วไป และครูอาจารย์ เป็นอย่างยิ่ง

พระครูศรีวิรัตนสุนทร, ผศ.ดร.

บรรณาธิการ

สารบัญ

การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

Administration of Educational Institutions According to Four Sangghahawatthu in Schools under the
Secondary Educational

ผู้เขียน : บุญธรรม เมียนแก้ว, เกศริน มนูญผล, สรัญญา แสงอัมพร.....1

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

An Application of Four Sangghahavaththu Principles in School Administration under Nakhon Si Thammarat
Primary Educational Service Area Office 3

ผู้เขียน : ยუნาถ คงแท้, สันติ อุณจะนำ, สรัญญา แสงอัมพร.....17

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการ ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

The Relationship between Cooperative Leadership Behavior and Academic Affairs Administration in the
Educational Institutions under Nakhon Sithammarat Primary Educational Service Area Office 3

ผู้เขียน : ม่านฟ้า ทองอ่อน, สรัญญา แสงอัมพร, เกศริน มนูญผล.....28

แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียน ในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

A Study of Educational Management Via E-Learning Platform Applied for Yonisomanasikara in Mueang
District Schools of the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat

ผู้เขียน : จักรพงศ์ วิจิตรประภาวงศ์, สรัญญา แสงอัมพร, เกศริน มนูญผล.....42

การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคล ในโรงเรียนตามความคิดเห็นของ ครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช

An Application Aparihaniyadhamma of School Administrators on Personal Administration According to the
Opinions of Teachers under Muang Pakphanang Municipality Pakphanang District Nakhon Si Thammarat
Province

ผู้เขียน : จรวัย บุญสาลี, สรัญญา แสงอัมพร, สันติ อุณจะนำ.....56

การใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

The Use of Seven Kanlayanamitta Principles of School Administrators and Teachers Organizational Commitments under Nakhon Si Thammarat Primary Education Service Area Office 2

ผู้เขียน : บุหงา นาบอน, บุญส่ง ทองเอียง, ทิพมาศ เสวตวรโชติ.....68

ประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

Academies' Effectiveness by Applying Teacher's Good Governance Method under the Secondary Educational Service Area, Nakhon Si Thammarat

ผู้เขียน : จิราวรรณ ปรีชา, สันติ อุณจะนำ, สรัญญา แสงอัมพร.....81

การประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

An Application the Yonisomanasikara and Effectiveness in School as Percived by Teachers under Nakhon Si Thammarat Primary Education Service Area Office 3

ผู้เขียน : นัฐวุฒิ คุระเอียด, บุญส่ง ทองเอียง, ทิพมาศ เสวตวรโชติ.....90

ทักษะชีวิตและอาชีพที่จำเป็นสำหรับครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21

Life and Career Skills Necessary for Physical Education Teachers in the 21st Century

ผู้เขียน : กฤติภัทร อัจฉกิตติ, ธารินทร์ ก้านเหลือง, ศุภวรรณ วงศ์สร้างทรัพย์, พรทิวา ชนะโยธา.....103

การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย : การวิเคราะห์อภิमान

A Synthesis Research of Deductive Methods: Meta-Analysis

ผู้เขียน : ณัฐพงษ์ ชุ่มวงศ์, รุ่งทิวา กองสอน.....115

สมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสินนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2

The Functional Competency of School Administrators in the Navasirinakharin Cluster under the Secondary Education Service Area Office Bangkok 2

ผู้เขียน : จิตาภา พันธุ์วรรณ, กัลยมน อินทุสุต.....129

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

The Development of Online Lessons with Blended Learning Activity on the Using Information Technology Safety Affecting Learning Achievement of Grade 4-6 Students

ผู้เขียน : มานิตา ลาโกดม, ณัฐพล ร้าไพ, บุญรัตน์ แผลงสร.....141

สุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร

Healthy Organization According to the Opinions of Personnel in Educational Agencies, Bangkok

ผู้เขียน : ศรัญญา กองแก้ว, กัลยมน อินทุสุต.....154

การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

Development of Critical Thinking Abilities on Linear Equation in One Variable Through Learning Activities Focused on DAPIC Organizing and Think Pair Share for Grade 7 Student

ผู้เขียน : พรรณิษา เอี่ยมอ่อน, อาทร นกแก้ว.....166

การใช้ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

Using a Problem Solving Activity Package to Enhance Emotional Quotient of Junior High School Students

ผู้เขียน : ทิตาวิร์ การรัมย์, สังเวียน ปินะกาลัง, ปิยะวรรณ ศรีสุรักษ์.....180

ความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมทักษะชีวิตกับการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

The Relationship between the Promotion on Life Skills and Student Affairs Administration of Schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1

ผู้เขียน : ธัญญกร คงวิเชียร, พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์.....192

แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม

Guidelines for Parents Involvement in Skills Preparation to Using Computers for Learning of Children with Autistic Spectrum Disorder

ผู้เขียน : สิทธิกร สุทธิประภา, สังเวียน ปินะกาลัง, สมพร หวานเสร็จ.....207

การส่งเสริมสมรรถภาพทางกายในเด็กดาวน์ซินโดรม โดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง

Promoting Physical Fitness in Children with Down Syndrom by Using a Series of Phsical Movement Activities with Music

ผู้เขียน : คมสันต์ พลิกรุ่งโรจน์, สังเวียน ปินะกาลัง.....221

การบริหารจัดการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในทศวรรษหน้า

The Management of Private Vocational Colleges in the Next Decade.

ผู้เขียน : พรพิรุณ วงศ์สมุทร, ประเสริฐ อินทร์รักษ์.....233

**รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่อง ทางสติปัญญา
ในโรงเรียนเฉพาะความพิการกลุ่ม 7 ภาคใต้ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ**

Management model for the transition from school to work for students with intellectual disabilities In the
Disability Special School, Group 7, Southern Region, Office of Special Education Administration

ผู้เขียน : ยุมรินทร์ ณ ศรีสุข, บุญส่ง ทองเอียง, ทิพมาศ เสวตวรโชติ.....248

**การเสริมสร้างความฉลาดทางจิตวิญญาณของนิสิตปริญญาตรี โดยการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสาน
เทคนิค**

The Enhancement of Spiritual Intelligence of Undergraduate Students through Technical Eclectic Group
Counseling

ผู้เขียน : ญัฐวดี ไทยจ้วน.....262

**การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้าง
ความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู**

Developing a Learning Management Model with Integrated Innovative Design to Strengthen the Abilities of
Students in the Teaching Profession

ผู้เขียน : นีรนาท จุลเนียม.....272

การคัดลอกผลงานทางวิชาการ จริยธรรมพื้นฐานที่สำคัญ

Plagiarism Important Basic Ethics

ผู้เขียน : พันธุ์ช ศรีทิพนธ์, มงคล สารินทร์.....289

Active Learning: การจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมเด็กไทยสู่ศตวรรษที่ 21 หลังวิกฤตการณ์โควิด-19

Active Learning: Instructional Approaches on Preparing Thai Learners to the 21st Century Post Pandemic
(Covid-19) Crisis

ผู้เขียน : ดวงแก้ว สุธง, สุพินดา เลิศฤทธิ์.....299

วิเคราะห์แนวคิดการบริหารกับการจัดการและภาวะผู้นำสู่กรอบแนวคิดเพื่อการบริหารการศึกษา

Analyze the Concepts of Administration and Management and Leadership towards a Conceptual
Framework for Educational Administration

ผู้เขียน : พระครูธรรมภาณิสมย์, เอกชาติ สุขเสน, วิโรจน์ สารรัตน์, พระครูสุธีจริยวัฒน์, วิบูล ทาชา,
พระมหาศุภชัย สุภกิจโจ.....315

การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
Administration of Educational Institutions According to Four Sangghahawatthu
in Schools under the Secondary Educational

บุญธรรม เมียนแก้ว, เกศริน มนูญผล, สรัญญา แสงอัมพร
Buntham Miankaew, Kesarin Manoonpol, Sranya Saengamporn
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาศกรราช
Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus
E-mail: buntham.main@gmail.com

Received: December 1, 2022 Revised: January 10, 2023 Accepted: December 15, 2023

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยรวบรวมข้อมูลจากครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งสิ้น 335 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วย T-test และ ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ด้านอัตถจริยาอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาด้านปิยวาจา และอยู่ในระดับมาก ด้านสมานัตตตา และด้านทาน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ 2) จากการเปรียบเทียบการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา โดยพิจารณาจำแนกตามข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล พบว่า เพศที่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน และประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารงานสถานศึกษา , หลักสังคหวัตถุ 4 , สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
นครศรีธรรมราช

Abstracts

The objectives of this thesis are 1) to study the level of school administration according to the Sanghahavattus 4 in schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat (SAE12). 2) to compare the administration of educational institutions according to the Sanghahavattus 4 in schools under the SAE12 according to the opinions of teachers classified by sex, level of education and work experience by collecting data from teachers in educational institutions under SAE12, Academic Year 2021 amount 335 students. Data were analyzed by a computer program. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and hypothesis testing (T-test , ANOVA.)

The results of the research were as follows: 1) the level of educational institute administration according to Sanghahavattu 4 in educational institutes under SAE12. Overall, it was at a high level. when considering side by side found that it was at a high level in all aspects; subject matter was at a high level first followed by Piyawaja and at a high level 2) From the comparison of educational institute administration according to the Sanghahawattus 4 principle in educational institutes by considering the general personal information, it was found that sex different different educational levels and different work experience There was no effect on the administration of educational institutions according to the Sanghahawattu 4 principle in educational institutions.

Keywords: Administration of educational institutions , Four Sangghahawattu , The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat.

บทนำ

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้มีมาตรฐานจรรยาบรรณในวิชาชีพครูสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะการกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องรักษาจรรยาบรรณในวิชาชีพทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งเพื่อป้องกันการหลงใหลในอำนาจ การใช้อำนาจไปในทางที่ผิด ขาดคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากพระราชบัญญัติการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้แบ่งการบริหารเป็นเขตพื้นที่การศึกษา พร้อมทั้งกระจายอำนาจการบริหารไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัด โดยให้สถานศึกษามีสถานะเป็นนิติบุคคล ตามมาตรา 35 เพื่อให้การบริหารการศึกษานั้น มีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจในการบริหารมากขึ้นนอกจากนั้นคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดตัวชี้วัดในมาตรฐานด้านปัจจัยประการหนึ่งว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม ผู้บริหาร

สถานศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญ เป็นผู้นำในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา และเป็นบุคคลที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อให้การศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีศักยภาพ สมรรถนะและคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 53 ซึ่งได้กำหนดให้ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาจะปฏิบัติหน้าที่ได้นั้นต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการบริหารการศึกษาตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่องค์กรวิชาชีพชั้นสูงกำหนด นั่นคือจะต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีนั้นจะต้องบริหารงานแบบธรรมาธิปไตย คือการมีหลักธรรมและหลักการ เหตุผลเป็นสำคัญทำงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ยึดเอาความสำเร็จของงานส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ยินดีรับฟังคำแนะนำจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย นอกจากต้องมีหลักในการทำงานโดยยึดหลักกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ธรรมเนียมและประเพณีที่ดั่งมาถือปฏิบัติแล้ว ผู้บริหารต้องมีคุณธรรมในการครองตน ครองคน และครองงาน ตามบริบทของสังคม (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการคุรุศาสตร์ชาติ และคณะ, 2561, หน้า 6)

พระครูอาทรปริยัติยานุกิจ สุธจิตโต (เพียรสองชั้น) (2556, หน้า 21) ได้ให้ความหมายไว้ว่าสังคหวัตถุ 4 หมายถึง เครื่องมือ หรือหลักธรรมที่ช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นเครื่องช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความรัก สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นธรรมอันจะก่อให้เกิดความผาสุกในบ้านเมืองและประเทศชาตินั้นเองในทางพระพุทธศาสนามีหลักธรรมหรือความจริงอันสูงสุด เพื่อยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ตนและสังคมโดยส่วนรวม เพื่อบรรลุถึงความสงบสุขของชีวิตและการงาน มีมนุษย์สัมพันธ์กัน เรียกว่า “สังคหวัตถุ 4” และ พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) (2558, หน้า 35) ได้กล่าวไว้ว่า ในทางพระพุทธ ศาสนามีหลักธรรมหรือความจริงอันสูงสุด เพื่อยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ตนและสังคมโดยส่วนรวม เพื่อบรรลุถึงความสงบสุขของชีวิตและการงาน มีมนุษย์สัมพันธ์กัน เรียกว่า สังคหวัตถุ 4 ดังนั้น การนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นแนวทางสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน และมีประสิทธิภาพต่อบุคลากรและสถานศึกษาที่สามารถแก้ไขอุปสรรคปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการด้านการศึกษา รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ว่าเป็นอย่างไร จะได้นำมาปรับปรุง พัฒนาส่งเสริมสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการบริหารองค์กรมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านคุณธรรมและจริยธรรม เป็นสิ่งที่ผู้บริหารทุกคนในทุกสาขาอาชีพไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารภาครัฐหรือเอกชนจะต้องรู้และทำความเข้าใจ และถือเป็นพันธกรณีที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารที่จะต้องยึดถือและปฏิบัติโดยเคร่งครัดเพื่อปลูกฝังให้ข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมให้มากขึ้น ตั้งแต่ระดับสถานศึกษาจะต้องได้รับการอบรม ดูแล และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตลอดเวลา ซึ่งสถานการณ์ปัจจุบันประเทศไทยต้องการนักบริหารผู้ที่มีความรู้ ความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ย่อมต้องการผู้บริหารที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นทุนเดิม นั้นหมายความว่าบุคคลนั้น ๆ เป็นคนที่ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง ซื่อสัตย์ สุจริต ปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตสำนึกมุ่งมั่นในการเสริมสร้างคุณงามความดี มีความรับผิดชอบที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเจตนารมณ์วัตถุประสงค์ขององค์กรนั้น ๆ อีกทั้งรวมไปถึงทำให้เกิดความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ ผู้ปฏิบัติตามในองค์กรหรือผู้ได้บังคับบัญชา การบริหารงานของผู้บริหารนั้น ถ้ามีการผสมผสานหลักการทางทฤษฎีต่าง ๆ ของการบริหาร

เข้ากับหลักการทางคำสอนศาสนาแล้วเชื่อว่าจะทำให้เสริมสร้างทักษะ การบริหารงานได้ดีและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะในทางพุทธศาสนานี้สอนให้ทุกคนเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรมซึ่งหากนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานจะเกิดความอ่อนนุ่มในการบริหารงานมากขึ้น เกิดความยืดหยุ่นไปตามสถานการณ์ที่เหมาะสมได้ (นพดล สุวรรณสุนทร, 2554, หน้า 1) ทั้งนี้ ปัจจุบันโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ซึ่งมีภารกิจที่สำคัญคือ ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา จัดการศึกษาให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา โดยผู้บริหารต้องยึดหลักคุณธรรมด้านสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารจัดการและสร้างทักษะ ที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา อีกทั้งต้องสามารถจูงใจคนเก่งให้ปรองดองกันและพร้อมใจกันทำงานให้บรรลุผลตาม เป้าหมายก็จะเป็นประโยชน์ที่ดีในการบริหารงานไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เกี่ยวกับการนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ มัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวนำจิตใจของกันและกันช่วยลดปัญหา และอุปสรรคในการทำงานให้น้อยลง ก่อให้เกิดความสามัคคีและความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างผู้บริหารและ ผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมการใช้หลักธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชตามความคิดเห็นของครู จำแนก เพศ ระดับ การศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

วิธีการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2564 จำนวน 71 โรงเรียน ประกอบด้วย ครู จำนวนทั้งสิ้น 2,710 คน และกลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 – 610) และได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนทั้งสิ้น 335 คน โดยตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ การบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ข้อมูลทั่วไปตามความคิดเห็นของครู จำแนกตาม เพศ (ชายและหญิง) ระดับการศึกษา (ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก) และประสบการณ์การทำงาน (ต่ำกว่า 10 ปี 10 – 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป) และ 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชตามหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ทาน (การให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ปิยวาจา (พูดด้วยความ เมตตา) อตถจริยา (การทำประโยชน์ ขวนขวาย) และสมานัตตตา (ความเป็นผู้มีตนเสมอดันเสมอปลาย) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีตมาเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดและแนวทางในการจัดทำแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถาน ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านทาน 2) ด้านปิยวาจา 3) ด้านอัตถจริยา 4) ด้านสมานัตตตา ทั้งนี้ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถาน ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช สำหรับการการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อคำถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำไปคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีการของคอนบาร์ช (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผล ดังนี้ 1) ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 ความหมายว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 ความหมายว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3) ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 ความหมายว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 4) ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 ความหมายว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และ 5) ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 ความหมายว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนที่ 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยอาศัยเครื่องมือทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้สถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน โดยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน และใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา อีกทั้งผู้วิจัยได้ใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) โดยความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่าง เพศที่แตกต่างกัน และ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ที่มีผลต่อความคิดเห็นของครูที่แตกต่างกัน วิเคราะห์ข้อมูลด้วย t-test สำหรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่าง ประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน ที่มีผลต่อความคิดเห็นของครูที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการศึกษา

1. ระดับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ตารางที่ 1 ข้อมูลความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาเรื่องการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4

การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4	MEAN	S.D	การแปลผล
ด้านทาน	4.24	0.45	มาก
ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานสากล	4.24	0.85	มาก
ผู้บริหารจัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยเข้าร่วมดำเนินการด้วยความเต็มใจ	4.26	0.82	มาก
ผู้บริหารเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทั้งในการปฏิบัติงานและงานอื่น ๆ แก่เพื่อนร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ	4.28	0.82	มาก
ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณ เพื่อพัฒนาครู และให้ความสะดวกในการเบิกจ่ายพัสดุ	4.21	0.85	มาก
ผู้บริหารส่งเสริมครูโดยจัดให้มีกองทุนหรือสวัสดิการ ด้านต่าง ๆ อย่างน่าพึงพอใจ	4.19	0.86	มาก
ผู้บริหารเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สนับสนุนการทำงานให้กับสถานศึกษาเป็นอย่างดี	4.28	0.85	มาก
ด้านปิยวาจา	4.27	0.42	มาก
ผู้บริหารมีวาทศิลป์ดึงดูดใจผู้ฟังให้ปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย	4.72	0.84	มาก
ผู้บริหารพูดอย่างสร้างสรรค์ให้ครูนักเรียนเกิดกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่	4.20	0.86	มาก
ผู้บริหารไม่ใช้คำพูดส่อเสียดทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกข์ใจ	4.29	0.82	มาก
ผู้บริหารไม่กล่าววาจาล่วงเกินหรือใช้คำพูดแสดงถึงความหมายดูถูกผู้ใต้บังคับบัญชา	4.32	0.83	มาก
ผู้บริหารใช้ถ้อยคำไพเราะอ่อนโยนทำให้การสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาราบรื่น	4.21	0.89	มาก

การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4	MEAN	S.D	การแปลผล
ผู้บริหารชี้แจงนโยบายและเรื่องราวต่าง ๆ แก่ครูโดยใช้ถ้อยคำที่สุภาพ น่ารัก	4.31	0.83	มาก
ผู้บริหารกล่าวยกย่องชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชาที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน	4.28	0.86	มาก
ด้านอัตถจริยา	4.28	0.41	มาก
ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครูและนักเรียนทุกคน	4.30	0.80	มาก
ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักษาระเบียบวินัย ไม่เลือกที่รักมักที่ชังและปฏิบัติสิ่งที่จะเกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอ	4.23	0.82	มาก
ผู้บริหารยินดีเข้าช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อขอความช่วยเหลือเต็มกำลังความสามารถ	4.30	0.85	มาก
ผู้บริหารสนับสนุนการเลื่อนตำแหน่งหรือปรับระดับความสามารถตามความเหมาะสมของผู้ใต้บังคับบัญชา	4.29	0.84	มาก
ผู้บริหารมีการวางแผนและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพครู	4.27	0.82	มาก
ผู้บริหารไม่นิ่งดูดายต่อประโยชน์อันจะก่อให้เกิดผลดีแก่นักเรียน และโรงเรียน	4.26	0.85	มาก
ผู้บริหารชักนำชักชวนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำในสิ่งที่ดีงาม	4.27	0.83	มาก
ด้านสมานัตตตา	4.25	0.36	มาก
ผู้บริหารปฏิบัติตนเหมาะสมกับบทบาทของผู้บริหาร	4.24	0.85	มาก
ผู้บริหารวางตนเป็นกลางรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความจริงใจ	4.24	0.87	มาก
ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์ สุจริต โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนในการบริหารงาน	4.27	0.81	มาก
ผู้บริหารวางตนเหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม	4.27	0.82	มาก
ผู้บริหารร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานของโรงเรียน	4.19	0.87	มาก
ผู้บริหารเป็นกันเองไม่ถือตัวกับผู้ใต้บังคับบัญชา	4.30	0.80	มาก

การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4	MEAN	S.D	การแปลผล
ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถแม้จะมีปัญหาหรือข้อจำกัด	4.30	0.77	มาก
ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการรักษาระเบียบวินัย โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ	4.20	0.82	มาก
รวม การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4	4.26	0.26	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงข้อมูลความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาเรื่องการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ได้จากการรวบรวมแบบสอบถาม พบว่า การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านอัตถจริยาอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาด้านปิยวาจา และอยู่ในระดับมาก ด้านสมานัตตตา และด้านทาน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ เมื่อพิจารณาการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช แยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านทาน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ด้านปิยวาจา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ผู้บริหารไม่กล่าววาจาล่วงเกิน หรือใช้คำพูด แสดงถึงความหมายดูถูกผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นอันดับแรก รองลงมาผู้บริหารชี้แจงนโยบายและเรื่อง รวต่าง ๆ แก่ครู โดยใช้ถ้อยคำที่สุภาพ น่าฟังและอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารไม่ใช้คำพูดส่อเสียดทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกขใจและอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารกล่าวยกย่องชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชา ที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานผู้บริหารมีวาทศิลป์ ดึงดูดใจผู้ฟังให้ปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติ งานตามที่ได้รับมอบหมายและอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารใช้ถ้อยคำไพเราะ อ่อนโยนทำให้การสื่อสาร กับผู้ใต้บังคับ บัญชาราบรื่น ผู้บริหารพูดอย่างสร้างสรรค์ให้ครู นักเรียนเกิดกำลังใจในการปฏิบัติ หน้าที่ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ด้านอัตถจริยา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ผู้บริหารยินดีเข้าช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อขอความช่วยเหลือเต็มกำลังความสามารถอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครูและนักเรียนทุกคนอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมา ผู้บริหารสนับสนุนการเลื่อนตำแหน่งหรือปรับระดับความสามารถ ตามความเหมาะสมของผู้ใต้บังคับบัญชาและอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมีการวางแผนและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพครูและอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารไม่นิ่งดูดายต่อ ประโยชน์อันจะก่อให้เกิดผลดีแก่นักเรียนและโรงเรียนและอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดี รักษาระเบียบวินัย ไม่เลือกที่รักมักที่ชังและปฏิบัติสิ่งที่เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอและอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ผู้บริหารเป็นกันเองไม่ถือ

ตัวกับผู้ได้บังคับบัญชาอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถแม้จะมีปัญหาหรือข้อจำกัด ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริตโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนในการบริหารงาน อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารวางตนเหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม และอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารปฏิบัติตนเหมาะสมกับบทบาทผู้บริหารและอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารวางตนเป็นกลางรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความจริงใจ อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ในการรักษาระเบียบวินัย โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติและอยู่ในระดับมากผู้บริหารร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้ได้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่การงานของโรงเรียนและอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตารางที่ 2 การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา โดยพิจารณาจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

การบริหารงาน สถานศึกษาตาม หลักสังคหวัตถุ 4	จำแนกตาม	สถิติ ทดสอบ	P-Value	แปลผล
1. ด้านทาน	เพศ	t-test	0.439	ความแตกต่างของเพศไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านทาน
2. ด้านปิยวาจา	เพศ	t-test	0.133	ความแตกต่างของเพศไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านปิยวาจา
3. ด้านอัตถจริยา	เพศ	t-test	0.918	ความแตกต่างของเพศไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านอัตถจริยา
4. ด้านสมานัตตตา	เพศ	t-test	0.991	ความแตกต่างของเพศไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านสมานัตตตา
รวม	เพศ	t-test	0.364	ความแตกต่างของเพศไม่มีผลต่อความคิดเห็นการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4
1. ด้านทาน	ระดับการศึกษา	ANOVA	0.162	ความแตกต่างของระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านทาน
2. ด้านปิยวาจา	ระดับการศึกษา	ANOVA	0.774	ความแตกต่างของระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านปิยวาจา
3. ด้านอัตถจริยา	ระดับการศึกษา	ANOVA	0.129	ความแตกต่างของระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านอัตถจริยา

การบริหารงาน สถานศึกษาตาม หลักสังคหวัตถุ 4	จำแนกตาม	สถิติ ทดสอบ	P-Value	แปลผล
4. ด้านสมานัตต ตา	ระดับการศึกษา	ANOVA	0.555	ความแตกต่างของระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความคิดเห็น ด้านสมานัตตตา
รวม	ระดับการศึกษา	ANOVA	0.119	ความแตกต่างของระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อความ คิดเห็นการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4
1. ด้านทาน	ประสบการณ์	ANOVA	0.627	ความแตกต่างของประสบการณ์ไม่มีผลต่อความคิดเห็น ด้านทาน
2. ด้านปิยวาจา	ประสบการณ์	ANOVA	0.142	ความแตกต่างของประสบการณ์ไม่มีผลต่อความคิดเห็น ด้านปิยวาจา
3. ด้านอัตถจริยา	ประสบการณ์	ANOVA	0.165	ความแตกต่างของประสบการณ์ไม่มีผลต่อความคิดเห็น ด้านอัตถจริยา
4. ด้านสมานัตต ตา	ประสบการณ์	ANOVA	0.191	ความแตกต่างของประสบการณ์ไม่มีผลต่อความคิดเห็น ด้านสมานัตตตา
รวม	ประสบการณ์	ANOVA	0.75	ความแตกต่างของประสบการณ์ ไม่มีผลต่อความคิดเห็น การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4

จากตารางที่ 2 แสดงการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา โดยพิจารณา
จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
จำแนกข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ความแตกต่างของข้อมูลดังกล่าว
ไม่มีผลต่อความแตกต่างของความคิดเห็นในการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ทั้งด้านทาน ด้าน
ปิยวาจา ด้านอัตถจริยาและด้านสมานัตตตา

การอภิปรายผล/สรุป

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า ครูในสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังค
หวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวม
และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ได้นำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในการ
ปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นด้านปิยวาจา พูดอย่างสร้างสรรค์ ใช้ถ้อยคำไพเราะอ่อนโยน มีวาทีศิลป์ดึงดูดใจ
ผู้ฟังให้ปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย กล่าวค้ายกย่องชมเชย ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ประสบ

ความสำเร็จ สอดคล้อง พระครูประกาศธรรมาภิรักษ์ (2561). ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักปิยวาจา รองลงมา คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลัก อัตถจริยา และด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักทาน ตามลำดับ

พิจารณาเป็นรายด้าน ได้ดังนี้ ด้านทาน พบว่า การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ด้านทาน ผู้บริหารต้องส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสากล จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาโดยเข้าร่วมดำเนินการด้วยความเต็มใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทั้งในการปฏิบัติงานและงานอื่น ๆ แก่เพื่อนร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาครู และให้ความสะดวกในการเบิกจ่ายพัสดุ ส่งเสริมครูโดยจัดให้มีกองทุนหรือสวัสดิการด้านต่าง ๆ อย่างน่าพึงพอใจ และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สนับสนุนการทำงานให้กับสถานศึกษาเป็นอย่างดี สอดคล้องงานวิจัยของ พระสักรัย จิตตสุโก ล่วยดี (2554) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านแล้วพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านสมานัตตตา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านทาน และด้านปิยวาจา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทั้งในการปฏิบัติงานและงานอื่น ๆ แก่เพื่อนร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทั้งในการปฏิบัติงานและงานอื่น ๆ แก่เพื่อนร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมครูโดยจัดให้มีกองทุนหรือสวัสดิการ ด้านต่าง ๆ อย่างน่าพึงพอใจ จึงทำให้มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า เนื่องจาก ผู้บริหารส่งเสริมครูโดยจัดให้มีกองทุนหรือสวัสดิการ ด้านต่าง ๆ อย่างน่าพึงพอใจ ด้านสมานัตตตา พบว่า การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารเป็นกันเองไม่ถือตัวกับผู้ที่บังคับบัญชา ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถแม้จะมีปัญหาหรือข้อจำกัด ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริตโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนในการบริหารงาน ผู้บริหารวางตนเหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารปฏิบัติตนเหมาะสมกับบทบาทผู้บริหาร ผู้บริหารวางตนเป็นกลางรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความจริงใจ ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการรักษาระเบียบวินัย โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ผู้บริหารร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่การงานของโรงเรียน สอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ให้ความหมายของคำว่า สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือทำตัวให้เข้ากับเขาได้ ให้ความเสมอภาคสม่ำเสมอแก่กันต่อคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ และเสมอในทุกๆ สุข ร่วมทุกข์ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหาเพื่อนประโยชน์สุขร่วมกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือผู้บริหารเป็นกันเองไม่ถือตัวกับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถแม้จะมีปัญหาหรือข้อจำกัด จึงทำให้มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า เนื่องจากผู้บริหารเป็นกันเองไม่ถือตัวกับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถแม้จะมีปัญหาหรือข้อจำกัด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานของโรงเรียน จึงทำให้มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานของโรงเรียน ด้านอัตถจริยา พบว่า การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารยินดีเข้าช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อขอความช่วยเหลือเต็มกำลังความสามารถ รองลงมาคือ สนับสนุนให้ครูปฏิบัติตามระเบียบวินัย ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครูและนักเรียนทุกคน ผู้บริหารสนับสนุนการเลื่อนตำแหน่งหรือปรับระดับความสามารถตามความเหมาะสมของผู้ใต้บังคับบัญชาผู้บริหารมีการวางแผนและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพครู ผู้บริหารไม่นิ่งดูดายต่อประโยชน์อันจะก่อให้เกิดผลดีแก่นักเรียนและโรงเรียน ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักษาระเบียบวินัยไม่เลือกที่รักมักที่ชังและปฏิบัติสิ่งที่เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ สอดคล้องกับหลักธรรมที่กล่าวไว้ของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้ให้ความหมายของคำว่า ทาน ให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุน หรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจ และศิลปวิทยา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารยินดีเข้าช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อขอความช่วยเหลือเต็มกำลังความสามารถ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารยินดีเข้าช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อขอความช่วยเหลือเต็มกำลังความสามารถ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักษาระเบียบวินัยไม่เลือกที่รักมักที่ชังและปฏิบัติสิ่งที่เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอ อยู่ในระดับมาก จึงทำให้มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักษาระเบียบวินัยไม่เลือกที่รักมักที่ชังและปฏิบัติสิ่งที่เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอ ด้านด้านปิยวาจา พบว่าการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารไม่กล่าววาจาล่วงเกินหรือใช้คำพูดแสดงถึงความหมายดูถูกผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารชี้แจงนโยบายและเรื่องราวต่าง ๆ แก่ครูโดยใช้ถ้อยคำที่สุภาพ นุ่มนวล ผู้บริหารไม่ใช้คำพูดส่อเสียดทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกขใจ ผู้บริหารกล่าวยกย่องชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชา ที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารมีวาทีศิลป์ ดึงดูดใจผู้ฟังให้ปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ผู้บริหารใช้ถ้อยคำไพเราะอ่อนโยนทำให้การสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาราบรื่น ผู้บริหารพูดอย่างสร้างสรรค์ให้ครู นักเรียนเกิดกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้อง งานวิจัยของ พระสักรัย จิตตสุโก ลุ่มดี (2554) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านแล้วพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการอยู่ในระดับมากทุกด้าน

เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านสมานัตตา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านทาน และ ด้านปิยวาจา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารไม่กล่าววาจาล่วงเกิน หรือใช้คำพูดแสดงถึงความหมายดูถูกผู้ใต้บังคับบัญชา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารไม่กล่าววาจาล่วงเกินหรือใช้คำพูดแสดงถึงความหมายดูถูกผู้ใต้บังคับบัญชา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารพูดอย่างสร้างสรรค์ให้ครูนักเรียนเกิดกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ จึงทำให้มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารพูดอย่างสร้างสรรค์ให้ครูนักเรียนเกิดกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน 1) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีการนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ค่อนข้างสมบูรณ์แบบ เป็นผู้รู้จักเหตุผล วางตนได้เหมาะสม รู้จักบริหารเวลา ในการทำงาน จึงทำให้ครูปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาทั้งชายและหญิง มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางสาวอนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของฝ่ายทะเบียนที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์” เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแล้วพบว่าบุคคลที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ ระดับ 0.05 2) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ที่ระดับการศึกษาแตกต่างกัน โดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับการศึกษาปริญญาตรี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านอรรถจริยา รองลงมาคือ ด้านปิยวาจา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านทาน เมื่อพิจารณาระดับปริญญาโท โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านทาน รองลงมาคือ ด้านปิยวาจา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านสมานัตตา เมื่อพิจารณา

ระดับปริญญาเอก โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านปียวาจา รองลงมาคือ ด้านสมานัตตตา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านทาน 3) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ประสบการณ์การทำงานของครูในสถานศึกษาไม่มีผลต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถาน ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดวันชัย วิชาติ ยอดดำเนิน (2554) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของวัดนครสวรรค์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.52 มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 53.03 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 50.00 ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารมีการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ควรมีข้อมูลในการปรับปรุงการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในแต่ละด้านให้เหมาะสมกับความต้องการและความคาดหวังของบุคลากรที่มีทัศนคติแตกต่างกัน จึงถือว่าเป็นข้อจำกัดการทำวิจัยครั้งนี้ และควรนำมาพิจารณาเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า ผู้บริหาร ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสากล จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาโดยเข้าร่วมดำเนินการด้วยความเต็มใจ ควรวางตนเป็นกลางรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความจริงใจ มีความซื่อสัตย์ สุจริตโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาครู และให้ความสะดวกในการเบิกจ่ายพัสดุให้ถึงมากที่สุด และส่งเสริมให้มีการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา โดยผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักษาระเบียบวินัย ไม่เลือกที่รักมักที่ชังและปฏิบัติสิ่งที่จะเกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถสมกับเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ด้านทาน พบว่า ผู้บริหารมีการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถาน ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ด้านทาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรักษาและพัฒนาต่อไปให้ถึงมากที่สุด ควรส่งเสริมสนับสนุน ให้สถานศึกษามีคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสากล จัดให้มีการเรียนการสอนในสถาน ศึกษาโดยเข้าร่วมดำเนินการด้วยความเต็มใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทั้งในการปฏิบัติงานและงานอื่นแก่เพื่อนร่วมงานอย่างสม่ำเสมอและพัฒนาต่อไปให้ถึงมากที่สุด และส่งเสริมการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ใน

สถานศึกษา โดยผู้บริหารจัดให้มีกองทุนหรือสวัสดิการด้านต่าง ๆ อย่างน่าพึงพอใจ และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สนับสนุนการทำงานให้กับสถานศึกษาเป็นอย่างดี ด้านอัตถจริยา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ด้านอัตถจริยา โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรักษาและพัฒนาต่อไปให้ถึงมากที่สุด และควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครูและนักเรียนทุกคน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักษาระเบียบวินัย ไม่เลือกที่รักมักที่ชังและปฏิบัติสิ่งที่จะเกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอ ยินดีเข้าช่วยเหลือผู้ได้บังคับบัญชาเมื่อขอความช่วยเหลือเต็มกำลังความสามารถสนับสนุนการเลื่อนตำแหน่งหรือปรับระดับความสามารถ ตามความเหมาะสมของผู้ได้บังคับบัญชา มีการวางแผนและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพครู ไม่นิ่งดูดายต่อประโยชน์อันจะก่อให้เกิดผลดีแก่นักเรียนและโรงเรียน ชักนำชักชวนให้ผู้ได้บังคับบัญชาทำในสิ่งดีงามด้านสมานัตตตา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานสถานศึกษาตามหลัก สังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ด้านสมานัตตตา โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรักษาและพัฒนาต่อไปให้ถึงมากที่สุด และควรปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทผู้บริหาร วางตนเป็นกลางรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความจริงใจ มีความซื่อสัตย์ สุจริตโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ ส่วนตนในการบริหารงาน วางตนเหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อม ต้องร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้ได้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่การงานของโรงเรียนผู้บริหารเป็นกันเองไม่ถือตัวกับผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถแม้จะมีปัญหาหรือข้อจำกัด ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการรักษาระเบียบวินัย โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- ชญาณิศร์ รักแจ้ง. (2554). การให้บริการของสำนักงานประกันสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ตามทัศนะของผู้ประกันตนเขตกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูปลัดวันชาติ วิชาโต . (ยออดำเนิน). (2554). “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของวัดนครสวรรค์ตามหลักสังคหวัตถุ 4” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระครูประกาศธรรมาภิรักษ์. (2562). การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน. สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. คณะครุศาสตร์ สาขาวิชา พุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูอาทรปริยัตยานุกิจ (สุจิตโต/เพียรสองชั้น). (2556). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร มหาบัณฑิต, สาขาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). (2525). พุทธศาสนากับคนรุ่นใหม่และสังคมไทยในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภาพใจ.
- พระธนพร คุณสมปนโน (อาคะนิช). (2561). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชน บ้านศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. รัฐศาสตรบัณฑิต. สาขารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (2545, 2553) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119 ตอน ที่ 123 ก หน้า 16, 19 ธันวาคม 2545.
- พุทธทาสภิกขุ (2558). พุทธศาสนากับคนรุ่นใหม่และสังคมไทยในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : สุภาพใจ.
- พุทธทาสภิกขุ (2549). การศึกษาสมบูรณ์แบบ : คือวงกลมที่คุ้มครองโลกถึงที่สุด. กรุงเทพมหานคร : อูษาเลิศลักษณ์ ภาคาผล. (2560). การบริหารงานสถานศึกษาโดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 10/2560. พิมพ์ครั้งที่ 1 มีนาคม 2560.
- อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์. (2554). “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของฝ่ายทะเบียนที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Campbell and et al. (1971). Education Administration. New York: University of Michigan.
- Cheng, Y.C. (2000). A CMI-Triplization Paradigm for Reforming Education in the New Millennium. International Journal of Educational Management. 14(4).
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (3rd ed.). NY: Harper & Collins.

การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
Administration of Educational Institutions According to Four Sangghahawatthu
in Schools under the Secondary Educational

บุญธรรม เมียนแก้ว, เกศริน มนูญผล, สรัญญา แสงอัมพร
Buntham Miankaew, Kesarin Manoonpol, Sranya Saengamporn
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus
E-mail: buntham.main@gmail.com

Received: December 1, 2022 Revised: January 10, 2023 Accepted: December 15, 2023

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 2) เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยรวบรวมข้อมูลจากครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2564 จำนวนทั้งสิ้น 335 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบสมมติฐานด้วย T-test และ ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า 1) ระดับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าอยู่ในระดับมาก ทุกด้าน ด้านอัตตจริยาอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาด้านปิยวาจา และอยู่ในระดับมาก ด้านสมานัตตตา และด้านทาน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ 2) จากการเปรียบเทียบการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา โดยพิจารณาจำแนกตามข้อมูลทั่วไปส่วนบุคคล พบว่า เพศที่แตกต่างกัน ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน และประสบการณ์ทำงานที่แตกต่างกัน ไม่มีผลต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา

คำสำคัญ: การบริหารงานสถานศึกษา , หลักสังคหวัตถุ 4 , สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
นครศรีธรรมราช

Abstracts

The objectives of this thesis are 1) to study the level of school administration according to the Sanghahavattus 4 in schools under the Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat (SAE12). 2) to compare the administration of educational institutions according to the Sanghahavattus 4 in schools under the SAE12 according to the opinions of teachers classified by sex, level of education and work experience by collecting data from teachers in educational institutions under SAE12, Academic Year 2021 amount 335 students. Data were analyzed by a computer program. Statistics used in data analysis were frequency, percentage, mean, standard deviation and hypothesis testing (T-test , ANOVA.)

The results of the research were as follows: 1) the level of educational institute administration according to Sanghahavattu 4 in educational institutes under SAE12. Overall, it was at a high level. when considering side by side found that it was at a high level in all aspects; subject matter was at a high level first followed by Piyawaja and at a high level 2) From the comparison of educational institute administration according to the Sanghahawattus 4 principle in educational institutes by considering the general personal information, it was found that sex different different educational levels and different work experience There was no effect on the administration of educational institutions according to the Sanghahawattu 4 principle in educational institutions.

Keywords: Administration of educational institutions , Four Sangghahawattu , The Secondary Educational Service Area Office Nakhon Si Thammarat.

บทนำ

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้มีมาตรฐานจรรยาบรรณในวิชาชีพครูสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะการกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษา ต้องรักษาจรรยาบรรณในวิชาชีพทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งเพื่อป้องกันการหลงใหลในอำนาจ การใช้อำนาจไปในทางที่ผิด ขาดคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากพระราชบัญญัติการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้แบ่งการบริหารเป็นเขตพื้นที่การศึกษา พร้อมทั้งกระจายอำนาจการบริหารไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัด โดยให้สถานศึกษามีสถานะเป็นนิติบุคคล ตามมาตรา 35 เพื่อให้การบริหารการศึกษานั้น มีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจในการบริหารมากขึ้นนอกจากนั้นคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดตัวชี้วัดในมาตรฐานด้านปัจจัยประการหนึ่งว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม ผู้บริหาร

สถานศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญ เป็นผู้นำในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา และเป็นบุคคลที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อให้การศึกษาบรรลุจุดมุ่งหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีศักยภาพ สมรรถนะและคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการศึกษา ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 53 ซึ่งได้กำหนดให้ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาจะปฏิบัติหน้าที่ได้นั้นต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพทางการบริหารการศึกษาตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่องค์กรวิชาชีพชั้นสูงกำหนด นั่นคือจะต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีนั้นจะต้องบริหารงานแบบธรรมาธิปไตย คือการมีหลักธรรมและหลักการ เหตุผลเป็นสำคัญทำงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ยึดเอาความสำเร็จของงานส่วนรวมเป็นที่ตั้ง ยินดีรับฟังคำแนะนำจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย นอกจากต้องมีหลักในการทำงานโดยยึดหลักกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ธรรมเนียมและประเพณีที่ดั่งมาถือปฏิบัติแล้ว ผู้บริหารต้องมีคุณธรรมในการครองตน ครองคน และครองงาน ตามบริบทของสังคม (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการการพุทธศาสนาชาติ และคณะ, 2561, หน้า 6)

พระครูอาทรปริยัติยานุกิจ สุธจิตโต (เพียรสองชั้น) (2556, หน้า 21) ได้ให้ความหมายไว้ว่าสังคหวัตถุ 4 หมายถึง เครื่องมือ หรือหลักธรรมที่ช่วยประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นเครื่องช่วยขจัดความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความรัก สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับสังคม เป็นธรรมอันจะก่อให้เกิดความผาสุกในบ้านเมืองและประเทศชาตินั้นเองในทางพระพุทธศาสนามีหลักธรรมหรือความจริงอันสูงสุด เพื่อยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ตนและสังคมโดยส่วนรวม เพื่อบรรลุถึงความสงบสุขของชีวิตและการงาน มีมนุษย์สัมพันธ์กัน เรียกว่า “สังคหวัตถุ 4” และ พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) (2558, หน้า 35) ได้กล่าวไว้ว่า ในทางพระพุทธ ศาสนามีหลักธรรมหรือความจริงอันสูงสุด เพื่อยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ตนและสังคมโดยส่วนรวม เพื่อบรรลุถึงความสงบสุขของชีวิตและการงาน มีมนุษย์สัมพันธ์กัน เรียกว่า สังคหวัตถุ 4 ดังนั้น การนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในการบริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นแนวทางสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน และมีประสิทธิภาพต่อบุคลากรและสถานศึกษาที่สามารถแก้ไขอุปสรรคปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการด้านการศึกษา รวมถึงข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ว่าเป็นอย่างไร จะได้นำมาปรับปรุง พัฒนาส่งเสริมสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการบริหารองค์กรมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะด้านคุณธรรมและจริยธรรม เป็นสิ่งที่ผู้บริหารทุกคนในทุกสาขาอาชีพไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารภาครัฐหรือเอกชนจะต้องรู้และทำความเข้าใจ และถือเป็นพันธกรณีที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารที่จะต้องยึดถือและปฏิบัติโดยเคร่งครัดเพื่อปลูกฝังให้ข้าราชการครูบุคลากรทางการศึกษาและนักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมให้มากขึ้น ตั้งแต่ระดับสถานศึกษาจะต้องได้รับการอบรม ดูแล และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตลอดเวลา ซึ่งสถานการณ์ปัจจุบันประเทศชาติต้องการนักบริหารผู้ที่มีความรู้ ความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ย่อมต้องการผู้บริหารที่มีคุณธรรมจริยธรรม มีความซื่อสัตย์ สุจริต เป็นทุนเดิม นั้นหมายความว่าบุคคลนั้น ๆ เป็นคนที่ยึดมั่นถือมั่นในสิ่งที่ถูกต้อง ซื่อสัตย์ สุจริต ปฏิบัติหน้าที่ด้วยจิตสำนึกมุ่งมั่นในการเสริมสร้างคุณงามความดี มีความรับผิดชอบที่จะนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จตามเจตนารมณ์วัตถุประสงค์ขององค์กรนั้น ๆ อีกทั้งรวมไปถึงทำให้เกิดความรัก ความสามัคคีในหมู่คณะ ผู้ปฏิบัติตามในองค์กรหรือผู้ได้บังคับบัญชา การบริหารงานของผู้บริหารนั้น ถ้ามีการผสมผสานหลักการทางทฤษฎีต่าง ๆ ของการบริหาร

เข้ากับหลักการทางคำสอนศาสนาแล้วเชื่อว่าจะทำให้เสริมสร้างทักษะ การบริหารงานได้ดีและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น เพราะในทางพุทธศาสนานั้นสอนให้ทุกคนเป็นคนดีมีคุณธรรม จริยธรรมซึ่งหากนำมาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานจะเกิดความอ่อนนุ่มในการบริหารงานมากขึ้น เกิดความยืดหยุ่นไปตามสถานการณ์ที่เหมาะสมได้ (นพดล สุวรรณสุนทร, 2554, หน้า 1) ทั้งนี้ ปัจจุบันโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ซึ่งมีภารกิจที่สำคัญคือ ส่งเสริมสนับสนุนให้สถานศึกษา จัดการศึกษาให้มีคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษา โดยผู้บริหารต้องยึดหลักคุณธรรมด้านสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารจัดการและสร้างทักษะ ที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา อีกทั้งต้องสามารถจูงใจคนเก่งให้ปรองดองกันและพร้อมใจกันทำงานให้บรรลุผลตาม เป้าหมายก็จะเป็นประโยชน์ที่ดีในการบริหารงานไปสู่ความสำเร็จ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา เกี่ยวกับการนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ มัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ซึ่งเป็นหลักธรรมที่เป็นเครื่องยึดเหนี่ยวนำจิตใจของกันและกันช่วยลดปัญหา และอุปสรรคในการทำงานให้น้อยลง ก่อให้เกิดความสามัคคีและความสัมพันธ์อันดีงามระหว่างผู้บริหารและ ผู้ใต้บังคับบัญชาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาส่งเสริมการใช้หลักธรรมในการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชตามความคิดเห็นของครู จำแนก เพศ ระดับ การศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

วิธีการศึกษา

การศึกษครั้งนี้ ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2564 จำนวน 71 โรงเรียน ประกอบด้วย ครู จำนวนทั้งสิ้น 2,710 คน และกลุ่ม ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางเครซีและมอร์แกน (Krejcie and Morgan, 1970 : 607 – 610) และได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) ได้จำนวนทั้งสิ้น 335 คน โดยตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ 1) ตัวแปรต้น ได้แก่ การบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ข้อมูลทั่วไปตามความคิดเห็นของครู จำแนกตาม เพศ (ชายและหญิง) ระดับการศึกษา (ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก) และประสบการณ์การทำงาน (ต่ำกว่า 10 ปี 10 – 20 ปี และ 20 ปีขึ้นไป) และ 2) ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารงานสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชตามหลักสังคหวัตถุ 4 ประกอบด้วย ทาน (การให้ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่) ปิยวาจา (พูดด้วยความ เมตตา) อตถจริยา (การทำประโยชน์ ขวนขวาย) และสมานัตตตา (ความเป็นผู้มีตนเสมอดันเสมอปลาย) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้สร้างขึ้นจากการศึกษาค้นคว้าเอกสารและ

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีตมาเป็นแนวทางในการสร้างกรอบแนวคิดและแนวทางในการจัดทำแบบสอบถามโดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถาน ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ประกอบด้วย 4 ด้าน คือ 1) ด้านทาน 2) ด้านปิยวาจา 3) ด้านอัตถจริยา 4) ด้านสมานัตตตา ทั้งนี้ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด ตามลำดับ และ ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะแนวทางการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถาน ศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช สำหรับการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อคำถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไขแล้วไปให้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) แล้วนำไปคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้องของข้อคำถาม (Index of Item Objective Congruence : IOC) และนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามด้วยวิธีการของคอนบาร์ช (Cronbach) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา จากนั้นนำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขสมบูรณ์แล้วไปใช้เป็นเครื่องมือสำหรับเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูล ส่วนที่ 1 ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ประกอบด้วย เพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน โดยใช้ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จากนั้นนำผลที่ได้จากการวิเคราะห์ทางสถิติมาแปลผล ดังนี้ 1) ค่าเฉลี่ย 4.50-5.00 ความหมายว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ค่าเฉลี่ย 3.50-4.49 ความหมายว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก 3) ค่าเฉลี่ย 2.50-3.49 ความหมายว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับปานกลาง 4) ค่าเฉลี่ย 1.50-2.49 ความหมายว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อย และ 5) ค่าเฉลี่ย 1.00-1.49 ความหมายว่ามีการปฏิบัติอยู่ในระดับน้อยที่สุด ส่วนที่ 2 ผู้วิจัยวิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยอาศัยเครื่องมือทางสถิติเพื่อทดสอบสมมติฐาน

สำหรับสถิติที่ใช้ในการศึกษา ผู้วิจัยได้ใช้สถิติพรรณนาและสถิติอนุมาน โดยสถิติพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่และค่าร้อยละ สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์การทำงาน และใช้ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา อีกทั้งผู้วิจัยได้ใช้สถิติอนุมาน (Inferential Statistics) โดยความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่าง เพศที่แตกต่างกัน และ ระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน ที่มีผลต่อความคิดเห็นของครูที่แตกต่างกัน วิเคราะห์ข้อมูลด้วย t-test สำหรับความคิดเห็นที่แตกต่างกันระหว่าง ประสบการณ์การทำงานที่แตกต่างกัน ที่มีผลต่อความคิดเห็นของครูที่แตกต่างกัน ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยหาค่าความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการศึกษา

1. ระดับการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ตารางที่ 1 ข้อมูลความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาเรื่องการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4

การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4	MEAN	S.D	การแปลผล
ด้านทาน	4.24	0.45	มาก
ผู้บริหารส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานสากล	4.24	0.85	มาก
ผู้บริหารจัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษา โดยเข้าร่วมดำเนินการด้วยความเต็มใจ	4.26	0.82	มาก
ผู้บริหารเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทั้งในการปฏิบัติงานและงานอื่น ๆ แก่เพื่อนร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ	4.28	0.82	มาก
ผู้บริหารส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณ เพื่อพัฒนาครู และให้ความสะดวกในการเบิกจ่ายพัสดุ	4.21	0.85	มาก
ผู้บริหารส่งเสริมครูโดยจัดให้มีกองทุนหรือสวัสดิการ ด้านต่าง ๆ อย่างน่าพึงพอใจ	4.19	0.86	มาก
ผู้บริหารเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่สนับสนุนการทำงานให้กับสถานศึกษาเป็นอย่างดี	4.28	0.85	มาก
ด้านปิยวาจา	4.27	0.42	มาก
ผู้บริหารมีวาทศิลป์ดึงดูดใจผู้ฟังให้ปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย	4.72	0.84	มาก
ผู้บริหารพูดอย่างสร้างสรรค์ให้ครูนักเรียนเกิดกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่	4.20	0.86	มาก
ผู้บริหารไม่ใช้คำพูดส่อเสียดทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกข์ใจ	4.29	0.82	มาก
ผู้บริหารไม่กล่าววาจาล่วงเกินหรือใช้คำพูดแสดงถึงความหมายดูถูกผู้ใต้บังคับบัญชา	4.32	0.83	มาก
ผู้บริหารใช้ถ้อยคำไพเราะอ่อนโยนทำให้การสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาราบรื่น	4.21	0.89	มาก

การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4	MEAN	S.D	การแปลผล
ผู้บริหารชี้แจงนโยบายและเรื่องราวต่าง ๆ แก่ครูโดยใช้ถ้อยคำที่สุภาพ นุ่มนวล	4.31	0.83	มาก
ผู้บริหารกล่าวยกย่องชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชาที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน	4.28	0.86	มาก
ด้านอัตถจริยา	4.28	0.41	มาก
ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครูและนักเรียนทุกคน	4.30	0.80	มาก
ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักษาระเบียบวินัย ไม่เลือกที่รักมักที่ชังและปฏิบัติสิ่งที่จะเกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอ	4.23	0.82	มาก
ผู้บริหารยินดีเข้าช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อขอความช่วยเหลือเต็มกำลังความสามารถ	4.30	0.85	มาก
ผู้บริหารสนับสนุนการเลื่อนตำแหน่งหรือปรับระดับความสามารถตามความเหมาะสมของผู้ใต้บังคับบัญชา	4.29	0.84	มาก
ผู้บริหารมีการวางแผนและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพครู	4.27	0.82	มาก
ผู้บริหารไม่นิ่งดูดายต่อประโยชน์อันจะก่อให้เกิดผลดีแก่นักเรียน และโรงเรียน	4.26	0.85	มาก
ผู้บริหารชักนำชักชวนให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทำในสิ่งที่ดีงาม	4.27	0.83	มาก
ด้านสมานัตตตา	4.25	0.36	มาก
ผู้บริหารปฏิบัติตนเหมาะสมกับบทบาทของผู้บริหาร	4.24	0.85	มาก
ผู้บริหารวางตนเป็นกลางรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความจริงใจ	4.24	0.87	มาก
ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์ สุจริต โดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนในการบริหารงาน	4.27	0.81	มาก
ผู้บริหารวางตนเหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม	4.27	0.82	มาก
ผู้บริหารร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานของโรงเรียน	4.19	0.87	มาก
ผู้บริหารเป็นกันเองไม่ถือตัวกับผู้ใต้บังคับบัญชา	4.30	0.80	มาก

การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4	MEAN	S.D	การแปลผล
ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถแม้จะมีปัญหาหรือข้อจำกัด	4.30	0.77	มาก
ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการรักษาระเบียบวินัย โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ	4.20	0.82	มาก
รวม การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4	4.26	0.26	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงข้อมูลความคิดเห็นของครูในสถานศึกษาเรื่องการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ที่ได้จากการรวบรวมแบบสอบถาม พบว่า การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านอัตถจริยาอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาด้านปิยวาจา และอยู่ในระดับมาก ด้านสมานัตตตา และด้านทาน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ เมื่อพิจารณาการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช แยกเป็นรายด้าน ได้แก่ ด้านทาน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ด้านปิยวาจา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ผู้บริหารไม่กล่าววาจาล่วงเกิน หรือใช้คำพูด แสดงถึงความหมายดูถูกผู้ใต้บังคับบัญชา เป็นอันดับแรก รองลงมาผู้บริหารชี้แจงนโยบายและเรื่อง รวต่าง ๆ แก่ครู โดยใช้ถ้อยคำที่สุภาพ น่าฟังและอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารไม่ใช้คำพูดส่อเสียดทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกขใจและอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารกล่าวยกย่องชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชา ที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงานผู้บริหารมีวาทศิลป์ ดึงดูดใจผู้ฟังให้ปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติ งานตามที่ได้รับมอบหมายและอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารใช้ถ้อยคำไพเราะ อ่อนโยนทำให้การสื่อสาร กับผู้ใต้บังคับ บัญชาราบรื่น ผู้บริหารพูดอย่างสร้างสรรค์ให้ครู นักเรียนเกิดกำลังใจในการปฏิบัติ หน้าที่ โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ด้านอัตถจริยา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ผู้บริหารยินดีเข้าช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อขอความช่วยเหลือเต็มกำลังความสามารถอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครูและนักเรียนทุกคนอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมา ผู้บริหารสนับสนุนการเลื่อนตำแหน่งหรือปรับระดับความสามารถ ตามความเหมาะสมของผู้ใต้บังคับบัญชาและอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารมีการวางแผนและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพครูและอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารไม่นิ่งดูดายต่อ ประโยชน์อันจะก่อให้เกิดผลดีแก่นักเรียนและโรงเรียนและอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็น แบบอย่างที่ดี รักษาระเบียบวินัย ไม่เลือกที่รักมักที่ชังและปฏิบัติสิ่งที่เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอและอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ ด้านสมานัตตตา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ ผู้บริหารเป็นกันเองไม่ถือ

ตัวกับผู้ได้บังคับบัญชาอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถแม้จะมีปัญหาหรือข้อจำกัด ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริตโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนในการบริหารงาน อยู่ในระดับมาก และผู้บริหารวางตนเหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม และอยู่ในระดับมาก และผู้บริหารปฏิบัติตนเหมาะสมกับบทบาทผู้บริหารและอยู่ในระดับมาก ผู้บริหารวางตนเป็นกลางรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความจริงใจ อยู่ในระดับมาก ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่าง ในการรักษาระเบียบวินัย โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติและอยู่ในระดับมากผู้บริหารร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้ได้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่การงานของโรงเรียนและอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตาม เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

ตารางที่ 2 การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา โดยพิจารณาจำแนกตามข้อมูลทั่วไป

การบริหารงาน สถานศึกษาตาม หลักสังคหวัตถุ 4	จำแนกตาม	สถิติ ทดสอบ	P-Value	แปลผล
1. ด้านทาน	เพศ	t-test	0.439	ความแตกต่างของเพศไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านทาน
2. ด้านปิยวาจา	เพศ	t-test	0.133	ความแตกต่างของเพศไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านปิยวาจา
3. ด้านอัตถจริยา	เพศ	t-test	0.918	ความแตกต่างของเพศไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านอัตถจริยา
4. ด้านสมานัตตตา	เพศ	t-test	0.991	ความแตกต่างของเพศไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านสมานัตตตา
รวม	เพศ	t-test	0.364	ความแตกต่างของเพศไม่มีผลต่อความคิดเห็นการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4
1. ด้านทาน	ระดับการศึกษา	ANOVA	0.162	ความแตกต่างของระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านทาน
2. ด้านปิยวาจา	ระดับการศึกษา	ANOVA	0.774	ความแตกต่างของระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านปิยวาจา
3. ด้านอัตถจริยา	ระดับการศึกษา	ANOVA	0.129	ความแตกต่างของระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความคิดเห็นด้านอัตถจริยา

การบริหารงาน สถานศึกษาตาม หลักสังคหวัตถุ 4	จำแนกตาม	สถิติ ทดสอบ	P-Value	แปลผล
4. ด้านสมานัตต ตา	ระดับการศึกษา	ANOVA	0.555	ความแตกต่างของระดับการศึกษาไม่มีผลต่อความคิดเห็น ด้านสมานัตตตา
รวม	ระดับการศึกษา	ANOVA	0.119	ความแตกต่างของระดับการศึกษา ไม่มีผลต่อความ คิดเห็นการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4
1. ด้านทาน	ประสบการณ์	ANOVA	0.627	ความแตกต่างของประสบการณ์ไม่มีผลต่อความคิดเห็น ด้านทาน
2. ด้านปิยวาจา	ประสบการณ์	ANOVA	0.142	ความแตกต่างของประสบการณ์ไม่มีผลต่อความคิดเห็น ด้านปิยวาจา
3. ด้านอัตถจริยา	ประสบการณ์	ANOVA	0.165	ความแตกต่างของประสบการณ์ไม่มีผลต่อความคิดเห็น ด้านอัตถจริยา
4. ด้านสมานัตต ตา	ประสบการณ์	ANOVA	0.191	ความแตกต่างของประสบการณ์ไม่มีผลต่อความคิดเห็น ด้านสมานัตตตา
รวม	ประสบการณ์	ANOVA	0.75	ความแตกต่างของประสบการณ์ ไม่มีผลต่อความคิดเห็น การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4

จากตารางที่ 2 แสดงการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา โดยพิจารณา
จำแนกตามข้อมูลทั่วไป พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
จำแนกข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ ระดับการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน ความแตกต่างของข้อมูลดังกล่าว
ไม่มีผลต่อความแตกต่างของความคิดเห็นในการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ทั้งด้านทาน ด้าน
ปิยวาจา ด้านอัตถจริยาและด้านสมานัตตตา

การอภิปรายผล/สรุป

จากการวิจัยเรื่อง การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการวิเคราะห์ ดังนี้

ผลการวิจัย พบว่า ครูในสถานศึกษามีความคิดเห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังค
หวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ทั้ง 4 ด้าน โดยภาพรวม
และรายด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายผลได้ว่า การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ใน
สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ได้นำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในการ
ปฏิบัติหน้าที่ไม่ว่าจะเป็นด้านปิยวาจา พูดอย่างสร้างสรรค์ ใช้ถ้อยคำไพเราะอ่อนโยน มีวาทีศิลป์ดึงดูดใจ
ผู้ฟังให้ปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย กล่าวค้ายกย่องชมเชย ผู้ใต้บังคับบัญชาที่ประสบ

ความสำเร็จ สอดคล้อง พระครูประกาศธรรมาภิรักษ์ (2561). ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ โดยภาพรวม พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนกเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักปิยวาจา รองลงมา คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลัก อัตถจริยา และด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักทาน ตามลำดับ

พิจารณาเป็นรายด้าน ได้ดังนี้ ด้านทาน พบว่า การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ด้านทาน ผู้บริหารต้องส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสากล จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาโดยเข้าร่วมดำเนินการด้วยความเต็มใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ทั้งในการปฏิบัติงานและงานอื่น ๆ แก่เพื่อนร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ ส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาครู และให้ความสะดวกในการเบิกจ่ายพัสดุ ส่งเสริมครูโดยจัดให้มีกองทุนหรือสวัสดิการด้านต่าง ๆ อย่างน่าพึงพอใจ และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ สนับสนุนการทำงานให้กับสถานศึกษาเป็นอย่างดี สอดคล้องงานวิจัยของ พระสักรัย จิตตสุโก ล่วยดี (2554) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านแล้วพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการอยู่ในระดับมากทุกด้าน เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านสมานัตตตา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านทาน และด้านปิยวาจา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทั้งในการปฏิบัติงานและงานอื่น ๆ แก่เพื่อนร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทั้งในการปฏิบัติงานและงานอื่น ๆ แก่เพื่อนร่วมงานอย่างสม่ำเสมอ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารส่งเสริมครูโดยจัดให้มีกองทุนหรือสวัสดิการ ด้านต่าง ๆ อย่างน่าพึงพอใจ จึงทำให้มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า เนื่องจาก ผู้บริหารส่งเสริมครูโดยจัดให้มีกองทุนหรือสวัสดิการ ด้านต่าง ๆ อย่างน่าพึงพอใจ ด้านสมานัตตตา พบว่า การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารเป็นกันเองไม่ถือตัวกับผู้ที่บังคับบัญชา ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถแม้จะมีปัญหาหรือข้อจำกัด ผู้บริหารมีความซื่อสัตย์สุจริตโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตนในการบริหารงาน ผู้บริหารวางตนเหมาะสมกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ผู้บริหารปฏิบัติตนเหมาะสมกับบทบาทผู้บริหาร ผู้บริหารวางตนเป็นกลางรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความจริงใจ ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการรักษาระเบียบวินัย โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ ผู้บริหารร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่การงานของโรงเรียน สอดคล้องกับ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ให้ความหมายของคำว่า สมานัตตตา เอาตัวเข้าสมาน คือทำตัวให้เข้ากับเขาได้ ให้ความเสมอภาคสม่ำเสมอแก่ทุกคนทั้งหลาย ไม่เอาเปรียบ และเสมอในทุกข์สุข ร่วมทุกข์ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหากับเพื่อนประโยชน์สุขร่วมกัน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือผู้บริหารเป็นกันเองไม่ถือตัวกับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถแม้จะมีปัญหาหรือข้อจำกัด จึงทำให้มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า เนื่องจากผู้บริหารเป็นกันเองไม่ถือตัวกับผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถแม้จะมีปัญหาหรือข้อจำกัด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานของโรงเรียน จึงทำให้มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้ใต้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่การทำงานของโรงเรียน ด้านอัตถจริยา พบว่า การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารยินดีเข้าช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชา เมื่อขอความช่วยเหลือเต็มกำลังความสามารถ รองลงมาคือ สนับสนุนให้ครูปฏิบัติตามระเบียบวินัย ผู้บริหารมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครูและนักเรียนทุกคน ผู้บริหารสนับสนุนการเลื่อนตำแหน่งหรือปรับระดับความสามารถตามความเหมาะสมของผู้ใต้บังคับบัญชาผู้บริหารมีการวางแผนและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพครู ผู้บริหารไม่นิ่งดูดายต่อประโยชน์อันจะก่อให้เกิดผลดีแก่นักเรียนและโรงเรียน ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักษาระเบียบวินัยไม่เลือกที่รักมักที่ชังและปฏิบัติสิ่งที่เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอ อยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ สอดคล้องกับหลักธรรมที่กล่าวไว้ของ พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) ได้ให้ความหมายของคำว่า ทาน ให้ปัน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละแบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ด้วยปัจจัยสี่ ทุน หรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจ และศิลปวิทยา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารยินดีเข้าช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อขอความช่วยเหลือเต็มกำลังความสามารถ อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารยินดีเข้าช่วยเหลือผู้ใต้บังคับบัญชาเมื่อขอความช่วยเหลือเต็มกำลังความสามารถ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักษาระเบียบวินัยไม่เลือกที่รักมักที่ชังและปฏิบัติสิ่งที่เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอ อยู่ในระดับมาก จึงทำให้มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักษาระเบียบวินัยไม่เลือกที่รักมักที่ชังและปฏิบัติสิ่งที่เกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอ ด้านด้านปิยวาจา พบว่าการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารไม่กล่าววาจาล่วงเกินหรือใช้คำพูดแสดงถึงความหมายดูถูกผู้ใต้บังคับบัญชา ผู้บริหารชี้แจงนโยบายและเรื่องราวต่าง ๆ แก่ครูโดยใช้ถ้อยคำที่สุภาพ นุ่มนวล ผู้บริหารไม่ใช้คำพูดส่อเสียดทำให้ผู้ใต้บังคับบัญชาทุกขใจ ผู้บริหารกล่าวยกย่องชมเชยผู้ใต้บังคับบัญชา ที่ประสบความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารมีวาทศิลป์ ดึงดูดใจผู้ฟังให้ปฏิบัติหน้าที่หรือปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมาย ผู้บริหารใช้ถ้อยคำไพเราะอ่อนโยนทำให้การสื่อสารกับผู้ใต้บังคับบัญชาราบรื่น ผู้บริหารพูดอย่างสร้างสรรค์ให้ครู นักเรียนเกิดกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ สอดคล้อง งานวิจัยของ พระสักรัย จิตตสุโก ลุ่มดี (2554) ซึ่งได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์” ผลการวิจัยพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของสำนักงานเทศบาลนครนครสวรรค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้านแล้วพบว่า ประชาชนมีความพึงพอใจต่อการให้บริการอยู่ในระดับมากทุกด้าน

เมื่อเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ด้านสมานัตตา มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านทาน และ ด้านปิยวาจา มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ผู้บริหารไม่กล่าววาจาล่วงเกิน หรือใช้คำพูดแสดงถึงความหมายดูถูกผู้ใต้บังคับบัญชา โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารไม่กล่าววาจาล่วงเกินหรือใช้คำพูดแสดงถึงความหมายดูถูกผู้ใต้บังคับบัญชา ข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ผู้บริหารพูดอย่างสร้างสรรค์ให้ครูนักเรียนเกิดกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ จึงทำให้มีค่าแปลผล อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารพูดอย่างสร้างสรรค์ให้ครูนักเรียนเกิดกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

ผลการเปรียบเทียบการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ตามความคิดเห็นของครู จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษาและประสบการณ์ในการทำงาน 1) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีเพศต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีการนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการปฏิบัติหน้าที่ค่อนข้างสมบูรณ์แบบ เป็นผู้รู้จักเหตุผล วางตนได้เหมาะสม รู้จักบริหารเวลา ในการทำงาน จึงทำให้ครูปฏิบัติการสอนในสถานศึกษาทั้งชายและหญิง มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ไม่ต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ นางสาวอนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์ (2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของฝ่ายทะเบียนที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์” เมื่อเปรียบเทียบความพึงพอใจของประชาชนโดยจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคลแล้วพบว่าบุคคลที่มีเพศและระดับการศึกษาต่างกัน มีความพึงพอใจต่อการให้บริการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญสถิติที่ ระดับ 0.05 2) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ที่ระดับการศึกษาแตกต่างกัน โดยภาพรวม และรายด้าน ไม่แตกต่างกัน พิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ระดับการศึกษาปริญญาตรี ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านอหิงสา รองลงมาคือ ด้านปิยวาจา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือด้านทาน เมื่อพิจารณาระดับปริญญาโท โดยภาพรวมรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านทาน รองลงมาคือ ด้านปิยวาจา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านสมานัตตา เมื่อพิจารณา

ระดับปริญญาเอก โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือ ด้านปียวาจา รองลงมาคือ ด้านสมานัตตตา ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ด้านทาน 3) จากสมมติฐานของการวิจัยที่ว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช แตกต่างกัน ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการวิจัยไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ประสบการณ์การทำงานของครูในสถานศึกษาไม่มีผลต่อการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช สอดคล้องกับงานวิจัยของ พระครูปลัดวันชัย วิชาติ ยอดดำเนิน (2554) ได้ศึกษาวิจัย เรื่องความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของวัดนครสวรรค์ตามหลักสังคหวัตถุ 4 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง คิดเป็นร้อยละ 76.52 มีอายุ 51 ปี ขึ้นไป คิดเป็นร้อยละ 53.03 มีระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 50.00 ฉะนั้น จะเห็นได้ว่า ผู้บริหารมีการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ควรมีข้อมูลในการปรับปรุงการใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในแต่ละด้านให้เหมาะสมกับความต้องการและความคาดหวังของบุคลากรที่มีทัศนคติแตกต่างกัน จึงถือว่าเป็นข้อจำกัดการทำวิจัยครั้งนี้ และควรนำมาพิจารณาเพื่อทำการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่า ผู้บริหาร ส่งเสริม สนับสนุนให้สถานศึกษามีคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสากล จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาโดยเข้าร่วมดำเนินการด้วยความเต็มใจ ควรวางตนเป็นกลางรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความจริงใจ มีความซื่อสัตย์ สุจริตโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ โดยรวมทั้ง 4 ด้าน อยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนงบประมาณเพื่อพัฒนาครู และให้ความสะดวกในการเบิกจ่ายพัสดุให้ถึงมากที่สุด และส่งเสริมให้มีการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา โดยผู้บริหารปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักษาระเบียบวินัย ไม่เลือกที่รักมักที่ชังและปฏิบัติสิ่งที่จะเกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอ ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถสมกับเป็นเจ้าหน้าที่ของรัฐ ด้านทาน พบว่า ผู้บริหารมีการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ด้านทาน โดยรวมอยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรักษาและพัฒนาต่อไปให้ถึงมากที่สุด ควรส่งเสริมสนับสนุน ให้สถานศึกษามีคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานสากล จัดให้มีการเรียนการสอนในสถานศึกษาโดยเข้าร่วมดำเนินการด้วยความเต็มใจ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ทั้งในการปฏิบัติงานและงานอื่นแก่เพื่อนร่วมงานอย่างสม่ำเสมอและพัฒนาต่อไปให้ถึงมากที่สุด และส่งเสริมการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ใน

สถานศึกษา โดยบริหารจัดการให้มีกองทุนหรือสวัสดิการด้านต่าง ๆ อย่างน่าพึงพอใจ และเอื้อเพื่อเพื่อแผ่สนับสนุนการทำงานให้กับสถานศึกษาเป็นอย่างดี ด้านอัตถจริยา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ด้านอัตถจริยา โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรักษาและพัฒนาต่อไปให้ถึงมากที่สุด และควรมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับครูและนักเรียนทุกคน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี รักษาระเบียบวินัย ไม่เลือกที่รักมักที่ชังและปฏิบัติสิ่งที่จะเกิดประโยชน์แก่ผู้อื่นเสมอ ยินดีเข้าช่วยเหลือผู้ได้บังคับบัญชาเมื่อขอความช่วยเหลือเต็มกำลังความสามารถสนับสนุนการเลื่อนตำแหน่งหรือปรับระดับความสามารถ ตามความเหมาะสมของผู้ได้บังคับบัญชา มีการวางแผนและส่งเสริมการพัฒนาคุณภาพครู ไม่นิ่งดูดายต่อประโยชน์อันจะก่อให้เกิดผลดีแก่นักเรียนและโรงเรียน ชักนำชักชวนให้ผู้ได้บังคับบัญชาทำในสิ่งดีงามด้านสมานัตตตา พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานสถานศึกษาตามหลัก สังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ด้านสมานัตตตา โดยรวม อยู่ในระดับมาก มีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารสถานศึกษาควรรักษาและพัฒนาต่อไปให้ถึงมากที่สุด และควรปฏิบัติตนให้เหมาะสมกับบทบาทผู้บริหาร วางตนเป็นกลางรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นด้วยความจริงใจ มีความซื่อสัตย์ สุจริตโดยไม่แสวงหาผลประโยชน์ ส่วนตนในการบริหารงาน วางตนเหมาะสมกับสถานการณ์ และสิ่งแวดล้อม ต้องร่วมทุกข์ร่วมสุขกับผู้ได้บังคับบัญชาในการปฏิบัติหน้าที่การงานของโรงเรียนผู้บริหารเป็นกันเองไม่ถือตัวกับผู้ได้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มความสามารถแม้จะมีปัญหาหรือข้อจำกัด ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในการรักษาระเบียบวินัย โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ

เอกสารอ้างอิง

- ชญาณิศร์ รักแจ้ง. (2554). การให้บริการของสำนักงานประกันสังคมตามหลักสังคหวัตถุ 4 ตามทัศนะของผู้ประกันตนเขตกรุงเทพมหานคร”. วิทยานิพนธ์. หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูปลัดวันชาติ วิชาโต . (ยออดำเนิน). (2554). “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการของวัดนครสวรรค์ตามหลักสังคหวัตถุ 4” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- พระครูประกาศธรรมาภิรักษ์. (2562). การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษา ขั้นพื้นฐาน. สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. คณะครุศาสตร์ สาขาวิชา พุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูอาทรปริยัตยานุกิจ (สุจิตโต/เพียรสองชั้น). (2556). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตร์ มหาบัณฑิต, สาขาพระพุทธศาสนา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัย มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

- พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ). (2525). พุทธศาสนากับคนรุ่นใหม่และสังคมไทยในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : สำนักพิมพ์สุภาพใจ.
- พระธนพร คุณสมปนโน (อาคะนิช). (2561). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการดำเนินชีวิตของประชาชน บ้านศิลา ตำบลศิลา อำเภอเมืองขอนแก่น จังหวัดขอนแก่น. รัฐศาสตรบัณฑิต. สาขารัฐศาสตร์การปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (2545, 2553) ราชกิจจานุเบกษา เล่ม 119 ตอน ที่ 123 ก หน้า 16, 19 ธันวาคม 2545.
- พุทธทาสภิกขุ (2558). พุทธศาสนากับคนรุ่นใหม่และสังคมไทยในอนาคต. กรุงเทพมหานคร : สุภาพใจ.
- พุทธทาสภิกขุ (2549). การศึกษาสมบูรณ์แบบ : คือวงกลมที่คุ้มครองโลกถึงที่สุด. กรุงเทพมหานคร : อูษาเลิศลักษณ์ ภาคาผล. (2560). การบริหารงานสถานศึกษาโดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ. ครุศาสตรมหาบัณฑิต. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579. สิ่งพิมพ์ สกศ. อันดับที่ 10/2560. พิมพ์ครั้งที่ 1 มีนาคม 2560.
- อนงค์นาฏ แก้วไพฑูรย์. (2554). “ความพึงพอใจของประชาชนต่อการให้บริการตามหลักสังคหวัตถุ 4 ของฝ่ายทะเบียนที่ว่าการอำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์” วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต. บัณฑิตวิทยาลัย. มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Campbell and et al. (1971). Education Administration. New York: University of Michigan.
- Cheng, Y.C. (2000). A CMI-Triplization Paradigm for Reforming Education in the New Millennium. International Journal of Educational Management. 14(4).
- Cronbach, L. J. (1990). Essentials of psychological testing. (3rd ed.). NY: Harper & Collins.

การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ในการบริหารสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
An Application of Four Sangghahavatthu Principles in School Administration
under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 3

ยุวนาถ คงเหล่, สันติ อุนจะนำ, สรัญญา แสงอัมพร

Yuwanat Khonglae, Santi Aunjanam, Sranya Saengamporn

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

E-mail: yuwanat1810@gmail.com

Received: December 1, 2022 Revised: January 10, 2023 Accepted: July 22, 2024

บทคัดย่อ

วิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ในการบริหารสถานศึกษา ใช้การวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 458 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดและปลายเปิดซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t-test และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านปิยวาจาอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมา ด้านทาน ด้านอัตถจริยา และด้านสมานัตตตา โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ
2. ผลการเปรียบเทียบ การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ประกอบด้วย ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน
3. ผลการรวบรวมข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ การประยุกต์ใช้หลักสังคหัตถ์ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า ด้านทานข้อเสนอแนะที่มี

ความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมบุคลากร โดยจัดให้มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ อย่างพึงพอใจ รองลงมา ให้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ และจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า ด้านปิยวาจาข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรใช้คำพูดที่ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี ให้กำลังใจ ไม่ใช้คำพูดส่อเสียด หรือคำกล่าวที่เพ้อเจ้อ รองลงมา บุคลากรมีการชี้แจงการใช้งานงบประมาณในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม และให้คำแนะนำในการใช้งบประมาณแก่บุคลากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด ด้านอรรถจริยาข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ ตามโอกาสสมควร รองลงมา มีความโปร่งใส แสดงหลักเกณฑ์วิธีการประเมินผลงานของบุคลากรอย่างชัดเจน และช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน ด้านสมานัตตตาข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรมีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ รองลงมา การประชาสัมพันธ์ในการศึกษา โดยใช้หลักคุณธรรมในการสร้างความสัมพันธ์อยู่ตลอดเวลา และทำตนเป็นกันเองกับบุคคลอื่นไม่ถือตัวเย่อหยิ่งกับบุคคลอื่น

คำสำคัญ : การประยุกต์, หลักสังคหวัตถุ 4, การบริหารสถานศึกษา

Abstract

This research aimed to study and compare an application of Four Sangghahavatthu Principles in school administration. It was quantitative research. The sample group for the administrators and teachers was 458. The instrument for data collection was questionnaire both closed and open ended questions, data analysis by package computer program, the statistics were applied as follows; frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation, t-test and content analysis.

The research found that;

1. Level of an application of Four Sangghahavatthu Principles in school administration overall the level is high when considering each aspect, it was found that it was at a high level in every aspect. The first is Piyawacha is at a high level. The second is Than. Final Attajariya and Samanattata
2. Comparison results of an application of Four Sangghahavatthu Principles in school administration includes position, educational background and work experience. Overall, there is no difference.
3. The results of collecting recommendations about an application of Four Sangghahavatthu Principles in school administration found that Than; the suggestion with the highest frequency was that executives should promote personnel by providing satisfactory

welfare benefits, to cultivate morality Ethics for students at all times and provide appropriate and cost-effective learning resources in educational institutions. Piyawacha; The most frequent suggestion is to use words that create love, unity, encouragement, not slander. or raving words, personnel have explained the use of budget for various activities in the school appropriately and giving advice on how to use the budget for personnel to maximize benefits. Attajariya; The most frequent suggestion is that you should always serve others on occasion, be transparent Clearly show the criteria for evaluating personnel's performance. and willingly help others without expecting a return. Samanattata; The recommendation with the highest frequency was that the school's operational calendar should be set up so that personnel could work systematically, public relations in education by using moral principles to build relationships all the time and be friendly with other people, do not hold yourself arrogant with other people.

Keywords: An application, Four Sangghahavatthu Principles, School administration

บทนำ

พระราชบัญญัติสภาครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2546 ได้กำหนดให้มีมาตรฐานจรรยาบรรณในวิชาชีพครูสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาโดยเฉพาะการกำหนดให้ผู้บริหารสถานศึกษาต้องรักษจรรยาบรรณในวิชาชีพทางการศึกษาของผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาทั้งเพื่อป้องกันการหลงไหลในอำนาจ การใช้อำนาจไปในทางที่ผิด ขาดคุณธรรม จริยธรรม และจรรยาบรรณในวิชาชีพของผู้บริหารสถานศึกษา เนื่องจากพระราชบัญญัติการบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 ได้แบ่งการบริหารเป็นเขตพื้นที่การศึกษา พร้อมทั้งกระจายอำนาจการบริหารไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาในสังกัดโดยให้ สถานศึกษามีสถานะเป็นนิติบุคคล ตามมาตรา 35 เพื่อให้การบริหารการศึกษานั้นมีความคล่องตัวมากยิ่งขึ้น จึงทำให้ผู้บริหารสถานศึกษามีอำนาจในการบริหารมากขึ้นนอกจากนั้นคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้กำหนดตัวชี้วัดในมาตรฐานด้านปัจจัยประการหนึ่งว่าผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณธรรมจริยธรรม และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อสังคม ผู้บริหารสถานศึกษาถือเป็นหัวใจสำคัญ เป็นผู้นำในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา และเป็นบุคคลที่มีบทบาทในการจัดการศึกษาเพื่อให้การการศึกษابรรลุจุดมุ่งหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจำเป็นต้องมีศักยภาพ สมรรถนะ และคุณลักษณะที่เอื้อต่อการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มาตรา 53 ซึ่งได้กำหนดให้ผู้บริหารระดับเขตพื้นที่การศึกษา และผู้บริหารสถานศึกษาจะปฏิบัติหน้าที่ได้นั้นต้องได้รับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ ทางการบริหารการศึกษาตามหลักเกณฑ์ และวิธีการที่องค์กรวิชาชีพชั้นสูงกำหนด นั่นคือจะต้องเป็นผู้บริหารมืออาชีพการเป็นผู้บริหารสถานศึกษาที่ดีนั้นจะต้องบริหารงานแบบธรรมาธิปไตย คือการมีหลักธรรมและหลักการ เหตุผลเป็นสำคัญทำงานแบบมุ่งผลสัมฤทธิ์ ยึดเอาความสำเร็จของงานส่วนรวมเป็นที่ตั้งยินดีรับฟังคำแนะนำจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย นอกจากต้องมีหลักในการทำงานโดย ยึดหลักกฎหมาย ระเบียบ คำสั่ง ธรรมเนียมและ

ประเพณีที่ดีงามถือปฏิบัติแล้ว ผู้บริหารยังต้องมีคุณธรรมในการครองตน ครองคน และครองงาน ตามสภาพ และวัฒนธรรมของสังคม

พระครูอาทรปริยัตยานุกิจ สุจิตโต (เพียรสองชั้น) (2555 หน้า 21) ได้ให้ความหมายไว้ว่าสังคหวัตถุ 4 หมายถึง เครื่องมือ หรือหลักธรรมที่ช่วย ประสานคนหมู่มากให้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เป็นเครื่องช่วยขจัด ความขัดแย้งที่เกิดขึ้นทำให้คนอยู่ร่วมกันด้วยความรัก สามารถนำไปใช้ได้ตั้งแต่ระดับครอบครัวจนถึงระดับ สังคม เป็นธรรมอันจะก่อให้เกิดความผาสุกในบ้านเมืองและประเทศชาตินั่นเองในทางพระพุทธศาสนามี หลักธรรมหรือความจริงอันสูงสุด เพื่อยังประโยชน์สุขให้เกิด แก่ตนและสังคมโดยส่วนรวม เพื่อบรรลุถึงความ สงบสุขของชีวิตและการทำงาน มีมนุษย์สัมพันธ์กัน เรียกว่า “สังคหวัตถุ 4” ซึ่งในทางพระพุทธศาสนามีหลักธรรม หรือความจริงอันสูงสุด เพื่อยังประโยชน์สุขให้เกิดแก่ตนและสังคมโดยส่วนรวม เพื่อบรรลุถึงความสงบสุขของ ชีวิตและการทำงาน มีมนุษย์สัมพันธ์กัน เรียกว่า สังคหวัตถุ 4 ดังนั้นการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาประยุกต์ใช้ในการ บริหารสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น อันจะเป็นแนวทางสู่การพัฒนาอย่างยั่งยืน และมีประสิทธิภาพ ต่อบุคลากรและ สถานศึกษาที่สามารถแก้ไขอุปสรรค ปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการด้านการศึกษา รวมถึงข้อเสนอแนะต่างๆในการบริหารงานตามหลักสังคหวัตถุ 4 ว่าเป็นอย่างไรจะได้นำมาปรับปรุง พัฒนา ส่งเสริมสถานศึกษาให้มีประสิทธิภาพในการบริหารองค์กรมากยิ่งขึ้นโดยเฉพาะด้านคุณธรรม และจริยธรรมเป็น สิ่งที่ผู้บริหารทุกคนในทุกสาขาอาชีพไม่ว่าจะเป็นผู้บริหารภาครัฐหรือเอกชนจะต้องรู้และทำความเข้าใจและถือ เป็นพันธกรณีที่สำคัญอย่างหนึ่งของผู้บริหารที่จะต้องยึดถือและปฏิบัติโดยเคร่งครัด เพื่อปลูกฝังให้ข้าราชการ ครูบุคลากรทางการศึกษา และนักเรียนเป็นคนดีมีคุณธรรมจริยธรรมให้มากขึ้นตั้งแต่ระดับสถานศึกษาจะต้อง ได้รับการอบรม ดูแล และปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมตลอดเวลา

จากความสำคัญของการบริหารสถานศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมจริยธรรม ดังที่กล่าวมา โดยเฉพาะ อย่างยิ่งแนวทางการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดหลักคุณธรรมนำความรู้ของกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งเน้นความ จำเป็นที่จะต้องพัฒนาคุณธรรม ในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังคมยุคโลกาภิวัตน์ ให้มี คุณธรรมในวิชาชีพ เป็นผู้รู้และเป็นแบบอย่างที่ดีในการประพฤติตน ส่งเสริมคุณธรรม ให้ แก่ครู และนักเรียน ให้มีคุณภาพตามวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงมีความสนใจที่จะ ศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ซึ่งผลการศึกษานี้สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาสังคหวัตถุ 4 ของ ผู้บริหารในสถานศึกษาและส่งเสริมให้มีการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาชีพ ผู้บริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง, วุฒิการศึกษา, และประสบการณ์ การทำงาน

3. เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณ (quantitative research) และการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา

2. ประชากร กลุ่มตัวอย่างและผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีทั้งหมดจำนวน 1,860 คน ใช้กลุ่มตัวอย่าง 458 คน โดยใช้ตารางเครชีและมอร์แกน และได้มาโดยการสุ่มอย่างง่าย

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เชิงปริมาณ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามประกอบด้วยตัวแปรต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดการวิจัยที่ได้จากการทบทวนวรรณกรรม และทดสอบคุณภาพเครื่องมือ โดยการหาค่าความเที่ยงตรง (Validity) และค่าความเชื่อมั่น (Reliability) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงพรรณนา หาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยและค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่ออธิบายคุณสมบัติของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ และนำการวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถามปลายเปิด มาเป็นข้อมูลในการสนับสนุนผลที่ได้จากการวิจัยเชิงปริมาณ ข้อมูลที่ได้จากคำถามปลายเปิดตอนที่ 3 นี้จะใช้เป็นข้อมูลอธิบายประกอบความเรียง โดยการพรรณนาวิเคราะห์เพื่อให้ทราบถึงการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา และนำมาใช้เป็นข้อมูลในการแก้ไข ปรับปรุง พัฒนา การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นและสามารถนำไปกำหนดนโยบายในการพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการนำหนังสือขอความร่วมมือตอบแบบสอบถาม พร้อมกับแบบสอบถามไปแจก ผู้บริหารสถานศึกษา และครู ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จากนั้นรับแบบสอบถามกลับคืนและตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม และนำแบบสอบถามมาตรวจให้คะแนนตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยมีลำดับขั้นตอนในการวิเคราะห์ ดังนี้

5.1 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามใช้การวิเคราะห์ด้วยการหาความถี่ (Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

5.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 มีลักษณะคำถามแต่ละข้อมี 5 ตัวเลือก คือ การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหาร มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุดใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

5.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยการทดสอบที (t-test แบบ Independent Samples)

5.4 วิเคราะห์แบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับข้อเสนอแนะการประยุกต์หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เนื้อหาโดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา และนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 นำเสนอผลการวิจัยโดยจำแนกเป็น 3 ประเด็น โดยจำแนกตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา 2) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม มีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 32.30 ครู 310 คน คิดเป็นร้อยละ 67.70 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม มีประสบการณ์ทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 324 คน คิดเป็นร้อยละ 70.70 ประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 29.30

2. ผลการค้นพบข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวม พบว่าการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านปียวาจาอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาด้านทาน ด้านอัตถจริยา และด้านสมานัตตตา ผู้วิจัยได้จำแนกการนำเสนอ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับความคิดเห็นของบุคลากรที่มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวม

(n=458)

การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ด้านทาน	3.73	0.41	มาก
2. ด้านปียวาจา	3.74	0.39	มาก
3. ด้านอัตถจริยา	3.72	0.38	มาก
4. ด้านสมานัตตตา	3.72	0.34	มาก
รวม	3.73	0.22	มาก

3. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ประกอบด้วย ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

1. ด้านทานข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมบุคลากร โดยจัดให้มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ อย่างพึงพอใจ รองลงมา ให้ปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ และจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า

2. ด้านปิยวาจาข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรใช้คำพูดที่ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี ให้กำลังใจ ไม่ใช้คำพูดส่อเสียด หรือคำกล่าวที่เพ้อเจ้อ รองลงมา บุคลากรมีการชี้แจงการใช้งบประมาณในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม และให้คำแนะนำในการใช้งบประมาณแก่บุคลากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด

3. ด้านอัตถจริยาข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ ตามโอกาสสมควร รองลงมา มีความโปร่งใส แสดงหลักเกณฑ์วิธีการประเมินผลงานของบุคลากรอย่างชัดเจน และช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน

4. ด้านสมานัตตตาข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรมีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ รองลงมา การประชาสัมพันธ์ในการศึกษาโดยใช้หลักคุณธรรมในการสร้างความสัมพันธ์อยู่ตลอดเวลา และทำตนเป็นกันเองกับบุคคลอื่นไม่ถือตัวเย่อหยิ่งกับบุคคลอื่น

อภิปรายผล

จากการศึกษาการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ครูและผู้บริหารที่สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีระดับการการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านปิยวาจาอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาด้านทาน ด้านอัตถจริยา และด้านสมานัตตตา โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยตามลำดับ สอดคล้องกับ พระสุนทร ธมมธโร (บุญคง) (2560, หน้า ก) ได้ศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง ผลการศึกษาพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง มีการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 โดยรวมอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าชุมชนวัดหนองสนม มีการนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในชุมชนวัดหนองสนมเป็นอย่างดี เมื่อแยกเป็นรายด้าน ด้านทาน พบว่า อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับ พระครูประภัสร์ธรรมาภิรักษ์ (2561, หน้า ก) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพ

การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1 พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และเมื่อจำแนก เป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักปิย วาจา รองลงมา คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลัก อรรถจริยา และด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลัก ทาน ตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักสมานัตตตา 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนเกี่ยวกับการบริหาร สถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่ จำแนกตามวุฒิการศึกษา และจำแนก ตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยภาพรวม แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 3) แนวทางในการส่งเสริมการบริหาร สถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้น พื้นฐาน พบว่า มีดังนี้ 1) ด้านการบริหารสถานศึกษาตาม หลักทาน ผู้บริหารควรส่งเสริมบุคลากร โดย จัดให้มีสวัสดิการด้านต่างๆ อย่างพึงพอใจ 2) ด้านการบริหาร สถานศึกษาตามหลักปิยวาจา ควรใช้คำ พูดที่ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคีให้กำลังใจ ไม่ใช่คำพูดส่อเสียด หรือคำกล่าวที่เพ้อเจ้อ 3) ด้าน การบริหารสถานศึกษาตามหลักอรรถจริยา ควรบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่น เสมอตามโอกาสสมควร 4) ด้านการบริหารสถานศึกษาตามหลักสมานัตตตา ควรมีการกำหนดปฏิทินการ ปฏิบัติงานของสถาน ศึกษาเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ

2. ผลการเปรียบเทียบ การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ประกอบด้วย ตำแหน่ง วุฒิการศึกษาและ ประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับเลิศลักษณ์ ภาคาผล (2560, หน้า ก) ได้ศึกษา เรื่อง การบริหารงานสถานศึกษาโดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู สังกัดเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า 1) ครูสังกัดเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการมีความคิด เห็นต่อการบริหารงานสถานศึกษาโดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาแต่ละด้าน พบว่า การบริหารสถานศึกษาโดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 อยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านที่มีความคิดเห็นมากเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ ด้านสมานัตตตา รองลงมา คือ ด้านอรรถจริยา ด้านปิยวาจา ตามลำดับ และหลักการบริหารโดยใช้สังคหวัตถุ 4 น้อยที่สุด คือ ด้านทาน 2) เปรียบเทียบความคิดเห็นของครู ต่อการบริหารงานสถานศึกษาโดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 จำแนกตามเพศ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทาง สถิติที่ระดับ .05 ด้านอายุ และวุฒิทางการศึกษา ไม่แตกต่างกัน ส่วนประสบการณ์ทำงานในภาพรวมไม่ แตกต่างกัน แต่เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านทานและด้านปิยวาจาไม่แตกต่างกัน แต่ด้านอรรถจริยาและ สมานัตตตามีความคิดเห็นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุป

การวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 นำเสนอการสรุปผลโดยจำแนกเป็น 3 ประเด็นโดยจำแนกตาม วัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 2) เพื่อเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้ หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช

เขต 3 จำแนกตาม ตำแหน่ง, วุฒิการศึกษา, และประสบการณ์การทำงาน และ 3) เพื่อศึกษาข้อเสนอแนะการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ดังนี้

1. ข้อมูลส่วนบุคคล พบว่า กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม มีตำแหน่งเป็นผู้อำนวยการสถานศึกษา จำนวน 148 คน คิดเป็นร้อยละ 32.30 ครู 310 คน คิดเป็นร้อยละ 67.70 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม มีวุฒิการศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 261 คน คิดเป็นร้อยละ 57.00 สูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 197 คน คิดเป็นร้อยละ 43.00 กลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถาม มีประสบการณ์ทำงาน ต่ำกว่า 10 ปี จำนวน 324 คน คิดเป็นร้อยละ 70.70 ประสบการณ์ทำงาน 10 ปีขึ้นไป จำนวน 134 คน คิดเป็นร้อยละ 29.30

2. ผลการค้นพบข้อมูลเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวม พบว่าการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน ด้านปิยวาจาอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับแรก รองลงมาด้านทาน ด้านอัตถจริยา และด้านสมานัตตตา

3. ผลการเปรียบเทียบการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ประกอบด้วย ตำแหน่ง วุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน

4. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า 1) ด้านทานข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ผู้บริหารควรส่งเสริมบุคลากร โดยจัดให้มีสวัสดิการด้านต่าง ๆ อย่างพึงพอใจ รองลงมา ให้ปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมแก่ผู้เรียนอยู่เสมอ และจัดให้มีแหล่งเรียนรู้ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสมและคุ้มค่า 2) ด้านปิยวาจา ข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรใช้คำพูดที่ก่อให้เกิดความรัก ความสามัคคี ให้กำลังใจ ไม่ใช้คำพูดส่อเสียด หรือคำกล่าวที่เพ้อเจ้อ รองลงมา บุคลากรมีการชี้แจงการใช้งบประมาณในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาอย่างเหมาะสม และให้คำแนะนำในการใช้งบประมาณแก่บุคลากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด 3) ด้านอัตถจริยาข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรบำเพ็ญประโยชน์ช่วยเหลือผู้อื่นเสมอ ตามโอกาสสมควร รองลงมา มีความโปร่งใส แสดงหลักเกณฑ์วิธีการประเมินผลงานของบุคลากรอย่างชัดเจน และช่วยเหลือผู้อื่นด้วยความเต็มใจ โดยไม่หวังผลตอบแทน 4) ด้านสมานัตตตาข้อเสนอแนะที่มีความถี่มากที่สุด คือ ควรมีการกำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานของสถานศึกษาเพื่อให้บุคลากรปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบ รองลงมา การประชาสัมพันธ์ในการศึกษา โดยใช้หลักคุณธรรมในการสร้างความสัมพันธ์อยู่ตลอดเวลา และทำตนเป็นกันเองกับบุคคลอื่นไม่ถือตัวเย่อหยิ่งกับบุคคลอื่น

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้

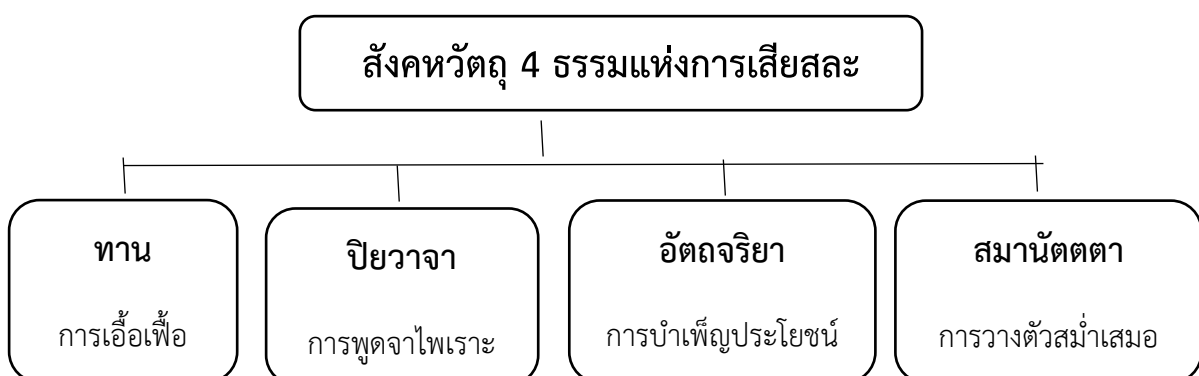
1. ด้านทาน ควรให้ทานเมื่อมีโอกาสช่วยเหลือผู้อื่นเมื่อเขายากลำบากให้มากขึ้น ลดการเห็นแก่ตัว การตระหนี่ในการบริจาคทาน
2. ด้านปิยวาจา ควรพูดจาไพเราะกับคนอื่นเสมอ พูดจาตามความเหมาะสม รู้จักกาลรู้จักเวลาอยู่กับผู้ใหญ่ก็จะถ่อมตน พูดจาสุภาพและเรียบร้อย ควรให้คำแนะนำความรู้แก่คนในชุมชนเสมอ
3. ด้านอัตถจริยา ควรช่วยเหลือสังคมอย่างสม่ำเสมอ ให้มีจิตสำนึกในการให้บริการแก่เพื่อนในสถานศึกษาเดียวกัน หรือเพื่อนครู เพื่อนผู้บริหารด้วยกันอย่างเสมอ
4. ด้านสมานัตตตา เวลาเข้าร่วมประชุมควรแสดงความคิดเห็นอย่างประชาธิปไตยให้มากขึ้น มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงานมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการทำวิจัยปัจจัยที่ส่งผลการประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษาต่อการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
2. ควรเพิ่มช่องทางในการปฏิบัติธรรม การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารสถานศึกษาต่อการปฏิบัติงานของครูและผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

องค์ความรู้ที่ได้

การนำหลักสังคหวัตถุ 4 มาใช้ในการบริหารสถานศึกษานั้น เพื่อมาช่วยพัฒนาการบริหารให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น รวมทั้งเป็นการปลูกฝังคุณธรรมในการบริหารสถานศึกษาให้กับผู้บริหาร และครูมีความเข้าใจตรงกัน มีความสามัคคี ซึ่งนำมาในการพัฒนาสถานศึกษาให้เข้มแข็ง และมีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกัน โดยสรุปเป็นแนวทางว่าสังคหวัตถุ 4 ธรรมแห่งการเสียสละ ได้ภาพที่ 1

เอกสารอ้างอิง

- พระครูอาทรปริยัตยานุกิจ สุจิตโต (เพียรสองชั้น) (2555). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการบริหารงานบุคลากรโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา ในอำเภอสุวรรณภูมิ จังหวัดร้อยเอ็ด. วิทยานิพนธ์ หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนابัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระสุนทร ธมมธโร (บุญคง) (2560). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในชุมชนวัดหนองสนม จังหวัดระยอง. พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาพระพุทธศาสนา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พระครูประภัสร์ธรรมาภิรักษ์ (2562). การบริหารสถานศึกษาตามหลักสังคหวัตถุ 4 ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 1. คณะครุศาสตร์ สาขาวิชา พุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- เลิศลักษณ์ ภาคาผล (2560). การบริหารงานสถานศึกษาโดยใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลในจังหวัดสมุทรปราการ. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี
- ภาพร ชนะสุข (2564). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุ 4 ในการปฏิบัติงานของบุคลากรองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม. วิทยานิพนธ์รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการปกครอง มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
- พระอนุศิษฐ์ สิริบุญโญ (ฤทธิ์รุ่ง) (2558). การนำหลักสังคหวัตถุ 4 ไปใช้ในการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนในอำเภอมืองชัย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. สาขาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด.

ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงาน
วิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
The Relationship between Cooperative Leadership Behavior and Academic
Affairs Administration in the Educational Institutions under Nakhon Sithammarat
Primary Educational Service Area Office 3

มานฟ้า ทองอ่อน, สรัญญา แสงอัมพร, เกศริน มนูญผล
Marnfah Thongon, Sranya Saengamporn, . Kesarin Manoonpol
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช
Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus
อีเมล: marnfahthongon@gmail.com

Received: December 7, 2022 Revised: January 13, 2023 Accepted: May 1, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 306 คน ได้มาโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครชีและเมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามปลายปิดและปลายเปิด วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป SPSS สถิติที่ใช้ในวิเคราะห์ โดยหาค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาระดับพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือพฤติกรรมผู้นำแบบร่วมติดตามและประเมินผล รองลงมา คือ ด้านพฤติกรรมผู้นำแบบร่วมคิด และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านพฤติกรรมผู้นำแบบร่วมตัดสินใจ 2) ผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวม อยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐาน

การศึกษา 3) พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ใน ทางบวกกับการบริหารงาน วิชาการของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยพฤติกรรม ผู้นำแบบร่วมดำเนินการมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการสูงสุด รองลงมา คือพฤติกรรมผู้นำแบบร่วม ตัดสินใจ พฤติกรรมผู้นำแบบร่วมคิด พฤติกรรมผู้นำแบบร่วมติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

คำสำคัญ: พฤติกรรมผู้นำ, พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วม, การบริหารงานวิชาการ

Abstracts

This research aimed to study the relationship between cooperativeLeadership behavior and aademic affairs adminstration in the educational Institutions under Nakhon sithammarat primary educational service area office 3. It was quantitative research. The sample group for the quantitative. The sample groups were teachers in primary schools Under the Nakhon Si Thammarat primary educational service area office 3 of 306 people were obtained using Krejcie and Morgan tables. The instruments of this study were closed and open questionnaires. Data were analyzed using the SPSS program. The statistical analysis of frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and Pearson's correlation coefficient.

The results showed that: 1) The level of cooperation leadership behavior of educational institution administrators under Nakhon Si Thammarat primary educational service area office 3 was overall at a high level. The most average was the co-monitored leader behavior and the assessment followed by the co-thought leadership behavior and the least co-decision leadership behavior. 2) The level of academic affairs administration of educational institutions under Nakhon Si Thammarat primary educational service area office 3 was overall at a high level. The most average was the curriculum development of educational institutions and least the development of an internal quality assurance system and academic standards. 3) The cooperation leadership behavior was related positively to the academic affairs administration of educational institutions. The overall level was relatively high. Statistically significant at .01 level. Cooperation leadership behavior was the highest correlation with the academic affairs administration, followed by co-decision leadership behaviors, co-thinking leadership behaviors, and collective monitoring and evaluation leadership behaviors.

Keywords: Leadership Behavior, Cooperative Leadership Behavior, Academic Affairs Administration.

บทนำ

โรงเรียนเป็นหน่วยงานหลักที่มีหน้าที่พัฒนาผู้เรียนและสังคม ภายใต้บทบัญญัติของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 มีความมุ่งหมายเพื่อ พัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้และคุณธรรม มีจริยธรรมและ วัฒนธรรมการดำรงชีวิต และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ผู้บริหารโรงเรียนต้องตระหนักและเข้าใจใน หลักการบริหารการจัดการศึกษา โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญส่งเสริมให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติ และเต็ม ตามศักยภาพ สอดคล้องกับความสนใจ ความถนัดโดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลด้วยวิธีการที่ หลากหลาย ในอันที่จะส่งผลให้โรงเรียนพัฒนาสู่มาตรฐานการศึกษาแห่งชาติ และมาตรฐานโรงเรียน งานด้าน วิชาการจึงเป็นงานหลักที่สำคัญที่สุดในการบริหารและจัดการศึกษาในโรงเรียน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562, หน้า 36)

พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญที่ส่งผลให้การบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพเพราะผู้บริหารสถานศึกษาเป็นเสมือนหัวเรือใหญ่ในการขับเคลื่อนสถานศึกษาไปสู่จุดมุ่งหมาย นอกจากผู้บริหารจะต้องมีความรู้ ความสามารถในการบริหาร และมีวิสัยทัศน์กว้างไกลแล้ว พฤติกรรมผู้นำของผู้บริหารก็เป็นสิ่งสำคัญ และจำเป็นอย่างยิ่งในการบริหารงานเพราะผู้บริหารจะต้องใช้พฤติกรรมผู้นำในการชักชวน และ กระตุ้นให้ครูได้ใช้ศักยภาพที่ดีที่สุดทำให้เกิดประโยชน์สูงสุดด้วยความเต็มใจ ดังนั้นพฤติกรรมผู้นำและความผูกพันต่อองค์กรของครูจึงมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาของชาติ การศึกษาองค์ประกอบของพฤติกรรมผู้นำและสภาพที่แท้จริงของความผูกพันต่อองค์กรของครู จะนำมาซึ่งความรู้ที่เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาในอนาคต ได้กำหนด บทบาทของผู้บริหารไว้ว่าผู้บริหารเป็นผู้มีภาวะผู้นำมีคุณธรรมจริยธรรม มีความสามารถทั้งด้านบริหารและ ด้านวิชาการ ตามมาตรฐานสมรรถนะและมาตรฐานตำแหน่ง และบริหารงานโดยมีธรรมาภิบาล ซึ่งสอดคล้อง กับพระราชดำรัสของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 9 เกี่ยวกับทฤษฎีของความเป็นผู้นำ (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา 2560, หน้า 102)

การสร้างคุณภาพให้เกิดขึ้นในสถานศึกษา ต้องอาศัยความร่วมมือแรงร่วมใจของครู และการที่ครูจะปฏิบัติงานในหน้าที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพได้นั้น ครูจะต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถดี มีจิตสำนึกที่ดี เพราะ การที่ครูมีจิตสำนึกที่ดีจะทำให้ตระหนักในภาระหน้าที่ของตนที่ต้องปฏิบัติ นอกจากจิตสำนึกที่ดีแล้ว คุณลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งที่ควรจะมีก็คือ ความผูกพันต่อองค์กร ของครู ซึ่งนับเป็นประเด็นสำคัญที่จะส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา สอดคล้องกับซีเลฟ (Celep) ซึ่งได้ กล่าวว่าประสิทธิภาพหรือคุณภาพของสถานศึกษานั้น ขึ้นอยู่กับความผูกพันต่อสถานศึกษา ต่อกิจกรรม การเรียนการสอน ต่ออาชีพ และต่อเพื่อนร่วมงานของครู (นฤมล คูหาแก้ว 2563, หน้า 172)

การบริหารงานวิชาการเป็นงานสำคัญของผู้บริหารโรงเรียนเนื่องจากการบริหารงานวิชาการเกี่ยวข้อง กับ การปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอน ซึ่งเป็นจุดมุ่งหมายหลักของโรงเรียนและเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จและความสามารถของผู้บริหาร เพราะจะได้ใช้ความรู้ความสามารถตลอดจนประสบการณ์ทั้งหลายมาดำเนินการ

บริหารงานในโรงเรียน ให้ผู้เรียนประสบผลสำเร็จในการศึกษา เป็นคนดี คนเก่ง และมีความสุข มีคุณภาพตามต้องการ ผู้บริหารจึงเป็นผู้นำทางวิชาการมีการทำงานร่วมกับครู ให้คำแนะนำและประสานงานให้ทุกคนทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้งานวิชาการยังรวมถึงการอบรมศีลธรรมจรรยา และความประพฤติของนักเรียน เพื่อให้เป็นคนดีของ งานวิชาการเป็นงานหลักของการบริหารสถานศึกษา ไม่ว่าจะเป็นประเภทใด มาตรฐานและคุณภาพของสถานศึกษาจะพิจารณาได้จากผลงานด้านวิชาการเกี่ยวข้องกับหลักสูตรการจัดโปรแกรมการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนซึ่งเป็นหัวใจของสถานศึกษาซึ่งอาจเกี่ยวข้องทางตรงหรือ ทางอ้อมก็อยู่ที่ลักษณะของงานนั้น การดำเนินงานจัดการศึกษาในโรงเรียนให้บรรลุเป้าหมายนั้นขึ้นอยู่กับ การบริหารงานในโรงเรียนเป็นสำคัญ การบริหารงานวิชาการให้ประสบความสำเร็จได้นั้น ผู้บริหารโรงเรียนแต่ละแห่งจำเป็นต้องได้รับความ ร่วมมือจากครูทุกคนในโรงเรียน ดังนั้นผู้บริหาร โรงเรียนประถมศึกษาสถานศึกษาจึงจำเป็นต้องมีพฤติกรรม ผู้นำแบบมีส่วนร่วม จึงจะช่วยให้ ประสานความร่วมมือกับเพื่อนครูในโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ (นุชเรศ คำติบุญ, 2564 หน้า 165)

จากสภาพปัญหาการบริหารงานวิชาการที่เกิดขึ้นในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 นั้นมีแนวโน้มมาจากสาเหตุ ผู้บริหารสถานศึกษาขาด พฤติกรรม ผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความ สนใจที่จะศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบมี ส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการ บริหารงานวิชาการของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อนำผลการวิจัยที่ได้ไปใช้ เป็นแนวทางในการ พัฒนาศักยภาพผู้นำของผู้บริหารอันจะนำไปสู่ประสิทธิภาพ และประสิทธิผลการบริหารงาน วิชาการต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษากับการ บริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จาก 232 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,546 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จาก 232 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 1,546 คน โดยใช้ตารางสำเร็จของเครจซี่และเมอร์แกน (Krejcie & Morgan) โดยการเลือกแบบเจาะจง รวมเป็น 306 คน

2. เทคนิควิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยได้ใช้ตารางสำเร็จของเครจซี่และเมอร์แกน (Krejcie & Morgan) จากครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จากจำนวนครูในโรงเรียนทั้ง 232 โรงเรียน จากจำนวนประชากร 1,546 คน ที่ค่าความเชื่อมั่น ร้อยละ 95 เท่ากับ 306 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นการศึกษา ค้นคว้า เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถามโดยแบ่งเนื้อหาออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง วิทยฐานะ ประสบการณ์สอน และวุฒิการศึกษา ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถามโดยให้เลือกตอบมีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check list)

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 มีข้อความ 20 ข้อ มีลักษณะข้อความเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การเลือกตอบแบบคำตอบเดียวจาก 5 ตัวเลือก และมีเกณฑ์การให้คะแนนตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert Scale)

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 มีข้อความ 35 ข้อ มีลักษณะข้อความเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) โดยมีเกณฑ์การเลือกตอบแบบคำตอบเดียวจาก 5 ตัวเลือก และมีเกณฑ์การให้คะแนนตามแนวคิดของ ลิเคิร์ท (Likert Scale)

ตอนที่ 4 เป็นแบบสอบถามข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 มีลักษณะเป็นแบบปลายเปิด (Open-ended Questions) เพื่อให้ผู้ตอบได้ตอบตามความคิดเห็นของตนเองได้อย่างอิสระ

4. การสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม ซึ่งสร้างตามวัตถุประสงค์และกรอบแนวคิดที่กำหนด โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างแบบสอบถามตามขั้นตอน ดังนี้ 1) กำหนดจุดมุ่งหมายและกรอบวิจัยในการสร้างแบบสอบถาม 2) ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อสอบถามปัจจัยส่วนบุคคลและความพอใจของ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 3) รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการศึกษาทั้งหมด สร้างเป็นแบบสอบถามฉบับร่าง 1 ฉบับ และ นำแบบสอบถามที่สร้างเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อขอคำแนะนำ ตรวจสอบเนื้อหาและปรับปรุงแก้ไขคำถามให้ครอบคลุมรายละเอียดของเนื้อหาตามวัตถุประสงค์ 4) นำร่างแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และคัดเลือกข้อคำถามที่มีดัชนี ความสอดคล้อง (IOC : Index of item objective Congruence) ตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไปและได้ค่าความสอดคล้อง เท่ากับ 1 5) นำแบบสอบถามไปทำการทดสอบ (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูโรงเรียนวัดกะโสม สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 30 ชุด เพื่อวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟาของครอน บาค (Cronbach) ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 1 6) นำแบบสอบถามที่ได้มา จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ นำไปใช้ในการเก็บข้อมูล

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1) ผู้วิจัยทำเรื่องขออนุญาตรับรองและแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูลจากครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 2) ผู้วิจัยนำหนังสือขอความร่วมมือ พร้อมแบบสอบถามจัดส่งไปให้ผู้บริหารโรงเรียน เพื่อ มอบให้กลุ่มตัวอย่าง 3) ผู้วิจัยติดตามรับแบบสอบถามกลับด้วยตนเอง 4) ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่เก็บได้ทุกฉบับ มาตรวจสอบความสมบูรณ์ ซึ่งทุกฉบับมี คำตอบที่สมบูรณ์ ครบถ้วน มาวิเคราะห์และประมวลผลต่อไป

6. การวิเคราะห์ข้อมูล

1) เมื่อได้รับแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างแล้ว ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของ ข้อมูลทั้งหมด แล้วนำไปวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS 2) ศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ แบบสอบถาม โดยหาค่าสถิติพื้นฐาน โดยใช้ค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแจกแจงความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage) 3) ศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมผู้นำ แบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 4) ศึกษาเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยการหาค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D) 5) ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation) 6) วิเคราะห์ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยการใช้การแจกแจงความถี่(Frequency) และ นำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยาย

7. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การแจกแจงความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) เพื่อวิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้สูตรในการคำนวณ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson's product moment correlation coefficient)

ผลการศึกษา

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา กับ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 นำเสนอผลการวิจัย โดยจำแนกเป็น 3 ประเด็นตามวัตถุประสงค์ ได้แก่ 1) เพื่อศึกษาระดับพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 2) เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษา กับ การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ดังนี้

1) ผลการศึกษาระดับพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ด้าน พฤติกรรมผู้นำแบบร่วมติดตามและประเมินผล ด้านพฤติกรรมผู้นำแบบร่วมคิด ด้านพฤติกรรมผู้นำแบบร่วม ดำเนินงาน ด้านพฤติกรรมผู้นำแบบร่วมตัดสินใจ ผู้วิจัยได้จำแนกการนำเสนอ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

องค์ประกอบพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. ด้านพฤติกรรมผู้นำแบบร่วมคิด	3.91	0.17	มาก	2
2. ด้านพฤติกรรมผู้นำแบบร่วมตัดสินใจ	3.78	0.33	มาก	4
3. ด้านพฤติกรรมผู้นำแบบร่วมดำเนินงาน	3.82	0.43	มาก	3

องค์ประกอบพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วม	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
4. ด้านพฤติกรรมผู้นำแบบร่วมติดตามและประเมินผล	4.19	0.39	มาก	1
รวม	3.93	0.21	มาก	

2) ผลการศึกษาระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ทั้ง 7 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ด้านการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาและใช้สื่อเพื่อการศึกษา ด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา ด้านการพัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการนิเทศการศึกษา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ผู้วิจัยได้จำแนกการนำเสนอ ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

ขอบข่ายภารกิจการบริหารงานวิชาการ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	ลำดับ
1. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา	4.14	0.39	มาก	1
2. การพัฒนาระบบการเรียนรู้	3.97	0.36	มาก	5
3. การวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน	4.01	0.42	มาก	2
4. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา	3.99	0.71	มาก	4
5. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา	3.88	0.62	มาก	7
6. การพัฒนาและใช้สื่อเพื่อการศึกษา	4.00	0.49	มาก	3
7. การนิเทศการศึกษา	3.89	0.39	มาก	6
รวม	3.98	0.35	มาก	

3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ใน ทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 โดยพฤติกรรมผู้นำแบบร่วมดำเนินการ

มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการสูงสุด รองลงมา คือพฤติกรรมผู้นำแบบร่วมตัดสินใจ พฤติกรรมผู้นำแบบร่วมคิด พฤติกรรมผู้นำแบบร่วมติดตามและประเมินผล ตามลำดับ

อภิปรายผล/สรุป

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้วิจัยสามารถนำมาอภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 มีพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ พบว่าค่าเฉลี่ยสูงสุดคือองค์ประกอบที่มีพฤติกรรมผู้นำแบบร่วมติดตามและประเมินผล รองลงมาคือพฤติกรรมผู้นำแบบร่วมคิด และองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือพฤติกรรมผู้นำแบบร่วมตัดสินใจ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจาก พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2562 ได้กำหนดหลักการศึกษา โดยให้สถานศึกษายึดหลักการมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น และการจัดการศึกษา (Conceptual design) ตาม แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ยึดหลักสำคัญในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย หลักการ จัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for all) หลักการจัดการศึกษาเพื่อความเท่าเทียมและทั่วถึง (Inclusive economy) หลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง (Sufficiency economy) และหลักการมี ส่วนร่วมของทุกภาคส่วนของสังคม (All for education) ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องมุ่งมั่น อบรมพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ประกอบกับผู้บริหารส่วนใหญ่มีประสบการณ์การทำงานเป็นเวลานาน จึงส่งผลให้มีพฤติกรรมผู้นำอยู่ในระดับมาก

2. ผลการศึกษาวิเคราะห์การบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 มีการบริหารงานวิชาการตามขอบข่ายภารกิจทั้ง 7 ด้าน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับมากนั้น ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา รองลงมาคือการวัดผล ประเมินผลและการเทียบโอนผลการเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน และมาตรฐานการศึกษา ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครุตระหนักถึงความสำคัญของการบริหารงานวิชาการซึ่งถือ ว่าเป็นหัวใจสำคัญของสถานศึกษาในการจัดการศึกษา เพื่อมุ่งให้ผู้เรียนบรรลุตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ.2562 สอดคล้องกับยุทธศาสตร์สู่การปฏิบัติของกระทรวงศึกษาธิการและยุทธศาสตร์ของการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของสำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยมีเป้าหมาย **พัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีคุณภาพและอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข** สอดคล้องกับ ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2560) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารสถานศึกษา โดยมีการจัดกิจกรรมทุกสิ่ง ทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับการปรับปรุงพัฒนาการเรียนการสอนให้ได้ผลดี และมีประสิทธิภาพให้เกิด ประโยชน์สูงสุดกับผู้เรียน และสอดคล้องกับ

งานวิจัยของ จินัญญาพัจน์ โคตรหลักคำ (2560) ได้ศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 19 ผลการวิจัย พบว่า โรงเรียนต้นแบบทั้ง 3 โรงเรียนถึงสภาพการบริหารงานวิชาการ พบว่า สภาพการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนต้นแบบทั้ง 3 โรงเรียน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการวางแผนงานวิชาการ รองลงมา คือ การจัดการเรียนการสอน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ การพัฒนาครูและบุคลากรทางการ ศึกษา และเมื่อพยานการบริหารงานวิชาการเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากครูทุกคนจะมีหน้าที่ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน เป็นหลัก ซึ่งประกอบไปด้วย การจัดเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและ ความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ผักกักขะกระบวนการคิด การ จัดการเชิงสถานการณ์ และการนำเอาความรู้มาประยุกต์ใช้เพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรม ให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ผักกักการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิด การใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานระหว่างสาระความรู้ด้านต่างๆ อย่างได้ สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังค่านิยมคุณธรรมและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา พร้อมทั้งส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อม และสิ่งอำนวยความสะดวก เพื่อให้ ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ พร้อมทั้งมีการประสานความร่วมมือกันระหว่างครู ผู้ปกครองและชุมชน เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนอย่างเต็มศักยภาพซึ่งเป็นไปตามแนวทางการจัด การศึกษาของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ ฉบับที่ 4 พ.ศ.2562

3. พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดย ภาพรวมอยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 นั้น แสดงให้เห็นว่าผู้บริหาร สถานศึกษาที่มีพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมมาก มีแนวโน้มที่จะทำให้การบริหารงานวิชาการมี การปฏิบัติในระดับมากตามไปด้วย ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการบริหารงานวิชาการเป็นงานที่บุคลากร ทุกคนในโรงเรียนเกี่ยวข้องโดยตรง เนื่องจากว่าครูมีหน้าที่รับผิดชอบในการสอน การทำงาน วิชาการเป็นด้านหลัก ดังจะเห็นได้จากครูทุกคนต้องทำงานวิชาการและการทำงานวิชาการต้อง ได้รับการแนะนำ การชี้แนะ การส่งเสริม การสนับสนุนจากผู้บริหาร จึงจะให้งานประสบความสำเร็จ เฉพาะฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาควรจะได้รับฟังความคิดเห็นของครู แล้วนำความคิดเห็นเหล่านั้นมาดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตติรัตน์ ฤทธิ์สมบูรณ์ (2560) ได้ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียน สังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 พบว่าความสัมพันธ์ ระหว่างแบบภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น กลุ่มการศึกษาท้องถิ่นที่ 5 มีความสัมพันธ์ทางบวกใน ระดับสูงอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์การทำนายร้อยละ 48.58 และ จีรนนท์ เกิดม่วง (2561) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับบทบาทการบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

พระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับบทบาท การบริหารงานวิชาการด้านการจัดการเรียนรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีความสัมพันธ์กันอย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ .01 โดยมีความสัมพันธ์กันสูง ($r = 882$) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์ของพฤติกรรมผู้นำแบบมี ส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาเป็นรายด้านพบว่า พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษาทุกองค์ประกอบมีความสัมพันธ์กับการบริหารงานวิชาการด้านการนิเทศการศึกษาสูงที่สุด จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าถ้า ผู้บริหารสถานศึกษามีพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมมีแนวโน้มที่จะทำให้การบริหารงานวิชาการ ด้านการนิเทศการศึกษาประสบความสำเร็จสูงไปด้วยทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการนิเทศการศึกษา เป็น กระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้นิเทศ ผู้รับการนิเทศและผู้บริหารสถานศึกษาในสถานศึกษา นั้น มีความจำเป็นต่อครูผู้สอน และการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน เพื่อปรับปรุงแก้ไข พัฒนาการปฏิบัติงานของครูให้มีประสิทธิภาพ และส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับ กัญญา โพธิ์วัฒน์ (2560) ที่กล่าวว่า การนิเทศภายในเชิงระบบกับการทำงานเป็นทีม นั้น มี หลักสำคัญคือ เป็นกระบวนการทำงานร่วมกันระหว่างผู้บริหารโรงเรียน ครู และบุคลากร ที่ ดำเนินการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ มีการกำหนดจุดมุ่งหมายที่แน่นอน เน้นความร่วมมือร่วมใจใน การทำงาน และมีความเข้าใจอันดีต่อกัน และสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้น พื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายการสร้าง ความเข้มแข็งของการนิเทศภายใน โรงเรียน **ปีทองแห่งการนิเทศภายในโรงเรียนโดยใช้ห้องเรียนเป็นฐานในการพัฒนาคุณภาพ ผู้เรียน** ซึ่งเป็นไปตามที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศเรื่องการใช้มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้เป็นไปตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติและทิศทางการเรียนรู้สำหรับคนในศตวรรษที่ 21 ศุภลักษณ์ ลิขิตคุณากร (2560) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษากับผลการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาตามการรับรู้ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวมและรายด้านมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้ดังนี้ ด้านการบริหารจัดการหลักสูตร ด้านการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายใน ด้านการ จัดการเรียนรู้ด้านการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ด้านการนิเทศการศึกษา ด้านการพัฒนาแหล่งเรียนรู้ และ ด้านการวัดประเมินผลและวิจัยตามลำดับ ผลการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษา โดย ภาพรวมและรายข้อด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ ดังนี้ ด้านการปฏิบัติการนิเทศ ด้านการวางแผนการนิเทศและกำหนดทางเลือก ด้านการศึกษาสภาพ ปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการด้านการประเมินผลและรายงานผลการนิเทศ และด้านการสร้าง สื่อและเครื่องมือในการนิเทศ ตามลำดับ และความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของ ผู้บริหารสถานศึกษากับผลการดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนตามการรับรู้ของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1 มีความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง ($r = 0.804$) อย่างมี ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 01

สรุป

จากการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้เก็บรวบรวมมาสามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ระดับพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่ การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวม พบว่า พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษา อยู่ในระดับ มาก มีพิจารณาเป็นรายองค์ประกอบ โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า พฤติกรรมผู้นำแบบร่วมติดตามและประเมินผล มีค่าเฉลี่ย สูงสุดคือ รองลงมาคือ พฤติกรรมผู้นำแบบร่วมคิด พฤติกรรมผู้นำแบบร่วมดำเนินการ และพฤติกรรมผู้นำแบบร่วมตัดสินใจมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ
2. ระดับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาตามขอบข่ายภารกิจทั้ง 7 ด้าน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติในระดับ มาก โดยพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา รองลงมาคือการวัดผล ประเมินผล และการเทียบโอนผลการเรียน และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือการพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา ตามลำดับ
3. ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร สถานศึกษากับการ บริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า พฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับการบริหารงานวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยภาพรวม อยู่ในระดับค่อนข้างสูง อย่างมีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 01

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

- 1 ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาพฤติกรรมผู้นำแบบร่วมติดตามและประเมินผล ต่อการบริหารงานวิชาการ ของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
- 2 ควรศึกษาแนวทางการบริหารงานวิชาการด้านการวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา เพื่อเป็นข้อมูลในการนำมาประยุกต์ใช้การบริหารงานในสถานศึกษา
2. ควรมีการนำพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษา มาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานในสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

- ปรียาภรณ์ ตั้งคุณานันต์. (2562). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน. กรุงเทพฯ: ภาวิตา ธาราศรีสุทธิ. (2560). พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2561). ยุทธศาสตร์การพัฒนา : จากทฤษฎีสู่การปฏิบัติเชิงรุก. นนทบุรี : บุ๊คพ้อยวิชาการ.
- โรงเรียนบ้านหนองบัวรอง (อินทรผลบำรุง). (2563). คู่มือการปฏิบัติงานวิชาการ. ชัยภูมิ : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3..
- สาคร สุขศรีวงศ์. (2562). การจัดการ : จากมุมมองนักบริหาร(พิมพ์ครั้งที่ 13). กรุงเทพฯ : ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา แซ่มซ้อย. (2561). การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- สุนทร โคตรบรรเทา. (2560). ภาวะผู้นำในองค์การสถานศึกษา (ฉบับปรับปรุง). กรุงเทพฯ : ปัญญาชน.
- สุรางค์ ไคว์ตระกูล. (2561). จิตวิทยาการศึกษา. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พรเทพ รู้แผน. (2561), การบริหารสถานศึกษาและพัฒนาชุมชน. กรุงเทพฯ : แดเน็กซ์ อินเตอร์คอร์ปอเรชั่น 2562), พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 กรุงเทพฯ : ผู้แต่ง
- ทับทิม แสงอินทร์. (2559). "การบริหารแบบมีส่วนร่วมของโรงเรียนสรวงสุทธาวิทยา จังหวัดสุพรรณบุรี". การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและวิธีสอน, มหาวิทยาลัยศิลปากร
- ธนพล สะพังเงิน. (2564). “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 3”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิตสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- กนกวรรณ สุ่มพวง. (2560). “การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำแบบร่วมแรงร่วมใจของผู้บริหารสถานศึกษากับ การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารงานวิชาการของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาพระนครศรีอยุธยา เขต 1”. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏ พระนครศรีอยุธยา.
- ศุภลักษณ์ ลิฬหคุณากร. (2560). “ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับผลการดำเนินการนิเทศภายในของสถานศึกษาตามการรับรู้ของครู สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา กระบี่”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

สารินทร์ เอี่ยมครอง. (2561). “แนวทางการบริหารงานวิชาการของสถานศึกษาในจังหวัดชัยนาท”. วิทยานิพนธ์
ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์,
สุชาดา อักษรกริช. (2563). “ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมผู้นำแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารสถานศึกษากับการ
บริหารงานวิชาการของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 จังหวัด
อ่างทอง”. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏ
พระนครศรีอยุธยา

แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียน
ในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
A Study of Educational Management Via E-Learning Platform Applied for
Yonisomanasikara in Mueang District Schools of the Secondary Educational
Service Area Office Nakhon Si Thammarat

จักรพงษ์ วิจิตรประภาวงศ์, สรัญญา แสงอัมพร, เกศริน มนูญผล

Chakrabongse Vichitraphavongse, Sranya Saengamporn, Kesarin Manoonpol

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus

E-mail: chakrabongse.v@gmail.com

Received: January 5, 2023 Revised: January 25, 2023 Accepted: May 15, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING ของโรงเรียนในอำเภอเมืองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 2) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING กับ หลักโยนิโสมนสิการ ของโรงเรียนในอำเภอเมืองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช 3) เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ ของโรงเรียนในอำเภอเมืองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช วิธีดำเนินการวิจัย การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ของโรงเรียนในอำเภอเมืองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช กลุ่มประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยเชิงปริมาณแบบสำรวจ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา และครู จำนวนทั้งสิ้น 584 คน กลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกโดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์และคุณสมบัติโดยมีบทบาทหน้าที่ทางการจัดการเรียนการสอนและการบริหารการศึกษาภายในสถานศึกษา วิธีการได้มาซึ่งแบบถ่วงเฉลี่ย (โดยวิธีสุ่ม) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 จากตารางเทียบค่าหาไร้ยามาเน่ จึงได้กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 250 คน จาก 8 โรงเรียนในอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามวัดค่า 5 ระดับ ของลิเคิร์ต สเกลล์

ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการศึกษาพบว่า สภาพทั่วไปทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING ของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผู้ตอบแบบสอบถามด้านสภาพทั่วไปทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.95$, S.D. = 0.17) 2) ผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.43) และ 3) แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING ของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ดังนี้ การจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.46) โดยข้อ 4 มีการสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุง พัฒนาสื่อการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.41) รองลงมาคือ ข้อ 5 มีการมอบหมายบุคลากรในการทำงานได้ อย่างเหมาะสม ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.39) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2 มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อการทำงานในแต่ละส่วนได้อย่างเหมาะสม และ ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.43) โดยข้อ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.375) และ ข้อ 1 มีการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานวิชาการของสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.37) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน รองลงมาคือ ข้อ 5 ส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.38) และ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 4 สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรทุกคน มีวัฒนธรรมในการทำงานร่วมกัน ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.48)

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้, ระบบ E-Learning, หลักโยนิโสมนสิการ

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the general condition of learning management via E-Learning platform of schools in Mueang district under Nakhon Si Thammarat secondary educational service area office 2) to study the condition of learning management via E-Learning platform and the Yonisomanasikarna principle of schools in Mueang district under Nakhon Si Thammarat secondary educational service area office 3) to study the guidelines for learning management via E-Learning platform using the Yonisomanasikara principle of schools in Mueang district under Nakhon Si Thammarat secondary education service area office. By how to conduct research, this research is a quantitative research. The population used in this research are school administrators and teachers of schools in Mueang District under Nakhon Si Thammarat secondary education service area office. The population groups used in the quantitative survey research were school administrators and teachers, totaling 584 people, selected by considering the criteria and qualifications with roles and duties in teaching and learning management and educational administration within educational institutions. The wholly average acquisition method (by random method) with a statistical significance of 0.5 from the Taro Yamane comparison table. A sample of 250 respondents from 8 schools in Mueang Nakhon Si Thammarat district was therefore obtained. The statistics used in the research were percentage, frequency, mean and standard deviation. The research instrument was a questionnaire.

The results of research were found that 1) The results of the study found that general condition of learning management via E-Learning platform of schools in Mueang district under Nakhon Si Thammarat secondary education service area office, with respondents on the general condition of learning management via the E-Learning platform that were suitable at the highest level ($\bar{X} = 4.95$, S.D. = 0.17), 2) The result of the study found that the condition of learning management via E-Learning platform using the Yonisomanasikara principle of schools in Mueang district under Nakhon Si Thammarat secondary education service area office that was suitable at the highest level ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.43) and 3) Guidelines for learning management via E-learning platform of schools in Mueang district under Nakhon Si Thammarat secondary education service area office as follows: Learning management via E-Learning platform applied for the Yonisomanasikara principle of schools in Mueang district under Nakhon Si Thammarat secondary education service area office, with its educational resource management that was suitable at the highest level ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.46). As to the item 4 with budget supported for improvement the providing learning materials in teaching by subject groups with the highest mean ($\bar{X} = 4.91$, S.D. = 0.41), followed by item 5 with personnel assigned to work appropriately ($\bar{X} = 4.90$, S.D. = 0.39) and the lowest mean is item 2 with budget allocation as for the proper operation of each part and the participation with its aspect overall, it was suitable at the highest level ($\bar{X} = 4.76$, S.D. = 0.43), by item 3 participation in the preparation of educational development plans for learning management via E-learning platform ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.37), and Item 1 was proposed to encourage the community to participate in setting academic standards of educational institutions ($\bar{X} = 4.83$, S.D. = 0.37) with the same highest average, followed by item 5, as promoted educational establishments as learning centers of the community ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.38) and the lowest mean is item 4 Creating awareness for all personnel to have a culture of working together ($\bar{X} = 4.61$, S.D. = 0.48).

Keywords: Learning Management, E-Learning system, Yonisomanasikara principle

บทนำ

ในสถานการณ์ปัจจุบันโลกได้เปลี่ยนแปลงไปอย่างมากมาย ความเจริญของเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าไปอย่างรวดเร็ว เข้าสู่ยุคโลกไร้พรมแดนการรับรู้ข้อมูลด้านต่าง ๆ จึงต้องคิดวิเคราะห์ ให้ถูกต้อง เพื่อนำความรู้ที่ได้นั้นมาใช้ประโยชน์ใน การดำรงชีวิต อันได้แก่ ด้านการศึกษา ด้านการทำงาน ด้านการอุปโภคและบริโภค สินค้าและบริการต่าง ๆ เพื่อนำมาใช้ในการแก้ไขปัญหา การตัดสินใจที่ถูกต้อง นอกจากนั้น กระทรวงศึกษาธิการมีนโยบายการจัดการเรียน การสอนที่เป็นหลักคิดสู่การปฏิบัติว่า “การเรียนรู้ นำการศึกษา โรงเรียนอาจหยุดได้ แต่การเรียนรู้หยุดไม่ได้” และใช้การเรียนการสอนทางไกล โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ให้เกิด ประโยชน์สูงสุด จึงจำเป็นต้องมีทักษะการคิดวิเคราะห์ที่ถูกต้อง เพื่อนำความรู้ที่ได้นั้น มาประยุกต์ใช้ได้อย่างเหมาะสม ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2562 ให้มีความสำคัญกับ การพัฒนาผู้เรียนไว้ในหมวดที่

๔ เรื่อง แนวการจัดการศึกษา ความในมาตราดังนี้ “มาตรา 22 การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่า ผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด (Child Center) กระบวนการจัดการศึกษา ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ” และ “มาตรา 24 การจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกัน และแก้ไขปัญหา จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้คิดได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่าน และเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง จัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝัง คุณธรรม ค่านิยมที่ดีงาม และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ใน ทุกวิชาส่งเสริมสนับสนุนให้ครูสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียนและอำนวยความสะดวก เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัยเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการจัดการเรียนรู้ ทั้งนี้ครูและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกัน (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2563)

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้เกิดขึ้นได้ตลอดเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครองและบุคคล ในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ รวมทั้งใน “หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดไว้ในหมวดว่าด้วยการจัดการเรียนรู้ การจัดการเรียนรู้ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถตามมาตรฐานการเรียนรู้ สมรรถนะสำคัญ และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามที่กำหนดไว้ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยยึดหลักว่า ผู้เรียน มีความสำคัญที่สุด เชื่อว่าทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ยึดประโยชน์ที่เกิดกับผู้เรียน กระบวนการจัดการเรียนรู้ต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติ และ เต็มตามศักยภาพ คำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล และพัฒนาการทางสมอง เน้นให้ความสำคัญทั้งความรู้และคุณธรรม และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ.2560-2564) ได้กำหนดเป้าหมายรวมการพัฒนาในช่วงแผนพัฒนาฉบับที่ 12 ว่าคนไทยมีคุณลักษณะเป็นคนไทยที่สมบูรณ์มีวินัย มีทัศนคติและพฤติกรรมตามบรรทัดฐานที่ดีของสังคม มีความเป็นพลเมืองตื่นรู้ มีความสามารถในการปรับตัวได้อย่างรู้เท่าทันสถานการณ์ มีความรับผิดชอบและทำประโยชน์ต่อส่วนรวม มีสุขภาพกายและใจที่ดีมีความเจริญงอกงาม ทางจิตวิญญาณมีวิถีชีวิตที่พอเพียงและมีความเป็นไทย (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2562)

การจัดการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการ หมายถึง การคิดหรือการกระทำไว้ในใจ โดยอุบายอันแยบคาย โดยมีสติไตร่ตรองพิจารณาอย่างรอบด้าน และมีเหตุมีผลสมบูรณ์ที่สุด จึงเป็นแนวทางหนึ่งที่จะช่วยในการจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีระบบ ระเบียบ ตรงตามสภาวะและเหตุปัจจัยทุกขั้นตอน สามารถพิสูจน์หรือจำแนกแยกแยะออกมา อธิบายให้เห็นจริงได้ซึ่งพระพรหมคุณาภรณ์ ได้เสนอวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการไว้ ในหนังสือพุทธธรรมทั้งหมด 10 วิธีคือ 1) วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย 2) วิธีคิดแบบแยกแยะองค์ประกอบ 3) วิธีคิดแบบรู้เท่าทันธรรมดา 4) วิธีคิดแบบแก้ปัญหา 5) วิธีคิดแบบบรรลธรรมสัมพันธ 6) วิธีคิดแบบคุณโทษและทางออก 7) วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม 8) วิธีคิดแบบอุบายปลูกเร้าคุณธรรม 9) วิธีคิดแบบเป็นอยู่ในขณะปัจจุบัน 10) วิธีคิดแบบวิภาษวาท ซึ่งวิธีคิดดังกล่าวอาศัยกัน และ

สัมพันธ์กันเมื่อเผชิญสถานการณ์และแก้ปัญหาจะต้องบูรณาการรูปแบบ วิธีการคิดมาผสมผสานกลมกลืนกัน เพื่อนำไปสู่แนวทางปฏิบัติที่ถูกต้องอีกทั้งวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการเป็นวิธีคิดถูก วิธีคิดมีระเบียบ คิดมีเหตุผล คิดเร้ากุศล นอกจากนี้ยังเป็นวิธีการสอนที่มีลักษณะบูรณาการหลักจิตวิทยาการเรียนรู้ หลักการแนะแนว และ หลักการสอนอย่างผสมผสาน กลมกลืนได้สัดส่วนให้สมดุลกัน โดยมุ่งเน้นให้ครูเป็นกัลยาณมิตรของศิษย์ ครู และศิษย์มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกัน จัดเป็นปัจจัยภายนอกที่เหนียวแน่น ส่งเสริมและปลูกเร้าให้เกิดความเชื่อในตัวครูผู้สอน ในสาระที่เรียนและวิธีการเรียนจะเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัวผู้เรียน โดยเน้นการคิดวิเคราะห์อย่างมีระบบ ใช้วิธีการแห่งปัญญาในการเล่าเรียน การคิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น ดังนั้น การจัดการเรียนการสอน จึงเน้นให้นักเรียนเป็นศูนย์กลาง และเพิ่มกระบวนการฝึกคิดวิเคราะห์ จัดกิจกรรมที่น่าสนใจ เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจได้อย่างถูกต้องเหมาะสม (พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตฺโต), 2556)

ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ในการปลูกฝังและส่งเสริมให้มีแนวทางการจัดการเรียนรู้โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการเพื่อการบริหารงานของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช เกิดความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจที่ถูกต้องตามเหตุและผล โดยใช้แนวพุทธธรรมจึงเป็นสิ่งที่สำคัญ ผู้วิจัยจึงเล็งเห็นว่า แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยนำหลักโยนิโสมนสิการมาส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING นี้ วิธีการนี้จะช่วยให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์สูงขึ้น และเป็นวิธีที่ช่วยฝึกให้เป็นผู้เรียนได้ คิดเป็น คิดดี คิดถูก สามารถแก้ปัญหาได้ สามารถนำประสบการณ์ การเรียนรู้ไปปรับใช้กับสภาพสังคมปัจจุบัน สะท้อนให้เห็นความร่วมมือในการบริหารจัดการศึกษาภายในสถานศึกษาได้ดีเพียงใดต่อสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ที่กำลังแพร่ระบาดในยุคปัจจุบัน อีกทั้งเพื่อให้ผู้วิจัยได้ทราบถึงปัญหาการจัดการเรียนรู้ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนได้ ซึ่งผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้จากทุกที่ทุกเวลา ส่งผลให้ผู้เรียนสามารถใช้ประโยชน์ในการจัดการเรียนรู้การศึกษาจากโลกออนไลน์ได้ตลอดเวลาและเพื่อลดการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จึงเป็นที่มาที่ให้ผู้วิจัยทราบได้ว่า แนวทางการจัดการศึกษาโดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ มีประสิทธิภาพหรือไม่ในยุคศตวรรษที่ 21 และการจัดการศึกษาด้วยระบบ E-LEARNING โดยหลักโยนิโสมนสิการ มุ่งเน้นให้เกิดประสิทธิผลต่อผู้เรียนได้ และต่อระบบการศึกษาที่มีประสิทธิภาพ ต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING ของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING กับ หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช กลุ่มประชากรที่ใช้ในการทำวิจัยเชิงปริมาณ แบบสำรวจ คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวนทั้งสิ้น 584 คน

กลุ่มตัวอย่าง คัดเลือกโดยพิจารณาตามหลักเกณฑ์และคุณสมบัติโดยมีบทบาทหน้าที่ทางการจัดการเรียนการสอนและการบริหารการศึกษาภายในสถานศึกษา วิธีการได้มาซึ่งแบบถ่วงเฉลี่ย (โดยวิธีสุ่ม) โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 จากตารางเทียบค่าทาโร ยามาเน่ จึงได้กลุ่มตัวอย่างผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 250 คน จาก 8 โรงเรียนในอำเภอเมืองนครศรีธรรมราช

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือวิจัยที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถามแบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพทั่วไปทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING

ตอนที่ 3 แบบสอบถามสภาพการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช คือ ความสอดคล้องของการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING กับหลักโยนิโสมนสิการมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า มี 5 ระดับ ซึ่งจะทำให้การวัดระดับสภาพการดำเนินการศึกษาการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ตอนที่ 4 แบบสอบถามแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ตอนที่ 5 แบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะ ต่อแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

วิธีการรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. โดยทำเรื่องขอหนังสือรับรองและแนะนำตัวจากมหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมาสคราช เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลไปยังโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ที่จะทำการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. ผู้วิจัยดำเนินการแจกจ่ายแบบสอบถามไปยังกลุ่มตัวอย่าง โดยขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

3. ผู้วิจัยจะเก็บรวบรวมแบบสอบถามทั้งหมด ที่ได้นำมาดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามไปวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS For Windows ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยใช้ค่าร้อยละเพื่อนำมาประกอบการอภิปรายผลในการศึกษาค้นคว้า

ตอนที่ 2 สภาพทั่วไปทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING ของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เป็นรายด้าน และหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) และโดยใช้มาตรวัดค่า 5 ระดับ (Rating Scale of Likert's Scale)

ตอนที่ 3 คำนวณค่าหาเฉลี่ย ($\bar{X}$) ของข้อมูลเกี่ยวกับแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เป็นรายด้าน และหาค่าเฉลี่ย ($\bar{X}$) โดยใช้มาตรวัดค่า 5 ระดับ (Rating Scale of Likert's Scale)

ตอนที่ 4 คำนวณค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และค่าร้อยละของแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

ตอนที่ 5 เป็นแบบทดสอบปลายเปิด ข้อคิดเห็น และข้อเสนอแนะต่อแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาพบว่า สภาพทั่วไปทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING ของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผู้ตอบแบบสอบถามด้านสภาพทั่วไปทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.95$, S.D. = 0.17)

2. ผลการศึกษาพบว่า สภาพการจัดการเรียนรู้ ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.43)

3. แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING ของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ดังนี้ การจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ด้านการบริหารทรัพยากรทางการศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.82$, S.D. = 0.46) โดยข้อ 4 มี

การสนับสนุนงบประมาณในการปรับปรุง พัฒนาสื่อการเรียนการสอนตามกลุ่มสาระ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{X}$ = 4.91, S.D. = 0.41) รองลงมาคือ ข้อ 5 มีการมอบหมายบุคลากรในการทำงานได้อย่างเหมาะสม ($\bar{X}$ = 4.90, S.D. = 0.39) และค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 2 มีการจัดสรรงบประมาณเพื่อดำเนินงานในแต่ละส่วนได้อย่างเหมาะสม และ ด้านการมีส่วนร่วม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.76, S.D. = 0.43) โดยข้อ 3 การมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาการจัดการศึกษาด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING ($\bar{X}$ = 4.83, S.D. = 0.375) และ ข้อ 1 มีการส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานวิชาการของสถานศึกษา ($\bar{X}$ = 4.83, S.D. = 0.37) มีค่าเฉลี่ยสูงสุดเท่ากัน รองลงมาคือ ข้อ 5 ส่งเสริมให้สถานศึกษาเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน ($\bar{X}$ = 4.82, S.D. = 0.38) และ ค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ข้อ 4 สร้างจิตสำนึกให้บุคลากรทุกคนมีวัฒนธรรมในการทำงานร่วมกัน ($\bar{X}$ = 4.61, S.D. = 0.48)

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมืองสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ” ผู้วิจัยขอเสนอการอภิปรายผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์การวิจัย โดยแบ่งเป็นรายประเด็น ดังนี้

1. สภาพทั่วไปทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E- LEARNING ของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูด้านสภาพทั่วไปทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING ของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และผู้บริหารสถานศึกษาและครูด้านการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING ของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องจากสภาพทั่วไปทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E- LEARNING ของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ในด้านต่าง ๆ อยู่ในเกณฑ์ที่ดีมาก ซึ่งถือว่าเป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถานศึกษาและครูได้นำหลักโยนิโสมนสิการมาประยุกต์ใช้ และสามารถช่วยเหลือองค์กรและช่วยลดปัญหาขององค์กรได้ และเป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ในการบริหารจัดการโรงเรียนเป็นไปด้วยความก้าวหน้า เหมาะสมกับวิสัยทัศน์และพันธกิจของโรงเรียนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมสันธุ์ ต้นสินธ์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการในรายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนห้วย ปทุมธานี ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี” อยู่ในระดับมากที่สุด ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการ ในรายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนห้วย ปทุมธานี ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี พบว่า ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มอย่างมีเหตุผล ส่งผลให้เกิดการพัฒนาด้านการคิดวิเคราะห์ได้อย่างเป็นระบบ คิดถูกวิธี คิดในแนวทางที่เป็นกุศล เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม และนำวิธีการคิดที่ถูกต้องไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญญา

รัตน์ สอนสนาม (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการเรียนรู้ผ่าน Google Sites รายวิชา วัสดุอุตสาหกรรมและการผลิต” ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการเรียนรู้ผ่าน Google Sites ในรายวิชาดังกล่าว มีผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญภาพรวมอยู่ในระดับมาก และนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกับการเรียนรู้ผ่าน Google Sites ในรายวิชาดังกล่าว ผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

2. สภาพการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING กับหลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผลการศึกษาพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาและครูด้านสภาพการจัดการเรียนรู้ ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยที่ 4.82 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.43 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมสินธุ์ ต้นสินธ์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการในรายวิชา พระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนห้วย ปทุมธานี ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมือง ปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี” ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการ ในรายวิชา พระพุทธศาสนาของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนห้วย ปทุมธานี ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มอย่างมีเหตุผล ส่งผลให้เกิดการพัฒนาด้านการคิด วิเคราะห์ได้อย่างเป็นระบบ คิดถูกวิธี คิดในแนวทางที่เป็นกุศล เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม และนำวิธีการคิดที่ถูกต้องไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญญรัตน์ สอนสนาม (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการเรียนรู้ผ่าน Google Sites รายวิชา วัสดุอุตสาหกรรมและการผลิต” ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการเรียนรู้ผ่าน Google Sites ในรายวิชาดังกล่าว มีผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญภาพรวมอยู่ในระดับมาก และนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก ร่วมกับการเรียนรู้ผ่าน Google Sites ในรายวิชาดังกล่าว ผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3. แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

3.1 การบริหารทรัพยากรทางการศึกษาในแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยที่ 4.82 และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.46 โดย

ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ คมสินธุ์ ต้นสินนท์ (2561) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การจัดการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการในรายวิชาพระพุทธศาสนา ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี” ผลการศึกษาพบว่า การจัดการเรียนรู้ตามหลักโยนิโสมนสิการ ในรายวิชาพระพุทธศาสนาของนักเรียน ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนหอวัง ปทุมธานี ตำบลสวนพริกไทย อำเภอเมืองปทุมธานี จังหวัดปทุมธานี ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่ม และระหว่างกลุ่มอย่างมีเหตุผล ส่งผลให้เกิดการพัฒนาด้านการคิดวิเคราะห์ได้อย่างเป็นระบบ คิดถูกวิธี คิดในแนวทางที่เป็นกุศล เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม และนำวิธีการคิดที่ถูกต้องไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญญารัตน์ สอนสนาม (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการเรียนรู้ผ่าน Google Sites รายวิชาวัสดุอุตสาหกรรมและการผลิต” ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการเรียนรู้ผ่าน Google Sites ในรายวิชาดังกล่าว มีผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญภาพรวมอยู่ในระดับมาก และนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการเรียนรู้ผ่าน Google Sites ในรายวิชาดังกล่าว ผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

3.2 ความคิดเห็นด้านการมีส่วนร่วมในแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการ ผลการศึกษาพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการที่เป็นกลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีค่าเฉลี่ยที่ 4.76 และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานที่ 0.43 แปลผลในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัญญารัตน์ สอนสนาม (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง “การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการเรียนรู้ผ่าน Google Sites รายวิชาวัสดุอุตสาหกรรมและการผลิต” ผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ร่วมกับการเรียนรู้ผ่าน Google Sites ในรายวิชาดังกล่าว มีผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการจัดการเรียนรู้โดยผู้เชี่ยวชาญภาพรวมอยู่ในระดับมาก และนักศึกษาที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เชิงรุกร่วมกับการเรียนรู้ผ่าน Google Sites ในรายวิชาดังกล่าว ผู้เรียนมีความพึงพอใจโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย

จากผลการวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ทราบแนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1) แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING โดยใช้หลักโยนิโสมนสิการของโรงเรียนในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษานครศรีธรรมราช ข้อคิดเห็นที่เป็นการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความเหมาะสมที่จะใช้รูปแบบนี้ มีความถี่ที่ 20 คน

2) ด้านการจัดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางหลักโยนิโสมนสิการยกระดับการศึกษาได้ มีความถี่ที่ 11 คน

3) ข้อเสนอแนะด้านโรงเรียนควรส่งเสริมหลักการคิดการพิจารณาโดยแยกแยะและคิดอย่างถูกวิธีให้นักเรียน มีความถี่ที่ 10 คน

4) ข้อคิดเห็นที่เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ดีในสภาวะปัจจุบัน หากโรงเรียนทำได้จะช่วยพัฒนาการศึกษา มีความถี่ที่ 8 คน และข้อคิดเห็นด้านหลักโยนิโสมนสิการเป็นหลักการที่เหมาะสมตามหลักการและเหตุผล และ ข้อคิดเห็นด้านควรใช้แนวทางการจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING และหลักโยนิโสมนสิการมีความถี่ที่ 5 คน ซึ่งปรากฏความถี่ที่เท่ากัน โดยที่ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ร่วมกันภายในกลุ่มและระหว่างกลุ่มอย่างมีเหตุผล ส่งผลให้เกิดการพัฒนาด้านการคิดวิเคราะห์ได้อย่างเป็นระบบ คิดถูกวิธี คิดในแนวทางที่เป็นกุศล เป็นประโยชน์ต่อตนเองและส่วนรวม และนำวิธีการคิดที่ถูกต้องไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างหลักโยนิโสมนสิการ กับการปฏิบัติงานตามกระบวนการการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาและครูโรงเรียนมัธยมศึกษาในอำเภอเมือง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

2) ควรศึกษาวิจัยเรื่อง กานำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้กับการบริหารงานในระดับสถานศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน

3) ควรศึกษาทัศนคติของผู้บริหารสถานศึกษาและครูเกี่ยวกับการนำหลักพุทธธรรมมาประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์กร

เอกสารอ้างอิง

- คุรุวานิชย์, น้อยสันเทียะ, ภาควิชา, อ. (2564). ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ Experiential Learning Theory (ELT). Retrieved from ทฤษฎีการเรียนรู้จากประสบการณ์ หรือ Experiential Learning Theory (ELT): <https://www.lifeeducation.in.th/positive-education/>
- ชาลีสา จิตบุญญาพิณิจ และคณะ. (2559). ผลการเรียนรู้และผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาในการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนโดยใช้บทเรียนอิเล็กทรอนิกส์ในรายวิชาเทคโนโลยีสารสนเทศ สำหรับนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2565). เข้าถึงได้จาก: SPUCON 2016-การเรียนการสอน(1).pdf

- ณัฐสุดา เขตต์โลก. (2562) (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2565). การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน, 2562. การจัดการเรียนรู้และการจัดการชั้นเรียน, 2562:
<https://nutsuda23.blogspot.com/p/blog-page.html>
- ปยุตโต, พ. (2556). (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2565). โยนิโสมนสิการ - วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม, 2556. Retrieved from โยนิโสมนสิการ-วิธีคิดตามหลักพุทธธรรม: https://www.watnyanaves.net/uploads/File/books/pdf/yonisomanasikara_thinking_in_ways_of_buddhadhamma.pdf
- พระมหาไพจิตร อุตตมธมโม และคณะ. (2563) (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2565). การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนระบบ e-Learning, 2564. เข้าถึงได้จาก การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนระบบ e-Learning, 2564: <https://mrc.mbu.ac.th/?p=7124>
- พลอยไพลิน นิลกรรณ. (2562) (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2565). แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก, 2562. เข้าถึงได้จาก แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก <http://www.sesalpglpn.go.th/wpcontent/uploads/2021/05/book49-64.pdf>
- มนัสนันท์ หัตถศักดิ์ และคณะ. (2564), การศึกษาสภาพปัญหาและความพึงพอใจในการเรียนรูปแบบออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (โควิด19) ของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ บางเขน.13807-Article Text-40646-43793-10-20210714.pdf
- วารินทร์พร ฟันเฟื่องฟู. (2562) (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2565). การจัดการเรียนรู้.เข้าถึงได้จาก สะเต็มศึกษากับการศึกษาไทย: เข้าถึงได้จากhttp://acad.vru.ac.th/Journal/journal%207_2/7_2_2.pdf
- วไลพรรณ อาจารย์วัฒนา และคณะ. (2563) สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2565, การศึกษาสภาพการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ในสถานการณ์การแพร่ระบาดเชื้อไวรัสโคโรนาของนักศึกษาโครงการพิเศษหลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต.เข้าถึงได้จาก Online Teaching And Learning During The COVID-19 Pandemic M.B.A. Students 2562-1-1_1607513792.pdf (ru.ac.th)
- สุวัฒน์ บันลือ. (2561). รูปแบบการจัดการเรียนการสอนออนไลน์ที่เหมาะสมสำหรับมหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี. (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2565). เข้าถึงได้จาก: [ครุศิวธิดา_full.pdf](http://surasak.ac.th/cru/cruvita_full.pdf) (surasak.ac.th)
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2563) (6 ตุลาคม 2565).กระทรวงศึกษาธิการ. เข้าถึงได้จาก กระทรวงศึกษาธิการ. <https://www.moe.go.th/>
- สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542. (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2565). เข้าถึงได้จาก สำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา, 2542:
<https://www.moe.go.th/backend/wp-content/uploads/2020/10/1>.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2562). ประเด็นยุทธศาสตร์การจัดการเรียนรู้, 2562. (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2565).เข้าถึงได้จาก: ประเด็นยุทธศาสตร์ การจัดการเรียนรู้, 2562:
http://smart.obec.go.th/web/?module=data_view&id=15

- สำนักงานศึกษาธิการ ภาค3. (2563). การเรียนรู้กับรูปแบบการเรียนการสอน. (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2565). เข้าถึงได้จาก:การเรียนรู้กับรูปแบบการเรียนการสอน
<http://onec.go.th/th.php/book/BookView/362>
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกำแพงเพชร. (2564). การจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING, 2563. (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2565). เข้าถึงได้จาก: การจัดการเรียนรู้ด้วยระบบ E-LEARNING:
www.kptpeo.moe.go.th/web/index.php?option=com
- สำนักงานสภาการศึกษา. (2562). การจัดการเรียนรู้, 2562. เข้าถึงได้จาก การจัดการเรียนรู้, (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2565). เข้าถึงได้จาก:<http://www.onec.go.th/index.php>
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2560). แนวทางการจัดการเรียนรู้, 2560. (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2565). เข้าถึงได้จาก:แนวทางการจัดการเรียนรู้, 2560: <http://academic.obec.go.th/web/home>
- ฮู และ ดันแคน. (Hough and Duncan 1970: 144). การจัดการเรียนรู้ (Learning Management). (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2565). เข้าถึงได้จาก: การจัดการเรียนรู้ (Learning Management):
<https://www.kansuksa.com/>
- A. Kolb, D. (2019, Oct 16). Experiential Learning. (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2565). Retrieved from Learning Theory: <https://thepotential.org/knowledge/experiential-learning-infographic/>
- Ammar Y. Alqahtani และ Albraa A. Rajkhan. (2020), ปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญของ E-Learning ในช่วงการระบาดของ COVID-19: การวิเคราะห์มุมมองการจัดการ E-Learning อย่างครอบคลุม, Retrieved from <https://www.semanticscholar.org/paper/E-Learning-Critical-Success>.
- Carkson et tal. (2020). การเรียนการสอนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction). เข้าถึงได้จาก การเรียนการสอนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction): <https://www.kroobannok.com/133>
- Chafi Essaid. (2020). Teacher Excessive Pedagogical Authority in Moroccan Primary Classroom, 2016.(สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2565). เข้าถึงได้จาก: Teacher Excessive Pedagogical Authority Clark. (2020). การจัดการเรียนรู้. (สืบค้นเมื่อวันที่ 6 ตุลาคม 2565). เข้าถึงได้จาก: แนวคิด ทฤษฎี:
<http://cmruir.cmru.ac.th/bitstream/123456789/806/5/Chapter2.pdf> Daxiang
- Dai Tangquan Middle School, Xuyue Xia Nantong University. (2020), Whether the School Self-Developed e-Learning Platform is More Conducive to Learning during the COVID-19 Pandemic?, เข้าถึงได้จาก https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=3607633DimahAl
- Fraihat, MikeJoy, Ra'edMasa'deh และJaneSinclair. (2020). Evaluating E-learning systems success: An empirical study. (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2565). เข้าถึงได้จาก:

<https://www.semanticscholar.org/paper/Evaluating-E-learning-systems-success%3A-An-empirical-Al-FraihatJoy/19949e5b2a2d8e7c579523610d772507ff31067f>

Horton. (2020). การเรียนการสอนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction). (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2565).

เข้าถึงได้จาก: การเรียนการสอนผ่านเว็บ (Web-Based Instruction):

[https://www.kroobannok.com/133Khan.\(2020\).](https://www.kroobannok.com/133Khan.(2020).) <https://www.bing.com/search?q=khan+1997&q=n&form=QBRE&sp=1&pq=&sc=00&sk=&cvid=7A9C30EBE5B64CF38C9515834E8A1030&ghsh=0&ghacc=0&ghpl=c\>. (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2565). เข้าถึงได้จาก: Web-based instruction:<https://www.bing.com/search?q=khan+1997&q=n&form=QBRE&sp=1&pq=>

Relan and Gillani. (2020). Enhancing College Students' Satisfaction and Learning Interest When the Teacher Uses a Web-based Platform While Teaching. (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2565). เข้าถึงได้จาก: Science and Education:

Slavko Rakic, Nemanja Tasic, Ugljesa Marjanovic University of Novi Sad, Novi Sad, เซอร์เบีย.

(2020). ผลงานของนักเรียนบนแพลตฟอร์มอีเลิร์นนิง: วิธีการแบบผสม, เข้าถึงได้จาก

<https://www.researchgate.net/profile/Slavko-Rakic> Sonia San-Martín, Nadia Jiménez Paula Rodríguez-Torrico. (2020), (สืบค้นเมื่อวันที่ 5 ตุลาคม 2565). เข้าถึงได้จาก: <https://www.researchgate.net/profile/Sonia-San-Martin>

**การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคล
ในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพนัง
อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช**

**An Application Aparihaniyadhamma of School Administrators on Personal
Administration According to the Opinions of Teachers
under Muang Pakphanang Municipality Pakphanang District
Nakhon Si Thammarat Province**

จรวาย บุญสาลี, สรัญญา แสงอัมพร, สันติ อุนจะนำ

Jaruay Boonsalee, Sranya Saengamporn, Santi Aunjanam

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโคกราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus

อีเมล : jaruay7120@gmail.com

Received: January 25, 2023 **Revised:** February 3, 2023 **Accepted:** June 25, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารในโรงเรียน เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน กลุ่มตัวอย่าง คือ ครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2564 จำนวน 113 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประเมินค่า 5 ระดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ลักษณะแบบประเมินค่า และวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ของเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ให้ความเคารพต่อเพศสตรี รองลงมาคือ ให้ความเคารพ นับถือผู้บังคับบัญชา และหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมินผลการปฏิบัติงาน รองลงมาคือ การพัฒนาบุคลากร และการสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน อยู่ในระดับสูงมาก ($r=.853^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ : หลักการบริหารนิยธรรม, ผู้บริหารโรงเรียน, การบริหารงานบุคคล

Abstract

The objectives of this research were as follows to study the application Aparihaniyadhamma of school administrators. To study the personal administration of school administrators and to study the correlation with the application Aparihaniyadhamma of school administrators on personal administration. The samples persons were teachers under Muang Pakphanang municipality, Pakphanang district Nakhon Si Thammarat province academic year 2021, the samples were 113 persons, the instrument for data collection was questionnaire closed ended questions five rating scale, data analysis by package computer program, the statistics were applied as follow ; Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, Rating scale and Pearson's Correlation Coefficients. The results of research were found that the application Aparihaniyadhamma of school administrators by overview was the most level when considered in each aspect found that the aspect of respect on women was the highest mean and follow up the aspect of respect directors and the aspect of holding regular and frequent meeting was the lowest mean. The personal administration of school administrators by overview was at more level when considered in each found that the aspect of conducting performance management was the highest mean and follow up the aspect of human resource development and the aspect of recruitment and appointment was the lowest mean and the correlation with the application Aparihaniyadhamma of school administrators on personal administration was found to be as much high as $r = .853^{**}$ and maintained the statistical significance of .01

Keywords: Aparihaniyadhamma Principle, school administrators, Personal Administration

บทนำ

การศึกษาเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนา กำลังคนให้มีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในสังคมได้อย่างเป็นสุขในกระแสการเปลี่ยนแปลง อย่างรวดเร็วของโลกศตวรรษที่ 21 (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาการ, 2560, หน้า 1) การพัฒนา ทรัพยากรมนุษย์ทุกช่วงวัยได้ถูกกำหนดไว้ในยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ ของยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561-2580 ว่าให้มีการพัฒนาศักยภาพคนตลอดช่วงชีวิต โดยมุ่งเน้นการพัฒนาคน เชิงคุณภาพในทุกช่วงวัย ตามแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 กำหนดไว้ว่า การสร้างคนให้มีศักยภาพ และทักษะของคนในศตวรรษที่ 21 ที่ทุกคนจะต้องเรียนรู้ตลอดชีวิต คือ การเรียนรู้ 3R คือ Reading (อ่าน ออก) (W) Riting (เขียนได้) และ(A) Rithematics (คิดเลขเป็น) และ 7C ได้แก่ Critical Thinking and

Problem Solving (ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา) Creativity and Innovation (ทักษะด้านการสร้างสรรค์และนวัตกรรม) Cross-cultural Understanding (ทักษะด้านความเข้าใจความต่างวัฒนธรรม ต่างกระบวนทัศน์) Collaboration, Teamwork and Leadership (ทักษะด้านความร่วมมือการทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ) Communications, Information and Media Literacy (ทักษะด้านการสื่อสารสารสนเทศ และรู้เท่าทันสื่อ) Computing and ICT Literacy (ทักษะด้านคอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร) และ Career and Learning Skills (ทักษะอาชีพ และทักษะการเรียนรู้) และในมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ได้กำหนดคุณลักษณะของคนไทย 4.0 ว่าจะต้องธำรงความเป็นไทยและแข่งขันได้ในเวทีโลก นั่นคือ เป็นคนดี มีคุณธรรม ยึดค่านิยมร่วมของสังคมเป็นฐานในการพัฒนาตนเอง ให้เป็นผู้เรียนรู้ ผู้ร่วมสร้างสรรค์นวัตกรรม และพลเมืองที่เข้มแข็ง (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2564, หน้า 3-4)

การนำหลักธรรมมาใช้ในการแก้ปัญหาของสังคมถือเป็นสิ่งสำคัญในสังคมไทยปัจจุบันในการนำองค์การไปสู่เป้าหมายที่ได้วางเอาไว้ร่วมกัน ต้องมีความเสียสละไม่มีมานะทิฐิปราศจากอคติ ซึ่งคุณธรรมต่าง ๆ เหล่านี้จะต้องมีอยู่ในตัวของบุคลากรที่จะทำให้เกิดประโยชน์และประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงานด้วยการบริหารตน การบริหารคน และการบริหารงาน (พระพรหมคุณาภรณ์, 2551, หน้า 41) หลักการบริหารนิยธรรมเป็นธรรมอันไม่เป็นที่ตั้งแห่งความเสื่อม เป็นไปเพื่อความเจริญฝ่ายเดียวมาประยุกต์ใช้ในการบริหารบุคคลได้แก่ 1) หมั่นประชุมกันเนื่องนิิตย์ 2) พร้อมเพรียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม 3) ไม่บัญญัติกฎระเบียบที่ขัดต่อกฎหมาย ขัดต่อระเบียบโรงเรียน 4) ให้ความเคารพ นับถือผู้บังคับบัญชา 5) ให้ความเคารพต่อเพศสตรี 6) ให้ความเคารพต่อสถานที่ในโรงเรียน และ 7) ให้ความดูแลเอาใจใส่ต่อท่านผู้มาเยือน (ที.ม.อ. 2/134-136/116-128)

การบริหารงานบุคคลถือเป็นหัวใจหลักของการบริหารไม่ว่าองค์กรนั้นจะปฏิบัติงานด้านใด ถ้ามีการบริหารงานบุคคลบกพร่ององค์กรนั้นก็พัฒนาและมีความเจริญก้าวหน้าได้ยาก เพราะงานทุกอย่างจะมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับบุคคลที่ได้รับมอบหมายงาน การพัฒนาบุคลากรเป็นการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล ตลอดจนเทคนิคในการทำงานที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ ไม่ว่าวิทยาการและหน้าที่ความรับผิดชอบจะได้เปลี่ยนแปลงไป การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษายังคงเป็นภารกิจสำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดประสิทธิภาพ (สมาน อัครภูมิ, 2558, หน้า 25) การบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาที่ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องดำเนินการ คือ การวางแผนกำลังคนและกำหนดตำแหน่ง การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การธำรงรักษามูลค่าบุคคล การประเมินผลในการปฏิบัติงาน และการพัฒนาบุคลากร (วิภาดา สารมัย, 2562, หน้า 41) ด้วยงานบริหารบุคคลเป็นงานที่ซับซ้อน เนื่องจากเป็นงานที่ต้องปฏิบัติกับบุคคลหลายคนที่มีความแตกต่างกันทั้งด้านความรู้ความสามารถอันเป็นปัจจัยพื้นฐานของแต่ละบุคคล ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจะประสบปัญหาต่าง ๆ แตกต่างกันไป การขาดอัตรากำลังครู ขาดการวางแผนการจัดบุคลากรเข้าปฏิบัติงานที่ไม่มีการกำหนดวัตถุประสงค์ในการประเมินผลการปฏิบัติงานที่ชัดเจน การวิเคราะห์

ปริมาณงานในสถานศึกษาขาดการศึกษาความต้องการ งบประมาณไม่เพียงพอในการพัฒนาบุคลากร ด้านการบำรุงรักษาบุคลากร ครูขาดขวัญกำลังใจในการประเมินผลการปฏิบัติงาน

ดังนั้น ด้วยเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ซึ่งจะเป็นวิธีที่จะทำให้ให้ทราบถึงการนำหลักการบริหารนิยธรรมอันเป็นหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานบุคคล เพื่อให้การบริหารงานบุคคลมีประสิทธิภาพเกิดประสิทธิผลและนำผลวิจัยที่ได้เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาให้มีคุณภาพ ตอบสนองต่อความต้องการของการบริหารงานการศึกษาของประเทศชาติต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

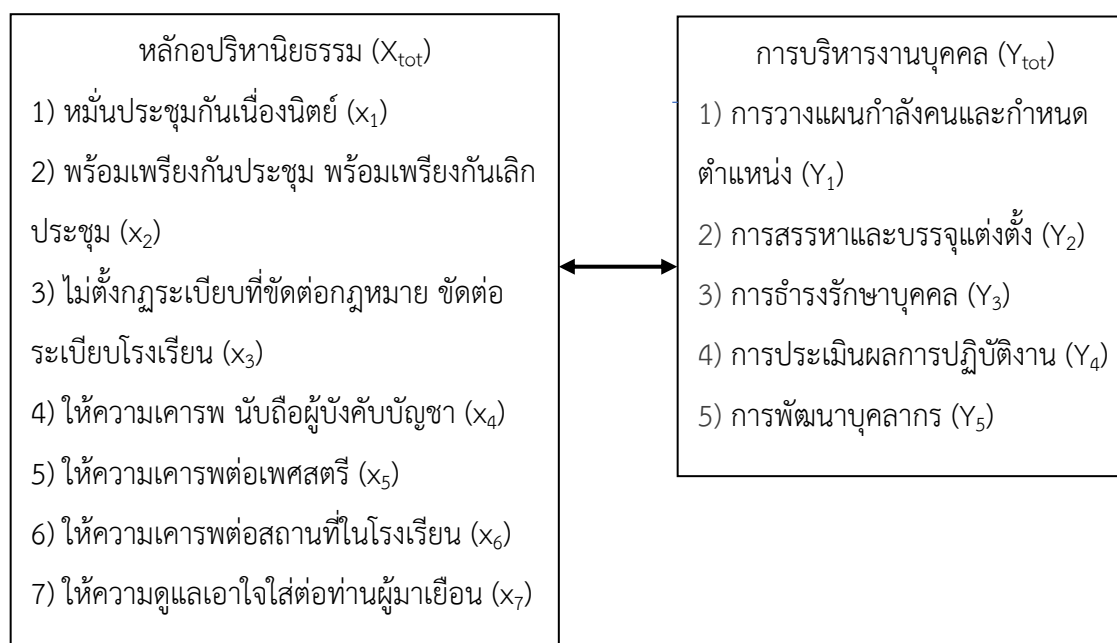
1. เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาระดับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช

กรอบแนวคิดการวิจัย

ผู้วิจัยจึงนำมาสร้างเป็นกรอบแนวคิดของการวิจัย ดังนี้

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Method Research) ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ปีการศึกษา 2564 จำนวน 160 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครซีและมอแกน (อ้างในมาเรียม นิลพันธ์, 2558, หน้า 120) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 113 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มอย่าง

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จากแนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารนิยธรรม การบริหารงานงานบุคคลในโรงเรียนโดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะแบบตรวจสอบรายการโดยถามข้อมูลเกี่ยวกับ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ลักษณะเครื่องมือเป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ลักษณะเครื่องมือเป็นมาตรวัดแบบประเมินค่า (rating scale) 5 ระดับ

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับดังนี้

1. วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในปัจจุบัน ประสบการณ์ในการทำงาน ใช้การวิเคราะห์ด้วยการหาความถี่ (Frequency) และหาร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation.) แล้วนำค่าเฉลี่ยที่ได้มาเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) (มาเรียม นิลพันธ์, 2558, หน้า 196)

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยใช้การวิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation) ของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient) และแปลความหมายของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ตามเกณฑ์การวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r) ของ พิสณุ พงศ์ศรี (2552, หน้า 159-160)

สรุปผลการวิจัย

จากการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัย เรื่อง การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้ผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ดังนี้

ตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมทั้ง 7 ด้าน

หลักการบริหารนิยธรรม	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์	4.42	0.61	มาก
2. พร้อมเพียงกันประชุม พร้อมเพรียงกันเลิกประชุม	4.47	0.50	มาก
3. ไม่ตั้งกฎระเบียบที่ขัดต่อกฎหมาย ขัดต่อระเบียบโรงเรียน	4.51	0.51	มากที่สุด
4. ให้ความเคารพ นับถือผู้บังคับบัญชา	4.56	0.48	มากที่สุด
5. ให้ความเคารพต่อเพศสตรี	4.60	0.50	มากที่สุด
6. ให้ความเคารพต่อสถานที่ในโรงเรียน	4.53	0.50	มากที่สุด
7. ให้ความดูแลเอาใจใส่ต่อท่านผู้มาเยือน	4.55	0.44	มากที่สุด
รวม	4.52	0.42	มากที่สุด

จากตารางที่ 1 พบว่า การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.52$, $S.D.=0.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 5 ให้ความเคารพต่อเพศสตรี ($\bar{X}=4.60$, $S.D.=0.50$) รองลงมาคือ ด้านที่ 4 ให้ความเคารพ นับถือผู้บังคับบัญชา ($\bar{X}=4.56$, $S.D.=0.48$) และด้านที่ 1 หมั่นประชุมกันเนืองนิตย์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.42$, $S.D.=0.61$) ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู
สังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน

การบริหารงานบุคคล	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. การวางแผนกำลังคนและกำหนดตำแหน่ง	4.46	0.54	มาก
2. การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง	4.43	0.61	มาก
3. การดำรงรักษาบุคคล	4.44	0.59	มาก
4. การประเมินผลการปฏิบัติงาน	4.47	0.59	มาก
5. การพัฒนาบุคลากร	4.46	0.58	มาก
รวม	4.45	0.52	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารงานบุคคลโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยภาพรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.45$, S.D.=0.52) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านที่ 4 การประเมินผลการปฏิบัติงาน ($\bar{X}=4.47$, S.D.=0.59) รองลงมาคือ ด้านที่ 5 การพัฒนาบุคลากร ($\bar{X}=4.46$, S.D.=0.58) และด้านที่ 2 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ($\bar{X}=4.43$, S.D.=0.61) ตามลำดับ

ตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลัก
การบริหารนิยธรรมของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครู สังกัดเทศบาลเมือง
ปากพั่น อำเภopakพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	X _{tot}	Y _{tot}
X ₁	1													
X ₂	.812	1												
	**													
X ₃	.624	.671**	1											
	**													
X ₄	.630	.703**	.722	1										
	**		**											
X ₅	.610	.610**	.557	.649	1									
	**		**	**										
X ₆	.625	.587**	.591	.575	.682	1								
	**		**	**	**									

	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	X ₆	X ₇	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	X _{tot}	Y _{tot}
X ₇	.537	.535**	.620	.586	.623	.666	1							
	**		**	**	**	**								
Y ₁	.675	.652**	.674	.698	.630	.608	.705	1						
	**		**	**	**	**	**							
Y ₂	.606	.598**	.592	.531	.702	.685	.644	.684	1					
	**		**	**	**	**	**	**						
Y ₃	.605	.580**	.566	.569	.609	.706	.564	.660	.764	1				
	**		**	**	**	**	**	**	**					
Y ₄	.703	.653**	.605	.619	.704	.718	.693	.756	.820	.833	1			
	**		**	**	**	**	**	**	**	**				
Y ₅	.655	.620**	.561	.565	.609	.642	.625	.696	.721	.756	.861	1		
	**		**	**	**	**	**	**	**	**	**			
X _{tot}	.851	.857**	.826	.838	.815	.814	.778	.801	.752	.726	.811	.740	1	
	**		**	**	**	**	**	**	**	**	**	**		
Y _{tot}	.722	.691**	.666	.662	.726	.750	.718	.841	.892	.897	.953	.900	.853	1
	**		**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**	**

**มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพอง อำเภopakพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีความสัมพันธ์กันในเชิงบวก อยู่ในระดับสูงมาก ($r=.853^{**}$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายด้านของหลักการบริหารนิยธรรม (X_{tot}) มีความสัมพันธ์กับการบริหารงานบุคคล (Y_{tot}) มากที่สุด คือ ให้ความเคารพต่อสถานที่ในโรงเรียน (X_6) ($r=.750^{**}$) รองลงมา คือ ให้ความเคารพต่อเพศสตรี (X_5) ($r=.726^{**}$) ส่วนด้านที่มีความสัมพันธ์น้อยที่สุด คือ ให้ความเคารพนับถือผู้บังคับบัญชา (X_4) ($r=.662^{**}$)

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพอง อำเภopakพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช มีผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ควรนำมาอภิปรายดังนี้

1. จากผลการวิเคราะห์ระดับการประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปากพอง อำเภopakพอง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ให้ความเคารพต่อเพศสตรี รองลงมาคือ ให้ความเคารพนับถือผู้บังคับบัญชา และหมั่นประชุมกันเนื่องนิตย์ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปากพอง

อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ได้นำหลักธรรมไปประพฤติปฏิบัติทำให้องค์กรเกิดความเจริญฝ่ายเดียวไม่มีความเสื่อมทั้งส่วนตนและส่วนรวมโดยมุ่งเน้นให้ทุกคนมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมก่อให้เกิดเป็นความสามัคคีและความเคารพซึ่งกันและกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอนุวัฒน์ ศรีษะเกษ (2563, หน้า ก) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 เพื่อการทำงาน กรณีศึกษาอำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น พบว่า การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรม 7 ในการบริหารองค์การบริหารส่วนตำบลกุดธาตุ อำเภอหนองนาคำ จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระวิริยะ จิระมโ (2560, หน้า ก-ข) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารบุคคลตามหลักอปริหานิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช พบว่า การบริหารบุคคลตามหลักอปริหานิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมทั้ง 7 ด้าน อยู่ในระดับดีมาก

2. จากผลการวิเคราะห์ระดับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า สถานศึกษาได้มีการบริหารงานบุคคลที่เป็นไปในแนวทางตามข้อบ่งชี้ที่กำหนดโดยกระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษาที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาให้สถานศึกษาสามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองวัตถุประสงค์ของสถานศึกษาเพื่อดำเนินงานด้านการบริหารให้เกิดความคล่องตัว อิสระภายใต้กฎระเบียบจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ อีกทั้งผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความรู้ความเข้าใจในศาสตร์และศิลป์ของการบริหารงานบุคคลให้สามารถปฏิบัติตามส่วนรวมเป็นหลัก ส่งผลให้กระบวนการบริหารงานบุคคลได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยถือว่าบุคคลเป็นทรัพยากรที่มีคุณค่าและสำคัญยิ่งในสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของวิภาดา สารมัย (2562, หน้า 3) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี พบว่า การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี โดยรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสมใจ คงเจริญ (2561, หน้า ง) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำกับการบริหารงานบุคคลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลจังหวัดนนทบุรี พบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลจังหวัดนนทบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

3. จากผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช อยู่ในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย ทั้งนี้อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปากพนัง อำเภอปากพนัง จังหวัดนครศรีธรรมราช ให้ความสำคัญกับการนำหลักอปริหานิยธรรมมาปรับใช้ให้เกิดความเหมาะสมและเป็นประโยชน์ในภาคปฏิบัติทางการบริหารงานบุคคลของสถานศึกษาตามอำนาจหน้าที่ที่ตนเองมี มอบหมายงานตามความถนัดของผู้ใต้บังคับบัญชา มีการกระตุ้นให้องค์กรเกิดความตื่นตัวในการปฏิบัติหน้าที่ อีกทั้งมีกระบวนการใช้อำนาจกับบุคลากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้เป็นไปตามหลักอปริหานิยธรรม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของประวิทย์ ปานทอง (2564, จ-ฉ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารเชิงกลยุทธ์ตามหลักไตรสิกขากับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สมุทรปราการ เขต 1 ส่งผลต่อการ

บริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระชนพล ญาณวุฑโฒ (2564, หน้า จ-ฉ) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานเชิงบูรณาการหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคล โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา ด้านการวางแผนเชิงบูรณาการหลักสัปปริสธรรม ด้านการจัดการองค์การเชิงบูรณาการหลักสัปปริสธรรม ด้านการประสานงานเชิงบูรณาการหลักสัปปริสธรรม และด้านการควบคุมงานเชิงบูรณาการหลักสัปปริสธรรม โดยสามารถพยากรณ์การบริหารงานเชิงบูรณาการหลักสัปปริสธรรมของผู้บริหารได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ควรนำหลักอปริหานิยธรรม 7 ในด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ให้ความสำคัญต่อเพศสตรี ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ การให้ความสำคัญต่อเพศสตรีเป็นสิ่งสำคัญ เพราะในยุคสังคมปัจจุบันประเทศไทยให้ความสำคัญกับเพศสตรีในด้านความเสมอภาค คือ ความเท่าเทียมกันในด้านสิทธิและหน้าที่และโอกาสทางสังคม เศรษฐกิจ ศีลธรรม ความเป็นมนุษย์ของเพศหญิง มีสิทธิที่จะพัฒนาตนเอง เข้าถึงองค์ความรู้ต่าง ๆ โดยบรรจุไว้เป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 จึงควรนำหลักอปริหานิยธรรมมาประยุกต์ใช้ให้เกิดความเหมาะสมทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ดีต่อสถานศึกษาต่อไป

2. การบริหารงานบุคคลโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช โดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การประเมิผลการทำงาน ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารโรงเรียนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานข้าราชการครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงาน กำหนดเกณฑ์การปฏิบัติงานในการเลื่อนเงินเดือน การให้บำเหน็จความชอบ รางวัล ค่ายยกย่องชมเชย เครื่องหมายเชิดชูเกียรติอย่างชัดเจนและเป็นธรรมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้การทำงานบรรลุวัตถุประสงค์

3. การประยุกต์ใช้หลักอปริหานิยธรรมของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียน อยู่ในระดับสูงมาก ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้ ผู้บริหารควรมีความรู้และเที่ยงธรรมในการบริหารงานบุคคล ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรเข้าร่วมอบรม ประชุมสัมมนา เพื่อที่จะนำความรู้ความสามารถที่ได้รับมาใช้ในการพัฒนาสายงาน นอกจากนี้ผู้บริหารควรส่งเสริมสนับสนุนให้มีกิจกรรมศึกษาจากหน่วยงานภายนอกทั้งภาครัฐและเอกชน ทั้งควรสร้างความสัมพันธ์ระหว่างครู บุคลากรให้มีส่วนร่วมในการทำงาน แสดงให้เห็นถึงความรู้และทักษะของผู้บริหารและบุคลากรทุกคน ในการปฏิบัติภารกิจของสถานศึกษาอย่างมีเอกภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

จากผลการวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในโรงเรียนตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไปดังนี้

1. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมกับการบริหารงานวิชาการในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ
2. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ
3. ควรศึกษาวิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักการบริหารนิยธรรมกับการพัฒนาชุมชนทุกชุมชนทุกชุมชนในจังหวัดนครศรีธรรมราช

เอกสารอ้างอิง

- ประวิทย์ ปานทอง. (2564). การบริหารเชิงกลยุทธ์ตามหลักไตรสิกขากับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรปราการ เขต 1. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พิสนุ พองศรี. (2552). วิจัยทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : พรอพเพอร์ตี้พริ้นท์.
- พระชนพล ญาณวุฒโฒ. (2564). การบริหารงานเชิงบูรณาการหลักสัปปุริสธรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- พระวิริยะ จิระมโฒ. (2560). การบริหารงานบุคคลตามหลักการบริหารนิยธรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดเทศบาลเมืองปากพั่น อำเภอปากพั่น จังหวัดนครศรีธรรมราช. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. (2551). พระไตรปิฎกฉบับภาษาไทย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย. นครปฐม : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- มาเรียม นิลพันธ์. (2558). วิธีวิจัยทางการศึกษา พิมพ์ครั้งที่ 9. นครปฐม : ศูนย์วิจัยและพัฒนาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมใจ คงเจริญ. (2561). ภาวะผู้นำกับการบริหารงานบุคคลศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดเทศบาลจังหวัดนนทบุรี. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย .
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษาแห่งชาติ. (2560). แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2560-2579 . กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). ทักษะที่จำเป็นแห่งอนาคต (Future Skill) เพื่อเตรียมการพัฒนาคุณภาพคนไทยทุกช่วงวัย รองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (Disruption) ของโลกศตวรรษที่ 21 : ผลการศึกษาและแนวทางการส่งเสริม พิมพ์ครั้งที่ 1. นครปฐม : บริษัท เพชรเกษมพรินต์ติ้ง กรู๊ป จำกัด.

สมาน อัสวภูมิ. (2558). การบริหารสำหรับครู (ฉบับปรับปรุง). อุบลราชธานี : มหาวิทยาลัยราชภัฏ อุบลราชธานี

วิภาดา สารัมย์. (2562). การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ปทุมธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาบริหารการศึกษา, คณะครุศาสตร์ อดุสสาหกรรม, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.

การใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กร ของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา

นครศรีธรรมราช เขต 2

The Use of Seven Kanlayanamitta Principles of School Administrators and Teachers Organizational Commitments under Nakhon Si Thammarat Primary Education Service Area Office 2

บุหงา นาบอน, บุญส่ง ทองเอียง, ทิพมาศ เสวตวรโชติ

Bu-nga Nabon, Boonsong Thong-eaing, Tippamas Sawetworrachot

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมมาโศกราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus.

E-mail : Boojunklongs@gmail.com

Received: December 22, 2022 Revised: January 15, 2023 Accepted: June 1, 2024

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 (2) เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 (3) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักกัลยาณมิตรกับความผูกพันในองค์กรของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 2 ประชากร ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 2,620 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 335 คน (ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลเชิง ปริมาณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวม ทั้ง 7 หลัก พบว่าข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมทั้ง 7 หลัก อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า หลักปิโย

(น่ารัก) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ หลักวตฺตา (ชี้แจงเหตุผล โน้มน้าวใจ) ส่วนหลักครู (นำเคารพ) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของข้าราชการครูที่มีความคิดเห็นต่อระดับระดับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน(ตามแนวคิดของสเตียร์) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้า และการยอมรับเป้าหมายขององค์กร ส่วนความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อองค์กร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์การใช้หลักหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 โดยรวม (X) กับความผูกพันต่อองค์กร โดยรวม (Y) ของของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .916$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้ง 3 ด้าน คือ ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้า และการยอมรับเป้าหมายขององค์กร ($r = .975$) ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อองค์กร ($r = .627$) และความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร ($r = .613$)

คำสำคัญ : หลักกัลยาณมิตรธรรม 7, ความผูกพันต่อองค์กร

Abstracts

This thesis has the following objectives: (1) To study the level of utilization of the principle of friendship of educational institution administrators in Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2. (2) To study the level of organizational commitment of teachers under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2. (3) To study the relationship between the use of the principle of friendship and the organizational commitment of educational institution administrators in Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area 2. The population were school teacher under Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 . there are about 2,620 persons, sample size according to Krejcie and Morgan's table measurement, the samples were about 335 persons , The tool used for data collection is a closed-ended questionnaire which analyzes the data intensively. volume with a ready-made computer program The statistics used in the research were percentage, mean, standard deviation and Pearson's Product Moment Correlation

The findings were as follows

1. The results of the analysis concerning the level of use of the 7 principles of Kalyanamit Dharma of school administrators and the organizational commitment of teachers under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2, covering all 7 digits. It was found that the government teachers' opinions on the use of the 7 principles of Kalyanamit Dharma of educational institute administrators under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2, including 7 digits, were at the highest level. When considering each aspect in descending order of average, it was found that Piyo (Love) has the highest average, followed by Vatta (explaining reasons, persuasion), and Khru (respectable). with the lowest mean respectively.

2. The results of data analysis of government teachers with opinions on the level of organizational commitment of teachers (according to Stear's concept) under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 overall. at the highest level When considering each aspect in descending order of average, it was found that the strong desire to maintain membership in the organization with the highest mean, followed by strong confidence. and the acceptance of the goals of the organization As for the willingness to put a lot of effort into the organization. with the lowest mean respectively.

3. The results of the analysis of the application of the principle of Kalyanamit Dharma 7 as a whole (X) and the overall organizational commitment (Y) of teachers under the Nakhon Si Thammarat Primary Educational Service Area Office 2 It was found that there was a statistically significant positive correlation at the 0.01 level ($r = .916$) There was a statistically significant positive correlation at the 0.01 level in all three aspects: strong confidence. and recognition of the organization's goals ($r = .975$) in terms of willingness to make significant efforts for the organization ($r = .627$) and a strong desire to maintain membership in the organization ($r = .613$)

Keywords : Kanlayanamitta 7 drama, Organizational commitments.

บทนำ

ความผูกพันต่อองค์กรเป็นทัศนคติที่สำคัญอย่างยิ่งเพราะเป็นตัวเชื่อมระหว่างจินตนาการของมนุษย์กับจุดมุ่งหมายขององค์กรทำให้ข้าราชการครูมีความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กร และมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสุขภาพและความเป็นอยู่ที่ดีขององค์กร รวมทั้งช่วยลดการควบคุมจากภายนอกอีกด้วย เนื่องจากว่าความผูกพันต่อองค์กรมีส่วนความสำคัญในการทำนายอัตราการเข้า-ออกจากงานของข้าราชการครูในองค์กรได้ดี

แนวคิดนี้มีลักษณะครอบคลุมมากกว่าความพึงพอใจในงานเพราะสามารถสะท้อนถึงผลโดยทั่วไปที่บุคคลสนองตอบต่อองค์การโดยรวม ขณะที่ความพึงพอใจสะท้อนถึงการสนองตอบของบุคคลต่องานหรือแง่ใดแง่หนึ่งของงานเท่านั้น ทำให้เป็นแรงผลักดันให้ผู้ปฏิบัติงานในองค์การให้ทำงานได้ดีกว่าผู้ที่ไม่มีความผูกพันต่อองค์การอันเนื่องมาจากการที่ข้าราชการครูมีส่วนร่วมในองค์การเป็นเจ้าขององค์การและมีส่วนสร้างเสริมประสิทธิภาพขององค์การ จึงเป็นตัวบ่งชี้ถึงประสิทธิภาพขององค์การ (พนตร ศรีประทุม, 2560, หน้า 13)

นอกจากนี้ความผูกพันต่อองค์การยังมีความสัมพันธ์กับความตั้งใจและเสียสละร่างกายแรงใจเพื่อกิจกรรมขององค์การ กล่าวคือ พนักงานที่มีความสัมพันธ์ในระดับสูง จะทุ่มเทความพยายามอย่างเต็มที่ในการปฏิบัติงานและยินดีที่จะให้การช่วยเหลือกิจกรรมต่าง ๆ ที่นอกเหนือจากงานประจำส่วนพนักงานที่มีความผูกพันต่อองค์การในระดับต่ำมักจะให้ความช่วยเหลือเพียงเล็กน้อย หรือปฏิเสธที่จะให้การช่วยเหลือ ส่งผลต่อชีวิตส่วนตัวของพนักงานจากการสำรวจทัศนคติในการทำงานของพนักงานที่มีต่อองค์การสูงมักมีความสุขกับการทำงาน มีความสำเร็จในการทำงาน (ภุมรินทร์ ทวีขศรี, 2552, หน้า 58) ความผูกพันต่อองค์การช่วยให้เห็นแนวโน้มการย้ายเข้า-ออกของสมาชิกในองค์การ มีผลทำให้สมาชิกมีความรู้สึกเหมือนเป็นเจ้าขององค์การร่วมกัน เพิ่มความอิสระในการทำงานขององค์การ ทำให้สมาชิกมีความสุขกับงาน เป็นตัวประสานระหว่างความต้องการของบุคคลกับเป้าหมายขององค์การให้มีเอกภาพ มีความสำคัญอย่างยิ่งในการกระตุ้นให้ข้าราชการครูและ

ความเป็นกัลยาณมิตรผู้บริหารเพื่อให้การทำหน้าที่กัลยาณมิตรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดกำลังใจในการสั่งสมบุญบารมีให้ยิ่งๆ ขึ้นไปตามลำดับ คุณสมบัติของมิตรดีหรือมิตรแท้ คือท่านที่คบหรือเข้าหาแล้วจะเป็นเหตุให้เกิดความดีงามและความเจริญ ในที่นี้มุ่งเอามิตรประเภทครูหรือพี่เลี้ยงเป็นสำคัญ คือ น่ารัก ในฐานะเป็นที่สบายใจและสนิทสนม ชวนให้อยากเข้าไปปรึกษา นำเคารพ ในฐานะประพฤติสมควรแก่ฐานะ ให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นใจเป็นที่พึ่งใจ น่าเจริญใจ หรือน่ายกย่อง ในฐานะทรงคุณคือความรู้และภูมิปัญญาแท้จริง

ความผูกพันต่อองค์การมีผลต่อการทำงานของข้าราชการครูในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เพื่อศึกษา การใช้หลักกัลยาณมิตรของผู้บริหารสถานศึกษา ระดับความผูกพันต่อองค์การของครูผู้สอน ความสัมพันธ์ระหว่างหลักกัลยาณมิตรกับความผูกพันในองค์การของผู้บริหารสถานศึกษา และแนวทางในการสร้างความผูกพันในองค์การของครูผู้สอนกับผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 ซึ่งเป็นข้อมูลที่จะใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารได้ปรับปรุงและพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ให้มีความจงรักภักดี ทุ่มเทกำลังกายกำลังใจในการปฏิบัติงานและพัฒนาโรงเรียนในขณะที่ยังคงเป็นข้าราชการครูอยู่ในโรงเรียน ให้เจริญก้าวหน้าอย่างสุดความสามารถเพื่อให้โรงเรียนหรือองค์การทางการศึกษาเกิดประสิทธิผลและประสิทธิภาพตามเป้าหมายที่วางไว้ อีกทั้งยังเป็นข้อมูลให้ข้าราชการครูได้ทราบระดับความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการครูในองค์การเพื่อเป็นแนวทางในการมีส่วนร่วมพัฒนาองค์กรต่อไป ผู้วิจัยได้ตระหนักถึงความสำคัญและมีความสนใจที่จะศึกษาการใช้

หลักธรรมาภิบาลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ซึ่งประกอบด้วยหลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักการมีส่วนร่วม หลักความรับผิดชอบและหลักความคุ้มค่า เพื่อนำผลการศึกษาค้นคว้าในครั้งนี้ เป็นแนวทางในการส่งเสริม พัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพสังคมปัจจุบันและความต้องการของบุคลากรอันจะส่งผลให้ เกิดประโยชน์ต่อคุณภาพนักเรียนให้มีประสิทธิภาพสูงสุดต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2
2. เพื่อศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 กับความผูกพันในองค์กรของ ผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 จำนวน 2,620 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้วิจัยใช้เทคนิคและวิธีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจงสำหรับกลุ่ม ข้าราชการครู เพื่อให้ได้กลุ่มตัวอย่างที่ต้องการ ครอบคลุมในทุกอำเภอและเป็นสถานศึกษาในสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 335 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้าง โดยทำการศึกษาจากเอกสารและ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของครูผู้สอนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต จำแนกตาม เพศ ประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของ สถานศึกษา

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับระดับการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษา กับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต

ลักษณะของแบบสอบถามเกี่ยวกับการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 เป็นแบบเป็นคำถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 อันดับ ตามแนวคิดของ ไลเคิร์ต (Likert's five rating scale) 5 ระดับ ตั้งแต่น้อยที่สุดถึงมากที่สุด

ตอนที่ 3 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความผูกพันต่อองค์กรของ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ตามแนวคิดของ สเตียร์ส (Steers) โดยผู้วิจัยสร้างและพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของสเตียร์ส (Steers) มีลักษณะเป็นคำถามชนิดจัดอันดับคุณภาพ 5 อันดับ ตามแนวคิดของ ไลเคิร์ต (Likert's five rating scale) 5 ระดับ ตั้งแต่น้อยที่สุดถึงมากที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ทำหนังสือขอความร่วมมือในการทำสารนิพนธ์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช ไปยังผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 เพื่อขออนุญาตทำการเก็บข้อมูลพร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์และขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูล

2. ผู้วิจัยนำเครื่องมือไปเก็บข้อมูลตามวันและเวลาที่กำหนดไว้

3. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนครบทั้งหมดแล้วผู้วิจัยทำการตรวจสอบความเรียบร้อย ความสมบูรณ์ และนำข้อมูลไปบันทึกลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลและดำเนินการตามขั้นตอนการวิจัย ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์ (IOC), ค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) โดยใช้สูตรของ Cronbach

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การหาค่าสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation)

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2

พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมทั้ง 7 หลัก อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ปิโย (น่ารัก) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ วตตา (ชี้แจงเหตุผล ไฉนน่าไว้วางใจ) ส่วนครู (น่าเคารพ) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

พบว่า ข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อระดับระดับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน(ตามแนวคิดของสเตียร์) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้า และการยอมรับเป้าหมายขององค์กร ส่วนความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อองค์กร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2

พบว่า การใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 โดยรวม (X) กับความผูกพันต่อองค์กร โดยรวม (Y) ของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .916$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้ง 3 ด้าน คือ ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้า และการยอมรับเป้าหมายขององค์กร ($r = .975$) ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อองค์กร ($r = .627$) และความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร ($r = .613$)

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 ” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงกับทฤษฎี แนวคิด และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษา พบว่า ระดับการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวม ทั้ง 7 หลัก อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า หลักปิโย (น่ารัก) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ หลักวตฺตา (ชี้แจงเหตุผล ไฉฉานใจ) ส่วนหลักครุ (น่าเคารพ) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ จะเห็นได้ว่า ระดับการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 มีการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 อยู่ในเกณฑ์ดีมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 บริหารงานโดยมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างต่อข้าราชการครู และฟังความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียนโดยให้ข้าราชการครูในโรงเรียนสามารถวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานและได้ยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา

ประยุกต์ใช้กับการบริหาร สร้างความเข้าใจที่ดีให้กับข้าราชการครูในโรงเรียน เช่นรู้จักพูดให้ข้าราชการครูในโรงเรียนเข้าใจในแนวทางการบริหารในแต่ละปีงบประมาณ และให้ข้าราชการครูในโรงเรียนเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนของตนเองได้ จึงมีความสอดคล้องและใกล้เคียงกันกับหลักกัลยาณมิตรธรรม โดยหลักกัลยาณมิตรธรรมนั้น ช่วยให้ผู้บริหารบริหารงานด้วยการสร้างความพอใจให้กับข้าราชการครูในโรงเรียน เป็นแบบอย่างในการบริหาร

เมื่อวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับ“การใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2”แต่ละด้านพบว่า

หลักปิโย (นารัก) อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เป็นผู้บริหารที่รู้จักเอาใจใส่ในตัวบุคคล ให้กำลังใจ เมื่อเกิดความทุกข์ และช่วยแนะนำแนวทางแก้ไข มีอัธยาศัยที่อ่อนโยน และไม่ลบหลู่ดูถูกบุคคลผู้ด้อยกว่า เข้าถึงจิตใจให้ความรู้สึกสนิทสนมเป็นกันเอง และแสดงกิริยาอาการสุภาพ

หลักกรุ (นาคเรพ) อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เป็นผู้บริหารที่มีความประพฤติเหมาะสม น่ายกย่อง เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้เที่ยงตรง ไม่มีอคติ ไม่มีความลำเอียง เสมอต้นเสมอปลาย มีความประพฤติเหมาะสม ทำให้เกิดความรู้สึกอบอุ่นปลอดภัย เป็นคนมีหลักหนักแน่น ถือหลักการเป็นสำคัญ และมีการตัดสินใจอย่างมีเหตุผล และเป็นที่ยอมรับไว้วางใจจากผู้ใต้บังคับบัญชา

หลักภวานิโย (เป็นผู้มีความรู้) อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เป็นผู้บริหารที่มีวิสัยทัศน์ มองการณ์ไกล น่ายกย่อง เป็นแบบอย่างที่ดี มีความสามารถ รู้จริง เก่งจริง มีความรู้ในการบริหารงานโรงเรียน และมีการพัฒนานตนเองเป็นผู้มีความสามารถและความชำนาญในการปฏิบัติงานในความคิดทันสมัย

หลักวตฺตา จ (ชี้แจงเหตุผล ไฉนนำใจ) อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เป็นผู้บริหารที่บริหารงานโดยมีความสามารถในการพูดอย่างเหมาะสม พูดให้ข้าราชการครูเข้าใจ มีความฉลาดในการพูด มีความจริงใจในการพูด มีหลักการในการพูดให้ถูกต้อง

หลักวจนกฺขโม (ไม่โกรธง่าย อดทน) อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เป็นผู้บริหารที่บริหารงานโดยอดทนต่อการพูดเสียดสี รับฟังคำปรึกษา รับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์ มีจิตใจที่มั่นคงต่อคำวิพากษ์วิจารณ์ นำคำวิจารณ์ไปแก้ไขและพัฒนา

หลักคฺมภีรณจ กถกตฺตา (ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย) อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เป็นผู้บริหารที่บริหารงานโดยพูดเรื่องที่ซับซ้อนและยากให้เข้าใจได้ อธิบายให้หายเคลือบแคลงสงสัย

หลักโน จฏฐาเน นิโยชเย (มีความเป็นผู้นำ) อภิปรายได้ว่า ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เป็นผู้บริหารที่บริหารงานโดยปฏิบัติตนเป็น

แบบอย่างที่ดี ไม่ชักจูงในทางเสื่อมเสีย มีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติหน้าที่ ส่งเสริมให้ข้าราชการครูมีความเป็นประชาธิปไตย ซึ่งสอดคล้องงานวิจัยของนางสาวนารีรัตน์ กว้างขวาง(2561) การบริหารงานโรงเรียนตามหลักกลายมิตธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร” 1.ปิโย (น่ารัก) 2. ครู (น่ารัก) 3. ภาวนีโย (เป็นผู้มีความรู้) 4. วตตะ จ (ชี้แจงเหตุผล โน้มน้าวใจ) 5. วจนกขโม (ไม่โกรธง่าย อดทน) 6.คณภริณจ กถ กตตะ (ทำเรื่องยากให้เป็นเรื่องง่าย) 7. โน จฏฐาเน นิโยชเย (มีความเป็นผู้นำ) โดยรวมอยู่ในระดับ มากทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร มีการบริหารงานโดยมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างต่อข้าราชการครู และฟังความคิดเห็นของข้าราชการครูในโรงเรียน โดยให้ข้าราชการครูในโรงเรียนสามารถวิพากษ์วิจารณ์การบริหารงานและได้ยึดหลักธรรมทางพระพุทธศาสนา มาประยุกต์ใช้กับการบริหาร สร้างความเข้าใจที่ดีให้กับข้าราชการครูในโรงเรียน เช่นรู้จักพูดให้ข้าราชการครูในโรงเรียนเข้าใจในแนวทางการบริหารในแต่ละปีงบประมาณ และให้ข้าราชการครูในโรงเรียนเสนอแนวทางการพัฒนาโรงเรียนของตนเองได้ จึงมีความสอดคล้องและใกล้เคียงกับหลักกลายมิตธรรม โดยหลักกลายมิตธรรมนั้น ช่วยให้ผู้บริหารบริหารงานด้วยการสร้างความพอใจให้กับข้าราชการครูในโรงเรียน เป็นแบบอย่างในการบริหาร สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุวัฒน์ จุลสุวรรณ (2563) ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษาภาคตะวันออกเฉียงเหนือพบว่า สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ จำแนกตามเพศ ประสิทธิภาพการทำงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ

อัจฉรา โพธิ์อ้น (2558) ได้ศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ผลการวิจัยพบว่า ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรีในภาพรวมอยู่ในระดับมาก จำแนกตามตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการศึกษา ระดับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน(ตามแนวคิดของสเตียร์) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้า และการยอมรับเป้าหมายขององค์กร ส่วนความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อองค์กร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับอธิบายได้ว่า ปัจจัยทางด้านลักษณะงานแต่ละด้าน ได้แก่ความมีอิสระในการทำงาน ความท้าทายของงาน การมีส่วนร่วมในการบริหาร มีอิทธิพลต่อความผูกพันต่อองค์กร โดยความผูกพันต่อองค์กรเป็นความรู้สึกของบุคคลที่รู้สึกว่าเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรและจะทุ่มเทแรงกายแรงใจในการทำงานเพื่อองค์กรถ้าบุคคลยังมีความผูกพันต่อองค์กรสูงมากเท่าไรแนวโน้มที่จะลาออกหรือทิ้งองค์กรไปก็ลดน้อยลงไปเท่านั้นซึ่งสอดคล้องกับ Buchanan (อ้างถึงใน ชัลวานา ฮะซานี, 2560:29) ความผูกพันต่อองค์กรเป็นทัศนคติที่สำคัญยิ่ง สำหรับทุกองค์กร เนื่องจากความผูกพันเป็นตัวเชื่อมระหว่างจินตนาการของมนุษย์กับจุดหมายขององค์กรทำให้ผู้ปฏิบัติงานมีความรู้สึกเป็นเจ้าขององค์กรและเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเสริมสร้างสภาพความเป็นอยู่ที่ดีของ

องค์การรวม สอดคล้องกับ งานวิจัยของปาริชาติ พงษ์ชัยศรี (2562) ศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของข้าราชการสรร พากร ภาค 5 พบว่า ความมีอิสระในงานและประสบการณ์การทำงานได้แก่ ความรู้สึกว่าตนเองมีความสำคัญต่อองค์กร ความรู้สึกว่าองค์กรเป็นที่พึ่งพิงได้ ความคาดหวังที่จะได้รับผลตอบแทนจากองค์กรทัศนคติต่อเพื่อนร่วมงานและองค์กร สอดคล้องกับงานวิจัยของโสภณวิษณุ บัวบานพร้อม (2563) ความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะงานที่ปฏิบัติในด้านความก้าวหน้าในอาชีพ ด้านความมีอิสระในการทำงาน ด้านความเข้าใจในกระบวนการทำงานของพนักงานบริการลูกค้าทางโทรศัพท์บริษัท โทร คอร์ปอเรชั่นจำกัด (มหาชน)

3. ผลการศึกษา พบว่า การใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 โดยรวม (X) กับความผูกพัน โดยรวม (Y) ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .916$) ส่วนรายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ทางบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้ง 3 ด้านคือ ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้า และการยอมรับเป้าหมายขององค์กร ($r = .975$) ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อองค์กร ($r = .627$) และความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร ($r = .613$) ผลการวิจัยครั้งนี้จึงยอมรับสมมติฐาน บางส่วน ของการวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่า การใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 2 มีความสัมพันธ์ในทิศทางบวก โดยข้าราชการครูส่วนใหญ่ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 เป็นครูที่มีภูมิลำเนาต่างจังหวัด เมื่อปฏิบัติได้สักระยะหนึ่งก็จะดำเนินการย้ายกลับภูมิลำเนา ทำให้เกิดการย้ายข้าราชการบ่อยครั้ง ทำให้การปฏิบัติงานในสถานศึกษาขาดความต่อเนื่อง สอดคล้องกับ วันวิสาข์ เปรมศรี (2560) ได้ศึกษาความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของบุคลากรเทศบาลตำบลเจ้าพระยาสุรศักดิ์ อำเภอสรีราชา จังหวัดชลบุรี ได้ศึกษาเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานจำแนกตามระดับตำแหน่ง พบว่าบุคลากรที่มีตำแหน่งแตกต่างกันย่อมมีความพึงพอใจในการปฏิบัติงานที่ไม่แตกต่างกันสอดคล้องกับวารุณี คำแก้ว (2560) ศึกษาความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่ พบว่า ตำแหน่งงานไม่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานธนาคารไทยธนาคาร จำกัด (มหาชน) สำนักงานใหญ่สอดคล้องกับจุฑาทาญจน์ เลหาเดช (2561) ได้ศึกษาระดับความผูกพันต่อองค์กรและเปรียบเทียบระดับความผูกพันต่อองค์กรของบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่ในโรงพยาบาลกบินทร์บุรีพบว่าบุคลากรที่มีความแตกต่างกันในด้านประเภทของสายงาน สถานการณ์ดำรงตำแหน่ง และค่าตอบแทนมีความผูกพันต่อองค์กรไม่แตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

สรุป

1. ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับระดับการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวม ทั้ง 7 หลัก พบว่าข้าราชการครูมีความคิดเห็นต่อการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมทั้ง 7 หลัก อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า หลักปิโย

(น่ารัก) มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ หลักวตตะ (ชี้แจงเหตุผล โน้มน้าวใจ) ส่วนหลักครู (น่าเคารพ) มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า ข้าราชการครูที่มีความคิดเห็นต่อระดับระดับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน(ตามแนวคิดของสเตียร์) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้า และการยอมรับเป้าหมายขององค์กร ส่วนความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อองค์กร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า การใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 โดยรวม (X) กับความผูกพันต่อองค์กร โดยรวม (Y) ของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .916$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้ง 3 ด้าน คือ ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้า และการยอมรับเป้าหมายขององค์กร ($r = .975$) ด้านความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อองค์กร ($r = .627$) และความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร ($r = .613$)

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยที่ได้สรุปและอภิปรายมานั้น ผู้วิจัยมีแนวคิดเป็นข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้ และการทำวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ระดับการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ดังนั้น การวางตัวของผู้บริหารบางคน บางท่าน ในแต่ละโรงเรียน มีลักษณะที่แตกต่างกันออกไป จากความคิดเห็นของผู้บริหารในโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้เก็บข้อมูลผู้บริหาร บางโรงเรียนทำตัวไม่น่าเคารพ น่าศรัทธาของเพื่อนร่วมงาน ดังนั้น จึงควรมี การอบรมสัมมนาเรื่องการพัฒนาบุคลิกภาพสำหรับผู้บริหาร ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้บริหารเป็นผู้ดูดี สง่า มีราศี น่าเกรงขาม มีการประพฤติตนตามสมควรแก่สถานะ และมีจริยาที่น่าเป็นแบบอย่าง

2. จากผลการวิจัย พบว่า ผลการวิเคราะห์ข้อมูลของข้าราชการครูที่มีความคิดเห็นต่อระดับระดับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน(ตามแนวคิดของสเตียร์) ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความปรารถนาอย่างแรงกล้าที่จะรักษาไว้ซึ่งความเป็นสมาชิกภาพในองค์กร มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความเชื่อมั่นอย่างแรงกล้า และการยอมรับเป้าหมายขององค์กร ส่วนความเต็มใจที่จะทุ่มเทความพยายามอย่างมากเพื่อองค์กร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนัก มุ่งมั่น และพัฒนางานด้านบริหารในด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อย เพื่อให้การบริหารงานในทุก ๆ ด้านมีประสิทธิภาพส่งผลสู่มาตรฐานทางการศึกษาต่อไป ควรมีการส่งเสริมหรือสร้างแรงจูงใจให้กับข้าราชการครูเพื่อให้เกิดความผูกพันด้านความคงอยู่

3. การใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 มีความสัมพันธ์ในทางบวก กับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอน ดังนั้น ผู้บริหารทุกคนจึงควรพยายามหมั่นฝึกฝนตนเอง พัฒนาตนเอง เพื่อให้มีการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 อันจะช่วยให้การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัย การใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาเชิงเปรียบเทียบการบริหารงานโรงเรียนตามหลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขตอื่นๆ
2. ควรศึกษาการใช้หลักกัลยาณมิตรธรรม 7 ของผู้บริหารสถานศึกษากับความผูกพันต่อองค์กรของครูผู้สอนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 2 ในเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น
3. ควรศึกษาการนำหลักพุทธธรรมอื่นที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงาน เช่น อิทธิบาท 4 พรหมวิหาร 4 สังคหวัตถุ 4 เป็นต้น เพื่อนามาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยในครั้งนี้
4. ควรมีการศึกษาที่ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ซึ่งผู้วิจัยจะได้ข้อมูลที่ลึกซึ้งมากยิ่งขึ้นเพื่อที่จะได้ทราบถึงความต้องการของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาหรือความผูกพันต่อองค์กรอย่างแท้จริง

เอกสารอ้างอิง

- กมล ฉายาวัดนะ. (2560). บริหารคนและงานด้วยวิธีการของพระพุทธเจ้า. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์เก๊ทไอดี.
- กมลรัฐ อินทรทัศน์. (2556). เทคโนโลยีสารสนเทศและทฤษฎีการสื่อสาร. กรุงเทพฯ.
- กิจจา ดงดินอ่อน. (2553). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อโรงเรียนของพนักงานครู สังกัดเทศบาลตำบลแหลมฉะบัง จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- กิตติภา ธาราสนธิ. (2555). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความผูกพันต่อองค์กรของพนักงานบริษัท โรงแรมดาราทวี จำกัด. สารนิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต, สาขาวิชาการจัดการ, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- กิตติมาภรณ์ นิลนิยม. (2557). ความผูกพันต่อองค์การของพนักงานธนาคารนครหลวงไทย จำกัด(มหาชน) ภายหลังควมรวมกิจการกับธนาคารศรีนคร จำกัด (มหาชน) ปี 2545 :ศึกษาเฉพาะกรณีสำนักงานใหญ่. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จารุเนตร ทองจันดี. (2556). ความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการครูในกลุ่มโรงเรียนนิคมพัฒนาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสระบุรี เขต 1 จังหวัดสระบุรี. งานนิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, สาขาวิชาการบริหารการศึกษา, คณะศึกษาศาสตร์,มหาวิทยาลัยบูรพา.
- จำนง บุญมาก. (2561). การจงใจแพทย์มารับราชการในกองทัพบก. วิทยานิพนธ์วิทยาลัยกองทัพบก.
- จิระประภา สุดสาคร. (2562). ความผูกพันต่อองค์การของข้าราชการกรมธนารักษ์. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขารัฐศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิรากุล วะพันธุ์. (2561). ความสัมพันธ์ระหว่างความพึงพอใจในงานกับความผูกพันต่อองค์การ :ศึกษาเฉพาะกรณี บริษัท โอจี เปเปอร์ (ไทยแลนด์) จำกัด. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขาจิตวิทยาอุตสาหกรรม บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- จิราวัฒน์ ศรีเจริญ. (2546). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความผูกพันต่อองค์การ: ศึกษากรณีสำนักงานเขตสายไหมกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชารัฐศาสตร์, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จิราวรรณ หาดทรายทอง. (2561). ความผูกพันต่อองค์การ : กรณีศึกษาการประปานครหลวง.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ สาขารัฐศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- จุฑาภาณูจน์ เลาหะเดช. (2545). ความผูกพันต่อองค์การของบุคลากรที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลกบินทร์บุรี. ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาวิชานโยบายสาธารณะ,บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2554). การทำวิจัยเบื้องต้น. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพมหานคร: บริษัท สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ยนต์ ชุ่มจิต. (2553). ความเป็นครู. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ โอเดียนสโตร์.
- ละอองดาว วงเงิน. (ม.ป.ป.). (2564) การปฏิบัติราชการตามหลักทศพิธราชธรรม. กลุ่มกฎหมายระหว่างประเทศ กองประมงต่างประเทศ.
- วิกรม กรมดิษฐ์. (2550). ผมจะเป็นคนดี ภาคไฟฝันวัยเยาว์.กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิอมตะ.
- สุภัททา ปิณฑะแพทย์. (30 เมษายน 2548). สุขภาพจิตวิทยา. วารสารหญิงไทย. กรุงเทพมหานคร: บริษัท อักษรโสภณ จำกัด.
- สุวรรณ บุปผา. (2537). ปรัชญา. กรุงเทพฯ : O.S.Printing house.

ประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของครู
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
Academies' Effectiveness by Applying Teacher's Good Governance Method
under the Secondary Educational Service Area, Nakhon Si Thammarat

จิราวรรณ ปรีชา, สันติ อุนจะนำ, สรัญญา แสงอัมพร

Jirawan preecha, Santi Aunjanam, Sranya Saengamporn

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus

E-mail: jirawanpreecha636@gmail.com

Received: December 20, 2022 Revised: February 7, 2023 Accepted: December 15, 2023

บทคัดย่อ

สารนิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของสถานศึกษากับการใช้หลักธรรมาภิบาล และเพื่อค้นหาตัวพยากรณ์ที่ใช้ในการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษากับการใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 345 คน เครื่องมือที่ใช้วิจัยคือแบบสอบถาม สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
2. การใช้หลักธรรมาภิบาลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก
3. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของสถานศึกษากับการใช้หลักธรรมาภิบาลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช พบว่าโดยรวมมีความสัมพันธ์กันสูง ($R_{XY} = 0.726$) และมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01
4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณเพื่อพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษาสามารถพยากรณ์การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช

สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้โดยมีค่าอำนาจพยากรณ์ร้อยละ 61.10 สมการถดถอยพหุคูณในรูปแบบคะแนนดิบ

$$Y = 1.858 + .358(X_1) + .136(X_2) + .104(X_3) + .355(X_4) + .033(X_5) + .130(X_6)$$

สมการถดถอยพหุคูณในรูปแบบในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_Y = .513(Y_1) + .503(Y_2) + .204(Y_3) + .185(Y_4) + .161(Y_5) + .044(Y_6)$$

คำสำคัญ : ประสิทธิภาพของสถานศึกษา, หลักธรรมาภิบาล

Abstract

The objectives of this research were to study executive's Academies' effectiveness by applying teacher's good governance method under The Secondary Educational Service Area, Nakhon Si Thammarat to examine the relation between the academies' effectiveness and teacher's good governance method under The Secondary Educational Service Area in Nakhon Si Thammarat, and to find the forecasting model used to predict the academies' effectiveness and academy principal's good governance method under The Secondary Educational Service Area in Nakhon Si Thammarat. The population is consisted of teachers and academic staffs under The Secondary Educational Service Area in Nakhon Si Thammarat. The sampling groups were designated base on Krejcie and Morgan's measurement table which separated into 345 participants. Research instrument used is a questionnaire. Statistics applied are frequency distribution, percentage, average, standard deviation, and Pearson's Product Moment Correlation Coefficient.

The results showed that

1. effectiveness of the academies under The Secondary Educational Service Area in Nakhon Si Thammarat has the overall average and mean aspect in high level.
2. the good governance usage of teachers under The Secondary Educational Service Area in Nakhon Si Thammarat has the overall average and mean aspect in high level.
3. the correlation coefficient between academies' effectiveness and teacher's good governance method under The Secondary Educational Service Area in Nakhon Si Thammarat found that overall has high relation level (R_{XY}).726 and has a positive relation with the statistical important insight at the level of .01.
4. the analysis results of multiple linear regression to predict academies effectiveness can predict principal's good governance method under The Secondary Educational Service

Area in Nakhon Si Thammarat, and together predict the effectiveness of the academies which appear 61.10%. Multiple linear regression equation using raw scores

$$Y = 1.858 + .358(X_1) + .136(X_2) + .104(X_3) + .355(X_4) + .033(X_5) + .130(X_6)$$

Multiple linear regression equation using standard scores

$$Z_Y = .513(Y_1) + .503(Y_4) + .204(Y_2) + .185(Y_6) + .161(Y_3) + .044(Y_5)$$

Keywords: Academy's effectiveness, good governance

บทนำ

คุณภาพของคนเป็นสิ่งสำคัญและควบคู่ไปกับความเจริญก้าวหน้าของประเทศ ซึ่งแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมีจุดเน้นการพัฒนาคน โดยกำหนดนโยบายเพื่อเสริมสร้างศักยภาพของทุกคนทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญาให้มีสุขภาพพลานามัยแข็งแรง มีความรู้ความสามารถ และทักษะในการประกอบอาชีพ รวมทั้งมีการประกาศให้ใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เป็นการใช้นโยบายปฏิรูปการศึกษา โดยอิงกฎหมายเป็นครั้งแรกเพื่อเป็นการปรับเปลี่ยนแนวทางการศึกษาในลักษณะองค์รวมทั้งแนวคิดระบบโครงสร้างและกระบวนการในการจัดการศึกษา ยึดหลักความเป็นเอกภาพด้านนโยบาย มีความหลากหลายในการปฏิบัติ รวมทั้งมีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษา และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยให้กระทรวงกระจายอำนาจการบริหาร และการจัดการศึกษาทางด้านการบริหาร วิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ลงไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษาทุกแห่ง(ปราโมทย์ ประสานกุล, 2555, หน้า 2)

ปัจจุบันแนวคิดเกี่ยวกับธรรมาภิบาลได้รับความสนใจอย่างกว้างขวางทั้งภาครัฐและภาคเอกชนได้ให้ความสำคัญ และนำแนวคิดนี้ไปประยุกต์ใช้ในการบริหารองค์การ ธรรมาภิบาลเกี่ยวข้องกับการบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพสู่ประชาชน โดยมุ่งให้เกิดความเป็นอิสระ การลดการควบคุมผู้บริหารสามารถทำงานได้คล่องตามเป้าหมาย ธรรมาภิบาลเป็นการส่งเสริมบทบาทให้เกิดการทำงานที่ลดการนำผลประโยชน์ของสาธารณะมาใช้เพื่อประโยชน์ส่วนตัว เพื่อให้การดำเนินงานสอดคล้องกับหลักนิติธรรม ลดกฎระเบียบที่มากเกินไปที่เป็นต้นเหตุของการทำงานล่าช้า มีการจัดลำดับความสำคัญของเป้าหมาย การดำเนินงานให้ชัดเจน เพื่อให้การจัดทรัพยากรเป็นไปอย่างถูกต้องเหมาะสม มีกระบวนการตัดสินใจที่โปร่งใส มีกติกาในการบริหารงาน ซึ่งตามที่พระราชกฤษฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์ และวิธีบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี พ.ศ. 2546 ได้วางแนวทางในการปฏิบัติราชการคือ 1) ประชาชนเกิดประโยชน์สุข 2) ภารกิจของรัฐเกิดผลสัมฤทธิ์ 3) เกิดความคุ้มค่ามีประสิทธิภาพ 4) ลดขั้นตอนการปฏิบัติงาน 5) ทันท่วงทีเหตุการณ์ 6) การอำนวยความสะดวกตอบสนองความต้องการ 7) มีการประเมินผลการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ และในปี พ.ศ. 2555 สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการได้ทบทวนวิเคราะห์ หลักธรรมาภิบาลของการบริหาร กิจการบ้านเมืองที่ดีใหม่ เพื่อให้หลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี มีความง่ายต่อความเข้าใจ สะดวกต่อการจดจำ และนำไป

ปฏิบัติรวมทั้งมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพบริบทของประเทศไทย ซึ่งได้นำเอาประเด็นที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องรวมไว้ด้วยกันเป็นหมวดหมู่ นอกจากนี้ยังได้ให้ความสำคัญในเรื่องของทัศนคติ และพฤติกรรมของตัวบุคคลทั้งในระดับผู้นำ และระดับผู้ปฏิบัติงาน โดยเห็นควรให้มีการเพิ่มเติมประเด็นในเรื่องการสร้างจิตสำนึกด้านคุณธรรมและจริยธรรม อันเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2550 มาตรา 279 ซึ่งกำหนดให้ มีมาตรฐานทางจริยธรรมสำหรับผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ข้าราชการ หรือเจ้าหน้าที่ของรัฐ (วิชญ์ เครืองาม, 2555, หน้า 1 - 2)

การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษา จะต้องมีการเปลี่ยนแปลงการบริหารจัดการในอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้เป็นนิติบุคคล การนำหลักธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการ นับว่าเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาทุกคนควรจะต้องนำมาใช้ เพื่อให้การบริหารงานของสถานศึกษาประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพเป็นไปตามพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 โดยผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษา เพราะมีอำนาจในการตัดสินใจรวมทั้งการกำหนดนโยบายต่าง ๆ ของสถานศึกษา ผู้บริหารศึกษาจึงควรมีคุณลักษณะที่ดีทั้งทางด้านคุณวุฒิ คุณธรรม จริยธรรม เพื่อความสำเร็จในการบริหารสถานศึกษา (ธีระ รุญเจริญ, 2550, หน้า 7) กล่าวว่า “ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคลากรหลักที่สำคัญของสถานศึกษาและเป็นผู้นำวิชาชีพที่จะต้องมีความรู้ ความสามารถ คุณธรรม จริยธรรม ตลอดจนจรรยาบรรณวิชาชีพที่ดีจึงจะนำไปสู่การจัดและการบริหารสถานศึกษาที่ดี มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

ประสิทธิผลของสถานศึกษานั้นหมายถึง ความสำเร็จอันเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาคนในประเทศ สถานศึกษาเป็นองค์กรหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการจัดการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพ และสิ่งที่มีความสำคัญเป็นตัวบ่งชี้ว่าการจัดการศึกษาหรือการบริหารโรงเรียนประสบผลสำเร็จหรือไม่ก็คือประสิทธิผล ผู้บริหารโรงเรียนต้องใช้องค์ความรู้ ความสามารถ ประสบการณ์ และใช้หลักธรรมาภิบาลส่งเสริมสนับสนุนครูอาจารย์ให้ได้พัฒนาและทันต่อการเปลี่ยนแปลงให้เกิดผลตามเป้าหมายที่วางไว้ ในการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จตามเป้าหมาย ผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องเป็นผู้รับผิดชอบ และทำความเข้าใจเกี่ยวกับประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยใช้กระบวนการบริหารไปพร้อมกัน คือหลักการบริหารการศึกษา การจัดการเรียนการสอน และการนิเทศการศึกษา การบริหารสถานศึกษา ก็จะประสบผลสำเร็จได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ผู้บริหารสถานศึกษาจึงเป็นบุคคลสำคัญที่จะทำให้กระบวนการการบริหารสถานศึกษามีประสิทธิภาพ และประสิทธิผล

จากเหตุผลดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลสถานศึกษาโดยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช โดยการศึกษาการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาล คือ หลักนิติธรรม หลักคุณธรรม หลักความโปร่งใส หลักความร่วมมือ หลักความรับผิดชอบ และหลักความคุ้มค่า โดยคำนึงถึงประสิทธิผลของสถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้กำหนดนโยบายวางแผน และกำหนดแนวทางในการบริหารสถานศึกษาตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราชต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
2. เพื่อศึกษาระดับการใช้หลักธรรมาภิบาลของครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครศรีธรรมราช
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของสถานศึกษากับการใช้หลักธรรมาภิบาลของครูใน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช
4. เพื่อค้นหาตัวแปรที่ใช้ในการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษากับการใช้หลักธรรมาภิบาล ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช

วิธีการดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ครูและบุคลากรของสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช จำนวน 2,710 คน สูตรคำนวณของ “ทาโร ยามาเน่” (Taro Yamane) กลุ่มตัวอย่าง 345 คน ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random sampling)

เครื่องมือที่ใช้

แบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะคำถามปลายปิด (Close Ended) จำนวน 1 ชุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยนำส่งหนังสือถึงโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช เพื่อขอความ อนุเคราะห์ในการตอบแบบสอบถามจากครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช

2. ผู้วิจัยทำการแจกแบบสอบถามให้กับครูและบุคลากรทางการศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัศึกษานครศรีธรรมราช จนครบตามจำนวนที่กำหนดไว้

3. เมื่อได้แบบสอบถามที่ตอบข้อมูลเรียบร้อยแล้วกลับคืนมาจำนวน 345 ชุด คิดเป็น 100% จึง ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม นำข้อมูลที่ได้ไปประมวลผลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. วิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยหาค่าสถิติพื้นฐานคือ ค่าความถี่ (Frequency) และค่าร้อยละ (Percentage)

2. วิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษากับระดับการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยการหา ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

3. วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล โดยใช้ สถิติหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson's Product Moment Correlation Coefficient)

โดยใช้การทดสอบนัยสำคัญทางสถิติของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่คำนวณได้ โดยใช้สถิติการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแต่ละขั้นตอน (Stepwise Multiple Regression Analysis)

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ระดับประสิทธิผลของสถานศึกษา ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยน และพัฒนาโรงเรียน รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก

2. ผลการวิเคราะห์ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านหลักคุณธรรม รองลงมาคือ ด้านหลักความคุ้มค่า ด้านหลักความรับผิดชอบ ด้านหลักความโปร่งใส ด้านหลักนิติธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านหลักการมีส่วนร่วม

3. ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของสถานศึกษากับการใช้หลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของสถานศึกษากับการใช้หลักธรรมาภิบาลโดยรวมมีความสัมพันธ์กันสูง(R_{XY}).726 และมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอนเพื่อหาความสามารถในการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษากับการใช้หลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัย พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาทุกด้าน สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 61.10 โดยผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุดคือ หลักนิติธรรม ($\beta=.513$, $t=6.70$, $p\text{-value}=.00$) หลักการมีส่วนร่วม ($\beta=.503$, $t=6.00$, $p\text{-value}=.00$) หลักคุณธรรม ($\beta=.204$, $t=2.18$, $p\text{-value}=.02$) หลักความคุ้มค่า ($\beta=.185$, $t=2.12$, $p\text{-value}=.00$) มีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 และหลักความโปร่งใส ($\beta=.161$, $t=1.38$, $p\text{-value}=.16$) และหลักความรับผิดชอบ ($\beta=.044$, $t=0.44$, $p\text{-value}=.65$) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงนำมาเขียนเป็นสมการถดถอยพหุคูณในรูปคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานได้ดังต่อไปนี้

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ

$$Y = 1.858 + .358(X_1) + .136(X_2) + .104(X_3) + .355(X_4) + .033(X_5) + .130(X_6)$$

สมการพยากรณ์ในรูปคะแนนมาตรฐาน

$$Z_Y = .513(Y_1) + .503(Y_4) + .204(Y_2) + .185(Y_6) + .161(Y_3) + .044(Y_5)$$

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพของสถานศึกษา พบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความสามารถในการปรับเปลี่ยน และพัฒนาโรงเรียน รองลงมาคือ ด้านความสามารถในการแก้ปัญหาภายในโรงเรียน ด้านความสามารถในการผลิตนักเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านความสามารถในการพัฒนานักเรียนให้มีทัศนคติทางบวก ทั้งนี้เพราะโรงเรียนมีการดำเนินงานอย่างเป็นระบบมีการกำหนดจุดมุ่งหมายร่วมกันในสถานศึกษาวางแผนกำหนดเกณฑ์ในการประเมินชัดเจน มีการติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลเพื่อปรับปรุงพัฒนาให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงและสามารถตอบสนองความต้องการของทุกฝ่ายในโรงเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ เซาวนุช สวางชาติ (2561, หน้า ก) ได้ทำการศึกษาปัจจัยภาวะผู้นำแบบเหนือชั้นของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพของโรงเรียนเทศบาลในเขตจังหวัดเลย พบว่า ประสิทธิภาพของโรงเรียนเทศบาลในเขตจังหวัดเลยโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของขจรศักดิ์ ว่องไว (2562, หน้า ก) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานในโรงเรียน พบว่า 1) การบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล และประสิทธิภาพการบริหารงานในโรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนอยู่ในระดับมาก

2. การวิเคราะห์ระดับการใช้หลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัยพบว่า มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านคุณธรรม รองลงมาคือ ด้านความคุ้มค่า ด้านความรับผิดชอบ ด้านความโปร่งใส ด้านนิติธรรม และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการมีส่วนร่วม ทั้งนี้เพราะการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาเป็นการจัดการองค์การอย่างมีคุณธรรม จริยธรรม ภายใต้การดำเนินงานด้วยความโปร่งใส รับผิดชอบ สามารถตรวจสอบได้ มุ่งประโยชน์สุขให้เกิด ครูผู้สอนจะรู้สึกถึงความยุติธรรมความโปร่งใส และความร่วมมือร่วมใจในการทำงาน สอดคล้องกับแนวคิดของฉัตรมงคล สูงเนิน (2561, หน้า ก) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัญหาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัดนครสวรรค์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพระพิชาญ สมมงคล (ภูประทาน) (2563, หน้า ก) ได้ทำการศึกษาเรื่องแนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของ โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์ พบว่าโดยรวม อยู่ในระดับมาก

3. การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิภาพของสถานศึกษากับการใช้หลักธรรมาภิบาล พบว่า โดยรวมมีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (R_{xy}).726 หลักธรรมาภิบาลกับประสิทธิภาพโรงเรียน มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ทั้งนี้เพราะการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลทั้ง 6 หลัก เมื่อโรงเรียนได้นำมาปฏิบัติอย่างเคร่งครัด ครูทุกคนให้ความร่วมมือ ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพโรงเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เทพศักดิ์ ไกรอุบล (2561) ได้ศึกษาการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับความพึง

พอใจในการปฏิบัติงานของครู พบว่า ในภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ขจรศักดิ์ ว่องไว ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงานในโรงเรียน พบว่า มีความสัมพันธ์กันในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบเป็นขั้นตอนเพื่อหาความสามารถในการพยากรณ์ประสิทธิผลของสถานศึกษากับการใช้หลักธรรมาภิบาล ผลการวิจัย พบว่า การใช้หลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษา ทุกด้าน สามารถร่วมกันทำนายประสิทธิผลของสถานศึกษา ได้ร้อยละ 61.10 โดยผลการศึกษาพบว่า ตัวแปรที่มีอำนาจพยากรณ์ที่ดีที่สุดคือ หลักนิติธรรม ($\beta = .513$, $t = 6.70$, $p\text{-value} = .00$) หลักการมีส่วนร่วม ($\beta = .503$, $t = 6.00$, $p\text{-value} = .00$) หลักคุณธรรม ($\beta = .204$, $t = 2.18$, $p\text{-value} = .02$) หลักความคุ้มค่า ($\beta = .185$, $t = 2.12$, $p\text{-value} = .00$) มีผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาอย่างมีนัยทางสถิติที่ระดับ .05 และหลักความโปร่งใส ($\beta = .161$, $t = 1.38$, $p\text{-value} = .16$) หลักความรับผิดชอบ ($\beta = .044$, $t = 0.44$, $p\text{-value} = .65$) ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษา มีการกำหนดกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ที่ทันสมัย มาใช้บังคับในสถานศึกษา กำหนดกฎระเบียบกฎเกณฑ์ต่าง ๆ เป็นที่ยอมรับของบุคลากรในสถานศึกษา มีการสร้างการตระหนักรู้ ด้วยความรับผิดชอบในการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่กำหนด มีการปกครอง บังคับบัญชาบุคลากรภายใต้กฎระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษาด้วยความเสมอภาคเท่าเทียมกัน ไม่เลือกปฏิบัติ ภายใต้ความยุติธรรมและเป็นธรรม นอกจากนี้ผู้บริหารสถานศึกษามีการเผยแพร่ ความรู้ สร้างจิตสำนึกในการปฏิบัติตามกฎระเบียบข้อบังคับของสถานศึกษา รวมทั้งดำเนินการทบทวน ปรับปรุงเรื่องกฎระเบียบ และกระบวนการดำเนินการให้เป็นธรรม และทันต่อสถานการณ์เปลี่ยนแปลง เพื่อประสิทธิผลของสถานศึกษาซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของวลินเนศวร์ อีการุณวงศ์ (2562) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของเทศบาลตำบล ในจังหวัดนนทบุรีผลการวิจัยพบว่า การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของเทศบาลตำบลในจังหวัดนนทบุรี สามารถพยากรณ์ประสิทธิผลของเทศบาลตำบล ในจังหวัดนนทบุรีได้ร้อยละ 78.10 โดยมีค่าระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของพรณิภา ไชยศรี (2563, หน้า ก) ได้ทำการศึกษาวิจัย เรื่องการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลโรงเรียน พบว่า โดยรวม มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 สามารถเขียนสมการวิเคราะห์การถดถอยในรูปคะแนนมาตรฐาน ได้ดังนี้ $Z' = 0.210 Z_7 + 0.184 Z_9 + 0.172 Z_{10} + 0.159 Z_{2+} + 0.116 Z_6 + 0.107 Z_5 + 0.094 Z_8$

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. จากผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิผลของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ดังนั้น ควรมีการกำหนดให้มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม ส่งเสริมและพัฒนาเกี่ยวกับการ บริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลให้อยู่ในระดับมากที่สุด

2.จากผลการวิจัยพบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างประสิทธิผลของสถานศึกษาโดยการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาล มีความสัมพันธ์เชิงบวก ดังนั้นควรมีการกำหนดให้มีระบบการนิเทศ กำกับ ติดตาม ส่งเสริม และพัฒนาการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลให้อยู่ในสภาพการณ์ที่ดีกว่าเดิม

ข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัย

มีข้อเสนอแนะในการศึกษา ดังนี้

1. ควรศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการมีส่วนร่วมในการบริหารงานโดยใช้หลักธรรมาภิบาลในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาทั้งเขต 1-4 ด้วย

2. ควรศึกษาประสิทธิผลโรงเรียนขององค์กรอื่น ๆ เช่น โรงเรียนสังกัดเทศบาล โรงเรียนเอกชน โรงเรียนสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ :

กระทรวงศึกษาธิการ.

ฉัตรมงคล สูงเนิน. (2561). แนวทางการบริหารงานตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาในจังหวัด

นครสวรรค์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 42. วิทยานิพนธ์ ครุศาสตรมหา

บัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.

เชาวนุช สว่างชาติ. (2561). ปัจจัยภาวะผู้นำแบบเหนือชั้นของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของ

โรงเรียนเทศบาลในเขตจังหวัดเลย. วิทยานิพนธ์ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต.สาขาบริหารการศึกษา.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

ธีระ รุญเจริญ. (2550). ประสิทธิภาพการนำธรรมาภิบาลมาใช้ในการบริหารจัดการศึกษาในโรงเรียน.วารสาร

ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

ปราโมทย์ ประสานกุล. (2555). การเปลี่ยนแปลงประชากรกับการศึกษา ใน เอกสารประกอบการประชุมระดม

ความคิดเรื่องภาพการศึกษาไทยในอนาคต 10 - 20 ปี. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภา

การศึกษา.

พระพิชาญ สมงค์โล (ภูประทาน) (2563). แนวทางการบริหารตามหลักธรรมาภิบาล ของโรงเรียนพระปริยัติ

ธรรม แผนกสามัญศึกษาในจังหวัดกาฬสินธุ์. ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา.

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.

วลินเนศวร์ ธีการุณวงศ์ (2562). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลที่ส่งผลต่อประสิทธิผล ของเทศบาลตำบล

ในจังหวัดนนทบุรี. รัฐประศาสนศาสตรดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยปทุมธานี.

วิชณุ เครืองาม. (2555). การส่งเสริมหลักธรรมาภิบาลของการบริหารกิจการบ้านเมืองที่ดี. กรุงเทพฯ:

สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบราชการ.

การประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา
ตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3
An Application the Yonisomanasikara and Effectiveness in School as Percived
by Teachers under Nakhon Si Thammarat Primary
Education Service Area Office 3

นัฐวุฒิ คุระเอียด, บุญส่ง ทองเอียง, ทิพมาศ เสวตวรโชติ

Nattawut Khura-iad, Boonsong Thong-eaing, Tippamas Sawetworrachot

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus

E-mail: nattawut53017@gmail.com

Received: January 23, 2023 Revised: February 7, 2023 Accepted: January 20, 2024

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 2. เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการ กับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 1,598 คน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครูที่ปฏิบัติงานในสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 306 คน โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซี่และมอร์แกน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามแบบปลายปิดซึ่งวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารงานตามหลักโยนิโสมนสิการ อยู่ใน ระดับมาก 2. ประสิทธิภาพในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา โดยรวม ทั้ง 4 ด้าน พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 3. การใช้หลักโยนิโสมนสิการ โดยรวม (X) กับประสิทธิผลการบริหารงาน โดยรวม (Y) ของผู้บริหารสถานศึกษา มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .882$)

คำสำคัญ: โยนิโสมนสิการ, การบริหารสถานศึกษา, ประสิทธิผลการบริหารงาน

Abstracts

This thesis aims as follows 1) To study the level of application of the Yonisomanasikara in school administrators as perceived by Teachers under Nakhon Si Thammarat Primary Education Service Area Office 3. 2) To study the level of effectiveness in school administrators as perceived by Teachers under Nakhon Si Thammarat Primary Education Service Area Office 3. and 3) To study the relationship between the application of the Yonisomansikara and the effectiveness in school administrators as perceived by Teachers under Nakhon Si Thammarat Primary Education Service Area Office 3. There are about 1,598 persons, sample size according to Krejcie and Morgan's table measurement, the samples were about 306 persons, The tool used to collect data is a closed-ended questionnaire, which analyzes quantitative data with ready-made computer programs. Statistics used in the research include frequency values, percentage values, averages, standard deviations. Pearson's simple correlation statistics

The findings were as follows 1. Yonisomanasikara in the administration in total, all 10 ways, was found to be the highest level 2. Effectiveness in the administration of school all 4 aspects, showed the highest level 3. Yonisomanasikara by combining (X) with the effectiveness (Y) in the administration of school was found to had a statistically significant positive correlation of 0.01 ($r = .882$)

Keywords: Yonisomanasikara, School Administration, Effectiveness in school

บทนำ

การบริหารจัดการการศึกษาของประเทศไทย เป็นหน้าที่ของกระทรวงศึกษาธิการที่จะจัดการและส่งเสริมการศึกษาให้ประชาชนมีความรู้ มีคุณภาพ มีศักยภาพในการที่จะพัฒนาตนเอง พัฒนาเศรษฐกิจและสังคมบนฐานความรู้และเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน ตลอดในระยะเวลาที่ผ่านมาระเบียบสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วยการสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดี พ.ศ.2542 และประกาศในราชกิจจานุเบกษานั้น จุดมุ่งหมายเพื่อสร้างระบบบริหารกิจการบ้านเมืองและสังคมที่ดีขึ้นในระบบต่าง ๆ ของประเทศ ทั้งภาครัฐและเอกชน (ธวัชชัย นิลประดับ, 2559, หน้า 116) สถานศึกษาเป็นหน่วยงานที่มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการจัดการศึกษาทุกระดับทุกประเภท หากจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาและพัฒนาคุณภาพของผู้เรียนจะต้องเริ่มจากการพัฒนาการบริหารสถานศึกษาก่อน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ต้องพัฒนาผู้บริหารสถานศึกษาให้มีบทบาททางการบริหาร เพราะผู้บริหารจะต้องรับผิดชอบต่อการศึกษาที่จะเกิดผลอย่างมีประสิทธิภาพ เพราะความสำเร็จของการบริหารสถานศึกษาขึ้นอยู่กับผู้บริหารตามที่ (สุนันธิณี ม่วงเนียม , 2562, หน้า 307-308)

สภาพสังคมไทยในปัจจุบัน ผลสืบเนื่องมาจากการรับเอาความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของตะวันตกเข้ามาอย่างขาดการกลั่นกรองและไม่มีขีดจำกัด ประกอบกับการก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล ซึ่งเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม เทคโนโลยีและสารสนเทศ ส่งผลให้เกิดความไม่สมดุลระหว่างการพัฒนาประเทศทางด้านวัตถุกับด้านจิตใจ วัตถุแผ่ขยายความก้าวหน้าอย่างกว้างขวางและรวดเร็ว แต่ในทางตรงกันข้ามกันสภาวะทางจิตใจของประชาชนในชาติกลับเสื่อมถอยและตกต่ำลงอย่างน่าเป็นห่วง เพราะการขาดแคลนความเจริญก้าวหน้าทางด้านจิตใจหรือขาดศีลธรรมประจำใจนั่นเอง ในยุคดิจิทัล ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ทำให้คนไทยและสังคมไทยไม่สามารถปรับตัวให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ ซึ่งการจะดำรงชีวิตให้อยู่ในสังคมได้ในปัจจุบันอย่างมีความสุขก็ต้องปรับตัวให้เข้ากับสภาพสังคมโลกยุคดิจิทัลได้โดยมีวิจารณญาณและความรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งการศึกษาเป็นกระบวนการสำคัญที่จะพัฒนาสังคมและชีวิตมนุษย์ให้อยู่ได้อย่างมีความสุข โดยการศึกษาจะต้องให้ความรู้เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม หรือส่งเสริมความเจริญทางด้านวัตถุโดยไม่ละเลยความเจริญทางด้านจิตใจของคนในสังคมด้วย ดังนั้น การศึกษาจึงเป็นกุญแจสำคัญที่จะพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจและสติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่

ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ , 2542, หน้า 4) การเป็นพลเมืองยุคดิจิทัลที่มีความเจริญก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว เป็นสิ่งสำคัญที่แต่ละประเทศต้องเรียนรู้และพัฒนาโดยปัจจัยสำคัญที่ต้องเผชิญความเปลี่ยนแปลง ก็คือ ประสิทธิภาพของงาน ถือได้ว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดที่ทำให้เกิดการพัฒนายั่งยืน ก็คือบริหารงานไม่ว่าจะเป็นการบริหารประเทศ การบริหารเศรษฐกิจ การบริหารรัฐวิสาหกิจ การบริหารครัวเรือน และที่สำคัญที่สุดคือสถานศึกษา เพราะหากสถานศึกษามีประสิทธิภาพย่อมแสดงว่าผู้เรียนมีประสิทธิภาพ และเอื้อต่อการพัฒนาประเทศต่อไปในอนาคต (เยาวเรศ บัวขาว, 2560, หน้า 167-178)

การบริหารจัดการการศึกษาให้บรรลุเป้าหมายดังกล่าวนั้น คือให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ คุณธรรมและจริยธรรม นั้นผู้ที่มีส่วนสำคัญอย่างมากนอกเหนือจากครูผู้สอน ก็คือผู้บริหารหรือผู้บริหารสถานศึกษา เพราะเป็นผู้กำหนด วางแผน ทิศทางในการจัดการศึกษาและนำพาการศึกษาไปสู่ความสำเร็จ ผู้บริหารนั้นต้องบริหารจัดการหรือให้การดูแลงานหลาย ๆ ด้าน เช่น ด้านวิชาการ ด้านบุคคล ด้านทรัพยากร ด้านความสัมพันธ์กับชุมชน เหล่านี้เป็นต้น ผู้บริหารต้องใช้ความรู้และทักษะการบริหารงานที่เหมาะสมกับหน่วยงานและให้สอดคล้องกับสภาพและบริบทของสถานศึกษาในแต่ละแห่ง (พัชรารัตน์ สังข์ศรี, 2561 หน้า 1261)

โยนิโสมนสิการที่พระพุทธเจ้าทรงแนะนำไว้ เพื่อนำไปสู่กระบวนการสร้างปัญญา(Intelligence Movement) ซึ่งเป็นวิธีคิดที่จะตัดสินใจการคิดแบบเพื่อสนองค้นหาหรือการคิดด้วยความไม่พอใจเป็นพื้นฐาน เป็นการแก้ปัญหาและพึ่งพาตนเองได้ด้วยความรู้คิด หมายถึงความรู้จักคิด รู้จักพิจารณา กำหนดมองสิ่งทั้งหลายให้ได้คุณค่า คิดเป็น รู้จักคิดวิเคราะห์ สืบสาว ให้เข้าถึงความจริงซึ่งทำให้สามารถแก้ปัญหาได้และรู้จักริเริ่มทำการต่าง ๆ อย่างถูกต้องได้ด้วยตนเอง ในภาษาธรรม เรียกว่า ความถึงพร้อมด้วยโยนิโสมนสิการหรือ

การทำโยนิโสมนสิการให้ถึงพร้อม เรียกเป็นคำศัพท์ว่า โยนิโสมนสิการสัมปทาน ความรู้จักคิดหรือคิดเป็น มีความสำคัญเป็นเรื่องที่ย้ำเน้นกันมากในวงการศึกษามัยปัจจุบัน (จันจิรา ผึ้งพงษ์, 2560, หน้า 159-171)

การบริหารจัดการศึกษาของสถานศึกษาจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงการบริหารและการจัดการในอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดให้เป็นนิติบุคคล การนำวิธีคิดแบบโยนิโสมนสิการมาใช้ในการบริหารจัดการ นับเป็นสิ่งที่ผู้บริหารสถานศึกษาควรจะต้องนำมาใช้ เพื่อให้การบริหารงานของสถานศึกษาประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ เป็นไปตามพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกระทรวงศึกษาธิการ พ.ศ. 2546 (พระมหาสุเทพ สุกาจาโร (บุญหยง), 2559, หน้า 12)

จากเหตุผลข้างต้น ทำให้มีความสนใจที่จะศึกษาการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เมื่อศึกษาแล้วสามารถนำผลการศึกษาวิจัยนี้ใช้เป็นแนวทางสำหรับผู้บริหารในการพัฒนาปรับปรุงตนเอง ให้มีหลักการคิดแบบโยนิโสมนสิการ ซึ่งการปฏิบัติตามหลักวิธีคิดดังกล่าว จะส่งผลที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานในโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์

- 1 เพื่อศึกษาระดับการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการ ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
- 2 เพื่อศึกษาระดับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3
- 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการ กับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ข้าราชการครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 223 โรงเรียน ปีการศึกษา 2564 จำนวน 1,598 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ข้าราชการครู สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 จำนวน 306 คน กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้จากตารางเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan) โดยเลือกแบบสุ่มอย่างง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยได้สร้าง โดยทำการศึกษาจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องต่างๆ มาเป็นแนวทางในการจัดทำแบบสอบถาม ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นเพศ ประสบการณ์การทำงาน และขนาดของสถานศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist)

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา 10 วิธี จำนวน 40 ข้อ ลักษณะคำถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่น้อยที่สุดถึงมากที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา 4 ด้าน จำนวน 20 ข้อ ลักษณะคำถามที่เป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ตั้งแต่น้อยที่สุดถึงมากที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยได้ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมราช ถึงผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3

2. นำแบบสอบถามไปแจกให้กับครูที่เป็นกลุ่มครูสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 เพื่อรวบรวมข้อมูล

3. ตรวจสอบข้อมูลความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อให้ได้ข้อมูลครบถ้วนตามที่ต้องการ

4. ประมวลผลทางสถิติโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

5. นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ผล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ ค่าความสอดคล้องของคำถามกับวัตถุประสงค์, ค่าความเชื่อมั่น ใช้วิธีหาสัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha-Coefficient) โดยใช้สูตรของ Cronbach

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าความถี่, ค่าร้อยละ, ค่าเฉลี่ย, ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน, วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 โดยทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติสหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการใช้หลักโยนิโสมนสิการในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 ดังนี้

พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการบริหารงานตามหลักโยนิโสมนสิการ อยู่ใน ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และ วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม เท่ากัน ส่วน วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

พบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีระดับประสิทธิผลของการบริหารงาน อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การบริหารงานทั่วไป ส่วน การบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

3. ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3

พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .882$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ($r = .847$) ด้านการบริหารงานงบประมาณ ($r = .454$) ด้านการบริหารงานบุคคล ($r = .629$) และด้านการบริหารงานทั่วไป ($r = .841$)

การอภิปรายผล

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3” ผู้วิจัยได้นำผลที่พบจากการวิจัยมาอภิปรายเชื่อมโยงกับทฤษฎี แนวคิด และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในประเด็นดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษา พบว่า ระดับการใช้หลักโยนิโสมนสิการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ทั้ง 10 ด้าน ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาทุกด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน จะเห็นได้ว่า ระดับการใช้หลักโยนิโสมนสิการของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 มีการใช้หลักโยนิโสมนสิการอยู่ในเกณฑ์ดี เพราะการใช้หลักโยนิโสมนสิการมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ซึ่งเป็นทั้งครูและบุคคลที่มีความสำคัญที่สุดในการบริหารสถานศึกษา เพราะเป็นผู้ที่มีหน้าที่กำกับ ติดตาม ดูแลให้ข้าราชการครูในสถานศึกษาได้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเต็มกำลังสติปัญญา ตามความรู้ ความสามารถของแต่ละบุคคล และต้องมีความสามารถที่จะประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อส่งเสริมและพัฒนาการปฏิบัติงานสถานศึกษาให้ก้าวทันกับลักษณะที่เปลี่ยนไปของกระบวนการบริหารจัดการทางการศึกษา ซึ่งทั้งหมดนี้จะขึ้นอยู่กับความสามารถทางการคิดของผู้บริหารเป็นหลัก

ผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ได้กำหนดตัวชี้วัดความสำเร็จของสถานศึกษาที่สำคัญประการหนึ่ง คือ การใช้หลักโยนิโสมนสิการในการบริหารงานของสถานศึกษา ทั้ง 10 ด้าน อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (ภิญญาดา ชนะเสภา, 2560, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนิโสมนสิการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนีสมนสิการในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติสูงสุด คือ ด้านการบริหารวิธีคิดแบบวิภาษวาท รองลงมาคือ ด้านการบริหารวิธีคิดแบบเห็นคุณค่าและทางออก และด้านการบริหารวิธีคิดแบบเร้าคุณธรรมตามลำดับ ส่วนด้านที่มีการปฏิบัติต่ำสุด คือ ด้านการบริหารด้วยวิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัยผลการเปรียบเทียบการบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนีสมนสิการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง โดยภาพรวม มีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารมีการปฏิบัติสูงกว่าครูผู้สอน และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยผู้บริหารมีการปฏิบัติสูงกว่าครูผู้สอน และจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน โดยภาพรวมมีการปฏิบัติแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 แนวทางในการส่งเสริมการบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนีสมนสิการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1 โดยรวมมีวิธีการคิดแบบโยนีสมนสิการ พบว่า สถานศึกษาควรมุ่งเน้นเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา ครู และผู้บริหารทุกคนควรมีส่วนร่วมในการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา เพื่อเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอน และสถานศึกษาควรจัดทำสาระท้องถิ่น ที่มีข้อมูลและเนื้อหาที่สำคัญในจังหวัดขอนแก่น ที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และธำรงไว้ อันติงงานผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูสอนรายวิชาที่ถนัดและชำนาญมากที่สุด ซึ่งจะสามารถแก้ไขปัญหาดุจดบพร่องทางการเรียนของผู้เรียน และควรจัดให้มีโครงการเป็นประจำทุกปี เพื่อพัฒนาสื่อการเรียนการสอน การทดลองนำไปใช้ และการประเมินการใช้สื่อ เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพสื่อการเรียนการสอน และควรมีนโยบายในการส่งเสริมครูผู้สอนในการใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนที่เหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระครูพิศิษฐ์สฤษฎิ์ สະໂບບາງ, 2561, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักโยนีสมนสิการ ผลการวิจัยจากการสัมภาษณ์ พบว่า รูปแบบ การนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักโยนีสมนสิการ ควรมีการดำเนินการ 6 ขั้น ได้แก่ 1) ขั้นสืบสาวหาเหตุปัจจัย เป็นขั้นศึกษาสภาพปัญหาและความต้องการการนิเทศภายในสถานศึกษา 2) ขั้นวิภาษวาท เป็นการคิดและพูดอย่างเป็นลำดับขั้นตอนก่อนและหลังซึ่งตรงกับการวางแผน 3) ขั้นอรรถธรรมสัมพันธ์ เป็นข้อปฏิบัติหรือวิธีการที่ส่งผลตามความมุ่งหมายที่วางไว้ซึ่งตรงกับวิธีการนิเทศที่ส่งผลให้บรรลุจุดมุ่งหมาย ของการนิเทศ 4) ขั้นอริยสัจ/คุณค่าและทางออก เป็นการดำเนินงานตามแผนตรงกับขั้นตอนงานแก้ปัญหา ที่ตรงกับสาเหตุ 5) ขั้นอยู่กับปัจจุบัน เป็นการยอมรับผลที่เกิดจากการกระทำในอดีตพร้อมที่จะทำปัจจุบันให้ดีขึ้น ซึ่งตรงกับผลการประเมิน และ 6) ขั้นปลุกเร้ากุศล เป็นขั้นที่นำเอาประสบการณ์ความรู้มาปรับปรุง พัฒนางานต่อไปซึ่งตรงกับนำผลการประเมินการนิเทศมาใช้ประโยชน์ในการพัฒนา.เมื่อผู้วิจัยนำรูปแบบ การนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักโยนีสมนสิการไปทดลองใช้กับผู้บริหารและคณะครูโรงเรียน วัดปทุมคงคา ผลการประเมินความเป็นไปได้ในการนำไปใช้ในโรงเรียนโดยใช้แบบสอบถาม จำนวน 48 ข้อ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด $\bar{x}=4.57$ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ (พระปลัดสนธิชัย ปสนนจิตโต (มาตรไพจิตร) , 2561, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง กลยุทธ์การพัฒนา

ภาวะผู้นำตามหลักพุทธบริหารการศึกษา สำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาภาคกลาง ผลการวิจัย พบว่า 1. สภาพการคุณลักษณะภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลางโดยภาพรวม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ในด้านภาวะผู้นำ การเปลี่ยนแปลงด้านการสื่อสาร มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการสร้างแรงจูงใจ ด้านการตัดสินใจ ด้านภาวะผู้นำเชิงปฏิรูป ด้านภาวะผู้นำตามสถานการณ์ ด้านพฤติกรรมภาวะผู้นำด้านคุณลักษณะผู้นำ ตามลำดับ 2. แนวคิด ทฤษฎี และหลักพุทธบริหาร ที่เกี่ยวกับกลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำสำหรับผู้บริหาร สถานศึกษามี 4 กลยุทธ์ คือ 1) กลยุทธ์ด้านการตัดสินใจบูรณาการกับสัปปุริสธรรมหลักกัลยาณมิตร และหลัก โยนิโสมนสิการ 2) กลยุทธ์ด้านการสร้างแรงจูงใจบูรณาการกับหลักสังคหวัตถุ 4 หลักพรหมวิหาร 4 3) กล ยุทธ์ ด้านการสื่อสารบูรณาการกับ หลักกัลยาณมิตรธรรมหลักสังคหวัตถุ 4 4) กลยุทธ์ ด้านภาวะผู้นำการ เปลี่ยนแปลงบูรณาการกับ หลักกัลยาณมิตรหลักปัญญา หลักโยนิโสมนสิการหลักสัปปุริสธรรม 7 และ 3. กล ยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธบริหารการศึกษา มีองค์ประกอบด้วยวิสัยทัศน์ พันธกิจ วัตถุประสงค์ และแนวทางปฏิบัติ ในทั้ง 4 ด้าน คือ ด้านการตัดสินใจ, ด้านการสร้างแรงจูงใจ, ด้านการสื่อสาร, และด้าน ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลง ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาสัมพันธ์กับองค์ความรู้ทั้ง 4 กลยุทธ์เชิงพุทธ และ 16 แนวทางปฏิบัติในสถานการณ์ปัจจุบัน

2. จากผลการศึกษา ระดับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับคะแนนจากมากไปหาน้อย คือการบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ย สูงสุด รองลงมาคือ การบริหารงานทั่วไป ส่วน การบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาานครศรีธรรมราช เขต 3 ให้ความสำคัญต่อการบริหารสถานศึกษาอันดับแรกงานวิชาการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย ซึ่งสอดคล้อง กับงานวิจัย (กิตติพงษ์ อินสุชิน, 2560, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลในการบริหารงานของ โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต ผลการศึกษาพบว่า ประสิทธิผลการ บริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3 โดยรวมและราย ด้านอยู่ในระดับมากที่สุดทั้ง 4 ด้าน มีคะแนนสูงสุด คือ ด้านการบริหารงานวิชาการ รองลงมา คือ บริหารงาน บุคคล และระดับต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงานทั่วไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (สมควร ชุมชอบ, 2560 หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิผล ในการบริหารงาน วิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัย ประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก โดย เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านการ พัฒนาระบบการเรียนรู้ ด้านการพัฒนาระบบการ ประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา ด้านการพัฒนา แหล่งเรียนรู้ การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา ด้าน การวัดผลประเมินผลและเทียบโอนผลการเรียน ด้านการพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีทางการศึกษา ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา และ ด้านการนิเทศการศึกษา ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (ฉัตร

กมล ต้นขุน, 2560, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อยคือ ด้านงบประมาณรองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไป รองลงมาคือ ด้านการบริหารงานบุคคล ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยเป็นอันดับสุดท้ายคือ ด้านวิชาการ

3. จากผลการศึกษา พบว่า การใช้หลักโยนิโสมนสิการ โดยรวม (X) กับประสิทธิภาพการบริหารงาน โดยรวม (Y) ของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราช เขต 3 พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .882$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการบริหารงาน วิชาการ ($r = .847$) ด้านการบริหารงานงบประมาณ ($r = .454$) ด้านการบริหารงานบุคคล ($r = .629$) และ ด้านการบริหารงานทั่วไป ($r = .841$) ผลการวิจัยครั้งนี้จึงยอมรับสมมติฐาน บางส่วน ของการวิจัยข้อที่ 3 ที่ว่า การประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครศรีธรรมราชเขต 3 มีความสัมพันธ์ทางบวกกับประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหาร สถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครศรีธรรมราชเขต 3 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (มนัญชัย ชาวแกล้ง, 2563, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้หลักธรรม ทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จันทบุรี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักธรรมทศพิธราชธรรมของผู้บริหาร สถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา จันทบุรีเขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (สหัส พงศ์ พิทอนวร, 2563, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับ จรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ผลการวิจัยพบว่า การ ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู มีความสัมพันธ์กันทางบวก ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เนื่องจากการปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหาร สถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครูมีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับสูง ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควร ปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลอย่างต่อเนื่อง เพื่อการเป็นแบบอย่างที่ดีของครูในสถานศึกษา นอกจากนี้สามารถ นำข้อมูลและสารสนเทศที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประ โยชน์ เพื่อกำหนดนโยบายในการพัฒนาบุคลากรภายใน องค์การ ตลอดจนสามารถนำมาพัฒนาตนเองและวิชาชีพได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (ดวงกมล โถทอง, 2563, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับ แรงจูงใจในการ ปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาตราด ผลการวิจัยพบว่าพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับแรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการ ครูและบุคลากรทางการศึกษาตามความคิดเห็นของข้าราชการครูและบุคลากรทางการ ศึกษา โดยรวมมี

ความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัย (ลิษา สมักรพันธ์, 2562, หน้า ก) ได้วิจัยเรื่อง การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุกับการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษามีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงมาก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุป

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับการใช้หลักโยนิโสมนสิการในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 โดยรวม อยู่ใน ระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า วิธีคิดแบบสืบสาวเหตุปัจจัย มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ วิธีคิดแบบอริยสัจ และ วิธีคิดแบบรู้คุณค่าแท้ – คุณค่าเทียม เท่ากัน ส่วน วิธีคิดแบบแยกแยะส่วนประกอบมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับระดับประสิทธิผลในการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 โดยรวม อยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า การบริหารงานวิชาการ มีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ การบริหารงานทั่วไป ส่วน การบริหารงานงบประมาณ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ตามลำดับ

3. ผลวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิผลการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 โดยรวม มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ($r = .882$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า มีความสัมพันธ์ในทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ทั้ง 4 ด้านคือ ด้านการบริหารงานวิชาการ ($r = .847$) ด้านการบริหารงานงบประมาณ ($r = .454$) ด้านการบริหารงานบุคคล ($r = .629$) และด้านการบริหารงานทั่วไป ($r = .841$)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อนำผลการวิจัยไปใช้

1. จากผลการวิจัย พบว่า ะกับการใช้หลักโยนิโสมนสิการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาจึงควรพยายามหมั่นฝึกตนเองในการคิดแบบโยนิโสมนสิการและนำหลักโยนิโสมนสิการมาประยุกต์ใช้ในการบริหารงานเพื่อให้เกิดประสิทธิผลในการบริหารงานยิ่ง ๆ ขึ้นไป

2. จากผลการวิจัย พบว่า ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน เรียงลำดับที่มีค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย คือ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานทั่วไป การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานงบประมาณ ดังนั้น ผู้บริหารสถานศึกษาควรตระหนัก มุ่งมั่น และพัฒนางานด้านบริหารในด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อย เพื่อให้การบริหารงานในทุกๆ ด้านมีประสิทธิภาพสู่มาตรฐานทางการศึกษาต่อไป

3. การใช้หลักโยนิโสมนสิการมีความสัมพันธ์ในทางบวก กับประสิทธิภาพการบริหารงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา ดังนั้น ผู้บริหารทุกคนจึงควรพยายามหมั่นฝึกฝนตนเอง พัฒนาดตนเอง เพื่อให้มีการใช้หลักโยนิโสมนสิการ อันจะช่วยให้การบริหารงานอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการศึกษาวิจัย การประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป ดังนี้

1. ควรศึกษาการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ในกรอบแนวคิดที่เป็นสากล เช่น แนวคิดของ Paul, Jensen, and Kerklau 35 ด้าน แนวคิดของ Scriven and Paul 10 ด้าน แนวคิดของ DeBono แสดงทฤษฎีการคิดวิจารณ์ญาณแบบหมวก 6 ใบ หรือแนวคิดของ Foundation for Critical Thinking 8 ด้าน ฯลฯ

2. ควรศึกษาการประยุกต์ใช้หลักโยนิโสมนสิการกับประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนคติของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3 ในเชิงคุณภาพเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- รัชชัย นิลประดับ. (2559). การบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารในทัศนะของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร. วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์.
- สุนันธิณี ม่วงเนียม. (2562.). ความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทผู้บริหารสถานศึกษากับการปฏิบัติงานของครูในโรงเรียนจัดการเรียนรวม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- เยาวเรศ บัวขาว. (2560). ประสิทธิภาพการบริหารงานของผู้บริหารในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครศรีธรรมราช เขต 3. นาคบุตรปริทรรศน์มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.

- พัชรารัตน์ สังข์ศรี. (2561, มกราคม – เมษายน). พุทธวิธีกับการบริหารการศึกษา. Veridian E-Journal, Silpakorn University.
- จันจิรา ผึ้งพงษ์. (2560). การพัฒนาความสามารถในการดูอย่างมีวิจารณญาณด้วยการจัดการเรียนรู้ตามแนวโยนิโสมนสิการ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. วารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย.
- พระมหาสุเทพ สุภาจาโร (บุญหยง). (2559). การศึกษาสภาพการบริหารตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี. มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- พระครูพิศิษฐ์สฤษฎิ์ สະໂບບາງ. (2561). รูปแบบการนิเทศภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานตามหลักโยนิโสมนสิการ. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง หลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พระปลัดสนธิชัย ปสนนจิตโต (มาตรไพจิตร). (2561). กลยุทธ์การพัฒนาภาวะผู้นำตามหลักพุทธบริหารการศึกษาสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาภาคกลาง. คุชชินพนธ์หลักสูตรปริญญาพุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- กิตติพงษ์ อินสุชิน. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงานของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเองปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา.
- สมควร ชุมชอบ. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารกับประสิทธิภาพในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนเอกชน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. สารนิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ฉัตรกมล ต้นขุน. (2560). ปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหารงานของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทราเขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.
- มนัญชัย ขาวแกลง. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการประยุกต์ใช้หลักธรรมทศพิธราชธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรีเขต1. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ลิษา สมักรพันธ์. (2562). การประยุกต์ใช้หลักสังคหวัตถุที่ส่งผลต่อการบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2. ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.

- ดวงกมล โถทอง. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมเชิงจริยธรรมของผู้บริหารสถานศึกษากับ แรงจูงใจในการปฏิบัติงานของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาตราด. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- สหัสพงศ์ พิทอนวร. (2563). การปฏิบัติตามหลักธรรมาภิบาลของผู้บริหารสถานศึกษากับจรรยาบรรณวิชาชีพของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. ปรินญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ภิญญาดา ชนะเสภา. (2560). การบริหารสถานศึกษาตามหลักโยนิโสมนสิการ ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาขอนแก่น เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาพุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

ทักษะชีวิตและอาชีพที่จำเป็นสำหรับครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 Life and Career Skills Necessary for Physical Education Teachers in the 21st Century

กฤติภัทร อัจฉนิกิตติ, ธารินทร์ ก้านเหลียง, ศุภวรรณ วงศ์สร้างทรัพย์

Krittapat Ajanakitti, Tharin Kanleung, Suppawan Vongsrangsap

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตกำแพงแสน

Faculty of Education and Development Sciences, Kasetsart University, Kamphaeng Saen Campus

E-mail: krittapat.al@ku.ac.th

พรทิwa ชนะโยธา

Porntiwa Chanayotha

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด

Mahamakut Buddhist University Roiet Campus

Email: Porntiwa.chu@mbu.ac.th

Received: March 15, 2023 **Revised:** March 30, 2023 **Accepted:** June 10, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อนำเสนอทักษะชีวิตและอาชีพที่จำเป็นสำหรับครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนา เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น จากเดิมการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะเพียงอ่านออก เขียนได้ (Literacy) แต่สำหรับในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การปฏิบัติ และการสร้างแรงบันดาลใจไปพร้อมกัน ด้วยเหตุนี้สมรรถนะครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเป็นพฤติกรรมที่เกิดจาก ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ทักษะคิด และแรงจูงใจของครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 ที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการปฏิบัติงาน ตามบทบาทหน้าที่อย่างโดดเด่นแล้วยังจำเป็นที่ต้องมีองค์ประกอบของทักษะที่สำคัญในการใช้ชีวิตและการทำงานเพิ่มเติม เพื่อสามารถปรับตัว รับมือกับการเปลี่ยนแปลงในยุคของโลกดิจิทัล ที่ทุกอย่างเกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว และเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาได้อย่างสร้างสรรค์ ประกอบไปด้วย 3 ทักษะ ดังนี้ 1) ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม 2) ทักษะสารสนเทศ สื่อ เทคโนโลยี และ 3) ทักษะชีวิตและอาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทักษะชีวิตและอาชีพ ซึ่งในปัจจุบันมีความสำคัญและจำเป็นอย่างยิ่ง อาจจะมากกว่าทักษะการคิด ทักษะความรู้ด้านเนื้อหา ทักษะความสามารถที่จะนำพาชีวิตและอาชีพที่สลับซับซ้อน ในยุคแห่งข้อมูลข่าวสารที่มีการ

แข่งขันระดับโลก จึงต้องอาศัยความตั้งใจในการพัฒนาทักษะด้านชีวิตและอาชีพอย่างเพียงพอ เพื่อประสิทธิภาพสูงสุดในการทำงานกับการเปลี่ยนแปลงของสถานการณ์โลก

คำสำคัญ: ทักษะชีวิตและอาชีพ, สมรรถนะครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21

Abstract

This article is intended to present the necessary life and career skills for physical education teachers in the 21st Century as changes in the 21st Century affect the way of life of people in society. The education system therefore needs to be developed. to respond to changes that occur Originally, education focused on students' skills in reading and writing (Literacy), but in the 21st Century, students must focus on learning, practice and inspiration at the same time. Therefore, the competence of physical education teachers in the 21st Century, which refers to the behavior resulting from the integration of knowledge, skills, characteristics, attitudes and motivations of physical education teachers in the 21st Century, affects the success of their work. according to the outstanding role It is also necessary to have an additional component of the skills that are important in life and work. to be able to adapt Cope with changes in the digital age where everything happened quickly and change all the time creatively It consists of 3 skills as follows: 1) Learning and Innovation Skills 2) Information, Media, Technology Skills and 3) Life and Career Skills. Especially today's life and career skills. that require more than thinking skills content knowledge The ability to lead complex lives and careers in the era of globally competitive information Therefore, it requires the intention to develop sufficient life and career skills. for maximum efficiency in working with the changing world situation.

Keywords: Life and Career Skills, Competency of Physical Education Teachers in the 21st Century

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงในยุคศตวรรษที่ 21 ส่งผลต่อวิถีชีวิตของคนในสังคม ระบบการศึกษาจึงจำเป็นต้องพัฒนา เพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ด้วย จากเดิมการศึกษามุ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะเพียงอ่านออก เขียนได้ (Literacy) เท่านั้น แต่สำหรับในศตวรรษที่ 21 ต้องมุ่งเน้นให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ การปฏิบัติ และการสร้างแรงบันดาลใจไปพร้อมกัน การเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 นับเป็นช่วงที่มีการเปลี่ยนแปลงตามกระแสโลก

อันเกิดจากความก้าวหน้าด้านวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีและสารสนเทศ ก่อให้เกิดโอกาสการพัฒนาให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของโลก การพัฒนาทางการศึกษาจึงสำคัญอย่างยิ่ง เพื่อเตรียมพร้อมรับสถานการณ์ในอนาคต

ประเทศไทยมีการปฏิรูปการศึกษา เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ในระบบการศึกษา ซึ่งให้ความสำคัญอย่างมากในการมุ่งประเด็นไปที่ความจำเป็นของระบบการศึกษาที่ต้องพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ให้กับผู้เรียนอย่างเพียงพอ แน่แน่นอนว่าหากสถานศึกษาสามารถให้ทักษะและความรู้ในศตวรรษที่ 21 แก่ผู้เรียนได้แล้ว สิ่งที่มีความสัมพันธ์กับการศึกษาทั้งหมด รวมถึงคุณภาพการศึกษาก็จะดีขึ้นตามไปด้วย

ต่อมาจากกระแสการปรับเปลี่ยนทางสังคมเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 วงการศึกษาทั่วโลกต่างตื่นตัวกับการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมกับชีวิตในโลกยุคใหม่ จึงมีการพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีทักษะความสามารถที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 (21st Century Skills) ซึ่งประกอบด้วย ทักษะการเรียนรู้และนวัตกรรม ทักษะการใช้ข้อมูลสารสนเทศ ทักษะชีวิตและอาชีพ ความสามารถในการบริหารตนเอง การจัดการความสัมพันธ์อยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลาย และแตกต่างทางวัฒนธรรม แนวคิด “ทักษะชีวิต” จึงได้นำกลับมาปรับปรุงองค์ประกอบใหม่ เพื่อให้ครอบคลุมทักษะต่างๆ ที่จำเป็นสำหรับการดำเนินชีวิตในศตวรรษใหม่

ความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและตลาดแรงงานกำลังท้าทายมนุษย์ด้วยอัตราเร่ง โลกหมุนเร็วขึ้น อาชีพไม่ใช่สิ่งที่คงอยู่ถาวร และมนุษย์ต้องเก่งขึ้น เพื่อประกอบอนาคตของชุมชน จังหวัด และประเทศ ในรายงาน The Future of Jobs โดย World Economic Forum ปี 2015 ได้สำรวจ 10 ทักษะ ที่ตลาดแรงงานทั่วโลกต้องการ และ 5 ปีต่อมา การสำรวจอีกครั้งในปี 2020 พบว่า หนึ่งในสามของทักษะที่เคยสำคัญ กำลังจะเปลี่ยนแปลง เนื่องด้วยวิวัฒนาการด้านเทคโนโลยีได้นำพาหุ่นยนต์ขั้นสูง การขนส่งอัตโนมัติ ปัญญาประดิษฐ์ การเรียนรู้ของเครื่องจักร วัสดุขั้นสูง เทคโนโลยีชีวภาพ และจีโนมิกส์ ฯลฯ มาสู่โลก การพัฒนาเหล่านี้กำลังเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิต และวิธีการทำงานของมนุษย์ บางอาชีพกำลังจะหายไป หลายอาชีพกำลังเติบโต และที่สำคัญ แรงงานกำลังต้องการชุดทักษะใหม่ เพื่อวิ่งให้ทันต่ออนาคต จะเห็นได้ว่า วันเวลาผ่านไปเพียง 5 ปี บางทักษะที่เคยจำเป็นในการบ่มเพาะมนุษย์ผ่านการศึกษากลับไม่สำคัญอีกต่อไป วิวัฒนาการของเทคโนโลยีเข้ามาแทนที่ความสามารถหลายด้าน ทว่าในวันนี้ ใครจะคิดฝันว่าโรคระบาดจะมาเยือน และนำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลง เร่งรัดให้มนุษย์ต้องพัฒนาตัวเองอย่างรวดเร็วกว่าเดิม

ซึ่งขณะนี้โลกกำลังเผชิญกับ double disruption ทั้งผลกระทบทางเศรษฐกิจจากการระบาดของ COVID-19 เทคโนโลยีและการใช้ระบบ automation เข้ามาทดแทนการจ้างคน จากรายงาน The Future of Jobs โดย World Economic Forum (2020) ได้ทำการสำรวจแนวโน้มและทิศทางของอาชีพในอนาคต ตลอดจนทักษะการทำงานที่จำเป็นภายในอนาคตอันใกล้ ในปี 2015 - 2025 ประกอบด้วยทักษะสำคัญ จำนวน 10 ทักษะในปี 2015 ได้แก่ ทักษะการแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน ทักษะการประสานงานกับผู้อื่น ทักษะการบริหารจัดการบุคคล ทักษะการคิดเชิงวิพากษ์ ทักษะการเจรจาต่อรอง ทักษะการควบคุมคุณภาพ ทักษะการบริการ ทักษะการประเมินและตัดสินใจ ทักษะการฟัง ทักษะความคิดสร้างสรรค์ และเมื่อถึงปี 2025 ทักษะของมนุษย์ที่จำเป็นสำหรับยุคอนาคตจะปรับเปลี่ยนเป็น 1) ทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์และการสร้างนวัตกรรม 2) การเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมและมีกลยุทธ์ 3) การแก้ไขปัญหาที่ซับซ้อน 4) การคิดเชิงวิพากษ์และวิเคราะห์ 5)

ความคิดสร้างสรรค์เป็นต้นแบบและความคิดริเริ่ม 6) ความเป็นผู้นำและการมีอิทธิพลต่อสังคม 7) ความสามารถในการใช้ควบคุม ดูแลเทคโนโลยี 8) ความสามารถในการออกแบบเทคโนโลยีและเขียนโปรแกรม 9) การฟื้นฟูสภาพจัดการความเครียดและความยืดหยุ่น และ 10) การให้เหตุผลการแก้ปัญหาและระดมความคิด

จากเหตุผลที่ได้กล่าวมา สามารถสรุปได้ว่า เมื่อสถานการณ์โลกเปลี่ยน การจะพัฒนาระบบการศึกษาให้ผู้เรียนมีทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนทุกคนก็จะต้องปรับตัวให้ทันกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง ซึ่งครูพลศึกษาก็เช่นเดียวกันที่จะต้องพัฒนาตนเอง ไปสู่การเป็นครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21

สมรรถนะครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21

อัสรี สะอิตี (2562) ได้ทำการวิเคราะห์องค์ประกอบของสมรรถนะครูในศตวรรษที่ 21 ร่วมกับองค์ประกอบของสมรรถนะครูพลศึกษา และสังเคราะห์ออกมาเป็นสมรรถนะครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยประกอบด้วย 6 องค์ประกอบดังนี้

1) ด้านความรู้วิชาการ การจัดการเรียนการสอนและทักษะทางการกีฬา ครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในด้านวิชาการ ปรัชญา และหลักการพลศึกษา รวมถึงเนื้อหาด้านพลศึกษาที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21 สามารถเตรียมการสอนล่วงหน้าอย่างมีระบบและครบทุกขั้นตอน วางแผน จัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนให้เหมาะสมแก่การเรียนรู้ของผู้เรียน มีความรู้เกี่ยวกับลักษณะแบบทดสอบตามหลักการวัดผล ประเมินผล สามารถออกข้อสอบและปรับปรุงแบบทดสอบ รวมทั้งนำมาใช้งานได้จริง เหมาะสมกับทุกระดับชั้นของผู้เรียน โดยการวัดผลต้องมีความเหมาะสมกับสภาพการเรียนรู้ และสามารถนำผลที่ได้จากการวัดผลมาปรับปรุงการเรียนการสอน นอกจากนี้ยังต้องมีความรอบรู้ในเรื่องทักษะกีฬา ทั้งในเรื่องความรู้ กฎกติกา การปฏิบัติทักษะ และสามารถจัดการแข่งขันได้ อีกทั้งความรู้ในเรื่องการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพ เพื่อที่จะถ่ายทอดให้นักเรียนรู้วิธี และรักในการออกกำลังกาย

2) ด้านการส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องรู้จักประเมินผลและปรับปรุงการทำงานของตนเองอยู่เสมอ รับฟังคำวิพากษ์วิจารณ์และนำมาพัฒนาตนเอง ยอมรับความเปลี่ยนแปลง ปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมอย่างมีเหตุผล มีการพัฒนาตัวเองให้มีความรอบรู้ ทั้งในเรื่องที่จะสอนนักเรียนด้วยการศึกษาหาความรู้อยู่ตลอดเวลา เทคนิควิธีการใหม่ๆ ที่จะช่วยให้การสอนมีประสิทธิภาพจากการติดตามเข้าร่วมประชุม เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ความคิดเมื่อมีโอกาส มีความรู้รอบตัวในเรื่องอื่นๆ ที่เป็นประโยชน์ต่อวิชาชีพของตน มีการพัฒนาในด้านเทคนิควิธี คือ มีความรู้ในการจัดการเรียนการสอนแบบต่างๆ การจัดกิจกรรม การบริการนักเรียน และมีการพัฒนาในด้านคุณลักษณะกับเจตคติ คือ การพัฒนาตัวเองให้มีบุคลิกภาพที่ดีเหมาะกับการเป็นครูพลศึกษา มีคุณธรรม จริยธรรม หรือลักษณะครูที่ดี มีเจตคติที่ดีกับนักเรียน และรักในการออกกำลังกาย สามารถเป็นตัวอย่างที่ดีในการดูแลสุขภาพให้กับนักเรียนได้

3) ด้านการสื่อสารและการมีมนุษยสัมพันธ์ ทั้งกับนักเรียน ผู้ปกครอง เพื่อนครู ผู้บริหาร ครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องเป็นผู้ที่สามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ทั้งกับนักเรียนที่สามารถทำให้นักเรียนเกิดความไว้วางใจและสนใจที่จะเรียนรู้ กับผู้ปกครองที่สามารถเข้าถึงและแลกเปลี่ยนข้อมูลส่วนตัวนักเรียน กับเพื่อนครูที่จะช่วยกันทำงานเพื่อประโยชน์ส่วนรวมของโรงเรียน และกับผู้บริหารที่จะตอบสนองความต้องการของผู้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงานได้ ซึ่งทั้งหมดที่ได้กล่าวมา ครูพลศึกษาจะต้องอาศัยทักษะการสื่อสารที่ดี เพื่อช่วยให้การทำงานร่วมกับผู้คนดังกล่าวเป็นไปด้วยดีและมีคุณภาพ

4) ด้านการรู้เท่าทันสื่อ สารสนเทศและดิจิทัล ครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องรู้จักการใช้เทคโนโลยีเพื่อการเรียนรู้ในการสืบค้นความรู้ใหม่ รวบรวมความรู้ พิสูจน์สมมติฐานคำตอบในการใช้ทักษะ การคิดแบบมีวิจารณญาณ และสามารถประยุกต์ใช้เทคโนโลยีประกอบการเรียนการสอนได้ โดยครูพลศึกษาจะต้องมีสมรรถนะในการใช้สื่อต่างๆ การวิเคราะห์ ความเข้าใจในรูปแบบของสื่อและเทคนิคต่างๆ สร้างสื่อในหลากหลายรูปแบบ มีสมรรถนะในการประเมินเลือกใช้ สื่อสารข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีสมรรถนะในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล เครื่องมือสื่อสาร เครือข่ายต่างๆ เพื่อค้นหาข้อมูล ประมวลผล และสร้างสรรค์ข้อมูลได้หลากหลายรูปแบบ

5) ด้านการพัฒนาตนเองในความเป็นครูพลศึกษา ครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญได้ กล่าวคือ สามารถจัดกิจกรรมโดยวิธีต่างๆ อย่างหลากหลาย ที่มุ่งให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง ใช้เทคนิควิธีสอน วิธีการเรียนรู้ รูปแบบการสอน กระบวนการเรียนการสอนที่หลากหลายตามความเหมาะสมของผู้เรียน เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริง ได้ค้นคว้า ศึกษา ทดลอง ปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเป็นผู้อำนวยความสะดวก และสามารถประเมินผลผู้เรียนตามสภาพจริงได้

6) ด้านการปรับตัวให้เข้ากับนักเรียนและยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลง ครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องรู้จักยอมรับถึงความแตกต่างของเด็กยุคก่อนศตวรรษที่ 21 กับเด็กในยุคศตวรรษที่ 21 สามารถปรับตัวให้เข้ากับนักเรียนในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งเกิดมาพร้อมกับการมีอุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ เครื่องมือสื่อสารต่างๆ ทำให้ผู้เรียนในยุคนี้ มักให้ความสนใจกับการเรียนรู้ผ่านเครือข่าย ชุมชน คนรอบตัวหรือผ่านทางออนไลน์ มากกว่าครูผู้สอนในชั้นเรียน นอกจากนี้ท่ามกลางโลกที่เปลี่ยนแปลง มีความท้าทายตลอดเวลา ครูพลศึกษาจะต้องทำหน้าที่เป็นผู้สนับสนุน ช่วยเหลือผู้เรียนให้พัฒนาตนเองให้ได้เต็มศักยภาพ ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพราะเทคโนโลยีในทุกวันนี้มีการเปลี่ยนแปลงรวดเร็ว ล้ำสมัย ผู้คนในศตวรรษที่ 21 จึงต้องเรียนรู้สิ่งใหม่ตลอดเวลา ดังนั้นครูต้องปรับตัวให้เข้ากับเทคโนโลยี คอยแนะนำแนวทางการใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับผู้เรียนอย่างเข้าใจ พร้อมทั้งจะทบทวนทวนวิชาความรู้ด้วยวิธีการสมัยใหม่ตามธรรมชาติของการเปลี่ยนแปลง

สอดคล้องกับจากผลการศึกษา Pensri Srisawat (2015) พบว่า ครูพลศึกษาในสถาบันการพลศึกษา จำเป็นต้องพัฒนาตนเองทั้งด้านความรู้ ทักษะ เจตคติเกี่ยวกับนวัตกรรมการศึกษา และเทคโนโลยีสารสนเทศ

จากผลการศึกษาที่ได้กล่าวมา สรุปได้ว่า มีความจำเป็นที่จะต้องให้ครูพลศึกษาได้มีโอกาสเสริมสร้างสมรรถนะที่สำคัญสำหรับศตวรรษที่ 21 ดังนั้นการที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องได้รับการพัฒนา ซึ่งการพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 ให้มีทักษะความรู้ความสามารถในการสอนนักเรียนผ่านหลักสูตรและกระบวนการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 การเสริมสร้างสมรรถนะครูพลศึกษาให้มีทักษะชีวิตและอาชีพในศตวรรษที่ 21 จึงจำเป็นและเร่งด่วน และควรกระทำอย่างเป็นระบบต่อเนื่อง (เจริญ ภูวจิตร, 2560)

ความหมายของทักษะชีวิตและอาชีพ

ก่อนศตวรรษที่ 21 ยังไม่มีการใช้คำว่า “ทักษะชีวิตและอาชีพ” แต่จะใช้ “ทักษะชีวิต” โดยเริ่มต้นนำมาเผยแพร่โดยองค์การอนามัยโลก (WHO) องค์การช่วยเหลือเด็กสหประชาชาติ (UNICEF) และสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สพฐ.) ได้ให้ความหมายทักษะชีวิต ดังนี้

องค์การอนามัยโลก (WHO, 1999) ได้ให้ความหมายว่า ความสามารถอันประกอบด้วย ความรู้เจตคติ ทักษะ ซึ่งสามารถจัดการกับปัญหารอบๆตัวให้อยู่รอดในสภาพสังคม วัฒนธรรมยุคปัจจุบันได้อย่างมีความสุข เตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต เพื่อให้คนรู้จักดูแลตนเอง ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ ซึ่งจะส่งผลให้คนดำรงชีวิตอย่างมีความสุข และสามารถอยู่ในสังคม ไม่เป็นภาระของสังคม

องค์การช่วยเหลือเด็กสหประชาชาติ (UNICEF., 2003) ให้ความหมายว่า เป็นกลุ่มใหญ่ของจิตวิทยา สังคมและทักษะระหว่างบุคคล ซึ่งช่วยให้ตัดสินใจได้ สื่อสารอย่างมีประสิทธิภาพ พัฒนาทักษะการจัดการกับอารมณ์ สิ่งเหล่านี้ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ทักษะชีวิตอาจจะมีทิศทางจากการกระทำของบุคคลอื่นๆ เช่นเดียวกับการกระทำที่เปลี่ยนสภาพแวดล้อม ทำให้นำมาซึ่งความสุขกาย สบายใจ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2555) ได้ให้ความหมายสอดคล้องกับองค์การอนามัยโลก (WHO) กล่าวคือ เป็นความสามารถของบุคคลที่จะจัดการปัญหาต่างๆ รอบตัวในสภาพสังคมในปัจจุบัน และเตรียมพร้อมสำหรับการปรับตัวในอนาคต

จากการศึกษาความหมายของคำว่าทักษะชีวิต จึงหมายถึง ความสามารถในการใช้ความรู้ เจตคติ ความสามารถในการปรับพฤติกรรมให้เหมาะสม และทักษะต่างๆ เพื่อจัดการกับปัญหา สามารถสร้างทางเลือกที่ดีให้กับตนเองในสภาพสังคมปัจจุบัน และพร้อมปรับตัวในอนาคตอย่างมีประสิทธิภาพ

ต่อมาสหรัฐอเมริกาได้พัฒนาแนวความคิดเรื่องทักษะแห่งอนาคตใหม่ ซึ่งเน้นการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 Voogt & Robin (2010) กำหนดทักษะชีวิตและอาชีพ เป็นหนึ่งในทักษะในศตวรรษที่ 21 โดยมีองค์กรและนักวิชาการให้ความหมายทักษะชีวิตและอาชีพ ดังนี้

Partnership for 21st Century Skills (2014) ให้ความหมายของทักษะชีวิตและอาชีพ หมายถึง ความสามารถในการคิดสำหรับเนื้อหาความรู้ และความสามารถที่จะนำชีวิตและการทำงานในสภาพแวดล้อมที่ซับซ้อน ในยุคที่มีการแข่งขันด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาชีวิตและอาชีพ

State of New Jersey Department of Education (2014) ได้ให้ความหมายว่า ทักษะชีวิตและอาชีพหมายถึง พฤติกรรมที่บุคคลแสดงให้เห็นถึงความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานร่วมกันและการแก้ปัญหาที่จำเป็นในการทำงาน เพื่อประสบความสำเร็จในขณะที่ผู้เรียนสามารถทำงานร่วมกับกลุ่มที่มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมและชาติพันธุ์ขององค์กรต่างๆได้

จากความหมายข้างต้นสรุปได้ว่า ทักษะชีวิตและอาชีพ หมายถึง ความสามารถที่บุคคลใช้ความรู้ ความคิดในการแก้ปัญหา สามารถอยู่ร่วมกันในสังคมที่มีความหลากหลายในวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน โดยสามารถควบคุมตนเองเพื่อดำรงชีวิต และเตรียมวางแผนเพื่อเลือกประกอบอาชีพในอนาคตให้เหมาะสมสำหรับยุคที่มีการแข่งขันในด้านข้อมูลข่าวสารและเทคโนโลยี

องค์ประกอบของทักษะชีวิตและอาชีพ

จากการศึกษาองค์ประกอบของทักษะชีวิตจากเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า องค์ประกอบขององค์การอนามัยโลก (WHO) ตามแนวคิดของ Brooks & Picklesimer และ Goodship มีบางองค์ประกอบที่คล้ายคลึงกันและบางองค์ประกอบที่แตกต่างกัน สำหรับในประเทศไทยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุขได้กำหนดองค์ประกอบทักษะชีวิตเหมือนองค์การอนามัยโลก (WHO) โดยเพิ่มอีก 2 องค์ประกอบ คือ ความรับผิดชอบต่อสังคมและความภูมิใจในตนเอง และแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีองค์ประกอบคล้ายกับองค์การอนามัยโลก แต่มีการจัดองค์ประกอบใหม่ โดยยุบรวมในบางองค์ประกอบให้สอดคล้องกับนักเรียนไทย และแนวคิดของ Partnership for 21st Century Skills (2014) ได้มีการปรับคำจาก “ทักษะชีวิต” เป็น “ทักษะชีวิตและอาชีพ”

จากการทบทวนเอกสารที่เกี่ยวข้องกับองค์ประกอบของทักษะชีวิตและอาชีพแห่งศตวรรษที่ 21 นั้น จะเห็นว่า นักวิชาการหรือองค์กรได้มีการกล่าวถึงคำจำกัดความหรือองค์ประกอบของทักษะชีวิตและอาชีพแห่งศตวรรษที่ 21 ที่มีความใกล้เคียงกับองค์ประกอบของ Partnership for 21st Century Skills (2014) ผู้เขียนจึงได้ทำการสังเคราะห์ คำจำกัดความที่ใช้ในแต่ละองค์ประกอบ จากเอกสารที่ค้นพบ และเมื่อพิจารณารายละเอียดในแต่ละองค์ประกอบจะพบว่า รายละเอียดของแต่ละองค์ประกอบที่ถูกอธิบายโดย Partnership for 21st Century Skills (2014) มีความครอบคลุมและมีความชัดเจนมากที่สุด จึงได้สรุปองค์ประกอบ เพื่อชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบที่มีความเหมือนกันระหว่างทักษะชีวิตในช่วงก่อนศตวรรษที่ 21 กับทักษะชีวิตและอาชีพแห่งศตวรรษที่ 21 และองค์ประกอบที่เพิ่มเติมขึ้น เพื่อสร้างความครอบคลุมองค์ประกอบด้านการประกอบอาชีพของทักษะชีวิตและอาชีพแห่งศตวรรษที่ 21 โดยมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ความยืดหยุ่นและการปรับตัว ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ ดังนี้
 - 1) ความยืดหยุ่น (Be Flexible)
 - 2) การปรับตัวเพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการเปลี่ยนแปลง (Adapt to Change)
2. ความเป็นผู้มีความคิดริเริ่ม การกำกับตนเอง ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 3 องค์ประกอบ ดังนี้
 - 1) การจัดการกับเป้าหมายและเวลา (Manage Goals and Times)
 - 2) การทำงานอย่างมีอิสระ (Work Independently)
 - 3) ความสามารถในการควบคุมตนเอง (Be Self-Directed Learners)
3. ทักษะทางสังคมและทักษะข้ามวัฒนธรรม ประกอบไปด้วยองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ ดังนี้
 - 1) การมีปฏิสัมพันธ์ร่วมกับผู้อื่น (Interact Effectively with Others)
 - 2) การทำงานในทีมงานที่มีความหลากหลาย (Work Effectively in Diverse Teams)
4. การเพิ่มผลผลิตและการรู้รับผิดชอบ ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ ดังนี้
 - 1) การจัดการโครงการ (Manage Project)
 - 2) การมีผลลัพธ์การผลิต (Produce Results)
5. ภาวะผู้นำและความรับผิดชอบต่อผู้อื่น ประกอบด้วยองค์ประกอบย่อย 2 องค์ประกอบ ดังนี้
 - 1) การเป็นผู้นำผู้อื่น (Guide and Lead Others)
 - 2) ความรับผิดชอบต่อผู้อื่น (Be Responsible to Others)

ซึ่งจากการสังเคราะห์ทักษะชีวิตและอาชีพช่วงก่อนศตวรรษที่ 21 และในศตวรรษที่ 21 โดยมีหลักการว่า พิจารณาจากองค์ประกอบที่เหมือนทั้งช่วงก่อนศตวรรษที่ 21 และเพิ่มในส่วนที่แตกต่างให้ครอบคลุม ทำให้ได้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้

1. การสื่อสาร ประกอบด้วย ทักษะทางสังคม ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงก่อนศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวเฉพาะการสื่อสารเป็นองค์ประกอบหนึ่งในทักษะชีวิต แต่ในศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวถึง ทักษะทางสังคม ซึ่งเกี่ยวข้องกับการสื่อสาร

2. การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประกอบด้วย การแสดงออกอย่างเหมาะสม ทั้งนี้เนื่องจากในช่วงก่อนศตวรรษที่ 21 และในศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวถึงทั้งการสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและการแสดงออกอย่างเหมาะสมมีความเกี่ยวข้องกัน

3. การแก้ปัญหา ประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์/ความคิดริเริ่มการตัดสินใจ ความคิดยืดหยุ่น การปรับตัว และการเรียงลำดับความสำคัญ ทั้งนี้ในช่วงก่อนศตวรรษที่ 21 และใน ศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวถึงองค์ประกอบ การแก้ปัญหา ความคิดสร้างสรรค์/ความคิดริเริ่ม และการตัดสินใจ แต่ในช่วงศตวรรษที่ 21 มีองค์ประกอบที่เพิ่มขึ้น ได้แก่ ความคิดยืดหยุ่น การปรับตัวและการเรียงลำดับความสำคัญ

4. การบริหารจัดการ ประกอบด้วย การตระหนักรู้ในตนเอง การจัดการอารมณ์ การมีจุดมุ่งหมาย/เป้าหมาย การจัดการเวลา ความรับผิดชอบและความเป็นผู้นำ ซึ่งเป็นองค์ประกอบ จึงได้จัดกลุ่มและตั้งชื่อเพื่อความเหมาะสมสำหรับองค์ประกอบที่มีความหลากหลาย ทั้งนี้ในช่วงศตวรรษที่ 21 และในศตวรรษที่ 21 ได้กล่าวถึง องค์ประกอบการจัดการอารมณ์ การมีจุดมุ่งหมาย/เป้าหมาย การจัดการเวลา และความรับผิดชอบ แต่ในช่วงก่อนศตวรรษที่ 21 มีองค์ประกอบการตระหนักรู้ในตนเอง ซึ่งเห็นว่ามีมีความสำคัญสำหรับการรับรู้ของตนเอง และในช่วงศตวรรษที่ 21 มีองค์ประกอบที่เพิ่มขึ้น คือ ความเป็นผู้นำ

ด้วยเหตุนี้จึงจัดกลุ่มองค์ประกอบที่สังเคราะห์ได้ โดยนำองค์ประกอบที่ใกล้เคียงกันหรือเป็นองค์ประกอบย่อยมารวมกัน ซึ่งสอดคล้องกับองค์ประกอบด้านการประกอบอาชีพของทักษะชีวิตและอาชีพแห่งศตวรรษที่ 21 5 ด้าน ได้ 4 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) การสื่อสาร ประกอบด้วย ทักษะทางสังคม 2) การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล ประกอบด้วย การแสดงออกอย่างเหมาะสม 3) การแก้ปัญหา ประกอบด้วย ความคิดสร้างสรรค์/ความคิดริเริ่ม การตัดสินใจ ความคิดยืดหยุ่น การปรับตัว และการเรียงลำดับความสำคัญ และ 4) การบริหารจัดการ ประกอบด้วย การตระหนักรู้ในตนเอง การจัดการอารมณ์ การมีจุดมุ่งหมาย/เป้าหมาย การจัดการเวลาความรับผิดชอบและความเป็นผู้นำ มีรายละเอียดตามตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สรุปการสังเคราะห์องค์ประกอบทักษะชีวิตและอาชีพ

องค์ประกอบ	ทักษะชีวิตในช่วง ก่อนศตวรรษที่ 21	ทักษะชีวิตและอาชีพ ในศตวรรษที่ 21
1. การสื่อสาร	✓	✓
1.1 ทักษะทางสังคมและข้ามวัฒนธรรม	✓	✓
2. การสร้างสัมพันธ์ระหว่างบุคคล	✓	✓
2.1 การแสดงออกอย่างเหมาะสม/มนุษยสัมพันธ์	✓	✓

องค์ประกอบ	ทักษะชีวิตในช่วง ก่อนศตวรรษที่ 21	ทักษะชีวิตและอาชีพ ในศตวรรษที่ 21
3. การแก้ปัญหา	✓	✓
3.1 ความคิดสร้างสรรค์/ความคิดริเริ่ม	✓	✓
3.2 การตัดสินใจ	✓	✓
3.3 ความคิดยืดหยุ่น		✓
3.4 การปรับตัว		✓
3.5 การเรียงลำดับความสำคัญ		✓
4. การบริหารจัดการ		
4.1 การตระหนักรู้ในตนเอง/การกำกับตนเอง	✓	✓
4.2 การจัดการอารมณ์	✓	✓
4.3 การมีจุดมุ่งหมาย/เป้าหมาย		✓
4.4 การจัดการเวลา	✓	✓
4.5 ความรับผิดชอบ/การรับรู้ผิด	✓	✓
4.6 ความเป็นผู้นำ/ภาวะผู้นำ	✓	✓

ความสำคัญของทักษะชีวิตและอาชีพ

ทักษะชีวิตและอาชีพ (Life and Career Skills) จึงมีความสำคัญ และจำเป็นต่อผู้เรียนที่จะต้องได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่องตามสภาวะสังคมในปัจจุบัน อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคม วัฒนธรรม การเมือง เศรษฐกิจ และเทคโนโลยีอย่างรวดเร็ว ผู้คนหลากหลายเชื้อชาติย้ายข้ามประเทศ ข้ามภาษาและข้ามวัฒนธรรมมาอาศัยอยู่ร่วมกันและทำงานร่วมกัน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2555) ทำให้โลกของการทำงานมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม ในยุคศตวรรษที่ 20 เข้าสู่ยุคศตวรรษที่ 21 ที่เน้นการทำงานเพิ่มมูลค่าและสร้างความแปลกใหม่ ส่งผลทำให้การดำรงชีวิตมีความซับซ้อนและมีการแข่งขันในการทำงานเพิ่มสูงขึ้น

จากกระแสความเปลี่ยนแปลงดังกล่าว ทำให้สถานศึกษาเริ่มมีการตระหนักและให้ความสำคัญกับการเตรียมผู้เรียนให้มีความพร้อมในการดำรงชีวิต และมีขีดความสามารถในการทำงานในศตวรรษที่ 21 ตั้งแต่ในระดับโรงเรียน จนกระทั่งถึงในระดับมหาวิทยาลัย โดยกระทรวงศึกษาธิการ (2551) ได้กำหนดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ที่มุ่งเน้นให้เกิดกับผู้เรียนในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปี พ.ศ. 2551 ดังนี้ 1) ความสามารถในการสื่อสาร 2) ความสามารถในการคิด 3) ความสามารถในการแก้ปัญหา 4) ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต และ 5) ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี สอดคล้องกับนโยบายการพัฒนาบัณฑิตยุคสมัยใหม่ ไทย พ.ศ. 2554-2558 ของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาที่ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาบัณฑิตให้สามารถ

สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว ให้ความพร้อมในการทำงาน และมีขีดความสามารถในระดับสากล มีทักษะการคิดสร้างสรรค์และคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะในการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ และมีทักษะการเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา, 2560)

ดังนั้นทักษะชีวิตและอาชีพ จึงเป็นทักษะที่มีความสำคัญและจำเป็นสำหรับครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 ด้วยเช่นกัน ในการที่จะเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนนั้นมีทักษะสำหรับการดำรงชีวิตในโลกศตวรรษที่ 21 ตรงตามเป้าหมายหลักของการพัฒนาการศึกษาของประเทศไทย ซึ่งก็คือ การพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคล และสังคม โดยถ่ายทอดความรู้ การฝึกการอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์ ความก้าวหน้าทางวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

บทสรุป

การจัดการการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ครูนั้นต้องมีคุณสมบัติมากกว่าการเป็นผู้ที่ทำหน้าที่สอน (Instructor) ครูต้องมีลักษณะของผู้ที่สามารถชี้แนะการเรียนรู้ (Learning Coaching) และสามารถทำหน้าที่เป็นผู้นำนักเรียนท่องเที่ยวไปสู่อะไรก็ได้ (Learning Travel Agent) ซึ่งบทบาทของครูจากยุคสมัยก่อนจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแปลงเมื่อก้าวสู่ยุคแห่งศตวรรษที่ 21 เนื่องจากครูในโลกยุคใหม่ต้องมีความรอบรู้มากกว่าการเป็นผู้ดูแลรายวิชาที่สอนเท่านั้น แต่ครูมีบทบาทของการเพิ่มพูนความรู้แก่นักเรียน เสริมสร้างทักษะที่จำเป็นต่อการประกอบอาชีพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งมีสาระสำคัญเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาที่เน้นการให้ความสำคัญแก่ผู้เรียน ส่งเสริมกระบวนการคิด การแก้ไขปัญหา และการจัดกิจกรรมเพื่อให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง

การที่จะพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณภาพมีทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 นั้น ครูผู้สอนจำเป็นต้องได้รับการพัฒนาเป็นการเร่งด่วนเช่นเดียวกัน การพัฒนาครูในศตวรรษที่ 21 ให้มีทักษะความรู้ความสามารถในการสอนนักเรียนผ่านหลักสูตร และกระบวนการเรียนการสอนที่มีความหลากหลาย สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษา ครูจะต้องเป็นผู้ออกแบบการเรียนการสอนในห้องเรียนได้อย่างแท้จริง เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 (เจริญ ภู่วิจิตร, 2560) ดังนั้น เพื่อให้การเรียนการสอนพลศึกษาในปัจจุบันสามารถบรรลุตามจุดหมายที่ได้วางไว้ ครูพลศึกษาในปัจจุบันจะต้องพัฒนาตนเองให้เป็นผู้ที่มีสมรรถนะครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 ให้ครบทุกด้าน และด้านทักษะชีวิตและอาชีพ ก็เป็นด้านที่มีองค์ประกอบและความสำคัญที่ครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 จำเป็นต้องมี เพื่อที่จะส่งเสริม พัฒนาผู้เรียนให้สามารถดำเนินชีวิตในสังคมอย่างมีความสุข เป็นเยาวชนในยุคใหม่ที่ดียิ่งขึ้นอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- เจริญ ภูวจิตร. (2560). การพัฒนาครูเพื่อคุณภาพของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21. เข้าถึงจาก http://www.nidtep.go.th/webnidtep2015/files/170560_Teachers%20Development21
- ถนอมพร เลหาจรัสแสง. (2566). การเรียนรู้ในยุคสมัยหน้า: ตอนรูปแบบและทฤษฎี การเรียนรู้อนาคต. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2566 เข้าถึงจาก <http://thanompo.edu.cmu.ac.th>
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2555). การเสริมสร้าง “ทักษะชีวิต” ตามจุดเน้นการพัฒนาผู้เรียน ระดับประถมศึกษา – มัธยมศึกษา. สืบค้นเมื่อ 25 มกราคม 2566, เข้าถึงจาก [http://www.songtham.ac.th/wicha-nuch/การพัฒนาทักษะชีวิต๓%20\(จุดเน้น\).PDF](http://www.songtham.ac.th/wicha-nuch/การพัฒนาทักษะชีวิต๓%20(จุดเน้น).PDF)
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2560). สำนักมาตรฐานและประเมินผลอุดมศึกษา. สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ พิมพ์ครั้งที่ 1. (กรกฎาคม 2560).
- อัสรี สะอิดี. (2562). การพัฒนาหลักสูตรฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างสมรรถนะของครูพลศึกษาในศตวรรษที่ 21 โดยประยุกต์ใช้การอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ร่วมกับการสอนแบบเสริมศักยภาพ. คุรุศาสตร์ดุสิตบัณฑิต, สาขาวิชาสุขศึกษาและพลศึกษา คณะคุรุศาสตร์, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- Partnership for 21st Century Skills. (2014). Retrieved 18 January 2023. from <http://www.p21.org/>.
- Pensri Srisawat et al. (2015). Model for Development of Professional Competencies of Physical Education Teacher in 21st Century in Educational Innovation and Information Technology. The Twelfth International Conference on e-Learning for Knowledge-Based Society, 11-12 December 2015, Thailand.
- State of New Jersey Department of Education. (2014). 2020 New Jersey Student Learning Standards – Career Readiness, Life Literacies, and Key Skills. Retrieved 10 January 2023 from Introduction <https://www.state.nj.us/education/cccs/2020/2020%20NJSL-CLKS.pdf>
- Voogt, J. & Roblin, N. P. (2010). 21st century skills. Retrieved 10 January 2023 from http://opite.pbworks.com/w/file/61995295/White%20Paper%2021stCS_Final_ENG_def2.pdf.

- World Economic Forum. (2020). These are the top 10 job skills of tomorrow – and how long it takes to learn them Retrieved 15 January 2023 from <https://www.weforum.org/agenda/2020/10/top-10-work-skills-of-tomorrow-how-long-it-takes-to-learn-them/>
- WHO. (1999). Life skill. Retrieved 24 January 2023 from http://www.unicef.org/lifeskills/index_4105.html
- UNICEF. (2003). Life skills. Retrieved 24 January 2023 from http://www.unicef.org/lifeskills/index_4105.html

การสังเคราะห์งานวิจัยเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย : การวิเคราะห์ทอภิมาน

A Synthesis Research of Deductive Methods: Meta-Analysis

ณัฐพงษ์ ชุ่มวงศ์, รุ่งทิวา กองสอน

Nattapong Choomwong, Rungtiwa Kongson

วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา

School of Education University of Phayao

E-mail: ball2532nattapong@gmail.com

Received: April 21, 2023 Revised: April 30, 2023 Accepted: June 15, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยที่ทำการศึกษาประสิทธิภาพการสอนของในด้านการตีพิมพ์และผู้วิจัย ด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย และด้านระเบียบวิธีวิจัย และ 2) เพื่อวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของงานวิจัยทางการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นงานวิจัยเชิงทดลองที่เผยแพร่ในระหว่างปี พ.ศ. 2552 ถึง พ.ศ. 2562 จำนวน 7 เล่ม ที่มีคุณลักษณะตามเกณฑ์การคัดเลือก คือ ใช้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม เป็นงานวิจัยเชิงทดลองและมีคะแนนคุณภาพงานวิจัย 3.00 ขึ้นไป ซึ่งรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยที่พัฒนาขึ้นโดย นางลักษณ์ วิรัชชัย (2530) บันทึกแบบสรุปรายงานการวิจัย แล้วนำมาสังเคราะห์ตามวิธีของ Glass ได้ค่าขนาดอิทธิพล จำนวน 8 ค่า จากนั้นนำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงบรรยาย ผลการวิจัยพบว่า 1) คุณลักษณะงานวิจัยที่ทำการศึกษาประสิทธิภาพการสอนที่นำมาสังเคราะห์ แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้ ด้านคุณลักษณะงานวิจัยด้านการตีพิมพ์ และผู้วิจัย ในระหว่างปี พ.ศ. 2552-2562 สถาบันที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 71.43 สาขาวิชาที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ หลักสูตรและการสอน คิดเป็นร้อยละ 85.71 และประเภทงานวิจัยที่ผลิตมากที่สุด คือ วิทยานิพนธ์ระดับระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 85.71 ด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย พบว่าวิชาที่ทำวิจัยมากที่สุด คือ วิชาคณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 42.86 ระดับชั้นของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด คือ ระดับช่วงชั้นที่ 2 ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 28.57 และประเด็นที่งานวิจัยศึกษามากที่สุด คือ รูปแบบการจัดการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 100.00 และด้านระเบียบวิธีวิจัย พบว่า รูปแบบงานวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ การวิจัยเชิงทดลอง คิดเป็นร้อยละ 100.00 การกำหนดตัวอย่างที่ใช้มากที่สุด คือ การกำหนดตัวอย่างโดยมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 85.72 โดยใช้วิธีการสุ่มที่ใช้มากที่สุด คือ การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) คิดเป็นร้อยละ 71.43 และการตั้งสมมติฐานที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด คือ การกำหนดสมมติฐานแบบมีทิศทาง คิดเป็นร้อยละ 85.71 2) การศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบ

นินัย : Deductive Methods มีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.294 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.274

คำสำคัญ: การวิเคราะห์ทอิกมาน, การจัดการเรียนรู้แบบนินัย, การสังเคราะห์งานวิจัย

Abstract

The objectives of this study were to 1) to investigate the characteristics, content, and methodology of studies on teaching effectiveness in terms of publications and researchers, and 2) examine the impact size of educational research using deductive learning management concepts on learners' learning outcomes. In the study, there were two sample groups: the experimental group and the control group. The experimental group consisted of seven studies that fulfilled the requirements for selection and were published between 2009 and 2019. The experimental research has a research quality score of 3.00 or above, and it gathered information using the Nonglak Wiratchai (1987) research quality assessment form, which documented the summary of the research report and synthesized it using the Glass technique. The influence size was 8 values, and the data were analyzed by descriptive statistics. The research findings were: 1) The research characteristics on the teaching effectiveness were synthesized into 3 aspects as follows: research characteristics, publication and researcher during the year 2009-2019, the institute which produced the research the most is Mahasarakham University in 71.43 percent. The fields which were studied the most is curriculum and teaching fields in 85.71 percent and the most type of research was master's thesis in 85.71 percent. The content of the research found that the most research was about mathematics in 42.86 percent. The level of the sample that was used in the research the most was the 2nd tier (Primary school), 3rd tier (Secondary School), and 4th tier (High School) in 28.57% and the topic which the research studied the most was about learning management in 100 percent and in terms of research methodology, it was found that the most used form of research was experimental research in 100.00 percent. The most used sampling is random sampling in 85.72 percent, the random method was used the most including cluster random sampling in 71.43 percent, and the assumptions used in the research the most were directional assumptions in 85.71 percent. Finally, the study which used the concept of deductive learning: Deductive Methods have an influence on learners' learning outcomes. The mean effect size was 0.294 and the standard deviation was 1.274.

Keywords: Meta-Analysis, Deductive Methods, A Synthesis Research

บทนำ

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากช่วยให้มนุษย์มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุมีผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหาหรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผน ตัดสินใจ แก้ปัญหา ได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ จากความสำคัญของคณิตศาสตร์ ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ในศตวรรษที่ 21 นั้นคือ ให้ผู้เรียนมีทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การแก้ปัญหา การคิดสร้างสรรค์ การใช้เทคโนโลยี การสื่อสารและการร่วมมือ(กระทรวงศึกษาธิการ[ศธ], 2560)

วิธีการสอนแบบนิรนัย (deductive method) จะช่วยให้นักเรียนรู้จักใช้กฎ สูตรและหลักการต่างๆ มาช่วยในการแก้ปัญหาไม่ตัดสินใจในการทำงานอย่างง่าย ๆ จนกว่าจะพิสูจน์ข้อเท็จจริงเสียก่อน (ชาตรี เกิดธรรม, 2547, หน้า 82) การจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย (deductive method) หรือวิธีการสอนแบบนิรนัย คือ กระบวนการที่ผู้สอนจัดการเรียนรู้ให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ กฎ ทฤษฎี หลักเกณฑ์ ข้อเท็จจริง หรือข้อสรุปตามวัตถุประสงค์ที่เรียนในบทเรียน จากนั้นจึงยกตัวอย่างหลายๆ ตัวอย่าง หรืออาจให้ผู้เรียนฝึกนำทฤษฎี หลักการหลักเกณฑ์ กฎหรือข้อสรุปไปใช้ในสถานการณ์ที่หลากหลาย หรืออาจเป็นลักษณะให้ผู้เรียนหาหลักฐาน เหตุผลมาพิสูจน์ยืนยันทฤษฎี กฎ หรือข้อสรุปเหล่านั้นการจัดการเรียนรู้แบบนี้จะช่วยให้ผู้เรียนเป็นคนมีเหตุผลไม่เชื่ออะไรง่ายๆ และมีความเข้าใจในกฎเกณฑ์ ทฤษฎี ข้อสรุปเหล่านั้นอย่างลึกซึ้ง การสอนแบบนี้ อาจกล่าวได้ว่าเป็นการสอนจากทฤษฎีหรือกฎ ไปสู่ตัวอย่างที่เป็นรายละเอียด ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ทฤษฎี หลักการหรือกฎเกณฑ์ต่างๆ และสามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาที่หลากหลายได้ การเรียนรู้ของนักเรียนจะเกิดจากการที่ผู้เรียนนำหลักการไปใช้ (สุวิทย์ มูลคำ, และอรรถัย มูลคำ, 2547, หน้า 23) ทั้งนี้มีงานวิจัยเกี่ยวกับวิจัยทางการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยเป็นจำนวนมาก แต่มีการนำไปใช้ในการจัดการศึกษาในลักษณะต่างๆ และเป็นการสรุปภายใต้บริบทเฉพาะเรื่องของผู้วิจัยศึกษาเท่านั้น ผู้วิจัยจึงมีความเห็นว่ามี ความจำเป็นที่ต้องหาข้อสรุปอย่างเป็นระบบเกี่ยวกับการนำงานวิจัยทางการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยมาใช้ในการจัดการศึกษา โดยการใช้วิธีการสังเคราะห์งานวิจัยเชิงปริมาณหรือการวิเคราะห์ห่อภิมาณ (Meta-Analysis) มาใช้ในการหาข้อสรุปที่เป็นคำตอบของงานวิจัยหลายๆ งานที่ศึกษาปัญหาหรือเป็นการนำงานวิจัยประเภทเดียวกันมาหาข้อสรุปอย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการทางสถิติ และเพื่อประโยชน์ในการนำไปใช้ต่อไป

จากประเด็นสำคัญข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยที่ทำการศึกษาประสิทธิภาพการสอนในด้านการตีพิมพ์และผู้วิจัย ด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย และด้านระเบียบวิธีวิจัย เป็นอย่างไร และการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียนหรือไม่ อย่างไร เพื่อให้เกิดความรู้อย่างเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยในการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนา วิเคราะห์และสังเคราะห์งานวิจัยในอนาคต โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การใช้งานวิจัยเพื่อการพัฒนาและสร้างประโยชน์ด้านการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย เพื่อการสร้างฐานข้อมูลอ้างอิงการวิจัยที่จะเป็นประโยชน์ต่อวงการการศึกษา และเพื่อให้หน่วยงานด้านการศึกษาศึกษา นำผลการศึกษาไปใช้เกิดประโยชน์ต่อบริบทที่ต้องการพัฒนาในการจัดการเรียนการสอนต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของงานวิจัยที่ทำการศึกษาประสิทธิภาพการสอนในด้านการตีพิมพ์และผู้วิจัยด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย และด้านระเบียบวิธีวิจัย
2. เพื่อวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของงานวิจัยทางการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ขอบเขตการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ วิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาที่เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย : Deductive Methods ที่เผยแพร่ระหว่างปี 2552-2562 จากการสืบค้นผ่านเว็บไซต์โครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (Thailis) โดยใช้คำสำคัญว่า Deductive Methods ในการสืบค้นจำนวน 19 เล่ม

กลุ่มตัวอย่าง คือ วิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาที่เกี่ยวกับนวัตกรรมทางการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย : Deductive Methods ที่เผยแพร่ระหว่างปี 2552-2562 จากการสืบค้นผ่านเว็บไซต์โครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (Thailis) โดยใช้คำสำคัญว่า Deductive Methods ในการสืบค้นจำนวน 7 เล่ม ซึ่งใช้วิธีเลือกตามเกณฑ์ในการคัดเลือกงานวิจัยที่ผู้วิจัยกำหนด

2. เกณฑ์ในการคัดเลือกงานวิจัย

2.1 เป็นงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ (full text) ที่ชื่องานวิจัยประกอบด้วยคำว่า “วิธีการสอนแบบนิรนัย” “การเรียนรู้แบบนิรนัย” และ “Deductive Methods”

2.2 เป็นงานวิจัยที่ใช้กลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม คือ กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม และเป็นงานวิจัยเชิงทดลองที่มีการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย : Deductive Methods กับการเรียนรู้รูปแบบต่างๆ

2.3 เป็นงานวิจัยที่มีคะแนนคุณภาพงานวิจัย 3.00 ขึ้นไป

2.4 เป็นงานวิจัยที่รายงานสถิติพื้นฐานและสถิติที่เป็นผลจากการทดสอบนัยสำคัญทางสถิติเพียงพอต่อการนำไปใช้คำนวณค่าขนาดอิทธิพลตามวิธีของ Glass

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ งานวิจัยที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย : Deductive Methods

3.2 ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัย แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ดังนี้

3.2.1 ตัวแปรด้านคุณลักษณะงานวิจัย ด้านการตีพิมพ์ และผู้วิจัย จำนวน 4 ตัวแปร ได้แก่ ปีที่ตีพิมพ์ตามตัวเล่มงานวิจัย สถาบันที่ผลิตงานวิจัย สาขาวิชาที่ผลิตงานวิจัย และประเภทงานวิจัย

3.2.2 ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ วิชาที่ทำวิจัย ระดับชั้นของกลุ่มตัวอย่าง และประเด็นที่งานวิจัยศึกษา

3.2.3 ตัวแปรคุณลักษณะงานวิจัยด้านระเบียบวิธีวิจัย จำนวน 3 ตัวแปร ได้แก่ รูปแบบงานวิจัย การกำหนดตัวอย่าง การตั้งสมมติฐาน

3.3 ตัวแปรตาม คือ ผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ข้อจำกัดของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับประชากรวิทยานิพนธ์ที่เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์โครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (Thailis) และเผยแพร่ในปี พ.ศ. 2552 – ตุลาคม 2562 ตามปีปฏิทิน เท่านั้น ซึ่งอาจมีงานวิจัยที่ศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย : Deductive Methods เป็นตัวแปรอิสระอีกจำนวนหนึ่งที่ไม่ได้เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ Thailis ทำให้ผลการวิจัยที่ได้ไม่ครอบคลุมประชากรที่แท้จริงของงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับตัวแปรอิสระข้างต้น ดังนั้น ผลการวิจัยที่ได้จึงเป็นผลการศึกษาที่อ้างอิงภายใต้ขอบเขตงานวิจัยที่เผยแพร่ผ่านเว็บไซต์ Thailis ในปี พ.ศ. 2552 – กันยายน 2562 ตามปีปฏิทิน เท่านั้น

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการสังเคราะห์งานวิจัย จำนวน 7 เล่ม ซึ่งผ่านเกณฑ์การคัดเลือกรงานวิจัยที่ผู้วิจัยได้กำหนดไว้ โดยการวิเคราะห์ห่อภิมาณ (Meta-analysis) ตามวิธีของ Glass ซึ่งมีขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากรในการวิจัย ได้แก่ วิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาที่เกี่ยวกับการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย ที่เผยแพร่ระหว่างปี 2552-2562 จำนวน 19 เล่ม กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ได้แก่ วิทยานิพนธ์ในระดับบัณฑิตศึกษาที่เกี่ยวกับการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย ที่เผยแพร่ระหว่างปี 2552-2562 จำนวน 7 เล่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มีจำนวน 2 ฉบับ ได้แก่

2.1) แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยและเกณฑ์การประเมินคุณภาพงานวิจัย โดยใช้แบบประเมินคุณภาพงานวิจัยของสำนักเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2552) ซึ่งพัฒนาขึ้นโดย นางลักษณ วิรัชชัย และคณะ มีเนื้อหาสาระในการประเมิน 7 ด้าน ได้แก่ ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา วิจัย เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง วิธีดำเนินการวิจัย ผลการวิเคราะห์ข้อมูล การสรุปอภิปรายผลและข้อเสนอแนะ การนำเสนอรายงานวิจัยและคุณภาพงานวิจัย จำนวน 30 ข้อ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า 5 ระดับ โดยกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนแต่ละระดับ (rubric) ตั้งแต่ 0 – 4 เกณฑ์ในการแปลผลการประเมินคุณภาพงานวิจัย

2.2) แบบสรุปรายงานการวิจัย พร้อมด้วยการลงรหัสงานวิจัย เป็นแบบบันทึกข้อมูลคุณลักษณะงานวิจัย แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ข้อมูลพื้นฐานของงานวิจัย 2) ข้อมูลเกี่ยวกับเนื้อหาสาระของงานวิจัย และ 3) ข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ข้อมูลและผลการวิจัย

3. วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

3.1) สืบค้นชื่องานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย โดยใช้คำว่าจัดการการเรียนรู้แบบนิรนัยและDeductive Methods ผ่านเว็บไซต์โครงการเครือข่ายห้องสมุดในประเทศไทย (Thailis) กำหนดช่วงปี พ.ศ. 2552-2562

3.2) อ่านงานวิจัยเบื้องต้น 1 รอบ เพื่อตรวจสอบเนื้อหาภายในเล่มวิจัยว่ามีคุณสมบัติตามเกณฑ์ที่ผู้วิจัยกำหนดไว้หรือไม่

3.3) อ่านงานวิจัยโดยละเอียด เพื่อประเมินคุณภาพงานวิจัย และคัดเลือกงานวิจัยที่มีคะแนนคุณภาพงานวิจัย 3.00 ขึ้นไป

3.4) บันทึกข้อมูลคุณลักษณะงานวิจัยลงในแบบสรุปรายงานการวิจัย

3.5) วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยาย และคำนวณค่าขนาดอิทธิพลด้วยโปรแกรม Microsoft excel

4. การเตรียมข้อมูลสำหรับการวิเคราะห์ห่อถัก แบ่งออกเป็น 3 ส่วน คือ 1) การคำนวณค่าขนาดอิทธิพลของงานวิจัยที่เกี่ยวกับการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย ซึ่งใช้สูตรในการคำนวณตามวิธีของ Glass (1976) 2) การบันทึกข้อมูลลงในโปรแกรมคอมพิวเตอร์ และ 3) การแปลงค่าขนาดอิทธิพล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรม Microsoft excel แบ่งออกเป็น 2 ตอน ได้แก่ 1) วิเคราะห์คุณลักษณะของงานวิจัย คำนวณสถิติเชิงบรรยายเกี่ยวกับคุณลักษณะงานวิจัย ด้านการตีพิมพ์ และผู้วิจัย, คุณลักษณะงานวิจัยด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย และคุณลักษณะงานวิจัยด้านระเบียบวิธีวิจัย โดยนำเสนอความถี่และค่าร้อยละ 2) วิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของขนาดอิทธิพล

ผลการวิจัย

1) คุณลักษณะของงานวิจัยที่ทำการศึกษา แบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่

1.1) ด้านคุณลักษณะงานวิจัย ด้านการตีพิมพ์ และผู้วิจัย

ตารางที่ 1 ตารางแสดงการจำแนกข้อมูลปีที่ตีพิมพ์ตามตัวเล่มงานวิจัย

ปีที่ตีพิมพ์	จำนวน(เล่ม)	คิดเป็นร้อยละ
2554	1	14.29
2555	3	42.86
2556	1	14.29
2557	1	14.29
2558	1	14.29
รวม	7	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่า ปีที่ตีพิมพ์งานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย มากที่สุดคือ ปี พ.ศ. 2555 จำนวน 3 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 42.86

ตารางที่ 2 ตารางแสดงการจำแนกสถาบันที่ผลิตงานวิจัย

สถาบันที่ผลิตงานวิจัย	จำนวน(เล่ม)	คิดเป็นร้อยละ
มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	5	71.43
มหาวิทยาลัยทักษิณ	1	14.29
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี	1	14.29
รวม	7	100.00

จากตารางที่ 2 พบว่าสถาบันที่ผลิตงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย มีจำนวน 7 เล่ม โดยมาจากสถาบันที่ผลิตงานวิจัยเพียง 3 แห่ง คือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 5 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 71.43 และมหาวิทยาลัยทักษิณ จำนวน 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 14.29 และมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จำนวน 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 14.29

ตารางที่ 3 ตารางแสดงการจำแนกสาขาวิชาที่ผลิตงานวิจัย

สาขาวิชาที่ผลิตงานวิจัย	จำนวน(เล่ม)	คิดเป็นร้อยละ
หลักสูตรและการสอน	6	85.71
การสอนศิลปศาสตร์(การสอนสังคมศึกษา)	1	14.29
รวม	7	100.00

จากตารางที่ 3 พบว่าสาขาวิชาที่ผลิตงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย งานวิจัยที่ผู้ทำการวิจัยศึกษา มีจำนวน 7 เล่ม โดยมาจากสาขาวิชาที่ผลิตงานวิจัยจำนวน 2 สาขาวิชา คือ สาขาคหหลักสูตรและการสอน จำนวน 6 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 85.71 และ สาขาการสอนศิลปศาสตร์ (การสอนสังคมศึกษา) จำนวน 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 14.29

ตารางที่ 4 ตารางแสดงการจำแนกประเภทงานวิจัย

สถาบันที่ผลิตงานวิจัย	จำนวน(เล่ม)	คิดเป็นร้อยละ
ส่วนบุคคล	0	0.00
คณะบุคคล	0	0.00
หน่วยงาน	1	14.29
วิทยานิพนธ์		
- ระดับปริญญาโท	6	85.71
- ระดับปริญญาเอก	0	0.00
รวม	7	100.00

จากตารางที่ 4 พบว่าประเภทงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยมากที่สุดคือประเภทวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโท คิดเป็น ร้อยละ 85.71

1.2) คุณลักษณะงานวิจัยด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย

ตารางที่ 5 ตารางแสดงการจำแนกวิชาที่ทำวิจัย

วิชาที่ทำวิจัย	จำนวน(เล่ม)	คิดเป็นร้อยละ
คณิตศาสตร์	3	42.86
สังคมศึกษา	1	14.29
ภาษาไทย	2	28.57
ภาษาอังกฤษ	1	14.29
รวม	7	100.00

จากตารางที่ 5 พบว่าวิชาที่ทำวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยงานวิจัยที่ผู้ทำการวิจัยศึกษา มีจำนวน 7 เล่ม โดยเป็นงานวิจัยในวิชาคณิตศาสตร์จำนวน 3 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 42.86 วิชาสังคมศึกษาจำนวน 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 14.29 วิชาภาษาไทยจำนวน 2 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 28.57 และวิชาภาษาอังกฤษ จำนวน 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 14.29

ตารางที่ 6 ตารางแสดงการจำแนกระดับชั้นของกลุ่มตัวอย่าง

ระดับชั้นของกลุ่มตัวอย่าง	จำนวน(เล่ม)	คิดเป็นร้อยละ
ปฐมวัย	0	0.00
ระดับช่วงชั้นที่ 1	0	0.00
ระดับช่วงชั้นที่ 2	2	28.57
ระดับช่วงชั้นที่ 3	2	28.57
ระดับช่วงชั้นที่ 4	2	28.57
อุดมศึกษา	1	14.29
อื่นๆ	0	0.00
รวม	7	100.00

จากตารางที่ 6 พบว่าระดับชั้นของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ทำวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย งานวิจัยที่ผู้ทำการวิจัยศึกษา มีจำนวน 7 เล่ม โดยเป็นงานวิจัยในระดับช่วงชั้นที่ 2 จำนวน 2 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 28.57 เป็นงานวิจัยในระดับช่วงชั้นที่ 3 จำนวน 2 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 28.57 เป็นงานวิจัยในระดับช่วงชั้นที่ 4 จำนวน 2 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 28.57 และเป็นงานวิจัยในระดับอุดมศึกษาจำนวน 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 14.29

ตารางที่ 7 ตารางแสดงการจำแนกประเด็นที่งานวิจัยศึกษา

ประเด็นที่งานวิจัยศึกษา	จำนวน(เล่ม)	คิดเป็นร้อยละ
รูปแบบการเรียนการสอน	7	100
วิธีเรียน	0	0.00
วิธีสอน	0	0.00
สื่อการเรียนการสอน	0	0.00
อื่นๆ	0	0.00
รวม	7	100.00

จากตารางที่ 7 พบว่าประเด็นที่งานวิจัยศึกษาที่ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย งานวิจัยที่ผู้ทำการวิจัยศึกษา มีจำนวน 7 เล่ม โดยเป็นงานวิจัยที่ศึกษาประเด็นของรูปแบบการเรียนการสอนทั้งหมด 7 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 100.00

1.3) คุณลักษณะงานวิจัยด้านระเบียบวิธีวิจัย

ตารางที่ 8 ตารางแสดงการจำแนกรูปแบบงานวิจัย

รูปแบบงานวิจัย	จำนวน(เล่ม)	คิดเป็นร้อยละ
การวิจัยเชิงสำรวจ	0	0.00
การวิจัยเชิงสหสัมพันธ์	0	0.00
การวิจัยเชิงทดลอง	7	100.00
อื่นๆ	0	0.00
รวม	7	100.00

จากตารางที่ 8 พบว่ารูปแบบงานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย งานวิจัยที่ผู้ทำการวิจัยศึกษา มีจำนวน 7 เล่ม โดยเป็นงานวิจัยเชิงทดลอง ทั้งหมด 7 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 100.00

ตารางที่ 9 ตารางแสดงการจำแนกการกำหนดตัวอย่าง

การกำหนดตัวอย่าง	จำนวน(เล่ม)	คิดเป็นร้อยละ
กรณีมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง		
แบบง่าย (simple random sampling)	1	14.29
แบบแบ่งชั้น (stratified sampling)	0	0.00

การกำหนดตัวอย่าง	จำนวน(เล่ม)	คิดเป็นร้อยละ
แบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)	5	71.43
แบบหลายขั้นตอน (multi-stage sampling)	0	0.00
อื่นๆ	0	0.00
ไม่มีการสุ่ม	0	0.00
รวม	6	85.72
กรณีไม่มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง		
เจาะจง	1	14.29
ตามสะดวก	0	0.00
อาสาสมัคร	0	0.00
อื่นๆ	0	0.00
รวม	0	0.00
รวมทั้งหมด	7	100.00

จากตารางที่ 9 พบว่าการกำหนดตัวอย่างในวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย งานวิจัยที่ผู้ทำการวิจัยศึกษา มีจำนวน 7 เล่ม โดยเป็นงานวิจัยที่มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบง่าย (simple random sampling) จำนวน 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 14.29 มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งกลุ่ม (cluster sampling) จำนวน 5 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 71.43 และไม่มีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 14.29

ตารางที่ 10 ตารางแสดงการจำแนกการตั้งสมมุติฐาน

การตั้งสมมุติฐาน	จำนวน(เล่ม)	คิดเป็นร้อยละ
มีสมมุติฐาน		
- มีทิศทาง	6	85.71
- ไม่มีทิศทาง	1	14.29
ไม่มีสมมุติฐาน	0	0.00
รวม	7	100.00

จากตารางที่ 10 พบว่าการตั้งสมมุติฐานในวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยงานวิจัยที่ผู้ทำการวิจัยศึกษา มีจำนวน 7 เล่ม โดยเป็นงานที่มีการตั้งสมมุติฐานแบบมีทิศทางทั้งหมด

6 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 85.71 และ เป็นงานที่มีการตั้งสมมติฐานแบบไม่มีทิศทางทั้งหมด 1 เล่ม คิดเป็นร้อยละ 14.29

2) ผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของวิจัยทางการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย : Deductive Methods ที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน

ตารางที่ 11 ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นของค่าขนาดอิทธิพล

ตัวแปร	จำนวน	ค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพล	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	6	-0.182	0.970
การคิดวิเคราะห์	3	-0.022	0.325
เจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์	2	0.153	0.688
เจตคติต่อวิชาภาษาไทย	1	-0.867	-
การแก้ปัญหา	1	3.131	-
การคิดวิจารณ์	1	3.082	-
การเรียนรู้สัมมนาสังคมศึกษา	1	0.208	-
แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์	1	0.004	-
รวม	16	0.294	1.274

จากตารางที่ 11 พบว่าผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของวิจัยทางการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย : Deductive Methods จำนวน 7 เล่ม มีตัวแปรอิสระทั้งหมด 8 ค่า จำนวน 16 ตัวแปร พบว่าค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลของการแก้ปัญหา มีค่ามากที่สุดเท่ากับ 3.131 ค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลของการคิดวิจารณ์ โดยเท่ากับ 3.082 ค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลของการเรียนรู้สัมมนาสังคมศึกษา เท่ากับ 0.208 ค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลของเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ เท่ากับ 0.153 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.688 ค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลของแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ เท่ากับ 0.004 ค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลของการคิดวิเคราะห์ เท่ากับ -0.022 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.325 ค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดย เท่ากับ -0.182 มีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.970 และค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลของเจตคติต่อวิชาภาษาไทย เท่ากับ -0.867 ค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลของการแก้ปัญหา มีค่าน้อยที่สุด โดยเท่ากับ 3.131

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย ได้ดังนี้

1) คุณลักษณะงานวิจัยที่ทำการศึกษาประสิทธิภาพการสอนที่นำมาสังเคราะห์ แบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้

ด้านคุณลักษณะงานวิจัยด้านการตีพิมพ์ และผู้วิจัย พบว่า ปีที่ตีพิมพ์ตามเล่มงานวิจัย ส่วนใหญ่ตีพิมพ์ในระหว่างปี พ.ศ. 2552-2562 สถาบันที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คิดเป็นร้อยละ 71.43 สาขาวิชาที่ผลิตงานวิจัยมากที่สุด คือ หลักสูตรและการสอน คิดเป็นร้อยละ 85.71 และประเภทงานวิจัยที่ผลิตมากที่สุด คือ วิทยานิพนธ์ ระดับระดับปริญญาโท คิดเป็นร้อยละ 85.71

คุณลักษณะงานวิจัยด้านเนื้อหาสาระของงานวิจัย พบว่าวิชาที่ทำวิจัยมากที่สุด คือ วิชาคณิตศาสตร์ คิดเป็นร้อยละ 42.86 ระดับชั้นของกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด คือ ระดับช่วงชั้นที่ 2 ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 คิดเป็นร้อยละ 28.57 และประเด็นที่งานวิจัยศึกษามากที่สุด คือ รูปแบบการจัดการเรียนการสอน คิดเป็นร้อยละ 100.00

คุณลักษณะงานวิจัยด้านระเบียบวิธีวิจัย พบว่า รูปแบบงานวิจัยที่ใช้มากที่สุด คือ การวิจัยเชิงทดลอง คิดเป็นร้อยละ 100.00 การกำหนดตัวอย่างที่ใช้มากที่สุด คือ การกำหนดตัวอย่างโดยมีการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง คิดเป็นร้อยละ 85.72 โดยใช้วิธีการสุ่มที่ใช้มากที่สุด คือ การสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling) คิดเป็นร้อยละ 71.43 และการตั้งสมมติฐานที่ใช้ในการวิจัยมากที่สุด คือ การกำหนดสมมติฐานแบบมีทิศทาง คิดเป็นร้อยละ 85.71

2) การศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย : Deductive Methods มีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน มีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.294 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 1.274

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ขนาดอิทธิพลของนวัตกรรมทางการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย : Deductive Methods ที่ส่งผลต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน พบว่า วิจัยทางการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย : Deductive Methods มีอิทธิพลต่อผลการเรียนรู้ของผู้เรียน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยขนาดอิทธิพลเท่ากับ 0.294 และมีส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของขนาดอิทธิพล เท่ากับ 1.274 หมายความว่า ค่าเฉลี่ยของตัวแปรตามของผู้เรียนในกลุ่มทดลองสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของตัวแปรตามของผู้เรียนในกลุ่มควบคุมเป็น 0.294 เท่าของส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของกลุ่มควบคุม ซึ่งอาจกล่าวได้ว่า วิจัยทางการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย : Deductive Methods มีผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียนไปในทิศทางบวก หรือมีพัฒนาการที่ดีขึ้นซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยสอดคล้องกับงานวิจัยของเยาวพา สาครเจริญ (2555) พบว่านักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบนิรนัย เรื่องทศนิยมและเศษส่วน มีเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์สูงกว่าการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ประกอบกับผลการวิจัยของ วศิน เกิดดี (2557) พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ เรื่องทฤษฎีบทพีทาโกรัส ของนักเรียนที่เรียนโดยการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สอดคล้องกับ ทิศนา แคมมณี (2558 : 337) ที่เสนอถึงการสอนแบบนิรนัยว่าเป็นกระบวนการที่ช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยการช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับทฤษฎี กฎหรือข้อสรุปนั้นหลายๆ ตัวอย่างหรือข้อสรุปในเรื่องที่เรียนแล้วจึงให้ตัวอย่างการใช้ทฤษฎี หลักการ กฎหรือข้อสรุป

นั้น ไปในสถานการณ์ใหม่ๆที่หลากหลาย เพื่อช่วยให้ผู้เรียนมีความเข้าใจในทฤษฎี หลักการ กฎหรือข้อสรุป นั้นๆ อย่างลึกซึ้ง หรือกล่าวสั้นๆ ได้ว่าเป็นการสอนจากหลักการไปสู่ตัวอย่างย่อยๆ เป็นวิธีการที่มุ่งช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้จากหลักการและสามารถนำหลักการดังกล่าวไปใช้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัย พบว่างานวิจัยที่ศึกษาเกี่ยวกับวิจัยทางการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยที่นำมาสังเคราะห์ส่วนใหญ่กลุ่มตัวอย่างอยู่ในระดับช่วงชั้นที่ 2 ช่วงชั้นที่ 3 และช่วงชั้นที่ 4 ควรนำผลการสังเคราะห์อภิमानนี้ไปทำการศึกษาในกลุ่มตัวอย่างอื่นๆ เพื่อเป็นการศึกษาผลของการใช้วิจัยทางการศึกษาที่ใช้แนวคิดการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัยในกลุ่มตัวอย่างที่หลากหลายและเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้กับทุกกลุ่มอย่างเท่าเทียมกัน

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรตามแต่ละตัว และเปรียบเทียบขนาดอิทธิพลของตัวแปรอิสระที่มีผลต่อตัวแปรตามแต่ละตัว

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). มาตรฐานการเรียนรู้และตัวชี้วัดกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และสาระภูมิศาสตร์ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศาสตร์ ศาสนา และวัฒนธรรม. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- เยาวพา สาครเจริญ. (2555). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ความสามารถในการคิดวิเคราะห์และเจตคติต่อวิชาคณิตศาสตร์ เรื่อง ทศนิยมและเศษส่วน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยกับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชา หลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พลวิสันต์ สิงหาอจ. (2557). ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การคิดวิจารณ์ญาณ และการแก้ปัญหาระหว่างการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้วิธีสอนแบบ KWDL วิธีสอนแบบนิรนัยและวิธีสอนตามรูปแบบของสสวท. ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนบ้านกรวดวิทยาคาร. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- วศิน เกิดดี. (2557). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและเจตคติต่อการเรียนคณิตศาสตร์เรื่องทฤษฎีบทพีทาโกรัสกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยกับการจัดการเรียนรู้แบบนิรนัย. วิทยานิพนธ์ สาขาวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

- วิภาดา พินลา, วิภาพรรณ พินลา. (2558). การศึกษาผลการเรียนรู้วิชาสัมมนาสังคมศึกษาและความสามารถในการ วิเคราะห์สำหรับนิสิตปริญญาตรีที่ได้รับการจัดการเรียนรู้แบบอุปนัยกับการจัดเรียนรู้แบบนिरनय. การวิจัยทุนอุดหนุนการวิจัยรายได้ประจำปีงบประมาณพศ 2558 มหาวิทยาลัยทักษิณ สาขาการสอน ศิลปะศาสตร์(การสอนสังคมศึกษาคณะศึกษาศาสตร์)
- รุ่งนภา ไกรกระโทก. (2556). การเปรียบเทียบผลลัพธ์ทางการเรียนด้านการแต่งบทร้อยกรองและเจตคติ ต่อการ เรียนภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ระหว่างการจัดกิจกรรมแบบอุปนัยกับแบบนिरनय. วิทยานิพนธ์ สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- กัลสร ผดุงวงษ์จันทร์. (2555). การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนการคิดวิเคราะห์ และแรงจูงใจใฝ่ สัมฤทธิ์เรื่อง สำนวนไทย ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบอุปนัยและแบบนिरनय. วิทยานิพนธ์ สาขาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
- กชพรรณ สีทอง. (2554). การเปรียบเทียบวิธีการสอนแบบนिरนयและอุปนัยเรื่อง Present Perfect และ Past Simple Tense ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนห้วยซ้อวิทยาคม รัชมังคลาภิเษก จังหวัด เชียงราย. วิทยานิพนธ์ สาขาหลักสูตรและการสอน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง ศศ.ม. สาขาวิชา ภาษาอังกฤษ. มหาวิทยาลัยนเรศวร
- นงลักษณ์ วิรัชชัย. (2530). การสังเคราะห์งานวิจัย. วารสารสารานุกรม ฉบับที่ 4 (กรกฎาคม – พฤศจิกายน). ชาติรี เกิดธรรม. (2547). เทคนิคการสอนที่เน้นผู้เขียนเป็นสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 2 .กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช
- สุวิทย์ มูลคำ และอรทัย มูลคำ. (2547). 21 วิธีการจัดการเรียนรู้ : เพื่อพัฒนากระบวนการคิด. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : ภาพพิมพ์.
- นงลักษณ์ วิรัชชัยและสุวิมล ว่องวานิช. (2542). รายงานการวิจัยเรื่องการสังเคราะห์งานวิจัยทางการศึกษาด้าน การวิเคราะห์ข้อถกเถียงและการวิเคราะห์เนื้อหา. สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ สำนัก นายกรัฐมนตรี.
- ทิตนา แคมมณี. (2548). รูปแบบการเรียนการสอน : ทางเลือกที่หลากหลาย. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- Glass, G.V., McGaw, B. and Smith, M.L. (1981). Meta-analysis in Social Research. Beverly Hills, CA: SAGE Publications.

**สมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสรีนครินทร์
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2**
**The Functional Competency of School Administrators in the Navasirinakharin
Cluster under the Secondary Educational Service Area Office Bangkok 2**

จิตาภา พันธุ์วรรณ, กัลยมน อินทุสุต

Chidapha Phanwan, Kanyamon Indusut

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

E-mail: krumintji@gmail.com

Received: March 19, 2023 **Revised:** May 19, 2023 **Accepted:** May 15, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร 2 โดยจำแนกตามวุฒิการศึกษา วิชยฐานะและประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครูในสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร 2 ปีการศึกษา 2565 โดยใช้วิธีการ สุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้นภูมิ โดยอาศัยตารางสำเร็จรูปของโคเฮน (Cohen) ได้จำนวน 269 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็น แบบสอบถามแบบมาตราส่วน 5 ระดับ และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.975 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (t-test) การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-Way ANOVA)

ผลการวิจัยพบว่า

1. ความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก
2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 พบว่า
 - 2.1 ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 แตกต่างกันในด้านภาพรวมและด้านสื่อสารและการจูงใจ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 ครูที่มีประสบการณ์การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : สมรรถนะประจำสายงาน ; ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstracts

This research is survey research aimed at studying and comparing the opinions of teachers towards the competency of school administrators. in the Navasirinakharin campus Under the Office of Secondary Educational Service Area, Bangkok 2, classified by educational qualifications Academic standing and work experience the sample group used in the research was teachers in educational institutions. Navasirinakharin Campus Under the Office of Secondary Educational Service Area, Bangkok 2, Academic Year 2022, using the method Stratified random sampling by relying on Cohen's ready-made tables, a total of 269 people were obtained. The research tools were 5 point scaled questionnaire with 40 items with a validity (IOC) between 0.6 – 1.00 and a confidence value. Cronbach's alpha coefficient was 0.975. The statistics used in the analysis were frequency distribution, percentage value, mean, and standard deviation. t-test, one-way analysis of variance (ANOVA).

The results showed that

1. Teachers' opinions toward the work competency of school administrators in the Navasirinakharin University campus Under the Office of Bangkok Secondary Education Service Area 2, overall and each aspect had opinions at a high level.

2. The comparison of teachers' opinions towards the competency of the school administrators. in the Navasirinakharin campus under the area office A study of Bangkok Secondary Education Area 2 found that

2.1 Teachers with different educational backgrounds There are opinions towards the competency of the school administrators. in the Navasirinakharin campus under the area office A study of Bangkok Secondary Education Area 2, were different in both overall and individual aspects.

2.2 Teachers with different academic backgrounds There are opinions towards the competency of the school administrators. in the Navasirinakharin campus the area office A study of Bangkok Secondary Education Area 2, were different in terms of overview and in terms of communication and persuasion.

2.3 Teachers with different work experience There are opinions and opinions towards the competency of the administrators of educational institutions in the inter-campus. Navasirinakar is under the area office A study of Bangkok Secondary Education Area 2. Overall and each aspect is not different.

Keywords: Functional Competencies, School administrators

บทนำ

สมรรถนะประจำสายงานนั้นมีส่วนสำคัญต่อการปฏิบัติงานขององค์กรและข้าราชการ กล่าวคือสมรรถนะประจำสายงานทำให้ได้บุคลากรมีทักษะความรู้มีความสามารถ อีกทั้งมีพฤติกรรมที่เหมาะสมกับงานสามารถปฏิบัติงานให้สำเร็จตามเป้าประสงค์ขององค์กร รวมไปถึงการประเมินสมรรถนะประจำสายงานทำให้ผู้ปฏิบัติงานรับรู้ระดับความสามารถของตนเอง และต้องพัฒนาทักษะของตนเองในส่วนใด ทำให้เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเองมากขึ้น นอกจากการใช้สมรรถนะประจำสายงานในการพัฒนาบุคลากรแล้ว หน่วยงานยังสามารถนำสมรรถนะไปใช้ในการบริหารส่วนต่างๆ เช่น การประเมินผลของบุคคลในการปฏิบัติงาน การสร้างแรงจูงใจ และการให้รางวัล การวางแผนความก้าวหน้าทางอาชีพ และการประเมินผลสัมฤทธิ์ของสถานศึกษา (ขจรศักดิ์ ศิริมัย, 2554, หน้า 9-11)

จากผลการติดตาม ประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ตามตัวชี้วัดแผนปฏิบัติการของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 พบว่าในตัวชี้วัดข้อที่ 15 ร้อยละของสถานศึกษาที่สอนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้รับการเตรียมความพร้อม(ด้านภาษา คณิตศาสตร์ และวิทยาศาสตร์) ในการประเมินระดับนานาชาติตามโครงการ PISA มีระดับคุณภาพเป็น 1 นั่นคืออยู่ในระดับปรับปรุง (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2, 2566, หน้า 16-17) จากผลการประเมิน นั้นได้สะท้อนให้เห็นถึงความจำเป็นของผู้บริหารสถานศึกษาที่ต้องเร่งดำเนินการให้มีการพัฒนาคุณภาพอย่างเร่งด่วน

จากปัญหาข้อดังกล่าวชี้ให้เห็นว่าสมรรถนะของผู้บริหารนั้นมีส่วนในการพัฒนาสถานศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายและจุดเน้นของต้นสังกัดเป็นอย่างมาก ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนวสรีนครินทร์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยอาศัยแนวคิดสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อนำไปใช้ในการกำหนดนโยบายส่งเสริม สนับสนุนการดำเนินงาน และวางแผนพัฒนาการบริหารสถานศึกษาให้มี ประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ในสหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษาตามความคิดเห็นของครู ในสหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยจำแนกตาม วุฒิการศึกษา วิชยฐานะและประสบการณ์การทำงาน

วิธีการศึกษา

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 9 โรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 995 คน
2. กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ครูที่ปฏิบัติงานสอนในโรงเรียนกลุ่มสหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 จำนวน 9 โรงเรียน ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 269 คน โดยกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของ Cohen (Cohen, Manion and Morrison, 2011) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 และใช้วิธีสุ่มกลุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (Stratified Sampling)

การสร้างเครื่องมือและหาคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสาร แนวคิด หลักการ ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อสร้างเครื่องมือให้ครอบคลุมเนื้อหากรอบแนวคิดของการวิจัย เพื่อสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า แล้วนำฉบับร่าง เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา
3. นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบของผู้เชี่ยวชาญ 5 คน มาคำนวณหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) พิจารณาระหว่าง 0.60 – 1.00 ตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและจัดทำเป็นแบบสอบถามต่อไปแล้วไปทดลองใช้ (try out) จำนวน 30 คน
4. วิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งฉบับโดยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .975 แล้วนำแบบสอบถามที่สมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ผู้วิจัยขอหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง เพื่อขอความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ในการเก็บข้อมูลแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่าง

2. ผู้วิจัยส่งหนังสือแนะนำตัวและขออนุญาตเก็บข้อมูลจากแบบสอบถามไปยังผู้บริหารสถานศึกษา เพื่อขอความอนุเคราะห์จากครูที่ปฏิบัติหน้าที่ ในสหวิทยาเขตนวสรีนรินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 โดยการเก็บรวบรวมข้อมูลที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในการตอบแบบสอบถาม จำนวน 269 คนโดยผู้วิจัยเก็บข้อมูลจาก Google Form

3. ผู้วิจัยนำข้อมูลจากครูผู้ตอบแบบสอบถามจาก Google Form มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. นำแบบสอบถามที่ได้รับผ่าน Google Form มาตรวจสอบความถูกต้องสมบูรณ์ของแบบสอบถาม แต่ละฉบับเพื่อนำข้อมูลมา ประมวลผลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป

2. วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปตามลักษณะของข้อมูลดังนี้ วิเคราะห์ข้อมูลสถานภาพของครู โดยการแจกแจงความถี่ (frequency) และค่าร้อยละ (percentage) ข้อมูลสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหาร สถานศึกษา วิเคราะห์โดยหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (standard deviation) เป็นแบบจำแนก ความหมาย 5 ระดับ แบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

3. วิเคราะห์เปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 จำแนกตามระดับวุฒิการศึกษาและวิทยฐานะ ใช้การทดสอบค่า (t-test) Independent และจำแนกตามประสบการณ์การทำงานด้วยการทดสอบ (f-test) โดยใช้ สถิติการวิเคราะห์การแปรปรวนทางเดียว (One-way Anova)

ผลการวิจัย

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานต่อสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน

สมรรถนะประจำสายงานของ ผู้บริหารสถานศึกษา	$\bar{x}$ (n = 269)	SD (n = 269)	ระดับความคิดเห็น
1. ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์	3.85	0.54	มาก
2. ด้านการสื่อสารและการจูงใจ	3.85	0.52	มาก
3. ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร	4.00	0.54	มาก
4. ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.88	0.50	มาก
รวม	3.89	0.48	มาก

จากตาราง 1 พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะประจำสายงาน ของผู้บริหารผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสรีนรินทร์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 2 ใน ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.89$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านเรียงลำดับพบว่า ด้านที่มี ค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงสุดคือด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร ($\bar{x} = 4.00$) รองลงมาคือด้านการมีวิสัยทัศน์ ($\bar{x} = 3.88$) และด้านสุดท้าย คือด้านการสื่อสารและการจูงใจ และด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ($\bar{x} = 3.85$)

ตาราง 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะประจำสายงานของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยภาพรวมและรายด้าน

สมรรถนะประจำสายงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา	ปริญญาตรี (n = 269)		สูงกว่าปริญญาตรี (n = 269)		t	Sig.
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์	3.75	0.53	4.19	0.42	-6.721*	0.000
ด้านการสื่อสารและการจูงใจ	3.74	0.46	4.24	0.54	-7.265*	0.000
ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร	3.89	0.52	4.36	0.46	-6.414*	0.000
ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.80	0.52	4.13	0.30	-6.047*	0.000
รวม	3.80	0.46	4.23	0.38	-7.527*	0.000

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 พบว่า ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านภาพรวมและรายด้าน ซึ่งแสดงว่าครูที่มี
วุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสิริ
นครินทร์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ด้านภาพรวมและรายด้าน
แตกต่างกัน โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นสูง
กว่าครูที่มีวุฒิปริญญาตรี

ตาราง 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะประจำสายงานของ
ผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษา
มัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 จำแนกตามวิทยฐานะ โดยภาพรวมและรายด้าน

สมรรถนะประจำสายงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา	ไม่มีวิทยฐานะ (n = 269)		มีวิทยฐานะ (n = 269)		t	Sig.
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์	3.81	0.50	3.89	0.58	-1.203	0.230
ด้านการสื่อสารและการจูงใจ	3.71	0.41	4.03	0.59	-4.915*	0.000
ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร	3.96	0.48	4.03	0.60	-1.074	0.284
ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.85	0.49	3.91	0.51	-0.967	0.335
รวม	3.83	0.43	3.96	0.52	-7.527*	0.028

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ค่า t มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ด้านภาพรวมและด้านสื่อสารและการจูงใจ ส่วนด้านอื่นๆไม่พบความแตกต่าง ซึ่งแสดงว่าครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 2 ด้านภาพรวมและด้านการสื่อสารและการจูงใจ แตกต่างกันโดยครูที่มีวิทยฐานะมีความคิดเห็นสูงกว่าครูที่ไม่มีวิทยฐานะ

ตาราง 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเปรียบเทียบความคิดเห็นของครูที่มีต่อสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษาในสหวิทยาเขตนวสรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานโดยภาพรวมและรายด้าน

สมรรถนะประจำสายงาน ของผู้บริหารสถานศึกษา	น้อยกว่า 4 ปี		4 - 8 ปี		8 ปีขึ้นไป		F	Sig.
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์	3.91	0.52	3.80	0.58	3.82	0.48	1.084	0.340
ด้านการสื่อสารและการจูงใจ	3.79	0.40	3.86	0.54	3.89	0.61	0.703	0.496
ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร	4.07	0.44	3.92	0.55	4.00	0.61	2.047	0.131
ด้านการมีวิสัยทัศน์	3.94	0.42	3.83	0.54	3.85	0.51	1.178	0.310
รวม	3.93	0.40	3.85	0.51	3.89	0.50	0.65	0.520

จากตาราง 4 พบว่า ค่า F ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในภาพรวมและรายด้าน แสดงว่าครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

การอภิปรายผล/สรุป

ผลการศึกษาสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสรีนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 พบว่า ครูมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีการให้ความสำคัญในส่วนของ การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร การสื่อสาร การคิด การตัดสินใจ เพื่อให้ปฏิบัติงานที่วางไว้มีคุณภาพและสำเร็จตามวัตถุประสงค์ รวมไปถึงมีการส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจให้กับครู สนับสนุนให้บุคลากรได้เกิดการแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาวิชาชีพของตนเองอยู่เสมอในด้านต่างๆ เพื่อนำความรู้ที่ได้มาพัฒนาสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ กษพรพรรณ สุทธิหิรัญพงศ์ (2562) ซึ่งเป็นการแสดงให้เห็นถึงการมีวิสัยทัศน์ของผู้บริหารสถานศึกษา ที่มุ่งสู่การยกระดับขีดความสามารถภายในสถานศึกษา เพื่อให้พร้อมกับการแข่งขันกับองค์กรภายนอก รวมไปถึงการนำความรู้มาพัฒนาสถานศึกษาให้เกิดการพัฒนาตามยุคสมัยและสอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษา

ให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั้งภายในและภายนอกซึ่งสอดคล้องกับความคิดเห็นของ อัจฉรา พยัคฆ์เกษม (2559) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดาราพร เชยเถื่อน (2560) ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10 ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ปวีณา รอดเจริญ (2565) ที่ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐมผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารในสหวิทยาเขตวัชรนิมิตา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก

เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ พบว่า อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษาผู้บริหารสามารถนำองค์ความรู้ที่เกิดจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาความต้องการของนักเรียน โรงเรียนและชุมชน มาบริหารสถานศึกษาได้อย่างเป็นระบบ และพัฒนาองค์กรได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กิตติชัย เทียนไข (2563) ที่ศึกษาการศึกษาศมรรถนะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาเขต 5 ลพบุรี พบว่า ระดับสมรรถนะประจำสายงานด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ อยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุทธาสินี คูเจริญทรัพย์ (2560) ที่ศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานีเขต 2 เมื่อพิจารณาด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์โดยภาพรวมและรายข้อ มีสมรรถนะอยู่ในระดับมาก

2. ด้านการสื่อสารและการจูงใจพบว่า อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีความสามารถในการใช้ท่าทางในการสื่อสารและจูงใจในโอกาสต่างๆได้อย่างเหมาะสม สามารถอภิปราย และสรุปประเด็นสำคัญเพื่อให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้าใจได้ง่าย ใช้ช่องทางการสื่อสารผ่านสื่อเทคโนโลยีเพื่อการบริหารจัดการโรงเรียนให้เป็นไปอย่างทันสมัย ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐธิดา พันธุ์วงษ์ (2560) ที่ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตวัชรนิมิตาผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารในสหวิทยาเขตวัชรนิมิตา ด้านการสื่อสารและการจูงใจมีมัชฌิมเลขคณิตอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิชามณัฐ ลาวชัย (2562) ที่ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงครามพบว่าด้านสมรรถนะในการสื่อสาร อยู่ในระดับมาก

3. ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร พบว่า อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการสนับสนุนให้บุคลากรแสดงออกถึงศักยภาพในการทำงาน อย่างเต็มความสามารถ มีการประเมินผลรายงานการพัฒนาตนเองของผู้ใต้บังคับบัญชา และนำผลมาวางแผนปรับปรุงพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ รวมไปถึงจัดกิจกรรม/โครงการ ในส่วนที่จะพัฒนาผู้ใต้บังคับบัญชาเป็นประจำอย่าง ต่อเนื่องทุกปี และสร้างเครือข่ายการพัฒนาบุคลากรให้เป็นไปอย่างหลากหลาย จึงทำให้ครูมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร อยู่ในระดับมาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล (2560) ที่ศึกษาเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินการตามมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา ผลการวิจัย

พบว่า การพัฒนาศักยภาพของบุคลากร โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก สุจิตรา บุตรดี (2560) ที่ศึกษาเรื่อง การศึกษาระดับคุณภาพสมรรถนะหลักและสมรรถนะประจำสายงาน ของผู้บริหารสถานศึกษาตามทฤษฎีของครู อำเภอยะลาเป่า สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา เชียงราย เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ระดับคุณภาพสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษาการพัฒนาศักยภาพบุคลากร โดยรวมอยู่ในระดับมาก

4. ด้านการมีวิสัยทัศน์ พบว่า อยู่ในระดับมาก เนื่องจาก ผู้บริหารสถานศึกษามีการนำความรู้ในการ บริหารจัดการสถานศึกษา มาพัฒนาสถานศึกษา โดยมีการสร้างค่านิยมและความเชื่อมั่นให้กับผู้ใต้บังคับบัญชา การ บรรลุวิสัยทัศน์ เป้าหมาย จากการมีส่วนร่วมของทุกคน ภายใต้อำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบ มีความสร้างสรรค์ให้สอดคล้องกับ สภาพแวดล้อมของสถานศึกษา พร้อมทั้งสามารถปรับเปลี่ยน เทคนิควิธีการทำงานเมื่อสถานการณ์รวมไปถึงบริบทที่ เปลี่ยนไป จึงทำให้ครูมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสิริ นครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ด้านการมีวิสัยทัศน์ อยู่ในระดับ มาก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ หนูกันท์ ปาโส (2562) ที่ศึกษาเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อ องค์การแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนเอกชนในจังหวัดร้อยเอ็ด ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีวิสัยทัศน์ร่วมกัน โดยรวมอยู่ใน ระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ชนก ชูระคำ (2565) ที่ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหาร สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดมูลนิธิแห่งสภาคริสตจักรในประเทศไทย ผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะ ทางการบริหารของผู้บริหารสถานศึกษาและครูใน สถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียนสังกัดมูลนิธิแห่งสภา คริสตจักรในประเทศไทย ด้านการมีวิสัยทัศน์ ซึ่งในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ผลการเปรียบเทียบ สมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 จำแนกตาม วุฒิการศึกษา วิทยฐานะ และ ประสบการณ์การทำงาน สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ครูที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสห วิทยาเขตนวสิรินครินทร์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ด้านภาพรวมและ รายด้าน แตกต่างกัน โดยครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี มีความคิดเห็นสูงกว่าครูที่มีวุฒิปริญญาตรีอาจเป็น เพราะผู้บริหารสถานศึกษาต่างมีความมุ่งพัฒนาสถานศึกษาให้สำเร็จบรรลุตามเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ โดยมี การดึงเอาศักยภาพหรือความสามารถของแต่ละบุคคลมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุดต่อสถานศึกษา จึงได้มีการ มอบหมายงานให้กับครูที่มีระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีรับผิดชอบในหน้าที่ปฏิบัติงาน ให้เหมาะสม เช่น ผู้ที่มี วุฒิการศึกษาด้านการวัดผลและประเมินผล หรือผู้ที่จบในด้านงานวิจัย เป็นต้น จึงทำครูที่มีวุฒิการศึกษาสูงกว่า ปริญญาตรีได้รับความไว้วางใจจากผู้บริหารสถานศึกษาในการมอบหมายงานสำคัญ เพื่อนำความรู้เข้ามาพัฒนา สถานศึกษา ส่งผลให้มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกอร จุลินทร (2560) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 2 จำแนกตามวุฒิการศึกษา ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการ บริการที่ดี โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาวิณี ไชยวงษ์เย็น (2565) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 พบว่าครูที่มีวุฒิการศึกษา ต่างกัน มีความคิดเห็นเกี่ยวกับ สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์ ด้านการมีวิสัยทัศน์ ด้านการทำงานเป็นทีม และด้านการบริการที่ดี มีความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ครูที่มีวิทยฐานะต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 ด้านภาพรวมและด้านการสื่อสารและการจูงใจ แตกต่างกันโดยครูที่มีวิทยฐานะมีความคิดเห็นสูงกว่าครูที่ไม่มีวิทยฐานะ แต่ในรายด้านยกเว้นด้านการสื่อสารและการจูงใจ มีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน อาจเป็นเพราะผู้บริหารได้มีความไว้วางใจในการมอบหมายงานหรือการเป็นหัวหน้างานให้กับครูที่มีวิทยฐานะสูงกว่าเนื่องจากการผ่านงานอย่างหลากหลาย จึงเกิดการรับผิดชอบในการทำงานมากกว่าส่งผลให้สามารถวิเคราะห์งาน และสถานการณ์ต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับสถานศึกษาตามบริบท ประกอบกับการที่ได้มีส่วนร่วมในการทำงานร่วมกับผู้บริหารสถานศึกษา จึงทำให้เห็นถึงบทบาทหน้าที่และสมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในการเป็นผู้นำ หรือความสามารถในการสื่อสารรวมไปถึงการตัดสินใจที่แตกต่างกัน จึงทำครูที่มีวิทยฐานะสูงกว่าครูที่ไม่มีวิทยฐานะ มีความคิดเห็นแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ งานวิจัย พุทธชาติ พงษ์พิมาย (2560) ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนมีความคิดเห็นต่อสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา ขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของนิรัชชา คงประดิษฐ์ (2565) ที่ทำการวิจัยเรื่องสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดสงขลา ผลการศึกษาวิจัย พบว่าครูที่มีเพศและตำแหน่งแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ครูที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนวสิรินครินทร์สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานครเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้านไม่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะผู้บริหารสถานศึกษานั้นมีการบริหารงานรวมไปถึงมีการนำนโยบายจากส่วนกลางมาใช้ในการบริหารให้เป็นไปตามเป้าประสงค์ของทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 ที่ได้กำหนดไว้ ทำให้มีระบบและระเบียบแบบแผนในการปฏิบัติเป็นไปในทางเดียวกัน แสดงให้เห็นว่าผู้บริหารนั้นมีสมรรถนะประจำสายงานในการบริหารสถานศึกษาที่เป็นระบบ ระเบียบและเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรมและส่งผลต่อผู้ได้บังคับบัญชา ผู้เรียน และผู้รับบริการทุกภาคส่วน ทำให้ความคิดเห็นของครูที่มีต่อ ผู้บริหารสถานศึกษาไม่แตกต่างกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ประเสริฐ กำเลิศทอง (2560) ที่ศึกษาเรื่อง การเปรียบเทียบสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อาราทัด หัตถนิ (2562) ได้ศึกษาเรื่อง สมรรถนะหลักของผู้บริหารโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสงขลาเขต 3 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงาน พบว่าภาพรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกันที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1. ด้านการวิเคราะห์และสังเคราะห์

ผู้บริหารสถานศึกษาควรนำผลการประเมินรวมถึงปัญหาที่พบมาวิเคราะห์และสังเคราะห์ เพื่อเสนอทางเลือกหรือแนวทางแก้ไขปัญหารวมไปถึงการนำผลการวิเคราะห์และสังเคราะห์ไปปรับปรุง พัฒนางานที่รับผิดชอบได้อย่างเป็นระบบ

1.2. ด้านการสื่อสารและการจูงใจ

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการสื่อสารผ่านทางช่องทางที่หลากหลาย มีการโน้มน้าวให้ทุกคนคล้อยตามและเกิดการยอมรับ รวมไปถึงมีการสร้างแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของบุคลากรที่มีความเห็นแตกต่างให้สามารถร่วมมือกันปฏิบัติหน้าที่ตามที่กำหนดไว้ได้เป็นอย่างดีมีประสิทธิภาพ และผู้บริหารควรสามารถเป็นคนกลางในการสื่อสารเสริมสร้างความเข้าใจอันดี ระหว่างบุคลากร นักเรียน ผู้ปกครองและชุมชน

1.3. ด้านการพัฒนาศักยภาพบุคลากร

ผู้บริหารสถานศึกษาควรมีการนิเทศ กำกับติดตามงานอย่างต่อเนื่อง พร้อมทั้งมีการประเมินผลการพัฒนาตนเอง ของผู้ใต้บังคับบัญชา และนำผลที่ได้มาวางแผนพัฒนาบุคลากรของโรงเรียนอย่างเป็นระบบ

1.4. ด้านการมีวิสัยทัศน์

ผู้บริหารสถานศึกษาควรเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชามีส่วนร่วมในการกำหนดวิสัยทัศน์ และพันธกิจของสถานศึกษาให้สอดคล้อง กับสภาพของโรงเรียนและนโยบายของหน่วยงานต้นสังกัด

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา ในสหวิทยาเขตนครินทร์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2

2.2. ศึกษารูปแบบสมรรถนะประจำสายงานของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร จุลินทร. (2560). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาในอำเภอเขาคิชฌกูฏ สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากันทรบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ฉวีวรรณ ฉัตรวิไล .(2560). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการดำเนินการตามมาตรฐานเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการศึกษาในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 6 จังหวัดฉะเชิงเทรา.วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี.
- ณัฏฐณิชา พันธุ์ชะวงษ์.(2560). สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนในสหวิทยาเขตวัชรนิมยาผลการวิจัยพบว่า สมรรถนะผู้บริหารในสหวิทยาเขตวัชรนิมยา, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยศิลปากร.

- ณัฐนิชา เขียวอ่อน.(2565). การศึกษาสมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 6
สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ดารารพร เขยเถื่อน.(2560). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 10, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- ทิพวัลย์ อ่างคำ. (2561). สมรรถนะของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษาในโครงการสู่ความเป็นเลิศมาตรฐานสากล สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาภาคเหนือ. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยสยาม.
- ปวีณา รอดเจริญ. (2565). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9 จังหวัดนครปฐม, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยราชภัฏราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- ประเสริฐ กำเลิศทอง. (2560). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พิชามญช์ ลาวชัย. (2562). สมรรถนะของผู้บริหารกับการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสงคราม, วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัย
ศิลปากร.
- พิมพ์ชนก ธวัชคำ. (2565). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานของโรงเรียน สังกัดมูลนิธิแห่งสภา
คริสตจักรในประเทศไทย, วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- พุทธชาติ พงษ์พิมาย. (2560). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- ภาวิณี ไชยวังเย็น. (2565). สมรรถนะของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2, วิทยานิพนธ์ศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- หนูกัณฑ์ ปาโส. (2562). สมรรถนะผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อองค์กรแห่งการเรียนรู้ โรงเรียนเอกชนใน
จังหวัดร้อยเอ็ด, วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด

การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยี
สารสนเทศอย่างปลอดภัย ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

The Development of Online Lessons with Blended Learning Activity
on the Using Information Technology Safety Affecting Learning Achievement
of Grade 4-6 Students

มานิตา ลาภอดม, ณัฐพล รำไพ, บุญรัตน์ แผลงศร

Manita Labhodom, Nattaphon Rampai, Boonrat Plangsorn

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

Faculty of Education, Kasetsart University

E-mail: manita.l@ku.th

Received: April 28, 2023 Revised: May 19, 2023 Accepted: April 25, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ให้มีคุณภาพเหมาะสมและประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 (2) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียน (3) ศึกษาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน และศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ประชากรกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลองโยง ปีการศึกษา 2565 จำนวน 35 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ บทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย แบบประเมินคุณภาพเครื่องมือ แบบทดสอบ และแบบประเมินความพึงพอใจ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพข้อมูลการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และ ค่า t-test ผลการวิจัยพบว่า (1) บทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ที่ประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ ด้านสื่อมีคุณภาพอยู่ในระดับดีมาก มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.81 และมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 96.23/85.56 (2) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 (3) ดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ

อย่างปลอดภัย มีค่าเท่ากับ 0.70 และนักเรียนมีความพึงพอใจต่อบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.37$, $SD=0.61$)

คำสำคัญ : บทเรียนออนไลน์, การเรียนรู้แบบผสมผสาน, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstracts

The objectives of this research were: (1) to develop online lessons with blended learning activity on the using information technology safely of Grade 4-6 students having the quality and criterion of media efficiency at 80/80, (2) to compare the pretest and posttest scores of students' learning achievement after studying online lessons with blended learning activity, (3) to study Effectiveness Index (E.I.) of and online lessons with blended learning activity, and (4) to study students' satisfaction towards online lessons with blended learning activity.

The research participants were 35 students in primary Grade 4 to 6 from Ban Klong Yong school in second semester of the academic year 2022. The research instruments were : (1) lesson plan on the using information technology safely unit, (2) media of online lessons with blended learning activity on the using information technology safely, (3) the expert's lesson plan evaluation form, (4) the expert's media evaluation form, (5) pretest and posttest, and (6) satisfaction questionnaire. Data were analyzed by mean and standard deviation.

The study's findings showed that : (1) the online lessons with blended learning activity on the using information technology safely of Grade 4-6 students showed quality at the highest level ($\bar{X}=4.81$) and efficiency at 96.23/85.56, (2) the students' learning achievement scores significantly higher than the pretest score at .01 level, (3) the Effectiveness Index (E.I.) of and online lessons with blended learning activity was 0.70, and (4) the students' satisfaction towards online lessons with blended learning activity showed at the highest level ($\bar{X}=4.37$, $SD=0.61$).

Keywords: Online Lessons, Blended Learning, Learning Achievement

บทนำ

ปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงเทคโนโลยีอย่างรวดเร็วในหลายด้านรวมถึงในด้านการศึกษาคอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ตมีความสำคัญอย่างมากต่อการเรียนรู้ทั้งกระทรวงศึกษาธิการยังเน้นให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการศึกษาที่จะนำไปสู่การแสวงหาความรู้ได้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต (กระทรวงศึกษาธิการ, 2554) นอกจากนี้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ได้ปรับเปลี่ยนหลักสูตรเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารไปสู่หลักสูตรวิทยาการคำนวณ (ฉบับปรับปรุงพ.ศ. 2560) ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอนและเป็นระบบรวมถึงให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปกป้องข้อมูลส่วนตัวและรู้เท่าทันต่อการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารซึ่งเป็นทักษะสำคัญต่อการดำเนินชีวิตในศตวรรษที่ 21เกิดการเปลี่ยนแปลงและพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาในแขนงวิชาต่าง ๆ มากมายทั้งนี้ก็เพื่อให้ทันต่อยุค Digital Disruption ที่มีการผสมผสานหลากหลายรูปแบบเช่นการเรียนออนไลน์การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและการจัดการเรียนรู้ที่เน้นทักษะติดต่อสื่อสารทางเทคโนโลยีการใช้นวัตกรรมคอมพิวเตอร์เข้ามาช่วยในด้านการเรียนการสอนและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพทางการเรียนรู้ของผู้เรียนมากขึ้นรวมถึงสื่อการเรียนการสอนที่สนับสนุนแบบรายบุคคล (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2560)

สถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ทำให้การเรียนการสอนรูปแบบออนไลน์มีบทบาทสำคัญมากยิ่งขึ้นรวมทั้งการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) เป็นรูปแบบการเรียนรู้ออนไลน์ที่มีการบูรณาการระหว่างการเรียนรู้แบบเผชิญหน้าในชั้นเรียน โดยมีผู้สอนเป็นผู้นำกับการเรียนรู้แบบออนไลน์ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการเรียนรู้ได้มากขึ้นเพราะผู้เรียนสามารถเรียนรู้ตามจังหวะการเรียนรู้ของตนเองได้รวมถึงได้รับการสนับสนุนเพิ่มเติมจากผู้สอนอีกด้วย (มนต์ชัย เทียนทอง, 2549)

จากการจัดการเรียนการสอนในรายวิชาวิทยาการคำนวณในการรายงานการประเมินตนเองของครู (Self-Study Report : SSR) ประจำปีการศึกษา 2564 ของผู้วิจัยพบว่าผู้เรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดและจากการวิเคราะห์ปัญหาพบว่าผู้เรียนแต่ละคนมีความสามารถในการเรียนรู้ที่แตกต่างกันไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาบทเรียนได้พร้อม ๆ กันเนื่องจากระยะเวลาจำกัดส่งผลไปถึงอีกทั้งสื่อการเรียนการสอนยังขาดความน่าสนใจทำให้ผู้เรียนขาดแรงจูงใจในการเรียน ผู้วิจัยจึงพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อเป็นการส่งเสริมการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติให้มีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้นส่งผลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ของผู้เรียนและความพึงพอใจของผู้เรียนในเรื่องการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัยโดยการนำเสนอในรูปแบบบทเรียนออนไลน์ที่จะส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้ผู้เรียนมีโอกาสรู้ได้ตามจังหวะความสามารถและศักยภาพของตนเองลดความแตกต่างระหว่างผู้เรียนตลอดจนเป็นแนวทางนำไปสู่การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ในรายวิชาอื่น ๆ ต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ให้มีคุณภาพเหมาะสมและประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย
3. เพื่อศึกษาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย
4. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

วิธีการศึกษา

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลอง (Experimental Research) แบบ One group pretest-posttest โดยผู้วิจัยได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอน ดังนี้

ประชากรกลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลองโยงปีการศึกษา 2565 จำนวน 35 คน ได้แก่ ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 9 คน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 17 คน และชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 9 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีการใช้บทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
2. บทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย โดยออกแบบและพัฒนาด้วย Google Sites ตามแนวทางของ The Training Place (2004, อ้างอิงในปณิตา วรรณพิรุณ, 2554) โดยพัฒนาจากรูปแบบการออกแบบระบบการเรียนการสอน ADDIE ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน (1) ขั้นวิเคราะห์และการวางแผน ได้แก่ การวิเคราะห์ผู้เรียน การวิเคราะห์เทคโนโลยีที่ใช้ในบทเรียน การวิเคราะห์วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม การวิเคราะห์เนื้อหา และการวิเคราะห์สื่อ (2) ขั้นตอนการออกแบบ ได้แก่ กำหนดหัวเรื่องและวัตถุประสงค์ทั่วไป การออกแบบบทเรียนออนไลน์ ตามหลักการจัดการเรียนการสอนตามกระบวนการ 9 ขั้นตอน การออกแบบผู้เรียน และการออกแบบหน้าจอภาพ (3) ขั้นตอนการพัฒนา ประกอบด้วย การพัฒนาบทเรียนออนไลน์ เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย โดยใช้

แพลตฟอร์ม Google Sites สำหรับเป็นสื่อในการจัดการเรียนการสอน ร่วมกับการใช้โปรแกรม Canva สำหรับออกแบบภาพกราฟิกต่าง ๆ โปรแกรม Topworksheets ใช้สำหรับการสร้างกิจกรรมใบงานออนไลน์และใช้ Google Forms สำหรับสร้างแบบทดสอบก่อนเรียน แบบทดสอบหลังเรียนและแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียน (4) ขั้นการนำไปใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย เพื่อหาประสิทธิภาพของบทเรียนบนเว็บ โดย การทดลองใช้กลุ่มย่อย (Group Try out) โดยนำบทเรียนออนไลน์ที่ได้แก้ไขจากการทดลองใช้รายบุคคล นำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นประถมศึกษาตอนปลาย จำนวน 9 คน (5) ขั้นประเมินผลโดยการหาคุณภาพของบทเรียนออนไลน์โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อและเมื่อผ่านการหาคุณภาพเรียบร้อยแล้วไปใช้กับประชากรเพื่อประเมินผลลัพธ์ทางการเรียนรู้

3. แบบประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและการสอน จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นแบบประเมินมาตราส่วน 5 ระดับของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

4. แบบประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ จำนวน 3 คน ซึ่งเป็นแบบประเมินมาตราส่วน 5 ระดับของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

5. แบบทดสอบก่อนเรียนและแบบทดสอบหลังเรียน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย เป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ โดยผ่านประเมินหาค่าความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญเนื้อหาและการสอนวิชาการคำนวณและการหาค่าดัชนีความง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r) โดยนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เคยผ่านการเรียนมาแล้ว

6. แบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ซึ่งเป็นแบบประเมินมาตราส่วน 5 ระดับของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ที่มีการใช้บทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2. สร้างบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัยที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ

3. สร้างแบบประเมินคุณภาพแผนการจัดการเรียนรู้ เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัยสำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและการสอน

4. สร้างแบบประเมินคุณภาพบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย สำหรับผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อ

5. สร้างและหาค่าแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นข้อสอบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 20 ข้อ

6. สร้างแบบประเมินความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย

7. ดำเนินการทดลอง เก็บข้อมูลของกลุ่มประชากรกลุ่มเป้าหมาย โดยให้นักเรียนกลุ่มประชากรทำการทดสอบก่อนเรียนในครั้งที่ 1 ล่วงหน้าก่อนเรียน เป็นเวลา 1 สัปดาห์ โดยแบบทดสอบมี 20 ข้อ หลังจากนั้น ผู้วิจัยได้ให้ประชากรกลุ่มเป้าหมายศึกษาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ดังนี้

ตารางที่ 1 ตารางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้บทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน

ครั้ง	เวลา	กิจกรรม	การจัดการเรียนรู้
1	30 นาที	ชี้แจงวิธีการเรียนรู้/ ตารางกำหนดการเรียนรู้อยู่	เรียนรู้แบบเผชิญหน้า
	30 นาที	ทำแบบทดสอบออนไลน์ก่อนเรียน จำนวน 20 ข้อ	บทเรียนออนไลน์
2	30 นาที	เรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์	บทเรียนออนไลน์
	30 นาที	สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย	เรียนรู้แบบเผชิญหน้า
3	30 นาที	เรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์	บทเรียนออนไลน์
	30 นาที	สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับผลกระทบและแนวทางป้องกันการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ	เรียนรู้แบบเผชิญหน้า
4	30 นาที	เรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์	บทเรียนออนไลน์
	30 นาที	สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับสิทธิในการเข้าถึงข้อมูลและรหัสผ่าน	เรียนรู้แบบเผชิญหน้า
5	30 นาที	เรียนรู้ผ่านบทเรียนออนไลน์	บทเรียนออนไลน์
	30 นาที	สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวอันตรายจากการติดตั้งซอฟต์แวร์บนอินเทอร์เน็ตและร่วมกันวิเคราะห์วิธีการป้องกันอันตรายจากมัลแวร์	เรียนรู้แบบเผชิญหน้า
6	30 นาที	ทบทวนความรู้ร่วมกัน	เรียนรู้แบบเผชิญหน้า
	30 นาที	ทำแบบทดสอบออนไลน์หลังเรียน จำนวน 20 ข้อ	บทเรียนออนไลน์

8. ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการทดลองมาวิเคราะห์ด้วยสถิติและแปลผลเพื่อสรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษา

ตารางที่ 2 ผลการหาคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและการสอน จำนวน 3 คน

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S. D.	ระดับคุณภาพ
1. เนื้อหามีความสอดคล้องกับจุดประสงค์	5.00	0	ดีมาก
2. ความถูกต้องของเนื้อหา	5.00	0	ดีมาก
3. ความง่ายของเนื้อหาเหมาะสมกับระดับความสามารถของผู้เรียน	5.00	0	ดีมาก
4. กิจกรรมการเรียนรู้สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน	5.00	0	ดีมาก
5. การวัดและประเมินผลสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	5.00	0	ดีมาก
6. ความทันสมัยของเนื้อหา	4.67	0.47	ดี
7. สื่อการเรียนรู้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์	4.67	0.47	ดี
8. กิจกรรมการเรียนรู้เหมาะสมกับวัยของผู้เรียน	4.67	0.47	ดี
9. การจัดลำดับขั้นตอนในการนำเสนอเนื้อหา	4.33	0.47	ดี
10. ความเหมาะสมของปริมาณเนื้อหา	4.33	0.47	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	4.77		ดีมาก

จากตารางที่ 2 พบว่าผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและการสอน ประเมินคุณภาพของแผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย อยู่ในระดับดีถึงดีมากและมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.77 อยู่ในระดับดีมาก ดังนั้น แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย จึงมีคุณภาพในด้านเนื้อหาและวิธีการสอนสามารถนำไปทดลองต่อไปได้

ตารางที่ 3 ผลการหาคุณภาพของบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โดยผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อจำนวน 3 คน

รายการประเมิน	$\bar{x}$	S. D.	ระดับคุณภาพ
1. โครงสร้างแต่ละส่วนมีความสัมพันธ์กัน	5.00	0	ดีมาก
2. โครงสร้างแต่ละส่วนสามารถเข้าถึงได้ง่าย	5.00	0	ดีมาก

3. โครงสร้างแต่ละส่วนเป็นลำดับขั้นตอน	5.00	0	ดีมาก
4. ภาพมีความคมชัด	5.00	0	ดีมาก
5. ภาพมีขนาดที่มองเห็นได้ชัด	5.00	0	ดีมาก
6. ภาพมีความสอดคล้องกับเนื้อหา	5.00	0	ดีมาก
7. ตัวอักษรมีขนาดที่มองเห็นได้ชัด	4.67	0.47	ดี
8. ลักษณะตัวอักษร (font) อ่านง่าย	4.67	0.47	ดี
9. วิดีโอมีความน่าสนใจ	4.67	0.47	ดี
10. บทเรียนออนไลน์สอดคล้องกับการเรียนรู้แบบผสมผสาน	4.67	0.47	ดี
11. กิจกรรมความเหมาะสมต่อการเรียนรู้แบบผสมผสาน	4.67	0.47	ดี
12. ภาพมีส่วนช่วยให้ง่ายขึ้น	4.33	0.47	ดี
ค่าเฉลี่ยรวม	4.81		ดีมาก

จากตารางที่ 3 พบว่าผู้เชี่ยวชาญด้านสื่อจำนวน 3 คนประเมินคุณภาพของบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลายอยู่ในระดับดีถึงดีมากและมีค่าเฉลี่ยรวมเท่ากับ 4.81 อยู่ในระดับดีมาก ดังนั้น บทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย จึงมีคุณภาพด้านสื่อสามารถนำไปใช้ทดลองได้

ตารางที่ 4 ผลการศึกษาประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย ตามเกณฑ์ 80/80 จากกลุ่มทดลองแบบกลุ่ม

	คะแนนเต็ม	คะแนนเฉลี่ย	ร้อยละ	(E_1/E_2)
คะแนนระหว่างเรียน	60	57.78	96.23	96.23
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	20	17.11	85.56	85.56

จากตารางที่ 4 แสดงค่าประสิทธิภาพของการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย พบว่า คะแนนจากกิจกรรมระหว่างเรียนทั้ง 6 กิจกรรมของนักเรียนเฉลี่ย 57.78 คะแนน คิดเป็น ร้อยละ 96.23 (E_1) และคะแนนจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 17.11 คิดเป็น ร้อยละ 85.56 (E_2) โดยได้ค่าประสิทธิภาพเท่ากับ $96.23/85.56$ ซึ่งมีค่า

ประสิทธิภาพเป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ แสดงว่าบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย นักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนบ้านคลองโยง สามารถนำไปใช้ประกอบการเรียนการสอนต่อไปได้

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย

(n=26)

	คะแนนเต็ม	$\bar{x}$	S.D.	t	sig
ทดสอบก่อนเรียน	20	9	2.56	18.87	.00**
ทดสอบหลังเรียน	20	16.73	1.71		

**ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .01

จากตารางที่ 5 แสดงผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนและหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัยพบว่า นักเรียนมีคะแนนเฉลี่ยทดสอบหลังเรียนมีค่าสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยทดสอบก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 กล่าวคือการเรียนการสอนแบบใช้บทเรียนออนไลน์ดังกล่าวทำให้นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

ตารางที่ 6 ผลการศึกษาดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย ของนักเรียนระดับชั้นประถมศึกษาตอนปลาย

(n=26)

คะแนนเต็ม	ผลรวมคะแนน		ค่าดัชนีประสิทธิผล (E.I.)
	ทดสอบก่อนเรียน	ทดสอบหลังเรียน	
20	234	435	0.7027

จากตารางที่ 6 จากการทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียนคะแนนเต็ม 20 คะแนน ผลรวมคะแนนของการทดสอบก่อนเรียนเท่ากับ 234 คะแนน ผลรวมคะแนนของการทดสอบหลังเรียนเท่ากับ 435 คะแนน เมื่อคำนวณโดยใช้สูตรดัชนีประสิทธิผล (E.I.) ได้เท่ากับ 0.7027 หมายความว่าบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัยสามารถทำให้นักเรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ที่มากขึ้นกว่าเดิม

ตารางที่ 7 ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย

(n=26)

รายการประเมิน	$\bar{x}$	SD	ระดับความพึงพอใจ
1. บทเรียนออนไลน์สามารถเชื่อมโยงกันได้ ใช้งานง่าย	4.62	0.50	มากที่สุด
2. รูปแบบ สี ขนาดอักษร ชัดเจน สวยงาม	4.50	0.51	มากที่สุด
3. ระยะเวลาเรียนเหมาะสมกับเนื้อหา	4.35	0.69	มาก
4. บทเรียนออนไลน์ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ด้วยตนเอง	4.35	0.63	มาก
5. กิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจ	4.35	0.63	มาก
6. วิดีทัศน์และภาพประกอบเหมาะสมกับเนื้อหา	4.35	0.56	มาก
7. กิจกรรมช่วยเพิ่มความรู้	4.27	0.67	มาก
8. นักเรียนได้รับประโยชน์จากบทเรียนออนไลน์	4.15	0.73	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	4.37	0.61	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่าความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย จำนวน 26 คน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 4.37 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 0.61 และมีผลการประเมินในระดับใกล้เคียงกัน รายการประเมินที่นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุดคือ บทเรียนออนไลน์สามารถเชื่อมโยงกันได้ ใช้งานง่าย และมีรูปแบบ สี ขนาดอักษร ชัดเจน สวยงาม

การอภิปรายผล/สรุป

1. ผลการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัยที่พัฒนาขึ้นมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 96.23/85.56 เป็นไปตามเกณฑ์ 80/80 หมายความว่า บทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัยมีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน ซึ่งเป็นบทเรียนที่มีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้เป็นสื่อการเรียนการสอนได้ เนื่องจากบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน ที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหาและการสอนและผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษาซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก อีกทั้งผู้วิจัยได้พัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานตามขั้นตอนการออกแบบสื่อ ADDIE 5 ขั้นตอน โดยใช้รูปแบบเว็บที่มีสีสันสดใส มีการแจ้งวัตถุประสงค์ก่อนเรียน มีแบบทดสอบก่อนเรียน มีการคำแนะนำการใช้งานบทเรียน นำเสนอเนื้อหาด้วยภาพกราฟิกและคลิป

วิดีโอ มีกระตุ่นการตอบสนองบทเรียนโดยให้นักเรียนทำใบงานกิจกรรมออนไลน์และแสดงคะแนนหลังทำเสร็จทันทีซึ่งทำให้ผู้เรียนรู้ความก้าวหน้าของตนเองได้ รวมทั้งการทำแบบทดสอบหลังเรียนเมื่อเรียนเสร็จและทำให้ผู้เรียนทราบคะแนนทันที ตามที่ ศิริรัตน์ เพ็ชรแสงศรี (2554) ได้กล่าวไว้ว่า การเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นการเรียนโดยผสมผสานระหว่างการ เรียนแบบดั้งเดิมหรือแบบพบกัน在线เรียนกับการเรียนโดยใช้สื่อเทคโนโลยี โดยการนำข้อเด่นของคุณลักษณะของแต่ละรูปแบบกิจกรรมการเรียนมาผสมผสานในการจัดแผนกิจกรรมการเรียนการสอน ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ อย่างมีประสิทธิภาพสูงสุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา อรุณประกร (2552) ที่ได้ศึกษาวิจัย เรื่องการสร้างบทเรียนออนไลน์แบบกิจกรรมกลุ่มโดยวิธีการเรียนแบบผสมผสาน เรื่อง การสื่อสารข้อมูลและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 และงานวิจัยของวาทีณี สะกะมณี (2561) ได้สร้างและประสิทธิภาพของบทเรียนออนไลน์แบบผสมผสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและเทคโนโลยี เรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้วยโปรแกรม Flip album สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 พบว่า มีประสิทธิภาพ 86.22/86.44 เป็นไปตามเกณฑ์ที่กำหนด

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนทดสอบก่อนเรียนกับคะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากการเรียนด้วยบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย พบว่า คะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ แสดงให้เห็นว่าการเรียนรู้แบบผสมผสาน (Blended Learning) ที่แบ่งสัดส่วนการเรียนการสอนในชั้นเรียนปกติร้อยละ 50 และการเรียนออนไลน์ร้อยละ 50 นั้น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้เนื้อหาและดูคลิปวิดีโอเข้าใจได้ตามระดับจังหวะการเรียนรู้ของตนเองและยังมีการสนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกับเพื่อนและครูเพื่อเป็นการสรุปบทเรียนอีกด้วย ซึ่งสอดคล้องกับอภิชาติ อนุกุลเวช (2555) ที่กล่าวว่าการเรียนรู้แบบผสมผสานเป็นนวัตกรรมการเรียนรูปแบบใหม่และนำมาปรับใช้ในการเรียนการสอนมีข้อดี เช่น ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองตามระดับและอัตราการเรียนส่งเสริมความมั่นใจ เป็นการเรียนรู้ที่เน้นด้วยสื่อผสม (Multimedia) หลากหลายรูปแบบผู้เรียนสามารถสื่อสารได้อย่างใกล้ชิดกับครูผู้สอนสามารถส่งเสริมความมั่นใจ การถ่ายโอนความรู้ของผู้เรียนและทราบผลการปฏิบัติได้รวดเร็วสร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้ดี และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา อรุณประกร (2552), ภาณุพัฒน์ แก้วพลสง (2554), กุลธวัช สมารักษ์ (2558) ซึ่งสรุปผลในแนวเดียวกันว่า หลังจากการเรียนด้วย บทเรียนการสอนบนเว็บแล้ว คะแนนทดสอบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่าคะแนนทดสอบ ก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ นอกจากนี้บทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัยนั้นยังส่งผลให้ผู้เรียนมีพัฒนาการเรียนรู้เพิ่มขึ้นอีกด้วยจากผลการศึกษาดัชนีประสิทธิผลมีค่าเท่ากับ 0.70 แสดงว่าผู้เรียนมีความก้าวหน้าทางการเรียนรู้ที่มากขึ้นกว่าเดิม ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิตรลดา ยุงไรสง (2558) ที่ได้พัฒนาบทเรียนออนไลน์แบบผสมผสาน (Blended learning) รายวิชาศาสนศึกษา ส30101 ชั้นมัธยมศึกษาปี 4 ผลการศึกษา พบว่า ค่าดัชนีประสิทธิผลของบทเรียนมีค่าเท่ากับ 0.69 แสดงว่านักเรียนมีการพัฒนาทางการเรียนสูงขึ้น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย พบว่า ผู้เรียนมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X}=4.37$) เพราะบทเรียนออนไลน์สามารถเชื่อมโยงกันได้ทำให้ผู้เรียน ใช้งานง่าย ไม่ซับซ้อนใน เลือกรูปแบบบทเรียนต่าง ๆ มีการเรียงลำดับการเรียนรู้และแบ่งเนื้อหาบทเรียนอย่างชัดเจนรวมทั้ง มีการ ออกแบบในรูปแบบ สี ขนาดอักษร ชัดเจน สวยงาม อ่านง่าย ทำให้ผู้เรียนมีความสุขในการเรียน อีกทั้ง ระยะเวลาเรียนเหมาะสมกับเนื้อหาวิดีโอและภาพประกอบ บทเรียนออนไลน์ทำให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาได้ ด้วยตนเอง มีกิจกรรมการเรียนรู้มีความน่าสนใจช่วยเพิ่มความรู้และทำให้นักเรียนได้รับประโยชน์สอดคล้องกับ งานวิจัยของสมหมาย สัญญโสภี (2556) ซึ่งได้พัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง การสร้างงานด้วยโปรแกรม นำเสนอข้อมูลสำหรับนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียนอนุบาลพระนครศรีอยุธยา พบว่าความพึงพอใจ ของผู้เรียนอยู่ใน ระดับมากที่สุด บทเรียนบนเว็บมีความน่าสนใจเหมาะสมกับระดับของผู้เรียน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้เรียนสามารถนำบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสาน เรื่อง การใช้ เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัยมาเรียนรู้ด้วยตนเองตามจังหวะการเรียนรู้ของตนบทเรียนมีใบงานกิจกรรม ออนไลน์รู้ผลทันทีและยังได้สนทนาแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันระหว่างเพื่อนและครูสามารถค้นคว้าหาความรู้ ได้ด้วยตนเองตามความสนใจ

2. ครูผู้สอนสามารถนำรูปแบบการพัฒนาบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบ ผสมผสานไปใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างสื่อการเรียนการสอนในเนื้อหาและรายวิชาต่าง ๆ ทั้งยังเป็นการช่วย ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีทักษะการใช้เทคโนโลยีได้อย่างถูกต้องเหมาะสมช่วยลดความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมถึง การออกแบบบทเรียนให้มีการเชื่อมโยงกันได้จะทำให้ผู้เรียนใช้งานง่ายไม่ซับซ้อนซึ่งส่งผลต่อความพึงพอใจและ ยังทำให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน

3. ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำบทเรียนออนไลน์ร่วมกับกิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานมา พัฒนาหลักสูตรในโรงเรียนเพื่อให้เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละบริบท

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาสภาพปัญหาและผลกระทบจากการเรียนการสอนด้วยบทเรียนออนไลน์ร่วมกับ กิจกรรมการเรียนรู้แบบผสมผสานเพื่อประโยชน์ในการพัฒนาและปรับใช้ให้เหมาะสมต่อไป เช่น การใช้เว็บไซต์ Topworksheets มีการพัฒนาระบบการจัดการการส่งใบงานออนไลน์ซึ่งทำให้เกิดการคาดเคลื่อนในการเก็บ ข้อมูลใบงานของนักเรียน ดังนั้นควรศึกษาและเรียนรู้การพัฒนาของเว็บไซต์นั้น ๆ อยู่สม่ำเสมอและมีแผน สำรองในการดำเนินงาน

2. ควรศึกษาสัดส่วนการเรียนรู้ในรูปแบบอื่น ๆ เพิ่มเติมเพื่อนำไปใช้กับสภาพและบริบทของผู้เรียน ให้มีประสิทธิภาพสูงสุดในการจัดการเรียนรู้

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551. โรงพิมพ์ครุสภา
ลาดพร้าว.
- กุลธวัช สมารักษ์. (2558). การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้แบบผสมผสานผ่านเครือข่ายสังคมออนไลน์ โดยใช้
กรณีศึกษาด้วยวีดีโอแชร์ริง เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ. วารสารวิชาการครุศาสตร์
อุตสาหกรรม พระจอมเกล้าพระนครเหนือ. 6(1), 205-213.
- จิตรลดา ยุงไธสง. (2558). รายงานผลการพัฒนาบทเรียนออนไลน์แบบผสมผสาน (Blended learning)
รายวิชาศาสนศึกษา ส30101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. [http://www.pccm.ac.th/m/article_](http://www.pccm.ac.th/m/article_content.php?id=451)
[content.php?id=451](http://www.pccm.ac.th/m/article_content.php?id=451)
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 7). สุริยาสาน.
- ปณิตา วรรณพิรุณ. (2554). การเรียนแบบผสมผสานจากแนวคิดสู่การปฏิบัติ. วารสารการอาชีวและเทคนิค
ศึกษา. 1(2), 43-49.
- ภาณุพัฒน์ แผ้วพลสง. (2554). การพัฒนาบทเรียนบนเครือข่ายอินเทอร์เน็ต เรื่องการสื่อสารข้อมูล สำหรับ
นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบ STAD. [ปัญหาพิเศษครุศาสตร์
อุตสาหกรรมมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- มนต์ชัย เทียนทอง. (2549). Blended Learning: การเรียนรู้แบบผสมผสานในยุค ICT (ตอนที่ 1). วารสาร
วิชาการครุศาสตร์อุตสาหกรรม. 1(2): 48-57.
- วาทีณี สะกะมณี. (2561). การพัฒนาบทเรียนออนไลน์แบบผสมผสาน กลุ่มสาระการเรียนรู้การงานอาชีพและ
เทคโนโลยี เรื่อง การสร้างหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ด้วยโปรแกรม Flip album สำหรับนักเรียนชั้น
ประถมศึกษาปีที่ 6. [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศิริรัตน์ เพ็ชรแสงสี. (2554). การเรียนแบบผสมผสาน และการประยุกต์ใช้. วารสารครุศาสตร์อุตสาหกรรม
11(1), 1-5.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระ
การเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน
พุทธศักราช 2551. สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สมหมาย สัญญโสภี. (2556). การพัฒนาบทเรียนอีเลิร์นนิ่ง เรื่อง การสร้างผลงานด้วยโปรแกรมนำเสนอข้อมูล
สำหรับ นักเรียนชั้น ประถม ศึก ษา ปี ที่ 5. [ปริ ญ ญา ศึก ษา ศาส ตร ม ห า บั ณ ทิต].
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- อภิชาติ อนุกุลเวช. (2555). การเรียนรู้แบบผสมผสาน. <http://www.chontech.ac.th>
- อัจฉรา อรุณโนประกร. (2552). การสร้างบทเรียนบนออนไลน์ แบบกิจกรรมกลุ่มโดยวิธีการเรียนรู้แบบ
ผสมผสาน เรื่อง การสื่อสารข้อมูลและเครือข่ายคอมพิวเตอร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3.
[วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษามหาบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี.

สุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร Healthy Organization According to the Opinions of Personnel in Educational Agencies, Bangkok

ศรัญญา กองแก้ว, กัลยมน อินทุสุต

Saranya Kongkaew, Kanyamon Indusut

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

Faculty of Education, Ramkhamhaeng University

E-mail: saranya.kongkaew@gmail.com

Received: March 27, 2023 Revised: May 19, 2023 Accepted: June 15, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ ศึกษาและเปรียบเทียบสุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย คือ บุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2566 จำนวน 151 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.979 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ คือ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่

ผลการวิจัยพบว่า 1) สุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และ 2) ผลการเปรียบเทียบสุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา ประสบการณ์การทำงาน พบว่าบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์ การทำงานต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสุขภาพองค์กรทั้งในภาพรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกนั้นไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ : สุขภาพองค์กร, ความคิดเห็นของบุคลากร, หน่วยงานทางการศึกษา

Abstracts

This research aims to A study and comparison of organizational health according to opinions of personnel in educational agencies, Bangkok. Classified by educational qualification and work experience. The sample this research was 151 personnel in

educational agencies, Bangkok, 2023. The research tool was a questionnaire with a 5 level estimation scale with a reliability value of 0.979. The statistics used in the analysis were frequency. Percentage, mean, standard deviation T test one-way ANOVA and compare the differences of the pairwise mean

The research findings were as follows: 1) Healthy organization according to opinions of personnel in educational agencies in Bangkok Overall it was at a high level and 2) The results of the comparison of healthy organizations according to the opinions of personnel in educational agencies in Bangkok. Classified by educational qualification and work experience. It was found that personnel in the Bangkok educational department with different work experiences. There are significant differences in perceptions of organizational health, both overall and statistically. At the 0.05 level, the rest are no different.

Keywords: Healthy Organizations, Opinions of personnel, Educational Agencies

บทนำ

ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2561-2580) ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐ ที่เน้นการปรับเปลี่ยนโครงสร้างภารกิจ ให้มีขนาดที่เหมาะสม มีความทันสมัย และพร้อมที่จะปรับตัวให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา โดยมีการนำนวัตกรรม เทคโนโลยีข้อมูลขนาดใหญ่ (Big Data Technology) และระบบการทำงานที่เป็นดิจิทัลมาปรับใช้ในการปฏิบัติงาน รวมทั้งต้องมีการพัฒนาระบบบริหารจัดการบุคลากรที่สามารถใจให้คนดี คนเก่ง เข้ามาเป็นกำลังในการปฏิบัติงานขององค์กร (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ [สศช.], 2561, หน้า 55) รวมทั้งแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2561-2580) ประเด็นการพัฒนาคนตลอดช่วงชีวิต โดยมุ่งเน้นการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพทรัพยากรมนุษย์ พัฒนาและยกระดับคนในทุกมิติและทุกช่วงวัยให้เป็นทรัพยากรมนุษย์ที่ดี เก่ง และมีคุณภาพ (สศช., 2566, หน้า 11-6)

อีกทั้ง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ที่มีการส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครู บุคลากรทางการศึกษา และบุคลากรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ประกอบด้วย (1) ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการตามหลักเกณฑ์การประเมินวิทยฐานะแนวใหม่ Performance Appraisal (PA) (2) ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินการ พัฒนาสมรรถนะทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัลตามกรอบระดับสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competency) (3) พัฒนาคู่มือมีความพร้อมด้านวิชาการและทักษะการจัดการเรียนรู้ การใช้เทคโนโลยีและนวัตกรรมผ่านแพลตฟอร์มออนไลน์ต่าง ๆ (4) พัฒนาขีดความสามารถของข้าราชการพลเรือนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมและการเปลี่ยนแปลงของโลกอนาคต และ (5) เร่งรัดการดำเนินการแก้ไขปัญหาหนี้สินครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้ง

ระบบ ควบคู่กับการให้ความรู้ด้านการวางแผนและการสร้างวินัยด้านการเงินและการออม และนโยบายและจุดเน้น ด้านการพัฒนาระบบราชการ และการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล ประกอบด้วย (1) ขับเคลื่อนการพัฒนา ระบบราชการ 4.0 ด้วยนวัตกรรม และการนำเทคโนโลยีดิจิทัล มาเป็นกลไกหลัก ในการดำเนินงาน (Digitalize Process) การเชื่อมโยงและแบ่งปันข้อมูล (Sharing Data) การส่งเสริมความร่วมมือ บูรณาการกับภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก (2) ปรับปรุงประสิทธิภาพของเครือข่ายเทคโนโลยีสารสนเทศให้สามารถใช้งาน เครือข่ายสื่อสารข้อมูลเชื่อมโยงหน่วยงานภาครัฐได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อรองรับระบบราชการ 4.0 สามารถ ตอบสนองความต้องการของประชาชนได้ในทุกเวลา ทุกสถานที่ ทุกอุปกรณ์และทุกช่องทาง (3) ปรับปรุง ระบบการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากรทางการศึกษา โดยยึดหลักความจำเป็นและใช้พื้นที่เป็นฐาน ที่ มุ่งเน้นการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนเป็นสำคัญ (4) นำเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในระบบการคัดเลือกข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษาในตำแหน่งและสายงานต่าง ๆ และ (5) ส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของส่วน ราชการให้เป็นไปตามกลไกการประเมินคุณธรรมและความโปร่งใสในการดำเนินงานของหน่วยงานภาครัฐ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565, หน้า 4)

การพัฒนาองค์กร (Organization Development : OD) เป็นการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง และ พัฒนาตนเองขององค์กร เพื่อให้ก้าวทันโลกที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา อย่างเหมาะสม และสามารถ ดำเนินงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งวัตถุประสงค์ ของการพัฒนาองค์กร (สุรัสวดี ราชกุลชัย, 2543, หน้า 473) การพัฒนาทรัพยากรบุคคล (Human Resources Development : HRD) เป็นการดำเนินการที่จะเพิ่ม ความรู้ ทักษะ ประสิทธิภาพ ความชำนาญและความสามารถของบุคคลที่ได้ปฏิบัติหน้าที่อยู่ภายในองค์กรให้ดีขึ้น เพื่อสร้างแนวคิด อุปนิสัยโดยมีการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หลายรูปแบบทั้งการพัฒนาตนเอง และพัฒนา องค์กร การจะเลือกวิธีการใดเป็นแนวทางในการพัฒนานั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละองค์กร และกลุ่ม บุคคล (มาลินี ตั้งกิจกุลโสภณ และคณะ, 2560, หน้า 17)

สุขภาพองค์กร เป็นเกณฑ์ที่ถูกนำมาใช้ในการวัดว่าองค์กรนั้นมีสุขภาพดีหรือไม่ และยังเป็นส่วนช่วย ในการบอกทิศทางในการบริหารองค์กร และหากบุคลากรในองค์กรให้ความสำคัญกับสุขภาพองค์กรจะสามารถ ทำให้องค์กรบรรลุเป้าหมายได้สำเร็จ องค์กรก็จะสามารถอยู่ได้อย่างได้สภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลง (หยาดอัมรินทร์ ศิริจันทร์, 2562, หน้า 12)

หน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ประกอบด้วย สำนักงานศึกษาธิการจังหวัด กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร เป็น หน่วยงานภายใต้สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ที่ต้องมีการดำเนินงานที่สอดคล้อง และตอบสนองกับนโยบายของ กระทรวงศึกษาธิการ หน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร เปรียบเสมือนเป็นหน่วยงานส่วนกลางที่ สามารถระดมทรัพยากรด้านต่างๆ ได้ง่ายและทันทั่วทั้งกว่าหน่วยงานทางการศึกษาในต่างจังหวัด และด้วยใน ปัจจุบัน ทั้งสภาพความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนไป ตลอดจน การเปลี่ยนแปลงของนโยบายต่างๆ ทำให้บุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษาต้องพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลา

บางครั้งทำให้เกิดความล่าช้าในการให้บริการ กับสถานศึกษาในสังกัด ทั้งระบบการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ ไม่ดีเท่าที่ควร ส่งผลให้เกิดพฤติกรรมบริการที่ไม่พึงประสงค์ตามมา องค์กรก็ขาดความน่าเชื่อถือ ความประทับใจ และความพึงพอใจในการให้บริการ ผู้บริหารองค์กรจะต้องมีการจัดรูปแบบการบริหารจัดการ ที่ส่งผลให้สุขภาพขององค์กรเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น

สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร (2566, หน้า 51) พบว่า สถานการณ์ การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ยังเป็นปัญหาและอุปสรรคในการดำเนินการตามแผนปฏิบัติการของหน่วยงานทำให้ไม่สามารถดำเนินงานตามแผนงาน ที่วางไว้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 1 (2566, หน้า 1) รายงานผลการติดตาม ประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษา ขั้นพื้นฐาน การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ การกระจายอำนาจและการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการบริหาร และการจัดการศึกษา และการบริหารงานด้านวิชาการ มีคุณภาพในระดับพอใช้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 (2566, หน้า 17) รายงานผลการติดตาม ประเมินผลการบริหารและการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ มีคุณภาพในระดับปรับปรุง การบริหารงานด้านวิชาการ ด้านการบริหารงานทั่วไป มีคุณภาพในระดับพอใช้ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กรุงเทพมหานคร (2566, หน้า 1) รายงานการติดตาม ประเมินผลการบริหารจัดการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การพัฒนาองค์การแห่งการเรียนรู้ มีคุณภาพในระดับ พอใช้ แสดงให้เห็นถึงสภาพปัญหาของการบริหารจัดการสำนักงานในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่ต้องมีการปรับปรุง และพัฒนา

ดังนั้น องค์กรที่มีการปรับปรุง เปลี่ยนแปลง และพัฒนาตนเองเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลง มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับสุขภาพขององค์กร (Healthy organization) เพราะจะส่งผลต่อผลลัพธ์และผลผลิต (Output & Outcome) เมื่อองค์กรสุขภาพดี บุคลากรในองค์กรก็จะมีความสุข และความพึงพอใจในการปฏิบัติงาน เกิดความร่วมมือร่วมใจกันในการที่จะนำพาองค์กรให้บรรลุเป้าหมาย

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาสุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเปรียบเทียบสุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา และประสบการณ์การทำงาน

วิธีการศึกษา

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ มีวิธีการศึกษา ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ได้แก่ สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษากรุงเทพมหานคร ในปี พ.ศ. 2566 จำนวน 250 คน และ

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร จำนวน
151 คน โดยใช้การกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ .05 จากการเปิดตารางเทียบหา
กลุ่มตัวอย่างของ Cohen (2011, p.147) และการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Simple Random Sampling)

2. ของเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรอิสระ คือ สถานภาพของบุคลากรผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ วุฒิการศึกษา และ
ประสบการณ์การทำงาน

ตัวแปรตาม คือ สุขภาพองค์กรตามแนวคิดของ Miles (1965, p.17) ได้แก่ ด้านภารกิจ ด้านการ
บำรุงรักษา ด้านการเติบโตและการเปลี่ยนแปลง

3. การสร้างและการหาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ศึกษาเอกสารและตำราที่เกี่ยวข้องกับสุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงาน
ทางการศึกษากรุงเทพมหานคร เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลเพื่อสร้างแบบสอบถาม และนำเสนอ
ต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของข้อคำถาม ตามค่าดัชนีความสอดคล้อง IOC
(Index of Item Objective Congruence) ได้ค่า IOC ระหว่าง 0.6 - 1.0 นำแบบสอบถามที่ผ่านการปรับปรุงแก้ไข
นำไปทดลองใช้ (Try out) กับบุคลากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้
สูตรคำนวณสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ
เท่ากับ 0.979

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการขอความอนุเคราะห์จากข้าราชการ บุคลากรทางการศึกษา และเจ้าหน้าที่ที่
ปฏิบัติงานในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ตอบแบบสอบถาม จากกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 151 คน
ผ่าน Google Form และรวบรวมแบบสอบถามที่ได้รับคืนทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 100

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถามโดยใช้การวิเคราะห์ค่าความถี่และร้อยละ

5.2 สุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ใช้
การวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย ($\bar{x}$) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน SD (Standard Deviation) เกณฑ์ในการแปลค่า
คะแนนเฉลี่ย (บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 103)

5.3 การเปรียบเทียบสุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษา
กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา ใช้การวิเคราะห์การทดสอบค่าที (t-test)

5.4 การเปรียบเทียบสุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษา
กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One Way

ANOVA) ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ในการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ (Scheffe's post hoc comparison method)

ผลการศึกษา

1. ผลการวิเคราะห์สุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 สุขภาพองค์กรของหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ในภาพรวม

สุขภาพองค์กร	$\bar{x}$	SD	ระดับความคิดเห็น
ด้านที่ 1 ภารกิจ	4.55	0.47	มากที่สุด
ด้านที่ 2 การบำรุงรักษา	4.29	0.56	มาก
ด้านที่ 3 การเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลง	4.34	0.52	มาก
รวม	4.39	0.46	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า ระดับสุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.39$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านภารกิจมีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x} = 4.55$) ด้านการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลง ($\bar{x} = 4.34$) ด้านการบำรุงรักษา ($\bar{x} = 4.29$)

2. ผลการเปรียบเทียบสุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์การทดสอบค่าที (t-test) ดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การเปรียบเทียบสุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา ในภาพรวม

สุขภาพองค์กร	ต่ำกว่าปริญญาตรี		ปริญญาตรีขึ้นไป		t	P
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
ด้านภารกิจ	4.76	0.41	4.53	0.48	1.753	0.082
ด้านการบำรุงรักษา	4.49	0.46	4.27	0.57	1.317	0.190
ด้านการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลง	4.43	0.47	4.33	0.52	0.635	0.527
รวม	4.56	0.38	4.38	0.46	1.387	0.167

จากตารางที่ 2 พบว่า พบว่าค่า t ไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ในภาพรวม แสดงว่าบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกันมีความคิดเห็นต่อสุขภาพองค์กรไม่แตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบสุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน โดยใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียวและ

เปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีการของ (Scheffe's post hoc comparison method) ดังตารางที่ 3 - 4

ตารางที่ 3 การเปรียบเทียบสภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวม

สภาพองค์กร	น้อยกว่า 5 ปี		5-10 ปี		มากกว่า 10 ปี		F	P
	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD	$\bar{x}$	SD		
ด้านภารกิจ	4.55	0.48	4.62	0.38	4.43	0.58	1.653	0.195
ด้านการบำรุงรักษา	4.43	0.59	4.42	0.46	4.01	0.59	6.339*	0.002
ด้านการเจริญเติบโตและ การเปลี่ยนแปลง	4.40	0.52	4.41	0.48	4.11	0.52	4.790*	0.010
รวม	4.43	0.47	4.48	0.38	4.18	0.49	5.245*	0.006

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 3 พบว่า ค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 ทั้งในภาพรวมและรายด้าน แสดงว่า บุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสภาพองค์กรแตกต่างกัน ยกเว้นด้านภารกิจ ที่ไม่แตกต่างกัน จึงทำการทดสอบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffe's post hoc comparison) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยรายคู่ สภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวม

ประสบการณ์การทำงาน	$\bar{x}$	น้อยกว่า 5 ปี	5-10 ปี	มากกว่า 10 ปี
		4.43	4.48	4.18
1. น้อยกว่า 5 ปี	4.43			*
2. 5-10 ปี	4.48			*
3. มากกว่า 10 ปี	4.18			

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4 พบว่า ค่า F มีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงว่าบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานครที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพองค์กรในภาพรวมมากกว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี และบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงาน 5 – 10 ปี มีระดับความคิดเห็นต่อสภาพองค์กรในภาพรวมมากกว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี

การอภิปรายผล/สรุป

ผลการวิจัย สุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร มีประเด็นสำคัญซึ่งผู้วิจัยจึงได้นำมาอภิปรายผล ดังนี้

1. ผลการศึกษาสุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก แสดงว่าองค์กรมีการสนับสนุน และส่งเสริมการบริหารจัดการองค์กรในด้านต่างๆ ที่เอื้อประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานให้สามารถปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีการพัฒนาระบบการบริหารจัดการที่สามารถขับเคลื่อนการปฏิบัติงานได้ภายใต้สภาวะการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอก สอดคล้องทฤษฎีการบริหารจัดการของ Henry Fayol (อ้างถึงใน ศิริพงษ์ เสาภายน, 2558, หน้า 12) ที่ได้สรุปองค์ประกอบ 5 องค์ประกอบ ในการจัดการองค์กรให้สำเร็จตามเป้าหมาย ได้แก่ การวางแผน (Planning) การจัดองค์การ (Organizing) การบังคับบัญชา (Commanding) การประสานงาน (Coordination) และการควบคุม (Controlling) และสอดคล้องกับแนวคิดของ กอบัว ทัศนภักดี (2550, หน้า 10) กล่าวว่า องค์การสุขภาพดี หมายถึง การบริหารจัดการองค์การ แนวคิดใหม่ โดยมองการบริหารจัดการแบบองค์รวม ซึ่งต้องอยู่บนพื้นฐานการคำนึงถึงถึงความสอดคล้องกับปัจจัยต่าง ๆ ที่ประกอบเป็นมิติแต่ละด้านเข้าด้วยกัน ทั้งนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยิ่งยศ เปรมฤติปริชาชาญ และศิริวัฒน์ จิระเดช ประไพ (2562, หน้า 137) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขต ชลบุรี 1 พบว่า ระดับสุขภาพองค์การของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีค่าเฉลี่ยโดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญัฐนิการ์ แก้วสุธา (2564, หน้า 207) ได้ศึกษา การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสุขภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 พบว่า สุขภาพองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ระดับมาก

2. ผลการเปรียบเทียบสุขภาพองค์กรตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามวุฒิการศึกษา พบว่า บุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานครที่มีวุฒิการศึกษาแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสุขภาพองค์กรทั้งภาพรวม และรายรายด้าน ไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษาส่วนใหญ่ จะมีระดับการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป และบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี มีความสามารถในการเข้าถึงการรับรู้ ทั้งด้านนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมายของหน่วยงาน ทรัพยากรในการสนับสนุนการปฏิบัติงาน องค์ความรู้ รวมทั้งนวัตกรรม และเทคโนโลยีที่ทันสมัย ได้เท่าเทียมกันกับบุคลากรที่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาตรีขึ้นไป จึงไม่พบความแตกต่างในด้านวุฒิการศึกษา อีกทั้งในปัจจุบันผู้บริหารมีการนำเทคโนโลยี นวัตกรรมและแพลตฟอร์มการสื่อสารต่างๆ มาใช้ในการปฏิบัติงาน เพื่อให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว เข้าถึงง่าย ซึ่ง เลอศักดิ์ ตามา และสมาลี ศรีพุทธรินทร์ (2564, หน้า 227) กล่าวว่า ภาวะผู้นำดิจิทัล หมายความว่า ทักษะ ความสามารถ วิธีการ และคุณลักษณะ ของผู้นำในการบริหารงาน สร้างแรงจูงใจ สนับสนุนการทำงาน มีความคิดสร้างสรรค์ สามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์เทพ โรจน์วิรัตน์ (2562, หน้า 81) ได้ศึกษา

สุขภาพองค์การขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม พบว่า การเปรียบเทียบสุขภาพองค์การจำแนกตามระดับการศึกษา ในภาพรวมไม่มีความแตกต่างกัน

3. ผลการเปรียบเทียบสุขภาพองค์การตามความคิดเห็นของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า บุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษา กรุงเทพมหานคร ที่มีประสบการณ์การทำงานแตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อสุขภาพองค์การทั้งภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ยกเว้นด้านภารกิจ ที่ไม่แตกต่างกัน โดยบุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานน้อยกว่า 5 ปี มีระดับความคิดเห็นต่อสุขภาพองค์การในภาพรวม มากกว่า บุคลากรที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี และบุคลากรที่มีประสบการณ์ การทำงาน 5 – 10 ปี มีระดับความคิดเห็นต่อสุขภาพองค์การในภาพรวมมากกว่าบุคลากร ที่มีประสบการณ์การทำงานมากกว่า 10 ปี ทั้งนี้ อาจจะ เพราะบุคลากรที่ปฏิบัติงานมาเป็นระยะเวลานาน จะต้องปรับตัวให้ทันต่อสถานการณ์และต้องรับมือกับความเปลี่ยนแปลงและแรงกดดัน ไม่ว่าจะเป็นการกระตุ้นงานซ้ำๆ งานที่ได้รับมอบหมายล้นมือ การแบกรับภาระงานที่หนักเกินไป อาจจะทำให้บุคลากรเกิดภาวะเครียด ความกระตือรือร้นในการทำงานลดลง และมององค์กรในแง่ลบ ซึ่งอาจเรียกได้ว่าเป็น ภาวะหมดไฟ (Burnout) ซึ่ง ศรีสกุล เญียบแหลม และเพ็ญภา แดงด้อมยุทธ์ (2562, หน้า 46) กล่าวว่า ภาวะหมดไฟในการทำงานเป็นภาวะที่บุคคลมีความรู้สึกเบื่อหน่าย ท้อแท้ มองโลกแง่ลบ ไม่มีความสุขในการทำงาน โดยมีปัจจัยที่เกี่ยวกับการทำงาน ดังนี้ 1) ภาระงาน ที่หนักและปริมาณงานที่มากเกินไป 2) ขาดอำนาจในการตัดสินใจและมีปัญหาการเรียงลำดับความสำคัญของงาน 3) ไม่ได้รับการตอบแทนหรือรางวัลที่เพียงพอ 4) รู้สึกไร้ตัวตนในที่ทำงานหรือไม่เป็นส่วนหนึ่งของทีม 5) ไม่ได้รับความยุติธรรม ขาดความเชื่อใจและการเปิดใจยอมรับ และ 6) ระบบบริหารในที่ทำงานที่ขัดต่อคุณค่า และจุดมุ่งหมายในชีวิต ทั้งนี้ผู้บริหารจะต้องเป็นผู้มีเป้าหมาย วิสัยทัศน์ มีกลยุทธ์ในการบริหารองค์กร มีธรรมาภิบาลในการบริหารงาน รวมถึงมีเทคโนโลยีที่ทันสมัย ให้ผลตอบแทนหรือรางวัลที่เหมาะสม รวมถึงการจัดบรรยากาศในการทำงาน และการส่งเสริมความสัมพันธ์ระหว่างบุคลากรในองค์กร สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการด้านบุคลิกภาพของ Chris Argyris (1923, อ้างถึงใน ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ, 2564, หน้า 45) พบว่า การจัดองค์กรจะมีผลต่อบุคลิกภาพของคนในองค์กร เช่น องค์กรที่เน้นระเบียบ กฎเกณฑ์ ขั้นตอนการปฏิบัติงานแบบองค์กรราชการ จะส่งผล ทำให้บุคลากรคับอกคับใจในการทำงาน ไม่กระตือรือร้น ต่อต้านการถูกควบคุม ก้าวร้าวต่อองค์กร ซึ่งสอดคล้องกับ กอปรลาภ อภัยภักดิ์ (2563, หน้า 315) ได้ศึกษา บรรยากาศองค์กรแห่งความสุข โดยแสดงให้เห็นว่า ความสุขของคนทำงานขึ้นอยู่กับการทำงานในองค์กรที่มีบรรยากาศแห่งความสุข ซึ่งผู้บริหารต้องมุ่งเน้นการสร้างบรรยากาศในองค์กรให้มีความสุขครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ 1) ด้านกายภาพ 2) ด้านจิตวิทยา และ 3) ด้านสังคม

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

1.1 ด้านภารกิจ บุคลากรบุคลากรยังต้องการให้ผู้บริหารนำวิสัยทัศน์เข้ามากระตุ้นการปฏิบัติงานอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้เกิดเป็นวัฒนธรรมในการปฏิบัติงาน นอกจากนี้ บุคลากรยังต้องการให้เกิดการมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย การวางแผน การปฏิบัติงาน หรือการกำหนดบทบาทหน้าที่เพิ่มขึ้นจากเดิม ดังนั้น ผู้บริหารควรมีการส่งเสริมกระบวนการมีส่วนร่วมของบุคลากรในทุกระดับสายการบังคับบัญชา

1.2 ด้านการบำรุงรักษาเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ดังนั้นผู้บริหารหน่วยงานทางการศึกษาคควรมีการจัดหาวัสดุ ครุภัณฑ์ ที่มีความต้องการจำเป็นให้มีความเพียงพอต่อการปฏิบัติงานของบุคลากร เพื่อให้บุคลากรมีความพึงพอใจที่ได้รับการสนับสนุนในการปฏิบัติงาน ทำให้บุคลากรมีขวัญ กำลังใจ และมีความกระตือรือร้นในการปฏิบัติงานให้บรรลุเป้าหมาย

1.3 ด้านการเจริญเติบโตและการเปลี่ยนแปลง ในส่วนของความสามารถให้คำแนะนำในการแก้ไขปัญหาต่างๆ เป็นข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารองค์กรควรมีการพบปะ พูดคุย สร้างความสัมพันธ์กับบุคลากรในหน่วยงาน เพื่อให้เกิดความผูกพัน และบุคลากรไม่รู้สึกลัวผู้บริหารคือบุคคลที่เข้าถึงยาก

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยในครั้งต่อไป

การศึกษาครั้งต่อไป ผู้วิจัยเสนอแนะให้ศึกษาประเด็นต่อไปนี้

2.1 ควรมีการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์กรในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร

2.2 ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างสุขภาพองค์กรกับการทุ่มเทในการปฏิบัติงานของบุคลากรในหน่วยงานทางการศึกษากรุงเทพมหานคร

เอกสารอ้างอิง

กอปรลาภ อภัยภักดิ์. (2563). บรรยากาองค์กรแห่งความสุข : คนเบิกบาน งานสำเร็จ. วารสาร มจร.

มนุษยศาสตร์ปริทรรศน์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2563)

กอบัว ทศนภักดิ์. (2550). องค์การสุขภาพดี. สารนิพนธ์วิทยาสตรมหาบัณฑิต สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.

กระทรวงศึกษาธิการ.(2565).ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องนโยบายและจุดเน้น ของกระทรวงศึกษาธิการ ปีงบประมาณ พ.ศ. 2565.

ณัฐนิการ์ แก้วสุธา. (2564). การบริหารความขัดแย้งของผู้บริหารที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาระยอง เขต 1.วารสารปัญญาวิวัฒน์ ปีที่ 13 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม 2564

บุญชม ศรีสะอาด. (2553).การวิจัยเบื้องต้น.พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ

พงเทพ โรจน์วิรัตน์. (2562). สุขภาพองค์การขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตอำเภอธาตุพนม จังหวัดนครพนม.วิทยานิพนธ์ สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

- ภาวิดา ธาราศรีสุทธิ. (2564). การจัดและการพัฒนาองค์การทางการศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : บ. มิตรภาพการพิมพ์และสตูดิโอ จำกัด.
- มาลินี ตั้งกิจกุลโสภา และคณะ. (2560). การพัฒนาบุคลากร เพื่อประสิทธิภาพในการทำงาน กรณีศึกษา เทศบาลตำบลขุนแก้ว อำเภอนครชัยศรี จังหวัดนครปฐม. มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม
- ยิ่งยศ เปรมฤดีปรีชาชาญ และศิริวัฒน์ จิระเดชประไพ. (2562). ปัจจัยที่ส่งผลต่อสุขภาพองค์การของ สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สหวิทยาเขตชลบุรี 1.วารสารบัณฑิตวิทยาลัย ปีที่ 10 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน 2562).
- เลอศักดิ์ ตามา และสมาลี ศรีพุทธรินทร์. (2564). ภาวะผู้นำยุคดิจิทัลของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อการ ดำเนินงานระบบประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 22. วารสารรัชต์ภาคย์. 15 (38), (224-240).
- ศิริพงษ์ เสาภายน. (2558). หลักและกระบวนการบริหารการศึกษา ทฤษฎีและแนวปฏิบัติ (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ : บ.มิตรภาพการพิมพ์และสตูดิโอ จำกัด.
- ศรีสกุล เนียบแหลม และเพ็ญญา แดงด้อมยุทธ์. (2562). ภาวะหมดไฟในการทำงาน. บทความวิชาการ วารสารแพทยสารทหารอากาศ ปีที่ 65 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – กันยายน 2562
- สุรัสวดี ราชกุลชัย. (2543). การวางแผนและการควบคุมทางการบริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ จามจุรี.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2561). ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 – 2580 ฉบับประกาศราชกิจจานุเบกษา (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2566). แผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ (พ.ศ. 2566 – 2580) (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม).
- สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดกรุงเทพมหานคร. (2566) จากอินเทอร์เน็ต <https://www.bkkedu.in.th/> [เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2566]
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1. (2566) จากอินเทอร์เน็ต <https://www.sesao1.go.th/> [เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2566]
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (2566) จากอินเทอร์เน็ต <https://www.sesao2.go.th/> [เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2566]
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 2. (2566). รายงานผลการดำเนินงานประจำปี พ.ศ. 2565. กรุงเทพมหานคร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากรุงเทพมหานคร. (2566). จากอินเทอร์เน็ต <http://bkkp.go.th/wp/> [เมื่อวันที่ 20 มกราคม 2566]

หยาดอัมรินทร์ ศิริจันทร์. (2562). ความสัมพันธ์ระหว่างสภาพองค์การของสถานศึกษากับความทุ่มเทในการปฏิบัติงานของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3. วิทยานิพนธ์ สาขาบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ จังหวัดปทุมธานี.

Cohen, L., Manion, L, and Morrison, K. (2011). *Research Methods in Education*. (7th ed). New York: Routledge.

Miles, Matthew B. (1965). *Planned change and organizational health-figure and ground*. Chapter 2, change processes in the public school. Oregon University. Eugene.

การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว
โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPICร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด
(Think Pair Share) สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
Development of Critical Thinking Abilities on Linear Equation in One Variable
through Learning Activities Focused on DAPIC Organizing
and Think Pair Share for Grade 7 Student

พรณิษา เอี่ยมอ่อน, อาทร นกแก้ว
Phunnisa Iam-on, Artorn Nokkaew
คณิตศาสตร์ศึกษา มหาวิทยาลัยนเรศวร
Mathematics Education Naresuan University
E-mail : Phunnisai64@nu.ac.th

Received: May 19, 2023 Revised: June 8, 2023 Accepted: June 20, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว และประเมินความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้เข้าร่วมวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 จำนวน 15 คน ผู้วิจัยใช้รูปแบบการวิจัยเชิงปฏิบัติการ จำนวน 4 วงจรปฏิบัติการ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ แบบสะท้อนผลการจัดการเรียนรู้ และแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา และตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเรียนรู้แนวทางนี้ มีประเด็นที่ควรเน้น ได้แก่ การออกแบบสถานการณ์ปัญหาในชีวิตประจำวันให้เหมาะสมกับวัยของนักเรียน และส่งเสริมให้นักเรียนมีทางเลือกหลากหลายวิธีหรือแนวคิดในการตัดสินใจที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทบทวนความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการแก้ปัญหาในสถานการณ์ และการกระตุ้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมและการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผลในชั้นเรียน นอกจากนี้ พบว่า เมื่อผ่านการเรียนรู้ทั้ง 4 วงจร นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาความสามารถรายด้าน พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้น และการตีความอยู่ในระดับมากที่สุด สำหรับความสามารถในการการสรุปอ้างอิง การนิรนัย และการประเมินข้อโต้แย้งอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ : แนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share), ความสามารถในการคิดอย่างมี
วิจารณญาณ, สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว

Abstract

The objectives of this study were to examine approaches for organizing learning activities using the DAPIC concept and the Think Pair Share technique to enhance critical thinking skills in solving single variable linear equations, and to assess critical thinking abilities after the learning. The participants were 15 Mathayomsuksa 1 students. Four cycles of the action research were conducted. The research tools consisted of learning activity plans, the teaching reflection form, and a critical thinking test. The data were analyzed using content analysis and data triangulation. The findings indicated that certain aspects of learning management should be emphasized, such as designing age-appropriate real-life situations and promoting decision-making with multiple choices to foster critical thinking. Reviewing foundational knowledge necessary for problem-solving in various situations and encouraging students to express opinions rationally were also identified as important. Furthermore, it was observed that after completing all 4 learning cycles, the majority of students demonstrated a high level of critical thinking. When considering specific areas of ability, most students exhibited a high level of proficiency in specifying assumptions, and the highest level of competence in inferring, predicting, and evaluating arguments.

Keywords: DAPIC concept with Think Pair Share, Critical thinking ability, Linear Equation for One Variable

บทนำ

ศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่โลกมีการพัฒนาและเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้านทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และการดำรงชีวิต เกิดวิวัฒนาการเข้าสู่สังคมแห่งการเรียนรู้และทักษะ สิ่งสำคัญในการพัฒนาประเทศจึงขึ้นอยู่กับพัฒนาคุณภาพของประชากร การดำรงชีวิตของมนุษย์ต้องอาศัยการเรียนรู้เพื่อให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไป โดยเฉพาะอย่างยิ่งในยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศที่ก้าวล้ำไปมาก การศึกษาก็ต้องพัฒนาไปให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560-2579 และนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ มุ่งเสริมสร้างผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม รักความเป็นไทย มีทักษะการคิดวิเคราะห์ คิดอย่างมีวิจารณญาณ มีทักษะด้านเทคโนโลยี สามารถทำงานร่วมกับ

ผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมโลกได้อย่างสันติและมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ซึ่งในการจัดการเรียนรู้จะมีการสอดแทรกทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนในการปฏิบัติงานที่ซับซ้อนต้องใช้องค์ความรู้และทักษะการคิดขั้นสูง เช่นเดียวกับข้อกำหนดในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ที่ได้ระบุให้บุคคลที่ได้รับการศึกษาต้องมีสมรรถนะในทางการคิด ได้แก่ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะเห็นได้ว่าเป้าหมายทางการศึกษาต่างมุ่งเน้นการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนเป็นอย่างมาก เนื่องจากนี้ความสามารถดังกล่าว เป็นตัวบ่งชี้คุณภาพการศึกษาของนักเรียนในการเรียนรู้ ดังนั้นความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณจึงมีความสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้เป็นคนที่ดีตัดสินใจโดยใช้การพิจารณา ไตร่ตรองอย่างรอบคอบในการแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างสมเหตุสมผล

จากค่าสถิติผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านพื้นฐาน (O-NET) วิชาคณิตศาสตร์ระดับประเทศ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ตั้งแต่ปีการศึกษา 2561, 2562 และ 2564 พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 30.04, 26.73 และ 24.47 ตามลำดับ และเมื่อวิเคราะห์คะแนนเฉลี่ยร้อยละในระดับโรงเรียน พบว่า โรงเรียนบ้านสวนเมี่ยง ตั้งแต่ปีการศึกษา 2561, 2562 และ 2564 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละเท่ากับ 24.50, 23.08 และ 16.29 ตามลำดับ (สถาบันทดสอบการศึกษาแห่งชาติ, 2564) จะเห็นได้ว่าทั้งคะแนนเฉลี่ยระดับประเทศและระดับโรงเรียนมีแนวโน้มลดลงทุกปี ซึ่งเป็นปัญหาที่ต้องเร่งแก้ไข ผู้วิจัยจึงวิเคราะห์หาสาเหตุ พบว่า สาธารณชนและพืชคณิตมีคะแนนต่ำ โดยเฉพาะการแก้โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว นักเรียนไม่สามารถแก้ปัญหาโดยนำความรู้เกี่ยวกับหลักการ กฎ และทฤษฎีมาใช้ได้อย่างถูกต้อง ไม่มีขั้นตอนในการแก้ปัญหา ทำให้นักเรียนขาดความต่อเนื่องในการคิดพิจารณาไตร่ตรอง การวิเคราะห์ สังเคราะห์ เพื่อนำไปสู่การตัดสินใจและการลงข้อสรุปในการแก้ปัญหาได้อย่างสมเหตุสมผล ไม่สามารถให้เหตุผลแสดงแนวคิดของตน ขาดความรอบคอบและความมั่นใจในการแสดงความคิดเห็นต่างๆ ในชั้นเรียน ดังนั้นในการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21

วิธีสอนก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีผลต่อการเรียนการสอนคณิตศาสตร์ การจะพัฒนากระบวนการเรียนการสอนให้มีคุณภาพนั้นจำเป็นต้องสรรหาวิธีการสอนที่สามารถช่วยให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพมากขึ้น (กรมวิชาการ, 2545: 188) ผู้วิจัยศึกษาค้นคว้าพบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC เป็นกระบวนการแก้ปัญหาที่พัฒนาขึ้นมาเพื่อใช้ในหลักสูตรบูรณาการคณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีของศูนย์คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระบวนการแก้ปัญหา DAPIC เป็นกระบวนการที่ไม่ซับซ้อน มีความยืดหยุ่นและมีประสิทธิภาพ เหมาะสำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น สามารถนำไปใช้ทั้งในและนอกห้องเรียนและใช้แก้ปัญหาที่พบในชีวิตจริง ในการแก้ปัญหาไม่จำเป็นต้องทำตามลำดับขั้นตอน สามารถเริ่มที่ขั้นใดก็ได้และสามารถข้ามบางขั้นหรือใช้บางขั้นซ้ำได้ โดยผู้แก้ปัญหามustพิจารณาตามลักษณะของปัญหาแต่ละปัญหา ครูควรเปิดโอกาสให้นักเรียนได้ใช้กระบวนการแก้ปัญหา DAPIC ด้วยวิธีการที่หลากหลาย (Meier, Hovde & Meier, 1996) และจากงานวิจัยของ สุรัชย์ วงศ์จันเสื่อ (2555: 95-98) ได้ทำการวิจัยการพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้การจัด

กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC และ CGI ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC และ CGI มีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและมีความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณสูงกว่านักเรียนกลุ่มที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ อีกทั้งยังมีการพัฒนาการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และการคิดอย่างมีวิจารณญาณเปลี่ยนแปลงในทางที่ดีขึ้นเป็นลำดับ และ ญาสุมิน สุวรรณไตรย์ (2563: 113) พบว่า การจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ยังมีขั้นที่นักเรียนมักเกิดข้อผิดพลาด ได้แก่ ขั้นการวางแผนการแก้ปัญหาและการดำเนินการแก้ปัญหา เนื่องจากในการดำเนินการแก้ปัญหานักเรียนมักคำนวณผิดพลาด แสดงการแก้ปัญหาไม่ถูกต้อง จึงส่งผลให้การสรุปคำตอบไม่ถูกต้องด้วย สอดคล้องกับ Wulandari et al., (2020) ที่กล่าวว่า นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มต่ำ (Quitter) จะมีข้อบกพร่องในการวิเคราะห์ปัญหา ประยุกต์ใช้ปัญหา ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ตรงข้ามกับนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มสูง (Climber) นอกจากนี้ นักเรียนยังขาดความมั่นใจในการแสดงออก ไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ไม่มีการสื่อสารแลกเปลี่ยนกันในการเรียนรู้ ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จึงถือว่าเป็นความท้าทายที่ผู้วิจัยต้องนำเทคนิคการเรียนรู้อื่นมาร่วมด้วย ซึ่งกระบวนการแก้ปัญหตามแนวคิด DAPIC นั้นจะช่วยส่งเสริมกระบวนการคิด การวางแผนทำงานอย่างเป็นระบบของนักเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด พบว่า เป็นเทคนิคการเรียนรู้การสอนที่เริ่มจากครูเสนอสถานการณ์ปัญหาหรือโจทย์คำถามให้นักเรียนได้คิดหาคำตอบด้วยตนเอง จากนั้นนำคำตอบที่ตนคิดได้ไปอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อนเป็นคู่จนได้ข้อสรุปที่เห็นพ้องกันแล้วจึงนำคำตอบไปอธิบายให้เพื่อนในชั้นเรียนฟัง ซึ่งมีขั้นตอนที่สำคัญคือ 1) คิด (Think) เป็นขั้นตอนที่ครูนำเสนอสถานการณ์ปัญหาหรือตั้งคำถาม เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนคิดหาคำตอบ ภายในระยะเวลาที่กำหนด 2) จับคู่ (Pair) เป็นขั้นตอนที่นักเรียนจับคู่กันพูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับคำตอบของแต่ละคนเพื่อหาคำตอบที่ดีที่สุด 3) แบ่งปัน (Share) เป็นขั้นตอนที่ครูสุ่มนักเรียนแต่ละคู่ออกมาแบ่งปันคำตอบของกลุ่มตนให้เพื่อนในชั้นเรียนฟัง และร่วมกันสรุปคำตอบ (Lyman, 1981:109–113, Byerley, 2001: 4 & Karnjan arukpong, 2004: 11) เทคนิคดังกล่าวจะช่วยฝึกให้นักเรียนเกิดความมั่นใจ กล้าแสดงความคิดเห็น ฝึกทักษะการสื่อสารให้คู่ของตนเองเข้าใจ แลกเปลี่ยนความรู้ซึ่งกันและกัน ส่งเสริมการทำงานร่วมกันและช่วยเหลือกัน และช่วยให้เกิดการเรียนรู้ในหลายสถานะแทนที่นักเรียนจะเรียนรู้จากครูเพียงคนเดียวก็ได้เรียนรู้จากเพื่อนด้วยกัน (ชรินทร์ สงสกุล, 2559) ซึ่งสอดคล้องกับ Rochmad et al., (2020) ที่กล่าวว่า การเพิ่มความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและความมั่นใจในตนเองของนักเรียนต้องทำควบคู่กันไป อีกทั้งเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) เป็นเทคนิคการเรียนรู้แบบร่วมมือรูปแบบหนึ่งที่ส่งเสริมการมีปฏิสัมพันธ์จากการทำกิจกรรมร่วมกันทำให้นักเรียนได้มีการแลกเปลี่ยนอธิบายความคิดหรือความรู้ที่เชื่อมโยงมาใช้ในการแก้ปัญหาให้เพื่อนฟังทำให้นักเรียนมีความมั่นใจในเรื่องที่เรียนมากขึ้นและแสดงความคิดเห็นทางคณิตศาสตร์ออกมาได้อย่างมั่นใจในการทำกิจกรรมเพื่อให้นักเรียนมีความสุขในการเรียนและบรรลุเป้าหมายร่วมกัน (ปิยวรรณ ผลรัตน์, 2560)

จากเหตุผลดังกล่าว ทำให้ผู้วิจัยสนใจการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) ไปใช้ในการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งผลการวิจัยที่ได้จะเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน ครู คณิตศาสตร์และผู้ที่สนใจการจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพดียิ่งขึ้นต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1
2. เพื่อศึกษาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share)

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านกลุ่มเป้าหมาย

นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนขยายโอกาสแห่งหนึ่งในอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 จำนวน 15 คน

ขอบเขตด้านตัวแปร

ตัวแปรต้น ได้แก่ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share)

ตัวแปรตาม ได้แก่ ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ขอบเขตด้านเนื้อหา

งานวิจัย ครอบคลุมเนื้อหาสาระการเรียนรู้แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) กลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ สาระที่ 1 จำนวนและพีชคณิต มาตรฐาน ค 1.3 ใช้ นิพจน์ สมการ และอสมการ อธิบายความสัมพันธ์หรือช่วยแก้ปัญหาที่กำหนดให้ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ขอบเขตด้านระยะเวลา

ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565

ระเบียบวิธีการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยแบ่งออกเป็น 4 วงจรในแต่ละวงจรปฏิบัติการประกอบด้วย 1 แผนการจัดการเรียนรู้ที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) ทั้ง 5 ขั้นตอน แผนการจัดการเรียนรู้ละ 2 ชั่วโมง รวมทั้งสิ้น 8 ชั่วโมง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ปฐมนิเทศและชี้แจงจุดประสงค์การเรียนรู้ให้กับนักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยทราบ
2. ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว โดยใช้เวลาทั้งหมด 8 ชั่วโมง
3. ระหว่างการทำกิจกรรมการเรียนรู้ นักเรียนจะศึกษาใบสถานการณ์ และตอบคำถามลงในใบกระดาษคำตอบในชั่วโมงเรียน จากนั้นผู้วิจัยมอบหมายใบกิจกรรมให้นักเรียนโดยใช้ชั่วโมงถัดไปในการทำกิจกรรมและส่งหลังเลิกเรียน ซึ่งผู้ร่วมสังเกตการจัดการเรียนรู้จะสังเกตการจัดการกิจกรรมและสะท้อนผลการจัดกิจกรรมลงในแบบสะท้อน เพื่อนำผลไปปรับปรุงและพัฒนาในวงจรปฏิบัติถัดไป
4. หลังเสร็จสิ้นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 4 วงจรปฏิบัติการ ผู้วิจัยให้นักเรียนที่เป็นกลุ่มเป้าหมายทำแบบทดสอบวัดความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณเป็นรายบุคคล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยนำข้อมูลจากการเก็บรวบรวมมาวิเคราะห์ผลการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน ระหว่างการจัดกิจกรรมและหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) โดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) เพื่อตีความและสรุปข้อมูล ให้ทราบถึงพัฒนาการความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนจากการศึกษาใบกิจกรรมในชั้นเรียน และทำการตรวจสอบข้อมูลเชิงคุณภาพด้วยวิธีสามเส้า (Method Triangulation) แบบใช้เครื่องมือวิจัยมากกว่าหนึ่งชนิด ซึ่งทำการตรวจสอบโดยการเก็บรวบรวมข้อมูลชนิดเดียวกันจากใบกิจกรรมและแบบวัด มาทำการวิเคราะห์พิจารณาถึงผลการวิจัยว่ามีผลสรุปที่เป็นไปในทิศทางเดียวกันหรือไม่ อย่างไร และการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติร้อยละ (Percent) เพื่อแสดงผลการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณทั้งใบกิจกรรมและแบบวัดของนักเรียน โดยทำการวัดและประเมินผลเป็นรายบุคคลตามความสามารถรายด้านทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ความสามารถด้านการสรุปอ้างอิง ความสามารถด้านการระบุข้อตกลงเบื้องต้น ความสามารถด้านการนิรนัย ความสามารถด้านการศึกษา และความสามารถด้านการประเมินข้อโต้แย้ง โดยเปรียบเทียบค่าเป็นร้อยละในแต่ละระดับความสามารถ

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

1.1 กิจกรรมขั้นที่ 1 การระบุปัญหา (Define) นักเรียนอ่านใบสถานการณ์เพื่อทำความเข้าใจปัญหา ระบุดประเด็นปัญหา โดยครูควรใช้คำถามกระตุ้นให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ ตัดสินใจเลือกประเด็นปัญหาที่ถูกต้อง และเน้นการใช้ภาษาในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ ซึ่งจะให้นักเรียนสามารถระบุประเด็นปัญหาได้อย่างชัดเจน วิเคราะห์และแตกประเด็นปัญหาให้เป็นปัญหาย่อย โดยมีการขีดเขียนข้อเท็จจริงหรือคำสำคัญลงในใบสถานการณ์ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและนำเสนอไปใช้ในขั้นต่อไปได้

1.2 กิจกรรมขั้นที่ 2 การประเมินปัญหา (Assess) นักเรียนประเมินสถานการณ์ปัญหา รวบรวมข้อมูลที่มีความเกี่ยวข้อง เงื่อนไข หรือความรู้ที่สามารถนำมาใช้ในการแก้ปัญหา โดยครูควรนำเสนอสื่อต่าง ๆ ที่เป็นเทคโนโลยีการศึกษา เข้ามามีบทบาทในการดำเนินกิจกรรม ได้แก่ การใช้ YouTube มาทบทวนความรู้พื้นฐาน และความรู้ที่จำเป็นในการแก้สถานการณ์ปัญหา ทำให้นักเรียนเกิดความสนใจ และตื่นเต้น อยากเรียนรู้ในรายวิชาเพิ่มมากขึ้น และใช้การเสริมแรงโดยการกล่าวคำชมเชยเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนมีความกล้าในการแสดงความคิดเห็นเพื่อแสดงความสามารถในการคิดพิจารณาไตร่ตรองข้อมูลอย่างรอบคอบ ซึ่งจะให้นักเรียนสามารถประเมินสถานการณ์ปัญหา เงื่อนไขที่จำเป็น การระบุความรู้เดิมที่เกี่ยวข้องและความรู้สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวมาใช้ในการแก้โจทย์ปัญหาในสถานการณ์ได้

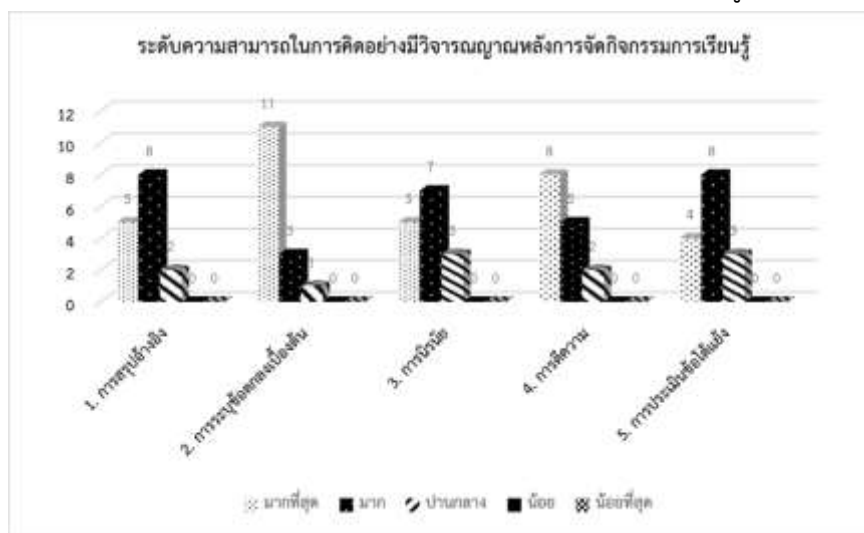
1.3 กิจกรรมขั้นที่ 3 การวางแผนการแก้ปัญหา (Plan) ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) นักเรียนวางแผนการแก้ปัญหาโดยการเขียนสมการด้วยตนเองในกิจกรรมแบบคิดเดี่ยว (Think) จากนั้นจับคู่กับเพื่อนร่วมกันระดมความคิดเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกันในกิจกรรมแบบคิดคู่ (Pair) และร่วมกันทั้งชั้นเรียนในการอภิปรายโต้แย้ง ให้เหตุผลเกี่ยวกับสมการที่ได้ในกิจกรรมแบบคิดกลุ่ม (Share) โดยครูควรใช้คำถามปลายเปิดเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเชื่อมโยงเงื่อนไขที่จำเป็นในการเขียนสมการและจับเวลาเพื่อให้นักเรียนบริหารเวลาให้เพียงพอในการทำกิจกรรม ซึ่งจะให้นักเรียนสามารถนำเสนอเงื่อนไขที่จำเป็นและองค์ความรู้มาใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างภาษาในสถานการณ์ปัญหากับภาษาสัญลักษณ์ และกฎเกณฑ์ทางคณิตศาสตร์ โดยในขั้นนี้ได้นำเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) มาใช้ในการจัดการเรียนรู้ ซึ่งนักเรียนร่วมกันคิด อภิปราย แสดงความคิดเห็น สนับสนุน และโต้แย้งเกี่ยวกับปัญหาโดยใช้การพิจารณาไตร่ตรองข้อมูลอย่างรอบคอบในกิจกรรม ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

1.4 กิจกรรมขั้นที่ 4 การดำเนินการตามแผน (Implement) ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) นักเรียนปฏิบัติตามแผนที่วางไว้โดยแก้สมการด้วยตนเองในกิจกรรมแบบคิดเดี่ยว (Think) จากนั้นจับคู่กับเพื่อนแล้วแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันในการแก้สมการจากสถานการณ์ในกิจกรรมแบบคิดคู่ (Pair) และร่วมกันทั้งชั้นเรียนในการตรวจสอบคำตอบให้ถูกต้องอย่างสมเหตุสมผลในกิจกรรมแบบคิดกลุ่ม (Share) ซึ่งจะให้นักเรียนสามารถดำเนินการแก้ปัญหตามแผนที่วางไว้ได้ดีขึ้นเรื่อย ๆ ในแต่ละวงจรปฏิบัติ โดยการใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) ทำให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น การโต้แย้ง ให้เหตุผลสนับสนุนแนวคิดของตนเอง นอกจากนี้ยังช่วยตรวจสอบการแก้ปัญหาและการตรวจสอบคำตอบให้มีความถูกต้องสมเหตุสมผลมากขึ้น ทั้งนี้ทำให้เห็นภาพบรรยากาศห้องเรียนที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยเป็นเพียงโค้ชผู้คอยกระตุ้นและให้คำแนะนำในเรื่องที่นักเรียนสนใจเท่านั้น

1.5 กิจกรรมขั้นที่ 5 การสื่อสารและเปลี่ยนข้อสรุป (Communication) นักเรียนวิเคราะห์ ประเมินผล และนำผลจากการดำเนินการมาสรุปและนำเสนอความรู้ที่ได้ให้เพื่อนในชั้นเรียนได้ฟัง โดยครูควร ใช้การเสริมแรงโดยการให้คะแนนพิเศษ เพื่อกระตุ้นให้นักเรียนกล้าแสดงออก เน้นการใช้ภาษาในการแสดง ความคิดเห็นและการให้เหตุผล รวมถึงการใช้กิจกรรมอภิปรายร่วมกันทั้งชั้นเรียนเพื่อให้นักเรียนมีส่วนร่วมใน เรียนรู้ ซึ่งจะทำให้นักเรียนสามารถสื่อสารและลงข้อสรุปได้ตามสิ่งที่สถานการณ์ต้องการ โดยร่วมกันระดม สมมติเพื่อพิจารณาให้ความเห็นสนับสนุน โต้แย้งของข้อสรุปว่ามีความถูกต้อง สมเหตุสมผล จากนั้นครูใช้ คำถามกระตุ้นเพื่อสร้างบรรยากาศให้นักเรียนมีการคิดวิเคราะห์ การตัดสินใจว่าข้อสรุปนั้นมีความสมเหตุสมผล การใช้เหตุผลเพื่อสนับสนุนแนวคิดของตนเอง เพื่อพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ให้นักเรียนชั้น มัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) พบว่า ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับ มาก ดังภาพ 1

ภาพ 1 แสดงระดับความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

จากภาพ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า หลังการจัดการเรียนรู้ นักเรียนมีความสามารถในการคิด อย่างมีวิจารณญาณในด้านการระบุข้อเท็จจริงเบื้องต้นและด้านการตีความอยู่ในระดับมากที่สุด ด้านการสรุป อ้างอิง ด้านการนิรนัยและด้านการประเมินข้อโต้แย้งอยู่ในระดับมาก

อภิปรายผลการวิจัย

1. การศึกษาแนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว สำหรับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 พบว่า ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประกอบด้วย 6 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 การระบุปัญหา (Define) ขั้นที่ 2 การประเมินปัญหา (Assess) ขั้นที่ 3 การวางแผนการแก้ปัญหา (Plan) ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) ขั้นที่ 4 การดำเนินการตามแผน (Implement) ร่วมกับเทคนิค เพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) และขั้นที่ 5 การสื่อสารและเปลี่ยนข้อสรุป (Communication) ซึ่งแต่ละ

ขั้นตอนพบว่านักเรียนให้ความสนใจเป็นอย่างดี สามารถวางแผนและลงมือปฏิบัติตามขั้นตอน มีแนวทางการแก้ปัญหาที่ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจในการแก้โจทย์ปัญหาสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวเพิ่มมากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของสุรัชย์ วงศ์จันเสื่อ (2555: 96) ที่กล่าวว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC และ CGI นั้นเป็นการเปิดโอกาสให้นักเรียนได้แสดงความคิดเห็น และอภิปรายในสิ่งที่นักเรียนได้วางแผนและลงมือปฏิบัติด้วยตนเองว่ามีความถูกต้องผิดพลาดหรือเหมาะสมมากน้อยเพียงใด ทำให้นักเรียนเรียนรู้เอง และนักเรียนได้แลกเปลี่ยนความรู้ แนวคิด และวิธีการของตนเองซึ่งกันและกัน สามารถสร้างรูปแบบการแก้ปัญหาที่เหมาะสมขึ้นร่วมกัน ซึ่งสถานการณ์ที่ผู้วิจัยออกแบบเป็นสถานการณ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตประจำวัน จะช่วยกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสนใจ เกิดแรงบันดาลใจในการเรียนรู้ และเห็นคุณค่าของการเรียนและใช้ประโยชน์คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวัน สอดคล้องกับงานวิจัยของทรงยศ สกุลยา (2562: 147) กล่าวว่า การออกแบบสถานการณ์ปัญหาที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงของนักเรียน เช่น สถานที่ในท้องถิ่น ตัวละครในสถานการณ์เป็นบุคคลที่มีอยู่จริงและใกล้ตัวนักเรียน เป็นต้น ซึ่งการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) ค้นพบแนวการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ได้แก่ เป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ นักเรียนมีการวางแผนก่อนดำเนินการแก้ปัญหาโดยใช้ความรู้ที่เกี่ยวข้องในการแก้ปัญหาจากประสบการณ์เดิมและจากการเรียนรู้ในชั้นเรียน จนได้คำตอบสอดคล้องกับเงื่อนไขในสถานการณ์ ทั้งนี้ในการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) ซึ่งเป็นกิจกรรมที่สนับสนุนให้นักเรียนมีความสนใจในการเรียนมากขึ้น กล่าวคือ กล่าวแสดงออก กล่าวแสดงความคิดเห็น กระตุ้นให้นักเรียนพยายามคิดหาคำตอบให้ได้ด้วยตนเองก่อนในกิจกรรมคิดเดี่ยว (Think) จากนั้นจึงนำไปแลกเปลี่ยนกับเพื่อนในกิจกรรมคิดคู่ (Pair) และนำไปอภิปรายร่วมกันในกิจกรรมคิดกลุ่ม (Share) โดยนักเรียนจะร่วมกันคิด อภิปราย แสดงความคิดเห็น สนับสนุน และโต้แย้งเกี่ยวกับปัญหาโดยใช้การพิจารณาไตร่ตรองข้อมูลอย่างรอบคอบในกิจกรรม ซึ่งนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ นอกจากนี้ความหลากหลายของสมการยังมีส่วนช่วยสร้างบรรยากาศห้องเรียนของการคิดอย่างมีวิจารณญาณ นักเรียนได้อภิปรายร่วมกันเกี่ยวกับความถูกต้อง การยืนยันหลักฐาน และการให้เหตุผล จะช่วยให้นักเรียนให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม และมีการแสดงความคิดเห็นโต้แย้ง พร้อมทั้งให้เหตุผลในการสนับสนุนแนวคิดของตน รวมถึงการเสริมแรงมีส่วนช่วยกระตุ้นให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออกในการแสดงแนวคิดของตนและการให้เหตุผลเพื่อสนับสนุนแนวคิด และการใช้คำถามปลายเปิดจะเป็นการกระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ การพิจารณาให้ความเห็น สนับสนุนและโต้แย้งกันอย่างมีเหตุผล นับว่าเป็นอีกก้าวหนึ่งของการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียน และเป็นความจำเป็นอย่างยิ่งที่ครูน่าจะได้นำไปใช้ให้แพร่หลายเพื่อช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญและเป็นแนวทางในการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป

2. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง สมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) สามารถอภิปรายได้ดังนี้

องค์ประกอบที่ 1 ความสามารถในการสรุปอ้างอิง หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความสามารถในการสรุปอ้างอิงจากการแก้ปัญหาทั้งสองสถานการณ์ในแบบทดสอบอยู่ในระดับมากขึ้นไปทุกสถานการณ์ กล่าวคือ นักเรียนส่วนใหญ่สามารถจำแนกความน่าจะเป็นของข้อสรุป ว่าข้อสรุปใดเป็นจริงหรือเป็นเท็จได้ครบถ้วน ทั้งนี้ ผลการวิเคราะห์จะได้ว่าจำนวนนักเรียนในระดับความสามารถดังกล่าวมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น เนื่องจากในขั้นตอนดำเนินการตามแผน ของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการตามแนวคิด DAPIC เป็นต้นมา ผู้วิจัยได้เลือกใช้ประเด็นคำถามที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการออกแบบสถานการณ์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง ทำให้นักเรียนสามารถทำความเข้าใจได้ง่ายขึ้น ตลอดจนมีการนำเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) เข้ามาเพื่อให้นักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันจนเกิดความคุ้นเคยกับการใช้ความสามารถในการสรุปอ้างอิงตามลักษณะดังกล่าว และเป็นพื้นฐานสำคัญในการทำแบบทดสอบทั้งสองสถานการณ์ ส่งผลให้ความสามารถในการสรุปอ้างอิงของนักเรียนมีพัฒนาการที่ดีขึ้นตามลำดับของวงจรปฏิบัติการ สอดคล้องกับงานวิจัยของชรินทร์ สงสกุล (2559: 102) ที่กล่าวว่า การใช้เทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) รวมกับการออกแบบสถานการณ์ปัญหาที่กระตุ้นให้นักเรียนคิดวิเคราะห์ ค้นหาแนวทางการแก้ปัญหา เพื่อนำไปสู่การอภิปรายแสดงความคิดเห็นด้วยการใช้เหตุใช้ผล ส่งผลให้นักเรียนสามารถสรุปองค์ความรู้ที่เป็นคำตอบของปัญหาได้ด้วยตนเอง

องค์ประกอบที่ 2 ความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้น การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้น จากการแก้ปัญหาทั้งสองสถานการณ์ในแบบทดสอบระดับมากที่สุด และมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในสถานการณ์ที่ 1 และ 2 เนื่องจากนักเรียนสามารถระบุสิ่งที่โจทย์กำหนด ข้อสันนิษฐานหรือข้อสมมติล่วงหน้าจากสถานการณ์ที่กำหนดไว้ในสถานการณ์ปัญหาได้ครบถ้วน อย่างไรก็ตามในขั้นการระบุปัญหา (Define) และขั้นการประเมินปัญหา (Assess) ของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการตามแนวคิด DAPIC ผู้วิจัยได้เลือกใช้ประเด็นคำถามที่ส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและมีการสะท้อนผลหลังการตรวจใบกิจกรรมในแต่ละครั้ง ทำให้นักเรียนสามารถตอบคำถามได้ตรงประเด็น และส่งผลต่อพัฒนาการทางความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้นที่อยู่ในระดับมากที่สุด นอกจากนี้การที่นักเรียนได้ฝึกระบุปัญหาจนเกิดความชำนาญ จะช่วยให้นักเรียนเห็นแนวทางแก้ปัญหาหรือการเลือกใช้แนวคิดเพื่อแก้ปัญหาได้อย่างเหมาะสม และยังพบว่าความสามารถในการระบุข้อตกลงเบื้องต้นของนักเรียนมีพัฒนาการที่สูงกว่าความสามารถรายด้านอื่นของทุกวงจรปฏิบัติการ สอดคล้องกับงานวิจัยของสหพงศ์ จันศิริ (2562: 97) ที่กล่าวว่า ความสามารถในการเลือกปัญหาและระบุปัญหาของนักเรียนเป็นด้านที่มีความสามารถระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นความสามารถในการทำความเข้าใจกับประเด็นปัญหา ข้อคำถาม โดยครูผู้สอนใช้คำถามในการกระตุ้นให้นักเรียนแสดงเหตุผล พร้อมทั้งทบทวนความรู้เดิมของนักเรียน ซึ่งสามารถพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณในองค์ประกอบด้านระบุปัญหาได้

องค์ประกอบที่ 3 ความสามารถในการนิรนัย หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความสามารถในการการนิรนัยจากการแก้ปัญหาทั้งสองสถานการณ์ในแบบทดสอบมีลักษณะสม่ำเสมออยู่ที่ระดับมาก แต่จำนวนนักเรียนมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นในสถานการณ์ที่ 1 และ 2 เนื่องจากนักเรียนสามารถตรวจสอบข้อสรุปจากสถานการณ์ได้อย่างสมเหตุสมผล โดยพิจารณาจากความสัมพันธ์ของสถานการณ์นั้น แต่ในกิจกรรมแบบคิดเดี่ยว (Think) มีนักเรียนบางคนที่มีความบกพร่องทางการเรียนคณิตศาสตร์ จะไม่สามารถนำเงื่อนไขที่จำเป็นมาเขียนสมการในแก้สมการเพื่อแสดงการตรวจสอบข้อสรุปในสถานการณ์นั้นได้ อย่างไรก็ตามความสามารถนี้จำเป็นจะต้องอาศัยความรู้พื้นฐานที่จำเป็นด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งอื่นนอกเหนือจากเรื่องสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียว ซึ่งนักเรียนแต่ละคนมีความรู้พื้นฐานในแต่ละเรื่องที่แตกต่าง ผู้วิจัยได้ทบทวนความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการแก้ปัญหา ซึ่งนักเรียนส่วนใหญ่ได้ระดมสมองและทำความเข้าใจจนสามารถนำความรู้ไปใช้ในการสร้างสมการเชิงเส้นตัวแปรเดียวได้ แต่เนื่องจากการทำแบบทดสอบรายบุคคล พบว่ายังมีนักเรียนบางส่วนไม่สามารถเขียนแสดงแนวคิดได้ จึงส่งผลให้ความสามารถในการนิรนัยมีระดับความสามารถสูงสุดอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับวัชรพล จันทรวงศ์ (2562: 72) ที่กล่าวว่า การนิรนัยเป็นความสามารถที่มีค่าเฉลี่ยต่ำ เนื่องจากในการดำเนินกิจกรรมมีนักเรียนบางส่วนไม่สามารถตรวจสอบข้อสรุปได้ นักเรียนขาดการจัดลำดับข้อมูลในการแสดงเหตุผล ข้อมูลใดเป็นเหตุที่เกิดขึ้นก่อน ข้อมูลใดเป็นผลที่เกิดขึ้นภายหลัง นอกจากนี้ไม่สามารถตัดสินใจด้วยตนเองได้ว่าสิ่งใดเป็นเงื่อนไขที่จำเป็นในสถานการณ์

องค์ประกอบที่ 4 ความสามารถในการตีความ หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความสามารถในการตีความจากการแก้ปัญหาทั้งสองสถานการณ์ในแบบทดสอบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์ที่ 1 และ 2 เนื่องจากนักเรียนสามารถตัดสินใจเลือกข้อสรุป โดยการยืนยันจากหลักฐานหรือเป็นไปตามเงื่อนไขของสถานการณ์นั้น ความสามารถดังกล่าวของนักเรียนส่วนใหญ่อยู่ในระดับมากขึ้นไป อย่างไรก็ตามในขั้นการดำเนินการตามแผน (Implement) ของการจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการคิดตามแนวคิด DAPIC นักเรียนได้ฝึกตัดสินใจเลือกแนวทางการแก้ปัญหาที่เหมาะสมที่สุด และขั้นการสื่อสารและเปลี่ยนข้อสรุป (Communication) นักเรียนได้ตัดสินใจเลือกข้อสรุปที่ผ่านการยืนยันจากการตรวจสอบคำตอบ โดยร่วมกันพิจารณาให้ความเห็น สนับสนุนและโต้แย้ง เพื่อให้ได้ข้อสรุปที่มีความถูกต้องและสมเหตุสมผล จึงส่งผลให้นักเรียนส่วนใหญ่มีความสามารถในการตีความอยู่ในระดับมากขึ้นไป ทั้งนี้การตัดสินใจเลือกข้อสรุปอาจต้องใช้ประสบการณ์ อื่นๆ เช่น ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับทองคำรูปแบบต่าง ๆ ประสบการณ์ที่นักเรียนเคยพบเจอ เป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับเบญญาภา ราชพัฒน์ (2561: 86) ที่กล่าวว่า การเผชิญสถานการณ์ปัญหา จะสามารถตีความโจทย์ ทำความเข้าใจปัญหา แก้ปัญหาได้โดยอาศัยความรู้ที่เรียนมา เข้าใจความสัมพันธ์ปัญหา สามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ระหว่างปัญหากับความรู้เดิมได้ รวมทั้งประสบการณ์ที่นักเรียนเคยประสบพบเจอ

องค์ประกอบที่ 5 ความสามารถในการประเมินข้อโต้แย้ง หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีระดับความสามารถใน

การประเมินข้อโต้แย้งจากการแก้ปัญหาทั้งสองสถานการณ์ในแบบทดสอบมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น จากสถานการณ์ที่ 1 และ 2 เนื่องจากนักเรียนสามารถประเมินความเกี่ยวข้องสัมพันธ์ของข้อโต้แย้งจากการอ้างเหตุผลได้อย่างสมเหตุสมผล ซึ่งในกิจกรรมขั้นการสื่อสารและเปลี่ยนข้อสรุป (Communication) นักเรียนจะได้วิเคราะห์ ประเมินผล และนำผลจากการดำเนินการมาสรุปและนำเสนอความรู้ที่ได้ให้เพื่อนในชั้นเรียนได้ฟัง ผู้วิจัยพยายามใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นร่วมกัน มีการพิจารณาให้ความเห็น สนับสนุนและโต้แย้งกันอย่างมีเหตุมีผล แต่มีนักเรียนบางคนขาดความกล้าแสดงออก จึงส่งผลให้บรรยากาศในห้องเรียนไม่เป็นห้องเรียนที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ผู้วิจัยได้มีการเสริมแรงโดยการให้คะแนนพิเศษเพื่อให้นักเรียนมีความกล้าแสดงออกมากขึ้น และส่งผลต่อการสร้างบรรยากาศห้องเรียนให้เป็นห้องเรียนที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ จนนักเรียนมีระดับความสามารถเพิ่มขึ้น

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้ในการจัดการเรียนรู้

1.1 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) เป็นกิจกรรมที่เน้นการแก้ปัญหาตามขั้นตอน ครูผู้สอนควรออกแบบสถานการณ์ที่นอกจากจะเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของนักเรียนแล้ว ยังต้องเป็นเรื่องที่ใกล้ตัวนักเรียน เหมาะสมกับวัย และมีระดับความง่ายอยู่ในระดับที่เหมาะสม

1.2 การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) ที่มุ่งพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ ครูผู้สอนมีบทบาทสำคัญในการกระตุ้นให้ห้องเรียนมีบรรยากาศของการพิจารณาให้ความเห็น สนับสนุนและโต้แย้งกันอย่างมีเหตุมีผล ซึ่งต้องมีการเตรียมคำถามที่ชวนให้คิด การเสริมแรงด้วยเทคนิคต่าง ๆ เพื่อให้ให้นักเรียนมีความกล้าในการแสดงแนวคิด เกิดการแลกเปลี่ยนซึ่งกันและกัน

1.3 ควรศึกษากลยุทธ์หรือยุทธวิธีในการแก้ปัญหาที่ส่งผลต่อการแก้ปัญหา เช่น การใช้ตาราง การเขียนแผนภาพ การใช้แบบรูป เป็นต้น เพื่อส่งเสริมให้นักเรียนมีทางเลือกหลากหลายวิธี หรือหลากหลายแนวคิดในการตัดสินใจที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (Think Pair Share) ที่ส่งเสริมหรือพัฒนาทักษะและกระบวนการทางคณิตศาสตร์อื่น ๆ เช่น ความสามารถในการให้เหตุผล ความสามารถในการสื่อสารและสื่อความหมายทางคณิตศาสตร์ เป็นต้น เนื่องจากในการวิจัยพบว่านักเรียนใช้ทักษะดังกล่าวในการทำกิจกรรมน่าจะเป็นทักษะที่ช่วยพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2552). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กรมวิชาการ. (2544). การแก้ปัญหาคณิตศาสตร์. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- ชรินทร์ สงสกุล. (2559). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้กระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม). ThaiLIS. https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php
- ญาสุมิน สุวรรณไตรย์. (2563). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง ฟังก์ชันลอการิธึมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยมหาสารคาม). ThaiLIS. https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php
- วัชรพล จันทรวงศ์. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับกระบวนการแก้ปัญหาแบบ DAPIC ที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ). ThaiLIS. https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php
- สุรัชย์ วงศ์จันเสื่อ. (2555). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิด DAPIC และ CGI ของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 3 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย). ThaiLIS. https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php
- ปิยวรรณ ผลรัตน์. (2560). การพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง อสมการ โดยใช้รูปแบบ SSCS ร่วมกับเทคนิคเพื่อนคู่คิดความสามารถในการคิด (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี). ThaiLIS. https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php
- สหพงศ์ จันศิริ. (2562). การพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบปัญหาเป็นฐาน ในรายวิชาหลักการจัดการฟาร์ม สำหรับนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 2 (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารการศึกษา, มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์). ThaiLIS. https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php

- เบญญาภา ราชพัฒน์. (2561). การศึกษาการแก้ปัญหาทางคณิตศาสตร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่มีระดับการคิดอย่างมีวิจารณญาณและเพศแตกต่างกัน (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม). ThaiLIS. https://tdc.thailis.or.th/tdc/search_result.php
- Byerley, R. Aaron. (2001). Using Multimedia and "Active Learning" Techniques to "Energize " An introductory Engineering Thermodynamics Class. Frontier in Education Conference, 2002.
- Ika Putri Wulandari, Rochmad Rochmad & Sugianto Sugianto (2019). Critical Thinking Ability in terms of Adversity Quotient on DAPIC Problem Solving Learning. Retrieved August 5, 2022, from <https://journal.unnes.ac.id/sju/index.php/ujmer/article/view/30421>
- Ika Putri Wulandari, Rochmad Rochmad & Sugianto Sugianto (2020). Integrated Between DAPIC Problem Solving Model and RME Approach to Enhance Critical Thinking Ability and Self Confidence. Retrieved August 5, 2022, from <https://eric.ed.gov/?id=EJ1269830>
- Karnjanarukpong, S. (2004). 29 Techniques for organizing a variety of learning activities: cooperative learning. Bangkok: Tarn Aksorn. (in Thai)
- Lyman, F.T. (1981). The responsive classroom discussion. In A. S. Anderson (Ed.), Mainstream among digest. College Park: University of Maryland College of Education. Retrieved July 23, 2022, from <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/?language=en>.

การใช้ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

Using a Problem Solving Activity Package to Enhance Emotional Quotient of Junior High School Students

ทิตาवीร์ การรัมย์, สังเวียน ปินะกาลัง, ปิยะวรรณ ศรีสุรักษ์

Titawee Kanrum, Sungwean Pinagalung, Piyawan Srisuluk

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Education, Khon Kaen University

E-mail: titawee.k@kkumail.com

Received: May 14, 2023 Revised: June 2, 2023 Accepted: June 20, 2024

บทคัดย่อ

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกาย และจิตใจที่ซับซ้อนที่สุด เป็นวัยช่วงต่อของชีวิตจากเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ช่วงวัยรุ่นจะมีปัญหาในเรื่องการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงซึ่งเป็นเรื่องธรรมดาของวัยรุ่น จึงจำเป็นต้องหากวิธีในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ คือ 1) เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาในการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นให้มีประสิทธิภาพ 80/80 2) เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการคิดแก้ปัญหา โดยมีกลุ่มเป้าหมายวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนบ้านโนนท่อนวิทยา จำนวน 55 คน เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย 1) ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหา ประกอบด้วยกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ 4 กิจกรรมและกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์อีก 6 กิจกรรม 2) แบบประเมินวัดความฉลาดทางอารมณ์ เก่งดีมีสุข ซึ่งประกอบด้วยด้านย่อยสำคัญ 6 ด้านดังนี้ 1) ด้านการตระหนักรู้ 2) ด้านการแสดงออก 3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ด้านการตัดสินใจ 5) ด้านการจัดการความเครียด และ 6) ด้านความภูมิใจและเห็นคุณค่าในตนเอง การวิเคราะห์ข้อมูลโดยสถิติพื้นฐาน T-test ค่าความถี่ ร้อยละ

ผลการวิจัย พบว่า ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น มีค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ที่ 81.54/87.67 และผลการประเมินวัดความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น หลังการทดลองแต่ละด้านสูงกว่าการทดลอง เป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัยครั้งนี้

คำสำคัญ : ชุดฝึกกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหา, ความฉลาดทางอารมณ์, วัยรุ่น

Abstracts

Adolescence is the age changes both physically and mentally. Adolescents will have problems in adapting to change, which is normal for adolescents. But it requires appropriate strategies to deal with problems that arise. The research objectives are develop Using a Problem Solving Activity Package to Enhance Emotional Quotient of Junior High School Students have an efficiency criterion for development at the 80/80 and compare the emotional quotient of junior high school students both before and after using the problem solving activity package in the experiment. The research target group past junior high school students, Ban Non Thon School with 55 students. It is a quasi-experimental research. The research consists of tools used in the experiment, 1) Activity packages. It includes consists of relationship activities 4 activities and 6 development emotional quotient activities. 2) Emotional Quotient Assessment, which consisted of 6 sub-facets as follows: 1) Awareness, 2) Expression, 3) Human relations, 4) Decision-making 5) stress management and 6) Pride and self-esteem. Data were analyzed using basic statistics, T-test, frequency, percentage

The results of the research revealed that the Problem Solving Activity Package to promote the emotional intelligence of junior high school students. The efficiency was 81.54/87.67. And the assessment results measuring the emotional intelligence of junior high school students. After the experiment, each side was higher than the experiment is in accordance with the objectives of this research.

Keywords: Activity package, Emotional Quotient, Adolescents

บทนำ

วัยรุ่นเป็นวัยที่มีการเปลี่ยนแปลงทั้งร่างกาย และจิตใจที่ซับซ้อนที่สุด เป็นวัยช่วงต่อของชีวิตจากเด็กไปสู่ความเป็นผู้ใหญ่ ช่วงวัยรุ่นจะมีปัญหาในเรื่องของการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงซึ่งถือเป็นเรื่องธรรมดาของวัยรุ่น หากแต่ต้องอาศัยกลวิธีในการจัดการกับปัญหาที่เกิดขึ้นอย่างเหมาะสม (พรเพ็ญ, 2548) วัยรุ่นจึงจำเป็นที่จะต้องเรียนรู้และอยู่ในสังคมให้ได้อย่างปกติสุข โดยอาศัยทักษะและการจัดการตนเองด้วยวิธีต่าง ๆ ให้ได้ หนึ่งในวิธีที่สำคัญก็คือ การคิดแก้ปัญหาและเข้าใจสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างมีคุณภาพ การคิดแก้ปัญหาและความฉลาดทางอารมณ์จึงถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญและมีความสัมพันธ์ต่อพฤติกรรมเสี่ยงของวัยรุ่น เนื่องด้วยวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์ต่ำจะมีโอกาสแสดงพฤติกรรมเสี่ยงมากกว่าวัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูง วัยรุ่นที่มีความฉลาดทางอารมณ์สูงจะสามารถรับรู้ เข้าใจอารมณ์ของตนเองที่เกิดขึ้นตามความเป็นจริง สามารถควบคุมอารมณ์ รู้จักพิจารณาตัดสินใจหาทางออกให้กับปัญหาและสถานการณ์แต่ละ

อย่างได้อย่างเหมาะสม (พิมพัรัตน์และอาภาพร, 2561) การคิดแก้ปัญหาและการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ จึงเป็นสิ่งที่ควรมีการพัฒนาส่งเสริมควบคู่กันไป ซึ่งสอดคล้องกับผลงานวิจัยที่ว่าบุคคลที่จะประสบความสำเร็จในชีวิตขึ้นอยู่กับทักษะความฉลาดทางสติปัญญาเพียง 20% ในทางกลับกันอีก 80% เป็นเรื่องของความฉลาดทางอารมณ์ (อัจฉราและอรพินทร์, 2548)

การพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์สามารถทำได้หลากหลายวิธี หนึ่งในวิธีที่ดีและเหมาะสมสำหรับวัยรุ่นที่สุด คือ การเรียนรู้ผ่านชุดกิจกรรมซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ประสบการณ์ แบบใหม่นอกตำรา เรียนรู้ผ่านการเล่นหรือการทำกิจกรรม เนื่องด้วยชุดกิจกรรมเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาอย่างหนึ่งซึ่งช่วยให้การเรียนการสอนบรรลุผลสัมฤทธิ์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความหมายและนิยามของ ชัยยงค์ พรหมวงศ์ กล่าวไว้ว่า “ชุดกิจกรรม” เป็นสื่อประสมที่พัฒนาขึ้นโดยตรงมีรูปแบบตามวัตถุประสงค์ แนวคิด และเนื้อหาสาระที่จะนำไปใช้กับผู้เรียน ประกอบด้วยคำแนะนำสำหรับการใช้บทเรียน วัตถุประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรมการเรียนพร้อมทั้งสื่อ การสอน บรรจурวมไว้เป็นระบบเดียวกัน โดยผ่านการวิเคราะห์และสร้างขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน โดยนำหลักการทางจิตวิทยามาใช้ในการออกแบบเพื่อส่งเสริมให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมทางการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น และให้บรรลุตามผลสัมฤทธิ์ที่ผู้พัฒนาหรือผู้สอนต้องการจะให้เป็น ดังนั้นการสร้างชุดกิจกรรมหรือชุดการสอนจึงเป็นอีกหนึ่งทางเลือกจะช่วยให้ผู้สอนและนักเรียนเกิดปฏิสัมพันธ์ร่วมกัน และได้รับผลตอบรับในการพัฒนาผู้เรียนอย่างยั่งยืนด้วย

จากความสำคัญดังกล่าวทำให้ผู้วิจัยได้พัฒนาสร้างชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ขึ้นมาใหม่โดยพัฒนาปรับปรุงมาจาก “คู่มือการจัดกิจกรรมพัฒนาทักษะของเยาวชน และ คู่มือกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในวัยรุ่นอายุ 12-16 ปี โดยกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข” ซึ่งจัดได้ว่าเป็นนวัตกรรมการเรียนรู้เชิงทักษะปฏิบัติการ มีรูปแบบกิจกรรมที่เน้นการทำกิจกรรมกลุ่ม เป็นการละลายพฤติกรรมของนักเรียนที่มีความแตกต่างกัน ให้มีความสัมพันธ์กัน มีความเป็นมิตรและสามารถทำงานหรือสร้างสรรค์กิจกรรมดี ๆ ต่อกันได้อย่างสนุกสนาน (ศักดิ์พันธ์ ต้นวิมลรัตน์, 2546) ชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นประกอบจะไปด้วย 1) ชุดกิจกรรมด้านดี ได้แก่ กิจกรรมสถานการณ์หรรษา และกิจกรรมมุมมอง มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนรู้ภาวะอารมณ์ของตนเอง และสามารถจัดการกับอารมณ์ความคิดของตนให้ได้ พร้อมฝึกการ แสดงออกต่อผู้อื่นอย่างเหมาะสม 2) ชุดกิจกรรมด้านเก่ง ได้แก่ ไข้อย่างนี้คือฉัน และกิจกรรมสักวันจะ เป็นฉัน มีวัตถุประสงค์เพื่อให้นักเรียนได้ตั้งเป้าหมาย ชีวิต ฝึกคิดเชิงบวกเปิดโอกาสให้นักเรียนได้คิด หาวิธีปฏิบัติตนเพื่อวางแผนสู่เป้าหมาย และช่วยให้นักเรียนเรียนรู้ที่จะทำความเข้าใจปัญหาของตน พร้อมทั้งเลือกแนวทางที่เหมาะสมให้แก่ตนได้ 3) ชุดกิจกรรมด้านสุข ได้แก่ Time Life และกิจกรรม Castle Test มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความภูมิใจในตนเอง มีความพอใจในชีวิตเห็นคุณค่าในตนเอง ดำเนินชีวิตอย่างสร้างสรรค์พร้อมเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองอยู่เสมอ ซึ่งชุดกิจกรรมที่ผู้วิจัยได้สร้างและ พัฒนาขึ้นนี้ มีความสอดคล้องและได้ประยุกต์มาจาก แนวคิดทฤษฎีทางจิตวิทยาของ แดเนียล โกลแมน ทฤษฎีทางสังคมแบบดูรา และเมเยอร์และสโลเวย์ ในองค์ประกอบย่อยต่าง ๆ ดังนี้ 1) การรู้อารมณ์ตนเองหรือการตระหนักรู้ตนเอง 2)

การแสดงออก 3) มนุษย์สัมพันธ์ 4) การตัดสินใจ 5) การจัดการ ความเครียด และ 6) ความภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาในการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์สำหรับนักเรียนระดับชั้น มัธยมศึกษาตอนต้นให้มีประสิทธิภาพ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมการคิดแก้ปัญหา

สมมุติฐานการวิจัย

1. ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาสามารถพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีประสิทธิภาพ 80/80 ตามเกณฑ์การประเมินวัดความฉลาดทางอารมณ์
2. ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นหลังการใช้ชุดกิจกรรมสูงกว่าก่อน ใช้ชุดกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วิธีการศึกษา

วิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยกึ่งทดลอง (Quasi-experimental research) รูปแบบกลุ่มเดียวทดสอบทั้งก่อนและ หลังการทดลอง (One Group Pretest Posttest Design)

$$R = O_1 - X - O_2$$

(ศจีมาจ ณ วิเชียร, อ้างถึงใน กิตติยา วงษ์ขันธ ; 2561)

One Group Pretest Posttest Design

กลุ่มทดลอง	ก่อนทดลอง	พรีเทเมนต์	หลังทดลอง
R	O ₁	X	O ₂

กลุ่มเป้าหมายในวิจัย คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่กำลังศึกษาอยู่โรงเรียนบ้านโนนท่อนวิทยา มัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวนทั้งหมด 55 คน

ตัวแปรที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปรต้น คือ ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์

ตัวแปรตาม คือ ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

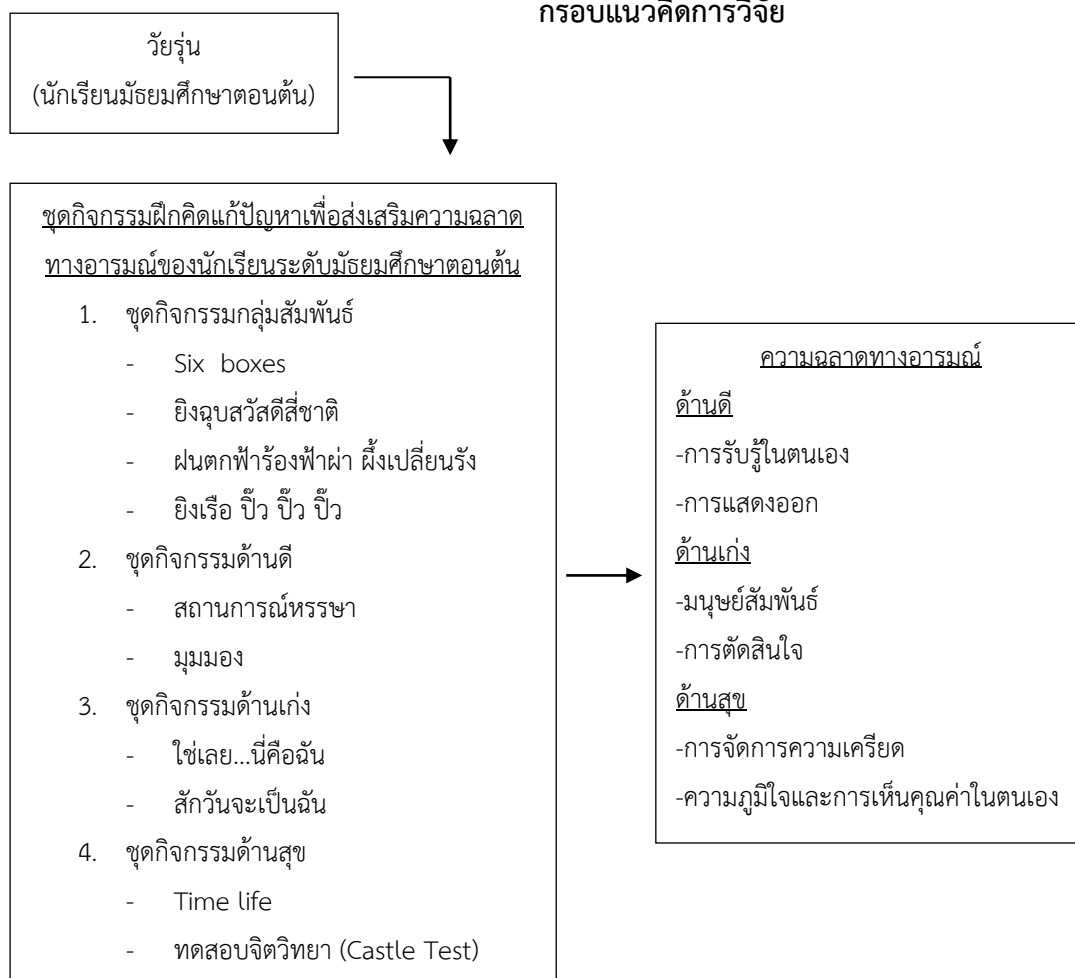

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1) เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง คือ ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

2) เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ที่สร้างขึ้นให้ สอดคล้องกับรูปแบบในชุดกิจกรรมประกอบด้วย 3 ด้านสำคัญ ดี เก่ง สุข มีองค์ประกอบด้านย่อยดังต่อไปนี้ ด้านการรับรู้ตนเอง ด้านการแสดงออก ด้านการตัดสินใจ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านการจัดการความเครียด และ ด้านความภูมิใจกับการเห็นคุณค่าในตนเอง

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 ตัวอย่างเล่มคู่มือชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหา

ผลการศึกษา

ผลการสร้างชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมตามเกณฑ์ 80/80

คะแนนระหว่างทำกิจกรรมในแต่ละด้าน อยู่ที่ 8.12, 8.10, 8.09, 8.12, 8.14, 8.32 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยร้อยละประสิทธิภาพ E1 อยู่ที่ 81.54 การหาประสิทธิภาพ E2 จากค่าคะแนนการสะท้อนผลจากการทดสอบครั้งสุดท้ายหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหา มีคะแนนรวมทั้งหมด 60 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยทั้ง 6 ชุด อยู่ที่ 8.72, 8.62, 8.70, 8.75, 8.70, และ 9.10 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการใช้ชุดกิจกรรมอยู่ที่ 52.6 และมีค่าร้อยละเฉลี่ยประสิทธิภาพ E2 อยู่ที่ 87.67

ตารางที่ 1 สรุปผลการหาประสิทธิภาพ E1/E2 ของชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ค่าประสิทธิภาพ	คะแนนรวม	ค่าเฉลี่ยคะแนน	ร้อยละ
E1	60	48.92	81.54
E2	60	52.6	87.67

2. เปรียบเทียบค่าความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาในการส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ โดยค่าสถิติ T-Test ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าสถิติ และระดับนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น คะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนในแต่ละด้าน หลังการทดลองสูงขึ้นกว่า

ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนในครั้งก่อนการทดลอง โดยเฉพาะในการรับรู้ตนเอง การแสดงออก และด้านมนุษยสัมพันธ์ รายละเอียดแสดงผลในตาราง

ตารางที่ 2 สรุปผลคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนในแต่ละด้าน

ความฉลาดทางอารมณ์	ก่อนทดลอง		หลังทดลอง		T
x	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	
1) ด้านการรับรู้ตนเอง	16.11	3.02	20.38	2.69	14.76
2) ด้านการแสดงออก	17.78	2.35	21.87	2.34	13.31
3) ด้านมนุษยสัมพันธ์	17.53	3.59	21.73	2.49	10.07
4) ด้านการตัดสินใจ	17.60	3.15	20.58	2.69	10.60
5) ด้านการจัดการความเครียด	15.75	2.92	18.73	2.37	11.82
6) ด้านการเห็นคุณค่าในตนเองและความภูมิใจในตนเอง	15.49	3.11	18.27	2.97	11.38

สรุปและอภิปรายผล

1. การสร้างชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยการหาประสิทธิภาพชุดกิจกรรมตามเกณฑ์ 80/80 สามารถสรุปผลได้ดังนี้

ผู้วิจัยได้สร้างชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โดยมีองค์ประกอบสำคัญต่าง ๆ ดังนี้ ความรู้เกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์ แนวทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ การจัดกิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ รูปแบบกิจกรรมทั้ง 3 ชุด กิจกรรม เก่งดีมีสุข มีดังนี้ 1) กิจกรรมชุดด้านดี ประกอบด้วย กิจกรรมสถานการณ์ ทรรศนะ และกิจกรรมมุมมอง 2) กิจกรรมชุดด้านเก่ง ประกอบด้วย กิจกรรมใช้เลยนี่คือฉัน และกิจกรรม สักวันจะเป็นฉัน 3) กิจกรรมชุดด้านสุข ประกอบด้วย กิจกรรม Time life และกิจกรรม Castle test 4) ใบกิจกรรมกลุ่ม 6 ชุด (สำหรับใช้ประกอบ กิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในแต่ละด้าน) 5) แบบประเมินความฉลาดทางอารมณ์ เกณฑ์คะแนน และ คำอธิบาย ทั้ง 6 ด้าน การรับรู้ตนเอง การแสดงออก มนุษย์สัมพันธ์ การตัดสินใจ การจัดการความเครียด และ ความภูมิใจกับการเห็นคุณค่าในตนเอง นักเรียนสามารถรับรู้ตนเองได้จากการประเมินตั้งแต่ครั้งแรกก่อนการทดลองเพื่อรู้แนวทางในการพัฒนาตนเอง หากคะแนนความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนด้านนั้น ๆ ไม่ถึงเกณฑ์ เฉลี่ยปกติ

ผลการคำนวณหาประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

การหาประสิทธิภาพ E1 ชุดกิจกรรมในการคำนวณค่าคะแนน เพื่อหาค่าเฉลี่ยและ เทียบส่วนร้อยละ จากการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผล สามารถสรุปประสิทธิภาพของชุดกิจกรรมตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ได้ว่า ชุดกิจกรรมระหว่างการเก็บข้อมูลที่ผู้วิจัยใช้บันทึกและประเมินประสิทธิภาพชุด

กิจกรรมนั้น ๆ จะมีคะแนนอยู่ที่ ชุดละ 10 คะแนน มีทั้งหมด 6 ชุด ซึ่งแต่ละชุดมีค่าเฉลี่ยดังนี้ 8.12, 8.10, 8.09, 8.12, 8.14, 8.32, และมีคะแนนเต็มรวมทั้งหมดเป็น 60 คะแนน ซึ่งจากการคำนวณประสิทธิภาพค่าเฉลี่ยในครั้งนี้ อยู่ที่ 48.92 และได้ค่าประสิทธิภาพ E1 ร้อยละเฉลี่ยอยู่ที่ 81.54 ซึ่งเป็นการรวมคะแนนของทุกชุดกิจกรรม จากการคำนวณในนักเรียนทั้งหมด 55 คน

การหาประสิทธิภาพ E2 การหาประสิทธิภาพ E1 ชุดกิจกรรมในการคำนวณค่าคะแนน เพื่อหาค่าเฉลี่ยและ เทียบส่วนร้อยละ จากการเก็บข้อมูลและวิเคราะห์ผล ค่าคะแนนการสะท้อนผลจากการทดสอบครั้งสุดท้ายหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหา มีคะแนนรวมทั้งหมด 60 คะแนน มีคะแนนเฉลี่ยทั้ง 6 ชุด อยู่ที่ 8.72, 8.62, 8.70, 8.75, 8.70, และ 9.10 ตามลำดับ โดยมีค่าเฉลี่ยหลังการใช้ชุดกิจกรรมอยู่ที่ 52.6 และมีค่าร้อยละเฉลี่ยประสิทธิภาพ E2 อยู่ที่ 87.67

จากการวิเคราะห์ค่าประสิทธิภาพ E1/E2 โดยการคำนวณจากทั้งสองครั้ง ระหว่างการทำกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรม และหลังการทดลองการใช้ชุดกิจกรรม สามารถสรุปได้ว่า คะแนนเต็มจากการบันทึกผลของทั้ง 6 ชุดกิจกรรม แต่ละชุดกิจกรรมจะมีคะแนนชุดละ 10 คะแนน ซึ่งหากรวมทั้ง 6 ชุดกิจกรรมจะมีคะแนนเต็มอยู่ที่ 60 คะแนน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้การคำนวณหาค่าเฉลี่ย และเทียบคะแนนร้อยละ สามารถสรุปค่าประสิทธิภาพชุดกิจกรรม E1/E2 ของชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหา ตามเกณฑ์มาตรฐานที่ 80/80 ซึ่งจากการวิเคราะห์ผลการเก็บ รวบรวมดังกล่าว ได้ค่าประสิทธิภาพสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้อยู่ที่ 81.54/87.67

2. ผลการประเมินความเหมาะสมของชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์และเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล โดยแบบประเมินความเหมาะสมและดัชนีความสอดคล้อง IOC จากผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน

ผู้วิจัยได้นำเครื่องมือดังกล่าวไปหาประสิทธิภาพ โดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ประเมินและให้คำแนะนำ พบว่า คุณภาพของชุดกิจกรรม ผู้เชี่ยวชาญได้พิจารณาความเหมาะสมมีค่าคะแนนประเมิน อยู่ระหว่างค่าเฉลี่ย 4-5 ซึ่งผลประเมินความเหมาะสมทั้ง 10 ข้อย่อย แสดงว่า คุณภาพคู่มือชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น อยู่ในระดับความเหมาะสม รายละเอียดการประเมินผลคำนวณค่าประสิทธิภาพ ของชุดกิจกรรม 1) ปกและองค์ประกอบของรูปเล่มที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น มีความเหมาะสม 2) การออกแบบรูปเล่มน่าสนใจ เหมาะสมกับกลุ่มผู้เรียนและกลุ่มตัวอย่าง 3) จุดประสงค์ของชุดกิจกรรมครอบคลุมหลักการและแนวคิดทางการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ 4) รูปแบบกิจกรรมเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีความหลากหลายเหมาะสมกับผู้เรียน 5) ชุดกิจกรรมส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ปฏิบัติและพัฒนาทักษะความฉลาดทางอารมณ์ได้จริง 6) ชุดกิจกรรมการเรียนรู้ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดสมรรถนะสำคัญตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 7) ชุดกิจกรรมมีความเหมาะสมสอดคล้องกับการวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (K) ด้านทักษะพิสัย (P) และจิตพิสัย (A) อย่างครบถ้วน 8) ชุดกิจกรรมระบุวิธีการอย่างชัดเจน เข้าใจง่าย สามารถปฏิบัติและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ได้จริง 9) รายละเอียดของอุปกรณ์ สื่อ มีความเหมาะสมต่อรูปแบบกิจกรรม และ 10) การวัดและ

ประเมินผลสอดคล้องกับจุดประสงค์ที่จะช่วยส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนได้ จากรายการประเมินทั้ง 10 ข้อโดยผู้เชี่ยวชาญ สามารถสรุปได้ว่า ค่าเฉลี่ยรวมจากแบบประเมินคุณภาพชุดกิจกรรมนี้มีคะแนนเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 4.6-5 ซึ่งมีระดับความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

2.1 ผลการประเมินความตรงเชิงเนื้อหา IOC โดยผู้เชี่ยวชาญ ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินค่าดัชนีความสอดคล้องของชุดกิจกรรมในแต่ละด้าน จากคะแนนโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน มีรายละเอียดที่สามารถสรุปได้ดังนี้ 1) ค่าคะแนนความสอดคล้อง IOC กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ 2) กิจกรรมสถานการณ์หรรษา 3) กิจกรรมมุมมอง 4) กิจกรรมใช้เลนส์คือฉัน 5) กิจกรรมสักวันจะเป็นฉัน 6) กิจกรรม Time Life และกิจกรรม Castle Test มีค่าคะแนนความสอดคล้อง อยู่ระหว่าง 0.8-1 ซึ่งเป็นค่าคะแนนที่ผู้วิจัยสามารถนำชุดกิจกรรมต่าง ๆ เหล่านี้ไปใช้ทดลองและส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้

2.2 ผลการประเมินค่าความสอดคล้อง IOC แบบประเมินวัดความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น

ผู้เชี่ยวชาญได้ประเมินดัชนีความสอดคล้องของแบบประเมินวัดความฉลาดทางอารมณ์ โดยได้พิจารณาจากการสร้างข้อคำถาม ที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นให้มีความสอดคล้องกับหลักการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ ทั้ง 6 ด้าน 1) ด้านการรับรู้ตนเอง 2) ด้านการแสดงออก 3) ด้านมนุษยสัมพันธ์ 4) ด้านการตัดสินใจ 5) ด้านการจัดการความเครียด และ 6) ด้านความภูมิใจกับการเห็นคุณค่าในตนเอง สามารถสรุปได้ว่า ค่าดัชนีความสอดคล้องโดยผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่านของแบบประเมิน มีค่าความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.6-1.00 ถือว่ามีค่าความเที่ยงตรงสูง

3 ผลการเปรียบเทียบค่าความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรม โดยคำนวณค่าสถิติ T-test (Dependent Sample) ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการประเมินความฉลาดทางอารมณ์ทั้งก่อนและหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น ทั้ง 6 ด้านย่อย มีค่าเฉลี่ยหลังทดลองที่แสดงให้เห็นว่าความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนหลังการใช้ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหา มีค่าคะแนนแต่ละด้านสูงขึ้น มีรายละเอียดที่สามารถสรุปได้ดังนี้

ด้านที่ 1 การรับรู้ตนเอง มีค่าเฉลี่ยก่อนและหลังอยู่ที่ 16.11/20.38

ด้านที่ 2 การแสดงออก มีค่าเฉลี่ยก่อนและหลังอยู่ที่ 17.78/21.87

ด้านที่ 3 มนุษย์สัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยก่อนหลังอยู่ที่ 17.53/21.73

ด้านที่ 4 การตัดสินใจ มีค่าเฉลี่ยก่อนหลังอยู่ที่ 17.60/20.58

ด้านที่ 5 ด้านการจัดการความเครียด มีค่าเฉลี่ยก่อนหลังอยู่ที่ 15.75/18.73

ด้านที่ 6 ด้านความภูมิใจและการเห็นคุณค่าในตนเอง มีค่าเฉลี่ยก่อนหลังอยู่ที่ 15.49/18.27 ตามลำดับ ซึ่งแต่ละด้านมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อภิปรายผล

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลและหลังทำการศึกษาเกี่ยวกับความฉลาดทางอารมณ์และการพัฒนาชุดกิจกรรม เพื่อพัฒนาทักษะและการเรียนรู้ของนักเรียน ผู้วิจัยพบว่า ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นที่ได้พัฒนาขึ้นนี้ มีความสอดคล้องกับหลักการและแนวความคิดการวิจัยของ ธนิตา สังข์บัวศรี (2564) ที่ศึกษาเกี่ยวกับเรื่องของการพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านระดับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ซึ่งผลการวิจัยเรื่องนี้ แสดงให้เห็นว่า ชุดกิจกรรมได้ช่วยพัฒนาทักษะการอ่านของผู้เรียนได้จริง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ดวงฤดี บุญราศรี (2563) เรื่องการจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมกลางแจ้งเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียน อนุบาลปีที่ 1 โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองปาดอง จังหวัดภูเก็ต โดยชุดกิจกรรมในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านชุดกิจกรรม ดังนั้นจะเห็นได้ว่าการพัฒนาชุดกิจกรรมการเรียนการสอนหรือชุดกิจกรรมต่าง ๆ สามารถช่วยพัฒนาและส่งเสริมทักษะด้านต่าง ๆ ให้บรรลุวัตถุประสงค์ของ ผู้วิจัยได้จริง

จากข้อสรุปและการอ้างอิงผลงานวิจัยที่สอดคล้องดังกล่าว ผู้วิจัยสรุปได้ว่า ชุดกิจกรรม หากกำหนดวัตถุประสงค์และขอบเขตการนำไปใช้หรือขอบเขตการพัฒนาได้อย่างตรงจุด จะสามารถช่วยพัฒนาและทำให้ วัตถุประสงค์ต่าง ๆ บรรลุผลได้ เช่นเดียวกันกับชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นที่ผู้วิจัยได้พัฒนาขึ้นก็ได้มีการกำหนดวัตถุประสงค์ชัดเจน ในเรื่องของการ พัฒนาส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ ดังนั้นผู้วิจัยก็จะเน้นการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์เป็นหลัก และเพื่อให้การเก็บข้อมูลมีขอบเขตที่มีประสิทธิภาพที่สุด คือการกำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ไม่กว้างเกินไป และใช้วิธีการเก็บข้อมูลเฉพาะกลุ่ม เพื่อพัฒนานวัตกรรมหรือชุดกิจกรรมเฉพาะกลุ่ม ที่จะสามารถนำไปศึกษาหรือเก็บข้อมูลได้จริง โดยจะเห็นได้ว่า ชุดกิจกรรมของผู้วิจัยก็ได้มีการระบุวัตถุประสงค์และกลุ่มตัวอย่าง ผ่านชื่อเรื่องการวิจัยไว้อย่างชัดเจนแล้ว ดังนั้นการพัฒนาชุดกิจกรรมและรูปแบบกิจกรรมให้มีความเหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างที่จะไปเก็บข้อมูลจึงมีความสำคัญเป็นอันดับต้น ๆ เพื่อให้ชุดกิจกรรมหรือชุดการสอนมีคุณภาพที่จะนำไปใช้ได้จริงกับกลุ่มผู้เรียนในแต่ละช่วงวัยตามกรอบวัตถุประสงค์และการศึกษาในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้ สอดคล้องและบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่ผู้วิจัยตั้งไว้ทุกประการ 1) ชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาหามีค่า $E1/E2$ สูงกว่าเกณฑ์อยู่ที่ 81.54/87.67 และ 2) ความฉลาดทางอารมณ์ของนักเรียนหลังการใช้ชุดกรรมสูงขึ้นจริง แสดงให้เห็นว่าชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาและแบบประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ในนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษา หรือมีความสนใจที่จะนำชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาเพื่อส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ไปใช้ประโยชน์หรือต่อยอด ดังนี้

2.1 ข้อเสนอแนะในการนำชุดกิจกรรมฝึกคิดแก้ปัญหาไปใช้

กิจกรรมที่จะนำไปใช้ส่งเสริมความฉลาดทางอารมณ์ให้แก่นักเรียนนั้น สามารถปรับ รูปแบบการทำกิจกรรมได้ตามระยะเวลาที่เหมาะสม หรืออาจจะจับกลุ่มทำกิจกรรมได้ทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับจำนวนคนที่ผู้สนใจจะนำชุดกิจกรรมไปใช้พัฒนา

2.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

รูปแบบกิจกรรมควรมีการเพิ่มเติม หรือมีกิจกรรมที่หลากหลายมากขึ้น และนำไปประยุกต์กับนักเรียนในหลากหลายช่วงวัยได้อีก อยู่ต่อดุลพินิจและความสร้างสรรค์ของผู้ที่สนใจ

เอกสารอ้างอิง

- กิตติยา วงษ์ชนันท์. (2561). การออกแบบการวิจัย รูปแบบการวิจัยเชิงปริมาณการกำหนดตัวอย่างและการวิเคราะห์ข้อมูล. ภาควิชาเคมี คณะวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี. จาก <https://shorturl.asia/w9kaQ>. (ออนไลน์).
- ชัยยงค์ พรหมวงศ์. (2545). เอกสารการสอนชุดวิชาสื่อการสอนระดับประถมศึกษาหน่วยที่ 8 – 15 (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- _____. (2546). การทดสอบประสิทธิภาพสื่อและชุดการสอน, สารสารศิลปการศึกษาศาสตร์วิจัย. 5 (1). หน้า 8-10. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/X1xu6>
- ดวงฤดี บุญราศรี. (2562). การจัดประสบการณ์การเรียนรู้โดยใช้ชุดกิจกรรมกลางแจ้งเพื่อพัฒนาทักษะทางสังคมของนักเรียนชั้นอนุบาลปีที่1 โรงเรียนอนุบาลเทศบาลเมืองปาดอง จังหวัดภูเก็ต. วารสารเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา, 3 (8), หน้า 68-70. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/6JDAK>
- ธนิศา สังข์บัวศรี. (2564). การพัฒนาชุดกิจกรรมฝึกทักษะการอ่านภาษาอังกฤษเพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์การอ่านระดับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วารสารละครี มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี. 5 (1). หน้า 3-11 สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/y9sxm>
- พิมพ์รัตน์ ธรรมรักษา, อาภาพร เผ่าวัฒนา. (2562). ความฉลาดทางอารมณ์กับพฤติกรรมเสี่ยงในวัยรุ่น. วารสารวิจัยสุขภาพและการพยาบาล, 35 (3), หน้า 213-217. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/d2LQG>
- ศักดิ์พันธ์์ ต้นนิมลรัตน์. (2546). เทคนิคและวิธีการจัดกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์. วารสารวิทยบริการ ฝ่ายเทคโนโลยีทางการศึกษา สำนักวิทยบริการ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี 15 (1). หน้า 40. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/V2XFD>
- สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต. (2561). คู่มือกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในวัยรุ่นอายุ 16 - 18 ปี. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ปิยอนด์ พับลิชชิง จำกัด, 2561. หน้า 3-5

- สำนักส่งเสริมและพัฒนาสุขภาพจิต (2561). คู่มือกิจกรรมพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ในวัยรุ่นอายุ 12 - 16 ปี. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: บริษัท ปิยอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด, 2561. หน้า 11-20
- อัจฉรา สุขารมณ์, อรพิน ชูชม. (2548). โปรแกรมการส่งเสริมและพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ตามแนว ตะวันออกสำหรับเยาวชนไทยเพื่อคุณภาพชีวิตที่ดี. รายงานวิจัยฉบับที่ 112: มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒ. หน้า 74-78. สืบค้นจาก <https://shorturl.asia/K8Jip>

ความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมทักษะชีวิตกับการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

The Relationship between the Promotion on Life Skills and Student Affairs
Administration of Schools under Kanchanaburi Primary Educational Service
Area Office 1

ธนัญชร คงวิเชียร, พงษ์ศักดิ์ รวมชมรัตน์

Thananchakorn Kongwichien, Pongsak Ruamchomrat

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี

Kanchanaburi Rajabhat University

Email: ormkot0@gmail.com

Received: July 2, 2023 Revised: July 22, 2023 Accepted: May 15, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาการส่งเสริมทักษะชีวิตของสถานศึกษา การบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา และความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมทักษะชีวิตกับการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนในสถานศึกษา จำนวน 311 คน โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ ตามพื้นที่จัดการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาระหว่าง 0.67-1.00 และมีความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน กำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ผลการวิจัยพบว่า

1. การส่งเสริมทักษะชีวิตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น

2. การบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1 โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมาก

ไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ด้านการ ประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน และด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมทักษะชีวิตของสถานศึกษากับการบริหารกิจการนักเรียนของ สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 พบว่า ในภาพรวมมี ความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ : ความสัมพันธ์; ทักษะชีวิต; การบริหารกิจการนักเรียน

Abstracts

This research aimed to study the promotion on life skills of school, student affairs administration of schools, and the relationship between the promotion on life skills and student affairs administration of schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1.

The sample consisted of 311 administrators and teachers in schools, obtained by stratified random sampling according the study area. The research instrument was a five-level rating scale questionnaire with content validity between 0.67-1.00 and a reliability of 0.98. The statistics used in the data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient with a statistical significance level at 0.05.

The findings were as follows:

1. The promotion on life skills of school under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1, was overall and in each individual aspect were a high level, ranking in the order of mean from high to low as Building good relationships with others, Dealing with emotions and stress, analytical thinking, decision-making, and creative problem solving, and awareness and appreciation of oneself and others.

2. The student affairs administration of schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1, was overall and in each individual aspect were a high level, ranking in the order of mean from high to low as student affairs planning, promoting and developing students to have discipline, morality, and ethics, Implementation of the student support system, administration of student affairs, Evaluation of student affairs performance, and Promoting democracy in schools.

3. The relationship between the promotion on life skills and student affairs administration of schools under Kanchanaburi Primary Educational Service Area Office 1, in overall had a high positive correlation of statistical significance.

Keywords: The relationship; Life skills; Student affairs administration

บทนำ

การศึกษาของโลก ปัจจุบันนี้ยังคงเป็นสถานการณ์ที่น่าเป็นห่วง เด็กและเยาวชนต้องเผชิญปัญหาเกี่ยวกับการเรียนรู้ รวมไปถึงปัญหาทางอารมณ์-สังคม ที่เป็นผลกระทบจากการเรียนผ่านหน้าจอคอมพิวเตอร์ ทำให้เกิดปัญหาทางอารมณ์ พฤติกรรมต่างๆ ในกลุ่มวัยรุ่น เกิดภาวะกังวล ความเครียด ส่งผลต่อสุขภาพจิต สุขภาพกาย และพัฒนาการทางสติปัญญาของเด็กอย่างรุนแรง (ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนา, 2565) เช่นเดียวกับในประเทศไทยเอง สื่อ เทคโนโลยี และนวัตกรรมใหม่ๆ ที่มีความทันสมัย และเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว นั้นส่งผลต่อพฤติกรรมของเด็กและเยาวชนโดยตรง เยาวชนขาดการคิดวิเคราะห์ ขาดความตระหนักถึงผลเสียที่กระทบต่อตนเอง ครอบครัว และสังคม จึงนำไปสู่ปัญหาอาชญากรรม ปัญหาการใช้ความรุนแรง และปัญหายาเสพติด ดังนั้น การแก้ปัญหาเหล่านี้จึงต้องแก้ทั้งระบบโครงสร้าง โดยเริ่มจากสถาบันครอบครัว สังคม รวมไปถึงระบบการศึกษา ทางรัฐบาลจึงมุ่งเน้นและให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาให้เยาวชนมีความรู้ความสามารถและเป็นกำลังหลักให้แก่ประเทศชาติต่อไป สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงได้กำหนดนโยบาย ของปีงบประมาณ พ.ศ. 2564–2565 โดยกล่าวถึงเป้าหมายที่เน้นให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐาน มีทักษะที่จำเป็นของโลกอนาคต สามารถแก้ปัญหา ปรับตัว สื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมทั้งเป็นพลเมืองที่รู้สิทธิและหน้าที่ มีความรับผิดชอบและมีจิตสาธารณะ มีพัฒนาการที่ดี ทั้งทางร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา ให้สมกับวัย และได้รับการศึกษาจนจบการศึกษาขั้นพื้นฐานอย่างมีคุณภาพตามมาตรฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2563, หน้า 1-2)

จากแนวคิดที่ต้องการพัฒนาทักษะชีวิตในระบบการศึกษา ทำให้สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดองค์ประกอบของทักษะชีวิตที่ต้องส่งเสริมให้แก่ผู้เรียน ไว้ 4 ด้าน ครอบคลุมถึงการส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น เข้าใจความแตกต่างของแต่ละบุคคล รู้จักตนเอง ยอมรับ เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในตนเองและผู้อื่น มีเป้าหมายในชีวิต และมีความรับผิดชอบต่อสังคม สามารถคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่างๆ ได้อย่างสร้างสรรค์ สามารถแยกแยะข้อมูล ข่าวสาร และสถานการณ์รอบตัวได้ รู้จักจัดการกับอารมณ์และความเครียดของตนเองได้ เข้าใจและรู้เท่าทัน ภาวะอารมณ์ของแต่ละบุคคล รวมไปถึงสามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่นได้ดี เข้าใจมุมมอง อารมณ์ ความรู้สึกของผู้อื่น วางตัวได้อย่างถูกต้อง เหมาะสม และสามารถสื่อสารและสร้างสัมพันธภาพที่ดี สร้างความร่วมมือและทำงานร่วมกับผู้อื่นอย่างมีความสุข (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2554, หน้า 1)

สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานที่ต้องนำนโยบายจากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเขตพื้นที่การศึกษามาขับเคลื่อน ส่งเสริมและช่วยเหลือนักเรียน จึงมีบทบาทสำคัญที่ต้องมุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียน ทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ ระเบียบวินัย อารมณ์ สังคม พุทธิกรรม คุณธรรมจริยธรรม รวมถึงช่วยเหลือส่งเสริมด้านทักษะความสามารถอื่นๆ ที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียนเพื่อตอบสนองนโยบายของต้นสังกัด ซึ่งงานดังกล่าวเป็นงานในฝ่ายบริหารกิจการนักเรียนในสถานศึกษานั้นเอง โดยการบริหารกิจการนักเรียนที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดไว้ทั้งหมด 6 ด้าน ครอบคลุมถึงการวางแผนงานอย่างเป็นระบบและมีการประเมินผลอย่างมีประสิทธิภาพ มีการสำรวจข้อมูลนักเรียน รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล เพื่อช่วยให้ครูเข้าใจถึงความต้องการที่จะส่งเสริม สนับสนุน ทั้งเรื่องการเรียนรู้ กีฬา ความเป็นเลิศ ความชอบ รวมไปถึงการสนับสนุนทุนการศึกษาและพัฒนาผู้เรียนในทุกๆด้านให้ดียิ่งขึ้น สร้างคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้เรียนให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจของสังคม การเมือง สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยีที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว นอกจากนี้สถานศึกษาต้องพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณธรรม จริยธรรม มีระเบียบวินัย ภาคภูมิใจในความเป็นชาติไทย เกิดการเรียนรู้ระบอบประชาธิปไตยผ่านกระบวนการทำงานและกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน เช่น กิจกรรมการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน การเลือกตั้ง หรือแม้แต่เชื่อมโยงความรู้เรื่องข้อมูลข่าวสารปัจจุบันที่ไม่ใช่แค่ข่าวสารการเมืองการปกครอง รวมไปถึงข่าวสารด้านอื่นๆ สถานศึกษาก็จำเป็นต้องส่งเสริมให้นักเรียนได้คิดวิเคราะห์ สามารถวิพากษ์วิจารณ์และประเมินสถานการณ์รอบตัวด้วยหลักเหตุผล แยกแยะข้อมูลข่าวสาร ปัญหา และสถานการณ์รอบตัวด้วยข้อมูลที่ถูกต้องได้ เพื่อให้นักเรียนมีภูมิคุ้มกันในการดำเนินชีวิตอย่างมีความสุขและสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างเหมาะสมกับภาวะการเปลี่ยนแปลงที่รวดเร็วของสังคมโลก (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2560, หน้า 33)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว งานบริหารกิจการนักเรียนจึงเป็นฝ่ายงานหลักของการส่งเสริมทักษะชีวิตให้แก่นักเรียน ซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมทักษะชีวิตกับการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมทักษะชีวิตและพัฒนากิจการนักเรียนในสถานศึกษารวมถึงหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาการส่งเสริมทักษะชีวิตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
2. เพื่อศึกษาการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมทักษะชีวิตกับการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

วิธีการศึกษา

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 1,622 คน จากสถานศึกษาจำนวน 135 แห่ง

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 จำนวน 311 คนซึ่งกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ตารางเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan, 1970, pp. 607-610) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 โดยการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ (stratified random sampling) ตามพื้นที่จัดการศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 แบบสอบถามแบบตรวจรายการ เกี่ยวกับสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม จำนวน 5 ข้อ ประกอบด้วย เพศ ตำแหน่ง พื้นที่จัดการศึกษา ระดับการศึกษาสูงสุด และประสบการณ์ในการทำงาน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ จำนวน 28 ข้อ เกี่ยวกับการส่งเสริมทักษะชีวิตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ตอนที่ 3 แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า ชนิด 5 ระดับ จำนวน 38 ข้อ เกี่ยวกับการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

คุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้อง เท่ากับ 0.67 จำนวน 6 ข้อ ค่าดัชนีความสอดคล้องเท่ากับ 1.00 จำนวน 60 ข้อ และมีความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.98

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 นำหนังสือขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล จากสำนักส่งเสริมวิชาการและงานทะเบียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี ถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เพื่อส่งต่อให้กับสถานศึกษาในสังกัด ในการเก็บข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยดำเนินการส่งแบบสอบถามทางออนไลน์ไปยังสถานศึกษา และประสานงาน ติดตามการเก็บแบบสอบถามจากผู้ตอบแบบสอบถามด้วยตนเอง จำนวน 311 ชุด ได้รับแบบสอบถามกลับคืน จำนวน 311 ชุด คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลดังต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และร้อยละ

4.2 การวิเคราะห์การส่งเสริมทักษะชีวิตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสต์ (Best, 1981, p.195)

4.3 การวิเคราะห์การบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน จำแนกเป็นรายข้อ รายด้าน และรวมทุกด้าน โดยใช้เกณฑ์การแปลความหมายของเบสต์ (Best, 1981, p.195)

4.4 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมทักษะชีวิตกับการบริหารกิจการนักเรียน โดยวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน โดยกำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2553, หน้า 316)

ผลการศึกษา

1. การส่งเสริมทักษะชีวิตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 เป็นรายข้อ รายด้าน และภาพรวม โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 การส่งเสริมทักษะชีวิตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวม

การส่งเสริมทักษะชีวิตของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น	4.37	0.46	มาก
2. ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์	4.40	0.55	มาก
3. ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด	4.45	0.56	มาก
4. ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น	4.46	0.49	มาก
รวมเฉลี่ย	4.42	0.47	มาก

จากตารางที่ 1 พบว่า การส่งเสริมทักษะชีวิตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.42$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ย จากมากไปหาน้อย คือ ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น ($\bar{x}=4.46$) ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด ($\bar{x}=4.45$) ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ ($\bar{x}=4.40$) และด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น ($\bar{x}=4.37$) ตามลำดับ

2. การบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 เป็นรายชื่อ รายด้าน และภาพรวม โดยการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลปรากฏดังตารางที่ 2

ตารางที่ 2 การบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 ในภาพรวม

การบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา	$\bar{X}$	S.D.	ระดับการปฏิบัติ
1. ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน	4.43	0.48	มาก
2. ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน	4.35	0.46	มาก
3. ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม	4.36	0.40	มาก
4. ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	4.35	0.40	มาก
5. ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน	4.31	0.54	มาก
6. ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน	4.33	0.51	มาก
รวมเฉลี่ย	4.35	0.38	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ($\bar{x}=4.35$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการวางแผนงาน กิจการนักเรียน ($\bar{x}=4.43$) ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ($\bar{x}=4.36$) ด้าน การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($\bar{x}=4.35$, S.D.=0.40) ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ($\bar{x}=4.35$, S.D.=0.46) ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ($\bar{x}=4.33$) และด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยใน โรงเรียน ($\bar{x}=4.31$) ตามลำดับ

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมทักษะชีวิตกับการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยวิเคราะห์สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมทักษะชีวิตกับการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (r)							
ตัวแปร	การบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา						
การส่งเสริมทักษะชีวิต	Y ₁	Y ₂	Y ₃	Y ₄	Y ₅	Y ₆	Y _{รวม}

ของสถานศึกษา							
X_1	0.59**	0.57**	0.57**	0.55**	0.34**	0.60**	0.66**
X_2	0.64**	0.66**	0.57**	0.52**	0.35**	0.61**	0.69**
X_3	0.59**	0.61**	0.55**	0.47**	0.32**	0.55**	0.63**
X_4	0.66**	0.65**	0.62**	0.58**	0.31**	0.56**	0.69**
$X_{รวม}$	0.68**	0.69**	0.63**	0.58**	0.36**	0.63**	0.73**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01

จากตารางที่ 3 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมทักษะชีวิตของสถานศึกษากับการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง ($r=0.73$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านของการส่งเสริมทักษะชีวิตของสถานศึกษากับการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา พบว่า การส่งเสริมทักษะชีวิตของสถานศึกษากับการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา มีความสัมพันธ์กันทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 โดยรายด้านอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เรียงลำดับค่าความสัมพันธ์จากมากไปหาน้อย คือ ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน ($r=0.69$) ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน ($r=0.68$) ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน ($r=0.63$) ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม ($r=0.63$) ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ($r=0.58$) และด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน ($r=0.36$)

สรุปและอภิปรายผล

1. การส่งเสริมทักษะชีวิตของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นเป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน ให้ผู้เรียนมีทักษะชีวิต มีภูมิคุ้มกันเมื่อเจอปัญหาต่าง ๆ รอบตัว และสามารถตัดสินใจแก้ปัญหาในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และสุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์ (2565) ที่กล่าวว่า ทักษะชีวิตเป็นความสามารถของแต่ละบุคคล ทั้งความรู้ เจตคติ และทักษะที่จะปรับตัว และเผชิญต่อสิ่งเร้าต่าง ๆ ในชีวิตอย่างสร้างสรรค์ มีประสิทธิภาพ รวมทั้งสอดคล้องกับวัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อม สังคม ผู้ที่มีทักษะชีวิตที่ดีจะมีปฏิสัมพันธ์และมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความบากบั้น รู้จักแก้ปัญหาได้ดี ปรับตัวได้ พึ่งตนเองได้ และป้องกันตนเองในภาวะคับขันได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ รณภักดิ์ กตตวันวงศ์ (2557) ที่ได้ศึกษาเรื่องการศึกษาผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบางจาก (โกมลประเสริฐอุทิศ) สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า โดยรวมมีความสามารถในการใช้ทักษะชีวิตอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน

สามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นความสำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถที่จะค้นพบจุดเด่นจุดด้อยของตนเอง ยอมรับในความแตกต่างทางกาย ความคิด และพฤติกรรมของตนเองและผู้อื่น แสดงความรู้สึกที่ดีทั้งต่อตนเองและผู้อื่น รู้จักที่จะรัก และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น สอดคล้องกับแนวคิดของ อภิชา แดงจำรูญ (2563, หน้า 9) ที่กล่าวว่า การเคารพตนเอง การนับถือตนเอง การเห็นคุณค่าในตนเอง เป็นการตระหนักรู้ถึงคุณค่าที่มีอยู่จริงในตนด้วยใจจริงแล้วแสดงความนับถือตนเองด้วยการแสดงความอ่อนโยนอย่างเหมาะสม สอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรินทร์ รุจิชีพ (2559) ที่ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการตระหนักรู้และเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ พบว่า โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นความสำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะในการสังเกต และมีแนวทางหาคำตอบ สามารถวิเคราะห์ จำแนก แยกแยะข้อมูลข่าวสารและคาดการณ์สถานการณ์ต่าง ๆ รอบตัวด้วยเหตุผลที่เชื่อถือได้ สามารถคาดคะเนความเสี่ยงจากสถานการณ์ที่ต้องเผชิญในชีวิตประจำวันอย่างมีเหตุผล และตัดสินใจเลือกแก้ไขปัญหาด้วยวิธีการที่ถูกต้อง เหมาะสมและสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ จินตนา ศิริธัญญรัตน์ (2560, หน้า 204) กล่าวว่า การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์เป็น การใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และคิดสร้างสรรค์ควบคู่กัน มีความเกี่ยวเนื่องสัมพันธ์กันและกันอย่างแยกกันไม่ออก การแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ต้องเลือกวิธีที่เหมาะสมที่สุด ซึ่งมาจากการตัดสินใจด้วยเหตุผล ข้อมูลจากตัวเลือกมากมายที่มาจากการคิดสร้างสรรค์ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พระศรีรัตน์ สิริรัตน (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง ของนักศึกษาวิทยาลัยอาชีวศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ด้านการคิดวิเคราะห์ ตัดสินใจ และแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นความสำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการรู้เท่าทันอารมณ์ของตนเอง สามารถที่จะควบคุมอารมณ์ความรู้สึกของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้ อีกทั้งยังสามารถจัดการกับอารมณ์ตนเองที่เกิดขึ้นอย่างฉับพลันที่อาจก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ รวมถึงหาวิธีการผ่อนคลายอารมณ์และความเครียดด้วยวิธีการที่เหมาะสมและสร้างสรรค์ สอดคล้องกับแนวคิดของ พิศุทธิภา เมธิกุล (2564, หน้า 43) ที่กล่าวถึงความฉลาดทางอารมณ์ ว่าเป็นความสามารถในการตระหนักรู้ เข้าใจอารมณ์และความรู้สึกทั้งของตนเองและผู้อื่น สามารถควบคุมและจัดการอารมณ์ของตนเองให้มีการแสดงออกอย่างเหมาะสม มีความสามารถในการปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ สามารถสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ พชรินทร์ รุจิชีพ (2559) ได้ศึกษาเรื่องกลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และ เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดการกับอารมณ์และความเครียด อยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารและครูผู้สอนเห็นความสำคัญในการส่งเสริมให้นักเรียนมีความสามารถในการรับฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ และรับรู้ถึงความรู้สึกและความต้องการของผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นรู้สึกผ่อนคลาย สบายใจ ไม่ก่อให้เกิดความขัดแย้งหรือความรุนแรง รู้จักแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกชื่นชม และการกระทำที่ดีงามให้ผู้อื่นรับรู้ อีกทั้งยังต้องรู้จักปฏิเสธ ต่อรอง และร้องขอความช่วยเหลือในสถานการณ์ที่เสี่ยง สามารถปฏิบัติตามกฎ กติกา และระเบียบของสังคมได้ ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดของ เอมอร์ ฤกษ์ระวี (2565) ที่ได้กล่าวว่า การสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น เป็นสิ่งจำเป็น ในการดำรงชีวิต มนุษย์แต่ละคนถูกหล่อหลอมประสบการณ์ให้เกิดความคิด ความเชื่อ ทัศนคติ และค่านิยม ที่แตกต่างกัน ดังนั้น การเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างคน 2 คน จึงจำเป็นต้องอาศัยความเข้าใจถึงปัจจัยที่สำคัญที่จะส่งผลต่อสัมพันธภาพที่มีระหว่างกัน เพื่อบุคคลทั้งสองฝ่าย จะได้ประสบความสำเร็จในการสร้างสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนัตถกานต์ ศรีเฉลียว (2560) ได้ศึกษาเรื่องการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ผลการวิจัยพบว่า ด้านการสร้างสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น อยู่ในระดับมาก

2. การบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า การบริหารกิจการนักเรียนเป็นงานส่วนหนึ่งที่สำคัญที่ตอบสนองนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งได้กำหนดเป้าหมายให้ผู้เรียนทุกกลุ่มวัยได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานและอย่างเท่าเทียมกัน และมีการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือผู้เรียนอย่างชัดเจน สอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจน์ เรืองมนตรี และ ธรินธร นามวรรณ (2557, หน้า 217) ที่กล่าวว่า งานบริหารกิจการนักเรียนมีประโยชน์มากมายในการบริหารโรงเรียน เป็นการช่วยส่งเสริมความถนัดและความสามารถของแต่ละคน ช่วยสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน ช่วยส่งเสริมสุขภาพนักเรียนอย่างทั่วถึง ช่วยส่งเสริมจรรยาบรรณทางอาชีพ และเทิดทูนวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียน รู้เทคนิคในการปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อม และกิจการนักเรียนเป็นสื่อกลางทำหน้าที่ประสานสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ผกา โพธิจันทร์ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา กาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า โดยภาพรวม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน สามารถอภิปรายผลเป็นรายด้านได้ดังนี้

2.1 ด้านการวางแผนงานกิจการนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาเห็นความสำคัญของการวางแผนงาน การจัดทำระเบียบและข้อบังคับเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน จัดทำแผนงานบริหารกิจการนักเรียนที่สอดคล้องกับนโยบายและเกณฑ์การประเมินมาตรฐานประกันคุณภาพภายในโรงเรียน มีการกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบของบุคลากรในการบริหารงานกิจการนักเรียน และวางแผน ติดตาม สรุป ประเมินผล และรายงานการดำเนินงาน/โครงการต่อผู้ที่เกี่ยวข้อง สอดคล้องกับแนวคิดของ วันชัย หวังสวัสดิ์ (2559, หน้า 44) ที่กล่าวว่า การวางแผนเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญของการบริหารงาน โดยเฉพาะงานกิจการนักเรียน ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมและพัฒนา

ประชาธิปไตย ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องวางแผนทั้งแผนระยะสั้นและระยะยาว หรือแผนหลักและแผนรอง เป็นต้น แต่จะต้องคำนึงถึงการกำหนดเป้าหมายและการกำหนดการปฏิบัติ เพื่อให้ได้ผลงานตามเป้าหมายและผลงานที่กำหนดต้องสอดคล้องกับนโยบายหลัก สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพัชร์ เกตุรัตน์ (2561) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน อยู่ในระดับมากเช่นเดียวกัน

2.2 ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกข้อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาเห็นความสำคัญของการจัดกิจกรรมให้แก่นักเรียนและส่งเสริมสนับสนุนให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมอย่างหลากหลายตามความถนัดและความสนใจของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของสมพิศ โห้งาม (2550, หน้า 87) ที่กล่าวว่างานกิจการนักเรียนเป็นงานหนึ่งที่จะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพให้กับนักเรียนเป็นอย่างดี ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นทรัพยากรมนุษย์อันมีคุณค่าและคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติ ด้วยพอกพูนทั้งความรู้ด้านวิชาการและเพิ่มเติมประสบการณ์ชีวิตจากกิจกรรมต่าง ๆ ที่นักเรียนได้เข้าร่วม และยังเติมเต็มให้นักเรียนเกิดความเจริญงอกงามในภูมิปัญญา อันก่อให้เกิดภูมิความรู้อันทรงคุณค่ายิ่งด้วยตัวของนักเรียนเอง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองแดง แสงวงบุญ และสุรางคนา มัณยานนท์ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.3 ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาเห็นความสำคัญของการส่งเสริมการจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีระเบียบวินัย และส่งเสริมให้นักเรียนคุณธรรม จริยธรรมในแต่ละกิจกรรมอย่างชัดเจน และจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วณิชย์ เอื้อน้อมจิตต์กุล (2556) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนจรัญราษฎร์บำรุงสมุทรปราการ ผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พิมพ์ผกา โพธิจันทร์ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งเสริมพัฒนาให้นักเรียนมีระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรม มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

2.4 ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาเห็นความสำคัญของการวางแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ส่งเสริมให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการอย่างชัดเจน ประสานความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานที่รับผิดชอบ และมีการวิเคราะห์ ประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนำผลไปปรับปรุงพัฒนา สอดคล้องกับข้อกำหนดของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2560, หน้า 38-41) ที่ได้ระบุว่า การดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นด้านที่เกี่ยวกับการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน การเสริมทักษะชีวิตและ

คุ้มครองนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน การส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพนักเรียน และเกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพัชร เกตุรัตน์ (2561) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.5 ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาเห็นความสำคัญของการวางแผนดำเนินงานในโครงการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมความเป็นประชาธิปไตยให้กับนักเรียน ให้นักเรียนมีหลักประชาธิปไตย ซึ่งจะสอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร (2562, หน้า 2) ที่ได้กำหนดพื้นฐานความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย หมายถึง ส่วนหนึ่งที่จะทำให้สังคมไทยมีความสุขและเกิดสันติสุขได้ คือ คนไทยทุกคน ต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย มีหลักประชาธิปไตยในการดำรงชีวิต ปฏิบัติตนตามกฎหมาย และดำรงตนเป็นประโยชน์ต่อสังคม ซึ่งการสร้างพลเมืองไม่ใช่ การทำให้ประชาชนรู้ถึงสิทธิและหน้าที่ที่ตนเองมี แต่สิ่งที่จะต้องทำให้ประชาชนได้เรียนรู้ และเข้าใจอย่างถูกต้องสิ่งแรก คือ พื้นฐานความเป็นพลเมืองตามวิถีประชาธิปไตย และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ทองแดง แสงวงบุญ และสุรางคณา มัณยานนท์ (2564) ที่ได้ศึกษาเรื่องการบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการส่งเสริมประชาธิปไตยในโรงเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก

2.6 ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน พบว่า โดยภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษาเห็นความสำคัญของการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน เพราะเป็นการนิเทศ กำกับ ติดตาม การดำเนินงานงานกิจการนักเรียนโดยมีหลักฐานตรวจสอบได้ นักเรียนและผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน และมีการวิเคราะห์ ประเมินผล และรายงานผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาทราบทุกปีการศึกษา ซึ่งจะสอดคล้องกับแนวคิดในเรื่องของการประเมินผลของ วัชราน เล่าเรียนดี ปรมัตถ์ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์ (2560, หน้า 264) ที่ได้อธิบายเกี่ยวกับการประเมินผลไว้ว่า เป็นกระบวนการหรือวิธีการเพื่อตัดสินว่าการดำเนินงานนั้น ๆ บรรลุจุดประสงค์หรือไม่ จึงต้องมีวิธีวัดและประเมินผลที่หลากหลาย และดำเนินการตลอดกระบวนการดำเนินการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรพัชร เกตุรัตน์ (2561) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ ราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการประเมินผลการดำเนินงานกิจการนักเรียน มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก เช่นเดียวกัน

3. ความสัมพันธ์ระหว่างการส่งเสริมทักษะชีวิตกับการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 1 โดยภาพรวมมีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากทักษะชีวิตเป็นเรื่องที่สำคัญที่สถานศึกษาต้องมุ่งเน้นส่งเสริมสนับสนุนควบคู่กับงานบริหารกิจการนักเรียนภายในโรงเรียน สอดคล้องแนวคิดของ จินตนา ศิริธัญญารัตน์ (2560, หน้า 234) ที่ได้กล่าวถึงความสำคัญของทักษะชีวิตในสถานศึกษาว่า ทักษะชีวิตเป็นเรื่องที่สำคัญ ที่ต้องสอนต้องฝึกและสอดแทรกให้ผสมผสานในบทเรียนอย่างจริงจัง และรอบด้าน อีก

ด้านหนึ่งงานบริหารกิจการนักเรียนเอง ก็มีความสำคัญอย่างมากต่อการส่งเสริมทักษะชีวิตของนักเรียน สอดคล้องกับแนวคิดของ กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ (2557, หน้า 217) ที่ได้กล่าวว่า งานบริหารกิจการนักเรียน มีประโยชน์มากมายในการบริหารโรงเรียน ได้แก่ การช่วยส่งเสริมความถนัดและความสามารถของแต่ละคน ช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนขาดแคลนและขาดเรียน สร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน ช่วยส่งเสริมสุขภาพนักเรียน ส่งเสริมจรรยาบรรณทางอาชีพ และเทิดทูนวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ ตลอดจนส่งเสริมให้ผู้เรียนปรับตัวให้เข้ากับสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ ที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรภรณ์ เงินปูนาค (2560) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิตกับพฤติกรรม การหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ของนักเรียนมัธยมต้น ในอำเภอศรีราชาจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า มีความสัมพันธ์กันเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สรวิศ เพชรภูมิภัทร (2565) ที่ได้ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพการบริหารกิจการนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12 ผลการวิจัยพบว่า ประสิทธิภาพการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา โดยรวมอยู่ในระดับมาก ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิภาพการบริหารกิจการนักเรียนของสถานศึกษา โดยรวมเชิงบวกในระดับสูง มีระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.01 เช่นเดียวกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะจากผลการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาควรเห็นความสำคัญของการส่งเสริมทักษะชีวิตให้กับนักเรียน เช่นเดียวกับ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรส่งเสริมให้นักเรียนยอมรับในความแตกต่างทางกาย ความคิด ความรู้สึก และ พฤติกรรมของตนเองและผู้อื่นเป็นสำคัญ ควรวางแผนจัดกิจกรรมส่งเสริมระเบียบวินัยของโรงเรียน ให้เป็น รูปแบบที่ชัดเจน และควรมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับคนในชุมชน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ศึกษาเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างงานชุมชนสัมพันธ์กับการบริหารกิจการนักเรียนในสถานศึกษา

2.2 การศึกษาเรื่องปัจจัยการบริหารงานกิจการนักเรียนที่ส่งผลต่อเป้าหมายความสำเร็จของสถานศึกษา

เอกสารอ้างอิง

กาญจน์ เรืองมนตรี และธรินธร นามวรรณ. (2557). การบริหารวิชาการและนวัตกรรมการจัดการเรียนรู้.

มหาสารคาม: อภิชาติการพิมพ์.

จินตนา ศิริธัญญรัตน์. (2560). หลักการสอนและการจัดการเรียนรู้. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.

- ชูศรี วงศ์รัตน์. (2553). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 12). กรุงเทพมหานคร: ไทเนรมิตกิจ
อินเตอร์ โพรเกรสซิฟ.
- ทองแดง แสงบุญ และสุรางคณา มัณยานนท์. (2564). การบริหารกิจการนักเรียนโรงเรียนปทุมราชวงศา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 29. วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย
มหาวิทยาลัยราชธานี, 5(1), 180-188.
- ธนต์กานต์ ศรีเฉลียว. (2560). การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โดยใช้การวิจัย
ปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม. วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรม
ราชูปถัมภ์, 11(2), 62-74.
- พระศรีรัตน์ สิริรัตน. (2560). การพัฒนาทักษะชีวิตตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียงของนักศึกษา
วิทยาลัยอาชีวศึกษา. ดุษฎีนิพนธ์พุทธศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาพุทธบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- พัชรินทร์ รุจิชีพ. (2559). กลยุทธ์การพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 และเขต 2. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร,
18(2), 131-141.
- พิมพ์ภา โพธิจันทร์. (2564). การบริหารงานกิจการนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 3. การค้นคว้าอิสระครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการ
บริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาญจนบุรี.
- พิศุทธิภา เมธิกุล. (2564). เอกสารการสอนชุดวิชา ทักษะชีวิต 10103 หน่วยที่ 1-15. นนทบุรี:
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาค. (2565). คู่มือทิศทางการศึกษาปี 65 กับ ดร.ภูมิศรัณย์ ทองเลี่ยมนาค. ค้นจาก
<https://www.eef.or.th/article-education-direction-2565>
- ยงยุทธ วงศ์ภิรมย์ศานติ์ และสุวรรณา เรืองกาญจนเศรษฐ์. (2565). ทักษะชีวิต. ค้นจาก
<http://www.teenrama.com>
- รมณภัทร กตตน์วงศกร. (2557). การศึกษาผลการพัฒนาทักษะชีวิตของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6
โรงเรียนบางจาก (โกลประเสริฐอุทิศ) สำนักงานเขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร. สารนิพนธ์
การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทร วิโรฒ.
- วณิชย์ เอื้อน้อมจิตต์กุล. (2556). การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนจิวรายนบุญมีรังสฤทธิ. การค้นคว้า
อิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรรา เล่าเรียนดี ปรมัญ กิจรุ่งเรือง และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2560). กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อ
พัฒนาการคิดและยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21. นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์
ติ้ง.

- วัชรภรณ์ เงินปุ่นาค. (2560). ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะชีวิตกับพฤติกรรมการหลีกเลี่ยงการสูบบุหรี่ ของนักเรียนมัธยมต้นในอำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี. งานนิพนธ์สาธิตสาธิตศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสาธิตสาธิตศาสตร มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วันชัย หวังสวัสดิ์. (2559). รูปแบบการบริหารประชาธิปไตยในโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สมพิศ ไหมงาม. (2550). การจัดการและการบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สรวิศ เพชรภูมิภัทร. (2565). ความสัมพันธ์ของภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงกับประสิทธิผลการบริหารกิจการนักเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 12. วารสารพุทธสังคมวิทยาปริทรรศน์, 7(1), 109-122.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). แนวทางการพัฒนาทักษะชีวิตบูรณาการการเรียนการสอน 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- _____. (2560). มาตรฐานการปฏิบัติงานโรงเรียนมัธยมศึกษา พ.ศ. 2552 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560). กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- _____. (2563). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องนโยบายการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร. (2562). ความเป็นพลเมืองในวิถีระบอบประชาธิปไตย. กรุงเทพมหานคร: ผู้แต่ง.
- สุรพัชร เกตุรัตน์. (2561). การบริหารกิจการนักเรียนของโรงเรียนเตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการราชบุรี. การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- อภิชา แดงจำรูญ. (2563). หนังสือชุด “ครูผู้สร้างแรงบันดาลใจ” ทักษะชีวิต. กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เอมอร กฤษณะรังสรรค์. (2565). ทักษะการสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น. ค้นจาก <https://www.novabizz.com/NovaAce>
- Best, J. W. (1981). Research in education (4th ed.). New Jersey: Prentice Hall.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. Educational and Psychological Measurement, 30(3), 607-610.

**แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์
ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม**
**Guidelines for Parents Involvement in Skills Preparation to Using Computers
for Learning of Children with Autistic Spectrum Disorder**

สิทธิกร สุทธิประภา, สังเวียน ปินะกาลัง, สมพร หวานเสร็จ
Sittikorn Suttiaprapa, Sungwean Pinakalung, Somporn Wanset
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น
Graduate School khon Kaen University
E-mail: sittikorn1993@gmail.com

Received: May 9, 2023 **Revised:** May 29, 2023 **Accepted:** June 20, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม 2) พัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม และ3) ศึกษาผลการใช้แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กที่มีภาวะออทิสซึม ปีการศึกษา 2565 จำนวน 10 คน และผู้ปกครองเด็กที่มีภาวะออทิสซึม จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ คือ แนวคำถามการสนทนากลุ่ม แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจ แบบประเมินทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ของผู้ปกครองและเด็กที่มีภาวะออทิสซึม แบบวัดเจตคติ และแบบสอบถามความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานและสถิติทดสอบ Wilcoxon matched pair signed- rank test โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม พบว่า จากการสนทนากลุ่ม ผู้ปกครองเห็นว่าเด็กที่มีภาวะออทิสซึม มีความสามารถด้านการรู้จักส่วนประกอบของคอมพิวเตอร์ การดูแลรักษาคอมพิวเตอร์ และการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับต่ำ อีกทั้งผู้ปกครองเห็นว่าการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ ถือเป็นหนึ่งในทักษะที่สำคัญที่ควรเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก เพราะมองเห็นเป็นรูปธรรม เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง พัฒนาการคิดเป็นระบบ มีการวางแผนการทำงาน และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระได้ จึงควรมีแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการ

เตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเด็กที่มีประสิทธิภาพ 2. ผลการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม พบว่า ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1) ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 2) บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง และ 3) ระบบสนับสนุน ดังนี้ 1) ขั้นตอน ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1.1) การเตรียมการ และ 1.2) การดำเนินงาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1.2.1) ประเมินความสามารถพื้นฐานด้านการใช้คอมพิวเตอร์ 1.2.2) จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หรือแผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) 1.2.3) จัดทำแผนการสอนรายบุคคล (IIP) หรือแผนการจัดประสบการณ์ 1.2.4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 1.3) การวัดประเมินผล ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1) การประเมินผลการเรียนรู้ 2) สรุปและรายงานผลการพัฒนาผู้เรียน 2) บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บทบาทของผู้บริหาร ครู นักเรียน และผู้ปกครอง 3) ระบบสนับสนุน ได้แก่ 1) บุคลากร 2) งบประมาณ 3) สื่อ อุปกรณ์ 4) การบริหารจัดการ และ 3. ผลการใช้แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม พบว่า ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจหลังการใช้แนวทางฯ สูงกว่าก่อนการใช้แนวทางฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ผู้ปกครองและเด็กที่มีภาวะออทิสซึม มีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ หลังการใช้แนวทางฯ สูงกว่าก่อนการใช้แนวทางฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ผู้ปกครองมีเจตคติหลังการใช้แนวทางฯ สูงกว่าก่อนการใช้แนวทางฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง, เด็กที่มีภาวะออทิสซึม, ศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร

Abstracts

The objectives of this research were 1) to study the need for parents' participation in preparing computer skills for learning; for Children with Autistic Spectrum Disorder; 2) to develop guidelines for parental participation in preparing computer skills for learning; for Children with Autistic Spectrum Disorder, and 3) to study the effect of using a parental participation approach in preparing computer skills for learning. for Children with Autistic Spectrum Disorder the target groups used in this research were 10 Children with Autistic Spectrum Disorder in the academic year 2022 and 10 parents of Children with Autistic Spectrum Disorder. The tool used was group discussion questions. a cognitive and comprehension test, a computer skills assessment of parents and Children with Autistic Spectrum Disorder, an attitude test, and a parent satisfaction questionnaire on the parental participation in the preparation. with computer skills to learn for Children with Autistic

Spectrum Disorder Data were analyzed using basic statistics and Wilcoxon matched pair signed- rank test using the computer program SPSS and content analysis.

The results of the research were as follows: 1. The results of the study required the participation of parents in preparing computer skills for learning. For Children with Autistic Spectrum Disorder, it was found that from the parent group discussions, Children with Autistic Spectrum Disorder Have the ability to recognize computer components computer maintenance and the use of computer programs is low In addition, parents saw that the preparation of computer skills in learning It is one of the most important skills that children should prepare for. Because it can be seen as concrete Children practiced on their own develop systems thinking There is a work plan and develop independent self-learning skills Therefore, there should be guidelines for parental participation in preparing computer skills for learning that are consistent with the needs of children with efficiency. Prepare computer skills for learning. For Children with Autistic Spectrum Disorder, it was found that it consisted of 3 components: 1) the process of parental participation, 2) the roles of those involved, and 3) the support system as follows: 1) The procedure consisted of 2 steps: 1.1) Preparation and 1.2) Operation consisted of 4 steps: 1.2.1) Assessment of basic computer skills 1.2.2) Individual education management plan (IEP)) or Family Assistance Service Plan (IFSP) 1.2.3) Prepare individualized teaching plans (IIP) or experience plans 1.2.4) Organize learning activities 1.3) Evaluation consists of 2 steps: 1) Assessment of learning outcomes 2) Summarizing and reporting results of learner development 2) Roles of those involved, i.e. roles of administrators, teachers, students and parents 3) Support systems, i.e. 1) Personnel 2) Budget 3) Media and equipment 4) management and 3. The results of using the guideline for parental participation in preparing computer skills for learning. For Children with Autistic Spectrum Disorder, it was found that parents had knowledge Understanding after the guideline was higher than before the guideline. Statistically significant at the .05 level. Parents and Children with Autistic Spectrum Disorder have computer skills After using the guideline is higher than before using the guideline. It was statistically significant at the .05 level. The parents' attitudes after using the guideline were higher than before using the guideline. The statistical significance was at the .05 level and the parents were satisfied with the approach of parental participation in preparing computer skills for learning. for Children with Autistic Spectrum Disorder at the highest level

Keywords: Guidelines for parental participation, Children with Autistic Spectrum Disorder, Special Education Center Central Bangkok

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในสถานการณ์ปัจจุบันกระแสการเปลี่ยนแปลงด้านต่าง ๆ เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วความเจริญด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะคอมพิวเตอร์ ได้เข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก ซึ่งถือว่าเป็นยุคของเทคโนโลยีสารสนเทศ ที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้านทั่วโลก ทั้งสภาพการเปลี่ยนแปลงด้านเศรษฐกิจ สังคม และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีสารสนเทศ ประกอบกับรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 รวมทั้งกรอบยุทธศาสตร์ชาติ ระยะ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2560 - 2579) และแผนพัฒนาเด็กปฐมวัย (พ.ศ. 2564 - 2570) นำไปสู่การกำหนดทักษะสำคัญสำหรับเด็กในศตวรรษที่ 21 ที่มีความสำคัญต่อการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาเด็กปฐมวัย ให้มีความสอดคล้องและทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพสังคมและชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ในทุกด้าน

ประเทศไทยได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาสำหรับบุคคลที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ โดยในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 กำหนดไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องจัดให้บุคคลมีสิทธิและโอกาสเสมอกัน ในการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่า 12 ปี โดยต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องด้านต่าง ๆ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาส ต้องจัดให้บุคคลดังกล่าว มีสิทธิและโอกาสได้รับการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ จัดการศึกษาตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการโดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2553) นอกจากนี้สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ กล่าวถึงความสำคัญในการพัฒนาศักยภาพเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษไว้ว่า บ้านและครอบครัวเป็นปัจจัยที่สำคัญมากที่สุดในการพัฒนาศักยภาพเด็ก ผู้ปกครองควรมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเพื่อเตรียมความพร้อมเพื่อพัฒนาทักษะด้านต่าง ๆ ตามศักยภาพและความพร้อมของเด็ก ครอบครัวและบุคคลในครอบครัวเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่สำคัญที่สุดในการเตรียมความพร้อมพัฒนาทักษะต่าง ๆ ของเด็ก และหัวใจหลักในการฟื้นฟูสมรรถภาพก็คือ พ่อแม่ ผู้ปกครอง และผู้ที่เกี่ยวข้อง โดยสิ่งที่สำคัญ คือ มีความรู้และทักษะในการเลี้ยงดู มีความพร้อมที่จะรับมือในการแก้ปัญหาและให้ความช่วยเหลืออย่างถูกวิธี เหมาะสมตามความต้องการของเด็กที่มีความต้องการจำเป็นพิเศษ ซึ่งจะส่งผลดีต่อการพัฒนาการในทุก ๆ ด้าน (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ, 2551)

เด็กที่มีภาวะออทิสซึม ตามเกณฑ์การวินิจฉัยโรคตามคู่มือการวินิจฉัยโรคทางจิตเวช ฉบับที่ 5 (DSM-5, 2013) จัดออทิสซึมสเปกตรัมอยู่ในกลุ่มการวินิจฉัยเดี่ยว ที่เรียกว่า “autism spectrum disorder” มีคุณลักษณะหลัก 2 อย่าง คือ บกพร่องอย่างชัดเจนในการสื่อสารทางสังคม และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม (social communication and social interaction) เป็นความผิดปกติของพัฒนาการเด็กรูปแบบหนึ่ง ซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัว โดยเด็กไม่สามารถพัฒนาทักษะทางสังคมและการสื่อความหมายได้เหมาะสมตามวัย มีลักษณะพฤติกรรม กิจกรรม และความสนใจ เป็นแบบแผนซ้ำ ๆ (restricted, repetitive patterns of behavior, interest or activities) จำกัดเฉพาะบางเรื่อง ไม่มีความยืดหยุ่น และในอดีตเคยเชื่อว่าภาวะออทิสซึม เกิดจากการเลี้ยงดูในลักษณะที่เย็นชา (Refrigerator Mother) แต่จากหลักฐานข้อมูลในปัจจุบันยืนยันได้ชัดเจนว่า รูปแบบการเลี้ยงดูไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้มีภาวะออทิสซึม แต่ถ้าเลี้ยงดูอย่าง

เหมาะสมก็จะช่วยให้เด็กพัฒนาดีขึ้นได้เป็นอย่างมาก และเด็กที่มีภาวะออทิสซึม จะมีลักษณะอาการแตกต่างกัน หลากหลายรูปแบบ สืบค้นก็สืบแบบ ร้อยคนก็ร้อยแบบ ซึ่งเป็นความยากลำบากอย่างหนึ่งในการดูแลสำหรับครอบครัว ที่มีสมาชิกเป็นเด็กที่มีภาวะออทิสซึม (ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา, 2560) โดยมีแนวโน้มที่จะพบในเด็กชายมากกว่าเด็กหญิง ถึง 4 เท่า อย่างไรก็ตาม สถิติพบว่า มีเด็กออทิสซึมเกือบร้อยละ 10 ที่มีความเป็นอัจฉริยะในตัว หรือที่เรียกว่า autistic savant ซึ่งอาจเป็นอัจฉริยะเฉพาะด้านหรือหลายด้านพร้อมกัน ในศาสตร์สาขาต่าง ๆ ได้แก่ คณิตศาสตร์ ดาราศาสตร์ เทคโนโลยี ดนตรี หรือศิลปะ เป็นต้น

จากปัญหาดังกล่าวจะเห็นได้ว่าเด็กที่มีภาวะออทิสซึม เป็นบุคคลที่มีข้อจำกัดในด้านการสื่อสารทางสังคม และการมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม ทำให้การเรียนรู้อาจไม่ทันเพื่อน แต่เด็กที่มีภาวะออทิสซึมก็สามารถที่จะเรียนรู้ได้ด้วยตนเอง ซึ่งการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์มีความสำคัญต่อการนำไปใช้ในการเรียนรู้ และเป็นทักษะที่สำคัญในปัจจุบันและในอนาคต ถือได้ว่าคอมพิวเตอร์ หรือเทคโนโลยีสารสนเทศเข้ามามีบทบาทต่อการดำเนินชีวิตประจำวันเป็นอย่างมากทั้งเรื่องการทำงาน การเรียนรู้ การค้นหาข้อมูล การรับข่าวสารต่าง ๆ รวมไปถึงการติดต่อสื่อสาร โดยไม่มีข้อจำกัดด้านเวลา ฉะนั้นหากเด็กที่มีภาวะออทิสซึมได้รับการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์เป็นอย่างดีโดยมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครองกับสถานศึกษา ก็จะสามารถส่งผลให้เด็กที่มีภาวะออทิสซึมสามารถเรียนรู้ได้อย่างไร้ข้อจำกัด ซึ่งจะทำให้เด็กที่มีภาวะออทิสซึมเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ ได้ด้วยตนเองอย่างอิสระ

ดังนั้นการวิจัยครั้งนี้จะเป็นแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม ข้อมูลที่ได้จากการวิจัยนี้จะเป็นแนวทางสำหรับศูนย์การศึกษา พิเศษ ผู้ปกครอง และหน่วยงานต่าง ๆ ในการนำไปประยุกต์ใช้ และนำไปสู่การพัฒนาแบบการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึมที่เหมาะสม โดยใช้ครอบครัวเป็นฐาน และสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างปกติสุข

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม
2. เพื่อพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม
3. เพื่อศึกษาผลการใช้แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม

วิธีดำเนินการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ มีวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ เด็กที่มีภาวะออทิสซึม ที่มารับบริการกับศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ปีการศึกษา 2565 จำนวน 10 คน และผู้ปกครองเด็กที่มีภาวะออทิสซึม ที่พาบุตรหลานมารับบริการกับศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง จำนวน 10 คน ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) ดังนี้

1. เด็กที่มีภาวะออทิสซึม ที่มารับบริการกับศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 10 คน มีคุณสมบัติ คือ

- 1) มีบัตรประจำตัวผู้พิการรับรองว่าเป็นบุคคลที่มีภาวะออทิสซึม โดยได้รับการวินิจฉัยจากแพทย์
- 2) มารับบริการกับศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง กรุงเทพมหานคร อย่างต่อเนื่อง
- 3) อายุ 6 ปี สามารถพูดสื่อสาร ปฏิบัติตามคำสั่งได้ และไม่มีภาวะพิการประเภทอื่นร่วม
- 4) ผู้ปกครองให้ความร่วมมือและยินยอมให้ทำการวิจัยครั้งนี้อย่างต่อเนื่อง

2. ผู้ปกครองเด็กที่มีภาวะออทิสซึม พาบุตรหลานมารับบริการกับศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง ได้มาโดยวิธีการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 10 คน มีคุณสมบัติ คือ

- 1) อายุระหว่าง 30 - 40 ปี อาจเป็นบิดา มารดา ญาติ และพี่เลี้ยงของเด็กที่มีภาวะออทิสซึม
- 2) พาบุตรหลานมารับบริการอย่างต่อเนื่อง
- 3) มีความพร้อมและยินดีให้ความร่วมมือเป็นอาสาสมัครในการทำวิจัยอย่างต่อเนื่อง

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย

1) แนวคำถามการสนทนากลุ่ม เกี่ยวกับสภาพความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม

2) แบบประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของ (ร่าง) แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม

3) แบบทดสอบความรู้ ความเข้าใจของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม

4) แบบประเมินทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ สำหรับผู้ปกครอง และเด็กที่มีภาวะออทิสซึม

5) แบบประเมินเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม

6) แบบประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม

การสร้างและตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1. ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง โดยศึกษาดำรง เอกสาร บทความ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อกำหนดเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ

2. จัดทำร่างเครื่องมือการวิจัยโดยเนื้อหาครอบคลุมวัตถุประสงค์และขอบเขตการวิจัย
3. นำเสนอเครื่องมือฉบับร่างต่ออาจารย์ที่ปรึกษาเพื่อตรวจสอบรูปแบบ ความถูกต้อง ครอบคลุมเนื้อหาที่ต้องการวัด ความเหมาะสมของจำนวนข้อคำถาม และความเหมาะสมของภาษา แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข
4. นำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญเพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยการใช้ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) โดยผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน
5. แก้ไขและปรับปรุงเครื่องมือตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ วิเคราะห์เพื่อหาค่าดัชนีความสอดคล้อง โดยกำหนดค่าดัชนีความสอดคล้องของเนื้อหา (Index of Item Objective Congruence : IOC) ตั้งแต่ 0.50-1.00 เป็นแบบประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาที่ใช้ได้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2553)
6. นำแบบสอบถามที่ได้รับการเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงและเสนอให้อาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาอีกครั้ง เพื่อทำการปรับปรุงแก้ไขให้ดียิ่งขึ้น
7. นำเครื่องมือที่แก้ไขปรับปรุงและผ่านการตรวจสอบคุณภาพแล้วไปทดลองใช้กับผู้ที่มีลักษณะคล้ายกับกลุ่มตัวอย่างเพื่อหาค่าความเชื่อมั่น
8. นำเครื่องมือที่ได้ทดลองใช้มาพิจารณาปรับปรุงแก้ไข ภายใต้คำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจริงกับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม ได้แก่ 1) ขออนุญาตจากมหาวิทยาลัยขอนแก่น คณะศึกษาศาสตร์ ถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ส่วนกลาง เพื่อแจ้งให้ทราบถึงวัตถุประสงค์ในการวิจัย และขอความอนุเคราะห์ในการเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 2) การสนทนากลุ่มกับผู้ปกครองเด็กที่มีภาวะออทิสซึม จำนวน 10 คน
2. ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม ได้แก่ 1) ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้เชี่ยวชาญ ในการประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ของ (ร่าง) แนวทางฯ 2) ผู้วิจัยจัดทำ (ร่าง) แนวทางฯ 3) ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของ (ร่าง) แนวทางฯ
3. ขั้นตอนที่ 3 การศึกษาผลการใช้แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยนำแนวทางฯ ไปใช้โดยการวิจัยทดลองแบบกลุ่มเดียวประเมินก่อนหลัง (One group pretest-posttest design) กับกลุ่มเป้าหมาย (อรพินทร์ ชูชม, 2552) และเก็บข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐานและสถิติทดสอบ Wilcoxon matched pair signed- rank test โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป SPSS และวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม พบว่า จากการสนทนากลุ่มผู้ปกครองเห็นว่าเด็กที่มีภาวะออทิสซึม มีความสามารถด้านการรู้จักส่วนประกอบของคอมพิวเตอร์ การดูแลรักษาคอมพิวเตอร์ และการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ อยู่ในระดับต่ำ อีกทั้งผู้ปกครองเห็นว่าการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ ถือเป็นหนึ่งในทักษะที่สำคัญที่ควรเตรียมความพร้อมให้กับเด็ก เพราะมองเห็นเป็นรูปธรรม เด็กได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง พัฒนาการคิดเป็นระบบ มีการวางแผนการทำงาน และพัฒนาทักษะการเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างอิสระได้ จึงควรมีแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ที่สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของเด็กที่มีประสิทธิภาพ

2. ผลการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม พบว่า แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม มีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$) และความสอดคล้อง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$) ซึ่งประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ คือ 1. ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง 2. บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง และ 3. ระบบสนับสนุน โดย

1. ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ได้แก่ 1.1) การเตรียมการ 1.2) การดำเนินงาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1.2.1) ประเมินความสามารถพื้นฐานด้านการใช้คอมพิวเตอร์ 1.2.2) จัดทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หรือ แผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) 1.2.3) จัดทำแผนการสอนรายบุคคล (IIP) หรือแผนการจัดประสบการณ์ 1.2.4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 1.3) การวัดประเมินผล ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1) การประเมินผลการเรียนรู้ 2) สรุป และรายงานผลการพัฒนาผู้เรียน

2. บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ บทบาทของผู้บริหาร อำนวยความสะดวกกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องให้เป็นไปตามแผน ประสานงานผู้ที่เกี่ยวข้องและระดมทรัพยากร บทบาทของครู เป็นผู้ประสานงาน เตรียมการ อำนวยความสะดวก กำกับการทำงานของนักเรียน เสริมแรงนักเรียนอย่างสม่ำเสมอและรายงานผลต่อผู้บริหารสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง บทบาทของนักเรียน มีความรับผิดชอบและตั้งใจเรียนรู้ เข้ารับบริการกับศูนย์การศึกษาพิเศษอย่างต่อเนื่อง บทบาทของผู้ปกครอง ให้การสนับสนุนและให้กำลังใจ มีส่วนร่วมในการพาบุตรหลานมารับบริการ รวมเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์

3. ระบบสนับสนุน ถือเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึมบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ 1) บุคลากรมีความรู้ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์เพียงพอ 2) สนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) สนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ ที่เพียงพอและสอดคล้องกับการใช้งานในการจัดการเรียนรู้ 4) การบริหารจัดการ บุคลากร งบประมาณ และวัสดุ อุปกรณ์ ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ

3. ผลการใช้แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม สรุปได้ ดังนี้

3.1 ได้แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม ที่มีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$) และความสอดคล้องโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.81$)

3.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความรู้ ความเข้าใจของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม พบว่า หลังการใช้แนวทางฯ สูงกว่าก่อนการใช้แนวทางฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะการใช้คอมพิวเตอร์สำหรับผู้ปกครอง และเด็กที่มีภาวะออทิสซึม พบว่า ผู้ปกครองมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ หลังการใช้แนวทางฯ สูงกว่าก่อนการใช้แนวทางฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 และเด็กที่มีภาวะออทิสซึมมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ หลังการใช้แนวทางฯ สูงกว่าก่อนการใช้แนวทางฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3.4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม พบว่า ผู้ปกครองมีเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม หลังการใช้แนวทางฯ สูงกว่าก่อนการใช้แนวทางฯ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05

3.5 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.71$)

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม

ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม พบว่า ผู้ปกครองมีความพร้อม และยินดีที่จะเข้าร่วมเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม อาจเป็นเพราะว่า ผู้ปกครองมองเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งถือเป็นหนึ่งในทักษะที่สำคัญที่ควรจะมีการเตรียมความพร้อมให้กับเด็กใช้เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้ และใช้เป็นเครื่องมือในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างอิสระ สอดคล้องกับบทบาทของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการเด็ก (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542) ให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่นระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา โดยเป็นผู้จัดและ

มีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธรรมรัตน์ พงษ์ทอง (2559) พบว่า การมีส่วนร่วมของ ครอบครัว พ่อแม่ ผู้ปกครองมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยสนับสนุนให้เด็กโดยเฉพาะเด็กปฐมวัยได้มีการพัฒนา ผู้ปกครองยังสามารถสนับสนุนได้ตลอดเวลา เนื่องจากพ่อแม่ ผู้ปกครองที่อยู่ใกล้ชิดเด็ก การร่วมมือกับโรงเรียนจะ เปรียบเสมือนเป็นการเพิ่มพลังในการพัฒนาเด็กที่เหมาะสมและสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกัน อันส่งผลให้เด็กมี ความมั่นคงทางจิตใจและแสดงออกทางพฤติกรรมได้อย่างเหมาะสมสามารถอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม ประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้

1) ขั้นตอนการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ประกอบด้วย 3 ขั้นตอน คือ 1.1) การเตรียมการ 1.2) การ ดำเนินงาน ประกอบด้วย 4 ขั้นตอน คือ 1.2.1) ประเมินความสามารถพื้นฐานด้านการใช้คอมพิวเตอร์ 1.2.2) จัดทำ แผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคล (IEP) หรือ แผนการให้บริการช่วยเหลือเฉพาะครอบครัว (IFSP) 1.2.3) จัดทำแผนการ สอนรายบุคคล (IIP) หรือแผนการจัดประสบการณ์ 1.2.4) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 1.3) การวัดประเมินผล ประกอบด้วย 2 ขั้นตอน คือ 1) การประเมินผลการเรียนรู้ 2) สรุป และรายงานผลการพัฒนาผู้เรียน (สำนักวิชาการและ มาตรฐานการศึกษา, 2558) โดยโรงเรียนนำนโยบายสู่การปฏิบัติในโรงเรียนที่ชัดเจน วางแผนการปฏิบัติร่วมกับครูและ ผู้เกี่ยวข้อง ประสานและแสวงหาแหล่งเรียนรู้นอกสถานศึกษา ภูมิปัญญาต่าง ๆ และความร่วมมือจากชุมชน นิเทศ กำกับ ติดตามการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เฉพาะการรายงานผลของการจัดกิจกรรมที่เสร็จสิ้นเพื่อนำผลจากการเรียนหรือ จากกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้มาวิเคราะห์ เพื่อค้นหาปัญหาสำหรับนำข้อมูลที่ได้ไปใช้ในการปรับปรุงกิจกรรมที่กำลังจะ มาถึงในครั้งต่อไป เพื่อการทบทวนหลังการปฏิบัติงานและเพื่อนำผลการประเมินไปใช้ในการพัฒนาการบริหารจัดการ เวลาเรียนและการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ให้ส่งผลต่อคุณภาพของนักเรียนในกิจกรรมครั้งต่อไป

2) บทบาทผู้ที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง

การกำหนดบทบาทของผู้เกี่ยวข้องสอดคล้องกับแนวคิดการลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้ เป็นแนวทางที่ สอดคล้องกับการเรียนรู้ของนักเรียนในศตวรรษที่ 21 มี 4 องค์ประกอบหลักที่สำคัญ คือ ผู้บริหารสถานศึกษา ผู้สอน นักเรียนและผู้ปกครอง ที่จะต้องเข้ามามีบทบาทและมีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ Wallace Foundation (2013) อ้างอิงใน รุ่งอรุณ บวรชัยเดช (2560) ที่กล่าวถึงบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนที่เป็นกุญแจสำคัญ ในการพัฒนาความสำเร็จของนักเรียน ดังนี้ 1) การกำหนดเป้าหมายความสำเร็จทางวิชาการของนักเรียนทุกคนซึ่งมี ความสามารถแตกต่างกัน 2) การสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการศึกษา สร้างความไว้วางใจระหว่างครูกับนักเรียน สร้างโอกาสการมีส่วนร่วมของชุมชน เช่น พ่อแม่ หรือบุคคลที่เกี่ยวข้องกับความจำเป็นของนักเรียนเพื่อสร้าง แรงบันดาลใจแก่นักเรียนในการลงมือทำให้สำเร็จ 3) กระจายอำนาจ สร้างบรรยากาศแรงจูงใจในการปรับปรุงผลงาน อย่างต่อเนื่อง 4) สนับสนุนเทคโนโลยีและทรัพยากรการสอนในชั้นเรียน เพิ่มเวลาเรียนสำหรับนักเรียนที่ต้องการเรียนรู้ เพิ่มเติม ลดข้อจำกัดเรื่องทักษะของครูผู้สอน 5) การสะท้อนข้อมูลการบริหารจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง สนับสนุน ส่งเสริมให้นักเรียนและครูบรรลุเป้าหมาย และการระดมทุนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้บรรลุศักยภาพ สูงสุด

3) ระบบสนับสนุน เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมให้แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึมบรรลุเป้าหมาย ได้แก่ 1) บุคลากรมีความรู้ความสามารถด้านคอมพิวเตอร์เพียงพอ 2) สนับสนุนงบประมาณให้เพียงพอต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 3) สนับสนุนสื่อ อุปกรณ์ ที่เพียงพอและสอดคล้องกับการใช้งานในการจัดการเรียนรู้ 4) การบริหารจัดการ บุคลากร งบประมาณ และวัสดุ อุปกรณ์ ให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับงานวิจัยของ Wallace Foundation (2013) อ้างอิงใน รุ่งอรุณ บรรชัยเดช (2560) พบว่า การพัฒนาการเรียนการสอนในโรงเรียนนั้น ครูผู้สอนเห็นว่า ผู้บริหารมีส่วนสนับสนุนอย่างมากต่อความสำเร็จของนักเรียน สนับสนุนส่งเสริมให้นักเรียนและครูบรรลุเป้าหมาย และการระดมทุนสำหรับนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษ ให้บรรลุศักยภาพสูงสุด เช่น การจ้างผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้าน การเพิ่มเวลาเรียน การสนับสนุนเทคโนโลยี การสื่อสารกับผู้ปกครองหรือหน่วยงานอื่นเพื่อระดมทุน เป็นต้น และที่สำคัญคือการตรวจสอบเป้าหมายของนักเรียนและทีมงาน อย่างต่อเนื่อง

3. ผลการประเมินคุณภาพและการใช้แนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม สรุปได้ ดังนี้

3.1 ผลการประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม โดยผู้เชี่ยวชาญพิจารณาแล้วเห็นว่า ร่างแนวทางฯ มีความเหมาะสม โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และความสอดคล้อง โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สรุปได้ว่า ร่างแนวทางฯ ที่พัฒนาขึ้นมีความเหมาะสมและความเป็นไปได้ และเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึมได้ สอดคล้องกับแนวคิดของ ฮอยและมิสเกล (Hoy & Miskel, 2001) ให้ความเห็นว่า การเรียนการสอนเป็นแนวทางที่ถือได้ว่าเป็นหัวใจสำคัญของโรงเรียน ทักษะการเรียนรู้เกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมหรือความรู้ มีสาเหตุมาจากประสบการณ์ที่หลากหลายรูปแบบ ไม่มีวิธีการสอนใดที่ดีที่สุด และไม่มีคำอธิบายใดที่ดีที่สุดสำหรับนักเรียน

3.2 ผลการเปรียบเทียบความแตกต่างค่าเฉลี่ยความรู้ ความเข้าใจของผู้ปกครองในการมีส่วนร่วมเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม พบว่า หลังการใช้แนวทางฯ สูงกว่าก่อนการใช้แนวทางฯ แสดงให้เห็นว่าเนื้อหาและกิจกรรม สามารถพัฒนาให้ผู้ปกครองมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรธนา นันทาเขียน (2553) ได้ศึกษาผลของการให้ความรู้การทำกิจกรรมในครอบครัว สำหรับผู้ปกครองผ่านระบบอินเทอร์เน็ตเพื่อการพัฒนาจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย พบว่า เด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้ชุดให้ความรู้การทำกิจกรรมในครอบครัวสำหรับผู้ปกครองมีการ พัฒนาจิตสาธารณะสูงขึ้น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.3 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยทักษะการใช้คอมพิวเตอร์สำหรับผู้ปกครอง และเด็กที่มีภาวะออทิสซึม พบว่า ผู้ปกครองมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ หลังการใช้แนวทางฯ สูงกว่าก่อนการใช้แนวทางฯ และเด็กที่มีภาวะออทิสซึมมีทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ หลังการใช้แนวทางฯ สูงกว่าก่อนการใช้แนวทางฯ ทั้งนี้มีผลมาจากแนวทางฯ เป็นแนวทางฯ ที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้ปกครองและเด็กที่มีภาวะออทิสซึม และได้ลงมือปฏิบัติจริงจนทำให้เกิดทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้เป็นอย่างดี สอดคล้องกับแนวคิดของ กฤษณี ภูพัฒน์

(2558) ได้ศึกษาเปรียบเทียบวินัยในตนเองระหว่างเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้ชุดให้ความรู้ผู้ปกครองส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันกับเด็กปฐมวัยที่ผู้ปกครองใช้กิจกรรมตามปกติในชีวิตประจำวัน พบว่าเด็กปฐมวัยทั้งสองกลุ่มวินัยสูงกว่าก่อนทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของมินค์และแอนเดอร์สัน (Minke, K. M. and Anderson, K. J., 2005) ทำการวิจัยพฤติกรรมทางบวกของผู้ปกครอง พบว่าผู้ปกครองมีส่วนร่วมในการช่วยให้เด็กเรียนรู้ตามกระบวนการได้ดีขึ้น โดยมุ่งเน้นความสำคัญของการศึกษาของลูกเป็นเป้าหมายหลัก ความสัมพันธ์ของครอบครัวและครูในการทำกิจกรรมที่โรงเรียน เป็นกระบวนการมีส่วนร่วมรับผิดชอบและการพัฒนาความสัมพันธ์ที่สนับสนุนระหว่างครอบครัวและครูให้มีความเข้าใจกันดี ดังนั้นหากโรงเรียนและผู้ปกครองให้ความสำคัญต่อการพัฒนาทักษะเด็ก เพื่อสนับสนุนความร่วมมือระหว่างครอบครัวและโรงเรียนให้เด็กได้รับโอกาสในการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ให้ดียิ่งขึ้น

3.4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อการมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม พบว่า ผู้ปกครองมีเจตคติต่อการมีส่วนร่วมในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม หลังการใช้แนวทางฯสูงกว่าก่อนการใช้แนวทางฯ ทั้งนี้มีผลมาจากแนวฯ เป็นแนวทางที่มีความเหมาะสมและสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของผู้ปกครองและเด็กที่มีภาวะออทิสซึม ซึ่งอาจเกิดจากกระบวนการในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง ที่สามารถสร้างประสบการณ์ที่ตอบสนองความต้องการทำให้เกิดความรู้สึที่ดี และเชื่อว่าเด็กที่มีภาวะออทิสซึมสามารถเรียนรู้และพัฒนาได้จริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิวรรณ สารกิจปรีชา (2554) ได้กล่าวถึงว่า พฤติกรรมมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้โดยมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม ส่งข้อมูล สนับสนุนอุปกรณ์หรือสื่อการเรียนการสอนต่าง ๆ เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน เป็นการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างผู้ปกครองกับครู และแสดงความรับผิดชอบร่วมกันในการพัฒนาเด็ก ซึ่งทำให้การพัฒนาบุตรหลานที่บ้านและโรงเรียนสอดคล้องกันมากขึ้น และสามารถช่วยกันพัฒนาเด็กได้เหมาะสมมากขึ้น

3.5 ผลการประเมินความพึงพอใจของผู้ปกครองที่มีต่อแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ สำหรับเด็กที่มีภาวะออทิสซึม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้มีผลมาจากที่ผู้ปกครองได้เข้ามามีส่วนร่วมกับการจัดการศึกษากับสถานศึกษา ทำให้ผู้ปกครองเห็นกระบวนการทำงาน ได้ลงมือปฏิบัติจริงจนเกิดผลโดยตรงกับบุตรหลาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ Tan (2010) ได้ศึกษาเรื่องกระบวนการสร้างความเข้าใจของบิดา พบว่า บิดามีส่วนร่วมในการศึกษากับลูกมากขึ้นและจะส่งเสริมให้ลูกประสบความสำเร็จในการเรียนและการปรับตัวสูงขึ้น และจากการสัมภาษณ์บิดาที่มีระดับการศึกษาอยู่ในระดับวิทยาลัย พบว่า เด็กมีผลการเรียนดีและปรับตัวได้ดี บิดารับรู้ว่าการทำงานร่วมกับดูแลครอบครัว มีข้อดีมากกว่าความขัดแย้ง บิดาที่ไม่มีส่วนร่วมร่วมกับเด็ก ๆ ในการทำการบ้านและดูแลพฤติกรรมลูก มีความสัมพันธ์กับโรงเรียน โดยมีการมีส่วนร่วมกับโรงเรียนโดยตรง และมีความพึงพอใจในการมีส่วนร่วมในการศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองเพื่อร่วมพัฒนาทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ให้กับผู้เรียน บางครั้งอาจส่งผลกระทบต่อผู้ปกครอง เช่น ต้องขาดงาน ขาดรายได้ ในช่วงวันที่ต้องพาบุตรหลานมารับบริการหรือร่วมกิจกรรม ดังนั้นสถานศึกษาจึงจำเป็นต้อง สร้างความเข้าใจ และสร้างสัมพันธ์ที่ดีกับผู้ปกครองและชุมชน เพื่อลดปัญหาดังกล่าว รวมทั้งสร้างความตระหนักถึงความสำคัญในการมีส่วนร่วมอันจะเกิดผลโดยตรงต่อผู้เรียน

2. เวลาที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้แต่ละแผนควรมีความยืดหยุ่น เนื่องจากผู้เรียนเป็นเด็กที่มีภาวะออทิสซึม ซึ่งทุกคนจะมีลักษณะนิสัยที่แตกต่างกัน เรียนรู้ได้ช้าเร็วต่างกัน รวมถึงเด็กส่วนใหญ่มีความยากในการสื่อสาร จึงจำเป็นต้องใช้เวลาค่อนข้างมากในบางเนื้อหาและต้องอาศัยเทคนิคการสอนที่หลากหลาย

3. เนื่องจากศูนย์การศึกษาพิเศษเขตการศึกษาหรือศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัด มีบทบาทหน้าที่ที่เหมือนกัน มีการทำงานในลักษณะเดียวกัน จึงสามารถนำแนวทางไปเป็นต้นแบบหรือปรับใช้ในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ให้กับผู้เรียนได้

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการวิจัยและพัฒนาแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้โดยพิจารณาให้ครบทุกประเภทความพิการ ซึ่งในแต่ละความพิการจะมีวิธีการดูแลและพัฒนาศักยภาพที่แตกต่างกัน โดยใช้กระบวนการพัฒนาแนวทางเช่นเดียวกันเพื่อเตรียมความพร้อมและพัฒนาผู้เรียนให้เกิดคุณภาพก่อนเข้าสู่ระดับการศึกษาที่สูงขึ้น

2. ควรมีการพัฒนาหลักสูตรเพิ่มเติมเพื่อเป็นทางเลือกให้กับครู บุคลากร สถานศึกษา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำไปพัฒนาศักยภาพของผู้เรียนด้านอื่น ๆ อย่างเต็มศักยภาพ

3. ควรมีการขยายผลการศึกษาไปสู่บุคลากรที่มีหน้าที่ดูแลผู้เรียนพิการเพื่อสร้างความมั่นใจและเป็นผู้ดำเนินการพัฒนาความสามารถทางคอมพิวเตอร์สำหรับเด็กพิการต่อไป

4. ควรศึกษากระบวนการหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการเตรียมความพร้อมทักษะการใช้คอมพิวเตอร์ในการเรียนรู้ เช่น ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา ศูนย์การเรียนเฉพาะความพิการ โรงเรียนเฉพาะความพิการ เป็นต้น ซึ่งมีลักษณะการดำเนินงาน และบริบทที่แตกต่างกัน เพื่อแสวงหาแนวทางหรือรูปแบบการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง รวมทั้งการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลายรูปแบบอย่างมีประสิทธิภาพ

เอกสารอ้างอิง

กระทรวงศึกษาธิการ. (2550). รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560. กรุงเทพฯ: อรุณการพิมพ์.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ. ศ. 2551. กรุงเทพมหานคร สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

- ธรรมรัตน์ พงษ์ทอง. (2559). การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนในเขตอำเภอ
แก่งทางแมว สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาจันทบุรี เขต 1 (วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต). ชลบุรี: มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ.
2553. (14 สิงหาคม 2542). ราชกิจจานุเบกษา. 116(74ก). หน้า 2
- ทวีศักดิ์ สิริรัตน์เรขา. (2560). ออทิสติก. ออนไลน์ สืบค้นเมื่อ 10 ตุลาคม 2565.จาก
<http://www.hoppyhomeclinic.com/au02autism.htm>
- รุ่งอรุณ บวรชัยเดช. (2560). การพัฒนาโปรแกรมเสริมสร้างภาวะผู้นำที่มีประสิทธิภาพของผู้บริหารสถานศึกษา
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด. (ปริญญาการศึกษาดุขฎีบัณฑิต). มหาสารคาม : มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม
- วรรณนา นันตาเขียน. (2553). ผลของการให้ความรู้การทำกิจกรรมในครอบครัวสำหรับผู้ปกครองผ่านระบบ
อินเทอร์เน็ตเพื่อการพัฒนาจิตสาธารณะของเด็กปฐมวัย. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต).
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ,บัณฑิตวิทยาลัย.
- วิวรรณ สารกิจปรีชา. (2554). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างคุณลักษณะของผู้ปกครองกับพฤติกรรมการมี
ส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน โรงเรียนอนุบาลกุ๊กไก่ เขตคลองเตย
กรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพมหานคร:
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร
- สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2558). คู่มือบริหารจัดการเวลาเรียน "ลดเวลาเรียน เพิ่มเวลารู้".
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570). กรุงเทพฯ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2565). แผนพัฒนาเด็กปฐมวัย (พ.ศ. 2564 - 2570) พิมพ์ครั้งที่ 1. บริษัท
พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- Hoy,W.K.,&Miskel,C.G. (2001). Educationaladministration: Theory, research and practice(6 th
ed.). New York: McGraw-Hill.
- Minke, K. M. and Anderson, K. J. (2005). Family-school collaboration and positive behavior
support. Journal of Positive behavior Interventions, 7(3), 181-185.
- Tan M, et al. (2010). Scalable approach for effective control of gene regulatory networks. Artif
Intell Med, 48(1), 51-9.

การส่งเสริมสมรรถภาพทางกายในเด็กดาวน์ซินโดรม
โดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง

Promoting Physical Fitness in Children with Down Syndrome by Using a Series
of Physical Movement Activities with Music

คมสันต์ พลีรุ่งโรจน์, สังเวียน ปินะกาลัง

Khomsan Plukrungsrot, Sungwean Pinagalung

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Faculty of Education Khon Kaen University

E-mail: hhomsan.p@kkumail.com

Received: May 9, 2023 Revised: May 29, 2023 Accepted: June 20, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลงให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80 2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพทางกายในเด็กดาวน์ซินโดรม ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นผู้เรียนได้มาจากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา(ดาวน์ซินโดรม) และกำลังศึกษาอยู่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดบุรีรัมย์ ปีการศึกษา 2565 อายุระหว่าง 4-6 ปี จำนวน 5 คน การวิจัยกึ่งทดลองแบบศึกษากลุ่มเดียววัดสองครั้ง ทดลอง 20 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที เครื่องมือที่ใช้วิจัย ได้แก่ กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง และแบบบันทึกข้อมูลการทดสอบสมรรถภาพทางกาย ในด้านความเร็ว ใช้แบบทดสอบวิ่งเร็ว 20 เมตร และด้านความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา ใช้แบบทดสอบยืนกระโดดไกล โดยใช้สถิติ Wilcoxon signed-rank Test เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตัวแปรที่ศึกษาระหว่างก่อนและหลัง

ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 80/84.44 เป็นไปตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ 80/80 และหลังการทดลองใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง เด็กดาวน์ซินโดรมมีสมรรถภาพทางกายสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

สรุปผลการวิจัยได้ว่า กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพทางกายในด้านความเร็ว และด้านความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขาสำหรับเด็กดาวน์ซินโดรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ : สมรรถภาพทางกาย, เด็กดาวน์ซินโดรม, กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง

Abstracts

The purpose of this research is 1. To develop physical movement activities with music to be effective according to the 80/80 criterion. 2. To compare physical performance in children with Down syndrome. Before and after using physical activity with music. The target group used in this research is a learner derived from purposive sampling with intellectual disabilities (Down syndrome) and are studying at a Buriram Special Education center, academic year 2022, aged between 4-6 years old, 5 people. Quasi-experimental research, One-Group Pretest-Posttest Design, 20 trials, 30 minutes each time. Research tools include physical movement activities with music and physical fitness test record form In terms of speed, a 20-meter sprint test was used and for leg muscle strength, a standing long jump test was used. Using the Wilcoxon signed-rank test comparing the means of the study variables between before and after.

The results of this research found that the physical movement activities with music E1/E2 efficiency of 80/84.44 meets the 80/80 threshold. And after experimenting with physical movement activity with music Children with Down syndrome had higher physical performance than before the experiment. Statistically significant at the .05 level.

Therefore, it conclude that the physical movement activities with music created by the researcher. Can be used for activities to promote physical fitness in terms of speed and leg muscle strength for children with Down syndrome effectively.

Keywords: Physical Fitness, Down syndrome, Physical movement activities with music

บทนำ

สมรรถภาพทางกาย (Physical fitness) เป็นความสามารถของร่างกายในการทำงานหรือกิจกรรมทางกายอย่างใดอย่างหนึ่งได้เป็นอย่างดีโดยไม่รู้สึกเหนื่อยเร็ว การฝึกสมรรถภาพทางกายเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาการทางด้านร่างกายของมนุษย์ สมรรถภาพทางกายของบุคคลทั่วไปเกิดขึ้นได้จากการเคลื่อนไหวร่างกายหรือออกกำลังกายอย่างสม่ำเสมอ แต่ถ้าหยุดออกกำลังกายหรือ เคลื่อนไหวร่างกายน้อยลงเมื่อใดสมรรถภาพทางกายจะลดลงทันที (กรมพลศึกษา, 2555) และวัยเด็กเป็นวัยที่อยู่ในช่วงการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจอารมณ์ สังคม และสติปัญญา การออกกำลังกายและการเล่นกีฬาเป็นการช่วยกระตุ้นและพัฒนาระบบต่างในร่างกายที่จะช่วยให้เด็กมีการเจริญเติบโตเหมาะสมตามวัย ทำให้มีร่างกายที่แข็งแรงสมบูรณ์และยังช่วยส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดี ดังนั้น การเริ่มต้นจากการประเมินสมรรถภาพทางกายด้วยแบบการทดสอบสมรรถภาพทางกายที่เป็นไปตามเกณฑ์มาตรฐานและเหมาะสมตามวัย จะทำให้ทราบข้อมูลพื้นฐานด้านสมรรถภาพทางกาย ซึ่งสามารถนำไปใช้เป็นข้อมูลในการส่งเสริมสุขภาพและภาวะโภชนาการให้

เหมาะสมกับการเจริญเติบโตและกิจกรรมตามวัยของเด็ก (กรมพลศึกษา, 2562) ช่วงระยะเวลาที่สำคัญที่สุดสำหรับการเรียนรู้ของมนุษย์ คือ แรกเกิดถึง 7 ปี ซึ่งเป็นวัยที่ควรได้รับการพัฒนาเตรียมความพร้อมอย่างถูกต้องและเหมาะสม โดยเฉพาะอย่างยิ่งการฝึกฝนทักษะการเคลื่อนไหว เนื่องจากทักษะเหล่านี้จะเป็นประโยชน์และเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการดำเนินชีวิต การจัดการศึกษาสำหรับเด็กในวัยนี้จึงควรเป็นการพัฒนาและเตรียมความพร้อมอย่างเหมาะสมกับช่วงวัย ตามเป้าหมายของการจัดการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ที่จะมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็น “คนดี มีปัญญา และมีความสุข” และองค์ประกอบหนึ่งของการมีความสุขนั้นขึ้นอยู่กับการมีร่างกายแข็งแรง และวิธีการพัฒนาสุขภาพที่ได้รับ ความนิยมอย่างแพร่หลาย คือ “การออกกำลังกาย” ในการออกกำลังกายครั้งหนึ่งๆ จะมีการสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายอยู่ในตัวแล้วบางส่วน ซึ่งสมรรถภาพทางกายมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเกี่ยวข้องกับสุขภาพและสรีระของแต่ละบุคคล รวมไปถึงความสามารถในการทำงานของร่างกาย และสติปัญญาที่จะพัฒนาเพิ่มขึ้นหรือลดลง ด้วยเหตุนี้การพัฒนาสมรรถภาพทางกายจึงต้องเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก เพราะเป็นวัยที่ร่างกายมีพัฒนาการเจริญเติบโตเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว (ขวรณ์ สุริยจันทร์, 2555)

การออกกำลังกายสำหรับเด็กนั้นมีความสำคัญต่อพัฒนาการการเจริญเติบโตทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ สำหรับเด็กในทุกๆ วัย นอกจากการออกกำลังกายจะช่วยให้เด็กๆ มีสุขภาพร่างกายที่แข็งแรงแล้ว ยังเป็นการช่วยส่งเสริมพัฒนาการความสามารถและทักษะในการเคลื่อนไหววัยๆ ส่วนต่างๆ ของร่างกายได้อย่างคล่องแคล่ว ไม่ว่าจะเป็นการออกกำลังกายประเภทใดก็ตามจำเป็นต้องใช้ส่วนที่เรียกว่า กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ซึ่งความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่มีความสำคัญต่อเด็ก คือ ช่วยทำให้สามารถเคลื่อนไหวและทรงตัวได้ดี นอกจากนี้ยังมีความสำคัญต่อพื้นฐานในการพัฒนาความสามารถในการเคลื่อนไหวและการทรงตัวต่อไป (ปรมพร ดอนไพรธรรม, 2550) ดังนั้น การส่งเสริมโดยการจัดกิจกรรมให้สอดคล้องกับขั้นพัฒนาการของเด็ก จึงเป็นสิ่งที่ช่วยให้เด็กพัฒนาได้รวดเร็ว และพัฒนาได้สูงสุดตามความสามารถของเขา ซึ่งในเด็กกลุ่มดาวน์ซินโดรมจะมีอาการผิดปกติทางด้านพันธุกรรม มักมีพัฒนาการล่าช้า (นัยนา จิตประพันธ์, 2557) มีลักษณะรูปร่างคล้ายๆ กัน คือ หน้าสั้น, หางตาขึ้น, จมูกแบน, หูเล็ก, ลิ้นใหญ่, มือนิ้วสั้น, รูปร่างสั้นและ มีเส้นลายมือเป็นเส้นเดียว เป็นต้น อาการแสดงที่พบบ่อยของเด็กกลุ่มนี้คือ กล้ามเนื้ออ่อน ปวกเปียก, ข้อต่อหลวม, มีภาวะปัญญาอ่อน, 35 % ของเด็กกลุ่มอาการดาวน์ จะมีโรคหัวใจแต่กำเนิด เช่น ลิ้นหัวใจรั่ว ผังกั้นห้องหัวใจไม่ปิด เป็นต้น, อาจมีปัญหายาตา เช่น ตาเหล่ ตากระตุก ตาพร่า สายตาสั้น, อาจมีปัญหาด้านการได้ยิน, มักติดเชื่อง่าย เนื่องจากช่องติดต่อระหว่างหูกับปากแคบกว่าปกติ, 20 % ของเด็กกลุ่มอาการดาวน์ จะมีข้อต่อบริเวณคอข้อที่ 1 และ 2 ไม่มั่นคง เป็นต้น นอกจากนี้ เด็กดาวน์ซินโดรมจะมีพัฒนาการทางด้านร่างกายล่าช้ากว่าเด็กปกติในวัยเดียวกันโดยเฉพาะทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ เช่น กล้ามเนื้อแขน ขาไม่แข็งแรง เด็กจึงจำเป็นต้องได้รับการกระตุ้นความแข็งแรงของกล้ามเนื้อมัดใหญ่ส่วนต่างๆ ของร่างกายเพื่อให้มีสุขภาพทางกายที่สดใสแข็งแรงตามวัย (สาริกา แก้วน้ำและคณะ, 2553) กิจกรรมต่าง ๆ ที่ทำให้กล้ามเนื้อมัดใหญ่แข็งแรง และทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีหลายกิจกรรมด้วยกัน เช่น การเดินแอโรบิก การเล่นเกม โยคะเพื่อเด็กพิเศษ กิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง เป็นต้น สำหรับเด็กปฐมวัยเป็นวัยที่ไม่อยู่นิ่ง มักจะมีการเคลื่อนไหวทางร่างกายอยู่เสมอ อันเป็นธรรมชาติตามวัยของเด็กปฐมวัยก็เพื่อใช้พลังงานทางกายที่มีอยู่อย่างมากมายเป็นธรรมชาติตามช่วงวัย และเป็นการสะท้อนความสมบูรณ์ทั้งทางร่างกายและจิตใจตามวัยของเด็กออกมาด้วยเช่นกัน กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะจึงได้รับการจัดเป็น

กิจกรรมหลักเพื่อพัฒนาเด็กซึ่งเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง การเคลื่อนไหวและจังหวะเป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลงคำคล้องจอง การปฏิบัติตามสัญญาณ ซึ่งจังหวะและดนตรีที่ใช้ประกอบได้แก่ เสียงตบมือ เสียงเพลง เสียงเคาะไม้ เคาะเหล็ก ตีฉิ่ง กลอง ระนาด มาประกอบการเคลื่อนไหวเพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการความคิดสร้างสรรค์ (วารุณี สกุลภรณ์ และคณะ, 2562)

ผู้วิจัยเป็นครูและทำงานอยู่ที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าเด็กดาวน์ซินโดรมส่วนใหญ่มีปัญหาพัฒนาการทางด้านร่างกายที่ล่าช้าและร่างกายไม่ค่อยแข็งแรง เหนื่อยง่าย จากการสังเกตการจัดกิจกรรมในตอนเช้าเมื่อนักเรียนทำกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะเสียงเพลง นักเรียนมีความสุข สนุกสนาน และให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมเป็นอย่างดี และจากการศึกษาผลงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลงช่วยพัฒนากล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กๆ ได้ ผู้วิจัยจึงสนใจอยากพัฒนาสมรรถภาพทางกายของเด็กกลุ่มนี้โดยใช้การออกกำลังกายด้วยการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง ผู้วิจัยจึงทำวิจัยเรื่องการส่งเสริมสมรรถภาพทางกายในเด็กดาวน์ซินโดรม โดยใช้ชุดกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลงขึ้นมา เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพทางกายของเด็กดาวน์ซินโดรมให้เจริญเติบโตมีความแข็งแรงและเหมาะสมตามวัยต่อไป

วัตถุประสงค์

1. เพื่อพัฒนากิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลงให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80
2. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถภาพทางกายในเด็กดาวน์ซินโดรม ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง

วิธีการศึกษา

ผู้วิจัยได้แบ่งวิธีการศึกษาเป็นลำดับขั้นตอน ดังนี้

1. กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยในครั้งนี้ เป็นผู้เรียนได้มาจากการคัดเลือกแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา (ดาวน์ซินโดรม) ที่กำลังศึกษาอยู่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดบุรีรัมย์ ในระดับชั้นเตรียมความพร้อม ปีการศึกษา 2565 อายุระหว่าง 4-6 ปี จำนวน 5 คน

2. รูปแบบการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยประเภทกึ่งทดลอง (Quasi-Experimental Research) แบบศึกษา กลุ่มเดียววัดสองครั้ง (The One-Group Pretest-Posttest Design) โดยใช้กลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว มีการวัดตัวแปรตามก่อนให้สิ่งทดลอง (Pre-test) เมื่อให้สิ่งทดลอง ทำการวัดผลที่เกิดขึ้นในตัวแปรตาม (Post-test)

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยใช้เครื่องมือวิจัย คือ

- 3.1 เครื่องมือที่ใช้ในการทดลอง ได้แก่ กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง

3.2 เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบบันทึกข้อมูลการทดสอบสมรรถภาพทางกาย โดยด้านความเร็วใช้แบบทดสอบวิ่งเร็ว 20 เมตร และด้านความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขาใช้แบบทดสอบยืนกระโดดไกล ปรับมาจากแบบทดสอบสมรรถภาพทางกาย สำหรับเด็กไทย อายุ 4-6 ปี ของสำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา กรมพลศึกษา กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา

4. การสร้างและหาคุณภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ในการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือสำหรับการวิจัย มีดังนี้

4.1 กระบวนการสร้างกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลงและแบบบันทึกข้อมูลการทดสอบสมรรถภาพทางกาย มีกระบวนการพัฒนาดังนี้

1. ศึกษาตำรา เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดทฤษฎีกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง ทฤษฎีเกี่ยวกับเด็กกลุ่มอาการดาวน์ซินโดรม และแบบบันทึกข้อมูลการทดสอบสมรรถภาพทางกาย

2. วิเคราะห์ท่าทางการเคลื่อนไหวร่างกาย ทำนอง จังหวะเพลง และ แบบบันทึกข้อมูลการทดสอบสมรรถภาพทางกาย

3. ประชุมคณะผู้วิจัยเพื่อศึกษารายละเอียด ทำความเข้าใจและสร้างชุดกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง แบบบันทึกข้อมูลการทดสอบสมรรถภาพทางกาย

4. นำกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง แบบบันทึกข้อมูลการทดสอบสมรรถภาพทางกาย ไปตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา(Content Validity) โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน

6. ทำการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญ

7. นำไปทดลองใช้ (Try out) กับเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา 1 คน ซึ่งสามารถเคลื่อนไหวร่างกายได้ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง

8. นำกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง และแบบบันทึกข้อมูลการทดสอบสมรรถภาพทางกายไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริง

4.2 หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง

วิเคราะห์หาประสิทธิภาพของกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/ 80 โดยใช้สูตร E1/E2

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2565 ทำการทดลองเป็น ทุกวัน จันทร์-ศุกร์ เวลา 8.30–9.00 น. ครั้งละ 30 นาที รวมทั้งหมด 20 ครั้ง มีลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตแต่งตั้งผู้เชี่ยวชาญเพื่อให้ประเมินคุณภาพกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง

2. ผู้วิจัยดำเนินการปรับปรุงกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง

3. ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดบุรีรัมย์ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลในโรงเรียนจากกลุ่มเป้าหมาย

4. ก่อนทำการทดลอง ผู้วิจัยทำการทดสอบ (Pre-test) กับกลุ่มเป้าหมาย โดยการทดสอบสมรรถภาพทางกายในด้านความเร็ว ใช้แบบทดสอบวิ่งเร็ว 20 เมตร และความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา ใช้แบบทดสอบยืนกระโดดไกล

5. ผู้วิจัยทดลองจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง กับกลุ่มเป้าหมายร่วมกับคุณครูประจำชั้น โดยทดลอง ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 8.30–9.00 น. ครั้งละ 30 นาที รวมทั้งหมด 20 ครั้ง จนสิ้นสุดการทดลอง

6. เมื่อดำเนินการทดลองไปจนครบ 20 ครั้ง ผู้วิจัยทำการทดสอบ (Post-test) หลังการทดลองกับกลุ่มเป้าหมาย โดยการทดสอบสมรรถภาพทางกายในด้านความเร็วใช้แบบทดสอบวิ่งเร็ว 20 เมตร และความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขา ใช้แบบทดสอบยืนกระโดดไกล

7. นำข้อมูลที่ได้จากการทดสอบไปทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ

ตารางที่ 1 ตารางกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายตามเสียงเพลง

ครั้งที่	วัน/เวลา	กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง	หมายเหตุ
1-7	จันทร์-ศุกร์ เวลา 8.30-9.00 น.	กิจกรรมที่ 1 เดินทรงตัวต่อสี 7 วัน	
8-14	จันทร์-ศุกร์ เวลา 8.30-9.00 น.	กิจกรรมที่ 2 วิ่งเร็วจับสัตว์	
15-20	จันทร์-ศุกร์ เวลา 8.30-9.00 น.	กิจกรรมที่ 3 กระโดดเก็บผักผลไม้	

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้สถิติ ดังนี้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ โดยวิธีการทางสถิติ ดังนี้

1) วิเคราะห์การพัฒนากิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง โดยใช้สูตรการหาค่าประสิทธิภาพ คือ E1/E2 ให้มีประสิทธิภาพตามเกณฑ์ 80/80

2) วิเคราะห์ผลการเปรียบเทียบสมรรถภาพทางกาย ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง โดยหาค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติ Wilcoxon signed-rank Test ซึ่งเป็นสถิติแบบ Non-Parametric test เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยตัวแปรที่ศึกษาระหว่างก่อนและหลัง ซึ่งกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ $p \leq 0.05$

ผลการศึกษา

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลของการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

ตารางที่ 2 แสดงผลของการวิเคราะห์หาประสิทธิภาพกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง (E1/E2) ตามเกณฑ์มาตรฐาน 80/80

นักเรียน คนที่	คะแนนแบบบันทึกผลการปฏิบัติ กิจกรรมระหว่างเรียน (ครั้งที่)			คะแนนเต็ม 9 คะแนน	คะแนนแบบบันทึกผลการ ปฏิบัติกิจกรรมหลังเรียน (คะแนนเต็ม 9 คะแนน)
	4	11	17		
1	2	2	2	6	7
2	2	2	2	6	7
3	3	3	3	9	9
4	2	2	2	6	6
5	3	3	3	9	9
คะแนนรวม				$\Sigma X = 36$	$\Sigma F = 38$
E1 = 80				E2 = 84.44	

จากตารางที่ 2 พบว่า กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง มีประสิทธิภาพ E1/E2 เท่ากับ 80/84.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด คือ 80/80

2. ผลการเปรียบเทียบคะแนนสมรรถภาพทางกายในเด็กดาวน์ซินโดรม ก่อนและหลัง โดยการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง โดยใช้สถิติ The Wilcoxon Rank Sum Test ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตารางที่ 3 แสดงผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (MEAN $\pm$ SD) ของคะแนน แบบทดสอบสมรรถภาพทางกายในเด็กดาวน์ซินโดรม ระหว่างก่อนและหลัง การใช้ กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง

ตัวแปรที่ศึกษา	N = 30		Mean difference $\pm$ SD	p-value
	Pre-test	Post-test		
	Mean $\pm$ SD	Mean $\pm$ SD		
1. แบบทดสอบวิ่งเร็ว 20 เมตร	10.08 $\pm$ 0.97	8.63 $\pm$ 1.30	-1.45 $\pm$ 0.33	0.043 *
2. แบบทดสอบยืนกระโดดไกล	66.40 $\pm$ 9.86	75.80 $\pm$ 12.21	9.40 $\pm$ 2.35	.042 *

* แสดงค่าความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Significance) ที่ $p < 0.05$

จากตารางที่ 3 ภายหลังเสร็จสิ้นการใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าเวลาจากการทดสอบวิ่งเร็ว 20 เมตร ในอาสาสมัคร มีค่าเปลี่ยนแปลงจาก 10.08 ± 0.97 วินาที เป็น 8.63 ± 1.30 วินาที โดยมีค่าลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลอง ($p < 0.043$) และพบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของค่าระยะทางจากการทดสอบยืนกระโดดไกล ในอาสาสมัคร มีค่าเปลี่ยนแปลงจาก 66.40 ± 9.86 เซนติเมตร เป็น 75.80 ± 12.21 เซนติเมตร โดยมีค่าเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติเมื่อเปรียบเทียบกับก่อนการทดลอง ($p < 0.042$)

3. ผลการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง และแบบบันทึกข้อมูลการทดสอบสมรรถภาพทางกาย โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญ 5 ท่าน

ตารางที่ 4 สรุปคะแนนการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง

รายการประเมิน	ผลการประเมิน	
	ค่า IOC	ผล
1. กิจกรรมมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์	1	ใช้ได้
2. เพลงที่ใช้ประกอบกิจกรรม มีความเหมาะสม	1	ใช้ได้
3. กิจกรรมมีความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายที่เป็นเด็กดาวน์ซินโดรม	1	ใช้ได้
4. กิจกรรมมีประโยชน์ ช่วยเพิ่มสมรรถภาพทางกายในเด็กดาวน์ซินโดรมได้	0.8	ใช้ได้
5. กิจกรรมมีความน่าสนใจ สามารถปฏิบัติตามได้	0.8	ใช้ได้
6. กิจกรรมมีประโยชน์ต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของศูนย์การศึกษาพิเศษ	1	ใช้ได้
7. กิจกรรมมีความปลอดภัย	1	ใช้ได้
8. กิจกรรมสามารถนำไปจัดกิจกรรมที่บ้านได้	0.8	ใช้ได้
เฉลี่ย	0.93	ใช้ได้

จากตารางที่ 4 สรุปคะแนนความความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน พบว่า ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) มีค่าเท่ากับ 0.93 มีค่าสูงกว่า 0.5 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จึงสรุปได้ว่า กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลงนำไปใช้งานได้

การอภิปรายผล/สรุป

จากผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ ดังนี้

กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลงมีประสิทธิภาพ เท่ากับ 80/84.44 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด คือ 80/80 และกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลงและแบบบันทึกข้อมูลการทดสอบ

สมรรถภาพทางกาย ยังผ่านการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยการหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน พบว่า ค่า IOC มีค่าเท่ากับ 0.93 และ 1 ซึ่งมีค่าสูงกว่า 0.5 อยู่ในเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จึงสรุปได้ว่า การพัฒนากิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลงมีประสิทธิภาพ สามารถนำไปใช้งานได้ และภายหลังการทดลอง โดยใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง พบว่า สมรรถภาพทางกาย ในด้านความเร็วใช้แบบทดสอบวิ่งเร็ว 20 เมตร มีค่าลดลงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยลดลง 1.45 วินาที ($p < 0.043$) และในด้านความแข็งแรงของกล้ามเนื้อขาใช้แบบทดสอบยืนกระโดดไกล มีค่าเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติโดยเพิ่มขึ้น 9.4 เซนติเมตร ($p < 0.042$) แสดงให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลงในครั้งนี้สามารถทำให้ เด็กดาวน์ซินโดรมมีสมรรถภาพทางกายเพิ่มขึ้นได้ โดยผลการศึกษาครั้งนี้สอดคล้องกับการศึกษาของ วรากร วารี (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องผลของการฝึกโยคะต่อสมรรถภาพทางกาย การทรงตัว และระดับสมาธิ ในเด็กออทิสติกที่มีภาวะสมาธิสั้นร่วม พบว่า หลังฝึกโยคะ 12 ท่า ใช้ฝึกเป็นเวลา 8 สัปดาห์ (3 วัน/สัปดาห์) ผลการวิจัยพบว่า มีพัฒนาการที่ดีขึ้นทุกรายการ และ กมลวรรณ พงษ์นิรันดร์ (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องการศึกษาศักยภาพในการใช้ทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กกลุ่มอาการดาวน์ซินโดรม โดยใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ พบว่าหลังได้รับการสอนด้วยกิจกรรมบทบาทสมมติ ในท่ากระต่าย ท่าม้า ท่าจิ้งจอก ท่าตึกเต็นท์ ท่าหมี ท่าแมงมุม 4 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 5 ครั้ง ครั้งละ 30 นาที ในช่วงเวลา 15.00 - 15.30 น. ของทุกวัน รวมทั้งสิ้น 20 ครั้ง นักเรียนมีความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่สูงกว่าก่อนการสอนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากการพัฒนากิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลงที่ได้ประสิทธิภาพและสมรรถภาพทางกายในเด็กดาวน์ซินโดรมที่เพิ่มขึ้น หลังใช้กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง เป็นผลมาจากการผสมผสานหลักการวิธีการต่างๆ ร่วมกัน ดังนี้ กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง มีการเรียงกิจกรรมต่างๆ จากง่ายไปหายาก ประกอบด้วย 3 กิจกรรม คือ กิจกรรมที่ 1 เดินทรงตัวต่อสี 7 วัน, กิจกรรมที่ 2 วิ่งเร็วจับสัตว์ และกิจกรรมที่ 3 กระโดดเก็บผักผลไม้ มีการนำหลักพัฒนาการโดยเด็กอายุ 4-6 ปี จะต้องทำได้ เริ่มจากการยืดเหยียดกล้ามเนื้อ ฝึกการทรงตัว มีการวิ่ง และมีการกระโดด ในตัวกิจกรรมเด็กจะได้เต็นท์ออกกำลังกาย ซึ่งทำเต็นท์ผู้วิจัยพัฒนาจากท่าจิ้งจอก FUN for FIT ซึ่งเป็นท่าที่ออกแบบโดยกรมอนามัย กระทรวงสาธารณสุข ทำนี้ช่วยพัฒนาหัวใจปอด หลอดเลือด เพิ่มความแข็งแรงกล้ามเนื้อ กระดูก เอ็น ข้อต่อ เพิ่มความอดทนกล้ามเนื้อ เพิ่มความสนุกสนาน พัฒนาการประสานสัมพันธ์ของระบบประสาทและกล้ามเนื้อ กระตุ้นการหลั่งHGH และลดไขมันได้อีกด้วย โดยท่าออกกำลังกายมีลักษณะเด่น คือ เป็นการออกกำลังกายแบบแอโรบิก (Aerobic Exercise) ชนิดแรงกระแทกสูง (High Impact) ความหนักสูง (High Intensity) และเพลงที่ผู้วิจัยนำมาเปิดประกอบการทำกิจกรรม คือ เพลง Call Me Maybe ของ Carly Rae Jepsen ซึ่งเป็นเพลงที่มีจังหวะเร็ว มีบีทความเร็วในช่วง 120 BPM จากงานวิจัยเรื่อง Music in the exercise domain: a review and synthesis (Part I) พบว่าบีทความเร็วในช่วง 120 BPM เหมาะสำหรับการออกกำลังกายหรือวิ่งช้าๆแบบจ็อกกิ้งได้ดี เมื่อเด็กได้ทำกิจกรรมที่มีเสียงดนตรีประกอบเด็กก็มีความสุข สนุกสนาน เคลื่อนไหวร่างกายไปตามจังหวะและทำนองดนตรีของเสียงเพลง ช่วยพัฒนาทางด้านร่างกาย สังคม อารมณ์และจิตใจของเด็กได้ การทดลองนี้ทำซ้ำๆ ทุกวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 8.30 -9.00 น. ครั้งละ 30 นาที รวม 20 ครั้ง ซึ่งการทำซ้ำๆสม่ำเสมอคล้องกับทฤษฎีของธอร์นไคด์ เรื่อง กฎของผล(Law of Exercise) ที่กล่าวว่า ประสบการณ์ที่นักเรียนได้รับ จะทำให้นักเรียน

เรียนรู้ได้ดีขึ้น ถ้าประสบการณ์ของการกระทำนั้นเป็นไปในทางบวกหรือทางที่ดี เพราะผลที่ดีจะทำให้นักเรียนสนใจ ถ้าเรียนไปแล้วทำให้เกิดทักษะก็จะทำให้สนุกสนานยิ่งขึ้น และการออกกำลังกายซ้ำๆ สม่ำเสมอช่วยพัฒนากล้ามเนื้อให้แข็งแรงขึ้นได้ ผู้วิจัยใช้หลักของการออกกำลังกาย FITT ของวิทยาลัยเวชศาสตร์การกีฬาแห่งสหรัฐอเมริกา(The American College of Sports Medicine (ACSM), 1995) คือ ความถี่ (Frequency of Exercise) ออกกำลังกาย 5 ครั้ง/สัปดาห์ ความหนัก (Intensity of Exercise) ปรับมาจากท่าจิ้งจอก FUN for FIT ซึ่งมีความหนักเหมาะสมกับเด็ก ระยะเวลา (Time or Duration of Exercise) ใช้เวลา 30 นาที และมี 3 ระยะ คือ ระยะอบอุ่นร่างกาย (Warm up Phase), ระยะออกกำลังกาย (Exercise Phase) และระยะผ่อนคลายร่างกาย (Cool Down Phase or Warm Down Phase) ประเภทการออกกำลังกาย (Type of Exercise) เป็นการเดินออกกำลังกายแบบแอโรบิค ซึ่งจะช่วยสร้างความแข็งแรงของกล้ามเนื้อ เพิ่มประสิทธิภาพของปอดและหัวใจ เพิ่มความยืดหยุ่น และการผ่อนคลายของกล้ามเนื้อ และสุดท้ายจะมีคลายกล้ามเนื้อ โดยท่าทางประกอบเพลงจะเน้นเพลงช้า ๆ สบายๆ เน้นท่าบริหารปอด (Active Chest Mobilization) ลดการหอบเหนื่อย

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลงที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น สามารถนำไปใช้จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสมรรถภาพทางกายในด้านความเร็ว และด้านความแข็งแรงของกล้ามเนื้อสำหรับเด็กดาวน์ซินโดรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการวิจัยอันจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ที่ศึกษาหรือมีความสนใจที่จะนำกิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง ไปใช้เพื่อส่งเสริมสมรรถภาพทางกายของนักเรียน ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ก่อนการจัดกิจกรรม นักเรียนต้องอยู่ในสภาพที่พร้อมต่อการทำกิจกรรม เช่น นอนหลับพักผ่อนที่เพียงพอ ทานอาหารให้พอดี เป็นต้น

1.2 ระหว่างการจัดกิจกรรม ต้องหมั่นสังเกตนักเรียนทุกครั้ง ถ้านักเรียนมีอาการหอบเหนื่อยรุนแรง ควรหยุดพัก

2. ข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 กิจกรรมการเคลื่อนไหวร่างกายประกอบเสียงเพลง ควรมีกิจกรรมที่หลากหลายกว่านี้ และสร้างเป็นวิดีโอจะยิ่งช่วยกระตุ้นเพิ่มความสนใจของนักเรียนได้มากขึ้น

2.2 การทดสอบสมรรถภาพทางกายควรประเมินด้านอื่นๆ เพิ่มเติมด้วย เช่น นั่งงอตัวไปข้างหน้า, งอแขน ยกน้ำหนัก 30 วินาที, ลูกนั่ง 30 วินาที เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กมลวรรณ พงษ์นิรันดร์. (2563). การศึกษาความสามารถในการใช้ทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กกลุ่มอาการดาวน์ซินโดรมโดยใช้กิจกรรมการแสดงบทบาทสมมติ. *Lawarath Social E-Journal*, 2(1), 55-63.
- กรมพลศึกษา. (2562). แบบทดสอบและเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกายของนักเรียน ระดับ มัธยมศึกษา (อายุ 13-18 ปี). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- แก้วตา แซ่ล่าย. (2562). การพัฒนาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ของนักเรียนชั้นอนุบาล 3/4. *วารสารวิชาการ ครุศาสตร์สวนสุนันทา*, 3(1), 21-29.
- คณะกรรมการส่งเสริมกีฬาและการออกกำลังกายเพื่อสุขภาพในสถาบันการศึกษา สำนักงานกองทุนสนับสนุน การสร้างเสริมสุขภาพ. (2549). แบบทดสอบและเกณฑ์มาตรฐาน สมรรถภาพทางกายที่สัมพันธ์ กับสุขภาพ สำหรับเด็กไทย อายุ 7-18 ปี. พิมพ์ครั้งที่ 2. นนทบุรี: พี.เอส.ปรีนท์.
- จุฑามาศ วงศ์สุวรรณ. (2548). การเคลื่อนไหวประกอบจังหวะที่มีผลต่อประสิทธิภาพในการเคลื่อนไหวของเด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ฉัตรดาว อนุกุลประชาและคณะ. (ม.ป.ป.). คู่มือการออกกำลังกาย เพื่อเสริมสร้างพัฒนาการเด็ก. กรุงเทพฯ: กลุ่มพัฒนาเทคโนโลยีทางการกีฬา สำนักวิทยาศาสตร์การกีฬา กรมพลศึกษา กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา.
- ชวกรณ์ สุริยจันทร์. (2554). ผลของโปรแกรมสร้างเสริมสมรรถภาพทางกายแบบสถานี สำหรับเด็กปฐมวัย. *วารสารวิจัยราชภัฏเชียงใหม่*, 12(2), 89-98.
- ทาญิการ์ ศรีสมภาร. (2562). แนวทางการจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย สำหรับเด็กปฐมวัย. ค้นเมื่อ 19 ตุลาคม 2565, จาก <https://www.youngciety.com/article/journal/body-development.html>
- นัยนันต์ จิตประพันธ์. (2557). การป้องกันและการดูแลเด็กกลุ่มอาการดาวน์. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 1(3), 73-87.
- ปรมพร ดอนไพธรรม. (2550). การศึกษาความสามารถในการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ของเด็กกลุ่มอาการดาวน์โดยใช้กิจกรรมโยคะ. (ปริญญาานิพนธ์มหาบัณฑิต). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- พัฒนศรุต ช่างนิล. (2565). การออกแบบกิจกรรมโนรา เพื่อพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ของเด็กออทิสติก. *กรณีศึกษาสถาบันราชานุกูล กรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข. สักทอง วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์(สทมส.)*, 28(3), 152-162.
- เยาวรัตน์ รัตนธรรม. (2561). การเพิ่มการรับรู้ด้านมิติสัมพันธ์ และความใส่ใจของนักเรียนปฐมวัยโดยใช้กิจกรรมเคลื่อนไหวร่างกาย. *วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการวิจัยและสถิติทาง วิทยาการ ปัญญาวิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการ ปัญญา มหาวิทยาลัยบูรพา*.
- รังสฤษฎ์ บุญชะลอ. (2541). กิจกรรมเข้าจังหวะ. ปทุมธานี: สกายบุ๊กส์.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. (2553). เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 11.

- วรากร วารี. (2564). ผลของการฝึกโยคะต่อสมรรถภาพทางกาย การทรงตัว และระดับสมาธิ ในเด็กออทิสติก ที่มีภาวะสมาธิสั้นร่วมด้วย. วารสารและนวัตกรรมทางสุขภาพ, 4(2), 77-91.
- วันเฉลิม เข้มมี. (2553). การสร้างแบบฝึกสมรรถภาพทางกายสำหรับนักเรียนปฐมวัย. วารสารศึกษาศาสตร์, 4(4), 193-198.
- วรุณี สกุลภารักษ์ และคณะ. (2562). ดนตรีและกิจกรรมเคลื่อนไหวสำหรับเด็กปฐมวัย. วชิรเวชสารและวารสารเวชศาสตร์เขตเมือง, 63(3), 203-208.
- วิภาดา พ่วงพี. (2562). ผลของโปรแกรมการฝึกแบบวงจรโดยใช้แอโรบิกแบบหนักสลับเบาเป็นฐานที่มีต่อสมรรถภาพทางกายของนักเรียนชายอ้วน. วารสารสุขศึกษาพลศึกษา และสันทนาการ, 45(2), 167-181.
- ศศิพันธ์ สุขบุญพันธ์ และคณะ. (2561). กิจกรรมพลศึกษาจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ. วารสารศาสตร์พระราชาเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน: รวมบทความวิจัย บทความวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่ ประจำปี พ.ศ. 2561, 91-97.
- สมจิตร จารูรัตนศิริกุล (2555). สารพันเรื่องราวเพื่อดาวน ที่คุณรัก. สงขลา: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- สาธิตา แก้วน้ำ และคณะ. (2553). ผลของชุดกิจกรรมเคลื่อนไหวประกอบเพลง ที่มีต่อทักษะการใช้กล้ามเนื้อมัดใหญ่ ของเด็กดาวน์ซินโดรมในสถาบันราชานุกูล. กลุ่มงานการศึกษาพิเศษ สถาบันราชานุกูล
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2561). แนวทางแนะวิธีการเลี้ยงดู ดูแล และพัฒนาเด็กปฐม ตามสมรรถนะเพื่อเพิ่มคุณภาพเด็กตามวัย 0-5 ปี. กรุงเทพฯ: บริษัท พรักหวานกราฟฟิคจำกัด.
- สุพิตร สมานิต และคณะ. (2555). แบบทดสอบ และเกณฑ์มาตรฐานสมรรถภาพทางกาย สำหรับเด็กไทย อายุ 4-6 ปี. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สัมปชัญญะ.
- อินทร์ทอง นิตจโรจน์. (2564). กิจกรรมทางกายสำหรับเด็กปฐมวัยกับการส่งเสริมความเข้าใจเรื่องจังหวะพื้นฐาน. Journal of Buddhist Education and Research : JBER, 7(1), 189-202.
- Drzewowska, I., Sobera, M., & Sikora, A. (2013). Posture control after 5 months body balance training in Down syndrom children and youth. Physiotherapy Quarterly, 21(3), 3.
- Fox, B., Moffett, G. E., Kinnison, C., Brooks, G., & Case, L. E. (2019). Physical activity levels of children with Down syndrome. Pediatric Physical Therapy, 31(1), 33-41.
- Sydoruk, I., Grygus, I., Podolianchuk, I., Ostrowska, M., Napierała, M., Hagner-Derengowska, M., ... & Skalski, D. (2021). Adaptive physical education for children with the Down syndrome. Journal of Physical Education and Sport, 21, 2790-2795.
- Wentz EE, Looper J, Menear KS, Rohadia D, Shields N. (2021). Promoting Participation in Physical Activity in Children and Adolescents with Down Syndrome. Phys Ther, 101(5), 032.

การบริหารจัดการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในทศวรรษหน้า The Management of Private Vocational Colleges in the Next Decade.

พรพิรุณ วงศ์สมุด, ประเสริฐ อินทร์รักษ์

Pornpiroon Wongsamut, Prasert Intarak

ภาควิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร

Department of Education Administration Silpakorn University

E-mail: takaci46@gmail.com

Received: June 22, 2023 Revised: July 15, 2023 Accepted: June 20, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงอนาคต (EDRF) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบแนวทางการบริหารจัดการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในทศวรรษหน้า ผู้วิจัยคัดเลือกผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ แบบเจาะจง แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม จำนวน 21 คน ได้แก่ ระดับนโยบาย ระดับกลาง ระดับสถานศึกษา ระดับนักวิชาการ และระดับนักวิชาการ (ภาคธุรกิจ) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย EDRF รอบที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง และ EDRF รอบที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็น สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ มัธยฐาน ฐานนิยม พิสัยระหว่างควอไทล์ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการบริหารจัดการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในทศวรรษหน้า ประกอบด้วย 5 ด้าน 48 แนวทาง ดังนี้ 1) การสร้างและผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา มี 11 แนวทาง 2) การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ใหม่ มี 12 แนวทาง 3) การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา มี 7 แนวทาง 4) การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบสมัยใหม่ มี 12 แนวทาง และ 5) การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา มี 6 แนวทาง

คำสำคัญ: การบริหารจัดการ, วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน, ทศวรรษหน้า

Abstract

This prospective study EDRF (Ethnographic Delphi Future Research) aims to determine the management guidelines for private vocational colleges over the next decade. The researcher employed a purposive sampling technique to select 21 experts and specialists, divided into five groups: policy level, middle level, school level, academic level, and business level. The research instruments employed in the first round of EDRF were

unstructured interviews, and in the second round of EDFR were opinionnaire. Data analysis used the median, mode, interquartile range, and content analysis.

The findings of this study were as follows: The management guidelines for private vocational colleges over the next decade composed of 5 dimensions, 48 guidelines: 1) Creating and producing a vocational worker with 11 guidelines, 2) Development of quality education is a new learning source with 12 guidelines, 3) Development of teacher's quality and educational personnel have 7 guidelines, 4) Management of modern education in a modern format has 12 guidelines, and 5) Increase education opportunities with 6 guidelines.

Keywords: The Management, Private Vocational Colleges, The Next Decade

บทนำ

โลกในยุคปัจจุบันมีความผันผวนและการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและรุนแรง โดยเฉพาะความก้าวหน้าของเทคโนโลยีที่ก่อให้เกิดนวัตกรรม ส่งผลต่อการพัฒนาและเกิดการแข่งขันขึ้นในแต่ละประเทศด้วยความก้าวหน้าอย่างก้าวกระโดด ส่งผลต่อสภาพเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละประเทศ แต่ละภูมิภาคเป็นอย่างมาก ไม่เว้นแม้แต่การศึกษาที่ก้าวเข้าสู่การปฏิวัติครั้งใหญ่ โดยผู้ที่ปรับตัวเท่านั้นคือผู้ที่อยู่รอด จนทำให้เกิดช่องว่างของความเหลื่อมล้ำ แต่จะอย่างไรให้คนไทยทั้งประเทศก้าวไปข้างหน้าพร้อมกันได้โดยไม่ทิ้งใครไว้ข้างหลัง การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลกระทบต่อกรอบการจัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพของประเทศไทย โดยเฉพาะการผลิตกำลังคนและบริการทางวิชาชีพให้ตรงกับความต้องการของตลาดแรงงาน ดังนั้นการดำเนินการวิจัยเป็นกลไกวิธีการหนึ่งในการได้มาของข้อมูลพื้นฐานเพื่อกำหนดแนวทางและนโยบายการพัฒนาการจัดการศึกษาและฝึกอบรมวิชาชีพให้สามารถขับเคลื่อนตามการเปลี่ยนแปลง จากปี 2020 ที่ผ่านมานั้นถือเป็นปีที่ตลาดแรงงานได้รับผลกระทบค่อนข้างมาก สถานศึกษาในฐานะผลิตและพัฒนาากำลังคนด้านอาชีวจึงต้องเตรียมตัวให้พร้อมรับความเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต ขณะเดียวกันมีการประเมินสัดส่วนการทำงานแรงงานคนอยู่ที่ 67% สัดส่วนการทำงานของเครื่องจักรอยู่ที่ 33% และคาดการณ์ว่าในปี 2025 สัดส่วนการทำงานแรงงานคนจะลดลงมาเป็น 53% และสัดส่วนการทำงานของเครื่องจักร จะเพิ่มมาอยู่ที่ 47% และการมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นในอนาคต

จากการรายงาน World Economic Forum (2020) คาดการณ์ว่าใน 5 ปีข้างหน้า โลกการทำงานจะต้องเผชิญกับภาวะ "double-disruption" ทั้งจากสถานการณ์การแพร่ระบาดโควิด-19 และการใช้ระบบ automation เข้ามาทดแทนการจ้างคน ผลกระทบนี้อาจทำให้คนทำงานที่มีทักษะไม่ตรงกับความต้องการของตลาดที่เปลี่ยนแปลงไปมีโอกาเสี่ยงตกงาน โดยจากการสำรวจพบว่ามีคนทำงานกว่า 50% ที่ยังขาดทักษะที่จำเป็นสำหรับปี 2025 ซึ่งประกอบด้วยทักษะ 4 กลุ่มด้วยหลักด้วยกัน คือ ทักษะด้านการคิดวิเคราะห์ ทักษะด้านคน ทักษะด้านเทคโนโลยี และทักษะการบริหารจัดการตัวเองที่เพิ่มเข้ามาใหม่ในปีนี้ จึงส่งผลให้แรงงานใน

ระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมต้องมีความรู้ความสามารถทั้งด้านวิชาชีพและเทคโนโลยีที่เกี่ยวข้องต่อระบบเศรษฐกิจและอุตสาหกรรมนั้น ๆ

ดังนั้นในการจัดการศึกษาอาชีวศึกษานั้นจะต้องพัฒนาคุณภาพผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาให้มีคุณภาพ สอดคล้องกับความต้องการของสถานประกอบการ ชุมชน และตลาดแรงงาน โดยต้องผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาให้สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติและมาตรฐานการศึกษาแห่งชาติที่ได้กำหนดให้ผู้เรียนและผู้สำเร็จการศึกษาต้องมีทักษะ ความรู้และความสามารถที่เข้มแข็งและมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ มีการวิจัยและพัฒนานวัตกรรมและเทคโนโลยี รวมถึงมีระบบบริหารจัดการที่มีความคล่องตัว ที่ทำให้ทุกคนสามารถเข้าถึงการศึกษาอาชีวศึกษาได้อย่างกว้างขวาง โดยสถานศึกษาอาชีวศึกษาต้องมุ่งเน้นการมีส่วนร่วมกับสถานประกอบการในการพัฒนาหลักสูตร การจัดฝึกอาชีพและฝึกประสบการณ์ สมรรถนะวิชาชีพสนับสนุนครุภัณฑ์การเรียนการสอนและการเตรียมความพร้อมในด้านสภาพแวดล้อมทางการศึกษาต่าง ๆ การพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาและการจัดการเรียนการสอนต้องมุ่งเน้นการเรียนรู้สู่การปฏิบัติ มีการจัดกิจกรรมเสริมหลักสูตร รวมถึงมีการประเมินมาตรฐานวิชาชีพผู้เรียนอาชีวศึกษาทุกคนก่อนสำเร็จการศึกษา โดยจัดทำเป็นแผนพัฒนาการจัดการศึกษาของสถานศึกษาและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

เพื่อให้สังคมมีความเชื่อมั่นต่อคุณภาพผู้สำเร็จการศึกษาอาชีวศึกษา ทั้งนี้ โดยคาดหวังว่าการพัฒนาหลักสูตรที่สอดคล้องกับมาตรฐานอาชีพและความต้องการในงานอาชีพตามระดับคุณวุฒิวิชาชีพ การบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา ตลอดจนสามารถเปิดโอกาสให้มีการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์เพื่อเพิ่มวุฒิการศึกษาและความก้าวหน้าในงานอาชีพสอดคล้องกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ ฉะนั้นการบริหารจัดการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในทศวรรษหน้า จะเป็นอย่างไร ในอีก 10 ปี ข้างหน้าต่อจากนี้

วัตถุประสงค์

เพื่อทราบแนวทางการบริหารจัดการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในทศวรรษหน้า

วิธีการศึกษา

ขั้นที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบันของการบริหารจัดการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน

- สัมภาษณ์ข้อมูล เอกสาร แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง
- : ผลที่ได้ แบบสัมภาษณ์ แบบไม่มีโครงสร้าง (Unstructured Interview)

ขั้นที่ 2 เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (รอบที่ 1)

- สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 21 คน ประกอบด้วย 5 กลุ่ม (กลุ่มที่ 1 ระดับนโยบาย จำนวน 5 คน, กลุ่มที่ 2 ระดับกลาง จำนวน 4 คน, กลุ่มที่ 3 ระดับสถานศึกษา จำนวน 4 คน, กลุ่มที่ 4 ระดับนักวิชาการ จำนวน 4 คน และ กลุ่มที่ 5 ระดับนักวิชาการ (ภาคธุรกิจ) จำนวน 4 คน)

จากนั้นนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสังเคราะห์และวิเคราะห์สร้างเป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็น 5 ระดับ

: ผลที่ได้ แบบสอบถามความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ (Questionnaire) EDFR (รอบที่ 2)

ขั้นที่ 3 เทคนิคการวิจัยอนาคตแบบ EDFR (รอบที่ 2) และทำการวิเคราะห์ข้อมูล

- สอบถามระดับความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ กลุ่มเดิม จำนวน 21 คน เพื่อหาความสอดคล้องแบบสอบถามความคิดเห็น ของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ เกี่ยวกับแนวโน้มความเป็นไปได้และความสอดคล้องความคิดเห็นของการบริหารจัดการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในทศวรรษหน้า มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ของ Rensis Likert (1976)

- นำข้อมูลที่ได้มาวิเคราะห์หาค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม และค่าพิสัยระหว่างควอไทล์

ซึ่งการวิจัยในครั้งนี้ได้ค่ามัธยฐาน จากคำตอบของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญ ทุกข้อ อยู่ในระหว่าง 4.00 -5.00 มีค่าพิสัยระหว่างควอไทล์น้อยกว่าหรือเท่ากับ 1.50 แสดงว่าความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญมีความสอดคล้องกัน และมีค่าความแตกต่างระหว่างมัธยฐานกับฐานนิยม มีค่าไม่เกิน 1.00 แสดงว่า ความคิดเห็นของกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญที่มีต่อข้อความนั้นมีความสอดคล้องกัน

: ผลที่ได้ แนวทางการบริหารจัดการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนในทศวรรษหน้า

*หากการทำ EDFR รอบที่ 2 พบค่าความสอดคล้องเป็นไปในทิศทางเดียวกันข้อทุกข้อก็จะไม่ปฏิบัติ EDFR รอบที่ 3

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

EDFR รอบที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง

EDFR รอบที่ 2 แบบสอบถามความคิดเห็น

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ได้แก่ ค่ามัธยฐาน ค่าฐานนิยม ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์ และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการศึกษา

แนวทางการบริหารจัดการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในทศวรรษหน้า ประกอบด้วย 5 ด้าน 48 แนวทาง ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

1. การสร้างและผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา มี 11 แนวทาง คือ 1) ส่งเสริมการผลิตและพัฒนา กำลังคนให้มีสมรรถนะ มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงานและสังคมทั้งในประเทศ ภูมิภาค อาเซียนและระดับสากล 2) ส่งเสริมและพัฒนากิจการอาชีวศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพด้วยรูปแบบที่หลากหลาย 3) ส่งเสริมและสนับสนุนการจัดการอาชีวศึกษา ด้านความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา สถานประกอบการ โดยเฉพาะการศึกษาระบบทวิภาคี และการฝึกประสบการณ์วิชาชีพตามสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของ ตลาดแรงงาน 4) ปรับภาพลักษณ์ ทศคติ และสร้างการยอมรับของสังคมที่มีต่อการเรียนสายอาชีพด้วย

กระบวนการเชิงคุณภาพให้กับนักเรียน กลุ่มผู้ประกอบการและชุมชน ยกย่องผู้นำนาชาติ และผลักดันเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 5) ส่งเสริม สนับสนุนการเพิ่มโอกาสทางการเรียนและการฝึกอบรมวิชาชีพอาชีวศึกษา ในการต่อยอดอาชีพเดิมหรือสร้างอาชีพใหม่ 6) ส่งเสริมการจัดการศึกษาให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนในแต่ละวิชาได้ตามความสามารถของตัวเอง เพื่อพัฒนาทักษะอาชีพ ฝึกอบรมวิชาชีพพระยาสันโดยเติมเต็มช่องว่างทางด้านทักษะต่าง ๆ 7) เปิดหลักสูตรเป็น MINI English Program ส่งเสริมภาษาอังกฤษของทุกสาขาวิชา เพื่อเสริมศักยภาพในการแข่งขันระดับประเทศ 8) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการพัฒนาแพลตฟอร์มและการบริหารจัดการหลักสูตรในรูปแบบ Modular Education หรือ Modular Curriculum ส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตและทักษะที่จำเป็นในอนาคต 9) สร้างความร่วมมือกับสถานประกอบการให้ก้าวทันเทรนเพื่อสร้างความแตกต่างของหลักสูตรในแต่ละสาขาวิชาชีพให้มีมาตรฐานสอดคล้องความต้องการของตลาดแรงงานโลก 10) พัฒนาและสนับสนุนให้มีการบูรณาการสร้างหลักสูตรคู่ขนานสายสามัญและสายวิชาชีพอาชีวศึกษาเข้าด้วยกัน และ 11) จัดให้มีระบบการเทียบโอนผลการเรียนและระบบเทียบประสบการณ์การทำงานเพื่อให้ได้รับการศึกษา การฝึกอบรมในสาขาวิชาชีพนั้นอย่างต่อเนื่อง

2. การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ใหม่ มี 12 แนวทาง คือ 1) ส่งเสริมโครงสร้างและเครือข่ายการเรียนรู้ ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยเครื่องมือที่ทันสมัย เน้นร่วมมือกับสถานประกอบการชั้นนำ (Tailor-made Curriculum) ภาคเอกชนเพื่อยกระดับผู้นำนาชาติ และผลักดันเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ 2) พัฒนาการจัดการเรียนการสอน แบบ 1 ต่อ 1 เพิ่มศักยภาพและคุณภาพในการเรียนการสอน จะมีการเปลี่ยนแปลงเป็นการสอนรายบุคคลมากขึ้น 3) ส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนทักษะในด้านภาษา การสื่อสาร ทักษะด้านความเป็นผู้นำ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดคิดสร้างสรรค์สามารถในการปรับตัว และการจัดสรรเวลาสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้หลากหลายมากยิ่งขึ้น 4) ส่งเสริมการเตรียมความพร้อมของสถานศึกษาในการจัดการเรียนการสอนระดับปริญญาตรีสายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติการ 5) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงาน สถานศึกษา สถานประกอบการทั้งภายในและต่างประเทศ ในการเปิด ปวช. ปวส. และ ปริญญาตรี สายเทคโนโลยีหรือสายปฏิบัติ 6) เจรจาแสวงหาความร่วมมือการทํำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) แลกเปลี่ยน นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา และทรัพยากรร่วมกันระหว่างหน่วยงาน สถานศึกษาทั้งในและต่างประเทศ 7) พัฒนาและสนับสนุนให้สถานศึกษาได้รับการรับรองมาตรฐานประเมินคุณภาพการศึกษาในระดับสากล 8) ส่งเสริมการจัดตั้งศูนย์ประเมินมาตรฐานร่วมกับกรมพัฒนาฝีมือแรงงาน ให้ครอบคลุมทุกสาขาวิชาชีพในสถานศึกษา 9) เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถออกแบบหลักสูตรของตัวเองได้ตามความถนัดและเวลาของผู้เรียน 10) สนับสนุนและส่งเสริมการจัดการเรียนการสอนแบบมีการสะสมหน่วยการเรียนรู้ (Academic Credit Bank : Credit Bank) ธนาคารหน่วยกิต เพื่อการเปิดโอกาสให้ผู้เรียนและประชาชนได้เรียนและทำงานไปในเวลาเดียวกัน 11) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับเด็กในชุมชน และโรงเรียนใกล้เคียง เพื่อเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับสาขาวิชาต่างๆ และทดลองปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนสายอาชีพ และ 12) เปิดการจัดการ

การศึกษาหลักสูตรอุตสาหกรรมยานยนต์สมัยใหม่ (Next-Generation Automotive) อุตสาหกรรมอิเล็กทรอนิกส์อัจฉริยะ (Smart Electronics) อุตสาหกรรมการแปรรูปอาหาร (Food for the Future) หลักสูตรอุตสาหกรรมดิจิทัล (Digital) และหลักสูตรอุตสาหกรรมอนาคต ได้แก่ หุ่นยนต์เพื่ออุตสาหกรรม (Robotics)

3. การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา มี 7 แนวทาง คือ 1) สร้างเสริมพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้มีสมรรถนะและประสบการณ์ ได้แก่ การส่งเสริมการศึกษาต่อ การฝึกอบรม และการปฏิบัติงานในสถานประกอบการ 2) สร้างโอกาสความร่วมมือในการสร้างเสริมคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา ได้แก่ สร้างโอกาสความร่วมมือกับภาครัฐ เอกชน และชุมชน 3) พัฒนาและส่งเสริมครู และบุคลากรทางการศึกษาให้มีความทำงานเป็นทีม มุ่งเน้นการสื่อสาร การทำงานแบบประสานงานข้ามสายงาน (Cross Function) ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน เพื่อให้กระบวนการทำงานมีความคล่องตัวและปรับเปลี่ยนได้ตามสถานการณ์ 4) เสริมสร้างวิทยาเขตอัจฉริยะ สนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเร่งขับเคลื่อนการปฏิรูปการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เก่งทางด้านดิจิทัล 5) ส่งเสริมการทำงานแบบบูรณาการ (Problem + Functional + Area Approaches) 6) กำหนดเป้าหมายระยะสั้น แบ่งเฟสงานให้เป็นโครงการเล็ก เพื่อเป็นการส่งมอบงานชิ้นเล็ก ๆ ในเวลาอันสั้น หรือเรียกว่า Sprint หวังผลการรับรู้ข้อผิดพลาดได้อย่างรวดเร็ว และพัฒนาการแก้ปัญหาได้ทันทั่วทั้ง และ 7) ส่งเสริมแบ่งปันข้อมูลร่วมกันเพื่อพัฒนามาตรฐานการอบรมครูให้เป็นสากล จนสามารถทำโปรแกรม Exchange ครู/นักเรียน โดยให้ครู 1 คนสามารถสอนได้ในหลายประเทศหมุนเวียนกันไป

4. การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบสมัยใหม่ มี 12 แนวทาง คือ 1) ผู้บริหารต้องมีการปรับตัวและยอมรับแข่งขันกับสิ่งต่างๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต มุ่งเน้นผลลัพธ์มากกว่าแค่วิธีการ 2) ผู้บริหารเปิด Mindset พร้อมรับการเปลี่ยนแปลง มีความฉลาดทางอารมณ์ ในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ในการเรียนรู้เพื่อเข้าถึงเทคโนโลยีได้อย่างรวดเร็ว 3) ผู้บริหารมีวิธีการในการบริหารจัดการคนเก่งในสถานศึกษา (Talent Management) 4) ผู้บริหารนำข้อมูล Data Analysis มาพัฒนา สนับสนุน นวัตกรรมและระบบเทคโนโลยีใหม่ ๆ ในการกำหนดกลยุทธ์ เพื่อหาแนวโน้ม ความต้องการศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษา 5) สนับสนุนให้มีการใช้ระบบ ICT ในการจัดระบบฐานข้อมูลและพัฒนาระบบเครือข่ายข้อมูลข่าวสารสารสนเทศทั้งภายในและภายนอกวิทยาลัยฯ ให้มีประสิทธิภาพ 6) ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานร่วมกันเป็นทีม (Cross-functional team) เน้นที่การสื่อสารและประสานงานภายในทีม ที่ชัดเจน 7) ส่งเสริม สนับสนุนการใช้สื่อสังคมออนไลน์ทุกช่องทางในการติดต่อสื่อสารกับผู้มีส่วนได้เสีย เพื่อสร้างความสัมพันธ์อันดีและพัฒนาสู่ความยั่งยืนร่วมกัน 8) สร้างวัฒนธรรมองค์กรและทัศนคติที่ดีในการทำงานร่วมกัน แต่ละ Gen 9) พัฒนาและส่งเสริมให้เป็นวิทยาลัยฯ แห่งอนาคต (ห้องเรียนแบบใหม่ ทั้งครูและนักเรียนใช้เทคโนโลยีช่วยนักเรียนเรียนแบบอัจฉริยะ) 10) ปรับโครงสร้างการบริหารงานทุกระดับให้มีความยืดหยุ่นความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น หรือที่เรียกว่า “เอจาวล์” (Agile) ซึ่งมุ่งเน้นการลดขั้นตอนการทำงานและงานด้านเอกสารลง 11) พัฒนา ส่งเสริมและสนับสนุนการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ นวัตกรรม องค์กรความรู้ ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ

ให้ครอบคลุมพื้นที่ของสถานศึกษา และ 12) สนับสนุนให้มีการลงทุนทางการศึกษาเพื่อสร้างห้องเรียนสมัยใหม่ที่มีการนำเทคโนโลยี Virtual Reality (VR) เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างกระบวนการเรียนรู้เสมือนได้อยู่ในสถานการณ์จริง

5. การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา มี 6 แนวทาง คือ 1) จัดหาแหล่งเงินทุนเพื่อการประกอบอาชีพอิสระหลังจบการศึกษา สร้างความมั่นคงในชีวิต 2) จัดหาแหล่งเงินทุนการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการเรียนฟรี สำหรับสาขาวิชาชีพที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน 3) จัดสร้างกองทุนสนับสนุนการสร้างสรรค์ผลงานสิ่งประดิษฐ์ คิดค้น นวัตกรรม ของผู้เรียนในสถานศึกษา 4) จัดหาแหล่งเงินทุน เวที การแข่งขันผลงานสิ่งประดิษฐ์ คิดค้น นวัตกรรม ของผู้เรียนสู่ระดับสากล 5) จัดหาแหล่งเงินทุน ส่งเสริมสนับสนุนการต่อยอดนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ “นักเรียนอาชีวะ” เชิงพาณิชย์ การขายทรัพย์สินทางปัญญาที่เกิดจากความคิดของเด็กอาชีวะให้กับกลุ่มบริษัทเอกชนที่สนใจ และ 6) สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานประกอบการเพื่อนำผลงานนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ของนักเรียนอาชีวะมาพัฒนาให้เกิดขึ้นจริง ในการจัดสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตร

การอภิปรายผล/สรุป

1. การสร้างและผลิตกำลังคนอาชีวศึกษา มี 11 แนวทาง ดังนั้นวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ควรมีการส่งเสริมการผลิตและพัฒนากำลังคนให้มีสมรรถนะ มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของตลาดแรงงานและสังคมทั้งในประเทศ ยกระดับสู่นานาชาติ โดยสร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับสถานประกอบการ ปรับภาพลักษณ์ ทศคติ สร้างการยอมรับของสังคมที่มีต่อการเรียนสายอาชีพด้วยกระบวนการเชิงคุณภาพให้กับนักเรียน ส่งเสริมสนับสนุนการต่อยอดอาชีพเดิม สร้างอาชีพใหม่ นักเรียนสามารถเลือกเรียนในแต่ละวิชาได้ตามความสามารถของตัวเอง มีการจัดฝึกอบรมวิชาชีพระยะสั้น ส่งเสริมภาษาอังกฤษของทุกสาขาวิชา พัฒนาแพลตฟอร์มและจัดให้มีระบบการเทียบโอนผลการเรียนและระบบเทียบประสบการณ์การทำงานเพื่อให้ได้รับการศึกษา การฝึกอบรมในสาขาวิชาชีพนั้นอย่างต่อเนื่อง สู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตและทักษะที่จำเป็นในอนาคต สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ 15 ปี พ.ศ. 2555 – 2569 นโยบายที่ 1 มุ่งสร้างและผลิตกำลังคนด้านอาชีวศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการของตลาดแรงงาน และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 10 กำหนดให้มีอิสระด้านนโยบาย ให้มีความหลากหลาย และการศึกษาในด้านวิชาชีพของผู้เรียน ตามความถนัด ความสนใจของผู้เรียนอย่างทั่วถึง และมีระบบการเทียบโอนผลการเรียน ระบบเทียบประสบการณ์การทำงานเพื่อให้ได้รับการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพนั้นอย่างต่อเนื่อง มีการระดมทรัพยากรทั้งในภาครัฐและเอกชนต่อการจัดการอาชีวศึกษา การฝึกอบรมวิชาชีพ อย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ว่าด้วยเรื่องของการสร้างภาพลักษณ์สถาบันการอาชีวศึกษาสู่ความเป็นสากล ในการผลิตและการพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษาด้านวิชาชีพ เพื่อยกระดับการอาชีวศึกษาสู่มาตรฐานสากล บูรณาการใช้ทรัพยากรร่วมกันจากทุกภาคส่วน ส่งเสริมภาพลักษณ์ และขยายโอกาสการอาชีวศึกษาให้เป็นที่ยอมรับต่อสังคม สอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและ

สังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) ซึ่งเป็น การผลิตและพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ให้มีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่เปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน และเสริมสร้างความสามารถของประเทศในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงและความเสี่ยงภายใต้บริบทโลกใหม่ พร้อมทั้งสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ที่ได้กำหนดการสร้างเชื่อมโยงผลลัพธ์การเรียนรู้ของผู้ที่สำเร็จการศึกษาให้มีสมรรถนะในการปฏิบัติงานตามความต้องการของตลาดแรงงาน สามารถเทียบโอนประสบการณ์ได้ และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ว่าด้วยเรื่องของการหาพันธมิตรร่วมและสร้างเครือข่ายทางการศึกษา โดยหลักสูตรนั้นต้องให้มีการเรียนรู้และยอมรับความแตกต่างได้ มีการบูรณาการวิชาการกับการนำไปประกอบอาชีพ เพื่อเตรียมพร้อมสู่โลกการทำงานจริง เรียนรู้ แก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ ได้อย่างสร้างสรรค์ตรงประเด็น ดังที่ Schrum & Levin (2009) ได้กล่าวไว้ว่าต้องพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่อง และที่ Sheninger (1987) ได้นำเสนอแนวทางในการการบริหารจัดการสถานศึกษาในยุคดิจิทัล นั้นต้องมีการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ การสร้างภาพลักษณ์ ความผูกพันและการเรียนรู้ของผู้เรียน การพัฒนาสู่ความเป็นมืออาชีพ โดยสอดคล้องกับการจัดการอาชีวศึกษาประเทศสหรัฐอเมริกา ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการ ความถนัด ความสนใจ ทักษะคติและเป้าหมายของผู้เรียนเป็นสำคัญ ลักษณะที่สำคัญ คือ การสร้างหลักสูตรคู่ขนานทั้งสายสามัญ และสายวิชาชีพอาชีวศึกษา เพิ่มทางเลือกให้ผู้เรียนในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อ ในสถานศึกษาตามมาตรฐานวิชาชีพ การเทียบโอนรายวิชาและหน่วยกิต และในการจัดการอาชีวศึกษาของประเทศออสเตรเลีย เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้เป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานสมรรถนะของผู้เรียนตามมาตรฐานอุตสาหกรรม ความหลากหลายของหลักสูตร สร้างความร่วมมือระหว่างสถานศึกษากับทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง มีเป้าประสงค์ที่ชัดเจนในการเรียนต่อสายวิชาชีพ โดยมีเส้นทางเข้าสู่อาชีพของผู้เรียน สำหรับการจัดการอาชีวศึกษาในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เป็นการจัดการอาชีวศึกษามีความเข้มแข็งของการร่วมมือระหว่างสถานศึกษาและสถานประกอบการในรูปแบบทวิภาคี สอดคล้องกับงานวิจัยของวชิณ อ่อนอ้าย (2559) ได้นำเสนอองค์ประกอบสำคัญของการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม การสร้างเครือข่ายความร่วมมือ และสอดคล้องกับงานวิจัยของพงศ์ดี วงษ์ป้อม และคณะฯ (2562) พบว่ารูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากลของสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตร และด้านความร่วมมือและการบริการวิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของแววตา พูลสวัสดิ์ (2561) และคณะ พบว่าวิทยาลัยเทคโนโลยีซีเทคแปซิฟิคมีการบริหารจัดการตามแนวคิดการบริหารแบบสมดุล (Balance Scorecard :BSC) ภายใต้มุมมอง 4 ด้าน เพื่อต้องการยกระดับความสามารถในการแข่งขันในยุคการศึกษาไทย 4.0 ให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพ โดยมุ่งเน้นการพัฒนาในทุกมิติ

2. การพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาให้เป็นแหล่งเรียนรู้ใหม่ มี 12 แนวทาง ดังนั้นวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ควรมีการส่งเสริมโครงสร้างและเครือข่ายการเรียนรู้ ในการพัฒนาคุณภาพการจัดการเรียนการสอนด้วยเครื่องมือที่ทันสมัย เน้นร่วมมือกับสถานประกอบการภาคเอกชนชั้นนำ เพื่อยกระดับสู่นานาชาติ สามารถผลักดันเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทำบันทึกข้อตกลงความร่วมมือทางวิชาการ (MOU) แลกเปลี่ยน นักเรียน บุคลากรทางการศึกษา และทรัพยากรร่วมกันระหว่างหน่วยงาน ทั้งในและต่างประเทศ

เปิดโอกาสให้ผู้เรียนสามารถออกแบบหลักสูตรของตัวเองได้ตามความถนัดและเวลาของผู้เรียน มีสะสมหน่วยการเรียนรู้ ธนาคารหน่วยกิต เพื่อเปิดโอกาสให้เด็ก ๆ ได้เรียนรู้ ทำความเข้าใจเกี่ยวกับสาขาวิชาต่างๆ และทดลองปฏิบัติจริง เพื่อนำไปสู่การเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการเรียนสายอาชีพ สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 10 กำหนดให้ การศึกษาในด้านวิชาชีพของผู้เรียนและวัยทำงานต้องสอดคล้องกับความถนัด ความสนใจอย่างทั่วถึงจนได้รับการศึกษาและการฝึกอบรมวิชาชีพนั้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ว่าด้วยเรื่องของการส่งเสริม สนับสนุน ให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการจัดการเรียนการสอน รวมทั้งยังสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) เพื่อมุ่งเสริมสร้างสังคมที่ก้าวหน้าพลวัตของโลก โดยการพัฒนาคนสำหรับโลกยุคใหม่ ให้คนไทยมีทักษะและคุณลักษณะที่เหมาะสมกับโลกยุคใหม่เปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน พร้อมทั้งยังสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ที่ได้กำหนดให้พัฒนาระบบการทดสอบ วัดและประเมินความรู้ ทักษะที่เปิดกว้าง ยืดหยุ่น หลากหลาย และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่มีการบูรณาการวิชาการกับการนำไปประกอบอาชีพ ให้มีการเรียนรู้และยอมรับความแตกต่างได้ เพื่อเตรียมพร้อมสู่โลกการทำงานจริง เรียนรู้ แก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ ได้อย่างสร้างสรรค์ตรงประเด็น ดังที่จิณณวัตร ปะโคทั้ง ได้กล่าวว่า การบริหารจัดการสถานศึกษานั้นต้องมีการใช้เทคโนโลยีในการเรียนการสอน ควบคู่กับการบริหารงาน ตลอดจนใช้เทคโนโลยีในการวัดผลและการประเมินผล ดังที่ Schrum & Levin (2009) ได้กล่าวไว้ว่าต้องพัฒนาวิชาชีพอย่างต่อเนื่องและการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ (PLC) สอดคล้องกับการจัดการอาชีวศึกษาประเทศไต้หวัน ปัจจัยความสำเร็จได้แก่ สภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่เอื้อต่อการเรียนรู้ในสถานศึกษา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน บรรยากาศสถานศึกษา การสอนและการประเมินผลของครู การนำหลักสูตรไปใช้ ทั้งนี้ในการจัดการอาชีวศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา ให้ความสำคัญกับการจัดการศึกษาเพื่อตอบสนองความต้องการ ความถนัด ความสนใจ ทักษะคติและเป้าหมายของผู้เรียนเป็นสำคัญตามเกณฑ์มาตรฐานวิชาสายอาชีพ ซึ่งในการจัดการอาชีวศึกษาของประเทศออสเตรเลีย เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ นักเรียนในสายสามัญได้รับประกาศนียบัตรวุฒิการศึกษาสายวิชาชีพโดยเป็นไปตามเกณฑ์และมาตรฐานสมรรถนะของผู้เรียนตามมาตรฐานอุตสาหกรรม คุณภาพของผู้เรียนทั้งด้านความรู้ ความสามารถ ฝีมือ และทักษะในระดับสูง มีเส้นทางเข้าสู่อาชีพของผู้เรียน สำหรับการจัดการอาชีวศึกษาในประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เป็นการจัดการอาชีวศึกษาที่สร้างความตระหนักให้เห็นคุณค่าของการเข้าสู่ระบบอาชีวศึกษา และการให้ความสำคัญกับ Work-based learning และการบริหารจัดการของประเทศจีน EEC Model ที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการโดยอาศัยความร่วมมือของเครือข่ายการศึกษาในพื้นที่และภาคอุตสาหกรรมมาจับมือเป็นพาร์ตเนอร์กัน เพื่อนำไปถ่ายทอดให้กับนักศึกษาระดับ ปวช. และ ปวส. ได้พัฒนาทักษะฝีมือมากขึ้นกว่าการเรียนในระดับปกติทั่วไป โดยมีภาคอุตสาหกรรมเข้ามาสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือสำหรับการเรียนการสอน โดยการพัฒนาคอนอย่างรอบด้าน ส่งเสริมการเรียนรู้ตามศักยภาพและความสนใจของผู้เรียน ส่งเสริมลงมือปฏิบัติ รวมถึงเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยสอดคล้องกับงานวิจัยของพงศ์ศักดิ์ วงษ์ป้อม และคณะฯ พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้แก่ ด้านการ

จัดการเรียนการสอน และด้านความร่วมมือและการบริการวิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของกฤษณพงศ์ เลิศ บำรุงชัย (2561) พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ ผ่านการสังเคราะห์แล้วเรียกว่า "PPAC Model" ได้แก่ สภาพแวดล้อมการเรียนรู้ดิจิทัล สื่อและเนื้อหา ผู้สอนและผู้เรียน และ วัตถุประสงค์การเรียนรู้ โดยมีการ เชื่อมต่อการเรียนรู้ดิจิทัล ประกอบด้วย ชั้นเรียนรู้ ชั้นสืบค้นความรู้ ชั้นลงมือสร้างสื่อสร้างสรรค์ ชั้นค้นพบ ปัญหา ชั้นค้นหาวิธีการแก้ปัญหา และชั้นค้นพบการแก้ปัญหา

3. การพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา มี 7 แนวทาง ดังนั้นวิทยาลัยอาชีวศึกษา เอกชน ควรมีการสนับสนุนการใช้เทคโนโลยีที่ทันสมัยเพื่อเร่งขับเคลื่อนการปฏิรูปการฝึกอบรมครูและบุคลากร ทางการศึกษาให้เก่งทางด้านดิจิทัล ให้มีสมรรถนะ ประสพการณ์ ได้แก่ การส่งเสริมการศึกษาต่อ การฝึกอบรม การทำงานเป็นทีม มุ่งเน้นการสื่อสาร การทำงานแบบประสานงานข้ามสายงาน ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่าง กัน โดยมีการส่งเสริมการทำงานแบบบูรณาการ สร้างการรับรู้ข้อผิดพลาดได้อย่างรวดเร็ว และพัฒนาการ แก้ปัญหาได้ทันท่วงที พร้อมทั้งมีการส่งเสริมแบ่งปันข้อมูลร่วมกันเพื่อพัฒนามาตรฐานการอบรมครูให้เป็น สากสกล สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ในระยะ 15 ปี พ.ศ. 2555 – 2569 นโยบายที่ 3 : พัฒนาคุณภาพสถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ใหม่ และสอดคล้องกับพระราชบัญญัติการ อาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 10 กำหนดให้มีระบบในการพัฒนาครูของการอาชีวศึกษาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ว่าด้วย เรื่องของการส่งเสริม สนับสนุน พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา เพื่อความเป็นเลิศ ให้มีความมั่นคง และ ก้าวหน้าในอาชีพ พร้อมทั้งยังสอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ที่ได้กำหนดให้มีการพัฒนาศักยภาพของครู และบุคลากรทางการศึกษา และผู้ควบคุมการฝึกปฏิบัติในสถานประกอบการ ดังที่ สุกัญญา แซ่มซ้อย (2562) กล่าวว่า ต้องมีการพัฒนาบุคลากรให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง ดังที่ Bartol (1998) ยังได้กล่าวถึง การ บริหารการเปลี่ยนแปลงต้องมีระบบและมีแบบแผนโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ คือ ด้านคน และด้านวัฒนธรรม ซึ่งสำหรับการจัดการอาชีวศึกษาของประเทศไทย EEC Model ที่มุ่งเน้นการบริหารจัดการโดยอาศัยความ ร่วมมือของเครือข่ายการศึกษาในพื้นที่และภาคอุตสาหกรรมมาจับมือเป็นพาร์ทเนอร์กัน โดยคณาจารย์ในพื้นที่ ต้องเข้าใจในความเปลี่ยนแปลงและมองเห็นเป้าหมายเดียวกัน พร้อมทั้งจะถ่ายทอดองค์ความรู้ระหว่างกัน แห่ รัพยการร่วมกัน โดยมีภาคอุตสาหกรรมเข้ามาสนับสนุนอุปกรณ์เครื่องมือสำหรับการเรียนการสอน เพื่อให้ ประสพความสำเร็จ เพื่อพัฒนาคนอย่างรอบด้านสู่การลงมือปฏิบัติ สามารถพัฒนาแบบบูรณาการได้อย่างมี ประสิทธิภาพและประสิทธิผล สอดคล้องกับงานวิจัยของวชิณ อ่อนอ้าย (2558) ได้นำเสนอองค์ประกอบสำคัญ ของการบริหารจัดการโรงเรียนเอกชนสู่ความเป็นองค์กรแห่งนวัตกรรม ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมองค์การและ บรรยากาศ การสร้างทีม และเครือข่ายความร่วมมือ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพร สุพิสิงห์ และคณะฯ (2564) ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนต่อการประสพความสำเร็จ และการจัดการ คือ Man และสอดคล้องกับ งานวิจัยของพงศ์ศักดิ์ วงษ์ป้อม และคณะฯ (2562) พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากล ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้แก่ ด้านครู และด้านความร่วมมือและการ บริการวิชาชีพ รวมถึงสอดคล้องกับงานวิจัยของสงบ อินทรมณี ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุค

ดิจิทัล ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง การทำงานอย่างเป็นเครือข่าย โดยมี การยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง

4. การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบสมัยใหม่ มี 12 แนวทาง ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษา อาชีวศึกษาควรมีการปรับตัว และยอมรับแข่งขันกับสิ่งต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในอนาคต มุ่งเน้นผลลัพธ์มากกว่าแค่ วิธีการ สามารถเข้าถึงเทคโนโลยีได้อย่างรวดเร็ว และมีวิธีการบริหารจัดการคนเก่งในสถานศึกษา มีการนำ ข้อมูลมาพัฒนา สนับสนุน ลดขั้นตอนการทำงานและงานด้านเอกสารลง สนับสนุนการใช้อุปกรณ์ เครื่องมือ นวัตกรรม องค์ความรู้ ระบบเทคโนโลยี Virtual Reality (VR) และระบบเทคโนโลยีสารสนเทศใหม่ ๆ ให้ ครอบคลุมพื้นที่ของสถานศึกษา ส่งเสริมสนับสนุนการทำงานร่วมกันเป็นทีม เน้นที่การสื่อสารโดยใช้สังคมออนไลน์ และประสานงานที่ชัดเจน และสร้างวัฒนธรรมองค์กร ทักษะที่ดีในการทำงานร่วมกัน แต่ละ Gen มี โครงสร้างการบริหารงานทุกระดับให้มีความยืดหยุ่นความคล่องตัวและมีประสิทธิภาพมากขึ้น เพื่อพัฒนาและ ส่งเสริมให้เป็นวิทยาลัยฯ แห่งอนาคต สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การผลิตและพัฒนากำลังคนอาชีวศึกษา ใน ระยะ 15 ปี พ.ศ. 2555 - 2569 นโยบายที่ 4 : การพัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ให้มีมาตรฐานใน ระดับสากล ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ว่าด้วยเรื่องของการสร้างนวัตกรรม บริการวิชาการ และวิชาชีพเพื่อยกระดับการอาชีวศึกษาสู่มาตรฐานสากล บูรณาการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ด้วย พลังความร่วมมือจากทุกภาคส่วน ส่งเสริม สนับสนุน ให้ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อการบริหารจัดการ และ สอดคล้องกับกรอบคุณวุฒิแห่งชาติ ที่ได้กำหนดให้มีการพัฒนาศักยภาพของผู้บริหารให้มียืดหยุ่น หลากหลาย เพิ่มศักยภาพและขีดความสามารถของการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล และยัง สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาของชาติ พ.ศ. 2561 ที่ว่าด้วยโครงสร้างองค์กร ต้องมีความยืดหยุ่น คล่องตัว โดยสามารถเชื่อมโยงฐานข้อมูลสารสนเทศทั่วทั้งองค์กร และแบ่งความรับผิดชอบตามสายงาน เตรียมพร้อมสู่ โลกการทำงานจริง ปรับ Mindset เรียนรู้ แก้ปัญหา คิดวิเคราะห์ ได้อย่างสร้างสรรค์ตรงประเด็นตามเป้าหมาย ที่ตั้งไว้ โดยมีรูปแบบการเรียนรู้ที่ต้องอยู่ภายใต้การควบคุมตนเอง ดังที่ จินฉนวนตร ปะโคทั้ง (2561) ได้กล่าว ว่า การบริหารจัดการสถานศึกษานั้นต้อง มีการสนับสนุนเทคโนโลยีในการเรียนการสอน และใช้เทคโนโลยีใน การบริหารงาน และที่สำคัญ แคมซ้อย (2562) กล่าวถึง การบริหารจัดการการศึกษาในยุค Disruptive Change ของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า หลักในการจัดการสถานศึกษาที่ดี ต้องคำนึงถึงกิจกรรมหลัก 3 รูปแบบ คือ 1) การกำหนดทิศทางของสถานศึกษา 2) การพัฒนาบุคลากรและ 3) การทบทวนการออกแบบองค์การ เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการการเปลี่ยนแปลง ดังที่ศศิมา สุขสว่าง (2562) กล่าวว่า แนวทางรับมือกับยุค VUCA world สำหรับผู้นำองค์กร ประกอบด้วย 4 ด้านหลัก คือ 1) วิสัยทัศน์ 2) การทำความเข้าใจ 3) ชัดเจน กระฉับ และ 4) ความไว้วางใจ รวมทั้ง Bartol (1998) ยังได้กล่าวถึง การบริหารการเปลี่ยนแปลงต้องมีระบบ และมีแบบแผนโดยมีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 คือ 1) ด้านโครงสร้าง 2) ด้านเทคโนโลยี 3) ด้านคน และ 4) ด้าน วัฒนธรรม สอดคล้องกับการจัดการอาชีวศึกษาประเทศได้หวั่น ปัจจัยความสำเร็จที่เกี่ยวข้องประกอบด้วย ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งในการจัดการอาชีวศึกษาของประเทศออสเตรเลีย ปัจจัยในความสำเร็จ ประกอบด้วย การเตรียมความพร้อมในด้านคุณภาพของสถานศึกษา และมีทิศทางและเป้าประสงค์ที่ชัดเจนใน

การเรียนรู้ต่อสายวิชาชีพ สอดคล้องกับงานวิจัยของวชิณ อ่อน (2558) อ้าย ได้แก่ การจัดโครงสร้างที่ยืดหยุ่น การสร้างกลยุทธ์เชิงนวัตกรรม การจัดระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการสื่อสาร การสร้างวัฒนธรรมองค์การ และบรรยากาศ ภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้บริหาร การสร้างทีม และเครือข่ายความร่วมมือ สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพร สุพิสิงห์ และคณะฯ (2564) ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สนับสนุนต่อการประสบความสำเร็จ และการจัดการ คือ ทฤษฎี 4 M ดังนี้ Man, Money, Material, Management และสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงศักดิ์ วงษ์ป้อม และคณะฯ (2562) พบว่า รูปแบบการบริหารสถานศึกษาสู่มาตรฐานสากลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา ได้แก่ ด้านผู้บริหาร ด้านการบริหารจัดการ และด้านการจัดสภาพแวดล้อมและสิ่งอำนวยความสะดวก สอดคล้องกับงานวิจัยของสงบ อินทรมณี (2562) พบว่า การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล ได้แก่ การสร้างวัฒนธรรมสถานศึกษาที่เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลง การจัดการความรู้ในสถานศึกษายุคดิจิทัล และการทำงานอย่างเป็นเครือข่าย โดยยอมรับเทคโนโลยี นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลง รวมทั้งการเข้าถึงเทคโนโลยี โดยผู้บริหารสถานศึกษาที่มีสมรรถนะในการเชื่อมโยงความคิดและความรู้ให้กับผู้เรียนที่เป็นกลุ่มคนที่เกิดในยุคดิจิทัล และสอดคล้องกับงานวิจัยของวันทิศา โพธิสาร (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง คุณลักษณะผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาสู่ความเป็นเลิศ ได้แก่ ทักษะในการสื่อสาร มีความคิดสร้างสรรค์ บุคลิกภาพที่ดีอีกทั้งยังมีความคิดบวก และด้านภาวะผู้นำทางการบริหาร โดยต้องมีความรู้ความสามารถทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาตนเองให้เป็นคนรอบรู้ทันสมัย พร้อมทั้งมีวิสัยทัศน์และมาตรฐานในการบริหารงาน โดยมีการคิดเชิงกลยุทธ์ประกอบกับการตัดสินใจเพื่อที่จะสร้างแรงบันดาลใจ

5. การเพิ่มโอกาสทางการศึกษา มี 6 แนวทาง ดังนั้นวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ควรมีการจัดหาทุนการศึกษาร่วมกับสถานประกอบการ เรียนฟรี สำหรับสาขาวิชาชีพที่เป็นความต้องการของตลาดแรงงาน ในการจัดสร้างกองทุนสนับสนุนการสร้างสรรค์ผลงานสิ่งประดิษฐ์ คิดค้น นวัตกรรม ของผู้เรียนในสถานศึกษา สนับสนุน ทรัพยากรทางปัญญาที่เกิดจากความคิดของเด็กอาชีวะให้กับกลุ่มบริษัทเอกชนที่สนใจ จัดเวที การแข่งขันผลงานสู่ระดับสากล ต่อยอดนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ “นักเรียนอาชีวะ” พร้อมทั้งสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และสถานประกอบการเพื่อนำผลงานนวัตกรรมสิ่งประดิษฐ์ของนักเรียนอาชีวะ มาพัฒนาให้เกิดขึ้นจริง ในการจดสิทธิบัตรและอนุสิทธิบัตร สอดคล้องกับพระราชบัญญัติการอาชีวศึกษา พ.ศ. 2551 มาตรา 10 กำหนดให้มีการระดมทรัพยากรทั้งในภาครัฐและเอกชนต่อการจัดการอาชีวศึกษาอย่างทั่วถึง ซึ่งสอดคล้องกับแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579 ว่าด้วยเรื่องของการวิจัยและพัฒนาองค์ความรู้ สร้างนวัตกรรม บริการวิชาการและวิชาชีพ เพื่อยกระดับการอาชีวศึกษาสู่มาตรฐานสากล พร้อมทั้งการขยายโอกาสการอาชีวศึกษาให้เป็นที่ยอมรับต่อสังคมและสอดคล้องกับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566 - 2570) การมุ่งสู่สังคมแห่งโอกาสและการเปลี่ยนผ่านไปสู่ความยั่งยืน ทั้งนี้ในการจัดการอาชีวศึกษาในประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ คือ จะรับผิดชอบในต้นทุนและค่าใช้จ่ายของการเรียนในสถานศึกษา โรงเรียน และสถาบันอาชีวศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของจิราพร สุพิสิงห์ และคณะฯ (2564) ผลวิจัยพบว่า ปัจจัยที่สนับสนุน กระบวนการบริหารสถานศึกษาในยุคการเปลี่ยนแปลงทางดิจิทัล ต่อการประสบความสำเร็จ และการจัดการ คือ Money

สรุปผล แนวทางการบริหารจัดการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ในทศวรรษหน้า ประกอบด้วย 5 ด้าน 48 แนวทาง เพื่อให้การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาอาชีวศึกษาเอกชนได้ปฏิบัติตามภาระหน้าที่ที่มีความทันสมัยเหมาะสมกับสภาพแวดล้อมของการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี ในการสร้างความเข้มแข็งในการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพได้อย่างยั่งยืน เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล ตามนโยบายวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ของวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนที่มีความอิสระ คล่องตัวในการบริหารจัดการวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนภายใต้มาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนดไว้

ข้อเสนอแนะ

1. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ควรมีการจัดการศึกษาให้นักเรียนสามารถเลือกเรียนใน แต่ละวิชาได้ตามความสามารถของตนเอง ในการพัฒนาทักษะอาชีพ ฝึกอบรมวิชาชีพพระยะสั้นโดยเติมเต็มช่องว่างทางด้านทักษะต่าง ๆ การสะสมหน่วยการเรียนรู้ (ธนาคารหน่วยกิต) เพื่อเพิ่มโอกาสทางการเรียนและการฝึกอบรมวิชาชีพอาชีวศึกษา ในการต่อยอดอาชีพเดิมหรือสร้างอาชีพใหม่
2. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ควรมีการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านอาชีวศึกษาให้มีคุณภาพ สมรรถนะ ประสบการณ์ และได้รับการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ ได้แก่ การส่งเสริมการศึกษาต่อ การฝึกอบรมระดับสากล และการปฏิบัติงานในสถานประกอบการช่วงปิดเทอม
3. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ควรมีปรับโครงสร้างการบริหารงานทุกระดับให้มีความยืดหยุ่นความคล่องตัว ลดขั้นตอนการทำงานด้านเอกสารลง พร้อมทั้งสร้างวัฒนธรรมองค์กรและทัศนคติที่ดีในการทำงานร่วมกันในแต่ละ Gen มีการส่งเสริมสนับสนุนการใช้นวัตกรรม ระบบเทคโนโลยีสารสนเทศ เครื่องมืออุปกรณ์ที่ทันสมัย เพื่อการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล
4. วิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชน ควรร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน ในการสนับสนุนทุนทางการศึกษาให้กับนักเรียนอาชีวศึกษาเพื่อเพิ่มโอกาสทางการศึกษาและทุนในการต่อยอด คิดค้น นวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์มาพัฒนาให้เกิดขึ้นจริง สามารถทำการจดสิทธิบัตร และอนุสิทธิบัตร ของผู้เรียน พร้อมทั้งเวทีการแข่งขันนวัตกรรม สิ่งประดิษฐ์ สู่ระดับสากล

เอกสารอ้างอิง

- Bartol, M. Kathryn and Martin, C. David., Management. (New York: McGraw-Hill, 1998), 371-374.
- F. Drucker Peter, Ten Year of Peter Drucker the Father of Management. (New York: Harper Collins, 1993), 190.
- Jinanawat Pakotang. (2018). Digital Leadership for Professional Education Executives. (Ubon Ratchathani: Sirithham Offset Printing Center). [in Thai]

- Jiraporn Supisilah et al., (2020). Study Management Process in Digital Change Era. Journal of the Interdisciplinary Research Review,16(2), 19-25. [in Thai]
- Krisnapong Lertbumrungchai. (2018). Digital learning format based on the concept of Connectivist via cloud technology to promote creative media innovation. Thonburi University Journal, 21(29), 221-228. [in Thai]
- Khanittha Chiraviriyawong. (2020). the Cooperation Policy Office with foreign countries. Chinese Education Strategy to Modernization 2035. Accessed : 21 February 2020. Access from : <http://www.onec.go.th/th.php/page/view/Outstand/4387>. [in Thai]
- Ministry of Education. (2016). Office of Secretary General of Education Council. Education Report of the development of education standards of Taiwan foreign countries. (Bangkok: Publisher-Saksong), 8 – 10. [in Thai]
- Ministry of Education. (2016). Office of Secretary General of Education Council. Education Report of the development of education standards of foreign countries USA State. (Bangkok: Publisher-Saksong), 15-18. [in Thai]
- Ministry of Education. (2016). Office of Secretary General of Education Council. Study Report of the development of education standards of Australia's foreign countries. (Bangkok: Publisher-Saksong), 19-21. [in Thai]
- Ministry of Education. (2008). Vocational Education Act Fri 2008. (Bangkok : Royal Thai Government Gazette 251), Volume 125 Episode 43g. [in Thai]
- National Economic and Social Development Office (2013). National Economic and Social Development Plan No. 13 (Wed) 2013-2017). (Bangkok). [in Thai]
- Office of the Secretary General of Education Council. (2017). National Qualification Frame Updated. (Bangkok : Prikwan Graphic Co.,Ltd.). [in Thai]
- Office of the Secretary General of Education Council. (2018). National Education Standard Fri 2018. (Bangkok : Prikwan Graphic Co.,Ltd.). [in Thai]
- Office of Vocational Education Commission Ministry of Education. (2019). Vocational Education Management. (Bangkok), 2. [in Thai]
- Office of the Secretary General of Education Council. (2017). National Education Plan 2017 – 2017. (Bangkok : Prikwan Graphic Co.,Ltd.). [in Thai]
- Office of the Vocational Education Commission. (2012). Strategy to the practice of the Office of the Vocational Education Commission Policy, Production Strategy and

- Development of Vocational Education for the period of 15 years Wed. Fri 2012 – 2016. (Bangkok).
- Pongsak Wongpom et al., (2019). The form of administration of the school to international standards of the school to be incorporated by the Office of the Vocational Education Commission. *Mahachulanakorn University Journal*, 6(8), 3827-3840. [in Thai]
- Rensis Likert. (1967). *The Human Organization : Its Management and Values*. (New York: McGraw – Hill), 179.
- Robbins, S.P. & DeCenzo. (2005). *Management*. 6 th ed. (New York : Prentice-Hill.), 34.
- Sasima Suksawang. (2019). 9 Thinking Skills. Accessed on 29 March 2011. Access from: <https://www.sasimasuk.com/16805006/innovative-thinking-and-innovation-in-various-forms>. [in Thai]
- Sangob Intaramanee. (2019). Administration of Education in the Digital Era. *Academic Journal of Management University and Eastern Technology*, 16(1), 353. [in Thai]
- Schrum, L. , & Levin, B. , B. *Leading 21st century schools: Harnessing technology for engagement and achievement*. (California: United States of America, 2009).
- Sukanya Chamchoi. (2019). *Administration of Education in the digital age*. (Bangkok: Chulalongkorn University Publisher). [in Thai]
- Thomas J. Sergiovanni, Martin Burlingame and Fred S. Coombs. (1987). *Educational Governance and Administration*. 2nd. (New Jersey : Ertlewood Cliffs).4.
- Vachin Onai et al., (2015). Private School Development Format to Innovation Organization. *Journal of Education, Naresuan University* 17 (2), 74-75. [in Thai]
- Vocational Education for the period of 15 years Wed. Fri 2012 – 2016. (Bangkok). [in Thai]
- World Economic Forum. (2020). *The Future of Jobs Report 2020*. (Geneva Switzerland), 39-57.
- Watta Poolsawat et al., (2018). Vocational management to enhance the competitiveness of Thai Education Ages 4 .0 ' s *University of Technology Cech Pacific. Research and Development Journal of Waliyalongkorn under the Patronage of Humanities and Social Sciences*, 13(1), 8. [in Thai]
- Wanthita Photisarn. (2020). Vocational Education Institute Management Features to Excellence. *Social Science and Buddhist Anthropology*, 5(5), 328-343. [in Thai]

รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่อง ทาง
สติปัญญาในโรงเรียนเฉพาะความพิการกลุ่ม 7 ภาคใต้ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
Management Model for the Transition from School to Work for Students
with Intellectual Disabilities in the Disability Special School, Group 7,
Southern Region, Office of Special Education Administration

ยุมรินทร์ ณ ศรีสุข, บุญส่ง ทองเอียง, ทิพนาศ เศวตวรโชติ

Yummarin Nasisuk, Boonsong Thong-eaing, Tippamas Sawetvorachot

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตศรีธรรมศาสตร์

Mahamakut Buddhist University Srithammasokkaraj Campus

E-mail: yumarin5454@gmail.com

Received: June 26, 2023 Revised: July 6, 2023 Accepted: June 20, 2024

บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์ ดังนี้ 1) เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงาน
ของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงาน
การศึกษาพิเศษ 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียน ที่มีความ
บกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ 3) เพื่อ
ประเมินความเหมาะสมการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทาง
สติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ดำเนินการวิจัยเป็น 3
ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพ โดยการวิเคราะห์เอกสาร การสอบถามครู จำนวน 80 คน และผู้ปกครอง
จำนวน 80 คน ได้มาโดยใช้ตารางจี้และมอร์แกน ด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย ขั้นตอนที่ 2 พัฒนารูปแบบ โดย
การศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้อง โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิ
จำนวน 7 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง และทำการสร้างคู่มือการใช้รูปแบบฯ และแบบประเมินความ
เหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบฯ จากผู้ทรงคุณวุฒิ 5 คน ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสม โดยสอบถามด้วย
แบบประเมินความเหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบน
มาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. ผลการศึกษาสภาพและปัจจัยการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ผลการศึกษารวบรวมของรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 3 การบริหารการเรียนการสอน และองค์ประกอบที่ 4 การวัดและประเมินผล การดำเนินงานของรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ยึดหลักการบริหาร PDCA และหลักการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นบุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กรได้เข้ามาดำเนินการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และสถานประกอบการ

3. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน

คำสำคัญ : การเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงาน, นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา, การศึกษาพิเศษ

Abstract

This thesis has the following objectives: 1) to study the management of the transition from school to student work; with intellectual disabilities 2) to develop a model for administering the transition from school to work in students. with intellectual disabilities 3) to assess the appropriateness of transition management from school to work in students with intellectual disabilities in schools specifically for disabilities, Group 7, Southern Region, under the Office of Special Education Administration The research was conducted in 3 steps, namely, Step 1: Study of conditions by analyzing documents, questioning of 80 teachers and 80 parents, using Craigie and Morgan tables. by simple random sampling method. Step 2: Develop the model by studying related documents and researches and studying relevant components. By

in-depth interviews with 7 experts obtained by purposive selection. and creating a manual for using the format and a form to assess the suitability of the manual for using the model from 5 qualified people. Step 3 Assess the suitability. The questionnaire was questioned by a suitability assessment form from 9 experts. Data were analyzed by percentage, mean, standard deviation and content analysis.

In the disabled school, group 7, southern region under the Office of Special Education Administration, consisting of 4 components, including elements 1, courses and curriculum management. Element 2, teaching and learning management Element 3, teaching and learning management and elements 4 measurement and evaluation the operation of the change of transition from school to the work of students with intellectual disabilities. In the disabled school group 7 southern region under the Office of Special Education

The results showed that:

1. A study investigating the conditions and management factors of the transition from school to work for students with intellectual disabilities in special education schools in the seven southern provinces of Thailand under the Office for Special Education revealed that the overall effectiveness of transition management is moderate in all aspects.

2. The results of the development of transitional management from school to the work of students with intellectual disabilities in the disabled school, the 7 southern regions under the Office of Special Education Management, found that the results of the study of the transitional management model from the school to the work of students with intellectual disabilities. In the disabled school, group 7, southern region under the Office of Special Education Administration, consisting of 4 components, including elements 1, courses and curriculum management. Element 2, teaching and learning management Element 3, teaching and learning management and elements 4 measurement and evaluation the operation of the change of transition from school to the work of students with intellectual disabilities. In the disabled school group 7 southern region under the Office of Special Education Adhere to the principles of PDCA management and the principle of transition from school to the work of students with intellectual disabilities Is a person in the organization or different organizations to manage the transition from school to the work of students with intellectual disabilities in the school, including administrators, teachers, parents and establishments.

2. Assessment of the suitability of the transitional management model from school to student work with intellectual disabilities in the disabled school, the 7 southern region

under the Office of Special Education Management was found to be at the highest level in all aspects.

Keywords: transition from school to work, students with intellectual disabilities, special education

บทนำ

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ(ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. หมวด 2 มาตรา 10 ได้ระบุว่า การจัดการศึกษา ต้องจัดให้บุคคล ดังกล่าวมีสิทธิและโอกาสเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย วรรคสอง ระบุว่า การจัดการศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความบกพร่องทาง ร่างกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์ สังคม การสื่อสารและการเรียนรู้ หรือมีร่างกายพิการ หรือทุพพลภาพหรือ บุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแลหรือด้อยโอกาสต้องจัดให้บุคคลดังกล่าว มีสิทธิและโอกาสได้รับ การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นพิเศษ การศึกษาสำหรับคนพิการในวรรคสอง ให้จัดตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย และให้บุคคลดังกล่าวมีสิทธิได้รับสิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการ และความช่วยเหลือ อื่นใดทางการศึกษาตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวง และในวรรคสาม ระบุว่า การจัดการ การศึกษาสำหรับบุคคลซึ่งมีความสามารถพิเศษต้องจัดด้วยรูปแบบที่เหมาะสม โดยคำนึงถึงความสามารถของ บุคคลนั้น และหมวด 4 มาตรา 22 ระบุว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้ และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียน สามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 23 การจัดการศึกษา ทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ต้องเน้นความสำคัญทั้งความรู้ คุณธรรม กระบวนการเรียนรู้ และบูรณาการตามความเหมาะสมของแต่ละระดับการศึกษาใน (5) ความรู้ และทักษะในการประกอบอาชีพ และการดำรงชีวิตอย่างมีความสุข (กระทรวงศึกษาธิการ. 2562, หน้า 24 - 30)

พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พ.ศ. 2551และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2556 หมวด 1 สิทธิและหน้าที่ทางการศึกษา มาตรา 5 คนพิการมีสิทธิทางการศึกษา ดังนี้ 1) ได้รับการศึกษา โดยไม่เสียค่าใช้จ่ายตั้งแต่แรกเกิดหรือพบความพิการจนตลอดชีวิตพร้อมทั้งได้รับเทคโนโลยี สิ่งอำนวยความสะดวก สื่อ บริการความช่วยเหลืออื่นใดทางการศึกษา 2) เลือกรับบริการทางการศึกษา สถานศึกษา ระบบและ รูปแบบทางการศึกษา โดยคำนึงถึงความสามารถ ความสนใจ ความถนัดและความต้องการจำเป็นพิเศษของ บุคคลนั้น 3) ได้รับการศึกษาที่มีมาตรฐานและประกันคุณภาพการศึกษา รวมทั้งการจัดหลักสูตรกระบวนการ เรียนรู้ การทดสอบทางการศึกษาที่เหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการจำเป็นพิเศษของคนพิการแต่ละ ประเภทและบุคคลนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเป็นนักเรียนที่มีพัฒนาการด้านร่างกาย สังคม อารมณ์ ภาษา และสติปัญญาล่าช้ากว่านักเรียนปกติ ในการจัดการเรียนการสอนจึงจัดให้สอดคล้องกับระดับ ความสามารถของนักเรียน ซึ่งจะเน้นการส่งเสริมพัฒนาการ เช่น การเคลื่อนไหว การช่วยเหลือตนเอง ภาษา การพูด และการส่งเสริมทางด้านวิชาการให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เพื่อนักเรียนจะได้ นำไปใช้ในชีวิตประจำวัน การส่งเสริมการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาการเรียนของนักเรียนที่มีความบกพร่องทาง สติปัญญาให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพจึงจำเป็นต้องมีการนำนวัตกรรมการเรียนการสอนมาเป็น

องค์ประกอบ ที่ช่วยส่งเสริมให้การจัดการกรรมการเรียนการสอนการเรียนรู้ของนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างบุคคลและช่วยส่งเสริมให้เกิดความสามารถทางการเรียนรู้ตามจุดมุ่งหมาย (สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. 2562, หน้า 3)

โรงเรียนเฉพาะความพิการกลุ่ม 7 ภาคใต้ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นโรงเรียนที่จัดการศึกษาให้กับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ลักษณะเป็นโรงเรียนที่นักเรียนอยู่ประจำ (โรงเรียนเฉพาะความพิการกลุ่ม 7 ภาคใต้ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. 2563, หน้า14) และมีนักเรียนที่มีความต้องการพิเศษอย่างหลากหลายโดยเฉพาะอย่างยิ่ง นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ที่มีความสามารถเฉพาะตนหลายลักษณะ ซึ่งหากได้รับการพัฒนาอย่างเหมาะสมกับศักยภาพ นักเรียนเหล่านั้นจะสามารถอยู่ในสังคมร่วมกับบุคคลทั่วไปได้ แต่ถึงอย่างไรก็ตาม นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญามีข้อจำกัดในการเข้าถึงกระบวนการเรียนรู้ ตามที่พระราชบัญญัติการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ พุทธศักราช 2551 (2551, หน้า 1-2) ได้ให้ความหมายว่า คนพิการ หมายความว่า บุคคลซึ่งมีข้อจำกัดในการปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวัน หรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคม เนื่องจากมีความบกพร่องทางการเห็น การได้ยิน การเคลื่อนไหว การสื่อสาร จิตใจ อารมณ์ พฤติกรรม สติปัญญา การเรียนรู้ หรือความบกพร่องอื่นใดประกอบกับมีอุปสรรคในด้านต่าง ๆ และมีความต้องการจำเป็นพิเศษทางการศึกษาที่จะต้องได้รับความช่วยเหลือด้านหนึ่งด้านใด เพื่อให้สามารถปฏิบัติกิจกรรมในชีวิตประจำวันหรือเข้าไปมีส่วนร่วมทางสังคมได้อย่างทั่วไป ดังนั้นด้วยข้อจำกัดต่าง ๆ ดังกล่าว จึงเป็นอุปสรรคและเป็นสาเหตุให้นักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาส่วนใหม่ไม่สามารถศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้นหรือประกอบอาชีพได้

ดังนั้นการบริหารจัดการโรงเรียนเฉพาะความพิการที่มีนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาให้บรรลุวัตถุประสงค์ของการจัดการศึกษาจึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจยิ่ง โดยเฉพาะการบริหารจัดการเพื่อเตรียมความพร้อมนักเรียนก่อนสำเร็จการศึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์ด้านอาชีพ เพื่อให้นักเรียนที่ออกไปจากระบบโรงเรียนสามารถประกอบอาชีพที่ดีในอนาคต ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการกลุ่ม 7 ภาคใต้ สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ซึ่งผลที่ได้จากการศึกษาจะเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารโรงเรียนเฉพาะความพิการที่สามารถนำไปใช้ในการวางแผนและบริหารจัดการเกี่ยวกับระบบการเปลี่ยนผ่านได้อย่างเหมาะสม ครอบคลุม สอดคล้องกับความต้องการจำเป็นของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และสอดคล้องกับเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ และสถาบันการศึกษาอื่น ๆ ที่รับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเข้าเรียน สามารถนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนการบริหารจัดการเกี่ยวกับการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

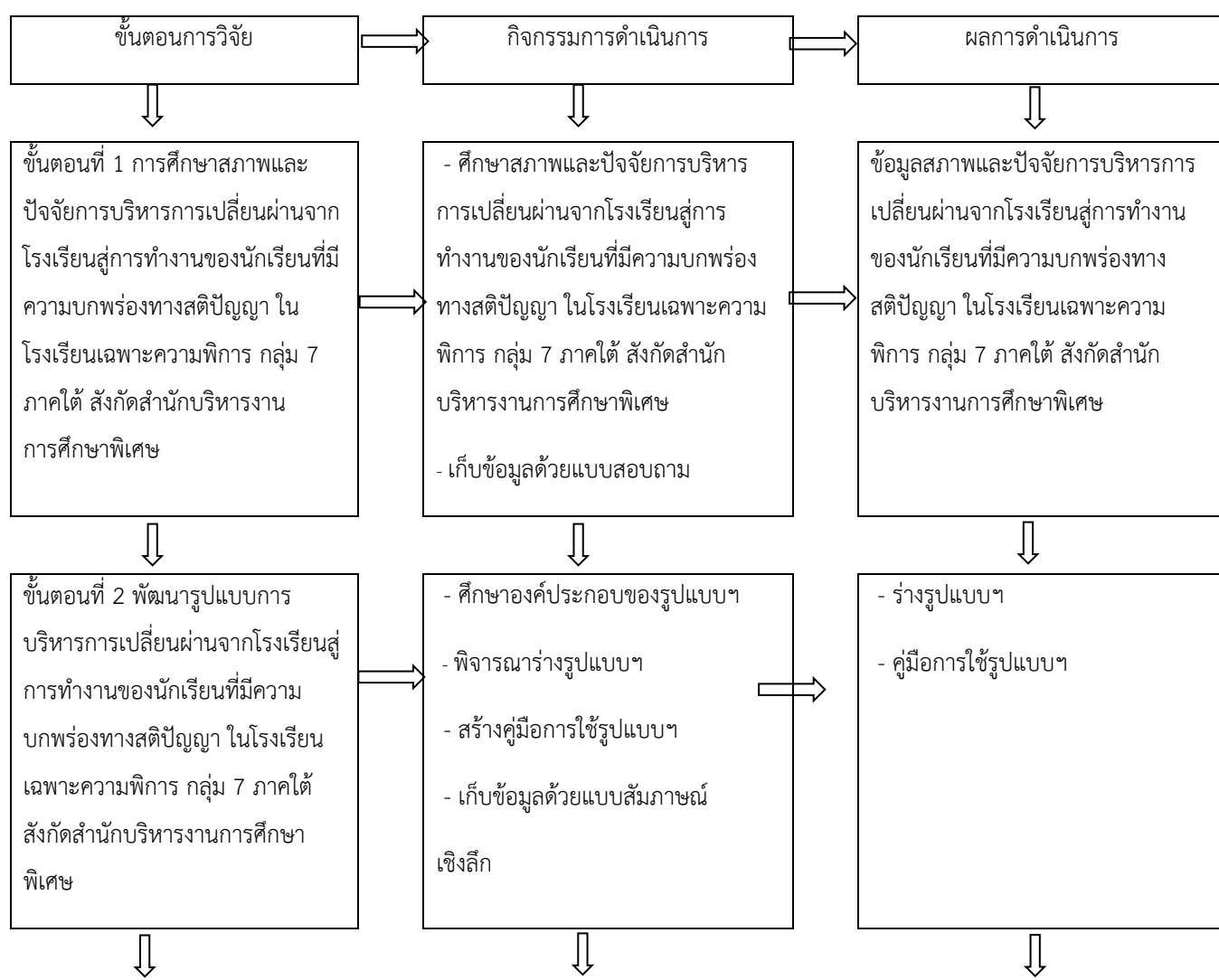
1. เพื่อศึกษาสภาพการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

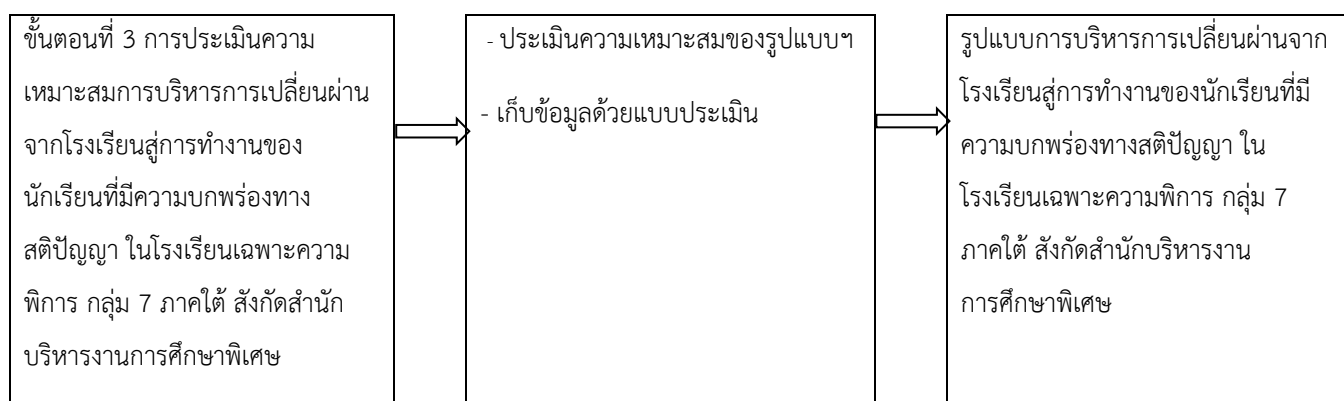

3. เพื่อประเมินรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

วิธีดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัย เรื่อง รูปแบบการบริหารเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีขั้นตอนการดำเนินการ 4 ขั้นตอนดังกล่าว มีกรอบการดำเนินการวิจัย ซึ่งประกอบด้วย ขั้นตอนการวิจัย กิจกรรมการดำเนินการและผลการดำเนินการ

เครื่องมือที่ใช้เก็บรวบรวมข้อมูล

การศึกษาสภาพและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นซึ่งประกอบด้วย ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพและปัจจัยการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียน สู่การทำงาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ตอนที่ 1 สอบถามสถานภาพผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบกำหนดคำตอบให้เลือก

ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับสภาพที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) แบบลิเคอร์ท (Likert's Scale Type)

ตอนที่ 3 สอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating Scale) แบบลิเคอร์ท (Likert's Scale Type)

ขั้นตอนที่ 2 การพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสัมภาษณ์เชิงลึก เพื่อใช้เก็บรวบรวมข้อมูล เชิงคุณภาพ เกี่ยวกับองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ในแบบบันทึกการสัมภาษณ์ ตามประเด็นที่เกี่ยวข้องกับแนวทางการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียน

ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา คือ การวิเคราะห์องค์ประกอบหลักและองค์ประกอบย่อย และประเมินความเหมาะสม และความเป็นไปได้ขององค์ประกอบ แบบประเมินองค์ประกอบหลัก องค์ประกอบย่อยเกี่ยวกับความเหมาะสมและความเป็นไปได้แบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การประเมินความเหมาะสม (Propriety) ความเป็นไปได้ (Feasibility) เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ (Rating scale) แบบลิเคิร์ต (Likert's Scale Type) (บุญธรรม กิจปรีดา บริสุทธิ์, 2551, หน้า 317)

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ เป็นแบบปลายเปิด (Open - ended form)

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินความเหมาะสมการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ การบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

1. ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัววิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพและปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงาน ของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมายค่าเฉลี่ยโดยการกำหนดเกณฑ์การประเมินความคิดเห็น 5 ระดับ ของ ชูศรี วงศ์รัตน (2560, หน้า 69)

ขั้นตอนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมของคู่มือการใช้รูปแบบ การบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษไปใช้ในสภาพจริง เป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating scale) ใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2556, หน้า 100) และแปลความหมายของข้อมูลจากระดับ

คะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ และทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ด้วยการหลอมรวมประเด็นข้อมูลจากแบบประเมินความเหมาะสมแบบปลายเปิดจากผู้ทรงคุณวุฒิ

ปรับปรุงคู่มือการใช้รูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษไปใช้ในสภาพจริง ตามข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิ ก่อนนำไปใช้จริง

ขั้นตอนที่ 3 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis) ด้วยการหลอมรวมประเด็นข้อมูลจากแบบความเหมาะสม และความเป็นไปได้ จากผู้ทรงคุณวุฒิ ตามประเด็นขององค์ประกอบเป็นการวิเคราะห์ความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 9 คน ซึ่งเป็นแบบตรวจสอบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ใช้การหาค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) นำเสนอข้อมูลในรูปตารางประกอบคำบรรยาย กำหนดค่าคะแนนเป็น 5 ระดับ (บุญชม ศรีสะอาด, 2554, หน้า 100) และแปลความหมายของข้อมูลจากระดับคะแนนเฉลี่ยแบ่งออกเป็น 5 ระดับ

วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับข้อเสนอแนะอื่น ๆ โดยทำการวิเคราะห์เนื้อหา (Content analysis)

สรุปผลการวิจัย

จากการพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การติดตามผลการเปลี่ยนผ่าน รองลงมา คือ การบริหารสนับสนุนการเปลี่ยนผ่าน และการประเมินความสามารถของโรงเรียนในการบริหารจัดการเปลี่ยนผ่าน การจัดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการช่วยเหลืออื่นได้ทางการศึกษา

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ผลการศึกษาองค์ประกอบของรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 3 การบริหารการเรียนการสอน และองค์ประกอบที่ 4 การวัดและประเมินผลการดำเนินงานของรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ยึดหลักการบริหาร PDCA และหลักการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นบุคคลใน

องค์กรหรือต่างองค์กรได้เข้ามาดำเนินการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และสถานประกอบการ

3. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน โดยความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.56 และความเป็นไปได้มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.57

อภิปรายผล

ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาอภิปรายไว้ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพและปัจจัยการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทุกด้านมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ การติดตามผลการเปลี่ยนผ่าน รองลงมา คือ การบริหารสนับสนุนการเปลี่ยนผ่าน และการประเมินความสามารถของโรงเรียนในการบริหารจัดการเปลี่ยนผ่าน การจัดสื่อ สิ่งอำนวยความสะดวก และบริการช่วยเหลืออื่นได้ทางการศึกษา ที่ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะ ผู้บริหารและครูผู้สอนของโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 เห็นความสำคัญของการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา และปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาเพราะเป็นงานที่ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายต้องสนใจและให้ความสำคัญ ซึ่งเป็นเป้าหมายสูงสุดของการจัดการศึกษาเมื่อนักเรียนจบการศึกษาแล้วหากมีงาน และดำเนินการตามภารกิจและขอบข่ายของการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Skill for Tomorrow (2008, p 5) ได้กล่าวว่า การเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงาน เป็นการออกแบบที่สร้างสรรค์เพื่อเพิ่มทักษะที่ขาดแคลนของนักเรียน โดยการสร้างความร่วมมือระหว่าง นักการศึกษา นายจ้าง แรงงาน และชุมชน และสอดคล้องกับแนวคิดของ Institute on Community Integration (2008, p 6) ให้ความหมายว่า การเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงาน เป็นเรื่องเกี่ยวกับการเชื่อมโยงสิ่งที่เกิดขึ้นในโรงเรียนกับสิ่งที่เกิดขึ้นในการทำงาน เพื่อให้เห็นว่าสิ่งที่ได้เรียนรู้จากโรงเรียนและสิ่งที่ได้เรียนรู้จากการทำงานเป็นสิ่งสำคัญทั้งสองสิ่งและมีความเกี่ยวพันกัน และเป็นเรื่องสำหรับนักเรียนทุกคน หรืออาจกล่าวได้ว่าการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานเป็น 1) ระบบที่สร้างขึ้นจากผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดเตรียมโอกาสสำหรับนักเรียนในการเรียนรู้และมีประสบการณ์การทำงานในขณะที่เรียนอยู่ในโรงเรียน 2) การปฏิรูปการศึกษา ที่เน้นไปที่ความต้องการของนักเรียนในการ ได้มาซึ่งประสบการณ์ในการทำงานและทักษะการทำงานขณะเรียนอยู่ในโรงเรียน 3) ความร่วมมือระหว่างโรงเรียน นายจ้าง และชุมชน 4) ระบบสำหรับนักเรียนทุกคนตั้งแต่ระดับอนุบาลจนถึงชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ของกัลยาณี อินตะสิน (2550, หน้า 78) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคลจากโรงเรียนสู่สถานประกอบการ สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทาง

สติปัญญาระดับเล็กน้อย ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคลจากโรงเรียนสู่สถานประกอบการ ด้านการวางแผน มีการกำหนดแผนการดำเนินงานร่วมกับนักเรียน ผู้ปกครอง และสถานประกอบการ ด้านการเตรียมการ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคลากร ผู้ปกครอง และสถานประกอบการ ด้านการจัดตำแหน่งงานที่เหมาะสม มีการพิจารณาเลือกอาชีพที่เหมาะสมให้กับนักเรียนโดยสำรวจความถนัด ความสนใจ คักยภาพ ความสามารถเฉพาะและทักษะพื้นฐานของนักเรียน ด้านการจัดบริการสนับสนุนมีการส่งนักเรียนออกไปฝึกงาน ได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการ จัดพี่เลี้ยงดูแลและอธิบายงาน ด้านการปรับตัวเข้ากับสังคมปกติ โรงเรียนนิเทศติดตาม นำข้อมูลที่สถานประกอบการรายงานมาแก้ไขปัญหา 2) แบบสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเปลี่ยนผ่าน ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ การสำรวจความต้องการ การประเมินสมรรถภาพ แผนการจัดการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคล การประเมินความพร้อมในการทำงาน และการประเมินความพึงพอใจ ความสำเร็จ การสนับสนุนของโรงเรียน ผู้ปกครอง และสถานประกอบการที่มีต่อรูปแบบการจัดการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคล 3) แบบสำรวจความคิดเห็นรูปแบบการทุกองค์ประกอบ มีความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับดีมาก

2. ผลการพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า ผลการศึกษาค้นคว้าของรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ ได้แก่ องค์ประกอบที่ 1 หลักสูตรและการบริหารหลักสูตร องค์ประกอบที่ 2 การจัดการเรียนการสอน องค์ประกอบที่ 3 การบริหารการเรียนการสอน และองค์ประกอบที่ 4 การวัดและประเมินผล การดำเนินงานของรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ยึดหลักการบริหาร PDCA และหลักการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เป็นบุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กรได้เข้ามาดำเนินการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาในสถานศึกษา ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้สอน ผู้ปกครอง และสถานประกอบการ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณนิตย์ จอมกลาง (2563, หน้า 97) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบเตรียมทักษะการทำงานในช่วงการเปลี่ยนผ่านจากสถานศึกษาสู่การมีงานทำสำหรับเด็กออทิสติก ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจุบันสถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการทำงานเสริมจากบทเรียนตามหลักสูตรให้กับเด็กออทิสติก โดยมีผู้ปกครองสนับสนุนการทำกิจกรรมตามที่สถานศึกษาร้องขอ และช่วยฝึกทักษะการดำรงชีวิต ในขณะที่สถานประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายการจ้างงานคนพิการ ด้านสภาพปัญหาที่พบเหมือนกันทั้ง 3 กลุ่ม คือ ขาดความรู้ความเข้าใจในการเตรียมทักษะการทำงานและการจัดทำแผนการเปลี่ยนผ่าน ทั้งนี้ความคาดหวังของสถานศึกษาและครอบครัวสอดคล้องกัน คือ ต้องการให้มีแนวทางการเตรียมทักษะการทำงาน ที่ชัดเจน ขณะที่สถานประกอบการคาดหวังให้เด็กออทิสติกมีทักษะการทำงานพื้นฐานและทักษะอยู่ร่วมกับผู้อื่น 2) โครงร่างรูปแบบการเตรียมทักษะการทำงานในช่วงการเปลี่ยนผ่านจากสถานศึกษาสู่การมีงานทำเป็นการบูรณาการ 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 2.1) การเปลี่ยนผ่านจาก

สถานศึกษาสู่การมีงานทำ และ 2.2) การเตรียมทักษะการทำงานซึ่งเป็นแนวทางการทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัว สถานศึกษา และสถานประกอบการเพื่อวางแผนและฝึกทักษะและสร้างประสบการณ์การทำงานในช่วงการเปลี่ยนผ่าน จากสถานศึกษาสู่การมีงานทำ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ วัชรพงศ์ ปราภฏ (2563, หน้า 65) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารระบบการเปลี่ยนผ่านนักเรียนพิการเข้าสู่สถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพร้อมของนักเรียนพิการ ในศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ผลการวิจัยพบว่า 1) การบริหารระบบการปฏิบัติงานเปลี่ยนผ่านนักเรียนพิการเข้าสู่สถานศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ความพร้อมของนักเรียนพิการในศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 3) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารระบบการเปลี่ยนผ่านนักเรียนพิการเข้าสู่สถานศึกษากับความพร้อมของนักเรียนพิการในศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์สูงคือ .878, .785, .781 ตามลำดับ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ 4) ระบบการปฏิบัติงานเปลี่ยนผ่านนักเรียนพิการเข้าสู่สถานศึกษาของศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ทั้ง 3 ด้าน มีเพียง 2 ด้านที่ร่วมกันพยากรณ์ความพร้อมของนักเรียนพิการ คือ ด้านการเตรียมการ (X1) และด้านการนิเทศ ติดตาม และประเมินผล (X3) โดยมีประสิทธิภาพในการพยากรณ์ ร้อยละ 83.6 ($R^2 = .836$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01

3. ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ พบว่า มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของกัลยาณี อินตะสิน (2550, หน้า 78) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การศึกษารูปแบบการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคลจากโรงเรียนสู่สถานประกอบการ สำหรับบุคคลที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาระดับเล็กน้อย ผลการวิจัยพบว่า การจัดการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคลจากโรงเรียนสู่สถานประกอบการ ด้านการวางแผน มีการกำหนดแผนการดำเนินงานร่วมกับนักเรียน ผู้ปกครอง และสถานประกอบการ ด้านการเตรียมการ มีการกำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบให้กับบุคลากร ผู้ปกครอง และสถานประกอบการ ด้านการจัดตำแหน่งงานที่เหมาะสม มีการพิจารณาเลือกอาชีพที่เหมาะสมให้กับนักเรียนโดยสำรวจความถนัด ความสนใจ ศักยภาพ ความสามารถเฉพาะและทักษะพื้นฐานของนักเรียน ด้านการจัดบริการสนับสนุนมีการส่งนักเรียนออกไปฝึกงาน ได้รับความร่วมมือจากสถานประกอบการ จัดพี่เลี้ยงดูแลและอธิบายงาน ด้านการปรับตัวเข้ากับสังคมปกติ โรงเรียนนิเทศติดตาม นำข้อมูลที่สถานประกอบการรายงานมาแก้ไขปัญหา 2) แบบสังเคราะห์รูปแบบการจัดการเปลี่ยนผ่าน พบว่า ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ การสำรวจความต้องการ การประเมินสมรรถภาพ แผนการจัดการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคล การประเมินความพร้อมในการทำงาน และการประเมินความพึงพอใจ ความร่วมมือ การสนับสนุนของโรงเรียน ผู้ปกครอง และสถานประกอบการที่มีต่อรูปแบบการจัดการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคล 3) แบบสำรวจความคิดเห็นรูปแบบการจัดการเปลี่ยนผ่านกลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัยเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดและการประเมินผล ด้านการศึกษาพิเศษ ด้านแนะแนวการศึกษา ด้านหลักสูตรและการสอน ด้านการสอนอาชีพ จำนวน 5 คน

ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) พบว่า มีคำร้อยละความคิดเห็นที่มีต่อองค์ประกอบโครงสร้างของรูปแบบการจัดการเปลี่ยนผ่านเฉพาะบุคคล ร้อยละ 100 ในทุกองค์ประกอบ มีความเหมาะสมในการนำไปใช้อยู่ในระดับดีมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วรณินิตย์ จอมกลาง (2563, หน้า 97) ได้ทำการวิจัย เรื่อง การพัฒนารูปแบบเตรียมทักษะการทำงานในช่วงการเปลี่ยนผ่านจากสถานศึกษาสู่การมีงานทำสำหรับเด็กออทิสติก ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจุบันสถานศึกษาเป็นหน่วยงานหลักจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทักษะการทำงานเสริมจากบทเรียนตามหลักสูตรให้กับเด็กออทิสติก โดยมีผู้ปกครองสนับสนุนการทำกิจกรรมตามที่สถานศึกษาร้องขอ และช่วยฝึกทักษะการดำรงชีวิต ในขณะที่สถานประกอบการปฏิบัติตามกฎหมายการจ้างงานคนพิการ ด้านสภาพปัญหาที่พบเหมือนกันทั้ง 3 กลุ่ม คือ ขาดความรู้ความเข้าใจในการเตรียมทักษะการทำงานและการจัดทำแผนการเปลี่ยนผ่าน ทั้งนี้ความคาดหวังของสถานศึกษาและครอบครัวสอดคล้องกัน คือ ต้องการให้มีแนวทางการเตรียมทักษะการทำงาน ที่ชัดเจน ขณะที่สถานประกอบการคาดหวังให้เด็กออทิสติกมีทักษะการทำงานพื้นฐานและทักษะอยู่ร่วมกับผู้อื่น 2) โครงสร้างรูปแบบการเตรียมทักษะการทำงานในช่วงการเปลี่ยนผ่านจากสถานศึกษาสู่การมีงานทำเป็นการบูรณาการ 2 องค์ประกอบ ได้แก่ 2.1) การเปลี่ยนผ่านจากสถานศึกษา สู่การมีงานทำ และ 2.2) การเตรียมทักษะการทำงานซึ่งเป็นแนวทางการทำงานร่วมกันระหว่างครอบครัว สถานศึกษา และสถานประกอบการเพื่อวางแผนและฝึกทักษะและสร้างประสบการณ์การทำงานในช่วงการเปลี่ยนผ่าน จากสถานศึกษาสู่การมีงานทำ

ข้อเสนอแนะ

1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1) พัฒนานโยบายการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

1.2) ควรนำการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ไปกำหนดในแผนยุทธศาสตร์ของสังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2. ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

1.1) ก่อนนำรูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ไปใช้ควรมีการจัดปฐมนิเทศครู บุคลากรที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา และนักเรียนให้มีความรู้ ความเข้าใจรูปแบบๆ เพื่อการร่วมมือกันพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้ได้รับการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ

1.2) ควรมีการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนการดำเนินการโครงการ กิจกรรม ที่เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ให้เหมาะสมและเพียงพอ

1.3) ผู้บริหารควรสร้างเครือข่ายการเรียนรู้เพื่อหาแหล่งสนับสนุนด้านทรัพยากรที่จำเป็นสำหรับการเรียนการสอนเพิ่มขึ้น

3. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

1) ควรมีการขยายผลการพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ในสถานศึกษาอื่น สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

2) ควรมีการวิจัยปัจจัยที่ส่งผลต่อการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

3) ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการบริหารการเปลี่ยนผ่านจากโรงเรียนสู่การทำงานของนักเรียน ที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา ในโรงเรียนเฉพาะความพิการ กลุ่ม 7 ภาคใต้ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). แผนพัฒนาการจัดการศึกษาสำหรับคนพิการ ระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2560-2565). กรุงเทพฯ: สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 และ (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- กัลยาณี อินตะสิน. (2550). การศึกษาทักษะทางสังคมของเด็กออทิสติกในระดับปฐมวัยจากการจัดกิจกรรมการเคลื่อนไหวประกอบการเล่นเกม. วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต, สาขาการศึกษาพิเศษ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วัชรพงศ์ ปราบภู. (2563). การบริหารระบบการเปลี่ยนผ่านนักเรียนพิการเข้าสู่สถานศึกษาที่ส่งผลต่อความพร้อมของนักเรียนพิการ ในศูนย์การศึกษาพิเศษ เครือข่าย 7 สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต, สาขาการบริหารการศึกษา, บัณฑิตวิทยาลัย, มหาวิทยาลัยพะเยา.
- วรัญญิตย์ จอมกลาง. (2563). การพัฒนารูปแบบเตรียมทักษะการทำงานในช่วงการเปลี่ยนผ่านจากสถานศึกษาสู่การมีงานทำสำหรับเด็กออทิสติก. ใน พระครูวินัยธรสุริยา สุริโย,ดร. (บรรณาธิการ). วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ. (หน้า 166-182). นครศรีธรรมราช : วัดวังตะวันตก.
- สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ. (2555). รายงานผลการวิจัยประเมินโครงการการจัดการศึกษาเพื่อการมีงานทำของโรงเรียนเฉพาะความพิการ สังกัดสำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ.
- Li, J.; Bassett, D.; & Hutchinson, S. (2009). Secondary special educators' transition involvement. *Journal of Intellectual & Developmental Disability*.
- Yu, D., Huang, J., & Hu, D. (2008). Prevalence and risk factors of prehypertension among chinese adults. *Journal Cardiovascular Pharmacology*, 52(4), 363-368.

การเสริมสร้างความฉลาดทางจิตวิญญาณของนิสิตปริญญาตรี
โดยการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค
The Enhancement of Spiritual Intelligence of Undergraduate Students
through Technical Eclectic Group Counseling

ณัฐวดี ไทยง้วน

Natthawadee Thainguan

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

Srinakharinwirot University

E-mail: natthawadeethaiswu@gmail.com

Received: June 28, 2023 Revised: July 12, 2023 Accepted: June 20, 2024

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาความฉลาดทางจิตวิญญาณของนิสิตปริญญาตรี และเปรียบเทียบความฉลาดทางจิตวิญญาณของนิสิตก่อนและหลังการเข้าร่วมโปรแกรมให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค รวมทั้งเปรียบเทียบความฉลาดทางจิตวิญญาณระหว่างนิสิตกลุ่มที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่ม และนิสิตที่ไม่ได้เข้าร่วมโปรแกรม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาเป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 354 คน โดยการสุ่มอย่างง่าย จากประชากร ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการทดลองเป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2565 ที่มีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางจิตวิญญาณตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา จำนวน 12 คน สุ่มเข้ากลุ่ม เป็นกลุ่มทดลอง 6 คน จาก และกลุ่มควบคุม 6 คน เครื่องมือที่ใช้ในงานวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ แบบวัดความฉลาดทางจิตวิญญาณ และโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิคเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางจิตวิญญาณ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าสถิติ t-test

ผลการวิจัยพบว่า 1. นิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์มีฉลาดความฉลาดทางจิตวิญญาณอยู่ระดับสูง 2. นิสิตกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางจิตวิญญาณโดยรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่อย่างไรก็ตามเมื่อจำแนกรายองค์ประกอบกลับพบว่า เฉพาะองค์ประกอบด้านการคำนึงถึงการดำรงอยู่ของชีวิต องค์ประกอบด้านการสร้างเป้าหมายในชีวิต และองค์ประกอบด้านการพัฒนาระดับการมีสติ ที่นิสิตกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3. นิสิตปริญญาตรีกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค มีความฉลาดทางจิตวิญญาณสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ไม่ได้รับการจัดกระทำใด ๆ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

คำสำคัญ: ความฉลาดทางจิตวิญญาณ, การให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค, นิสิตปริญญาตรี

Abstract

This research aims to study the spiritual intelligence of undergraduate students. and to compare the students' spiritual intelligence before and after participating in the mixed group counseling program. including the comparison of spiritual intelligence between group students who participated in group counseling and students who do not participate in the program The sample group used in the study were students from the Faculty of Education. Academic year 2022, 354 people by simple random sampling from the population. The sample group used in the experiment was students of the Faculty of Education. Academic year 2022 with average spiritual intelligence from the 25th percentile down, 12 people were randomly assigned to the group (assign random sampling) into an experimental group of 6 people from and a control group of 6 people. Tools used in this research This is a measure of spiritual intelligence. and a group mentoring program incorporating techniques to enhance spiritual intelligence. Statistics used in data analysis were mean, standard deviation. and t-test statistical test.

The results showed that 1. The students of the Faculty of Education had a high level of spiritual intelligence. 2. The experimental group students who participated in group counseling with mixed techniques After the experiment, the mean overall spiritual intelligence was higher than before the experiment, not statistically significant. However, when classifying each component, it was found that only the element of considering the existence of life Components of creating goals in life and components of mindfulness level development that the experimental group of students who participated in group counseling with mixed techniques The mean after the experiment was significantly higher than before the experiment at the .05 level and 3. The experimental group undergraduate students who participated in the mixed group counseling technique. The spiritual intelligence was higher than the control group that did not receive any action at a statistical significance of .05.

Keywords: spiritual intelligence, technical eclectic group counseling, undergraduate

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

“ความฉลาดทางจิตวิญญาณ” (Spiritual intelligence) หรือ “SQ” เป็นความฉลาดที่ทำให้บุคคลสามารถแยกแยะและประเมินการกระทำแห่งตนในการแก้ไขปัญหาในการดำเนินชีวิต รวมทั้งสามารถปรับเปลี่ยนกฎเกณฑ์ที่ตายตัวด้วยวิธีการใหม่อย่างมีขอบเขตที่เหมาะสมในการสร้างคุณค่าแห่งตน (Self – esteem) (Emmons, 2000, p.3) ให้ความหมายความฉลาดทางจิตวิญญาณ (SQ) ว่าเป็นความสามารถ

และประสิทธิภาพที่ทำให้บุคคลสามารถแก้ไขปัญหาและบรรลุเป้าหมายในชีวิตประจำวัน นอกจากนี้ (King, 2008, p.54) ได้กล่าวถึงความฉลาดทางจิตวิญญาณ ว่าหมายถึง กลุ่มประสิทธิภาพทางจิตที่ทำให้เกิดการประยุกต์สู่การตระหนักรู้ การผสมผสาน และการปรับตัวในมุมมองที่เป็นนามธรรม และเหนือการรับรู้ทางกายภาพของการดำรงชีวิตอีกด้วย (Zohar & Marshall, 2000) ยังกล่าวอีกว่า ความฉลาดทางจิตวิญญาณ (Spiritual intelligence) เป็นพลังขับเคลื่อนแห่งจิตของมนุษย์ ประกอบไปด้วยความฉลาดทางปัญญา (IQ) และความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) โดยความฉลาดทางจิตวิญญาณ (SQ) กำกับ ความฉลาดทางปัญญา (IQ) ว่าคิดอะไรหรือคิดสิ่งใด และ ความฉลาดทางจิตวิญญาณ (SQ) กำกับ ความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ว่าควรแสดงออกทางอารมณ์ในการเผชิญกับสถานการณ์ต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้อย่างไร ดังนั้น ความฉลาดทางจิตวิญญาณ (SQ) นำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงให้ปรากฏเป็นรูปธรรมได้ว่าจะทำอย่างไร แก้ปัญหาด้วยวิธีใด และมีแนวทางในการแก้ปัญหาอย่างไรบ้าง ความฉลาดทางจิตวิญญาณ (Spiritual intelligence) จึงสำคัญและส่งผลต่อการเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

นิสิตคณะศึกษาศาสตร์ เมื่อสำเร็จการศึกษาส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเป็นครู เป็นผู้ที่ทำหน้าที่สร้างสรรค์เยาวชนเป็นอาชีพที่สร้างคนมาพัฒนาสังคมและประเทศชาติ ซึ่งครูต้องมีความรู้ความสามารถ มีจิตวิญญาณความเป็นครู (พรรณอร อุซุภาพ, 2561) ครูที่มีจิตวิญญาณในอาชีพจะต้องมีความเป็นมิตร เอาใจใส่ และมีความเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับบุคคลในสังคม มีส่วนช่วยในการแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมได้ (Pajak & Blaise, 1989) สรรเสริญ หุ่นแสน (2560, น. 2) สัมภาษณ์นิสิตวิชาชีพครู มหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งพบว่า นิสิตขาดความมุ่งมั่นตั้งใจในการเรียน ไม่สามารถแก้ไขปัญหาการเรียนของตนเองได้ ไม่มีแนวทางในการช่วยเหลือตนเองเมื่อประสบปัญหา ส่งผลให้ทำสิ่งต่าง ๆ ไม่ประสบความสำเร็จดังมุ่งหมายไว้

การเสริมสร้างความฉลาดทางจิตวิญญาณให้กับนิสิตปริญญาตรี โดยเฉพาะนิสิตวิชาชีพครูให้เห็นถึงคุณค่าและความสำคัญของเป้าหมายในอนาคต ทำให้นิสิตได้เห็นคุณค่าทั้งต่อตนเองและบุคคลอื่น รวมทั้งสิ่งรอบ ๆ ตัว มีสติ ตลอดจนสามารถคิดวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาให้ผ่านพ้นจากอุปสรรคต่าง ๆ ในชีวิตบนพื้นฐานของคุณธรรมจริยธรรมได้ มีมุมมองในชีวิตที่หลากหลายตามหลักความเป็นจริง สามารถพัฒนาตนเองให้ดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับที่ (Green & Noble, 2010) ได้ศึกษาเรื่องการส่งเสริมความฉลาดทางจิตวิญญาณของนิสิตปริญญาตรีโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม พบว่า นิสิตเข้าใจตนเอง มีสติมากขึ้น มุ่งมั่นในการทำสิ่งต่าง ๆ ให้บรรลุเป้าหมาย จากเหตุผลดังกล่าวผู้วิจัยจึงได้เห็นถึงความสำคัญในการเสริมสร้างความฉลาดทางจิตวิญญาณของนิสิตปริญญาตรีโดยการให้คำปรึกษากลุ่ม

การให้คำปรึกษากลุ่มผสมผสานเทคนิคเป็นกระบวนการให้การช่วยเหลือโดยผสมผสานเทคนิคจากทฤษฎีต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาของผู้รับคำปรึกษา เพื่อให้ผู้รับคำปรึกษาสามารถตัดสินใจ แก้ไขปัญหาตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ (Thorne & Frederick, 2011, pp. 85-86) นักวิจัยหลายท่านได้นำการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิคไปใช้ ไม่ว่าจะเป็นการเสริมสร้างปณิธานแห่งตนทางการเรียน และการเสริมสร้างการปรับตัวของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ รวมทั้งการพัฒนาอัตลักษณ์แห่งตนของ นิสิตพยาบาล

(ขวัญชนก นันทะชาติ, 2558; สรรเสริญ หุ่นแสน, 2560; สีนาวพร วิทยาวณิชชัย, 2561) ซึ่งผลการศึกษาแล้วแต่ประสบความสำเร็จ ทำให้ผู้รับบริการได้เสริมสร้าง และพัฒนาความคิด พฤติกรรมในการดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำกระบวนการให้คำปรึกษากลุ่มผสมผสานเทคนิคมาใช้ในการเสริมสร้างความฉลาดทางจิตวิญญาณของนิสิตปริญญาตรี เพื่อให้นิสิตได้ตระหนักรู้ในตนเองทั้งทางร่างกายและจิตใจ มีการดำเนินชีวิตอย่างมีเป้าหมาย มีสติ รวมทั้งมีความสามารถในการจัดการกับปัญหาที่เผชิญได้อย่างเหมาะสม

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความฉลาดทางจิตวิญญาณของนิสิตปริญญาตรี
2. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางจิตวิญญาณของนิสิตปริญญาตรีก่อนและหลังการเข้าร่วม การให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค
3. เพื่อเปรียบเทียบความฉลาดทางจิตวิญญาณระหว่างนิสิตปริญญาตรีที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิคกับนิสิตที่ไม่ได้เข้าร่วม

ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรจัดกระทำ	คือ การให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค
ตัวแปรตาม	คือ ความฉลาดทางจิตวิญญาณ

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ประจำปีการศึกษา 2565 จำนวน 1,236 คน ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างโดยการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากตารางทาร์โร ยามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ได้จำนวน 354 คน เพื่อศึกษาความฉลาดทางจิตวิญญาณ ส่วนกลุ่มตัวอย่างเพื่อการทดลอง ผู้วิจัยสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่ม (assign random sampling) เป็นกลุ่มทดลอง 6 คน และกลุ่มควบคุม 6 คน จากนิสิตที่มีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางจิตวิญญาณตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมา

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบวัดความฉลาดทางจิตวิญญาณของนิสิตปริญญาตรี เป็นแบบวัดแบบมาตราประมาณค่า (Rating scale) 5 ระดับที่มีระดับการให้น้ำหนักคะแนนตั้งแต่ระดับ 0 คือ ไม่ตรงกับตัวฉันเลย จนถึง 5 คือตรงกับตัวฉันที่สุด จำนวน 38 ข้อ แบบวัดนี้ผู้วิจัยใช้องค์ประกอบทางความฉลาดทางจิตวิญญาณของ คิงส์ (King, 2008) ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบดังนี้ 1) การคำนึงถึงการดำรงอยู่ของชีวิต (Critical Existential Thinking) 2) การสร้างเป้าหมายในชีวิต (Personal Meaning Production) 3) การตระหนักรู้ เหนือการรับรู้ทางกาย

(Transcendental Awareness) 4) การพัฒนาระดับการมีสติ (Conscious state expansion) มีค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับนิยามศัพท์เฉพาะ (Index of item Objective Congruence: IOC) มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ค่าอำนาจจำแนกรายข้ออยู่ระหว่าง 0.35 – 0.82 และค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดทั้งฉบับเท่ากับ 0.97 และมีเกณฑ์การแปลความหมายระดับความฉลาดทางจิตวิญญาณ ดังนี้คือ ค่าเฉลี่ย 1.00 - 2.33 หมายถึง มีความฉลาดทางจิตวิญญาณอยู่ในระดับต่ำ ค่าเฉลี่ย 2.34 – 3.67 หมายถึง มีความฉลาดทางจิตวิญญาณอยู่ในระดับปานกลาง และค่าเฉลี่ย 3.68 - 5.00 หมายถึง มีความฉลาดทางจิตวิญญาณอยู่ในระดับสูง

2. การให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิคเพื่อเสริมสร้างความฉลาดทางจิตวิญญาณของนิสิตปริญญาตรี ผู้วิจัยได้เลือก เทคนิคการยอมรับโดยปราศจากเงื่อนไข เทคนิคการฟังอย่างตั้งใจ การสะท้อนความรู้สึก การสรุปความ จากทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบยึดบุคคลเป็นศูนย์กลาง เทคนิคการตั้งคำถาม การเจียบ การสะท้อนความรู้สึก การเสริมแรง การให้กำลังใจ จากทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบอัตถิภาวนิยม ใช้กระบวนการ WDEP เทคนิคการตั้งคำถาม จากทฤษฎีเผชิญความจริง เทคนิคการจินตนาการ เทคนิคอยู่กับความรู้สึก จากทฤษฎีการให้คำปรึกษากลุ่มแบบเกสตัลท์ และใช้เทคนิคการสนทนาแบบโสเครติสโดยให้ความสำคัญในมิติทางจิตวิญญาณ มาผสมผสานใช้ให้เหมาะสมกับการเสริมสร้างความฉลาดทางจิตวิญญาณของนิสิตปริญญาตรี และนำโปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิคไปให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) เพื่อพิจารณาโปรแกรมให้สอดคล้องกับนิยามศัพท์เฉพาะตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย (IOC) ซึ่งได้ค่า IOC มากกว่าหรือเท่ากับ 0.5 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.67 - 1 จากนั้นผู้วิจัยปรับปรุงแก้ไขโปรแกรมตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ก่อนนำโปรแกรมไปทดลองใช้กับกลุ่มนิสิตที่ใกล้เคียงกับกลุ่มทดลอง นำโปรแกรมมาปรับปรุงอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง

วิธีดำเนินการทดลอง

ในการทดลองแบ่งได้ 3 ระยะดังนี้

1. ขั้นก่อนการทดลอง

ผู้วิจัยนำแบบวัดความฉลาดทางจิตวิญญาณไปให้นิสิตวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ปีการศึกษา 2565 จำนวน 354 คนที่ได้มาโดยสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) จากตารางทาร์โรวามาเน่ (Taro Yamane, 1973) ทำแบบวัดความฉลาดทางจิตวิญญาณ จากนั้นสุ่มกลุ่มตัวอย่างเข้ากลุ่ม (assign random sampling) นิสิตที่มีคะแนนความฉลาดทางจิตวิญญาณตั้งแต่เปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 ลงมาจำนวน 12 คนเข้าเป็นกลุ่มทดลอง 6 คน และกลุ่มควบคุม 6 คน และเก็บค่าเฉลี่ยของทั้ง 2 กลุ่มไว้เป็นคะแนนก่อนการทดลอง (pretest)

2. ขั้นทดลอง

ผู้วิจัยดำเนินการเสริมสร้างความฉลาดทางจิตวิญญาณโดยการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิคกับกลุ่มทดลองซึ่งมีสมาชิกจำนวน 6 คน โดยดำเนินการกลุ่มทดลอง 2 วันต่อเนื่อง จำนวน 10 ช่วง ช่วงละ 60 – 90 นาที รวมเวลา 10 ถึง 15 ชั่วโมง

3. ขั้นตอนหลังการทดลอง

หลังการทดลองในการให้คำปรึกษากลุ่มผสมผสานเทคนิคจำนวน 10 ครั้งแล้ว ผู้วิจัยนำแบบวัดความฉลาดทางจิตวิญญาณให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมเพื่อวัดความฉลาดทางจิตวิญญาณหลังการทดลอง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
2. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ ได้แก่ การวิเคราะห์ความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) ของแบบวัดความฉลาดทางจิตวิญญาณของนิสิตปริญญาตรี โดยใช้สูตรคำนวณหาดัชนีความสอดคล้อง (The Index of Item-Objective Congruence : IOC) ระหว่างข้อคำถามให้เข้ากับนิยามศัพท์เฉพาะ วิเคราะห์ค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัด โดยการใช้การหาสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนรายข้อกับคะแนนรวมของแบบวัด (Item Total Correlation) และวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบวัดโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์อัลฟาของครอนบัก
3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ การทดสอบค่าที่แบบไม่อิสระต่อกัน (t-test for dependent sample) และการทดสอบค่าที่แบบเป็นอิสระต่อกัน (t-test for independent sample)

ผลการวิจัย

1. นิสิตปริญญาตรีกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบวัดความฉลาดทางจิตวิญญาณจำนวน 354 คน ซึ่งเป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย และส่วนใหญ่เป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 จำนวนมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 58.47 รองลงมา ได้แก่ ชั้นปีที่ 2, 4 และ 3 คิดเป็นร้อยละ 24.86, 13.28 และ 3.39 ผลการศึกษาพบว่า ความฉลาดทางจิตวิญญาณโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($M = 3.58$, $S.D. = 0.94$) เมื่อจำแนกรายองค์ประกอบพบว่า เฉพาะองค์ประกอบด้านการคำนึงถึงการดำรงอยู่ของชีวิตเท่านั้นที่อยู่ในระดับสูง ($M = 3.73$, $S.D. = 0.94$) องค์ประกอบที่เหลือ (ด้านการสร้างเป้าหมายของชีวิต ด้านการตระหนักรู้เหนือการรับรู้ทางกาย และด้านการพัฒนาระดับการมีสติ) อยู่ในระดับปานกลาง

2. นิสิตกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางจิตวิญญาณโดยรวมสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่อย่างไรก็ตาม เมื่อจำแนกรายองค์ประกอบกลับพบว่า เฉพาะองค์ประกอบด้านการคำนึงถึงการดำรงอยู่ของชีวิต องค์ประกอบด้านการสร้างเป้าหมายในชีวิต และองค์ประกอบด้านการพัฒนาระดับการมีสติ ที่นิสิตกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .05 ดังตาราง 1

ตาราง 1 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของนิสิตกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค ก่อนและหลังการทดลอง

องค์ประกอบความฉลาดทางจิต วิญญาณ	ก่อนให้คำปรึกษา		หลังให้คำปรึกษา		ค่าสถิติ	
	กลุ่มแบบ		กลุ่มแบบผสมผสาน			
	ผสมผสานเทคนิค		เทคนิค			
	M	S.D.	M	S.D.	t	p
1. การคำนึงถึงการดำรงอยู่ของชีวิต	3.1	0.76	3.56	0.72	4.61*	0.01
2. การสร้างเป้าหมายในชีวิต	2.88	0.81	3.58	0.64	3.91*	0.01
3. การตระหนักรู้เหนือการรับรู้ทางกาย	3.86	0.07	4.38	0.71	1.4	0.22
4. การพัฒนาระดับการมีสติ	2.75	0.85	3.39	0.81	2.74*	0.04
โดยรวม	3.15	0.8	3.72	9.55	3.17	0.07

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

3. นิสิตกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยความฉลาดทางจิตวิญญาณโดยรวมสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อจำแนกรายองค์ประกอบพบว่า เฉพาะองค์ประกอบด้านการคำนึงถึงการดำรงอยู่ของชีวิต องค์ประกอบด้านการสร้างเป้าหมายในชีวิต และองค์ประกอบด้านการพัฒนาระดับการมีสติ นิสิตกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่ากลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังตาราง 2

ตาราง 2 เปรียบเทียบค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานระหว่างนิสิตกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค กับกลุ่มควบคุมที่ไม่ได้เข้าร่วม ระยะเวลาหลังการทดลอง

องค์ประกอบ	กลุ่ม	M	S.D.	t	p
การคำนึงถึงการดำรงอยู่ของชีวิต	กลุ่มทดลอง	49.83	3.55	2.31*	0.04
	กลุ่มควบคุม	42.17	7.31		
การสร้างเป้าหมายในชีวิต	กลุ่มทดลอง	39.33	2.94	2.73*	0.02
	กลุ่มควบคุม	34.33	3.39		
การตระหนักรู้เหนือการรับรู้ทางกาย	กลุ่มทดลอง	30.67	3.5	1.85	0.09
	กลุ่มควบคุม	27	3.35		
การพัฒนาระดับการมีสติ	กลุ่มทดลอง	20.33	2.16	3.46*	0.01
	กลุ่มควบคุม	16.5	1.64		
โดยรวม				2.59*	0.04

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

อภิปรายผล

1. ผลการวิจัยที่พบว่า นิสิตปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์มีความฉลาดทางจิตวิญญาณในระดับปานกลาง นั้นเป็นเพราะโครงสร้างแผนการเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2562, น.67-86) ในส่วนของชั้นปี 1 และชั้นปี 2 เน้นการเรียนการสอนในส่วนของทฤษฎีเป็นหลัก ซึ่งสอดคล้องกับกลุ่มตัวอย่างที่ผู้วิจัยได้สำรวจมาพบว่าเป็นนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ ปี 1 และ ปี 2

2. จากผลการวิจัยที่พบว่า เฉพาะองค์ประกอบด้านการคำนึงถึงการดำรงอยู่ของชีวิต องค์ประกอบด้านการสร้างเป้าหมายในชีวิต และองค์ประกอบด้านการพัฒนาระดับการมีสติเท่านั้นที่นิสิตกลุ่มทดลองที่เข้าร่วมการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค หลังการทดลองมีค่าเฉลี่ยสูงกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 อาจเป็นเพราะองค์ประกอบที่ 1 การคำนึงถึงการดำรงอยู่ของชีวิต (Critical Existential Thinking) ผู้วิจัยใช้เทคนิคจินตนาการ (Fantasy approaches) เทคนิคการสนทนาแบบโสเครติส (Socratic Dialogue) เทคนิคการปรับทัศนคติ (Attitudinal Adjustment) เทคนิคการเสริมแรง (Reinforcement) เทคนิคการให้กำลังใจ (Encourage) ที่ทำให้ความฉลาดทางจิตวิญญาณของนิสิตปริญญาตรีเพิ่มสูงขึ้น ดังที่ ภัทรพร เตชทวีฤทธิ์ (2561) ใช้เทคนิคการสนทนาแบบโสเครติสให้ความสำคัญกับมิติทางจิตวิญญาณ เทคนิคการถาม เทคนิคการเงย เพื่อให้สมาชิกได้ตระหนักรู้ถึงคุณค่าและความจริงของชีวิต องค์ประกอบที่ 2 การสร้างเป้าหมายในชีวิต (Personal Meaning Production) ผู้วิจัยใช้เทคนิคจินตนาการ เทคนิคการตั้งคำถาม เทคนิคการสนทนาแบบโสเครติส ทำให้ความฉลาดทางจิตวิญญาณของนิสิตปริญญาตรีเพิ่มสูงขึ้น เช่นเดียวกับ ธิญญา เป้โฮสง (2557) ที่ใช้เทคนิคจินตนาการ เทคนิคการสะท้อนความรู้สึก เทคนิคการให้กำลังใจ ในการเสริมสร้างการตระหนักรู้ในเป้าหมายและจุดมุ่งหมายในชีวิต รวมทั้งสร้างตัวแบบในการใช้ชีวิตอย่างมีความหมาย และองค์ประกอบที่ 4 การพัฒนาระดับการมีสติ (Conscious state expansion) ผู้วิจัยใช้เทคนิคอยู่กับความรู้สึก (Staying with feeling) เทคนิคการสนทนาแบบโสเครติส เทคนิคการตั้งคำถาม เทคนิคการตีความ ทำให้ความฉลาดทางจิตวิญญาณของนิสิตปริญญาตรีเพิ่มสูงขึ้น ดังที่ สุดารัตน์ รัตนเพชร (2558) กล่าวว่า สติสัมพันธ์กับจิตวิญญาณ การมีสติที่สูงขึ้นส่งผลให้มีความฉลาดทางจิตวิญญาณสูงขึ้นด้วย ส่วนองค์ประกอบที่ 3 การตระหนักรู้เหนือการรับรู้ทางกาย พบว่าไม่แตกต่างจากก่อนให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค จะเห็นว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นนิสิตชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นวัยที่ต้องเรียนรู้ การปรับตัว ทางสังคมและสิ่งแวดล้อมใหม่ ๆ บางคนประสบปัญหาในเรื่องของการเข้ากับสังคม การตระหนักรู้เหนือการรับรู้ทางกาย เป็นเรื่องที่นามธรรมค่อนข้างมาก เหมาะกับช่วงวัยที่เป็นผู้ใหญ่ที่ผ่านประสบการณ์ชีวิตมาก่อนอย่างมาก ดังที่ (ภัทรพร เตชทวีฤทธิ์, 2561) ศึกษาผลการให้คำปรึกษากลุ่มตามแนววิถีภาวนานิยมผสมผสานเอ็นเนียแกรมที่มีต่อความฉลาดทางจิตวิญญาณของผู้ใหญ่วัยทำงาน พบว่าสมาชิกได้ทบทวนถึงความหมายจากการทำเพื่อผู้อื่น และการไม่ยึดติดกับตนเอง หากทำด้วยความเต็มใจ ไม่หวังสิ่งตอบแทนทำให้มีความสุขที่แท้จริง

3. หลังการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค นิสิตปริญญาตรีกลุ่มทดลอง มีความฉลาดทางจิตวิญญาณสูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 แสดงให้เห็นว่า การให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิคช่วยในการเสริมสร้างความฉลาดทางจิตวิญญาณของนิสิตปริญญาตรี ซึ่งสอดคล้องกับ

สรรเสริญ หุ่นแสน (2560) ที่ใช้เทคนิคการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิคเพื่อเสริมสร้างปณิธานแห่งการเรียนรู้ของนิสิตวิชาชีพครู พบว่าโดยรวมของกลุ่มทดลอง ก่อนการทดลอง หลังการทดลอง และสิ้นสุดการติดตามผล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .05 และสอดคล้องกับ ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2554) ที่กล่าวว่า การผสมผสานเทคนิคช่วยทำให้ปัญหาที่ผู้รับบริการเผชิญได้คลี่คลายลงได้ และส่งผลให้สามารถดำเนินชีวิตได้อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป

ข้อเสนอแนะ

1. การเสริมสร้างความฉลาดทางจิตวิญญาณของนิสิตโดยการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิคมีความฉลาดทางจิตวิญญาณสูงขึ้น นักจิตวิทยาสามารถนำไปปรับใช้กับนิสิตกลุ่มอื่น ๆ ได้
2. ผู้ที่จะนำการให้คำปรึกษากลุ่มไปใช้ควรคำนึงถึงความเชี่ยวชาญในการให้คำปรึกษากลุ่มเพื่อประโยชน์กับผู้รับบริการและประสิทธิภาพของการทำกลุ่ม
3. ในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาความฉลาดทางจิตวิญญาณกับหลากหลายอาชีพมากยิ่งขึ้น
4. ควรศึกษาเทคนิค ระยะเวลาที่นำมาใช้ให้เหมาะสมกับสภาพปัญหาและจำนวนสมาชิกภายในกลุ่ม

เอกสารอ้างอิง

- ขวัญชนก นันทะชาติ. (2558). ผลของการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเพื่อเสริมสร้างการปรับตัวทางสังคมของหญิงวัยรุ่นที่ตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์. (ปริญญาณิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ธัญญา เป้ไธสง. (2557). ผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวทฤษฎีอัตถิภาวนิยม. (ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2554). การเปรียบเทียบทฤษฎีการให้คำปรึกษาและการพัฒนาแนวปฏิบัติในการให้การปรึกษา ในประมวลสาระชุดวิชา แนวคิดทางการแนะแนวและทฤษฎีการเชิงจิตวิทยา. ใน ประมวลสาระชุดวิชา แนวคิดทางการแนะแนวและทฤษฎีการเชิงจิตวิทยา. นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- ภัทรพร เดชทวีฤทธิ์. (2561). การศึกษาผลของการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มตามแนวอัตถิภาวนิยมผสมผสานเอ็นเนียแกรมที่มีต่อความฉลาดทางจิตวิญญาณของผู้ใหญ่วัยทำงาน. (ปริญญาณิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, ค. (2562). มคอ.2 หลักสูตรการศึกษามหาบัณฑิต(4ปี)(หลักสูตรปรับปรุง พ.ศ. 2562). สืบค้นจาก https://inddedu.swu.ac.th/images/file/tqf_4_2562.pdf

- สรรเสรีญ หุ่นแสน. (2560). การศึกษาและการเสริมสร้างปณิธานแห่งตนทางการเรียนของนักศึกษาวิชาชีพครู โดยการให้คำปรึกษากลุ่มแบบผสมผสานเทคนิค. (ปริญญานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สินาพร วิททยานิชชัย. (2561). การศึกษาและพัฒนาอัตลักษณ์แห่งตนและอัตลักษณ์ทางวิชาชีพของนักศึกษาพยาบาลโดยใช้โปรแกรมการให้คำปรึกษากลุ่ม. (ปริญญานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- สุดารัตน์ รัตนเพชร. (2558). ความสัมพันธ์ระหว่างความฉลาดทางจิตวิญญาณ สติ และความสุขตามแนวทางพุทธศาสนา. (ปริญญานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- Emmons, R. A. (2000). Is spirituality an intelligence? Motivation, cognition, and the psychology of ultimate concern. *The international Journal for the Psychology of Religion*, 10, 3-26.
- Green, W. N., & Noble, K. D. (2010). Fostering Spiritual Intelligence Undergraduates Growth in a Course About Consciousness. *Advance Development*, 12, 27-48.
- King, D. B. (2008). Rethinking claims of spiritual intelligence: a definition, model, and measure. (Master's thesis). Trent University, Ontario, Canada.
- Pajak, E., & Blaise, J. (1989). The impact of teacher's personal lives on professional role enactment. A qualitative analysis. *American Educational Research Journal*., 26(2), 283-310.
- Thorne, & Frederick, C. (2011). *Principles of personality counseling: An eclectic viewpoint*. . Mlton Keynes: Lightning source UK Ltd..
- Zohar, D., & Marshall, I. (2000). *SQ: Spiritual intelligence, the ultimate intelligence*. London: Bloomsbury.

**การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการ
เพื่อเสริมสร้างความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู**
**Developing a Learning Management Model with Integrated Innovative Design
to Strengthen the Abilities of Students in the Teaching Profession.**

นীরนาท จุลเนียม

Neranart Chulniam

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

Faculty of Education Pathum Thani University

อีเมล: Eloverylove@Gmail.com

Received: October 20, 2023 **Revised:** November 9, 2023 **Accepted:** June 20, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีความมุ่งหมายคือ 1) เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู 2) เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู 3) เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูผู้วิจัยใช้แนวคิดการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ของจอย เวล และคาลฮาม โดยได้ดำเนินการพัฒนารูปแบบด้วยกระบวนการวิจัยและพัฒนาแบ่งการวิจัยออกเป็น 3 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู ระยะที่ 2 การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ และระยะที่ 3 การศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการนักศึกษาวิชาชีพครู โดยมีกลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาวิชาชีพครู จำนวน 52 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่มเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้แบบสังเกตพฤติกรรม แบบสัมภาษณ์ แบบสอบถาม และ แบบบันทึกภาคสนาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และใช้สถิติทดสอบพารามตริก ได้แก่ การทดสอบค่าทีและการทดสอบความแปรปรวนแบบสองทาง

ผลการวิจัย พบว่า

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูเป็นทักษะสำคัญที่ควรส่งเสริมให้กับนักศึกษาวิชาชีพครู นักศึกษาวิชาชีพครูมีการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการอยู่ในระดับต่ำ การจัดสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูยังมีการส่งเสริมในระดับน้อยมาก

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบ

นวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการแนวคิดและทฤษฎีพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการเรียนรู้ 4) ระบบสังคม 5) หลักการตอบสนอง และ 6) ระบบสนับสนุน ทั้งนี้ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นระบุความต้องการ ขั้นระดมสมอง ขั้นสร้างชิ้นงาน ขั้นปฏิบัติการสอน และขั้นประเมินผล

3. ผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูปรากฏผล ดังนี้ 1) นักศึกษาวิชาชีพครูที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการ พบว่านักศึกษาวิชาชีพครูมีพัฒนาการของการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการทั้งที่โดยรวมและรายด้านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความสามารถในการนำเสนอแนวคิด ความสามารถในการตีความบริบทความสามารถในการประเมินความสำเร็จ ความสามารถในการสะท้อนแนวคิด ส่วนความสามารถในการสร้างแนวคิดมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) นักศึกษาวิชาชีพครูที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการมีการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการสูงกว่าการสอนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ : รูปแบบการจัดการเรียนรู้, การออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการ

Abstract

The aims of this research are 1) to study the basic information and needs for developing a learning management model with integrated innovative design for teaching professional students; 2) to develop a learning management model with Integrated innovative design of teaching professional students 3) To study the results of using the learning model with integrated innovative design of teaching professional students, the researcher used the learning model development concept of Joy We. L and Kalham by developing the model through research and development processes. The research is divided into 3 phases: Phase 1: Study of basic information and needs for developing a learning management model with integrated innovative design for teaching students. Phase 2: Development of a learning management model. By designing integrated innovations to enhance the abilities of teaching students. The quality is checked by experts and phase 3 studies the results of using the learning model to promote learning management with integrated innovative design for teaching professional students. The sample group is There were 52 teaching students who were randomly selected. The tools used to collect data were: Learning management plan using behavioral observation, interviews, questionnaires, and field notes. Data were analyzed using basic statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation. and used parametric test statistics, including t-tests and two-way ANOVA tests.

The results of the research found that

1. The results of the study of basic information and the need for developing a learning management model with integrated innovative design to strengthen the abilities of

teaching professional students found that learning management with integrated innovative design. of students in the teaching profession is a skill for Important factors that should be promoted to students in the teaching profession. Students in the teaching profession have a low level of learning management with integrated innovative design. Setting up teaching conditions that promote learning management with integrated innovative design. Integration of students in the teaching profession is still promoted at a very low level.

2. The results of developing a learning management model with integrated innovative design to strengthen the abilities of teaching professional students. It was found that the learning model promotes learning management with integrated innovative design of students. The teaching profession has 6 components: 1) principles, concepts and basic theories, 2) objectives, 3) learning steps, 4) social systems, 5) response principles, and 6) support systems. The learning management steps have been synthesized into 5 steps: Needs identification step, brainstorming step, product creation step Teaching practice steps and evaluation stage

3. The results of using the learning model to promote learning management with integrated innovative design for teaching professional students appear as follows: 1) Teacher professional students who study using the learning model to promote learning management as well. Integrated innovation design It was found that teaching professional students have developed learning management through integrated innovative design, both overall and in individual areas, at a statistical significance of .05, with the ability to cooperate with others being valuable. The highest average, followed by the ability to present ideas, the ability to interpret context, and the ability to evaluate success. Ability to reflect on ideas The ability to create ideas had the lowest average. 2) Teacher students who studied using the learning model promoting learning management with integrated innovative design had learning management with integrated innovative design. It is significantly higher than normal teaching at the .05 level.

Keywords: learning management model, integrated innovation design

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การดำรงชีวิตของมนุษย์ในยุคศตวรรษที่ 21 นั้นนับว่ามีความซับซ้อนมาก เพราะองค์ความรู้ต่างๆ ได้ถูกคิดค้นอย่างมากมายมหาศาลภายในเวลาอันสั้น ข้อมูลข่าวสารมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สถานการณ์โลกเปลี่ยนแปลงตามข้อมูลข่าวสารและความรู้ตลอดเวลา ส่งผลให้เกิดนวัตกรรม (Innovation) เพื่อพัฒนาเศรษฐกิจโลกมากมาย แต่นวัตกรรมต่างๆ ที่ถูกพัฒนาขึ้นมานั้นจะอยู่ได้ไม่นานก็จะถูกแทนที่ด้วยนวัตกรรมใหม่ทันที หากไม่เกิดการพัฒนาต่อให้เหมาะสมกับยุคสมัยที่เปลี่ยนแปลงไป (Bellanca, 2010) ด้วยเหตุนี้หากมนุษย์ขาดทักษะในการสร้างนวัตกรรม (Innovation Skills) ก็จะทำให้ไม่สามารถพัฒนานวัตกรรมแข่งขันในภาคเศรษฐกิจโลกได้ (Drapeau, 2014) นวัตกรรมจึงเป็นสิ่งสำคัญและเป็นตัวชี้วัดความสำเร็จในยุคศตวรรษที่

21 (Lee and Benza, 2015) การประกอบการใดที่ยังติดอยู่กับวิธีการเดิม รูปแบบเดิมจะใช้ไม่ได้ผลและไม่ใช่ที่นิยม ความสามารถในการสร้างนวัตกรรมจึงเป็นเรื่องที่จำเป็นมาก (Kay, 2010) เพราะในยุคที่มีการแข่งขันสูงเช่นนี้คนที่มีความคิดแปลกใหม่ สร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่อแก้ปัญหาอยู่ตลอดเวลาเท่านั้นจะเป็นคนที่ประสบความสำเร็จในชีวิต (รูปทอง กว้างสวาสดี, 2552) ทักษะการคิดสำคัญที่ควรส่งเสริมให้เกิดขึ้นกับมนุษย์ในยุคนี้คือ การจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการ (Innovative Thinking Skill) (Weiss and Legrand, 2011) ซึ่งการคิดเชิงนวัตกรรมเป็นการสร้างสรรค์สิ่งใหม่เพื่อแก้ปัญหาหรือพัฒนาความเจริญให้แก่ สังคม โดยสิ่งใหม่นี้อาจไม่เคยมีผู้ใดเคยทำมาก่อน หรือเคยทำมาแล้วในอดีตแต่ได้รับการรื้อฟื้นขึ้นมาใหม่หรือสิ่งใหม่นี้มีการพัฒนาต่อยอดมาจากของเก่าที่มีอยู่เดิม (Wheeler, 1996) โดยที่ผู้คิดมองเห็นผลผลิตที่จะสำเร็จแตกต่างไปจากบุคคลอื่นและคาดว่าจะได้รับการยอมรับที่ดีจากสังคม จากนั้นผู้คิดจะดำเนินการกระทำจนความคิดนั้นสำเร็จเกิดเป็นผลผลิตใหม่ๆ (Ekanem, 2016) หากมนุษย์มีการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการก็จะสามารถแก้ปัญหา ออกแบบและสร้างสรรค์สิ่งใหม่ๆ ได้ ชีวิตก็จะประสบความสำเร็จ การจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการจึงเป็นทักษะที่สำคัญต่อการดำรงชีวิตมนุษย์มาก เพราะจะนำไปสู่การเกิดนวัตกรรมใหม่ๆ (Ma, 2014) ; (Wheeler, 2006) ซึ่งจะนำไปสู่การแก้ปัญหาหรือพัฒนาชีวิตมนุษย์และสังคมให้เจริญก้าวหน้า (Desai, 2018)

มหาวิทยาลัยปทุมธานี ได้เห็นความสำคัญของนวัตกรรม จึงได้กำหนดแนวทางในการพัฒนา มหาวิทยาลัยปทุมธานี ไปสู่การเป็นมหาวิทยาลัยแห่งนวัตกรรม (Innovative University) โดยมีผลผลิตที่มหาวิทยาลัยต้องการให้เกิดขึ้น (Product Innovation) คือ คุณภาพอาจารย์และบัณฑิตที่มีคุณภาพ สามารถพัฒนาหลักสูตรและพัฒนานวัตกรรมในการเรียนการสอนได้ (คณะกรรมการจัดทำแผนกลยุทธ์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี, 2561) คณะศึกษาศาสตร์ เป็นหน่วยงานหลักในการพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูของมหาวิทยาลัยปทุมธานี ได้กำหนดวิสัยทัศน์สนองเจตนารมณ์ของมหาวิทยาลัย โดยมุ่งผลิตและพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีคุณภาพสู่การเป็นครูมืออาชีพ มีพันธกิจเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งในวิชาชีพครู และมุ่งพัฒนานักศึกษาให้สามารถสร้างนวัตกรรมทางการศึกษา (Education Innovation) จากข้อมูลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี คณะกรรมการประเมินคุณภาพภายในได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ว่า คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี ควรส่งเสริมนักศึกษาวิชาชีพครูให้พัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา อาทิเช่น สื่อการสอน วิธีสอน การใช้เทคโนโลยีประกอบการสอน นอกจากนี้ยังเสนอแนะว่า ควรส่งเสริมและพัฒนาคิดเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพครูด้วย ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญและจำเป็นมากสำหรับการเป็นครูในศตวรรษที่ 21 (คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน, 2560)

การจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการเป็นทักษะที่สำคัญสำหรับนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา การจัดการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการได้นั้น จะเป็นลักษณะการเรียนรู้ในลักษณะโครงงานและใช้ประสบการณ์ในการเรียนรู้ สอดคล้องกับมูเจียน และ ฟินาลูนา (Mangione and Penaluna, 2018) ได้เสนอแนะว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการเป็นทักษะที่สำคัญที่ควรส่งเสริมให้กับผู้เรียนโดยออกแบบการเรียนรู้ให้ผู้เรียนได้ใช้เทคโนโลยีในการเรียนรู้ สอดคล้องกับการริสัน (Garrison, 2015) ได้สรุปว่า การคิดเชิงนวัตกรรมนั้นเกิดจากประสบการณ์ในการเรียนรู้ผนวกกับการเรียนรู้จากเทคโนโลยี และเพียร์แมน (Pearlman, 2010) ได้เสนอวิธีการจัดการสอน

ที่เหมาะสมและจะก่อให้เกิดทักษะการสร้างนวัตกรรมคือการเรียนรู้แบบโครงงาน ซึ่งถือว่าเป็นกุญแจสำคัญมากในการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 ของมนุษย์ จากที่กล่าวมาสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้ที่จะส่งเสริมนักศึกษาให้เกิดการคิดเชิงนวัตกรรมได้นั้น ผู้สอนจะต้องจัดสถานการณ์ให้ผู้เรียนได้เผชิญกับสถานการณ์ปัญหาให้ผู้เรียนได้ร่วมมือกันคิดและออกแบบวิธีการแก้ปัญหาเหล่านั้นร่วมกัน การเรียนรู้เป็นการปฏิบัติจริง และลงมือกระทำจริง มุ่งให้นักเรียนเกิดประสบการณ์จริง ในการเรียนรู้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ทางเทคโนโลยีมาประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหา ควรมีการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับประสบการณ์ที่เกิดขึ้นและสนับสนุนส่งเสริมให้ผู้เรียนมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันทำงานร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกันรับผิดชอบงานร่วมกัน จากที่ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยและเอกสารที่เกี่ยวข้องดังกล่าว จึงสรุปได้ว่า แนวคิดทฤษฎีทางการศึกษาที่จะช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้นักศึกษาวิชาชีพครูเกิดการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการนั้นมี 4 แนวคิด คือ 1) แนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมมือ 2) แนวคิดการเรียนรู้จากประสบการณ์ 3) แนวคิดการเรียนรู้แบบโครงงาน และ 4) แนวคิดเทคโนโลยีการศึกษา

ด้วยหลักการและเหตุผลที่กล่าวมา จะเห็นว่าความสามารถของมนุษย์ในการคิดเชิงนวัตกรรมเป็นเรื่องสำคัญมากในยุคศตวรรษที่ 21 เพราะจะนำไปสู่การสร้างนวัตกรรม ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศ การที่ประเทศจะพัฒนาไปได้นั้นจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ต้องเกิดนวัตกรรมซึ่งผู้สร้างนวัตกรรมให้เกิดขึ้นก็คือ เยาวชนไทยที่มีการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการ ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการบ่มเพาะและพัฒนาเยาวชนคนไทยให้เกิดการคิดเชิงนวัตกรรมได้นั้นก็คือครู การที่ครูจะมีจะสามารถจัดการเรียนรู้ให้เยาวชนไทยเกิดการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการได้นั้น ควรที่จะถูกบ่มเพาะตั้งแต่ช่วงที่เรียนวิชาชีพครูในมหาวิทยาลัย ดังนั้นผู้วิจัยในฐานะที่รับผิดชอบในการผลิตบัณฑิตวิชาชีพครูจึงได้พัฒนารูปแบบการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการกับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยมีแนวคิดพื้นฐานมาจาก 4 แนวคิด ได้แก่ 1) การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning) ตามแนวคิดของบาร์คลีย์ คروس เมเจอร์ (Barkley Cross and Major, 2014) 2) การเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning) ตามแนวคิดของคอล์บ (Kolb, 2015) 3) การเรียนรู้แบบโครงงาน (Project-Based Learning) ตามแนวคิดของเบนเดอร์ (Bender, 2012) และ 4) เทคโนโลยีการศึกษา (Technologies and Education) ตามแนวคิดของเอดเวิร์ด (Edwards, 2012) ใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนา (Research and Development) พัฒนารูปแบบการเรียนรู้โดยยึดองค์ประกอบของ จอยส์ เวลล์ และคาลฮอล (Joyce, Weil and Calhoun, 2011) มี 6 องค์ประกอบ คือ 1) แนวคิดพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการเรียนรู้ 4) ระบบสังคม 5) หลักการตอบสนอง และ 6) ระบบสนับสนุน เพื่อส่งเสริมนักศึกษาวิชาชีพครูให้เกิดการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการ

คำถามการวิจัย

1. บริบทสภาพปัญหา ความต้องการ และแนวคิดในการจัดการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูเป็นอย่างไร
2. รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูที่พัฒนาขึ้น มีองค์ประกอบ และขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นอย่างไร

3. ผลของการใช้รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูที่พัฒนาขึ้น สามารถพัฒนานักศึกษาวิชาชีพครูให้เกิดการคิดเชิงนวัตกรรมอย่างไร แตกต่างจากวิธีสอนปกติหรือไม่ อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู
 - 3.1 ผลการศึกษาพัฒนาการของการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูทั้งโดยรวมและรายด้าน ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการ
 - 3.2 ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู ระหว่างเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูกับวิธีสอนปกติ

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบเชิงบรรยายหรือวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย ขั้นตอนการวิจัย มี 3 ระยะ ประกอบด้วยการวิจัยระยะที่ 1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง และบริบท ความต้องการในการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมทักษะการคิดเชิงนวัตกรรมของนักศึกษา วิชาชีพครู

ขอบเขตด้านระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย

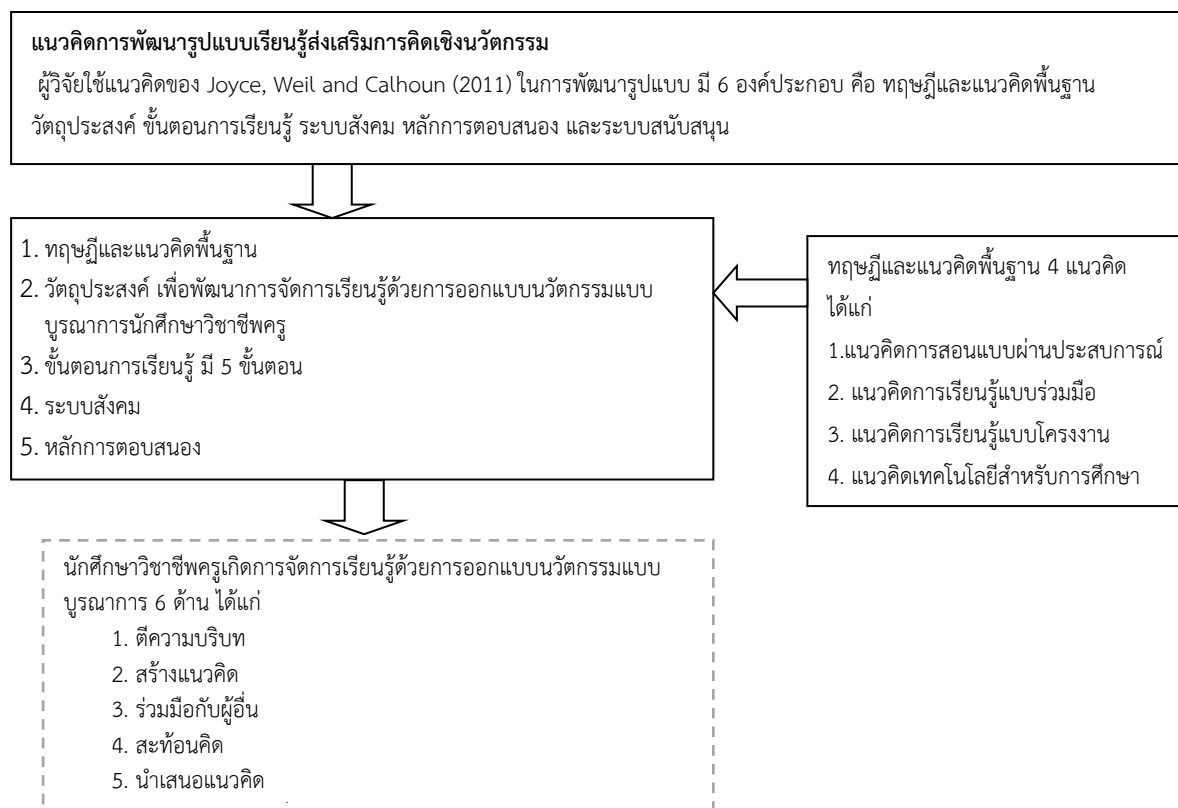
ผู้วิจัยใช้ระยะเวลาในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2565 ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม ตุลาคม 2565

ประชากร ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู ชั้นปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2/2565 ซึ่งเป็นสาขาวิชาภายในมหาวิทยาลัยปทุมธานี รวมจำนวน 245 คน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ นักศึกษาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี ชั้นปีที่ 4 จำนวน 52 คน ได้มาโดยการสุ่มตัวอย่างแบบง่าย (Simple random sampling)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบเชิงบรรยายหรือวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) เพื่อการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสำรวจระดับการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งใช้ถามอาจารย์ผู้สอนรายวิชาชีพครู ในขั้นตอนที่ 3 ของการวิจัยระยะที่ 1 โดยมีกระบวนการสร้างและหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

1. ศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับทักษะคิดเชิงนวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบสำรวจระดับการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของสถานฝึกอบรมแห่งชาติออสเตรเลีย หรือ Australian National Training Authority: ANTA ซึ่งพบว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู ประกอบด้วยความสามารถ 6 ด้าน คือ สามารถตีความบริบท สามารถในการสร้างแนวคิด

สามารถในการร่วมมือกับผู้อื่น ความสามารถในการสะท้อนแนวคิด ความสามารถในการนำเสนอแนวคิด และความสามารถในการประเมินความสำเร็จ

2. จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษามาสังเคราะห์และกำหนดข้อคำถามในแบบสำรวจระดับการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู ซึ่งได้ร่างแบบสำรวจประกอบด้วย 6 ด้าน ด้านละ 4 คำถาม รวมข้อคำถาม จำนวน 24 ข้อ

3. นำร่างแบบสำรวจที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักเพื่อพิจารณาความถูกต้อง ความเหมาะสมของการใช้สำนวนภาษา และจำนวนข้อคำถามแล้วนำมาแก้ไขตามคำแนะนำของคณะกรรมการ

4. ตรวจสอบความตรงของแบบสำรวจ โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าดัชนีความเท่ากับทุกข้อเท่ากับ (0.67-0.89) และประเมินความเหมาะสมได้ค่าดัชนีความเหมาะสมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในช่วง (4.11-4.89) ซึ่งรายชื่อผู้เชี่ยวชาญที่ประเมินความสอดคล้อง และความเหมาะสม จำนวน 9 คน ดังนี้

5. นำผลการประเมินแบบสำรวจ และข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาพิจารณาปรับปรุงข้อคำถามให้มีคุณภาพยิ่งขึ้น แล้วนำเสนออาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักเพื่อปรับปรุงและพัฒนาข้อคำถามให้เหมาะสมมากยิ่งขึ้น

6. นำแบบสำรวจไปใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

การเก็บรวบรวมข้อมูล และการวิเคราะห์ข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. นำหนังสือ ขอความร่วมมือในการแจกแบบสำรวจและแบบสอบถาม ต่ออาจารย์ผู้สอนในรายวิชา วิชาชีพครู ในแต่ละสาขาวิชา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

2. แจกแบบสำรวจระดับการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูให้กับนักศึกษาวิชาชีพครู ต่ออาจารย์ผู้สอนในรายวิชา วิชาชีพครู ในแต่ละสาขาวิชา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

3. รับแบบสำรวจระดับการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู จากนักศึกษาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี คืบมา

4. แจกแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้การสอนที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานี

5. รับแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพการเรียนรู้การสอนที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู จากนักศึกษาวิชาชีพครู คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยปทุมธานีคืบมา

การจัดกระทำกับข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยระยะที่ 2 มีขั้นตอนการดำเนินการวิจัย 2 ขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาเอกสารงานวิจัยเพื่อสังเคราะห์แนวคิดพื้นฐานส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูโดยใช้การเลือกฐานข้อมูลแบบเจาะจง (Purposive Selection) ซึ่งผู้วิจัยเลือกฐานข้อมูลเพื่อใช้ในการสืบค้นเอกสารงานวิจัย ได้แก่ Proquest Springer ERIC และ Emerald จากนั้นจึงได้นำแนวคิดที่ได้ไปสังเคราะห์แนวคิดพื้นฐานส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู

2) สังเคราะห์แนวคิดพื้นฐานส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการ

วิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู สำหรับผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู นั้น ผู้วิจัยได้แบ่งเป็น 4 ตอนย่อย ดังนี้

ตอนย่อยที่ 1.1 ผลการศึกษาแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู เพื่อกำหนดนิยามการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูเพื่อที่จะนำไปเป็นกรอบในศึกษาความต้องการ และการสร้างแบบสำรวจการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการและแบบสอบถามสภาพการเรียนรู้การสอนส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูจากผลการศึกษาผู้วิจัยจึงได้กำหนดนิยามการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูในครั้งนี้ โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู หมายถึง ความสามารถของนักศึกษาวิชาชีพครูในการพัฒนานวัตกรรมในชั้นเรียน ซึ่งประกอบด้วยความสามารถ 6 ประการ ได้แก่ สามารถตีความบริบท สามารถสร้างแนวคิด สามารถร่วมมือกับผู้อื่น สามารถสะท้อนแนวคิดสามารถนำเสนอแนวคิด และสามารถประเมินความสำเร็จ จากนั้นผู้วิจัยจึงได้นิยามปฏิบัติการของการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการกับการแสดงพฤติกรรมในการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครูแสดงรายละเอียด ดังตาราง 1

ตาราง 1 นิยามปฏิบัติการของการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการกับการแสดงพฤติกรรมในการเรียนรู้ของนักศึกษาวิชาชีพครู

ทักษะการคิด เชิงนวัตกรรม	พฤติกรรมการเรียนรู้
1. สามารถตีความบริบท	1) นักศึกษาวิชาชีพครูมีการศึกษาปัญหาเพื่อหาประเด็นการพัฒนานวัตกรรม จากบริบทของสถานศึกษาที่จะพัฒนานวัตกรรม 2) นักศึกษาวิชาชีพครูมีการศึกษาความต้องการในการพัฒนานวัตกรรมจากบริบทของสถานศึกษาที่จะพัฒนานวัตกรรม 3) นักศึกษาวิชาชีพครูวิเคราะห์ปัญหาความต้องการในการพัฒนานวัตกรรม มองหาโอกาส ที่เป็นไปได้ที่จะพัฒนานวัตกรรม

ทักษะการคิด เชิงนวัตกรรม	พฤติกรรมการเรียนรู้
	4) นักศึกษาวิชาชีพครูระบุรายวิชา ระดับชั้น สารการเรียนรู้ และเนื้อหาที่ต้องการพัฒนานวัตกรรม อย่างละเอียดชัดเจน
2. สามารถสร้างแนวคิด	1) นักศึกษาวิชาชีพครูมีกระบวนการคิดหาวิธีแก้ปัญหาหรือพัฒนานวัตกรรม โดยได้วิธีการที่หลากหลาย 2) นักศึกษาวิชาชีพครูมีกระบวนการคิดหาวิธีแก้ปัญหา หรือพัฒนานวัตกรรม โดยได้วิธีการที่แปลกใหม่ 3) นักศึกษาวิชาชีพครูมีการประเมิน วิเคราะห์ วิจัยแนวคิดที่เสนอเพื่อหาแนวคิดที่เหมาะสมที่สุด 4) นักศึกษาวิชาชีพครูมีการเลือกหรือหลอมรวมแนวคิดที่ดีที่สุดที่จะพัฒนาเป็นนวัตกรรมได้อย่างเหมาะสม
3. สามารถร่วมมือ กับผู้อื่น	1) นักศึกษาวิชาชีพครูมีการร่วมกันเสนอแนวคิดในการสร้างนวัตกรรมให้สำเร็จ 2) นักศึกษาวิชาชีพครูมีการร่วมกันอภิปรายแนวคิดในการสร้างนวัตกรรมให้สำเร็จ 3) นักศึกษาวิชาชีพครูมีการร่วมกันสะท้อนแนวคิดในการสร้างนวัตกรรมให้สำเร็จ 4) นักศึกษาวิชาชีพครูร่วมกันสร้างนวัตกรรมจนสำเร็จเป็นรูปธรรม ตามแนวคิดที่ได้กำหนดไว้
4. สามารถ สะท้อนแนวคิด	1) นักศึกษาวิชาชีพครูมีการรับฟังและบันทึกการสะท้อนนวัตกรรมจากบุคคลอื่น 2) นักศึกษาวิชาชีพครูมีการพิจารณา วิเคราะห์ วิจัย ผลการสะท้อนนวัตกรรมจากบุคคล 3) นักศึกษาวิชาชีพครูมีการสังเคราะห์ผลการสะท้อนนวัตกรรมจากบุคคลอื่นเพื่อจะนำไปพัฒนาคุณภาพนวัตกรรมของตนเอง 4) นักศึกษาวิชาชีพครูมีการพัฒนาคุณภาพนวัตกรรมของตนเองจากผลการสะท้อนนวัตกรรมจากบุคคลอื่น จนนวัตกรรมสมบูรณ์ยิ่งขึ้น
5. สามารถ นำเสนอแนวคิด	1) นักศึกษาวิชาชีพครูมีการนำเสนอนวัตกรรมโดยการนำนวัตกรรมที่พัฒนา ซึ่งประกอบด้วยสื่อและแผนการจัดการเรียนรู้ ไปจัดการเรียนการสอนกับผู้เรียน 2) ขณะนำเสนอนวัตกรรมในชั้นเรียน นักศึกษาวิชาชีพครูมีการสังเกตสอบถามเกี่ยวกับผลการใช้นวัตกรรมด้วยวิธีการที่หลากหลาย 3) ขณะนำเสนอให้นักศึกษาวิชาชีพครูมีการบันทึกผลการใช้นวัตกรรมอย่างละเอียดถี่ถ้วน 4) นักศึกษาวิชาชีพครูมีการสรุปผลการใช้นวัตกรรม ซึ่งได้ข้อละเอียด ชัดเจน สมบูรณ์
6. สามารถประเมิน	1) นักศึกษาวิชาชีพครูมีการประเมินผลการใช้นวัตกรรมในประเด็นที่สำเร็จ

ทักษะการคิด เชิงนวัตกรรม	พฤติกรรมการเรียนรู้
ความสำเร็จ	จากการประเมินด้วยตนเองและจากผู้เรียนและครูประจำชั้น 2) นักศึกษาวิชาชีพครูมีการประเมินผลการใช้นวัตกรรมในประเด็นที่ไม่สำเร็จ ทั้งจากการประเมินด้วยตนเองและจากผู้เรียนและครูประจำชั้น นักศึกษาวิชาชีพครูมีการศึกษาข้อเสนอแนะแนวทางแก้ไข ในประเด็นที่ไม่สำเร็จ ทั้งจากการประเมินด้วยตนเองและจากผู้เรียนและครูประจำชั้น 3) นักศึกษาวิชาชีพครูมีการสรุปภาพรวมการประเมินผลลัพธ์ของนวัตกรรมพัฒนาขึ้น

จากตาราง 1 จะได้ว่าการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูประกอบไปด้วยความสามารถ 6 ประการ ประกอบด้วย สามารถตีความบริบท สามารถสร้างแนวคิด สามารถร่วมมือกับผู้อื่น สามารถสะท้อนแนวคิด สามารถนำเสนอแนวคิด และสามารถประเมินความสำเร็จ จากนั้นผู้วิจัยจึงได้ศึกษาข้อมูลพื้นฐานโดยนำการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูที่นิยมขึ้นไปศึกษาความสอดคล้องสัมพันธ์กับกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ มาตรฐานวิชาชีพครู และยุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยเพื่อพัฒนาท้องถิ่น

ผู้วิจัยได้ศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์ 2 แห่ง ได้แก่ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย สังเกตการณ์การเรียนการสอน รายวิชาการศึกษาเชิงนวัตกรรม และโรงเรียนลำปลายมาศพัฒนา สังเกตการณ์อบรมพัฒนาคู่มือให้เกิดทักษะการคิดเชิงนวัตกรรม และได้ส่งโครงร่างรูปแบบการเรียนรู้ให้ผู้เชี่ยวชาญ 9 คน ตรวจสอบ และให้ข้อเสนอแนะโครงร่างรูปแบบ จากนั้นได้ปรับโครงร่างรูปแบบ ดังตาราง 2

รายการปรับปรุง	ร่างรูปแบบ					รูปแบบการพัฒนา				
ขั้นตอน การจัดการเรียนรู้	แนวคิดพื้นฐาน					แนวคิดพื้นฐาน				
	ขั้นตอน การจัดการเรียนรู้	Project-based learning	Collaborative learning	Experiential learning	Technologies and Education	ขั้นตอน การจัดการ เรียนรู้	Project-based learning	Collaborative learning	Experiential learning	Technologies and Education
	ขั้นศึกษาบริบท	✓	✓	✓	✓	ขั้นศึกษาบริบท	✓	✓	✓	✓
	ขั้นระดมความคิด	✓	✓	✓	✓	ขั้นระดม ความคิด	✓	✓	✓	✓

รายการปรับปรุง	ร่างรูปแบบ				รูปแบบการพัฒนา				
	ขั้นสร้างนวัตกรรม	✓	✓	✓	✓	ขั้นสร้างนวัตกรรม	✓	✓	✓
	ขั้นจัดประสบการณ์	✓	✓	✓	✓	ขั้นจัดประสบการณ์	✓	✓	✓
	ขั้นประเมินนวัตกรรม	✓	✓	✓	✓	ขั้นประเมินนวัตกรรม	✓	✓	✓
เอกสารประกอบ รูปแบบการ จัดการเรียนรู้	1. แผนการจัดการเรียนรู้15 แผน 2. แบบสังเกตพฤติกรรม 3. แบบบันทึกภาคสนาม 4. แบบสัมภาษณ์				1. แผนการจัดการเรียนรู้15 แผน 2. แบบสังเกตพฤติกรรม 3. แบบบันทึกภาคสนาม 4. แบบสัมภาษณ์ 5. แบบสอบถาม				
ส่วนประกอบ รูปแบบการจัดการ เรียนรู้	1. ชื่อรูปแบบ 2. องค์ประกอบของรูปแบบ 3. แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ 4. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 5. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 6. ระบบสังคม 7. หลักการตอบสนอง 8. ระบบสนับสนุน				1. ชื่อรูปแบบ คำนำ สารบัญ 2. ความเป็นมาและความสำคัญของรูปแบบ 3. ความหมายและองค์ประกอบของรูปแบบ 4. แนวคิดพื้นฐานของรูปแบบ 5. วัตถุประสงค์ของรูปแบบ 6. ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ 7. ระบบสังคม 8. หลักการตอบสนอง 9. ระบบสนับสนุน 10. การนำรูปแบบไปใช้				

จากตาราง 2 จะพบการปรับโครงสร้างรูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการ เพื่อเสริมสร้างความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู โดยใช้ข้อมูลจากศึกษาข้อมูลเชิงประจักษ์และข้อมูลจากการเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ ซึ่งผู้วิจัยจะใช้ศึกษานำร่อง แล้วปรับปรุงรูปแบบให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สรุปผลการวิจัย

1. เพื่อศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู
2. เพื่อพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู

3.1 ผลการศึกษาพัฒนาการของการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูทั้งโดยรวมและรายด้าน ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการ

3.2 ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู ระหว่างเรียนด้วยรูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูกับวิธีสอนปกติ

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัย

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู นั้น ผู้วิจัยได้สรุปผลได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการในการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูเป็นทักษะสำคัญที่ควรส่งเสริมให้กับนักศึกษาวิชาชีพครูจากการสำรวจการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูพบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการอยู่ในระดับต่ำและจากการสำรวจการจัดสภาพการเรียนการสอนพบว่า การจัดสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูยังมีการส่งเสริมในระดับน้อยที่สุด

2. ผลการพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่า รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการเรียนรู้ 4) ระบบสังคม 5) หลักการตอบสนอง และ 6) ระบบสนับสนุน ทั้งนี้ได้สังเคราะห์ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้เป็น 5 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1 ระบุความต้องการ (Need Identification) ขั้นที่ 2 ขั้นระดมสมอง (Brainstorming) ขั้นที่ 3 สร้างชิ้นงาน (Creating) ขั้นที่ 4 ปฏิบัติการสอน (Teaching) และขั้นที่ 5 ประเมินผล (Assessment) ผลการใช้รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูปรากฏผลดังนี้

2.1 ผลการศึกษาพัฒนาการของการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู ที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการทั้งโดยรวมและรายด้าน จากการวัดการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการจำนวน 4 ครั้ง พบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีพัฒนาการของการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการทั้งโดยรวมและรายด้านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยความสามารถในการร่วมมือกับผู้อื่นมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมาคือ ความสามารถในการนำเสนอแนวคิด ความสามารถในการตีความบริบท ความสามารถในการประเมินความสำเร็จ ความสามารถในการสะท้อนแนวคิด ส่วนความสามารถในการสร้างแนวคิดมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

2.2 ผลการเปรียบเทียบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูที่เรียนด้วย รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการกับการสอบปกติพบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูที่เรียนโดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการมีการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการสูงกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การพัฒนา รูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามกระบวนการวิจัยและพัฒนา ซึ่งผลการวิจัยโดยรวมพบว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น สามารถส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูได้โดยมีประเด็นการอภิปรายผลในส่วนที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. การศึกษาข้อมูลพื้นฐานและความต้องการสำหรับพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูพบว่า การจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูเป็นทักษะสำคัญที่ควรส่งเสริมให้กับนักศึกษาวิชาชีพครูจากการสำรวจการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูพบว่า นักศึกษาวิชาชีพครูมีการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการอยู่ในระดับต่ำและจากการสำรวจการจัดสภาพการเรียนการสอนพบว่า การจัดสภาพการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูยังมีการส่งเสริมในระดับน้อยที่สุด

2. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู มีประเด็นการอภิปราย พบว่ารูปแบบการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพครูมี 6 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) ทฤษฎีและแนวคิดพื้นฐาน 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน คือ ระบุความต้องการ (Need Identification) ระดมสมอง (Brainstorming) สร้างชิ้นงาน (Creating) ปฏิบัติการสอน (Teaching) และประเมินผล (Assessment) 4) ระบบสังคม 5) หลักการตอบสนอง และ 6) ระบบสนับสนุน ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ดัดแปลงแนวคิดของ Joyce, Weil and Calhoun (2011)

3. การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู พบว่านักศึกษาวิชาชีพครูมีการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการ ทั้งโดยรวมและรายด้านสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงให้เห็นว่ารูปแบบการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนี้สามารถเสริมสร้างความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครูได้

สรุปได้ว่า การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการเพื่อเสริมสร้างความสามารถสำหรับนักศึกษาวิชาชีพครู จึงเป็นเรื่องที่จำเป็นที่ควรพัฒนาให้เกิดขึ้น เพื่อนำไปจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถการออกแบบนวัตกรรมของนักศึกษาวิชาชีพครู

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูนี้ อาจารย์ผู้สอนสามารถนำรูปแบบการเรียนรู้นี้ ไปประยุกต์ใช้กับการเรียนการสอนในรายวิชาวิชาชีพครูได้ ซึ่งก่อนจัดการเรียนรู้ควรวิเคราะห์เนื้อหา และกำหนดภาระงานให้มีความเหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ก่อน แล้วจึงจัดการเรียนรู้กับนักศึกษาวิชาชีพครู

1.2 รูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูนี้ มีข้อค้นพบปัจจัยที่จะท การจัดการเรียนรู้ประสบผลส าเร็จ คือ การจัดกลุ่มแบบคณะกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการ และการให้ความร่วมมือของศึกษาวิชาชีพครูในขณะเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม ดังนั้นอาจารย์ผู้สอนจึงควรให้ความสำคัญ าคัญกับการจัดกลุ่มแบบคณะกรรมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการ ซึ่งสามารถใช้แบบส ารวจการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูช่วยในการส ารวจเพื่อจัดระดับการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการได้ นอกจากนี้อาจารย์ผู้สอนควรให้ความสำคัญ าคัญกับการกระตุ้นความร่วมมือกันของศึกษาวิชาชีพครูในขณะเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่ม

1.3 อาจารย์ผู้สอนที่จะน าเอารูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการไปใช้ควรมีการแจ้งให้นักศึกษาวิชาชีพครูทราบข้อตกลงอย่างชัดเจนก่อนการเรียนรู้ได้แก่ แจ้งลักษณะการเรียนรู้ว่าเป็นการเรียนรู้ร่วมกันเป็นกลุ่มตลอดรายวิชา แจ้งภาระงานหรือนวัตกรรมให้ทราบชัดเจนว่ามีอะไรบ้างอย่างไร แจ้งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้ให้ชัดเจนว่าประกอบด้วย 5 ขั้นตอน

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยต่อไป

2.1 ควรมีการพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ในขั้นระดมสมอง (Brainstorming) โดยออกแบบกิจกรรมที่เอื้อต่อการส่งเสริมความสามารถในการสร้างแนวคิด (Generate) เพิ่มขึ้น เพราะในงานวิจัยนี้จะพบว่าเป็นด้านมีค่าเฉลี่ยต่ำ ที่สุดทั้งก่อนและหลังเรียนรู้ด้วยรูปแบบการเรียนรู้ส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครู ทั้งนี้อาจเป็นเพราะความสามารถในการสร้างแนวคิดนั้น นักศึกษาวิชาชีพครูจะต้องคิดให้หลากหลายและแปลกใหม่ (Divergent Thinking) และการวิเคราะห์วิจารณ์พิจารณาแนวคิดที่เหมาะสมที่สุด (Convergent Thinking) ในการพัฒนานวัตกรรม (ANTA, 2001) ซึ่งอาจจะเป็นสิ่งที่ยังไม่คุ้นชินในบริบทการศึกษาไทย

2.2 ควรศึกษานวัตกรรมที่เกิดขึ้นจากการส่งเสริมการจัดการเรียนรู้ด้วยการออกแบบนวัตกรรมแบบบูรณาการของนักศึกษาวิชาชีพครูว่าลักษณะนวัตกรรมจะออกมาในรูปแบบใดบ้างซึ่งอาจเป็นไปได้ในหลายๆ รูปแบบ ในงานวิจัยนี้จะระบุเพียงนวัตกรรมการสอนกลุ่มใหญ่ นวัตกรรมการสอนกลุ่มย่อย และนวัตกรรมการสอนรายบุคคล ซึ่งหมายถึงส ื่อการสอนผนวกกับวิธีสอน ในขณะที่ ทรงศักดิ์ ภูสีอ่อน (2561) ได้กล่าวว่านวัตกรรมทางศึกษามีหลากหลายรูปแบบมาก

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2554). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการเรื่องมาตรฐานคุณวุฒิระดับปริญญาตรี สาขาครุศาสตร์และสาขาศึกษาศาสตร์ (หลักสูตร 5 ปี). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). ประชุมอธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏทั่วประเทศ : ยุทธศาสตร์ใหม่ มหาวิทยาลัยราชภัฏเพื่อพัฒนาท้องถิ่นตามพระบรมราโชบายระยะ 20 ปี พ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- กองบริหารงานวิจัยและประกันคุณภาพการศึกษา. (2560). Thailand 4.0 โมเดลขับเคลื่อนประเทศไทยสู่ความมั่งคั่ง มั่นคง และยั่งยืน. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณะกรรมการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน. (2559). รายงานผลการประเมินคุณภาพการศึกษาภายใน คณะครุศาสตร์. ร้อยเอ็ด : มหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด.
- จรัสวรรณ จันทลา. (2559). การเสริมสร้างภาวะผู้นำเชิงนวัตกรรมของผู้ประกอบการในธุรกิจแปรรูปอาหาร. วารสารเทคโนโลยีภาคใต้, 9(1), 53-60.
- ทรงศักดิ์ภู่อ่อน. (2561). การวิจัยและพัฒนาทางการศึกษา. มหาสารคาม : ตักสิลาการพิมพ์.
- ธงชัย โรจน์กังสดาล. (2559). Innovative Thinking Skills: ค้นหาทักษะในการเป็นผู้สร้างสรรค์ที่เหมาะสมกับตัวคุณ. กรุงเทพฯ : พีเพิล แวลู โซลูชั่น โปรไวเดอร์ จำกัด
- รูปทอง กว้างสวัสดิ์. (2552). การสอนทักษะการคิด. มหาสารคาม : ภาควิชาหลักสูตรและการสอน คณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- รัตน์ บัณฑิต. (2556). การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา. พิษณุโลก: บัณฑิตพิมพ์.
- วิเชียร ไชยบัง. (2561). วุฒิภาวะของความเป็นครู. พิมพ์ครั้งที่ 9. บุรีรัมย์: เรียนนอกกะลา.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2558). แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 22. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี.
- สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา. (2550). กรอบแผนอุดมศึกษาระยะยาว 15 ปี ฉบับที่ 2 (พ.ศ. 2551-2565). กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). แผนการศึกษาชาติพ.ศ. 2560-2579. กรุงเทพฯ : บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด
- สำนักมาตรฐานและคุณภาพอุดมศึกษา. (2558). แนวทางปฏิบัติตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิ ระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2558. กรุงเทพฯ : สำนักมาตรฐานและคุณภาพอุดมศึกษา
- Australian National Training Authority (ANTA). (2001). Innovation : Ideas That Work for Trainers of Innovation at Work Skills. Brisbane : Australian National Training Authority

- Wu, C. H., Hwang, G. J., Kuo, F. R. and I. Huang. (2013). A mindtool-based collaborative learning approach to enhancing students' innovative performance in management courses. *Australasian Journal of Educational Technology*, 29(1), 128-142.
- Xanthacou, Y., Stavrou, N. A. and T. Babalis. (2013). Creativity-Innovative Thinking Tolerance in Uncertainty : Views of Undergraduate Students in Greek Universities Based on the Faculty of Their Studies. *Creative Education*, 4(2), 143-148.
- Yagci, M. (2016). Effects of pre-service information technologies (IT) teachers' thinking styles on their use of information and communication technology (ICT). *Educational Research and Reviews*, 11(2), 48-58.
- Zhu, C., Wang, D., Cai, Y. and N. Engels. (2013). What core competencies are related to teachers' innovative teaching. *Asia-Pacific Journal of Teacher Education*, 41(1), 9-27

การคัดลอกผลงานทางวิชาการ จริยธรรมพื้นฐานที่สำคัญ

Plagiarism Important Basic Ethics

พันธุ์ธัช ศรีทิพพันธุ์, มงคล สารินทร์

Phanthad Srithiphan, Mongkol Sarin

คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย,

Faculty of Education, Mahamakut Buddhist University

E-mail: phanthad@gmail.com

Received: January 22, 2024 Revised: February 15, 2024 Accepted: June 20, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์ที่จะนำเสนอความสำคัญของการส่งเสริมจริยธรรมพื้นฐานที่สำคัญ เรื่อง ความซื่อสัตย์ในการเขียนผลงานทางวิชาการ เพื่อป้องกันการคัดลอกผลงานทางวิชาการ หรือการคัดลอกวรรณกรรมของนักศึกษา นักวิชาการ และเสนอแนวทางหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานทางวิชาการเชิงระบบ ความซื่อสัตย์ถือเป็นจริยธรรมขั้นพื้นฐานที่สำคัญสำหรับนักเขียนงานวิชาการ การเคารพ การให้ความสำคัญในลิขสิทธิ์ผลงานของผู้อื่น ผลของการคัดลอกผลงานทางวิชาการก่อให้เกิดความเสียหายหลากหลายด้าน ทั้งต่อตนเองซึ่งมีผลผูกพันกับข้อกฎหมาย ต่อวงการวิชาการ ทำให้งานด้านวิชาการถดถอย ล้าหลัง หรืออยู่กับที่ ไม่มีการพัฒนาแนวคิด วิธีการ กระบวนการใหม่ ๆ หรือต่อยอดผลงานเดิมที่มีอยู่ให้มีความทันสมัย มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล ดีกว่าเดิม จากการศึกษาการคัดลอกผลงานทางวิชาการมีการเปิดเผยในรูปแบบใหม่เกิดขึ้น อาทิ การคัดลอกทฤษฎี แนวคิด การคัดลอกโดยไม่มีแหล่งที่มาข้อมูล หรือการคัดลอกผลงานโดยบรรณาธิการวารสาร เป็นต้น ซึ่งมีลักษณะการคัดลอกนามธรรม ทำให้การคาดหวังจากผลการตรวจสอบด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์เพียงอย่างเดียวไม่พอ ต้องอาศัยผู้อ่านผลงานตรวจสอบอีกระดับ สำหรับแนวทางการหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานทางวิชาการมีสามแนวทาง ต้นทางเป็นการส่งเสริมจริยธรรมด้าน ความซื่อสัตย์สำหรับการเขียนผลงานทางวิชาการ กลางทางโดยการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการ เป็นพี่เลี้ยงหรือผู้เชี่ยวชาญในการอ่านผลงาน และให้คำแนะนำในการเขียนก่อนที่จะเผยแพร่ผลงาน ส่วนปลายทางเป็นการกำหนดเงื่อนไข หรือบทลงโทษสำหรับผู้คัดลอกผลงานทางวิชาการ

คำสำคัญ: การคัดลอกผลงานทางวิชาการ, ความซื่อสัตย์

Abstract

This article aims to present the importance of promoting important ethical principles on honesty in writing academic works. To prevent the plagiarism of academic works or plagiarism the literature of academic students and propose guidelines to avoid plagiarism academic work

systems. Integrity is an important basic ethics for academic writers, respecting the importance copyright the work of others. The result of the plagiarism of academic work causes a wide range of damage, both towards oneself which is bound to the law towards academic circles causing academic work to fall backward or stay with There is no development of new process concepts or extend the existing works to be modern with better efficiency and effectiveness. From the study of copying of academic works, there is a new form of disclosure, such as plagiarism the theory, plagiarism concepts without source data or plagiarism works by editors' journals etc., which has abstract plagiarism characteristics making the expectation from the results of the detection by a computer program alone is not enough must rely on readers to check again. Guidelines for avoiding academic plagiarism, there are three approaches. One source is promoting ethics in Integrity for writing academic works, two by using a computer program for detect the plagiarism of academic work as a mentor or expert in reading works and give advice on writing before publishing, three is a condition or penalties for those who plagiarism academic works.

Keywords: Plagiarism, Honesty

บทนำ

การคัดลอกผลงานทางวิชาการ หรือทางวรรณกรรม เป็นเรื่องที่ทุกคนควรตระหนักและให้ความสำคัญอย่างมาก ทั้งแวดวงด้านการศึกษา และด้านอื่น ๆ การคัดลอกผลงานทางวิชาการมีให้เห็นทั้งลักษณะรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งแตกต่างจากการละเมิดลิขสิทธิ์ที่แสดงออกชัดเจนในลักษณะรูปธรรม เช่น การคัดลอกผลงานทางด้านวิศวกรรมต่าง ๆ หรือการลอกเลียนแบบสินค้าลิขสิทธิ์ เป็นต้น สามารถมองเห็นรูปแบบการคัดลอกหรือตัวผลิตภัณฑ์ได้อย่างชัดเจน นอกจากนี้การละเมิดลิขสิทธิ์ ยังได้รับความคุ้มครองทางด้านกฎหมาย การกระทำที่เป็นการละเมิดลิขสิทธิ์มีบทลงโทษตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ ขณะที่การคัดลอกผลงานทางวิชาการอาจได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ หรือไม่ก็ได้ ทั้งนี้พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 (ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2558, ฉบับที่ 3 พ.ศ. 2558, ฉบับที่ 4 พ.ศ. 2561) มาตรา 6 วรรคสอง การคุ้มครองลิขสิทธิ์ไม่คลุมถึงความคิด ขั้นตอน กรรมวิธี ระบบ วิธีใช้หรือทำงาน หรือแนวความคิด หลักการ การค้นพบ หรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ดังนั้นการคัดลอกผลงานทางวิชาการ จึงเป็นเรื่องของจริยธรรม และถูกกำหนดโดยสถาบันการศึกษา มหาวิทยาลัย หรือหน่วยงาน องค์กรที่ทำหน้าที่เผยแพร่ผลงานทางวิชาการอย่างสำนักพิมพ์ วารสาร กรณีที่เป็นรูปธรรม หรือเป็นตัวอักษร มองเห็นได้ต้องใช้การตรวจสอบที่เปรียบเทียบกับผลงานต้นฉบับ แต่ถ้าเป็นกรณีนามธรรมจะต้องใช้ตรรกะ ความคิด และความเชี่ยวชาญของผู้รู้ในเรื่องนั้น ๆ มาตีความ แปลความ และสรุปเป็นรายกรณีว่าเป็นการคัดลอกผลงานทางวิชาการหรือไม่ และผิดจริยธรรมพื้นฐานมากน้อยแค่ไหน ยอมรับได้หรือไม่ที่จะให้เผยแพร่ผลงานทางวิชาการต่อไป

การคัดลอกผลงานทางวิชาการในประเทศไทยมีการตื่นตัวอย่างมาก ทั้งนี้เนื่องจากการพัฒนาด้านเทคโนโลยี และคอมพิวเตอร์ ทำให้มีขีดความสามารถในการตรวจสอบการคัดลอกผลงาน มีการคัดลอกผลงานหลากหลายอาชีพ เป็นข่าวดังหน้าหนังสือพิมพ์ก็หลากหลายเรื่อง อาทิ การคัดลอกผลงานศิลปินต่างชาติ การแต่งกาย และแนวเพลงที่คล้ายกับศิลปินต่างชาติ การคัดลอกงานด้านศิลปะ ลายเส้น รวมถึงการคัดลอกผลิตภัณฑ์สินค้าอุปโภคและบริโภค เป็นต้น สำหรับในแวดวงการศึกษาการคัดลอกผลงานจะเกิดในลักษณะการคัดลอกวิทยานิพนธ์ รายงานการวิจัย บทความ ฯลฯ ที่เป็นงานเขียน นอกจากนี้ยังรวมถึงการคัดลอกเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา วิจัย การคัดลอกข้อสอบก็เป็นอีกลักษณะของการคัดลอกผลงานทางวิชาการ เนื่องจากการออกข้อสอบ การหาคุณภาพของข้อสอบมีการดำเนินการอย่างเป็นระบบ มีระเบียบวิธีที่ชัดเจน ผ่านกระบวนการคิดกระบวนการกลั่นกรองจุดมุ่งหมายของการวัด ปี พ.ศ. 2561 มีข่าวเกี่ยวกับการจัดสอบคัดเลือกบุคคลเข้ารับราชการของหน่วยงานหนึ่งในกระทรวงเกรตเอ เกือบแปดพันคน มีคนสมัครสอบเกือบสี่แสนคน มีการจ้างมหาวิทยาลัยชั้นนำดำเนินการออกข้อสอบด้วยงบประมาณเกือบหนึ่งร้อยล้านบาท เมื่อการสอบผ่านไปปรากฏว่าที่หัวแบบทดสอบที่ใช้สอบมีการระบุการสอบของหน่วยงานรัฐวิสาหกิจหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งมีการคาดเดาว่าเกิดการคัดลอกข้อสอบ หรือนำข้อสอบที่ใช้สอบกับหน่วยงานหนึ่ง มาใช้กับอีกหน่วยงานหนึ่ง ซึ่งลักษณะแบบนี้เป็นการกระทำที่ผิดจรรยาบรรณ และถ้าผลการตรวจสอบพบว่าเป็นไปตามที่มีการคาดการณ์ไว้ น่าเป็นห่วงว่าในอนาคตจะมีการคัดลอกผลงานทางวิชาการในรูปแบบอื่น ๆ อีก ก่อให้เกิดความเสียหายและสูญเสียงบประมาณเป็นจำนวนมาก อีกประการมหาวิทยาลัยที่รับจ้างออกข้อสอบซึ่งเป็นมหาวิทยาลัยชั้นนำควรตระหนักถึงในเรื่องนี้เป็นอย่างมาก หากปล่อยให้เกิดเหตุการณ์เช่นนี้อีกจะทำให้การศึกษาของไทยล้าหลัง

การคัดลอกผลงานทางวิชาการ มีรายงานส่วนใหญ่จะพบในวิทยาลัยหรือมหาวิทยาลัย ซึ่งรวมถึงมหาวิทยาลัยชั้นนำ เช่น มหาวิทยาลัยฮาวาย และเป็นเรื่องที่ไม่ยากที่จะตรวจสอบด้วยเทคโนโลยีในปัจจุบัน ที่มีขีดความสามารถมากกว่าอดีต (Cohen, 2013) การคัดลอกผลงานทางวิชาการเป็นเรื่องที่ผิดจรรยาบรรณอย่างร้ายแรง ในการเขียนงานวิชาการ (Roig, 2015) การคัดลอกผลงานทางวิชาการอาจเกิดขึ้นได้ทั้งจากเจตนาและไม่เจตนา ซึ่ง Roka (2017) กล่าวถึง การกระทำที่เจตนาคัดลอกผลงานเกิดขึ้นเมื่อผู้เขียนตั้งใจ ตั้งใจ หรือรับรู้การคัดลอกบทความทั้งหมด ย่อหน้า หรือข้อมูลที่ผู้อื่นนำเสนอ ส่วนการกระทำที่ไม่เจตนาคัดลอกผลงานเกิดขึ้นเมื่อผู้เขียนไม่ตระหนักถึงผลของงานวิจัย ไม่รู้ถึงจริยธรรมในการเขียนผลงาน หรือไม่รู้ว่าจะต้องอ้างอิงผลงาน เมื่อมีการนำเสนอบทความที่มีความคล้ายคลึงกัน มหาวิทยาลัยในประเทศกลุ่มอาเซียนก็ประสบปัญหาในเรื่องการคัดลอกผลงานทางวิชาการเช่นกัน และได้พยายามหาแนวทางในการส่งเสริมจริยธรรมที่ถูกต้องในการอ้างอิงผลงานทางวิชาการ งานวิจัยของ Manjet Kaur Mehar Singh and Malini Ganapathy (2018) วิจัยการทำความเข้าใจการคัดลอกวรรณกรรมของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาชั้นปีที่หนึ่ง ของมหาวิทยาลัยในประเทศมาเลเซีย ซึ่งระบุว่า การประเมินการคัดลอกวรรณกรรมเป็นสิ่งสำคัญในการกำหนดทิศทางการศึกษา สำหรับการส่งเสริมแนวปฏิบัติทางวิชาการที่ดีและความซื่อสัตย์ทางวิชาการในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัยชั้นปีที่หนึ่ง ผลการศึกษาจากงานวิจัยนี้ต้องการให้ความสนใจในการบริหารจัดการอาจารย์และนักศึกษาของมหาวิทยาลัย ที่มีต่อการดำเนินการนโยบายที่จำเป็นในการปลูกฝังและการฝึกฝนทางวิชาการที่ดีในหมู่นักศึกษามหาวิทยาลัย Roman (2018) วิจัยการลดการคัดลอกผลงานทางวิชาการ ที่ปรากฏในการเขียนงานวิจัยของนักศึกษามหาวิทยาลัยของรัฐแห่งหนึ่งในประเทศฟิลิปปินส์ โดยศึกษากับนักศึกษาวิชาชีพครู ผลการวิจัยพบว่า

การคัดลอกผลงานทางวิชาการที่ลดลงอย่างมีนัยสำคัญของดัชนีความคล้ายคลึงกันกับผลงานต้นฉบับ โดยการตรวจสอบของนักศึกษาวิชาชีพครูก่อนและหลังการฝึกฝนด้วยโปรแกรม Turnitin นอกจากนี้ยังมีหลายปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการคัดลอกผลงานของนักศึกษาวิชาชีพครู เช่น ความเป็นตัวเองสูง (Self-Resourcefulness) รูปแบบการตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการที่อ่อนแอ (Weak Plagiarism Detection) และวัฒนธรรมทางวิชาการ (Academic Culture) สอดคล้องกับ Chien (2014) กล่าวว่า ในวัฒนธรรมส่วนรวม เช่น จีน ญี่ปุ่น เกาหลี มีความเชื่อว่าความรู้เป็นของสังคมตนเอง ดังนั้น จะให้ความสำคัญกับการยอมรับน้อยกว่า การยอมรับความรู้จากแหล่งต้นฉบับ นอกจากนี้บางวัฒนธรรมในเอเชียเชื่อว่า ไม่เหมาะสมที่จะเปลี่ยนคำพูดของนักวิชาการผู้ยิ่งใหญ่ เพราะพวกเขาเหล่านั้นมีอำนาจ

สำหรับประเทศไทยมีการฟ้องร้องการคัดลอกผลงานทางวิชาการในมหาวิทยาลัย จนนำไปสู่การถอดปริญญา กรณี เมื่อปี พ.ศ. 2555 สภามหาวิทยาลัยชั้นนำแห่งหนึ่งมีมติเพิกถอนปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตของนิสิต หลังจากมีนักวิจัยต่างชาติทำการร้องเรียนว่านิสิตคนดังกล่าวทำการลอกเลียนวิทยานิพนธ์ของเขา และทางมหาวิทยาลัยมีการตั้งกรรมการสอบสวนหาข้อเท็จจริง ผลการสอบสวนคณะกรรมการได้สรุปว่า การกระทำดังกล่าวของนิสิต เข้าข่ายการคัดลอกวรรณกรรมโดยมิชอบ (Plagiarism) ไม่ว่าจะเป็นการลอกวรรณกรรมของตนเอง (Self-Plagiarism) หรือการลอกวรรณกรรมของผู้อื่น หรือโดยผู้อื่นเป็นเจ้าของร่วม ทางมหาวิทยาลัยทำหนังสือหรือประเด็นอำนาจการเพิกถอนปริญญาบัตร ไปยังสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา ทางสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกาได้มีหนังสือตอบกลับมา มหาวิทยาลัยซึ่งเป็นผู้มีอำนาจอนุมัติการให้ปริญญา ย่อมมีอำนาจที่จะเพิกถอนมติสภามหาวิทยาลัยที่ได้อนุมัติปริญญานั้นได้ ดังนั้นมหาวิทยาลัยจึงได้มีมติให้เพิกถอนมติสภามหาวิทยาลัยที่ได้อนุมัติปริญญาคุณวุฒิบัณฑิตให้กับนิสิตคนนั้น ทำให้นิสิตนำคดีเข้าสู่ศาลปกครอง และศาลปกครองพิพากษายกฟ้องคดี และอีกกรณี เมื่อปี พ.ศ. 2559 อาจารย์มหาวิทยาลัยราชภัฏแห่งหนึ่ง ร้องเรียนนักศึกษามหาวิทยาลัยเอ ลอกวิทยานิพนธ์ระดับปริญญาโทของตนเอง ครั้งตอนที่เป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยบี ในระดับรุนแรง และทางมหาวิทยาลัยบีในฐานะเจ้าของลิขสิทธิ์ทำหนังสือร้องขอให้มหาวิทยาลัยเอเพิกถอนปริญญาบัตร ทางมหาวิทยาลัยเอจึงได้ทำหนังสือหรือไปยังสำนักงานคณะกรรมการการกฤษฎีกา เรื่องอำนาจการเพิกถอนมติสภามหาวิทยาลัยที่ได้อนุมัติการให้ปริญญา อันมีเหตุจากการคัดลอกผลงานของบุคคลอื่นมาใช้ในวิทยานิพนธ์โดยไม่ชอบ คณะกรรมการการกฤษฎีกา ให้ความเห็นว่า สภามหาวิทยาลัยเอมีอำนาจที่จะเพิกถอนมติสภามหาวิทยาลัยได้ หากปรากฏข้อเท็จจริงในภายหลังว่าบุคคลนั้นขาดคุณสมบัติของผู้มีสิทธิรับปริญญา และทางมหาวิทยาลัยเอได้มีมติเพิกถอนปริญญาดังกล่าว

ความสำคัญ และประเด็นผลผูกพันต่อผู้สร้างสรรค์งานวิชาการ ที่มีการคัดลอกผลงาน มหาวิทยาลัยในประเทศไทยส่วนใหญ่มุ่งให้ความสำคัญกับการตรวจสอบซึ่งเป็นปลายทาง ด้วยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งจากการพิจารณาของผู้ทรงคุณวุฒิ การใช้โปรแกรมตรวจสอบ และเมื่อตรวจสอบพบการคัดลอกผลงานทางวิชาการก็ให้ปรับแก้ไขให้ได้ตามเงื่อนไขที่กำหนด ด้วยกลวิธีในการเลี่ยงการตรวจสอบ หรือการใช้บทลงโทษตามกฎหมายของแต่ละมหาวิทยาลัย สำหรับการส่งเสริมให้ผู้สร้างสรรค์งานวิชาการตระหนักถึงจริยธรรม จรรยาบรรณ และผลของการคัดลอกผลงานทางวิชาการซึ่งเป็นต้นทาง มีการส่งเสริมกันน้อยทั้ง ๆ ที่เป็นคุณธรรมพื้นฐานที่สำคัญของนักวิชาการ MacLennan (2018) ให้ข้อเสนอว่าความเชื่อมั่นจากการตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการเพียงอย่างเดียวคงไม่เพียงพอที่จะหยุดพฤติกรรมคัดลอกผลงานทางวิชาการ วิธีการที่ครอบคลุมโดยเน้น

กระบวนการสอนให้ตระหนักในการคัดลอกผลงานทางวิชาการ อาจช่วยให้ลดพฤติกรรมการคัดลอกผลงานทางวิชาการในห้องเรียนระดับอุดมศึกษาได้

ราชบัณฑิตยสถานให้ความหมาย Plagiarism ไว้สองลักษณะคือ “โจรกรรมทางวรรณกรรม” ในศัพท์วรรณกรรม (ราชบัณฑิตยสถาน, 2561) และความหมาย “การลอกเลียนวรรณกรรม” ในศัพท์นิติศาสตร์ (ราชบัณฑิตยสถาน, 2557) ส่วนบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2555) ให้ความหมาย “Plagiarism คือ ความพยายามชักจูงผู้อ่าน ด้วยการนำเอางาน คำพูด หรือคำของคนอื่นมาเป็นของตนเอง การคัดลอกผลงานทางวิชาการ (Academic plagiarism) เกิดขึ้นเมื่อผู้เขียนรายงานวิจัย งานวิทยานิพนธ์ ลอกคำจากต้นฉบับมากกว่า 4 คำโดยปราศจากการใช้เครื่องหมายอ้างสิทธิ์ “ ” หรือเครื่องหมายคำพูดตรงข้อความที่คัดลอกทำให้ดูเหมือนว่าเป็น ผลงานของตนเอง” จิราภา วิทยาภิรักษ์ (2555) กล่าวว่า “การโจรกรรมทางวรรณกรรมหรือการลอกเลียนงานวิชาการและวรรณกรรมโดยมิชอบ (Plagiarism) ถือเป็นรูปแบบหนึ่งของอาชญากรรมทางวิชาการ (Academic Dishonesty) เป็นการขโมยความคิด คำพูด การเขียนของผู้อื่นมาใช้โดยมิได้อ้างอิงแหล่งที่มา (Citation)” ส่วนในมุมมองของนักวิชาการต่างประเทศได้ให้ความหมายของการคัดลอกผลงานทางวิชาการ อาทิ Hengki Wijaya และKara Elizabeth Gruber (2018) กล่าวว่า การคัดลอกผลงานทางวิชาการ คือ การกระทำที่มีความตั้งใจ หรือเจตนา เพื่อให้ได้รับการยกย่อง หรือได้คุณค่าจากงานเขียนทางวิชาการ การอ้างถึงบางส่วนหรือทั้งหมดของงานคนอื่นซึ่งเป็นที่ยอมรับในแวดวงวิชาการ โดยปราศจากการอ้างอิงแหล่งที่มาที่เหมาะสม และถูกต้อง MacLennan (2018) กล่าวว่า การคัดลอกผลงานทางวิชาการ คือ ประเด็นความผิดที่แบ่งออกเป็นสองส่วน (Dichotomous) คือความผิดโดยเจตนา (Intentional) และ ความผิดโดยไม่ได้เจตนา (Inadvertent) ดังนั้นพอสรุปได้ว่า การคัดลอกผลงานทางวิชาการ หรือการโจรกรรมวรรณกรรม เป็นความผิดที่ปรากฏชัดในการชักจูงให้ผู้อ่านผลงาน เข้าใจว่าเป็นการสร้างสรรค์จากตนเอง ทั้งข้อความ คำพูด แนวคิด วิธีการ เพื่อให้ได้รับการยอมรับ โดยไม่มีการอ้างอิงเจ้าของผลงาน หรือการอ้างอิงไม่ครบตามหลักวิชาการ จะกระทำโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจ

การคัดลอกผลงานทางวิชาการมีความหลากหลายรูปแบบ ทั้งที่เห็นชัดเจน และไม่ชัดเจน อาทิ การคัดลอกคำต่อคำ ทั้งข้อความ การคัดลอกโดยมีการปรับวิธีการเขียนแต่ความหมายยังคงใกล้เคียงหรือคล้ายกับต้นฉบับ หรือการคัดลอกด้วยตัวบรรณาธิการในวารสารต่าง ๆ Demirdover (2019) ได้จำแนกรูปแบบการคัดลอกผลงานทางวิชาการ ประเด็นที่ผิดจรรยาบรรณไว้ 10 ประเภทดังนี้

1. การคัดลอกผลงานโดยตรง (Direct Plagiarism) การเขียนข้อความหรือส่วนหนึ่งของข้อความที่เป็น การคัดลอกแบบคำต่อคำ (Word-for-Word) โดยไม่มีการอ้างอิงผู้เขียนข้อความ หรือการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความนั้น และการคัดลอกประเภทนี้พบมากที่สุด

2. การคัดลอกผลงานโดยการถอดความ (Paraphrasing/Rephrasing) ลักษณะนี้จะคล้ายกับการคัดลอกผลงานโดยตรง แต่จะแตกต่างตรงที่ผู้คัดลอกจะจัดเรียงคำ หรือข้อความใหม่ บางครั้งอาจใช้ถ้อยคำใหม่แต่ใจความยังคงเหมือนต้นฉบับ

3. การคัดลอกผลงานโดยการสรุปความ (Summarizing) ประเภทนี้ผู้คัดลอกจะไม่ใช้ข้อความเหมือนต้นฉบับทั้งหมด แต่จะแทนด้วยการสรุปเนื้อหาจากต้นฉบับ

4. การคัดลอกผลงานโดยคัดลอกผลงานตัวเอง (Self-Plagiarism) ประเภทนี้ผู้คัดลอกจะคัดลอกงานเขียนของตนเองที่เคยเขียนไว้ก่อน โดยที่ไม่อ้างอิง

5. การคัดลอกผลงานโดยผสมผสานแหล่งที่มา (Mosaic Plagiarism) ประเภทนี้ผู้คัดลอกจะรวบรวมแหล่งที่มาของคำ หรือข้อความจากหลาย ๆ ที่ แล้วนำมาผสมผสานหรือปะติดปะต่อคล้าย ๆ กับงานศิลปะโมเสก (Mosaic)

6. การคัดลอกผลงานโดยอ้างอิงหลากหลายที่ (Bypassing) ประเภทนี้ผู้คัดลอก ใช้วิธีการอ้างอิงบทความเดียว แต่นำไปอ้างอิงในเนื้อหาหลากหลายที่

7. การคัดลอกผลงานโดยไม่มีอยู่จริง (Non Existing Source) ประเภทนี้ผู้คัดลอกอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลไม่มีอยู่จริง เป็นการจงใจสร้างข้อมูลเท็จ หรือลักษณะรู้ว่าข้อมูลเป็นแบบนี้แต่ไม่รู้แหล่งที่มาของข้อมูลว่าใครเป็นคนเขียนไว้เป็นต้น

8. การคัดลอกตามทฤษฎี (Theoretical Plagiarism) ประเภทนี้ผู้คัดลอกจะนำแนวคิด หลักการ หรือทฤษฎีของผู้อื่นมาใช้เป็นของตนเอง ทั้งที่เจ้าของแนวคิด หลักการยังไม่ได้มีการตีพิมพ์ผลงาน เช่น การประชุมนำเสนอผลงานทางวิชาการ นักวิชาการบางท่านนำเสนอองค์ความรู้ แนวคิด แต่ยังไม่ได้นำไปตีพิมพ์เผยแพร่ แต่มีผู้เข้าร่วมรับฟังคัดลอกองค์ความรู้ดังกล่าวไปตีพิมพ์ก่อน เป็นต้น

9. การคัดลอกโดยบรรณาธิการ (Editorial Plagiarism) การคัดลอกประเภทนี้เป็นอีกลักษณะที่พบมาก เมื่อผลงานทางวิชาการถูกส่งไปยังวารสารเพื่อรอการตอบรับการตีพิมพ์ผลงาน ผู้คัดลอกบางคนอาจเป็นคณะบรรณาธิการในวารสารฉบับนั้นซึ่งสามารถเข้าถึงวารสารต่าง ๆ ก่อนตอบรับการตีพิมพ์ได้ และจะนำแนวคิด หลักการ ของผู้เขียนมาเป็นแนวคิด หรือหลักการในงานของตนแล้วนำไปตีพิมพ์เผยแพร่เป็นผลงานตน

10. การคัดลอกโดยไม่เจตนา (Unintentional Plagiarism) การคัดลอกประเภทนี้เป็นลักษณะที่อยากหาแหล่งที่มาของข้อมูล หรือไม่สามารถสืบค้นวารสารที่มาของผู้เขียนต้นฉบับ ซึ่งส่วนใหญ่เป็นงานเขียนในอดีตที่ผ่านมาหลายปี อย่างไรก็ตาม การตรวจสอบแหล่งที่มาให้ได้ เป็นหน้าที่และความรับผิดชอบของผู้เขียนผลงานทางวิชาการโดยตรง

Manjet Kaur Mehar Singh และMalini Ganapathy (2018) กล่าวถึงการกระทำลักษณะการคัดลอกผลงานทางวิชาการ โดยทั่ว ๆ ไปไว้ดังนี้

1. การอ้างคำต่อคำ (Quoting Verbatim) หรือลักษณะคัดลอกงานของคนอื่นทั้งหมด โดยไม่ได้ปรับแต่งแก้ไขใด ๆ เลย

2. การถอดความ (Paraphrasing) งานของคนอื่นโดยการเปลี่ยนคำบางคำ หรือปรับแก้ไขคำที่มีความหมายใกล้เคียงกัน โดยไม่มีการอ้างอิงแหล่งที่มา

3. การนำผลงานคนอื่นไปขอรับการตีพิมพ์ (Submitting) บางส่วนหรือทั้งหมด โดยอ้างว่าเป็นผลงานของตนเอง

4. การคัดลอกผลงานโดยอัตโนมัติ (Auto Plagiarizing) หรือการคัดลอกผลงานของตนเอง (Self-Plagiarizing) เป็นลักษณะการคัดลอกผลงานตนเองที่ได้ทำผ่านมาแล้ว และได้รับการประเมินหรือได้รับรางวัลทางวิชาการ โดยไม่มีการอ้างอิงถึงแหล่งที่มาของต้นฉบับ

5. การอ้างอิงแหล่งที่มาไม่เพียงพอ (Insufficient) หรือทำให้เข้าใจผิด (Misleading) ของแหล่งที่มา ทำให้ผู้อ่านไม่สามารถตรวจสอบว่าอ้างอิงเพียงพอ และถูกต้องในการระบุผลงานต้นฉบับ

สำหรับรูปแบบการคัดลอกผลงานทางวิชาการของนักศึกษาไทย มีหลากหลายรูปแบบ ทั้งที่ตั้งใจและไม่ตั้งใจ ส่วนกระบวนการที่หลบหลีกความเหมือนกับต้นฉบับ เช่น การศึกษาของ ทิวนภา ศิริพรหม และสมฤดี คงพุด (2560) พบว่า กลวิธีที่นักศึกษาใช้บ่อย คือ การถอดความจากข้อความต้นฉบับ โดยใช้สำนวนภาษาของตนเองและนำข้อความมาใช้ในการเขียนของตนเองด้วยการอ้างอิงข้อมูลอย่างเหมาะสม และถูกจริยธรรม

การเขียนผลงานวิชาการ เป็นงานที่มีความท้าทายความรู้ความสามารถของผู้เขียน ที่จะสังเคราะห์ความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาสาระที่เขียน ผ่านกระบวนการศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องอย่างหลากหลาย ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ นอกจากนี้ยังต้องใช้เวลาและความอดทนในการเขียนผลงาน เพื่อถ่ายทอดองค์ความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ให้ผู้อ่านได้เข้าใจ และมองเห็นตามแนวคิด มุมมองของผู้เขียน ดังนั้นการเขียนผลงานวิชาการจึงเป็นงานเขียนที่กลั่นมาจากสมองของผู้เขียน โดยเรียบเรียงเป็นภาษาที่เข้าใจง่ายเพื่อสื่อสารกับผู้อ่าน การหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานทางวิชาการ จึงมีความสำคัญและเป็นพื้นฐานของจรรยาบรรณนักวิชาการ ด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเองและซื่อสัตย์ต่อวิชาชีพ สำหรับแนวทางการหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานทางวิชาการ พอสรุปได้ดังนี้

1. ควรเขียนผลงานทางวิชาการด้วยความซื่อสัตย์ ให้เกียรติตนเองและเกียรติผลงานของผู้อื่น ในการที่จะหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงาน ทุกลักษณะทั้งตั้งใจและไม่ตั้งใจ หากมีการกล่าวอ้างงานของผู้อื่น ต้องมีการอ้างอิงแหล่งที่มาอย่างชัดเจน และถูกต้อง สามารถตรวจสอบได้ สอดคล้องกับ Roka (2017) ได้ให้แนวทางหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานทางวิชาการ โดยใช้ความซื่อสัตย์ขณะที่เขียนผลงาน พุ่มเทเวศน์ให้กบังงานเขียนเขียนผลงานด้วยความคิดของตนเอง โดยใช้ความรู้ที่ได้ศึกษาจากเอกสารทั้งหมด การอ้างอิงที่ถูกต้องและการปฏิบัติตามแนวทางของวารสารที่จะตีพิมพ์ เลี่ยงการคัดลอกเนื้อหาขณะเขียน และเลี่ยงการเขียนชื่อเรื่องคล้ายคลึงกับผลงานวิชาการอื่น และควรใช้คำสำคัญที่ต่างจากผู้เขียนท่านอื่น

2. หลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานทางวิชาการ ด้วยการตรวจสอบกับโปรแกรมตรวจสอบคำซ้ำ ปัจจุบันมีโปรแกรมที่อำนวยความสะดวก มีคำสั่งย่อยที่คอยช่วยผู้เขียนตรวจสอบกับฐานข้อมูลผ่านระบบเครือข่ายคอมพิวเตอร์ หรือผ่านการอ่านจากผู้เชี่ยวชาญ เพื่อคอยช่วยเหลือและตรวจสอบความถูกต้องของการเขียน เช่น โปรแกรม Turnitin ซึ่งมีประโยชน์กับผู้เขียนรวมถึงการจัดการเรียนการสอนในมหาวิทยาลัย Kunschak (2018) กล่าวว่า ประโยชน์การสอนใช้โปรแกรมตรวจสอบการคัดลอกผลงานวิชาการ Turnitin มีสี่ประการ ประการแรก ความสามารถในการเพิ่มจิตสำนึกเรื่อง การขาดสื่อและการเรียนด้วยระบบดิจิทัล ซึ่งเป็นสิ่งสำคัญสำหรับคนรุ่นใหม่ ประการที่สอง โปรแกรม Turnitin มีฟังก์ชันการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เขียนและผู้เชี่ยวชาญเฉพาะเรื่อง (Peer Review) ซึ่งช่วยแก้ไขปรับปรุงจุดที่สำคัญ และจะเป็นทักษะที่ช่วยแก้ไขข้อผิดพลาดด้วยตนเองในการใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย ประการที่สาม โปรแกรม Turnitin สนับสนุนกระบวนการเขียนอย่างใกล้ชิด เนื่องจากโปรแกรมสามารถที่จะช่วยให้ครูตั้งค่าได้หลายค่าในกระบวนการเขียน มีการตรวจสอบฉบับร่างหลาย ๆ ฉบับ และหาข้อผิดพลาดโดยรวม สรุปพัฒนาให้ดีขึ้น ประการสุดท้าย โปรแกรมอนุญาตให้ใช้ตามหลักการป้องกันแทนกระบวนการลงโทษ

3. ควรมีการป้องกันการคัดลอกผลงานทางวิชาการ ก่อนมีการเผยแพร่ผลงาน หรือผ่านกระบวนการศึกษา อาทิ ในบางมหาวิทยาลัยกระบวนการสอบวิทยานิพนธ์ ดุษฎีนิพนธ์ ก่อนที่จะมีการสอบมีการกำหนดให้นักศึกษาส่งผลการตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการให้กับอาจารย์ที่ปรึกษา ทั้งก่อนสอบเค้าโครง และก่อนสอบป้องกัน เพื่อพิจารณาถึงความซ้ำ และกำหนดระดับเปอร์เซ็นต์ความซ้ำที่ยอมรับได้ หากไม่ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดนักศึกษาไม่มีสิทธิ์ที่จะดำเนินการวิจัยตามกระบวนการ หรือไม่มีสิทธิ์สอบเมื่อผลการวิจัยมีการซ้ำซ้อนหรือการอภิปรายผลมีการซ้ำซ้อนเป็นต้น หรือกรณีการเขียนผลงานเพื่อขอกำหนดตำแหน่งทางวิชาการ ควรมีการเสนอเอกสารผลการตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการเพื่อให้กรรมการพิจารณา ซึ่งจะทำงานวิชาการสาขาวิชาต่าง ๆ ของประเทศมีความหลากหลาย และเกิดแนวคิดที่ใหม่ หรือต่อยอดจากผลงานที่เคยได้ทำมาแล้ว

จากที่กล่าวมาแนวทางการหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานทางวิชาการพอสรุปได้สามประการ ประการแรก เป็นสิ่งสำคัญต้องสร้างความตระหนักและสำนึกถึงจริยธรรม ความซื่อสัตย์ต่อผลงานทางวิชาการให้กับผู้เขียน ประการที่สองควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีทั้งคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายในการตรวจสอบและสนับสนุนแนวทางการหลีกเลี่ยงการคัดลอกผลงานทางวิชาการให้กับผู้เขียน และ ประการสุดท้ายมีมาตรการป้องกันและบทลงโทษสำหรับผู้เขียนที่มีการคัดลอกผลงานทางวิชาการ

จริยธรรมพื้นฐานด้านความซื่อสัตย์ทางวิชาการ หรือการคัดลอกผลงานทางวิชาการเป็นสิ่งที่ขาดไปและการคัดลอกผลงานทางวิชาการไม่ใช่แนวคิดที่ถูกสร้างขึ้นในการตอบสนองต่อการใช้งานอินเทอร์เน็ต แต่มันเกี่ยวข้องกับทรัพย์สินทางปัญญา (Intellectual Property) เริ่มต้นในศตวรรษที่ 19 แม้จะไม่ใช่ที่นิยมจนถึงศตวรรษที่ 20 จนกระทั่งสมาคมวิชาชีพ เช่น สมาคมนักจิตวิทยาแห่งสหรัฐอเมริกา (American Psychological Association: APA) ไม่มีแนวทางที่ชัดเจนในการอ้างอิงผลงานผู้อื่นที่มีอยู่ในสถาบันการศึกษาจึงเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาและพัฒนาการอ้างอิงผลงานทางวิชาการให้ถูกต้องและมีรูปแบบไปในทิศทางเดียวกันทั่วโลก

การตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการเบื้องต้น ต้องอาศัยเครื่องมือทางด้านเทคโนโลยีและคอมพิวเตอร์เข้ามาตรวจสอบความเหมือน หรือความซ้ำ (Duplication) โดยการตรวจสอบจากฐานข้อมูลที่มีอยู่เทียบกับผลงานที่ต้องการตรวจสอบ ซึ่งมีฐานข้อมูลและโปรแกรมจำนวนมากที่สามารถตรวจสอบเบื้องต้นได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายและมีค่าใช้จ่ายเป็นรายปีหรือรายครั้งในการตรวจสอบ สำหรับการตรวจสอบงานที่มีการเขียนเป็นภาษาอังกฤษจะมีฐานข้อมูลมาก ทำให้การตรวจสอบทำได้ไม่ยาก โปรแกรมตรวจสอบ eTBLAST ที่เชื่อมต่อกับฐานข้อมูล Déjà vu เป็นหนึ่งในโปรแกรมและฐานข้อมูลที่ใช้ในการตรวจสอบ Plagiarism ที่ให้บริการฟรีบนอินเทอร์เน็ต และได้รับความนิยมอย่างสูงในปัจจุบัน นอกจากนี้โปรแกรม Turnitin เป็นอีกโปรแกรมตรวจสอบการคัดลอกผลงานทางวิชาการที่ได้รับความนิยมสูง ได้รับการยอมรับด้วยความสามารถแสดงผลการเทียบซ้ำเป็นระดับเปอร์เซ็นต์ พร้อมทั้งชี้แหล่งข้อมูลที่ซ้ำ โดยแหล่งข้อมูลมาจากการตรวจสอบผ่านระบบอินเทอร์เน็ต บทความ วารสาร วิทยานิพนธ์ ผลงานวิจัยทั่วโลกที่นำเข้าสู่ระบบคลังข้อมูลของ Turnitin นอกจากนี้โปรแกรมยังให้บริการจัดห้องเรียนผ่านระบบเครือข่าย มีการประเมินงานเขียนโดยผู้เชี่ยวชาญ (Peer Review) ให้คะแนนผลงานเขียนของนักศึกษาผ่านระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ข้อจำกัดของโปรแกรม Turnitin คือ เป็นโปรแกรมที่ต้องมีค่าใช้จ่าย และค่อนข้างแพงสำหรับใช้งานบุคคล แต่จะเหมาะสมกับการใช้งานในระดับองค์กรหรือระดับมหาวิทยาลัย

สำหรับการตรวจสอบงานเขียนโดยใช้ภาษาไทย เบื้องต้นสามารถตรวจสอบได้กับฐานข้อมูลที่มีอยู่ในระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผ่านโปรแกรมค้นหา เช่น Google, Bring, Yahoo, Ark.com, AOL.com, Baidu, Wolframalpha, DuckDuckGo, Internet Archive เป็นต้น ส่วนโปรแกรมที่มีการพัฒนาขีดความสามารถในการตรวจสอบแสดงผลการเทียบซ้ำเป็นระดับเปอร์เซ็นต์ พร้อมทั้งชี้แหล่งข้อมูลที่ซ้ำ เช่น การตรวจสอบด้วยโปรแกรม อักษรวิสุทธิ ซึ่งพัฒนาโดยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และบริษัทอินสปายจำกัด ให้บริการตรวจสอบงานเขียนค้นหาข้อความที่อาจจะเป็นการลอกเลียนผลงานของผู้อื่นด้วยฐานข้อมูลทางวิชาการของมหาวิทยาลัยที่ร่วมมือ โดยวิธีการสมัครสมาชิกผ่านระบบมหาวิทยาลัยที่ร่วมมือ จากนั้นส่งงานเขียนเพื่อขอตรวจสอบผ่านเมล ทางระบบโปรแกรมอักษรวิสุทธิจะส่งผลการตรวจสอบกลับมายังเมลพร้อมทั้งรายละเอียดและดัชนีการคัดลอกต่าง ๆ ซึ่งสะดวกต่อการใช้งาน แต่มีข้อจำกัดคือผู้ที่ขอตรวจสอบจะต้องเป็นสมาชิกของมหาวิทยาลัยที่ร่วมมือ บุคคลภายนอกไม่สามารถเข้าตรวจสอบได้

บทสรุป

จริยธรรมพื้นฐานด้านความซื่อสัตย์ในการเขียนผลงานทางวิชาการ เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็นต้องมีในผู้เขียนผลงาน ความคาดหวังการตรวจสอบจากเทคโนโลยีคอมพิวเตอร์ร่วมกับฐานข้อมูล และผู้เชี่ยวชาญแต่ละด้านคงไม่เพียงพอ เพราะเป็นการประเมินหลังจากการสร้างผลงานแล้ว ถือว่าเป็นปลายทาง ทั้งนี้ควรมีการดำเนินการทั้งต้นทาง กลางทาง และปลายทาง โดยต้นทางควรส่งเสริม และตระหนักถึงผลที่จะเกิดจากการคัดลอกผลงานให้กับผู้เขียน หรือนักศึกษาในระดับมหาวิทยาลัยที่จะสำเร็จการศึกษาออกไปปฏิบัติหน้าที่ตามสาขาวิชาต่าง ๆ ความสมบูรณ์แห่งการเป็นบัณฑิตควรจะต้องมีจรรยาบรรณในวิชาชีพและจรรยาบรรณในวิชาการตามแต่ละสาขานั้น กระบวนการส่งเสริมเริ่มตั้งแต่การปลูกฝังจริยธรรมด้านความซื่อสัตย์ ตั้งแต่เรียนการส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์และเครือข่ายอินเทอร์เน็ตนอกจากการสืบค้นข้อมูลควรมีการส่งเสริมให้มีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานตามไปด้วย สำหรับกลางทาง ควรสนับสนุนให้มีการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ร่วมกับฐานข้อมูลในการตรวจสอบรูปแบบการเป็นพี่เลี้ยงที่คอยให้คำแนะนำ ตรวจสอบความซ้ำซ้อน ประเมินผลการเขียน ในกระบวนการเรียนการสอน หรือกระบวนการจัดทำผลงานทั้งนักศึกษา นักวิจัย นักวิชาการ รวมถึงบุคลากรที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการจัดทำผลงานทางวิชาการ ส่วนปลายทาง ควรกำหนดเงื่อนไข หรือเกณฑ์การซ้ำซ้อนของผลงาน โดยตรวจสอบก่อนที่จะเผยแพร่ผลงานในวารสารต่าง ๆ หรือกรณีการทำวิทยานิพนธ์ งานวิจัย ควรตรวจสอบก่อนที่จะให้ดำเนินการวิจัย และตรวจสอบหลังจากการวิจัยสำเร็จ เมื่อดำเนินการตามกระบวนการดังกล่าวข้างต้น การคัดลอกผลงานทางวิชาการในประเทศไทยจะลดลงและจะก่อให้เกิดองค์ความรู้ใหม่ ๆ ที่แตกแขนงออกไป หรือต่อยอดผลงานทางวิชาการเก่า ๆ ที่เคยได้เผยแพร่ไปแล้ว ทำให้ความรู้ในหลากหลายสาขามีการพัฒนาขึ้นอย่างไม่หยุดนิ่ง

เอกสารอ้างอิง

จิราภา วิทยากรักษ์. (2555). บทความปริทัศน์ การลอกเลียนงานวิชาการและวรรณกรรมโดยมิชอบ (Plagiarism). วารสารครุศาสตรอุตสาหกรรม, 11(3).

- ทิวณา ศิริพรหม, และสมฤดี คงพุ่ม. (2560). กลวิธีเพื่อหลีกเลี่ยงการคัดลอกงานเขียนทางวิชาการ: กรณีศึกษานักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชาการสอนภาษาอังกฤษ. วารสารมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร, 14(2), 47-60.
- บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. (2555). Plagiarism สิ่งพิมพ์ วิทยานิพนธ์ การคัดลอกผลงานวิจัย ประเด็นสำคัญที่ควรรู้. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 2). (2558, 5 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 132 ตอนที่. 6ก หน้า 7-13.
- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 3). (2558, 5 กุมภาพันธ์). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 132 ตอนที่. 6ก หน้า 14-16.
- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับที่ 4). (2561, 11 พฤศจิกายน). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 135 ตอนที่. 92ก หน้า 7-13.
- พระราชบัญญัติลิขสิทธิ์. (2537, 21 ธันวาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่มที่ 111 ตอนที่. 59ก หน้า 1-28.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2557). ศัพท์นิติศาสตร์ อังกฤษ-ไทย, ไทย-อังกฤษ ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2561). พจนานุกรมศัพท์วรรณกรรมไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- Cohen, J. (2013). Preventing Plagiarism. American Psychological Association, 44(10), 57.
Retrieved from <http://www.apa.org/monitor/2013/11/plagiarism.aspx>
- Demirdover, C. (2019). The plagiarism. Turkish Journal of Plastic Surgery, 27(1), 1. doi: 10.4103/1300-6878.249406
- Hengki Wijaya, และKara Elizabeth Gruber. (2018). Ethics perspective and regulation of plagiarism in Higher Education. International Journal of Humanities and Innovation (IJHI), 1(1), 17-25. doi: 10.33750/ijhi.v1i1.4
- Kunschak, C. (2018). Multiple uses of anti-plagiarism software. The Asian Journal of Applied Linguistics, 5(1), 60-69.
- MacLennan, H. (2018). Student Perceptions of Plagiarism Avoidance Competencies: An Action Research Case Study. Journal of the Scholarship of Teaching and Learning, 18(1), 58-74. doi: 10.14434/josotl.v18i1.22350
- Manjet Kaur Mehar Singh, และMalini Ganapathy. (2018). Understanding Plagiarism from the Lens of First Year Tertiary Level Students. Pertanika J. Soc. Sci. & Hum., 26(T), 159-177.
- Roig, M. (2015). Avoiding plagiarism, self plagiarism, and other questionable writing practices: a guide to ethical writing. Office of Research Integrity Publication.
<https://ori.hhs.gov/sites/default/files/plagiarism.pdf>
- Roka, Y. B. (2017). Plagiarism: Types, Causes and How to Avoid This Worldwide Problem. Nepal Journal of Neuroscience, 14(3), 2-6.
- Roman, A. G. (2018). Minimizing Plagiarism Incidence in Research Writing in One State University in the Philippines. Asian Journal of Multidisciplinary Studies, 1(1).

Active Learning: การจัดการเรียนรู้เพื่อเตรียมเด็กไทยสู่ศตวรรษที่ 21 หลังวิกฤตการณ์โควิด-19

Active Learning: Instructional Approaches on Preparing Thai Learners to the 21st Century Post Pandemic (Covid-19) Crisis

ดวงแก้ว สุหลง, สุพินดา เลิศฤทธิ
Duangkaew Sulong, Supinda Lertlit
วิทยาลัยครูสุริยเทพ มหาวิทยาลัยรังสิต
Suryadhep Teachers College, Rangsit University
E-mail : duangkaew@ayw.ac.th

Received: July 12, 2022 **Revised:** October 20, 2022 **Accepted:** June 20, 2024

บทคัดย่อ

Active Learning หรือการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง เป็นการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถสร้างองค์ความรู้ได้ด้วยตนเอง โดยการเชื่อมโยงและบูรณาการจากความรู้เดิมที่มีอยู่ ซึ่งครูผู้สอนจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนบทบาทจากผู้ที่เป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้มาเป็นผู้ที่อำนวยความสะดวก (Facilitator) ในชั้นเรียน เป็นผู้ให้คำแนะนำปรึกษา (Coach) ในระหว่างจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นผู้ร่วมเรียนรู้ (Co-learner) ข้อมูลความรู้ต่างๆไปพร้อมๆกันกับผู้เรียน ตลอดจนเป็นผู้สร้างแรงจูงใจในการเรียนรู้ (Motivator) ให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียน เห็นคุณค่าของการเรียน และเป็นบุคคลที่เรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต นอกจากนี้ครูผู้สอนยังต้องปรับเปลี่ยนขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ และวิธีวัดและประเมินผลให้มีความหลากหลาย เพื่อกระตุ้นความสนใจของผู้เรียนและเป็นการสร้างบรรยากาศในการเรียนให้มีชีวิตชีวา โดยเน้นให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในทุกองค์ประกอบของการเรียนการสอนเพื่อสร้างประสบการณ์ให้แก่ผู้เรียนจากการลงมือปฏิบัติจริง ในขณะเดียวกันผู้เรียนเองก็ต้องเปลี่ยนบทบาทจากผู้รับความรู้ (Receiver) ไปเป็นผู้ที่มีส่วนในการสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Co-Creator) ด้วยการเสนอความคิดเห็นโต้แย้ง อภิปราย ทั้งในการทำงานแบบรายบุคคลและการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ซึ่งจะก่อให้เกิดทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการแก้ไขปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ทักษะในการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มและภาวะความเป็นผู้นำ (Collaboration Teamwork and Leadership) ทักษะด้านความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และนวัตกรรม (Creativity and Innovation) รวมไปถึงทักษะด้านอื่นๆ ที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในยุคศตวรรษที่ 21 ซึ่งโลกในยุคศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่โลกต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงในด้านต่างๆ มากมาย วิกฤตการณ์โควิด-19 เป็นอีกตัวอย่างหนึ่งของเหตุการณ์ที่อยู่เหนือการคาดการณ์ของมนุษย์ การปรับทิศทางการศึกษาด้วยการประยุกต์ใช้วิธีการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) จึงถือเป็นหนทางในการพัฒนาทักษะที่จำเป็นให้เยาวชนมีความพร้อมและสามารถก้าวเข้าสู่

โลกแห่งศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมั่นคง เป็นผู้ที่มีความยืดหยุ่นและสามารถปรับตัวเพื่อรับมือกับความไม่แน่นอนที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง, วิกฤตการณ์โควิด-19, ศตวรรษที่ 21

Abstract

Active Learning is an instructional method that focuses on students being able to create knowledge on their own by linking and integrating existing knowledge, teachers need to reshape their role from those who are centered on learning to those who facilitate the classroom (facilitator), counsel during teaching activities (coach), learn along with the learners (co-learner), motivate learners to have a positive attitude towards learning (motivator), value their studies, and be a person who continues to learn on their own throughout their lives. In addition, teachers must modify the process of organizing learning activities, learning techniques, measuring, and evaluating them variately to stimulate the interests of the learners and to create a lively learning atmosphere that focuses on engaging students in all elements of teaching and learning to create an experience for students from hands-on activity. At the same time, learners themselves have to change their role from those who receive knowledge (receiver) to those who create knowledge themselves (co-creator) by offering opinions, debating, discussing both individual and group work, which contributes to critical thinking skills and problem-solving skills (critical thinking and problem solving) in group and form leadership (collaboration teamwork and Leadership), innovative skills (creativity and innovation), as well as other skills needed to learn in the 21st century. The world in the 21st century was an era when the world faced many changes. The COVID-19 crisis is another example of events that transcend human predictions. Reorienting educational direction with the application of hands-on learning management methods is a way to develop the skills needed for young people to be ready and able to move firmly into the world of the 21st century, who are resilient and able to adapt to future uncertainties.

Keywords: Active Learning, The COVID-19, The 21st Century

บทนำ

นับตั้งแต่ปลายปีพุทธศักราช 2562 เป็นต้นมา โลกทั้งโลกได้เผชิญกับวิกฤตการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 หรือ โควิด -19 นับเป็นสถานการณ์อันหนักหน่วงและรุนแรงอีกสถานการณ์หนึ่งที่มนุษยชาติต้องเผชิญ วิกฤตการณ์ในครั้งนี้ยังส่งผลกระทบเป็นวงกว้างในหลายมิติของการดำเนินชีวิตของประชากรโลกและสร้างความเสียหายทางเศรษฐกิจเป็นมูลค่ามหาศาล (สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ, 2563)

การศึกษาเป็นอีกมิติหนึ่งที่ได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังที่องค์การทุนเพื่อเด็กแห่งสหประชาชาติ (United Nations Children's Fund) หรือ ยูนิเซฟ (UNICEF) ได้รายงานว่ามีนักเรียนมากกว่า 1,000 ล้านคน อยู่ในความเสี่ยงที่จะเกิดการถดถอยทางความรู้ อันเนื่องมาจากโรงเรียนหยุดการจัดการเรียนการสอนเพื่อจำกัดการแพร่ระบาดของโรคโควิด -19 (UNICEF, 2020) จากการรวบรวมข้อมูลตั้งแต่เดือนมกราคม 2563 ถึงเมษายน 2565 พบว่า มีโรงเรียนจำนวนมากถึง 227,599 โรงทั่วโลกที่ต้องประกาศหยุดการจัดการเรียนการสอน (Global Change Data Lab, 2022) นับเป็นผลกระทบครั้งใหญ่หลวงสำหรับแวดวงการศึกษา ผลพวงจากโรคโควิด-19 ยังได้นำความเปลี่ยนแปลงมาสู่รูปแบบการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมโลกให้กลายเป็นการดำเนินชีวิตแบบใหม่ (New Normal) ที่แตกต่างจากอดีต ซึ่งต้องปรับตัวไปสู่วิถีใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ที่ไม่คุ้นเคย ในขณะที่ภาคการศึกษาเองก็ต้องตั้งคำถามต่อบทบาทของการเรียนรู้ในโลกใหม่ เตรียมตัวให้พร้อมสำหรับรูปแบบการเรียนรู้ที่เปลี่ยนไปและการพัฒนาทักษะใหม่ ๆ สำหรับยุคหลังโควิด -19 ด้วยเช่นกัน (ฐิติ พอกสันเทียะ, 2563)

กระทรวงศึกษาธิการในฐานะที่เป็นหน่วยงานหลักในการกำหนดนโยบายทางการศึกษาได้ออกประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่องนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2564-2565 เมื่อวันที่ 25 มิถุนายน 2564 ไปแล้วนั้น แต่เมื่อประเทศไทยตกอยู่ในห้วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคโควิด-19 ซึ่งทำให้ทุกคนต้องปรับเปลี่ยนชีวิตให้เข้ากับวิถีชีวิตใหม่ หรือ New Normal กระทรวงศึกษาธิการได้เล็งเห็นถึงความจำเป็นในการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินการให้มีความปลอดภัยทั้งต่อตัวผู้เรียน ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา จึงประกาศนโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 เมื่อวันที่ 29 ตุลาคม 2564 โดยดำเนินการตามแผนแม่บทภายใต้ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ.2561-2580) และแผนปฏิรูปประเทศด้านการศึกษา (ฉบับปรับปรุง) และนโยบายรัฐบาลทั้งในส่วนนโยบายหลักด้านการปฏิรูปกระบวนการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพของคนไทยในทุกช่วงวัย และนโยบายเร่งด่วน เรื่องการเตรียมคนไทยสู่ศตวรรษที่ 21 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) โดยคณะกรรมการปฏิรูปประเทศด้านการศึกษาได้กำหนดกิจกรรมปฏิรูปที่จะส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงต่อประชาชนอย่างมีนัยสำคัญ โดยวางกรอบให้กิจกรรมปฏิรูปที่ 2 เป็นกิจกรรมเพื่อการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนสู่การเรียนรู้ฐานสมรรถนะเพื่อตอบสนองการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 (สำนักนายกรัฐมนตรี, 2564)

เมื่อโลกเดินทางมาถึงยุคศตวรรษที่ 21 เพราะเหตุใดผู้คนในแวดวงต่างๆจึงเกิดความตื่นตัวและขานรับนั้นอาจเป็นเพราะศตวรรษที่ 21 เป็นยุคที่เทคโนโลยีในด้านต่างๆเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ส่งผลให้วิถีการ

ติดต่อสื่อสาร การประกอบธุรกิจ และการใช้ชีวิตได้เปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แต่ทว่าเทคโนโลยีไม่ใช่เพียงสิ่งเดียวที่มีการเปลี่ยนแปลง เพราะโลกยังต้องเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงในหลายๆ ด้าน ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางสภาพภูมิอากาศที่มีแนวโน้มรุนแรงมากขึ้นเรื่อย ๆ (Stephen Bayley, 2019) การเปลี่ยนแปลงทางสังคม จากจำนวนประชากรโลกที่มีการคาดการณ์ว่าจะเพิ่มมากขึ้นอีก 1,700 ล้านคน ในปี 2040 ซึ่งจะส่งผลให้ความต้องการด้านที่อยู่อาศัย การขนส่ง การผลิตอาหารและการกำจัดขยะที่จะเพิ่มขึ้นตามมาด้วยเช่นกัน รวมไปถึงปัญหาการว่างงานซึ่งถือเป็นอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญของสังคม (Augusto Lopez-Claros, Arthur L. Dahl and Maja Groff, 2020) ด้วยเหตุนี้ การจัดการศึกษาจึงต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบวิธีการเพื่อเตรียมความพร้อมให้เยาวชนของประเทศพร้อมก้าวเข้าสู่โลกในยุคศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมั่นคง พร้อมรับมือกับคลื่นแห่งความเปลี่ยนแปลงและมีความยืดหยุ่นเมื่อต้องเผชิญกับความไม่แน่นอนในอนาคต ฮิวจ์ เดลานี หัวหน้าฝ่ายการศึกษาองค์การยูนิเซฟ ประเทศไทยกล่าวว่า คำว่า “การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21” ย้ำให้เห็นว่า เรากำลังอยู่ในช่วงเวลาแห่งการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในสภาพแวดล้อมที่ประเทศต่าง ๆ มีความเชื่อมโยงกันมากขึ้นเรื่อย ๆ และระบบการศึกษาจำเป็นต้องปรับตัว โดยไม่ใช่แค่การปฏิรูปเพียงครั้งคราว แต่ต้องเป็นการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง เพื่อตอบสนองความต้องการของเยาวชน สังคมและตลาดแรงงานทั้งในปัจจุบันและอนาคต การศึกษาคควรจะมีมุ่งเน้นการเตรียมความพร้อมให้เยาวชนมีทักษะที่จำเป็นต่อการใช้ชีวิตและสอดคล้องกับสังคมในอนาคต ในขณะที่ทักษะพื้นฐานต่าง ๆ เช่น การคำนวณและการอ่านเขียนยังคงเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเรียนรู้ในอนาคต นักเรียนต้องได้รับการพัฒนาทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21 ด้วย เพื่อให้พวกเขาเติบโตได้ในยุคแห่งความไม่แน่นอนและการเปลี่ยนแปลงที่เกิดอย่างรวดเร็วและตลอดเวลา ทักษะที่สำคัญดังกล่าวกว่าที่เราควรหันมาให้ความสำคัญ เช่น การปรับตัว การคิดเป็นระบบ การสร้างสรรค์ การแก้ไขปัญหา และการทำงานร่วมกับคนอื่น ซึ่งเป็นทักษะที่นำไปใช้ได้ได้ในสถานการณ์ที่แตกต่างกัน ตามแนวโน้มปัจจุบันที่คนรุ่นใหม่จะเปลี่ยนงานข้ามสาขาวิชาชีพที่หลากหลาย ซึ่งเป็นสิ่งที่ท้าทายความสามารถในการนำทักษะที่มีไปปรับใช้ในสภาพแวดล้อมใหม่ ๆ (ฮิวจ์ เดลานี, 2562) ท่ามกลางการระบาดของ โรคโควิด-19 ทักษะแห่งศตวรรษที่ 21 จึงทวีความสำคัญมากกว่าที่เคยเป็น ในขณะที่โลกกำลังเผชิญกับอนาคตที่เราต่างไม่รู้จัก ซึ่งต้องอาศัยการแก้ปัญหาและการคิดในเชิงนวัตกรรม แน่ใจว่าทักษะต่างๆ เช่น การทำงานร่วมกันและความคิดสร้างสรรค์จะไม่ใช่แค่ “ทักษะทางอารมณ์” (Soft Skills) อีกต่อไป แต่จะกลายเป็นทักษะที่มีความจำเป็นสำหรับสังคมของเราในการปรับตัวให้เข้ากับความท้าทายใหม่ๆ (Jenny Pieratt, 2020) ระบบการศึกษาในหลายประเทศได้พัฒนาหลักสูตรการศึกษาที่เน้นสร้างกระบวนการเรียนรู้ที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นให้ผู้เรียนมีทักษะการเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์เพื่อสร้างสรรค์นวัตกรรม เพื่อส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนในอนาคต อันเป็นที่มาของทิศทางในการจัดการศึกษาใหม่ที่เน้นกระบวนการเรียนรู้สำคัญกว่าความรู้ (บุญชิต มณีโชติ, 2540, น. 2 อ้างถึงใน นรินทร์ วงศ์คำจันทร์, 2558, น. 2)

การจัดการศึกษาในประเทศไทยจึงต้องขับเคลื่อนไปพร้อมกับการเตรียมความพร้อมเพื่อรับทุกกระแสการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในสังคมยุคศตวรรษที่ 21 โดยสิ่งที่เป็นความจำเป็นเร่งด่วนคือการยกระดับคุณภาพการศึกษา ดังที่กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศเป็นนโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ.2565 รวม

ทั้งสิ้น 7 ประเด็น โดยประเด็นเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้นั้น กระทรวงศึกษาธิการมุ่งเน้นให้เป็นการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาสมรรถนะแบบผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเอง มุ่งเน้นกระบวนการเรียนรู้แบบถักทอความรู้ทักษะ คุณลักษณะผู้เรียนเข้าด้วยกันด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถเข้าใจและเรียนรู้อย่างมีความสุข และพัฒนาความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ รวมทั้งการพัฒนาระบบการวัดและประเมินผลเชิงสมรรถนะ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) การเรียนรู้ด้วยการลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ยังเป็นนโยบายและจุดเน้นต่อเนื่องไปถึงปีงบประมาณ พ.ศ.2566 เพื่อใช้เป็นรูปแบบในการจัดการเรียนรู้ที่มุ่งเน้นให้ผู้เรียนได้ค้นพบพรสวรรค์ ความสนใจ ความถนัดในอาชีพของตนเองด้วยการเรียนรู้จากการลงมือปฏิบัติจริง ทั้งในห้องเรียน สถานประกอบการ รวมทั้งการเรียนรู้ผ่านแพลตฟอร์มและห้องดิจิทัลให้คำปรึกษาแนะนำ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) จากนโยบายและจุดเน้นดังกล่าว ได้สะท้อนให้เห็นว่าการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) นั้น เป็นแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่มีส่วนสำคัญในการเตรียมความพร้อมให้เด็กไทยก้าวเข้าสู่การเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับความเห็นของบุญชิต มณีโชติ (2540, น. 2 อ้างถึงใน นรินทร์ วงศ์คำจันทร์, 2558, น. 2) ที่ได้เสนอว่า การจัดการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนในยุคปัจจุบันผู้สอนต้องวิเคราะห์ตนเองและองค์กรว่า การจัดการศึกษาที่ควรจะเป็นในปัจจุบันเพื่อสร้างอนาคตนั้นควรเป็นอย่างไร โดยต้องเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจากการเป็นผู้ถ่ายทอดความรู้ มาเป็นเอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ ดังนั้นกระบวนการจัดการศึกษาจึงต้องเป็นในลักษณะของ Active Learning นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยทางการศึกษาจำนวนมากยืนยันว่า การเรียนรู้ที่แท้จริงเกิดขึ้นเมื่อผู้เรียนมีส่วนร่วมในการปฏิบัติการเรียนรู้นั้นอย่างจริงจัง (Actively Involved) แม้แต่การเรียนรู้จากการฟัง ผู้เรียนก็ต้องได้ปฏิบัติการฟังจริงๆ อย่างตั้งใจ จึงจะเกิดการเรียนรู้ได้ อย่างไรก็ตามผลการวิจัยที่ผ่านมามีต่ำกว่าสองทศวรรษให้ข้อเสนอว่าผู้เรียนต้องทำมากกว่าเพียงแค่ฟัง กล่าวคือ ผู้เรียนต้องอ่าน เขียน อภิปราย หรือแก้ปัญหา ที่สำคัญที่สุดต้องปฏิบัติอย่างจริงจัง ในงานที่ใช้การคิดขั้นสูงในระดับวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมิน (Chickering & Gamson, 1987 อ้างถึงใน จันทรา แซ่ลิว, 2561, น. 2) จึงได้มีการเสนอว่า กลวิธีที่สนับสนุนการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) คือกระบวนการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนได้ทำและคิดในสิ่งที่ทำ (Charles C. Bonwell & James A. Eison, 1991, p. 2) การจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) นั้น เป็นวิธีการที่มีข้อดีหลายประการดังที่อริยา คูหา และคณะ (2562, น. 6-7) ได้เสนอความเห็นว่ ประโยชน์ของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่มีต่อรายวิชาและหลักสูตร คือการมอบหมายให้ผู้เรียนจดจ่อ ผูกพัน เ้าและกระตุ้นทักษะการคิดขั้นสูง (Stimulating Higher-order Thinking) การได้เรียนรู้แก้ปัญหา (Problem Solving) การคิดเชิงวิพากษ์ (Critical Analysis) มีการแจ้งผลก้าวหน้าและข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ในขณะการจัดการเรียนรู้อยู่ระหว่างผู้สอนและผู้เรียน ในขณะเดียวกันก็เน้นปลูกฝัง บ่มเพาะเจตคติ (Attitude) ค่านิยม (Value) ยกระดับจิตลักษณะและนิสัยที่พึงประสงค์ เช่น แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ (Achievement Motivation) ความคิดสร้างสรรค์ (Creativity) ผู้เรียนได้พัฒนาทักษะการคิด การทำงานเป็นทีม ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้น ได้ค้นคว้า สืบเสาะ แสวงหา ทดลอง เรียนรู้ด้วยการค้นพบ มอบหมายงานที่ท้าทาย น่าสนใจ ให้ผู้เรียนได้รับผิดชอบ กระตุ้นและส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้ผ่าน

กิจกรรมที่มีการเคลื่อนไหวร่างกาย มีการพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ จากกระบวนดังกล่าวผู้เรียนจะเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียน (แบบมีส่วนร่วม) เป็นผู้เรียนที่ชอบเรียนรู้ ทำให้ผู้เรียนคิดเก่ง ทำงานเก่ง ได้ช่วยกันคิดและนำเสนอผลงาน ได้ฝึกอย่างต่อเนื่องก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม เกิดแรงจูงใจภายในและมีความสุขเพลิดเพลินในการเรียนรู้ จึงสามารถกล่าวได้ว่าการเตรียมความพร้อมให้เด็กไทยก้าวเข้าสู่การเป็นพลเมืองไทยและพลเมืองโลกในศตวรรษที่ 21 ด้วยแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) เป็นเทคนิควิธีการที่สร้างเสริม ฝึกฝนและพัฒนาทักษะเพื่อให้เยาวชนไทยเป็นเยาวชนที่มีความพร้อมในการรับมือ พร้อมปรับตัว พร้อมเผชิญและแก้ไขปัญหาอย่างรู้เท่าทันและอย่างชาญฉลาดในโลกแห่งยุคศตวรรษที่ 21 ที่หมุนไปพร้อมกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่มีวันหยุดนิ่ง

ความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)

การจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริงหรือ Active Learning นั้น มีผู้ที่ศึกษาวิจัยได้ให้ความหมายภาษาไทยแตกต่างกันออกไป เช่น การเรียนรู้เชิงรุก (กิตติพันธ์ วิบูลศิลป์, 2560, น. 19) การเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น (จิรันธิน คงจีน, 2560, น. 37) การเรียนรู้อย่างมีชีวิตชีวา (สัญญา ภัทรกร, 2552, น. 3) การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (อัมพิกา ภูเดช, 2541, น. 57-58) ในบทความนี้ ผู้เขียนใช้ความหมายภาษาไทยว่า การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง ตามประกาศนโยบายและจุดเน้นประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 ของกระทรวงศึกษาธิการ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2564) โดยมีการอธิบายความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ไว้ ดังนี้

CATLR (Northeastern Center for Advancing Teaching and Learning Through Research) (2022) ประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ให้ความหมาย Active Learning ว่า หมายถึงแนวทางการสอนและการเรียนรู้ที่หลากหลายซึ่งให้นักเรียนลงมือทำกิจกรรมตามกรอบแนวคิดและเนื้อหาของหลักสูตร

Meyers & Jones (1993, p. 4) กล่าวว่า Active Learning เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ภายใต้สมมติฐานพื้นฐาน 2 ประการ คือ 1) การเรียนรู้เป็นความพยายามโดยธรรมชาติของมนุษย์และ 2) แต่ละบุคคลมีแนวทางในการเรียนรู้ ที่แตกต่างกัน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2565, น. 2) ได้ให้ความหมายของ Active Learning ว่า เป็นกระบวนการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผ่านการปฏิบัติที่หลากหลายรูปแบบ

กมล โพธิเย็น (2564, น. 6-7) ได้อธิบายความหมายของ Active Learning ว่า เป็นวิธีการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือ ทำและคิดในสิ่งที่ได้ทำไปเพื่อเป็นการสร้างประสบการณ์ตรงให้เกิดขึ้นแก่ผู้เรียน โดยมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนและ ครูด้วยการลงมือทำกิจกรรมร่วมกันทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน จากนั้นก็จะสร้างองค์ความรู้ขึ้นจากสิ่งที่ได้ทำไปนั้นผ่านการฟัง การพูด การเขียน การอภิปรายและการสะท้อนความคิดร่วมกัน เพื่อสร้างความหมายของเนื้อหาสาระที่ได้เรียนรู้นั้นและพยายามเชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิมที่มีอยู่ให้ได้มากที่สุด

สำนักงานศึกษาธิการภาค 3 (2563, น. 18) ได้ให้ความหมายของ Active Learning ว่า เป็นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนมีส่วนร่วมทั้งกับกิจกรรมการเรียนรู้ นอกจากการฟังบรรยายอย่างเดียว หรือสร้างประสบการณ์ผ่านการลงมือทำ การสังเกต ได้สนทนากับตนเองและผู้อื่นผ่านรูปแบบหรือเทคนิคการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยผู้สอนสามารถจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้กับผู้เรียนได้ทั้งรายบุคคลหรือแบบกลุ่ม โดยพิจารณาให้เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ สารการเรียนรู้ เวลา และผู้เรียน เพื่อให้ผู้เรียนได้รับการพัฒนาทักษะการคิดขั้นสูง

กนกวรรณ ฉัตรแก้ว (2562, น. 25) ได้สรุปความหมายการจัดการเรียนรู้ แบบ Active learning ว่าเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ตามแนวคิดการสร้างสรรค์ทางปัญญา (Constructivism) ที่เน้นการเรียนมากกว่าการสอน ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ ปฏิบัติด้วยตนเอง เรียนรู้แบบกลุ่ม กระตุ้นให้ผู้เรียนมีความสนใจในการเรียน เกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง ใช้กระบวนการเรียนขั้นสูง ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมินค่า การใช้เทคนิคการเรียนรู้ที่หลากหลาย รู้จักการเผชิญหน้ากับสถานการณ์จริง สามารถเชื่อมโยงความรู้ ความคิด และจินตนาการเข้าด้วยกันได้อย่างมีเหตุผลและเกิดแรงบันดาลใจในการเรียน

แพรทิพย์ พุดเพระ (2561, น. 15) ได้สรุปความหมายการจัดการเรียนรู้ แบบ Active learning ว่าเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการเรียนการสอนและลงมือปฏิบัติจริงในกิจกรรมต่างๆมากกว่าการเป็นผู้รับเพียงฝ่ายเดียว เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์กับผู้สอนและเพื่อนในชั้นเรียน นำไปสู่การสร้างองค์ความรู้จากสิ่งที่ได้ปฏิบัติระหว่างการเรียนการสอน เพื่อพัฒนากระบวนการคิดอย่างเป็นระบบ อาจให้ผู้เรียนทำงานคนเดียว กลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ก็ได้

จากการศึกษาความหมายของการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ดังกล่าวข้างต้นสามารถสรุปได้ว่าการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning เป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและมีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งกิจกรรมการเรียนรู้จะประยุกต์ใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย โดยเน้นให้ผู้เรียนได้ลงมือปฏิบัติจริงทั้งแบบรายบุคคลหรือแบบกลุ่ม เพื่อสร้างโอกาสให้ผู้เรียนได้มีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและระหว่างผู้สอน ผู้เรียนได้ฝึกฝนกระบวนการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และประเมินค่าผ่านประสบการณ์ที่ได้ลงมือปฏิบัติด้วยตนเองขณะเรียน ก่อให้เกิดการสร้างองค์ความรู้ใหม่ โดยครูผู้สอนปรับบทบาทจากผู้ให้ความรู้มาเป็นผู้ให้คำแนะนำ ผู้อำนวยการความสะดวกในขณะดำเนินกิจกรรม รวมถึงการเป็นผู้ร่วมเรียนรู้ไปพร้อมกันกับผู้เรียน

ประยุกต์ใช้ Active Learning ในห้องเรียนอย่างไรให้ประสบผลสำเร็จ

การจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ประกอบไปด้วยปัจจัยหลายด้านที่มีความสัมพันธ์กันและสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนจะประสบผลสำเร็จได้นั้นต้องเริ่มจากการปรับและการเปลี่ยนองค์ประกอบต่างๆ ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้ดำเนินไปตามรูปแบบของ Active Learning ในทุกๆส่วน ดังนี้

1. การปรับบทบาทของครูและนักเรียน

ครูและนักเรียนถือเป็นตัวจักรสำคัญในการขับเคลื่อนกิจกรรมการเรียนรู้และนำพาให้ปัจจัยด้านอื่นๆ บังเกิดผลตามไปด้วย ดังนั้น เพื่อให้การนำแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) มาประยุกต์ใช้เพื่อเตรียมนักเรียนให้พร้อมก้าวเข้าสู่ศตวรรษที่ 21 สามารถเกิดขึ้นได้อย่างเป็นรูปธรรม ทั้งครูและนักเรียนต่างต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตน ทวีวัฒน์ วัฒนกุลเจริญ (2559, น. 3 อ้างถึงในสำนักงานศึกษาธิการภาค 3, 2563, น. 33) สรุปไว้ว่าผู้สอนควรมีบทบาทในการเรียนการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ดังนี้ 1) จัดกิจกรรมที่สะท้อนความต้องการที่จะพัฒนาผู้เรียน และเน้นการนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตจริงของผู้เรียน 2) สร้างบรรยากาศของการมีส่วนร่วม และการเจรจาโต้ตอบที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับผู้สอน และเพื่อนในชั้นเรียน 3) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้เป็นพลวัต ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในทุกกิจกรรมที่สนใจ รวมทั้งกระตุ้นให้ผู้เรียนประสบความสำเร็จในการเรียน กิจกรรมที่เป็นพลวัต ได้แก่ การฝึกแก้ปัญหา และการศึกษาด้วยตนเอง เป็นต้น 4) จัดสภาพการเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaboratory Learning) ส่งเสริมให้เกิดการร่วมมือในกลุ่มผู้เรียน 5) จัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ท้าทาย และให้โอกาสผู้เรียนได้รับวิธีการสอนที่หลากหลาย มากกว่าการบรรยายเพียงอย่างเดียว แม้รายวิชาที่เน้นทางด้านการบรรยายหลักการ และ ทฤษฎีเป็นหลักก็สามารถจัดกิจกรรมเสริมได้ เช่น การอภิปราย การแก้ไขสถานการณ์ที่กำหนด เสริมเข้ากับกิจกรรมการบรรยาย เป็นต้น 6) วางแผนในเรื่องของเวลาการสอนอย่างชัดเจน ทั้งในเรื่องของเนื้อหา และกิจกรรมในการเรียน ทั้งนี้เนื่องจากการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริงจำเป็นต้องใช้เวลาการจัดกิจกรรมมากกว่าการบรรยาย ดังนั้นผู้สอน จำเป็นต้องวางแผนการสอนอย่างชัดเจน โดยสามารถกำหนดรายละเอียดลงในประมวลรายวิชา เป็นต้น 7) ใจกว้าง ยอมรับในความสามารถในการแสดงออก และความคิดเห็นที่ผู้เรียนนำเสนอ

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น ชี้ให้เห็นถึงความจำเป็นที่ครูจะต้องต้องปรับบทบาทของตนเองในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ดังที่ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2545, อ้างถึงใน กมล โพธิเย็น, 2564, น. 12-13) กล่าวว่า จากสภาพการณ์แห่งการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในศตวรรษที่ 21 ส่งผลให้การจัดการเรียนรู้แบบเดิมที่เน้นการป้อนความรู้จากครูผู้สอนเพียงอย่างเดียวหรือที่เรียกว่า Teacher Center นั้นมีอาจพัฒนาผู้เรียนให้สามารถเกิดคุณลักษณะสำคัญต่อการเป็นผู้แสวงหาและคัดกรองข้อมูล ข้อความด้วยตนเองได้ ดังนั้น ครูผู้สอนจึงจำเป็นต้องปรับเปลี่ยนวิธีการจัดการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม เทคโนโลยี และการเรียนรู้ของผู้เรียนจากการที่ผู้สอนคือผู้ถ่ายทอด เป็นผู้ให้ความรู้ปรับเปลี่ยนบทบาทกลายเป็นผู้ชี้แนะ และให้วิธีการค้นคว้าหาความรู้เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สามารถแสวงหาความรู้และประยุกต์ใช้ทักษะต่างๆ เพื่อสร้างความเข้าใจด้วยตนเอง จนเกิดเป็นการเรียนรู้ที่มีความหมาย (Meaningful Learning)

สำหรับบทบาทผู้เรียนตามแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) วารินทร์ พร พันเพ็ญ (2562, น. 142-143) ได้วิเคราะห์และสังเคราะห์สาระสำคัญ จากนักการศึกษา Johnson (1991), Ewell (1997), สุพรรณิชาญ ประเสริฐ (2557) และจากเว็บไซต์ Center for Teaching Innovation (2562) ซึ่งสามารถจำแนกบทบาทของผู้เรียน ได้ดังนี้ 1) สามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมใน

กิจกรรมการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง 2) สามารถแสดงออกถึงการทำงานแบบร่วมกันในการเรียนรู้และการรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตน 3) มีความสามารถในการสื่อสาร ถ่ายทอดความคิดผ่านการเขียน อภิปรายโต้แย้ง ให้เหตุผล สามารถแสดงความคิดเห็นและแสดงทัศนคติ 4) มีปฏิสัมพันธ์ที่แสดงออกถึงการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้เรียนด้วยกันเองและระหว่าง ผู้เรียนกับผู้สอน 5) สามารถแสดงความสัมพันธ์เชื่อมโยงระหว่างสิ่งที่เคยเรียนรู้มาแล้วให้เข้ากับสถานการณ์ ปัญหาใหม่ได้ 6) สามารถแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์จากสถานการณ์ปัญหาที่หลากหลาย 7) สามารถสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง และนำองค์ความรู้นั้นไปสร้างผลงาน นอกจากนี้ ปฏิบัติ พุทธศักดิ์เมธี (2556, น. 36) ได้สรุปบทบาทของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ว่า นักเรียนจะต้องมีความรับผิดชอบต่อตนเองในการเรียนรู้ มีการคิดวางแผน และทำกิจกรรมต่างๆ อย่างเป็นระบบ ให้ความร่วมมือช่วยเหลือซึ่งกันและกัน แสดงความคิดเห็น ชักถาม และรู้จักแก้ปัญหา ยอมรับความคิดเห็นของเพื่อน และสนับสนุนกันอย่างจริงจัง มีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ตลอดจนข้อมูลต่างๆ ร่วมกับเพื่อนและครู สร้างแรงจูงใจโดยตั้งความคาดหวังในความสำเร็จไว้ รู้จักเอื้อประโยชน์ต่อกัน และให้ความสนใจกิจกรรมต่างๆอย่างต่อเนื่อง และอดทน ได้ประเมินผลงานของตน และสร้างแนวคิดใหม่ๆ

จากแนวคิดดังกล่าวข้างต้น สะท้อนให้เห็นว่า บทบาทของนักเรียนในการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) มุ่งเน้นให้นักเรียนเป็นผู้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนอย่างแท้จริง นักเรียนจะไม่เพียงนั่งฟังเพื่อรับความรู้ที่ครูถ่ายทอด แต่จะต้องเปลี่ยนบทบาทจากการเป็นผู้รับความรู้ (Receivers) ไปสู่การเป็นผู้มีส่วนร่วมในการสร้างความรู้ (Co-creators) (Fedler & Brent, 1996 อ้างถึงในวารินทร์พร พันเพ็ญฟู (2562, น. 137) ดังที่มีข้อมูลจากงานวิจัยของ ลัดดาวัลย์ สาระภัย (2560, น. 80-81) ที่ได้ระบุผลการสังเกตพฤติกรรมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการเรียนรู้โดยใช้การเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ประกอบด้วย การวางแผนการเรียนรู้ การศึกษาค้นคว้า การนำเสนอข้อค้นพบ การอภิปรายซักถาม และการสรุปองค์ความรู้ โดยค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก นอกจากนี้การปรับเปลี่ยนบทบาทของนักเรียนมาเป็นผู้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนการสอนมากขึ้น มีโอกาสในการแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนข้อมูลระหว่างครูและเพื่อนร่วมชั้นเรียน ปัจจัยเหล่านี้ถือเป็นส่วนสำคัญในการเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เช่น ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณและทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) ดังที่จุฑามาศ บุญทวี (2560, น. 98) ได้รายงานผลการเปรียบเทียบการคิดอย่างมีวิจารณญาณ (Critical Thinking) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนโดยใช้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) พบว่า การคิดอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จิรินทร์นิ คงจีน (2560, น. 160) ได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) และการช่วยเสริมศักยภาพเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยได้เปรียบเทียบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนโดยใช้รูปแบบดังกล่าวพบว่า คะแนนทดสอบความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 75 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ นักเรียนยังได้รับการพัฒนาการคิดอย่างสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม (Creativity and Innovation) ดังที่

นรินทร์ วงศ์คำจันทร์ (2558, น. 128) ได้สรุปผลการวิจัยไว้ว่า นักเรียนที่เรียนด้วยการเรียนรู้แบบ Active Learning เรื่องปฏิกิริยาเคมี มีคะแนนเฉลี่ยความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. การปรับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

หากครูผู้สอนจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนด้วยการใช้รูปแบบกิจกรรมเดิมซ้ำๆ และเน้นการนำเสนอเนื้อหาตามลำดับขั้นตอนที่เตรียมไว้ นั้นหมายถึงครูกำลังจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบเน้นให้นักเรียนเป็นฝ่ายรับความรู้ (Passive Learning) โดยมีครูเป็นศูนย์กลาง ซึ่งขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) นั้นมีความแตกต่างออกไปจากวิธีการดังกล่าว เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้บรรลุตามเป้าหมายตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) Baldwin and William (1998, p. 47) ได้เสนอรูปแบบการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ดังนี้ ขั้นที่ 1) สร้างความคุ้นเคย (Warming Up) เป็นขั้นบรรยากาศตอนเริ่มต้น ขั้นที่ 2) กำหนดกลุ่ม (Group Forming) เปลี่ยนจากการสร้างบรรยากาศไปเป็นการสนับสนุนดูแลกลุ่ม สร้างความคาดหวังที่ท้าทาย และย้ำความมั่นใจว่าจะเป็นกลุ่มที่แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน ขั้นที่ 3) การทำงานเป็นกลุ่ม (Group-Working) เหมือนเช่นกระบวนการเรียนรู้สมาชิกกลุ่มจะทำงานที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาและกลุ่มจะมีการช่วยเหลือกัน ขั้นที่ 4) การนำไปใช้ (Application) กระตุ้นให้สมาชิกพยายามประยุกต์สถานการณ์การเรียนรู้ซึ่งท้าทายความคิด ขั้นที่ 5) การสะท้อนความคิด (Reflect) เป็นการนำเสนอสิ่งที่กลุ่มจะสามารถทำได้ในอนาคต ขั้นที่ 6) ยุติการทำงาน (Winding-Down) เป็นขั้นขยายการสะท้อนความคิดจากกลุ่ม นำเข้าไปในแผนปฏิบัติการเป็นหนทางในการประยุกต์ทักษะใหม่ๆ เพิ่มการสนับสนุน และ พิจารณาการพัฒนาให้เกิดความยั่งยืน

ผลลัพธ์ที่เกิดจากการปรับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้เป็นไปตามขั้นตอนการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) สามารถพิจารณาได้จากงานวิจัยเรื่องความคิดสร้างสรรค์ระดับบุคคลและระดับกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องพันธุศาสตร์และเทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ ที่ทำการวิจัยโดยช่อรัก วงศ์สุวรรณ (2563, น. 138-150) โดยผู้วิจัยได้นำขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) มาประยุกต์ใช้โดยจัดรูปแบบเป็น 4 ขั้นตอน คือ ขั้นที่ 1) ได้รับความสนใจ ขั้นที่ 2) จัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยในขั้นตอนนี้ประกอบด้วย 6 วงจร ซึ่งแต่ละวงจรคือเทคนิควิธีการที่ใช้ในการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกันออกไป ขั้นที่ 3) อภิปราย ขั้นที่ 4) สรุป ผลการวิจัยในครั้งนี้สามารถสรุปได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) มีความคิดสร้างสรรค์ระดับบุคคลร้อยละ 73.53 และความคิดสร้างสรรค์ระดับกลุ่มร้อยละ 89.96 และหากพิจารณาพฤติกรรมการทำงานร่วมกับผู้อื่น อย่างสร้างสรรค์พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีคะแนนเฉลี่ยโดยรวม 90.39 ซึ่งอยู่ในระดับดี โดยประเด็นการรู้จักขอความร่วมมือและให้ความร่วมมือกับผู้อื่นมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุดคือ 93.75 อยู่ในระดับดีที่สุด จากผลการวิจัยดังกล่าว สามารถกล่าวได้ว่า การคิดอย่างสร้างสรรค์และคิดเชิงนวัตกรรม (Creativity and Innovation) และความร่วมมือ การทำงานเป็นทีมและภาวะผู้นำ (Collaboration)

Teamwork and Leadership) สามารถพัฒนาได้ด้วยขั้นตอนและแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning)

3. การเปลี่ยนเทคนิควิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

เทคนิควิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ถือเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญที่จะส่งผลให้การจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ในห้องเรียนประสบความสำเร็จ ครูผู้สอนจำเป็นต้องเปลี่ยนจากการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นการบรรยายที่มีครูเป็นศูนย์กลางในการเรียนรู้ (Teacher Center) และก้าวข้ามการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่เคยทำอย่างจำกัด (Passive Learning) ไปสู่การมุ่งเน้นให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ให้มากที่สุดและประยุกต์ใช้วิธีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้และเทคนิควิธีการให้หลากหลายที่สุดและมีความเหมาะสมกับผู้เรียน นัยนา กวนวงศ์ (2552, น. 81-83) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่า การใช้กิจกรรมการเรียนรู้ที่หลากหลายคือ ครูผู้สอนต้องมีเทคนิควิธีการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย ครูผู้สอนมีสภาพยืดหยุ่น เปลี่ยนแปลงเสมอ มีการกำหนดกิจกรรมหรือรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับผู้เรียนในแต่ละคน

กรรณิการ์ ปัญญาดี (2558, น. 23-24) ได้สังเคราะห์เทคนิควิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) จากคณะกรรมการพัฒนาครู มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ (2554) McKinney (2008) และกรมฯ สงวนไทร (2554) โดยสรุปเทคนิควิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ไว้ ดังนี้ 1) คิดเดี่ยว-คิดคู่-แลกเปลี่ยนความรู้ (Think-Pair-Share) คือ การเรียนรู้ที่นักเรียนได้แลกเปลี่ยนความคิดกับเพื่อน จากนั้นนำเสนอให้เพื่อนในชั้นเรียนได้อภิปรายร่วมกัน 2) ระดมความคิด (Brainstorming) ครูแบ่งกลุ่มนักเรียนกลุ่มละ 5-6 คน จากนั้นกำหนดหัวข้อและเวลา ในการเสนอแนวคิดของสมาชิกแต่ละคน ภายในกลุ่มอภิปรายเพื่อหาข้อสรุปของกลุ่ม 3) การเรียนรู้แบบร่วมมือ (Collaborative Learning Group) คือ การแบ่งกลุ่มนักเรียนออกเป็นกลุ่มๆ ละ 3-6 คน และให้นักเรียนทำงานร่วมกันกับสมาชิกภายในกลุ่ม 4) การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-Based Learning) คือ การนำปัญหาตลอดจนเหตุการณ์หรือเรื่องราวที่เกิดขึ้นรอบๆ ตัวนักเรียนทั้งจากบ้าน ชุมชน โรงเรียน หรือสถานที่ต่างๆ มาทำการวิเคราะห์และหาแนวทางแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยนำองค์ความรู้ที่มีมาปรับใช้และศึกษาข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้ต่างๆ เพิ่มเติม 5) การเรียนรู้โดยใช้กรณีศึกษา (Case Study) คือ การเรียนรู้ที่ครูได้เสนอกรณีศึกษาให้กับนักเรียน เพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาและทำความเข้าใจ ตลอดจนอภิปรายถึงแนวทางในการแก้ไขปัญหาเพื่อหาคำตอบ 6) การเรียนรู้แบบผังความคิด (Concept Mapping) คือ การเรียนรู้ที่นักเรียนสร้างผังความคิดซึ่งเป็นการสรุปความคิดรวบยอดโดยใช้เส้นสร้างความเชื่อมโยงของความคิด สามารถทำได้ทั้งรายบุคคลและกลุ่ม เพื่อนำเสนอหน้าชั้นเรียนอีกทั้งเปิดโอกาสให้เพื่อนในชั้นเรียนสอบถามและแสดงความคิดเห็นอื่นๆ ได้เพิ่มเติม 7) การเรียนรู้แบบเขียนบันทึก (Keeping Journals or Logs) คือ การจดบันทึกข้อเท็จจริงต่างๆ ที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวันที่นักเรียนได้พบเห็น โดยนักเรียนแสดงความคิดเห็นในเรื่องดังกล่าวลงในบันทึกที่เขียน 8) การเรียนรู้แบบวิเคราะห์วิดีโอ (Analysis or Reaction to Videos) คือ การให้นักเรียนดูวิดีโอ 5-20 นาที จากนั้นให้นักเรียนแสดงความคิดเห็นและแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับเพื่อนๆ ในชั้นเรียน สามารถทำได้หลายลักษณะ เช่น การเขียน พุดคุยหรือการสรุปเป็น

กลุ่ม 9) การเรียนรู้แบบภาคสนาม (Field Work) คือ การให้นักเรียนได้ศึกษาองค์ความรู้ที่มีอยู่ในโรงเรียน สถานประกอบการ ชุมชน ตลอดจนสถานที่ต่างๆ 10) บทบาทสมมติ (Role Playing) คือ การให้นักเรียนแสดงบทบาทที่อาจเกิดขึ้นในชีวิตจริง สามารถร่วมกันวางแผนกับสมาชิกภายในกลุ่มเพื่อแบ่งหน้าที่ต่างๆ ในการทำงาน เกิดทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น มีทัศนคติที่ดี เกิดกระบวนการแก้ปัญหาและเรียนรู้จากการเรียนรู้ดังกล่าว

เมื่อพิจารณาเทคนิควิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวทางการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ถือได้ว่า Active Learning เป็นการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ครูต้องใช้เทคนิควิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้เกิดความน่าสนใจ เป็นวิธีการที่เน้นให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมและเน้นการเรียนรู้ การทำงานร่วมกันเป็นกลุ่ม ส่งผลให้นักเรียนเกิดความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของแพรทิพย์ พุดเพราะ (2561, น. 62-63) เรื่องผลการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่องระบบจำนวนเต็มโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 71.79

4. การเปลี่ยนวิธีการวัดและประเมินผล

สำนักงานศึกษาธิการภาค 3 (2563, น. 29-31) อธิบายว่า การประเมินผลการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) ควรใช้หลักการประเมินตามสภาพจริงและนำผลการประเมินมาพัฒนาผู้เรียนอย่างต่อเนื่อง โดยมีลักษณะ ดังนี้ 1) ใช้ผู้ประเมินจากหลายฝ่าย เช่น ผู้เรียน เพื่อน ผู้สอน ผู้เกี่ยวข้อง 2) ใช้วิธีการหลากหลายวิธี/ชนิด เช่น การสังเกต การปฏิบัติ การทดสอบ การรายงานตนเอง 3) ประเมินหลายๆ ครั้งในแต่ละช่วงเวลาของการเรียนรู้ เช่น ก่อนเรียน ระหว่าง เรียน สิ้นสุดการเรียนรู้ ติดตามผล 4) สะท้อนผลการประเมินแก่ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การพัฒนาผู้เรียน โดยผลลัพธ์ของการเปลี่ยนวิธีการวัดและประเมินผลตามวิธีการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง สามารถพิจารณาได้จากงานวิจัยของปฐวี ฤทธิ์ศักดิ์เมธี (2556, น. 112-115) ที่ได้ศึกษาสภาพการจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง ที่ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ ผลการประเมินความพึงพอใจของนักเรียนด้านการวัดและประเมินผลพบว่า ประเด็นที่นักเรียนได้สะท้อนข้อมูลความรู้ย้อนกลับในทันที ได้รับการตรวจผลงานด้านคิดวิเคราะห์และได้รับการทดสอบความรู้หลังเรียน มีผลการประเมินอยู่ในระดับมากที่สุด และประเด็นที่นักเรียนได้รับการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้เป็นรายกลุ่มหรือรายบุคคล มีผลการประเมินอยู่ในระดับมาก โดยผลการประเมินความพึงพอใจด้านการวัดและประเมินผลภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และงานวิจัยของแพรทิพย์ พุดเพราะ (2561, น. 63) รายงานว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อความชัดเจน เหมาะสม และยุติธรรมของเกณฑ์การวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมากที่สุด

บทสรุป

การจัดการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง (Active Learning) เป็นแนวทางในการจัดการเรียนรู้ที่ทั้งครูและนักเรียนต่างต้องปรับเปลี่ยนบทบาทของตนไปจากเดิม โดยครูลดบทบาทในการสอนและการเป็นศูนย์กลางทางความรู้ ในขณะที่นักเรียนเปลี่ยนบทบาทมาเป็นศูนย์กลางในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ในทุกขั้นตอน มีการปรับขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การเปลี่ยนเทคนิควิธีการในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และเปลี่ยนวิธีการวัดและประเมินผล ซึ่งกระบวนการเหล่านี้ส่งผลให้นักเรียนเกิดความสุขในการเรียน (กนกวรรณ ฉัตรแก้ว, 2562, น. 88) สามารถสร้างแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ในการเรียน (Soltanzadeh, Hashemi, and Shahi, 2013 อ้างถึงใน นรินทร์ วงศ์คำจันทร์, 2558, น. 88) ยิ่งไปกว่านั้นยังมีส่วนช่วยในการพัฒนาทักษะต่างๆที่จำเป็นต่อการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ให้แก่นักเรียน เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมให้นักเรียนสามารถปรับตัว เป็นผู้ที่มีความยืดหยุ่นและพร้อมรับทุกการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- กนกวรรณ ฉัตรแก้ว. (2562). การจัดการเรียนรู้เชิงรุกในยุคประเทศไทย 4.0 ของครูผู้สอนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี.
- กมล โพธิเย็น. (2564). Active Learning: การจัดการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร, 19(1), 15-16.
- กรรณิการ์ ปัญญาดี. (2558). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงรุกออนไลน์เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคอมพิวเตอร์ 3 ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, ปทุมธานี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2565, จาก <https://moe360.blog/2022/01/19/policy-and-focus-moe>.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2564). ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง นโยบายและจุดเน้นของกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2565, จาก <https://moe360.blog/2022/01/19/policy-and-focus-moe>.
- กิตติพันธ์ วิบูลศิลป์. (2560). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้คณิตศาสตร์ตามแนวคิดห้องเรียนกลับทางร่วมกับการเรียนรู้เชิงรุกที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาคณิตศาสตร์และความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ.
- จันทร์หา แซ่ลิว. (2561). รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์ การจัดการเรียนรู้แบบเชิงรุก (Active Learning) ในรายวิชาการพัฒนาทักษะการคิดสำหรับเด็กปฐมวัย. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, เชียงใหม่.

- จิรันธนิน คงจีน. (2560). การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ตามแนวทางการเรียนรู้อย่างกระตือรือร้นและการช่วยเสริมศักยภาพเพื่อส่งเสริมความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างมีวิจารณญาณสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยนเรศวร, พิษณุโลก.
- จุฑามาศ บุญทวี. (2560). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาชีววิทยา และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ โดยใช้กิจกรรมการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active Learning) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, มหาสารคาม.
- ช่อรัก วงศ์สุวรรณ. (2563). ความคิดสร้างสรรค์ระดับบุคคลและระดับกลุ่มของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้เชิงรุก เรื่องพันธุศาสตร์และเทคโนโลยีทางดีเอ็นเอ. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ฐิติ พอกสันเทียะ. (2563). ข้อเสนอแนะในการปรับตัวสู่การจัดการศึกษายุคหลังโควิด-19. สืบค้นเมื่อ 14 มกราคม 2565, จาก <https://bic.moe.go.th/index.php/gallery/2021-08-29-21-34-25/2350-9-ideas>.
- นรินทร์ วงศ์คำจันทร์. (2558). การศึกษาความคิดสร้างสรรค์ทางวิทยาศาสตร์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิทยาศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยการจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรามคำแหง, กรุงเทพฯ.
- นัยนา กวนวงศ์. (2552). ปัจจัยการบริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการสอนของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา จังหวัดขอนแก่น. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี, อุดรธานี.
- ปวิวัติ พุทธะศักดิ์เมธี. (2556). การเรียนรู้เชิงรุกที่ผู้เรียนสร้างความรู้ด้วยตนเองเพื่อพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ : กรณีศึกษาโรงเรียนบ้านวังท่าดี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบูรณ์ เขต 3. (วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต). มหาวิทยาลัยรังสิต, ปทุมธานี.
- แพรทิพย์ พุดเพระ. (2561). ผลการจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เรื่อง ระบบจำนวนเต็ม โดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบ Active Learning ที่มีผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ลัดดาวัลย์ สาระภย์. (2560). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและพฤติกรรมการเรียนรู้วิชาชีววิทยา เรื่อง การสังเคราะห์แสง ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 โดยใช้กระบวนการเรียนรู้แบบกระตือรือร้น (Active Learning). (วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคามมหาสารคาม.
- วาร์ทพร พันเฟื่องฟู (2562). การจัดการเรียนรู้ Active Learning ให้สำเร็จ. วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์ (มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 9(1), 138.

- สัญญา ภัทรการ. (2552). ผลของการจัดการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวาที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 เรื่อง ความน่าจะเป็น. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, กรุงเทพฯ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2565). จุดเน้นของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565. สืบค้นเมื่อ 20 กุมภาพันธ์ 2565, จาก <https://www.kruupdate.com/>.
- สำนักนายกรัฐมนตรี. (2564). ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีเรื่อง การประกาศแผนการปฏิรูปประเทศ (ฉบับปรับปรุง). สืบค้นเมื่อ 10 มกราคม 2565, จาก http://www.ratchakitcha.soc.go.th/DATA/PDF/2564/E/044/T_0001.PDF.
- สำนักงานศึกษาธิการภาค 3. (2563). รายงานการวิจัยเรื่องสภาพและปัญหาการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในพื้นที่รับผิดชอบสำนักงานศึกษาธิการ ภาค 3 (เอกสารหมายเลข 19/2563). ราชบุรี: สำนักงานศึกษาธิการภาค 3.
- สำนักงานสภานโยบายการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรมแห่งชาติ (สอวช.) กระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม ร่วมกับ มูลนิธิสถาบันอนาคตไทยศึกษา. (2563). มองภาพอนาคตประเทศไทย แนวทางการรับมือหลังวิกฤต COVID-19. สืบค้นเมื่อ 5 ธันวาคม 2564, จาก <https://www.nxpo.or.th/th/report/6300/>.
- อริยา คูหา, สรินญา บุติ และชานานมุขิบะตุตดิน นอจี. (2562). โลกที่เปลี่ยนแปลง การเรียนรู้ที่ผ่านสู่ Active Learning. วารสารศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี, 30(2), 6-7.
- อัมพิกา ภูเดช. (2541). การเรียนรู้เชิงปฏิบัติ (Active Learning). วารสารกองทุนสงเคราะห์การศึกษาเอกชน, 7(72), 57-58.
- ฮิวจ์ เดลานี. (2562). การศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21 การพัฒนาทักษะคือหัวใจสำคัญของการศึกษา. สืบค้นเมื่อ 16 มกราคม 2565, จาก [https://www.unicef.org/thailand/th/stories/Augusto Lopez-Claros., Arthur, L. Dahl., & Maja Groff. \(2020\). The Challenges of the 21st Century. Retrieved February 14, 2022, from https://www.cambridge.org/core/books/global-governance-and-the-emergence-of-global-institutions-for-the-21st-century/challenges-of-the-21st-century](https://www.unicef.org/thailand/th/stories/Augusto Lopez-Claros., Arthur, L. Dahl., & Maja Groff. (2020). The Challenges of the 21st Century. Retrieved February 14, 2022, from https://www.cambridge.org/core/books/global-governance-and-the-emergence-of-global-institutions-for-the-21st-century/challenges-of-the-21st-century).
- Baldwin, Jill. & William, Hank. (1998) Active Learning: A Teacher's Guide. Great Britain: T.J. Press.
- Bonwell, C. C., & Eison, J. A. (1991). Active Learning: Creating Excitement in the Classroom. ASHE-ERIC Higher Education Report No. 1. Washington, D.C.: The George Washington University, School of Education and Human Development.

- CATLR (Northeastern Center for Advancing Teaching and Learning Through Research). (2022). What Is Active Learning? The More We Do; The More We Learn. Retrieved 25 January, 2022, from <https://learning.northeastern.edu/active-classrooms-improve-learning/>.
- Global Change Data Lab. (2022). School closures during the COVID-19 pandemic, April 12, 2022. Retrieved 22 January, 2022, from <https://ourworldindata.org/grapher/school-closures-covid>.
- Jenny Pieratt. (2020). 3 Practices to Teach 21st Century Skills in a Virtual Classroom. Retrieved 27 January, 2022, from <https://www.teachingchannel.com/blog/teach-virtual-classroom>.
- Meyers, C., & Jones, T. B. (1993). Promoting Active Learning: Strategies or the College Classroom. San Francisco: Josey-Bass Publishers.
- Stephen Bayley. (2019). Skills for the 21st Century and a Changing World. Retrieved 1 April, 2000, from <https://www.ukfiet.org/2019/skills-for-the-21st-century-and-a-changing-world>.
- UNICEF. (2020). Education and COVID-19. Retrieved 11 March, 2022, from <https://data.unicef.org/topic/education/covid19>

วิเคราะห์แนวคิดการบริหารกับการจัดการและภาวะผู้นำสู่กรอบแนวคิดเพื่อการบริหารการศึกษา
Analyze the Concepts of Administration and Management and Leadership towards a
Conceptual Framework for Educational Administration

พระครูธรรมมาภิสมัย, เอกชาตรี สุขเสน, วิโรจน์ สารรัตนะ, พระครูสุธีจริยวัฒน์,

วิบูล ทาชา, พระมหาศุภชัย สุภกิจโจ

Phrakhrudhammabhisamai, Akchatree Suksen, Wirot Sanrattana,

Phrakhrusutheejarriyawat, Witoon Thacha, Phramaha Suphachai Suphakicco,

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตอีสาน

Mahamakut Buddhist University, Isan Campus

Email: Suphachai.boo@mbu.ac.th

Received: February 20, 2024 Revised: Febr 15, 2024 Accepted: June 20, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยเอกสารนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างความกระจ่างทางวิชาการเกี่ยวกับความแตกต่าง ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และการมีอิทธิพลต่อกันระหว่างแนวคิดของการบริหารกับการจัดการและภาวะผู้นำ เพื่อนำไปสู่การนำเสนอกรอบแนวคิดเพื่อการบริหารการศึกษา โดยเฉพาะในระดับในสถานศึกษาเพราะมี ผลการวิจัยยืนยันว่ามีความสำคัญเพราะเป็นฐานปฏิบัติที่จะทำให้การระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรวัตถุ ให้เกิดประโยชน์ที่ใช้งานได้จริง เป็นฐานปฏิบัติที่จะช่วยเสริมสร้างการสอนและการเรียนรู้ที่จะส่งผลให้นักเรียน ได้รับการศึกษาที่ถูกต้องจากครูที่ถูกต้อง และเป็นฐานปฏิบัติที่จะสร้างอิทธิพลที่ส่งผลต่อนักเรียนให้เติบโตไปสู่ เป้าหมายที่กำหนดโดยมีครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง จากผลการวิจัยพบว่า แนวคิดของการบริหาร การจัดการ และภาวะผู้นำ มีความแตกต่างกัน แต่ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และการมีอิทธิพลต่อกัน ประมวลผลแล้วได้ กรอบแนวคิดเพื่อการบริหารการศึกษาในสถานศึกษาที่เสนอแนะให้ยึดเอาแนวคิดของการบริหารเป็นตัวยืน แล้วนำเอาแนวคิดของภาวะผู้นำมาช่วยเสริมให้เข้มแข็งชัดเจนขึ้น รวมทั้งนำเอาแนวคิดของการจัดการช่วย เสริมให้เป็นระบบที่สมบูรณ์

คำสำคัญ: การบริหาร, การจัดการ, ภาวะผู้นำ, กรอบแนวคิดเพื่อการบริหารการศึกษา, ผู้บริหารสถานศึกษา

Abstract

This documentary research aims to shed light on the differences, interrelationships, and interplay between the concepts of administration and management and leadership. To lead to the presentation of a conceptual framework for educational administration. Especially at the level in educational institutions because research has confirmed that it is important

because it is a practice base that will enable the mobilization of human and material resources to create practical benefits. It is a base of practice that will help strengthen teaching and learning that will result in students receiving the right education from the right teachers. And it is a practice base that will create influence that affects students to grow towards the goals set by having teachers lead the change. From the results of the research, it was found that the concepts of administration, management, and leadership are different but interrelated and influence each other. After processing, a conceptual framework for educational administration in educational institutions was suggested to be based on the concept of administration. Then bring in the concept of leadership to help make it stronger and clearer. Including bringing in the concept of management to help make it a complete system.

Keywords: Administration, management, leadership, conceptual framework for educational administration, educational institution administrators

ความเป็นมา

ในการบริหารหลักสูตร และจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะผู้วิจัยพบว่ามีความคิดที่สำคัญสามแนวคิดที่แตกต่างกัน แต่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และมีอิทธิพลต่อกัน คือ แนวคิดของการบริหารกับการจัดการและภาวะผู้นำ และจากการศึกษาพบว่ามีนักวิชาการที่แสดงทัศนะไว้ เช่น วิโรจน์ สารัตนะ (2557), Othman (2011), Bhojwani (2012), Wall Street Journal (2013), Bennis (1989) และ Hays and Kim (n.d.) เป็นต้น แต่ยังขาดการนำมาเสนอไว้อย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการทางการวิจัย และยังขาดการนำมาเสนอเชื่อมโยงเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการบริหารการศึกษา โดยเฉพาะในระดับสถานศึกษา ซึ่งมีผลการวิจัยยืนยันว่า การบริหารการศึกษาระดับสถานศึกษามีความสำคัญ เพราะเป็นฐานปฏิบัติที่จะทำให้การระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรวัตถุให้เกิดประโยชน์ที่ใช้งานได้จริง เป็นฐานปฏิบัติที่จะช่วยเสริมสร้างการสอนและการเรียนรู้ที่จะส่งผลให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องจากครูที่ถูกต้อง และเป็นฐานปฏิบัติที่จะสร้างอิทธิพลที่ส่งผลต่อนักเรียนให้เติบโตไปสู่เป้าหมายที่กำหนดโดยมีครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลง (วิโรจน์ สารัตนะ และคณะ 2567) ดังนั้นคณะผู้วิจัยจึงวิเคราะห์แนวคิดการบริหารกับการจัดการและภาวะผู้นำจากทัศนะของนักวิชาการดังกล่าวข้างต้น เพื่อสร้างความกระจ่างทางวิชาการเกี่ยวกับความแตกต่าง ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และการมีอิทธิพลต่อกันระหว่างแนวคิดของการบริหารกับการจัดการและภาวะผู้นำ เพื่อนำไปสู่การนำเสนอกรอบแนวคิดเพื่อการบริหารการศึกษา โดยเฉพาะในระดับในสถานศึกษา ดังมีวัตถุประสงค์การวิจัยที่จะกล่าวถึงข้างล่าง

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อวิเคราะห์ทัศนคติของนักวิชาการเพื่อสร้างความกระจ่างทางวิชาการเกี่ยวกับความแตกต่าง ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และการมีอิทธิพลต่อกันระหว่างแนวคิดของการบริหารกับการจัดการและภาวะผู้นำ เพื่อนำไปสู่การนำเสนอกรอบแนวคิดเพื่อการบริหารการศึกษา โดยเฉพาะในระดับในสถานศึกษา

วิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ดำเนินการโดยการวิจัยเอกสาร (Documentary research) วิเคราะห์ทัศนคติของวิโรจน์ สารัตนะ (2557), Othman (2011), Bhojwani (2012), Wall Street Journal (2013), Bennis (1989) และ Hays and Kim (n.d.) เพื่อสร้างความกระจ่างทางวิชาการเกี่ยวกับความแตกต่าง ความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และการมีอิทธิพลต่อกันระหว่างแนวคิดของการบริหารกับการจัดการและภาวะผู้นำ เพื่อนำไปสู่การนำเสนอกรอบแนวคิดเพื่อการบริหารการศึกษา โดยเฉพาะในระดับในสถานศึกษา ดำเนินการในช่วงปี 2565-2566 สรุปเป็นผลการวิจัยในปี 2567 โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. กำหนดเกณฑ์การคัดเลือกเอกสารเพื่อใช้ในการวิจัยตามทัศนะของ Scott (2006) ดังนี้ 1) ความจริง (Authenticity) โดยการตรวจสอบความน่าเชื่อถือของผู้เขียนหรือหน่วยงานที่เขียนเอกสาร 2) ความถูกต้องน่าเชื่อถือ (Credibility) ของเนื้อหาที่ไม่ผิดพลาดหรือบิดเบือนหรือคลาดเคลื่อนไปจากความเป็นจริง 3) การเป็นตัวแทน (Representativeness) โดยพิจารณาเนื้อหาที่เป็นตัวแทนของประชากรได้ 4) ความหมาย (Meaning) โดยพิจารณาถึงความชัดเจนและสามารถที่จะเข้าใจได้ง่าย

2. สืบค้นเอกสาร โดยเน้นแหล่งสืบค้นเพื่อให้ได้ทัศนะที่เป็นนานาชาติ (International perspectives) จากเว็บไซต์ซึ่งมีผู้นำเสนอองค์ความรู้จากหลากหลายประเทศ ทั้งในรูปแบบที่เป็นบทความและผลงานวิจัย โดยบูรณาการกับเนื้อหาจากแหล่งสืบค้นที่ศึกษาตั้งแต่ปี 2560 เป็นต้นมา

3. วิเคราะห์ทัศนคติของนักวิชาการเพื่อให้ได้องค์ความรู้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยที่กำหนด

4. ตรวจสอบคุณภาพของผลการวิจัยโดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการบริหารการศึกษา 3 ราย

5. สรุปผลการวิจัย

สรุปและอภิปรายผล

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหาร (Administration) การจัดการ (Management) และภาวะผู้นำ (Leadership) มีความเหลื่อมทับกัน หากพิจารณาถึงแหล่งที่นิยมใช้ คำว่าการบริหาร (Administration) นิยมใช้ในอเมริกา แคนาดา และออสเตรเลีย การจัดการ (Management) นิยมใช้มากในอังกฤษ ยุโรป และแอฟริกา ส่วนคำว่าภาวะผู้นำ (Leadership) นิยมใช้หลายประเทศในโลกพัฒนาแล้ว (Developed world) (วิโรจน์ สารัตนะ, 2557) โดยแนวคิดของการบริหารกับแนวคิดของการจัดการในเชิงวิชาการมีความแตกต่างกัน ตามทัศนะของ Othman (2011) และทัศนะของ Bhojwani (2012) ดังตารางที่ 1 และตารางที่ 2 ตามลำดับ

ตารางที่ 1 เปรียบเทียบแนวคิดของการบริหารกับแนวคิดของการจัดการในเชิงวิชาการ ตามทัศนะของ Othman (2011)

การบริหาร (Administration)	การจัดการ (Management)
- เน้นการกำหนดจุดมุ่งหมาย	- เน้นการปฏิบัติ
- เน้นการตัดสินใจ	- เน้นการบริหารจัดการ
- เน้นอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ	- เน้นว่าใครทำและทำอย่างไร
- เน้นการใช้สมองการคิด	- เน้นการกระทำ
- เน้นทักษะเชิงมนิทัศน์และทักษะเชิงมนุษย์	- เน้นทักษะเชิงเทคนิคและทักษะเชิงมนุษย์
- เกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับสูง	- เกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับกลางและระดับล่าง
- ใช้ในองค์กรที่ไม่หวังกำไร	- ใช้ในองค์กรธุรกิจ
- เน้นปัจจัยภายนอก	- เน้นปัจจัยภายใน
- เกี่ยวข้องกับเจ้าของธุรกิจ	- เกี่ยวข้องกับลูกจ้างหรือพนักงานประจำ

ตารางที่ 2 เปรียบเทียบแนวคิดของการบริหารกับแนวคิดของการจัดการในเชิงวิชาการ ตามทัศนะของ Bhojwani (2012)

การบริหาร (Administration)	การจัดการ (Management)
- เน้นการกำหนดจุดมุ่งหมายและแนวนโยบายหลักๆ	- เน้นการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ
- เน้นหน้าที่เชิงนโยบาย	- เน้นหน้าที่เชิงบริหารจัดการ
- เน้นการตัดสินใจในภาพรวมขององค์กร	- เน้นการตัดสินใจในระดับหน่วยปฏิบัติงาน
- เป็นกิจกรรมการบริหารระดับสูง	- เป็นกิจกรรมการบริหารระดับกลาง
- มีสถานะเป็นเจ้าของกิจการที่ลงทุน	- เป็นกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่บริหารให้บรรลุจุดหมาย
- ใช้ในองค์กรของรัฐ ทหาร การศึกษา ศาสนา	- ใช้ในองค์กรธุรกิจเอกชน
- เป็นการตัดสินใจที่เน้นปัจจัยภายนอก ที่คำนึงถึงความเห็นสาธารณะ นโยบายของรัฐ ปัจจัยทางสังคมและอื่นๆ	- เป็นการตัดสินใจที่เน้นปัจจัยภายใน ที่ขึ้นกับ ค่านิยม ความเห็น ความเชื่อ ของผู้บริหาร
- เกี่ยวข้องกับหน้าที่การวางแผนและการจัดองค์กร	- เกี่ยวข้องกับหน้าที่การจูงใจและการควบคุมองค์กร
- ต้องการทักษะเชิงบริหารมากกว่าทักษะเชิงเทคนิค	- ต้องการทักษะเชิงเทคนิคมากกว่า

ส่วนแนวคิดของการจัดการกับแนวคิดภาวะผู้นำ ในเว็บไซต์ของ Wall Street Journal (2013) กล่าวถึงสองแนวคิดนี้ว่า แม้มีความแตกต่างกัน แต่ต่างเสริมกันและกัน ต้องจับมือกัน (Hand in hand) การที่จะแยกสองเรื่องนี้ออกจากกันจะสร้างปัญหามากกว่าจะแก้ปัญหา เช่น หากมุ่งแต่การพัฒนาสิ่งใหม่ๆ ก็จะทำให้ขาดการบำรุงรักษา หรือหากมุ่งแต่การบำรุงรักษาก็จะขาดการพัฒนาสิ่งใหม่ๆ เป็นต้น สำหรับประเด็นที่แตกต่างกันนั้น Bennis (1989) ได้กล่าวถึงประเด็นที่มีความแตกต่างกันโดยมองที่ลักษณะพิเศษของผู้จัดการ (Manager) กับของผู้นำ (Leader) ดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 เปรียบเทียบลักษณะพิเศษของผู้จัดการ (Manager) กับของผู้นำ (Leader) ตามทัศนะของ Bennis (1989)

การจัดการ – ลักษณะพิเศษของผู้จัดการ	ภาวะผู้นำ – ลักษณะพิเศษของผู้นำ
- ผู้จัดการ - บริหารจัดการ	- ผู้นำ - สร้างนวัตกรรม
- ผู้จัดการ - เป็นสำเนา	- ผู้นำ - เป็นต้นฉบับ
- ผู้จัดการ - ยอมรับสภาพที่เป็นอยู่	- ผู้นำ - มุ่งการเปลี่ยนแปลง
- ผู้จัดการ - เลียนแบบ	- ผู้นำ - ริเริ่ม
- ผู้จัดการ - เป็นทหารที่ดี	- ผู้นำ - เป็นตัวของตัวเอง
- ผู้จัดการ - มุ่งทำให้ถูกต้อง	- ผู้นำ - มุ่งทำสิ่งที่ถูกต้อง
- ผู้จัดการ - มุ่งบำรุงรักษา	- ผู้นำ - มุ่งการพัฒนา
- ผู้จัดการ - เน้นที่ระบบและโครงสร้าง	- ผู้นำ - เน้นที่คน
- ผู้จัดการ - อาศัยการควบคุม	- ผู้นำ - บันดาลใจความไว้วางใจ
- ผู้จัดการ - มีทัศนคติในระยะสั้น	- ผู้นำ - มีทัศนคติในระยะยาว
- ผู้จัดการ - ตั้งคำถามถึงอย่างไรและเมื่อไร	- ผู้นำ - ถามถึงอะไรและทำไม
- ผู้จัดการ - มองลงล่าง	- ผู้นำ - มองไปข้างหน้า

เช่นเดียวกับ Hays and Kim (n.d.) ที่ได้สังเคราะห์แนวคิดของ Allio (2005); Kanungo (1998); Kent (2005); Day and Schoemaker (2008); Kotterman (2006); และ Taborda (1999) แล้วนำเสนอเปรียบเทียบลักษณะพิเศษของผู้จัดการ (Manager) และของผู้นำ (Leader) ดังตารางที่ 4

ตารางที่ 4 เปรียบเทียบลักษณะพิเศษของผู้จัดการ (Manager) และของผู้นำ (Leader) จากผลการสังเคราะห์ของ Hays and Kim (n.d.)

การจัดการ – ลักษณะพิเศษของผู้จัดการ	ภาวะผู้นำ – ลักษณะพิเศษของผู้นำ
- ผู้จัดการ - เน้นกิจกรรมและงานประจำวัน	- ผู้นำ - เน้นยุทธศาสตร์และวัตถุประสงค์ระยะยาว
- ผู้จัดการ - เปลี่ยนแปลงและพัฒนาแบบค่อยเป็นค่อยไปและใช้วิธีการทำงานที่ได้รับการยอมรับ	- ผู้นำ - ยึดถือการเปลี่ยนแปลงเป็นพื้นฐานเปลี่ยนแปลงในสาระสำคัญขององค์การ
- ผู้จัดการ - เรียนรู้จากวงจรเดียว ผูกพันกับประสบการณ์ที่ผ่านมา	- ผู้นำ - เรียนรู้จากหลายวงจร มองหาความสัมพันธ์ที่ซับซ้อนผลกระทบสืบเนื่อง และส่งเสริมการคิดใหม่ๆ
- ผู้จัดการ - การทำธุรกรรม ประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและผลลัพธ์ที่ต้องการผ่านการแลกเปลี่ยน (จงใจลงโทษและผลตอบแทน) - พื้นผิว	- ผู้นำ - การเปลี่ยนแปลง ประสบความสำเร็จในการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและผลลัพธ์ผ่านแรงบันดาลใจให้กำลังใจ และเพิ่มขีดความสามารถ - ลึก
- ผู้จัดการ - อย่างเป็นทางการและกลไก ไม่เป็นส่วนตัว ไม่อคติ	- ผู้นำ - ไม่เป็นทางการมีชีวิต ดูแล อารมณ์/เห็นอกเห็นใจ
- ผู้จัดการ - รวมศูนย์ สายการบังคับบัญชา และใช้อำนาจโดยตำแหน่ง	- ผู้นำ - กระจาย แบบแบนราบ ใช้อำนาจเชิงกระจาย
- ผู้จัดการ - สั่งการและควบคุม	- ผู้นำ - ตัดสินใจร่วม
- ผู้จัดการ - แก้ปัญหาแบบจัดการ	- ผู้นำ - แก้ปัญหาแบบมีส่วนร่วม
- ผู้จัดการ - ทำตามระเบียบวินัยที่กำหนด	- ผู้นำ - วินัยในตนเอง
- ผู้จัดการ - การมีส่วนร่วมถูกจำกัดอยู่ที่ "รู้เอาเอง"	- ผู้นำ - การมีส่วนร่วมและความผูกพันกว้างขวาง
- ผู้จัดการ - ความเห็นพ้องต้องกัน	- ผู้นำ - ความหลากหลาย ความแตกต่าง
- ผู้จัดการ - ประสิทธิภาพ - ทำสิ่งที่กำหนดไว้ให้ถูกต้อง ให้ความสำคัญกับประสิทธิภาพการทำงานและความมั่นคงเกี่ยวกับมาตรฐานขั้นตอน และปทัสถาน	- ผู้นำ - ประสิทธิภาพ - การทำสิ่งที่ถูกต้องมองเห็นและมุ่งเน้นการจัดลำดับความสำคัญของผลกระทบโดยรวมที่ยิ่งใหญ่ที่สุด
- ผู้จัดการ - เน้นเนื้อหา	- ผู้นำ - เน้นบริบท
- ผู้จัดการ - เน้นภาพความเป็นต้นไม้ มองหาองค์ประกอบและระบบย่อยที่เหมาะสม	- ผู้นำ - เน้นภาพความเป็นป่า - มองต้นไม้ทั้งหมดประกอบกันเป็นป่า และความสัมพันธ์โดยภาพรวมกับระบบอื่นในสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่

การจัดการ – ลักษณะพิเศษของผู้จัดการ	ภาวะผู้นำ – ลักษณะพิเศษของผู้นำ
- ผู้จัดการ - ทำความเข้าใจและทำงานอย่างมีประสิทธิภาพภายใต้วัฒนธรรมขององค์กร	- ผู้นำ - สร้างและสื่อสารวัฒนธรรมใหม่ๆ และสิ่งที่เป็นไปได้อื่นๆ ยกระดับวัฒนธรรมที่เป็นอยู่และเปลี่ยนแปลงที่จำเป็น
- ผู้จัดการ - สภาพปัจจุบัน	- ผู้นำ - สภาพในอนาคต
- ผู้จัดการ - นักปฏิบัติ	- ผู้นำ - นักวิสัยทัศน์
- ผู้จัดการ - บอกกล่าว ขยายความคิด สนับสนุน แนะนำ สิ่ง	- ผู้นำ - เชื่อเชิญ ปรีกษาหารือ สืบเสาะ อำนวยความสะดวก
- จัดระเบียบงาน	- ผู้นำ - กระตุ้น ระดมพลัง
- ผู้จัดการ - ตั้งคำถาม “อะไร”	- ผู้นำ - ตั้งคำถาม “ทำไม” “ทำไมถึงไม่”
- ผู้จัดการ - ทำงานตรงกับวัตถุประสงค์	- ผู้นำ - ความสามารถในการสร้างอนาคต ส่งเสริมการเรียนรู้
- ผู้จัดการ - เชี่ยวชาญในงานและเนื้อหา เชิงปฏิบัติ	- ผู้นำ - เชี่ยวชาญในบริบท เชิงยุทธศาสตร์
- ผู้จัดการ - ยึดเกี่ยวอำนาจให้ตนเอง	- ผู้นำ - เสริมพลังอำนาจให้คนอื่น

Hays and Kim ให้ทัศนะด้วยว่า ความแตกต่างระหว่างแนวคิดของการจัดการกับแนวคิดของภาวะผู้นำ (หรือผู้จัดการกับผู้นำ) อาจเห็นได้ชัดเจนในอดีต ในยุคสมัยที่คนส่วนใหญ่ยังเป็นคนงานที่ไม่มีความรู้ (Un-knowledge workers) หรือเป็นคนตามทฤษฎี X ยังต้องการการจัดการจากผู้จัดการ แต่ต้องการในยุคสมัยใหม่ปัจจุบัน คนส่วนใหญ่เป็นคนงานที่มีความรู้ (Knowledge workers) หรือเป็นคนตามทฤษฎี Y คงยากที่จะมองเห็นความแตกต่างได้ชัดเจน และคงยากที่จะเป็นเพียงแต่การจัดการคน (Manage people) แต่ต้องเป็นการนำคน (Lead people) ด้วย

จากผลการวิจัยที่นำมาเสนอมา เห็นได้ว่า แนวคิดของการจัดการ (Management) และแนวคิดของภาวะผู้นำ (Leadership) มีความแตกต่างกันในหลายประเด็น แต่นักวิชาการก็เห็นตรงกันว่าทั้งการจัดการและการนำต่างมีความสำคัญ (Leading and managing are distinct, but both are important) บุคคลที่เป็นผู้จัดการจำเป็นต้องมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำด้วย (A manager must have traits of a leader) และองค์กรเองต่างก็ต้องการทั้งภาวะผู้นำและการจัดการที่เข้มแข็ง (Organizations require robust leadership and robust management)

สำหรับการบริหาร (Administration) หากพิจารณาที่ตัวผู้บริหาร (Administrator) แล้วมีลักษณะพิเศษคล้ายคลึงกับลักษณะพิเศษของ “ผู้นำ” หรือ “ภาวะผู้นำ” เช่น เน้นวิสัยทัศน์ เน้นภาพความเป็นป่า เน้นการกำหนดทิศทางระยะยาว เน้นสภาพอนาคต เน้นการใช้สมอง เน้นประสิทธิภาพ เน้นการตัดสินใจที่คำนึงถึง

ปัจจัยภายนอก เน้นกระตุ้น ระดมพลัง มุ่งเปลี่ยนแปลง เป็นต้น ดังการประมวลประเด็นเชิงเปรียบเทียบระหว่างแนวคิดของการบริหารกับการจัดการและภาวะผู้นำ ในตารางที่ 5

ตารางที่ 5 ผลการประมวลเชิงเปรียบเทียบระหว่างแนวคิดของการบริหารกับการจัดการและภาวะผู้นำ

การบริหาร (Administration)	การจัดการ (Management)	ภาวะผู้นำ (Leadership)
เน้นการกำหนดจุดมุ่งหมาย ต้องการทักษะเชิงบริหารมากกว่า ทักษะเชิงเทคนิค	เน้นการปฏิบัติ เป็นทหารที่ดี ยอมรับสภาพที่เป็นอยู่ เลียนแบบ ต้องการทักษะเชิงเทคนิคมากกว่า	เป็นตัวของตัวเอง มุ่งการเปลี่ยนแปลง ริเริ่ม
เป็นการตัดสินใจที่เน้นปัจจัย ภายนอก ที่คำนึงถึงความเห็น สาธารณะ นโยบายของรัฐ ปัจจัย ทางสังคม ศาสนา และอื่นๆ เน้นการตัดสินใจ	มีทักษะในระยะสั้น เป็นการตัดสินใจที่เน้นปัจจัยภายใน ที่ขึ้นกับค่านิยม ความเห็น ความเชื่อ ของผู้บริหาร เน้นการบริหารจัดการ เน้นที่ระบบและโครงสร้าง อาศัยการควบคุม ความเห็นพ้องต้องกัน สั่งการและควบคุม ยึดเกี่ยวอำนาจให้ตนเอง	มีทักษะในระยะยาว เน้นที่คน บันดาลใจความไว้วางใจ ความหลากหลาย ตัดสินใจร่วม เสริมพลังอำนาจให้คนอื่น เน้นปัจจัยภายนอก
เน้นอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ เกี่ยวกับหน้าที่การวางแผนและการ จัดองค์กร	มุ่งทำให้ถูกต้อง เน้นว่าใครทำและทำอย่างไร ถามถึงอย่างไรและเมื่อไร เชี่ยวชาญในงานและเนื้อหา เชิง ปฏิบัติ เกี่ยวกับหน้าที่การจูงใจและการ ควบคุมองค์กร	ถามถึงอะไรและทำไม ตั้งคำถาม “ทำไม” “ทำไมถึงไม่” มุ่งทำสิ่งที่ถูกต้อง เชี่ยวชาญในบริบท เชิง ยุทธศาสตร์
เน้นการกำหนดจุดมุ่งหมายและ แนวนโยบายหลักๆ เน้นการใช้สมองการคิด เน้นหน้าที่เชิงนโยบาย เน้นการตัดสินใจในภาพรวมของ องค์กร	สภาพปัจจุบัน นักปฏิบัติ เน้นการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ ทำตามระเบียบวินัยที่กำหนด ประสิทธิภาพ ทำงานตรงกับวัตถุประสงค์ เน้นการกระทำ	สภาพในอนาคต นักวิสัยทัศน์ ประสิทธิผล ความสามารถในการสร้างอนาคต ส่งเสริมการเรียนรู้ มองไปข้างหน้า เป็นต้นฉบับ

การบริหาร (Administration)	การจัดการ (Management)	ภาวะผู้นำ (Leadership)
	มองลงล่าง เป็นสำเนา เน้นเนื้อหา เน้นหน้าที่เชิงบริหารจัดการ บริหารจัดการ การมีส่วนร่วมถูกจำกัดอยู่ที่ "รู้เอาเอง" รวมศูนย์ สายการบังคับบัญชา และใช้อำนาจโดยตำแหน่ง เน้นการตัดสินใจในระดับหน่วยปฏิบัติงาน เน้นภาพความเป็นต้นไม้ ให้ได้รับองค์ประกอบและระบบย่อยที่เหมาะสม	วินัยในตนเอง เน้นบริบท กระจาย แบบแบนราบใช้อำนาจเชิงกระจาย เน้นภาพความเป็นป่า – มองต้นไม้ทั้งหมดประกอบกันเป็นป่าและความสัมพันธ์โดยภาพรวมกับระบบอื่นในสภาพแวดล้อมที่เป็นอยู่
เน้นทักษะเชิงมนทัศน์และทักษะเชิงมนุษย์ เป็นกิจกรรมการบริหารระดับสูง มีสถานะเป็นเจ้าของกิจการที่ลงทุน	เกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับกลางและระดับล่าง เป็นกิจกรรมการบริหารระดับกลาง เกี่ยวข้องกับลูกจ้างหรือพนักงานประจำ เน้นทักษะเชิงเทคนิคและทักษะเชิงมนุษย์ บอกกล่าว ขยายความคิด สนับสนุน แนะนำ สั่ง จัดระเบียบงาน เป็นกลุ่มบุคคลที่ทำหน้าที่บริหารให้บรรลุจุดหมาย ผู้จัดการมุ่งบำรุงรักษา	เกี่ยวข้องกับผู้บริหารระดับสูง เกี่ยวข้องกับเจ้าของธุรกิจ เชื่อเชิญ ปรีกษาหารือ สืบเสาะหา อำนวยความสะดวก กระตุ้น ระดมพลัง มุ่งการพัฒนา แก้ปัญหาแบบมีส่วนร่วม

จากตารางเห็นได้ว่า การบริหาร (Administration) มีแนวคิดสำคัญ คือ เน้นหน้าที่เชิงนโยบาย เน้นการกำหนดจุดมุ่งหมายและแนวนโยบายหลักๆ เน้นการใช้สมองการคิด เน้นการตัดสินใจในภาพรวมขององค์กร เป็นการตัดสินใจที่เน้นปัจจัยภายนอก ที่คำนึงถึงความเห็นสาธารณะนโยบายของรัฐ ปัจจัยทางสังคม ศาสนา และอื่นๆ เน้นทักษะเชิงมนทัศน์และทักษะเชิงมนุษย์ ต้องการทักษะเชิงบริหารมากกว่าทักษะเชิงเทคนิค

การจัดการ (Management) มีแนวคิดสำคัญ คือ มองปัจจุบัน เป็นนักปฏิบัติ เป็นทหารที่ดี มีทัศนคติในระยะสั้น ถ้ามองถึงอย่างไรและเมื่อไร เน้นภาพความเป็นต้นไม้ม เน้นการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ เน้นการ

ทำงานตรงกับวัตถุประสงค์ เน้นการตัดสินใจในระดับหน่วยปฏิบัติงาน เน้นการแก้ปัญหาแบบจัดการ เน้นทักษะเชิงเทคนิคและทักษะเชิงมนุษย์ รวมศูนย์ สายการบังคับบัญชา และใช้อำนาจโดยตำแหน่ง เน้นความมีประสิทธิภาพ เน้นความเชี่ยวชาญในงานและเนื้อหาเชิงปฏิบัติ ความเห็นพ้องต้องกัน การสั่งการและควบคุม

ภาวะผู้นำ (Leadership) มีแนวคิดสำคัญ คือ เป็นนักวิสัยทัศน์ มีทัศนะในระยะยาว ถ้ามองถึงอะไรและทำไม มีความสามารถในการสร้างอนาคต มองไปข้างหน้า เน้นปัจจัยภายนอก เป็นต้นฉบับ เน้นที่คน ส่งเสริมการเรียนรู้ เน้นบริบท เป็นตัวของตัวเอง มุ่งการเปลี่ยนแปลง ริเริ่ม เน้นภาพความเป็นป่า สภาพในอนาคต มุ่งประสิทธิผล มุ่งทำสิ่งที่ถูกต้อง มีวินัยในตนเอง กระจายแบบแบนราบ ใช้อำนาจเชิงกระจาย เชี่ยวชาญในบริบท เชิงยุทธศาสตร์ กระตุ้น ระดมพลัง มุ่งการพัฒนา แก้ปัญหาแบบมีส่วนร่วม บันดาลใจความไว้วางใจ ความหลากหลาย ตัดสินใจร่วม เสริมพลังอำนาจให้คนอื่น

เมื่อพิจารณาเจาะจงเฉพาะที่แนวคิดของการบริหาร (Administration) เป็นประเด็นหลัก พบว่า เน้นการทำหน้าที่เชิงนโยบาย ความเป็นนักนโยบาย เน้นทักษะเชิงมนทัศน์และทักษะเชิงมนุษย์มากกว่าทักษะเชิงเทคนิค หรือทักษะเชิงบริหารมากกว่าทักษะเชิงเทคนิค ซึ่งต้องใช้สมองการคิด ตัดสินใจในภาพรวมขององค์การ ที่เน้นปัจจัยภายนอก เพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายและแนวนโยบายหลักๆ สอดคล้องกับแนวคิดของภาวะผู้นำ (Leadership) ที่มีแนวคิดคล้ายคลึงกัน เป็นแนวคิดที่ช่วยเสริมแนวคิดของการบริหารให้มีความเข้มแข็งชัดเจนยิ่งขึ้น นั่นคือ ความเป็นนักวิสัยทัศน์ มีทัศนะในระยะยาว มีความสามารถในการสร้างอนาคต มองไปข้างหน้า เน้นปัจจัยภายนอก เน้นภาพความเป็นป่า เชี่ยวชาญในบริบทเชิงยุทธศาสตร์ ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นตัวของตัวเอง มุ่งการเปลี่ยนแปลง ริเริ่ม มุ่งประสิทธิผล มุ่งทำสิ่งที่ถูกต้อง มีวินัยในตนเอง กระจายแบบแบนราบ ใช้อำนาจเชิงกระจาย กระตุ้น ระดมพลัง มุ่งการพัฒนา แก้ปัญหาแบบมีส่วนร่วม บันดาลใจความไว้วางใจ ความหลากหลาย ตัดสินใจร่วม เสริมพลังอำนาจให้คนอื่น ส่วนแนวคิดของการจัดการ (Management) มีลักษณะที่ค่อนข้างตรงข้าม กล่าวคือ เน้นความเป็นนักปฏิบัติ การเป็นทหารที่ดี มีทัศนะในระยะสั้น มองปัจจุบัน เน้นภาพความเป็นต้นไม้ เน้นการนำนโยบายสู่การปฏิบัติ เน้นการทำงานตรงกับวัตถุประสงค์ เน้นการตัดสินใจในระดับหน่วยปฏิบัติงาน เน้นการแก้ปัญหาแบบจัดการ เน้นทักษะเชิงเทคนิคและทักษะเชิงมนุษย์ รวมศูนย์ สายการบังคับบัญชา และใช้อำนาจโดยตำแหน่ง เน้นความมีประสิทธิภาพ เน้นความเชี่ยวชาญในงาน และเนื้อหาเชิงปฏิบัติ มุ่งให้เกิดความเห็นพ้องต้องกัน การสั่งการและควบคุม แต่ตั้งที่นักวิชาการเห็นตรงกันว่า ทั้งการนำและการจัดการต่างมีความสำคัญ บุคคลที่เป็นผู้จัดการจำเป็นต้องมีคุณลักษณะความเป็นผู้นำ และองค์การเองต่างก็ต้องการทั้งภาวะผู้นำและการจัดการที่เข้มแข็ง แม้มีความแตกต่างกัน แต่ต่างเสริมกันและกัน ต้องจับมือกัน (Hand in hand) ดังนั้น ในหลักการทั่วไป การบริหาร การจัดการ และภาวะผู้นำ จึงมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และต่างมีอิทธิพลต่อกัน

แต่ในงานวิจัยนี้ มุ่งเน้นกรณีของการบริหารทางการศึกษา (Educational administration) เพื่อประมวลผลให้ได้กรอบแนวคิดเพื่อการบริหารการศึกษาในสถานศึกษา จึงพิจารณาถึงแนวคิดของการบริหาร (Administration) เป็นตัวยืนยันที่นักบริหารการศึกษาพึงตระหนัก ยึดถือเป็นจุดเน้นหรือเป็นศูนย์กลาง แล้วนำเอาแนวคิดของภาวะผู้นำ (Leadership) มาช่วยเสริมให้เข้มแข็งชัดเจนขึ้น เพื่อให้การทำหน้าที่เชิงนโยบาย

เป็นไปอย่างเป็นผู้วิสัยทัศน์ อย่างเป็นผู้สร้างอนาคต และอย่างเป็นผู้มุ่งการเปลี่ยนแปลง จะไม่ใช่การทำหน้าที่อย่างเป็นหุ่นยนต์ อย่างไร้วิสัยทัศน์ และขณะเดียวกันก็เอาแนวคิดของการจัดการ (Management) มาช่วยเสริมเป็นพื้นฐานให้เป็นระบบที่สมบูรณ์ขึ้น เพราะการกำหนดนโยบาย ยังต้องการการนำไปปฏิบัติ และยังต้องการความเป็นผู้เชี่ยวชาญในงานและเนื้อหาเชิงปฏิบัติอยู่ด้วย และในบางสถานการณ์ ผู้ที่ทำหน้าที่เชิงนโยบายของหน่วยงานระดับล่าง ก็มีสถานะเป็นนักปฏิบัติของหน่วยงานระดับสูงขึ้นไป ซึ่งความเชื่อมโยงกันของแนวคิดการบริหาร (Administration) กับแนวคิดของภาวะผู้นำ (Leadership) และแนวคิดของการจัดการ (Management) คณะผู้วิจัยขอนำเสนอเป็นภาพประกอบดังแสดงข้างล่าง

ภาพที่ 1 ข้อเสนอกรอบแนวคิดเพื่อการบริหารการศึกษา – เน้นแนวคิดของการบริหาร เสริมด้วยแนวคิดของภาวะผู้นำและแนวคิดของการจัดการ

การบริหารการศึกษามีขอบเขตครอบคลุมหลายมิติ เช่น ระดับการศึกษา รูปแบบการศึกษา กลยุทธ์ การจัดการ และระดับของสถาบันการศึกษา ในกรณีของระดับของสถาบันการศึกษา ครอบคลุมตั้งแต่ส่วนกลาง ลงไปถึงสถานศึกษา การบริหารการศึกษาในระดับสถานศึกษาถือว่ามีความสำคัญเพราะเป็นฐานปฏิบัติที่จะทำให้การระดมทรัพยากรบุคคลและทรัพยากรวัตถุให้เกิดประโยชน์ที่ใช้งานได้จริง เป็นฐานปฏิบัติที่จะช่วยเสริมสร้างการสอนและการเรียนรู้ที่จะส่งผลให้นักเรียนได้รับการศึกษาที่ถูกต้องจากครูที่ถูกต้อง และเป็นฐานปฏิบัติที่จะสร้างอิทธิพลที่ส่งผลต่อนักเรียนให้เติบโตไปสู่เป้าหมายที่กำหนดโดยมีครูเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงท่ามกลางสิ่งท้าทายต่อการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21 (วิโรจน์ สารรัตนะ และคณะ, 2567) ดังนั้น ผลการวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นไปที่สถานศึกษา ซึ่งผู้บริหารระดับสถานศึกษามีหน้าที่ต้องกำหนดนโยบายของ

สถานศึกษาเช่นกัน จึงต้องการความเป็นนัยนโยบายทางการศึกษา เน้นการทำหน้าที่เชิงนโยบาย ซึ่งต้องใช้สมองการคิด ตัดสินใจในภาพรวมขององค์การที่เน้นปัจจัยภายนอก เพื่อนำไปสู่การกำหนดจุดมุ่งหมายและแนวนโยบายหลักๆ ตามแนวคิดของการบริหาร (Administration) เสริมด้วยความเป็นนักวิสัยทัศน์ทางการศึกษา มีทัศนะในระยะยาว ความสามารถในการสร้างอนาคต มองไปข้างหน้า เน้นปัจจัยภายนอก เน้นภาพความเป็นป่า เชี่ยวชาญในบริบทเชิงยุทธศาสตร์ ส่งเสริมการเรียนรู้ เป็นตัวของตัวเอง มุ่งการเปลี่ยนแปลง ริเริ่ม มุ่งประสิทธิผล มุ่งทำสิ่งที่ถูกต้อง มีวินัยในตนเอง กระจายแบบแบนราบ ใช้อำนาจเชิงกระจาย กระตุ้นระดมพลัง มุ่งการพัฒนา แก้ปัญหาแบบมีส่วนร่วม บันดาลใจ ความไว้วางใจ ความหลากหลาย ตัดสินใจร่วม และเสริมพลังอำนาจให้คนอื่น ตามแนวคิดของภาวะผู้นำ (Leadership) แต่อย่างไรก็ตาม แนวคิดของการจัดการ (Management) ก็จำเป็นสำหรับผู้บริหารระดับสถานศึกษา เพราะต้องกระตุ้น จูงใจ สร้างแรงบันดาลใจให้มีการนำนโยบายที่กำหนดอย่างมีวิสัยทัศน์นั้นสู่การปฏิบัติให้บรรลุผล ผู้บริหารจะต้องเรียนรู้และเข้าใจเทคนิคการจัดการเพื่อให้การนำนโยบายสู่การปฏิบัติบรรลุผลสำเร็จ ไม่ว่าจะเป็นเทคนิคการวางแผน การควบคุม การกำหนดมาตรฐานงาน การประกันคุณภาพ การจัดแบ่งงาน การมอบหมายงาน หรือการติดต่อสื่อสาร

ข้อเสนอแนะ

ดังกล่าวในตอนต้นว่า ในการบริหารหลักสูตร และจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรในสาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะผู้วิจัยพบว่ามีแนวคิดที่สำคัญสามแนวคิดที่แตกต่างกัน แต่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน และมีอิทธิพลต่อกัน คือ แนวคิดของการบริหารกับการจัดการและภาวะผู้นำ แต่ยิ่งขาดการนำมาเสนอไว้อย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการทางการวิจัย และยิ่งขาดการนำมาเสนอเชื่อมโยงเป็นกรอบแนวคิดเพื่อการบริหารการศึกษาโดยเฉพาะในระดับสถานศึกษา ดังนั้น ผลที่ได้รับจากการวิจัยนี้ ผู้บริหารการศึกษา โดยเฉพาะในระดับสถานศึกษาควรได้นำไปศึกษาให้เกิดความรู้ความเข้าใจ แล้วนำไปสู่การปฏิบัติให้เกิดผล ในการปฏิบัตินั้น หากเกิดประสบการณ์การเรียนรู้ในประเด็นใดที่เห็นว่าจะมีประโยชน์ทั้งเชิงวิชาการและการนำไปใช้ ทั้งกรณีของการบริหารหลักสูตร การจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตร หรือการบริหารสถานศึกษา ควรนำเสนอเผยแพร่ให้เป็นองค์ความรู้ต่อยอดกับองค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัยในครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

วิโรจน์ สารรัตน์, พระศรีวิจิตรวาทิ, พระครูสุธีจริยวัฒน์, พระครูธรรมมาพิสมัย, พระมหาสุกษัย สุขกิจ, วิบูล ทาชา. (2567). *ทัศนะเชิงวิชาการและสิ่งท้าทายต่อการบริหารการศึกษาในศตวรรษที่ 21*. (กำลังเสนอเพื่อตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสาร)

วิโรจน์ สารรัตน์. (2557). *ภาวะผู้นำ: ทฤษฎีและนวัตทัศน์ร่วมสมัยปัจจุบัน*. กรุงเทพฯ: ทิพย์วิสุทธิ.

- Allio, R. (2005). Leadership development: Teaching versus learning. *Management Decision*. 43(7/8), 1071–1077.
- Bennis, W. (1989). *On becoming a leader*. Retrieved October 23, 2019 from shorturl.at/bgiyN
- Bhojwani, V. (2012). *What is the difference between management and administration?* Retrieved October 23, 2019 from shorturl.at/iEHT7
- Day, G. & Schoemaker, P. (2008). Are you a ‘vigilant leader’? *Sloan Management Review*. 49(3), 43 – 51.
- Hays, J.M. and Kim, C.Y. (n.d.). *Renaissance leadership: Transforming leadership for the 21st century*. Retrieved November 28, 2020 from shorturl.at/txQY6
- Kanungo, R. (1998). Leadership in organizations: Looking ahead to the 21st Century. *Canadian Psychology*. 39(1/2), 71 – 82.
- Kent, T. (2005). Leading and managing: it takes two to tango. *Management Decision*. 43(7/8), 1010 – 1017.
- Kotterman, J. (2006). Leadership versus management: What’s the difference? *The Journal for Quality and Participation*. 29(2), 13 – 17
- Othman, M.Z. (2011). *Educational management and administration*. Retrieved November 1, 2020 from shorturl.at/irxJR
- Scott, J. 2006. *Documentary research*. London: Sage.
- Taborda, C. (1999). Leadership, teamwork, and empowerment: Management toward 2000. *AACE International Transactions*. pp. 03.1 – 03.4.
- Wall Street Journal. (2013). *What is the difference between management and leadership?* Retrieved October 23, 2020 from shorturl.at/fABS9

คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

ความรู้ คู่คุณธรรม

KNOWLEDGE AND MORALITY

Published by
Faculty of Education Mahamakut Buddhist University
<http://ojs.mbu.ac.th/index.php/edj/issue/archive> , E-mail: edu@mbu.ac.th

ISSN XXXX-XXXX